Bundel - Leesmap ingekomenstukken raad van 19 april 2022

wk.8.1 Raadsinformatiebrief coronavirus
- 220217-raadsinformatiebrief coronavirus nr 29.pdf

wk.8.2 Raadsinformatiebrief dienstverlening toegang
- Raadsinformatiebrief dienstverlening toegang - 2022-02-24.docx
- Bijlage: Raadsinformatiebrief toename werkvoorraad Jeugd (002).pdf
- Bijlage: Raadsinformatiebrief contact en Communicatie Toegang def.pdf

wk.8.3 Petitie belangengroep N785
- petititie belangengroep N785.pdf

wk.8.4 Besluitenlijst B&W 15 februari 2022
- Besluitenlijst_1_B&W_vergadering_15_februari_2022.docx

wk.8.5 Uitstel Dag van de Gelderse Gemeenten 2022
- Uitstel Dag van de Gelderse Gemeenten 2022.pdf

wk.8.6 VNG Ledenbrief vluchtelingen.
- VNG Ledenbrief vluchterlingen.pdf

wk.8.7 Raadsledennieuwbrief VNG
- VNG Raadsledennieuwsbrief.docx

wk.8.8 Motie Pleidooi voor expliciet strafbaarstelling psychisch geweld
- Motie Pleidooi voor expliciet strafbaarstelling psychisch geweld.pdf

wk.8.9 Uitnodiging Webinar Gelderland Academie
- Uitnodiging Webinar Gelderland Academie.docx

wk.8.10 Podcast Gelderland academie
- Podcast Gelderland academie.docx

wk.8.11 Nieuwsbrief van The Economic Board
- Nieuwsbrief van The Economic Board.docx

wk.8.12 Jaaroverzicht Burgernet
- Jaaroverzicht Burgernet 2021.docx

wk.8.13 Geldersch genootschap
- Gelders Genootschap.docx

wk.8.14 Erfgoedpamflet
- Erfgoedpamflet.pdf

wk.9.1 Jaarverslag Scalabor
- Jaarverslag Scalabor.pdf

wk.9.2 Schrijven VNG Ondersteuning Oekraïne
- Schrijven VNG Ondersteuning_Oekraïne.pdf

wk.9.3 Raadsmotie Kerkrade koppeling AOW-uitkering aan minimumloon
- Raadsmotie Kerkrade koppeling AOW-uitkering aan minimumloon.pdf

wk.9.4 Oproep gemeente voorschoten inzake betaalbare woningen
- Oproep gemeente voorschoten inzake betaalbare woningen.pdf
- Bijlage 1. Motie 229 D66 GL PvdA CDA over brief aan Rijk instrumenten betaalbare woningen.pdf

wk.9.5 Oproep Zet de fiets op 1
- Oproep Zet De fiets Op 1.pdf
- Bijlage oproep Zet De fiets Op 1.pdf

wk.9.6 Nieuwe gemeenteraad en Uitdaagrecht
- Nieuwe gemeenteraad en Uitdaagrecht.pdf

wk.9.7 Brief wethouder economische zaken Bunschoten inzake marktverordening

Brief wethouder economische zaken Bunschoten inzake marktverordening.pdf

wk.9.8 Brief Coronasteun cultuur ministerie van OCW
Coronasteunbrief ministerie van OCW..pdf

wk.9.9 Aankondiging bijeenkomst Gelderland academie
Aankondiging bijeenkomst Gelderland academie.docx

wk.10.1 Raadsinformatiebrief Oekraïne
220309-raadsinformatiebrief Oekraine (002).pdf

wk.10.2 Raadsinformatiebrief gebiedsuitwerkingen Verstedelijkingsstrategie
Raadsinformatiebrief gebiedsuitwerkingen Verstedelijkingsstrategie.docx

wk.10.3 Reactie Recreatiezoneringsplan
brief provincie recreatiezoneringsplan.pdf
HJ210044 brief recreatiezonering def.docx
Collegevoorstel reactie provincie recreatiezoneringsplan.docx

wk.10.4 Besluitenlijst B&W vergadering 22 februari 2022
Besluitenlijst B&W vergadering 22 februari 2022.docx

wk.10.5 Besluitenlijst B&W vergadering 1 maart 2022
Besluitenlijst_1_B&W_vergadering_1_maart_2022.docx

wk.10.6 Brief FNV aan Gemeenteraden
Brief FNV aan Gemeenteraden.docx

wk.10.7 Advies Raad Openbaar Bestuur: Van crisis naar opgave
Advies Raad Openbaar Bestuur Van crisis naar opgave.pdf

wk.10.8 VNG Ledenbrief Omgevingswet
VNG Ledenbrief Omgevingswet.pdf

wk.10.9 Uitnodiging uitslagenavond 16 maart 2022
Uitnodiging uitslagenavond 16 maart 2022.pdf

wk.11.1 Lange termijnagenda na het presidium van 14 maart
220309 Lange termijn agenda (LTA).docx

wk.11.2 Besluitenlijst B&W vergadering 8 maart 2022
Besluitenlijst_1_B&W_vergadering_8_maart_2022.docx

wk.11.3 Verkeersveiligheidsadvies N785 Rozendaal Velp en begeleidend schrijven belangengroep N785
VVN-advies N785 Rozendaal-Velp.pdf
Begeleidend schrijven belangengroep N785.docx

wk.11.4 Brief aan belangengroep N785
Brief aan belangengroep N785.pdf

wk.11.5 Gemeenteraad Laarbeek Motie van zorg en verontwaardiging Oekraïne
Gemeenteraad Laarbeek Motie van zorg en verontwaardiging Oekraïne.pdf

wk.11.6 Uitnodiging Incluzio MEET UP Sport en beweegakkoord op 5 april
Uitnodiging Incluzio Sport en beweegakkoord.docx

wk.12.1 Besluitenlijst B&W vergadering 15 maart 2022
Besluitenlijst_1_B&W_vergadering_15_maart_2022.docx

wk.12.2 Collegevoorstel Intrekken verordening studietoeslag participatiewet
Bijlage 1.Verordening individuele studietoeslag Participatiewet.docx
CV Intrekken verordening studietoeslag participatiewet.docx

wk.12.3 Publieksjaaroverzicht 2021VGGM
Publieksjaaroverzicht 2021VGGM.docx

wk.12.4 Speerpunten bibliotheek voor gemeente Rheden en Rozendaal
Speerpunten Bibliotheek voor gemeenten Rheden en Rozendaal.pdf

wk.12.5 VNG Ledenbrief Gevolgen oorlog Oekraine
VNG Ledenbrief Gevolgen oorlog Oekraine.pdf

wk.12.6 Nieuwsbrief Geldersch Genootschap
Nieuwsbrief Geldersch Genootschap.docx

wk.12.7 Nieuwsbrief The economic board
Nieuwsbrief The economic board.docx

wk.12.8 Erfgoedpamflet
Erfgoedpamflet.pdf

wk.12.9 CULTUUR in de college-akkoorden
CULTUUR IN DE COLLEGEakkoorden begeleidend schrijven.docx
Cultuur-in-de-collegeakkoorden-2022.pdf

wk.12.10 Ondernemersmanifest
ONL Ondernemersmanifest.pdf

wk.12.11 Oproep formerende partijen tot focus arbeidsmarkt
Oproep formerende partijen tot focus arbeidsmarkt.pdf

wk.12.12 Sportinnovator leaflet verkiezingen
Sportinnovator_leaflet_verkiezingen.pdf

wk.12.13 Uitnodiging raadsontmoeting GMR 07-04-2022
factsheet GMR.pdf
Uitnodiging raadsontmoeting GMR 07-04-2022.pdf

wk.12.14 Uitnodiging introductieprogramma energietransitie (RES)
Uitnodiging introductieprogramma energietransitie.pdf

wk.13.1 Raadsinformatiebrief + uitnodiging bijeenkomst Masterplan Veluwezoom: 6 april 2022 19:30 uur Theothorne Dieren Calunaplein 77
Raadsinformatiebrief + uitnodiging bijeenkomst Masterplan Veluwezoom.docx

wk.13.2 Raadsinformatiebrief Kadernota
20220329 Raadsinformatiebrief Kadernota '23 - '26.docx

wk.13.3 Besluitenlijst B&W-vergadering 22 maart 2022
Besluitenlijst_1_B&W_vergadering_22_maart_2022.docx

wk.13.4 Memo Binnenklimaat scholen
1 Binnenklimaat scholen Memo.docx
2 Binnenklimaat scholen Raadsinformatiebrief.docx

wk.13.5 VNG Ledenbrief_Ventilatie-in-schoolgebouwen-en-brede-opgave-onderwijshuisvesting
VNG Ledenbrief_Ventilatie-in-schoolgebouwen-en-brede-opgave-onderwijshuisvesting.pdf

wk.13.6 Brief gemeenteraad van de Raad voor het Openbaar Bestuur
Brief voor de gemeenteraad van de Raad voor het Openbaar Bestuur.pdf

wk.13.7 Brief Initiatiefgroep Preventieakkoord Gemeenteraadsverkiezingen
Brief_Initiatiefgroep_Preventieakkoord_Gemeenteraadsverkiezingen_24maart2022.pdf

wk.13.8 De toerisme paragraaf - verkiezingen 2022
De toerisme paragraaf - verkiezingen 2022.pdf

wk.13.9 Dorpshuizen en kleine kernen tbv coalitieonderhandelingen 2022
Dorpshuizen en kleine kernen tbv coalitieonderhandelingen 2022.pdf

wk.13.10 Felicitatiebrief VNO-NCW Midden en ondernemersorganisaties - Gelderland
Felicitatiebrief VNO-NCW Midden en ondernemersorganisaties - Gelderland.pdf

wk.13.11 Word Fairtrade Gemeente en zet Eerlijke Handel in het coalitieakkoord
Word Fairtrade Gemeente en zet Eerlijke Handel in het coalitieakkoord.pdf

wk.14.1 Lange Termijnagenda (LTA)
Lange termijn agenda (LTA).docx

wk.14.2 Factsheet ambulancezorg Rozendaal 2021
2202 Factsheet ambulancezorg Rozendaal 2021 tkn B&W.pdf

wk.14.3 ALS protocol voor uitvoering Wmo
2203 ALS protocol voor uitvoering Wmo.pdf

wk.14.4 brief Veluwealliantie
brief Veluwealliantie aan informateur.pdf
Position Paper Veluwe op 1.pdf

wk.14.5 Brief Fietersbond

Brief Fietsersbond.docx

wk.14.6 Brief Stichting RIONED
Brief Stichting RIONED.docx

wk.14.7 felicitatiebrief raadsleden Kinderombudsman
felicitatiebrief raadsleden Kinderombudsman.pdf

wk.14.8 Pamflet Maag Lever Darmstichting.
Pamflet Maag Lever Darmstichting.pdf

wk.14.9 Plattelandspamflet
PlattelandsPamflet.pdf

wk.14.10 VNG Ledenbrief Agenda Digitale Grondrechten en Ethiek 2022-2026
Bijlage Nieuwsbrief digitale grondrechten en ethiek.pdf
VNG Ledenbrief Agenda Digitale Grondrechten en Ethiek 2022-2026.pdf

wk.14.11 VNG Raadsleden nieuwsbrief.
VNG Raadsleden nieuwsbrief.docx

wk.14.12 VNG Ledenbrief Ontwikkelingen Oekraine 1 april 2022
VNG Ledenbrief Ontwikkelingen Oekraine 1 april 2022.pdf

wk.14.13 UItnodiging NK wielrennen voor raadsleden
UItnodiging NK wielrennen voor raadsleden.docx

wk.14.14 Uitnodiging Gelderland Academie de Rol van de raad
Uitnodiging Gelderland Academie de Rol van de raad.docx

wk.14.15 Bijeenkomst provincie Gelderland over wonen
Bijeenkomst provincie Gelderland over wonen.docx

wk.14.16 Uitnodiging raadsinformatiebijeenkomsten VGGM
Uitnodiging raadsinformatiebijeenkomsten VGGM.docx

wk.15.1 Coalitieakkoord 2022-2026
Coalitieakkoord 20220412.pdf

wk.15.2 Raadsinformatiebrief overschrijding jeugd en wmo 2021
Raadsinformatiebrief overschrijding jeugd en wmo 2021.docx

wk.15.3 Besluitenlijst openbare deel B&W vergadering 5 april 2022
Besluitenlijst B&W vergadering 5 april 2022.docx

wk.15.4 Overzicht welzijnssubsidies 2021
1 Overzicht welzijnssubsidies 2021. B&W.docx
2 Ovz. wz. subs. 2021 Bijl 1 Jaarlijks.xlsx
3 Ovz. wz. subs. 2021 Bijl 2 Eenm.xlsx
4 Ovz. wz. subs. 2021 Bijl 3 Toelichting.docx

wk.15.5 Bericht van de Groene Metropoolregio
Bericht van de Groene Metropoolregio.docx
Presentatie raadsontmoeting GMR zonder TEB.pdf
Uitkomsten mentimeter 07-04.pdf

wk.15.6 Presentatie The Economic Board raadsontmoeting
20220407 Presentatie The Economic Board raadsontmoeting .pdf

wk.15.7 VNG Ledenbrief koers kabinet
VNG Ledenbrief koers kabinet.pdf

wk.15.8 ANWB Rapport Beleving Veluwe
ANWB Rapport Beleving Veluwe.pdf

wk.15.9 Brief Ondernemend Nederland over Nadeelcompensatie
Brief Ondernemend Nederland over Nadeelcompensatie.pdf

wk.15.10 Nieuwsbrief Gelderland Academie
Nieuwsbrief Gelderland Academie.docx

wk.15.11 uitnodiging regionale raadsinformatiebijeenkomst MGR Sociaal Domein Digitaal 9 mei en fysiek 12 mei
uitnodiging regionale raadsinformatiebijeenkomst MGR Sociaal Domein.pdf

GEMEENTE ROZENDAAL

Aan de leden van de raad

Briefnr.:
Behandeld door: E. Weststeijn
Doorkiesnr:
Uw brief/kenmerk:
Bijlage(n):
Datum: 24 februari 2022

Onderwerp: Raadsinformatiebrief coronavirus nr. 29

Geachte leden van de gemeenteraad,

Het aantal besmettingen is in onze regio de afgelopen week met 36% gedaald, maar is nog steeds enorm hoog met zo'n 15.000 positieve tests per week. Veel mensen zitten thuis in isolatie of quarantaine. Ondanks de hoge besmettingscijfers blijft het aantal ziekenhuisopnames tot nu toe stabiel in onze regio. Landelijk zien we het aantal ziekenhuisopnames weer afnemen.

We zijn beter tegen het virus bestand door vaccinaties en boosterprikken en de opgebouwde immuniteit. Dus Nederland gaat weer open. Niet in één keer, maar in drie stappen. Vrijdag 25 februari wordt stap drie gezet in de opening van de samenleving. Het zijn grote stappen en we zetten ze snel achter elkaar. Tot nu toe met potlood geplande activiteiten, zoals Koningsdag bij Kasteel Rosendael en 4/5 mei, kunnen doorgang vinden. We hoeven ons minder zorgen te maken over de 1.5 meter bij het organiseren van activiteiten en bijeenkomsten. Dat is prettig, ook met de gemeenteraadsverkiezingen in aantocht. Ik denk dan niet alleen aan de stemdag(en) zelf, maar ook aan onze behoefte om elkaar te treffen, om afscheid te nemen van een deel van de huidige commissie- en raadsleden en om nieuwe commissie- en raadsleden te verwelkomen. Het is fijn dat dit allemaal weer kan.

Tegelijkertijd: terwijl de meeste mensen blij zijn met de versoepelingen, breekt er voor anderen een spannende tijd aan. Wie kwetsbaar is moet na twee stressvolle jaren nóg voorzichtiger zijn, want zonder afstandsregels en de verplichte mondkapjes komt het virus weer een stap dichterbij. Jezelf beschermen én deelnemen aan de samenleving is en blijft voorlopig voor hen ingewikkeld.

De fase waarin we nu terecht komen, betekent ook dat deze raadsinformatiebrief, nummer 29 in bijna twee jaar, hoogstwaarschijnlijk één van de laatste raadsinformatiebrieven is die ik solo, als burgemeester verantwoordelijk voor de crisisaanpak, naar u stuur. Volgende raadsinformatiebrieven zullen – voor zover nodig – namens en vanuit het voltallige college van B&W komen.

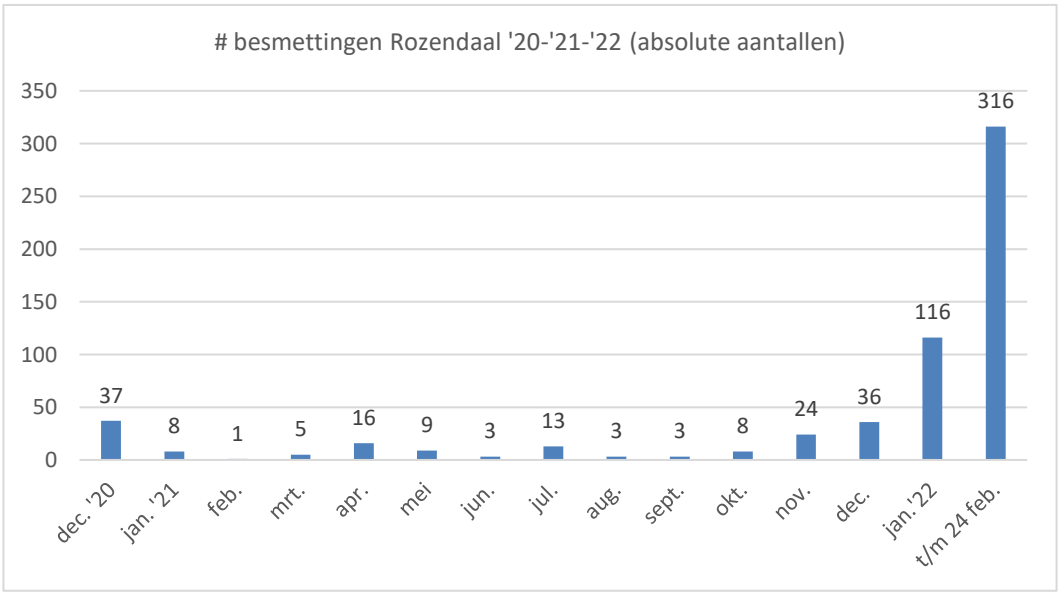
De focus zal zich, naar ik verwacht, verschuiven naar andere zaken dan besmettingscijfers en daarmee samenhangende crisismaatregelen en handhaving. Veel meer zullen we nu gemeentebreed, met u als raad en in het college, moeten nadenken over de gevolgen op langere termijn: op het domein van preventieve gezondheid en gezondheidsbevordering, op onderwijs(achterstanden), op sociale cohesie en omgaan met elkaar. Rozendaal heeft een merendeels sociaal en economisch 'gezonde' bevolking, dus acute zorgen zijn er niet. Maar we moeten wél vinger aan de pols houden voor het deel van de 'verborgen pijn' die nu, na twee jaar acute crisis, zichtbaar kan gaan worden.

In deze brief treft u, voor de 29ste keer, de actuele cijfers en ontwikkelingen lokaal (par. 1) en regionaal (par. 2).

1. Lokale situatie

In onze eigen gemeente zien we de laatste maanden een redelijk gemiddeld verloop van het aantal besmettingen, waarbij we de afgelopen weken (voor het eerst in de crisis) bóven het gemiddelde in de regio zitten. Met Nijkerk heeft Rozendaal op dit moment het hoogste aantal besmettingen, gemeten per 100.000 inwoners.

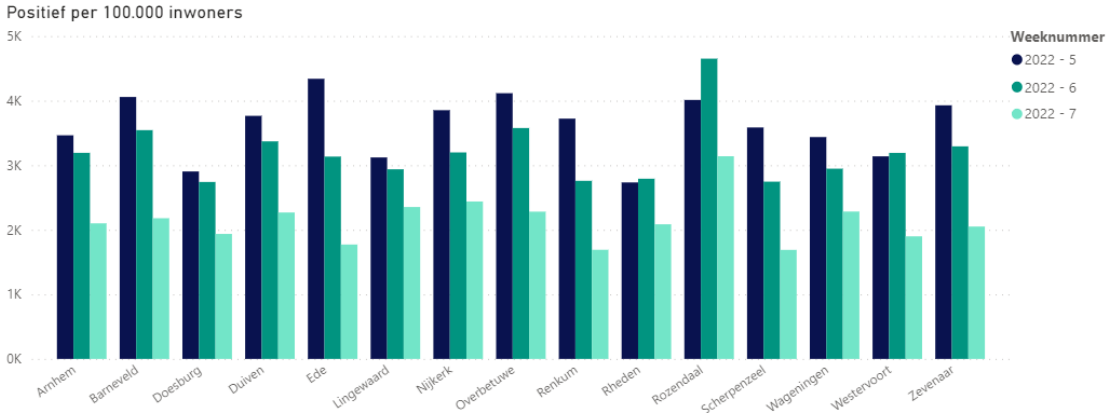
De grafiek hieronder toont de absolute aantallen geregistreerde besmettingen bij de GGD vanaf 1 december '20 tot en met 24 februari '22. De meeste besmettingen zich voor in de leeftijdscategorieën 0-9 jaar, 10-19 jaar en 40-49 jaar. In leeftijdscategorieën bóven de 60 jaar zien we verhoudingsgewijs zeer weinig besmettingen.

2. Regionale situatie

2.1 Besmettingen, ziekenhuisopnames en verpleeghuizen

Het aantal besmettingen is, ondanks een daling in alle gemeenten, nog steeds hoog. De meeste besmettingen zien we bij 10-39-jarigen.

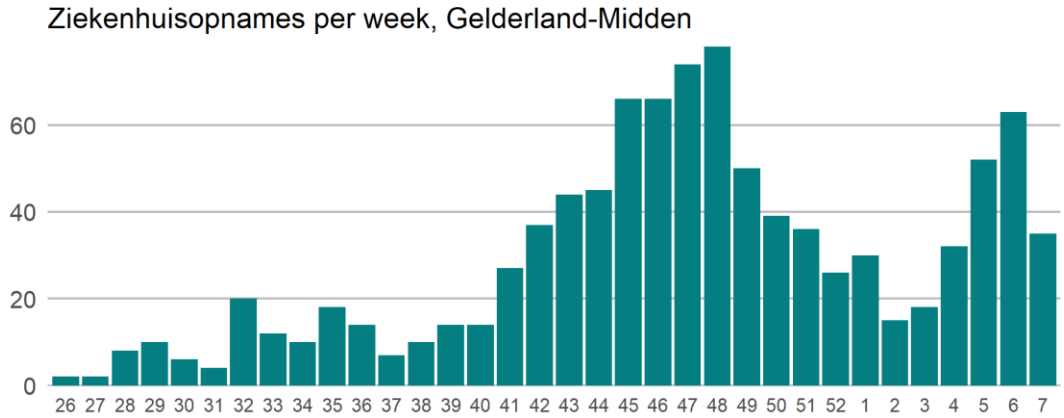

Bron: RIVM

Onderstaande tabel laat het landelijk overzicht van ziekenhuisopnames en overledenen van de afgelopen week zien. Belangrijk bij dit laatste is dat deze meldingen niet altijd worden doorgegeven op het moment dat ze plaatsvinden en dus schoksgewijs meetellen.

	Week 7	Week 6	Verschil
Nieuwe ziekenhuisopnames	1.214	1.381	-12%
waarvan nieuwe IC opnames	97	195	-50%
Overledenen	95	78	22%

In het figuur hieronder staat het verloop van het aantal nieuwe ziekenhuisopnames per week in onze regio van mensen met een bevestigde COVID-19 besmetting. De gegevens van week 7 zijn nog niet compleet. De verwachting is dat het aantal van week 7 nog toeneemt tot rond de waarde van week 6.

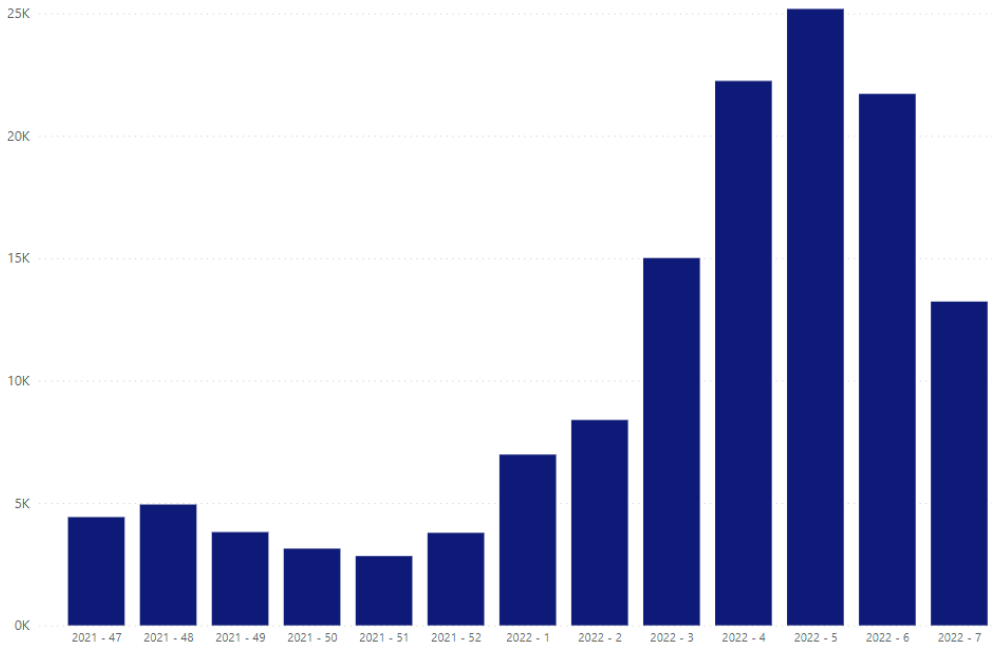

Bron: RIVM

Het aantal besmette verpleeghuizen neemt nog steeds toe en ligt nu op 55% in onze regio. We monitoren de situatie en blijven instellingen ondersteunen waar nodig.

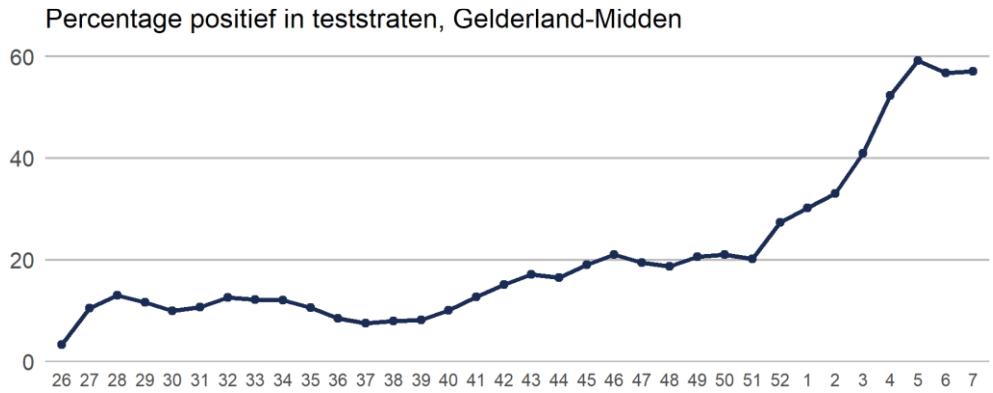
2.2 Testen

Afgelopen week (15 t/m 22 februari) is landelijk het aantal nieuwe positieve coronatesten bij GGD-teststraten gedaald met 37%. Het aantal uitgevoerde testen daalde met 38%. In onderstaande grafiek het aantal besmettingen in de GGD teststraten van de regio Gelderland-Midden. In week 7 is het aantal besmettingen gedaald met 36%.

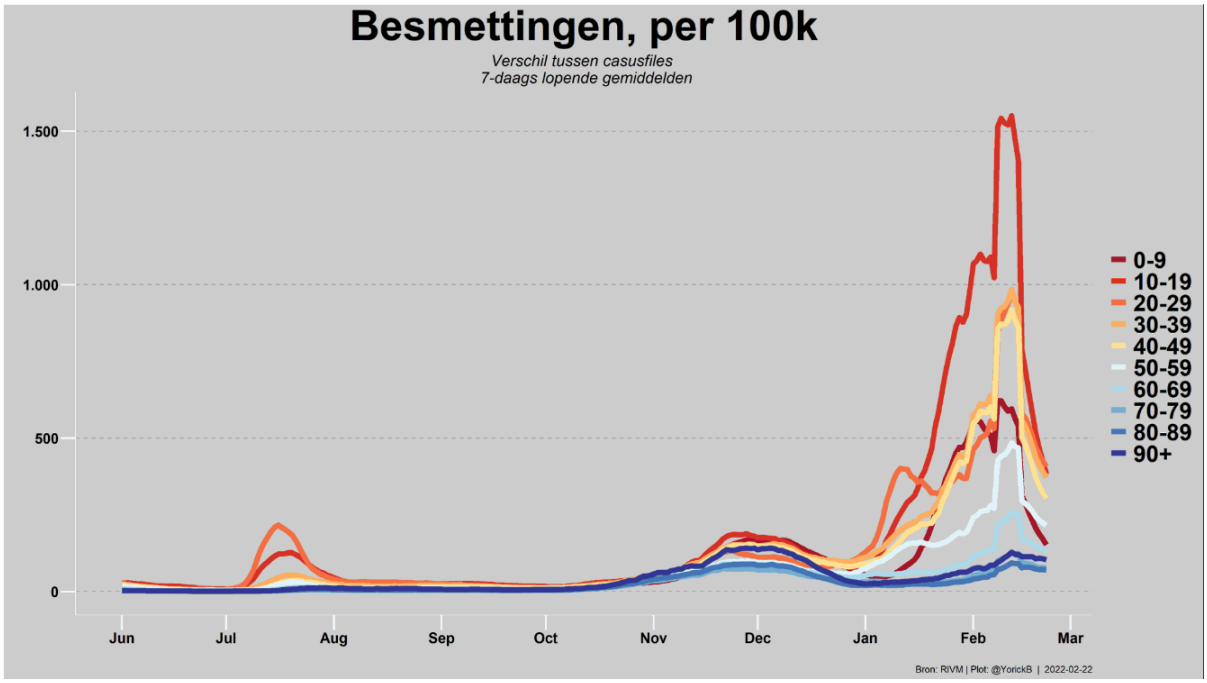

Bron: GGD

Op dit moment is in Nederland 58,3% van de testen in de teststraten bij de GGD, positief. Dit percentage is iets gestegen. Onder mensen die geen zelftest deden voorafgaand aan de PCR-test is dit percentage gedaald van 30,8% naar 30,1%.In de regio Gelderland-Midden is 57,7% van de testen bij de GGD in week 7 positief. Dit betreft 14.653 positieve testen.

In onderstaande figuur (RIVM cijfers, landelijk) staat het beloop van de positieve testen per 100.000 inwoners per week weergegeven per leeftijdsgroep. In alle leeftijdsgroepen is het aantal besmettingen gedaald. De sterkste dalingen zien we in de leeftijdsgroepen tot 50 jaar. De meeste besmettingen zien we in de groep 10-49-jarigen.

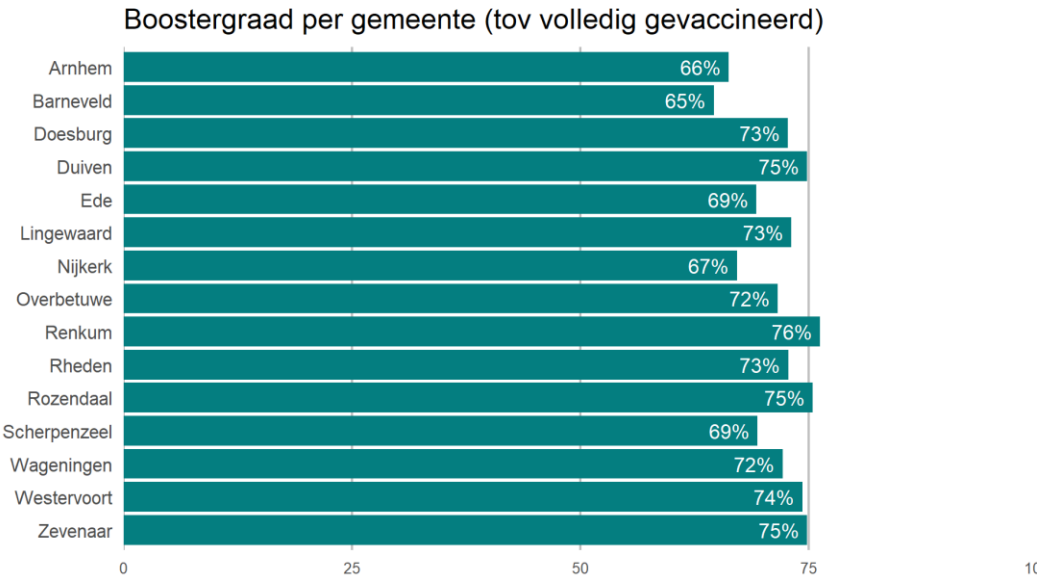

2.3 Vaccineren

Boosterprik

Van de 18+ groep die de basisvaccinatie heeft, is landelijk 61,5% geboosterd (vorige week 61,1%). Tot en met 22 februari werden zo'n 318.000 boosterprikken gezet door GGD Gelderland-Midden. Het aantal boosterprikken dat wordt gezet neemt met de week af. In week 7 werden 2.137 prikken gezet In week 6 waren dat er nog ongeveer 3.500 en in week 5 zo'n 10.000 prikken.

In onderstaande figuur zien we de boostergraad ten opzichte van de groep mensen die de basisvaccinatie hebben gekregen, per gemeente. De percentages zijn in gemeenten Renkum, Rozendaal, Duiven en Zevenaar het hoogst. En is afgelopen week met 1% gestegen. De laagste boostergraad zien we in de gemeenten Barneveld, Arnhem, Ede, Nijkerk en Scherpenzeel. Dit zijn ook de gemeenten waar de basisvaccinatiegraad het laagst is.

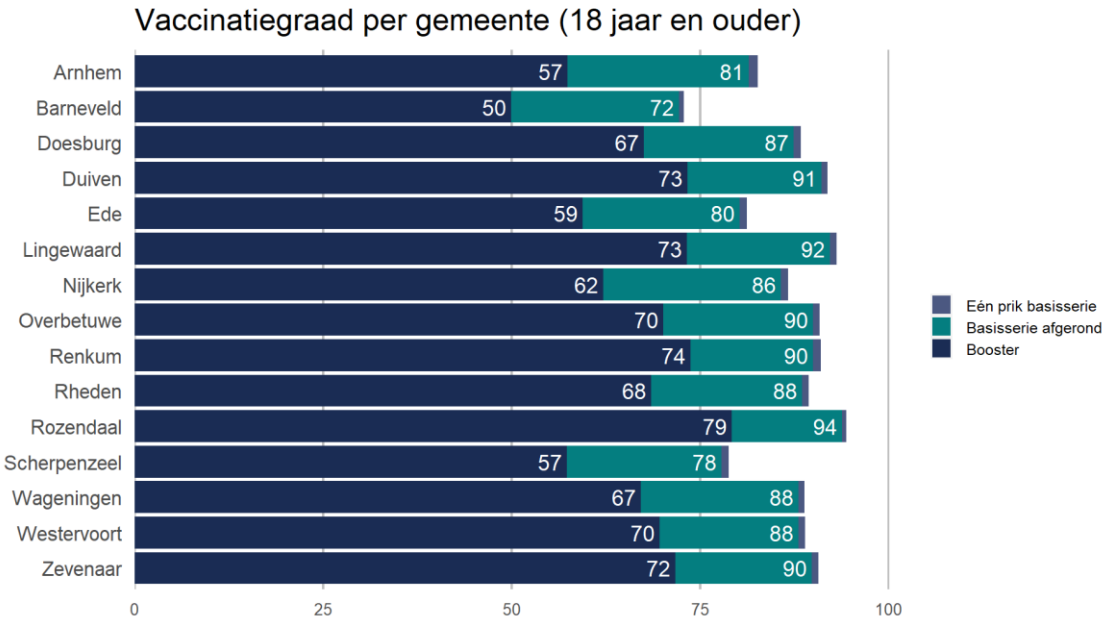

Bron: RIVM

De Gezondheidsraad adviseert om de meest kwetsbare volwassenen een tweede boostervaccinatie aan te bieden. Het gaat om mensen van 70 jaar en ouder, bewoners van verpleeghuizen, volwassenen met downsyndroom en volwassenen met een ernstige immuunstoornis. Dit is mede uit voorzorg. Er is grote onzekerheid over het verloop van het aantal besmettingen. Kwetsbare groepen lopen een groter risico op ernstige ziekte en een deel van hen heeft de eerste booster zo'n drie maanden geleden gekregen, waardoor de bescherming inmiddels is afgenomen. Daardoor zou een toename in het aantal besmettingen toch tot ziekenhuisopnames kunnen leiden onder deze groepen, ondanks dat omikron mild is.

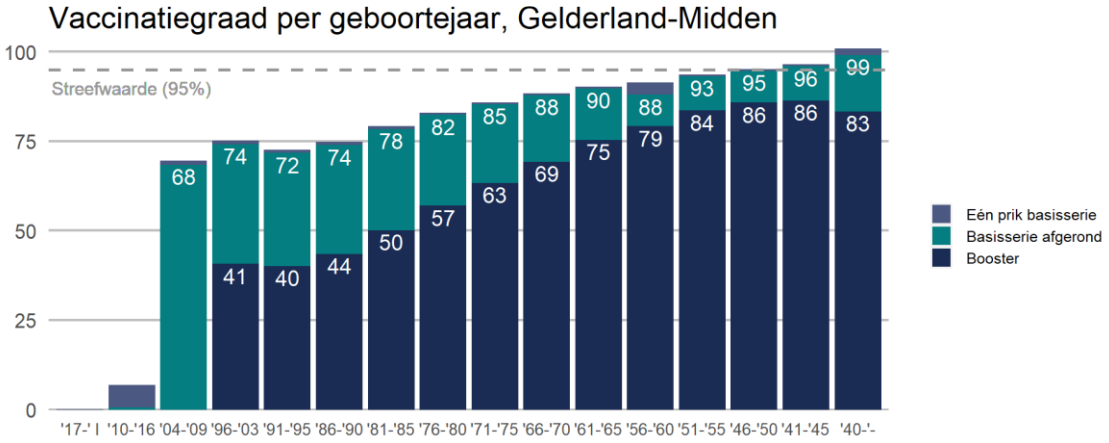
Volgens de Gezondheidsraad is het niet nodig om alle volwassenen een tweede boostervaccinatie aan te bieden. De omikronvariant is minder ziekmakend dan eerdere varianten en de besmettingsgolf neemt naar verwachting af. Voor de algemene bevolking is de verwachte gezondheidswinst door een tweede boostervaccinatie daarom gering. Het Kabinet heeft nog geen besluit over het advies genomen.

In de volgende figuur zien we de vaccinatiegraad van de 18+ populatie per gemeente. In de figuur staan weergegeven: de booster, basisserie afgerond en vaccinatie gestart. De vaccinatiegraad van de 12+ populatie is gemiddeld ongeveer 2% lager.

Bron: RIVM

In onderstaande figuur zien we de vaccinatiegraad per geboortecohort. In de figuur staan weergegeven: de booster, basisserie afgerond en vaccinatie gestart.Hoe ouder de leeftijdsgroep hoe hoger het boosterpercentage. In de figuur is te zien dat de vaccinatiebereidheid onder (ouders van) kinderen onder de 12 jaar (cohort ’10-‘16’) erg laag is.

Bron: RIVM

Tot slot

Nu de boostercampagne voorbij is, wordt het informeren over boosteren geïntegreerd met het informeren over reguliere vaccineren (basisset). Voor de langere termijn zijn zaken in voorbereiding i.s.m. gemeentes, stakeholders, interne teams van fijnmazig testen, fijnmazig vaccineren, het scholenteam en het clusterteam. Vanuit gezondheidsbevordering blijft de GGD zich toeleggen op het proactief benaderen van een breed palet aan scholen, organisaties en verenigingen, met het aanbod tot informatievoorziening en voorlichting over maatregelen, testen en vaccineren. De GGD Gelder-

land-Midden is dichtbij in de regio met pop-up testen en vaccineren. En met voorlichting over corona in de wijk ondersteunen we inwoners goed bij hun besluit over vaccineren.

Met vriendelijke groet,
burgemeester van Rozendaal,
Ester Weststeijn

Informatiebronnen
Via onderstaande links kunt u op de hoogte blijven van de meest actuele informatie:
https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-covid-19
https://vng.nl
https://www.rijksoverheid.nl/actueel
https://www.rivm.nl/coronavirus-covid-19

Raadsinformatiebrief

Gemeente ROZENDAAL

Onderwerp
Dienstverlening toegang

Adviseur : T. van den Boom
Portefeuillehouder : A. Logeman
Datum : 24-2-2022

Aan de Raad

Inleiding

Graag informeer ik u over twee onderwerpen:
a. Stijging werkvoorraad jeugd
b. Communicatie en contact gemeente Rheden Toegang Wmo en jeugd (hierna Toegang gemeente)

a. Stijging werkvoorraad team jeugd

Momenteel neemt de werkvoorraad bij team jeugd van de gemeente Rheden toe. Op 20 januari 2022 stonden er bij de gemeente Rheden 61 jeugdzaken op de werkvoorraad, waarvan 13 de wettelijke termijn van 6 weken overschrijden. Hiervan betreft het nul Rozendaalse jeugdigen.
In bijlage 1 treft u een toelichting op deze stijging.

b. Communicatie en contact gemeente Rheden Toegang Wmo en jeugd

De gemeente Rheden is bezig om de communicatie en contact tussen de gemeentelijke Toegang Wmo en jeugd te verbeteren. Dit is ook voor inwoners van Rozendaal van belang als zij over deze onderwerpen contact zoeken met de gemeente Rheden. De gemeente Rheden heeft u een raadsinformatiebrief over dit onderwerp opgesteld. Deze treft u aan in bijlage 2.

Het college van burgemeester en wethouders,

Boele Boelens,
Secretaris

Ester Weststeijn,
Burgemeester

Bijlage(n)
1. Raadsinformatiebrief Rheden – stijging werkvoorraad jeugd
2. Raadsinformatiebrief Rheden – communicatie en contact gemeente Rheden Toegang Wmo en jeugd

gemeente Rheden

Raadsinformatiebrief

datum	voor	Afdeling/cluster
24 februari 2022	Raad	beleid
behandeld door	**ons kenmerk**	**bijlage(n)**
G. Oosterveld-Huizing		0

Onderwerp
Stijging werkvoorraad team jeugd

Werkvoorraad team jeugd
Graag informeren wij uw raad over de huidige werkvoorraad bij team jeugd. Momenteel zien wij de werkvoorraad bij team jeugd toenemen. Op 20 januari 2022 stonden er 61 jeugdzaken op de werkvoorraad, waarvan 13 de wettelijke termijn van 6 weken overschrijden.

Voor deze toename zijn de volgende redenen te benoemen:

Er komen meer dan gemiddeld nieuwe zaken binnen
De afgelopen weken zijn er gemiddeld 20 nieuwe zaken per week binnen gekomen. Gewoonlijk komen er echter gemiddeld 9 à 10 nieuwe jeugdzaken per week binnen. Dit is naast de zij-instroom vanuit lopende casuïstiek. Zij-instroom zijn vragen die voortkomen uit gezinnen waar al een indicatie is ingezet, maar waar ontwikkelingen zijn die om een nieuwe indicatie vragen. De werkvoorraad bevat geen zaken die naar Incluzio doorgezet kunnen worden.

Personele wijzigingen
De afgelopen maand zijn twee jeugdconsulenten vertrokken; de ene vanwege een nieuwe baan en de andere was tijdelijke inhuur. Dit brengt met zich mee dat de caseload van deze twee medewerkers momenteel over het team verdeeld moet worden.

Wijziging woonplaatsbeginsel
Op 1 januari 2022 is het woonplaatsbeginsel in de Jeugdwet gewijzigd. Deze wetswijziging heeft de nodige werkzaamheden met zich meegebracht voor team jeugd, de administratie en beleid en is nog niet volledig afgerond. Er is met zorgaanbieders en andere gemeenten afstemming nodig om casuïstiek van elkaar over te nemen. Deze casuïstiek moet administratief worden verwerkt en contracten moeten worden afgesloten. Er zijn vanuit het Rijk geen middelen beschikbaar gesteld om deze werkzaamheden uit te voeren en dat betekent dat het binnen de bestaande formatie opgevangen moet worden.

Corona
Gerelateerd aan de Lock down ingegaan op 19 december 2021 komen er meer aanvragen via de zij-instroom binnen. Door vroegtijdige sluiting van de scholen kwamen er vanuit gezinnen met diverse problematiek aanvragen voor extra inzet en begeleiding naast de al geïndiceerde inzet. Dit komt boven op de toename van aanvragen die wij sowieso jaarlijks in de kerstperiode zien. Kinderen zijn dan thuis van school en gezinsproblemen spelen dan meer op.

SMP en administratie
Door toename van de werkvoorraad bij jeugd en ook Wmo ontstaat ook bij het SMP een hogere werkdruk, omdat inwoners en hulpverleners over de ingediende aanvragen contact met de gemeente zoeken. Daarnaast kampt ook de administratie met een tekort aan personeel, waardoor ook daar de werkvoorraad oploopt.

Aanpak
Voor de teams Jeugd, Wmo, SMP en administratie wordt een integraal plan van aanpak opgesteld om de basis van de teams Wmo, jeugd, administratie en SMP her in te richten, zodat we goed in kunnen spelen op toekomstige ontwikkelingen zoals de plaatsgevonden wijziging van het woonplaatsbeginsel. Daarbij wordt ook naar de benodigde formatie gekeken.

Op korte termijn wordt voor het team jeugd één ervaren inhuurkracht ingezet, naast de trainee die in januari start. Voor de vaste medewerker die afgelopen maand is vertrokken wordt een nieuwe medewerker geworven.
Ook voor het team Wmo wordt extra inhuur ingezet.

Marc Budel,
Portefeuillehouder Jeugd

gemeente Rheden

datum	voor	Afdeling/cluster
31 januari 2022	gemeenteraad	

behandeld door	ons kenmerk	bijlage(n)
H. Burg		

Onderwerp
Communicatie en contact van de Toegang met de inwoners in de gemeente Rheden.

Geachte raad,

Op 2 november 2021 bent u in raadsoriëntatieavond geïnformeerd over de acties die ingezet zijn om het contact en de communicatie met onze inwoners te versterken vanuit de gemeentelijke Toegang Wmo en jeugd (hierna Toegang gemeente). Ook de input uit de ronde-tafelgesprekken van mei vorig jaar gaf daar aanleiding toe.
We hebben u toegezegd om u hierover in januari 2022 in de vorm van een raadsbrief te informeren en doen dat bij deze graag.

Kader: de dienstverleningsvisie
In december 2020 is de herijkte dienstverleningsvisie vastgesteld. Het eerste uitgangspunt uit deze visie is ‘Gastvrij”: zowel proactief als reactief en vanuit de menselijke maat.

Iedereen die contact zoekt met de gemeente krijgt altijd een goed en snel antwoord of tijdige informatie over de voortgang. Ongeacht via welk kanaal deze vragen binnenkomen. De zelfredzame inwoner staat centraal. De bereikbaarheid van de gemeente is voor essentiële diensten 24/7. Service straalt uit in onze brieven, e-mails, telefonische contacten, de website, fysieke ontmoetingen, sociale media en onze pagina in de Regiobode. Informatie wordt aangeboden via de website of portalen, zodat inwoners zelfstandig informatie kunnen opzoeken en aanpassen (zoals belastingen). Wij communiceren proactief om vragen te voorkomen.

Voor de Toegang gemeente houdt dit in dat de manier waarop wij in contact zijn met inwoners toegankelijk en helder moet zijn, met de goede toon en woord, waarbij de vraag en de bedoeling achter de vraag van de inwoner leidend is. De acties in deze brief dragen hier aan bij.

Proces: hoe hebben wij het aangepakt?
Naast de input uit de rondetafelgesprekken hebben wij input en informatie opgehaald uit andere bronnen. Zo hebben we gebruik gemaakt van (jaarlijkse) cliëntervaringsonderzoeken en zijn in gesprek gegaan met medewerkers met klantcontacten. Ook hebben we de adviesraad Sociaal domein actief betrokken voor input. Al deze aandachtspunten hebben wij ondergebracht 4 lijnen:

1. Waar moet ik zijn met mijn vraag/aanvraag?
2. Hoe staat het met de voortgang van mijn aanvraag?
3. Proactief contact bij een aflopende indicatie
4. Wijzelf: in woord en schrift

Stand van zaken op de vier lijnen:

1. Waar moet ik zijn met mijn vraag?
Doel: Voor alle inwoners is het helder dat Incluzio de ingang is voor alle vragen, informatie en advies over ondersteuning in het sociaal domein.
Hoe: Fysiek via de inlooppunten in Dieren, Rheden en Velp, telefonisch of per mail.
Waar staan we: Na een jaar merken we dat dit voor inwoners duidelijk is en zij zich steeds vaker melden aan het juiste loket. Wanneer inwoners toch eerst de gemeente bellen, dan worden zij direct door verbonden met een medewerker van Incluzio. Wanneer de vraag leidt tot een ondersteuningsvraag waar ook geïndiceerde hulp bij nodig is, dan is de gemeentelijke Toegang op basis van het ondersteuningsplan aan zet. Er is nauw overleg tussen Incluzio en de Toegang gemeente: wekelijks stemmen medewerkers van Incluzio en de gemeentelijke Toegang af over de (aan-)vragen en opvolging.
Vervolg:
a. aanbesteding telefonie in 2022 met verbetermogelijkheden tot direct bellen/doorverbinden met Incluzio
b. blijvende aandacht in communicatie, waaronder aanpassing gemeentelijke website.

2. Hoe staat het met de voortgang van mijn aanvraag?
Doel: Iedere aanvraag waar geïndiceerde hulp bij nodig is leidt tot een beschikking uiterlijk binnen 6 weken en zoveel eerder als kan. Wij communiceren hierover actief aan de inwoner en sturen daar intern op. Daarnaast informeren wij de inwoner proactief over de binnengekomen aanvraag en de voortgang daarop en helpen inwoners om gebruik te maken van *mijnrheden.nl.*
Hoe: Zoals in iedere organisatie is er ook bij de Toegang gemeente continue sprake van fluctuerende werkvoorraad, al naar gelang het aantal aanvragen in verhouding tot beschikbare tijd/personeel. Vanuit diverse partners kwamen signalen dat duidelijke en proactieve informatie hierover vanuit de Toegang gemeente nodig is.
Voor dit onderwerp zijn de volgende acties uitgezet.
a. Uiteraard krijgen inwoners een ontvangstbevestiging van hun aanvraag
b. Vanaf februari 2022 ontvangen inwoners na drie weken een bericht (per mail of telefonisch) van ons over de voortgang van de aanvraag.
c. Wij hebben in het proces gerealiseerd dat medewerkers intake van de Toegang inzicht hebben in de doorlooptijd van de aanvraag waardoor zij inwoners meer to-the-point te woord kunnen staan.
d. Inwoners worden actief gewezen op de digitale mogelijkheid van *mijnrheden.nl*, waar de inwoner zelf kan zien waar in het proces de aanvraag staat.
Waar staan we: U bent reeds geïnformeerd over een deel van de acties middels de raadsinformatiebrief ‘stijging werkvoorraad team Jeugd’. Ten aanzien van bovenstaande acties zitten we midden in de uitvoering. We merken dat inwoners het op prijs stellen wanneer wij het initiatief nemen tot contact over de status van de aanvraag.
We merken op dit moment ook dat de doorlooptijden bij onszelf onder druk staat vanwege ziekte (corona) in onze eigen organisatie en de toenemende moeite om externe inhuur te vinden. Hierover hebben wij u separaat in een raadsbrief geïnformeerd.
Vervolg: vergroten van de informatie en mogelijkheden van *‘mijnrheden.nl’*.

3. Proactief contact bij een aflopende indicatie.
Doel: Wij nemen als Toegang gemeente proactief contact met de inwoner op voordat de indicatie afloopt. Dit scheelt bij inwoners zorg en angst dat zij mogelijk een tijd zonder zorg komen te zitten.
Hoe: Bij de Wmo worden inwoners proactief benaderd door een planner en wordt er een afspraak ingepland voor een herindicatie. Voor inwoners is het een geruststellende gedachte en bij ons scheelt het zo'n 80 telefoontjes per dag. We gaan dit in het eerste kwartaal van 2022 ook bij de dienstverlening jeugd invoeren.
Waar staan we: Voor de Wmo in de uitvoeringsfase, voor dienstverlening jeugd in de voorbereidende fase. We merken dat inwoners dit prettig vinden en het de duidelijkheid vergroot, ook voor zorgaanbieders. Daarnaast is de Toegang gemeente beter bereikbaar door de fundamentele afname van telefoontjes die te maken hadden met vragen over de einddatum van de indicatie en het vervolg daarop. Tenslotte merken we ook dat de inzet van de planner heeft geleid tot minder pieken in de werkvoorraad van consulenten en medewerkers administratie.
Vervolg: consolideren van de aanpak bij de Wmo en invoeren van een soortgelijke werkwijze bij Jeugd in het eerste kwartaal van dit jaar.

4. Wijzelf: in woord en geschrift
Doel: Inwoners herkennen het gevoerde gesprek terug in het gespreksverslag en het bijbehorende plan. De tekst is begrijpelijk, helder en in klare taal geformuleerd. Inwoners worden aan de telefoon professioneel en klantvriendelijk te woord gestaan om de vraag en de behoefte achter de vraag goed te duiden waardoor inwoners zich gehoord voelen. Onze medewerkers zijn hiertoe professioneel goed geëquipeerd.
Hoe:
a. Wij willen onze brieven en plannen verbeteren vanuit de principes van "klare taal".
b. Daarnaast gaan wij in 2022 inzetten op het aanbieden van training/scholing gesprekstechnieken "motiverende gespreksvoering".
Vervolg: in het eerste kwartaal wordt een trainingsplan in samenwerking met Incluzio opgezet en uitgevoerd.

Wat	**Wanneer**
Duidelijkheid in waar moet ik zijn met mijn vraag	Gerealiseerd
Aanbesteding telefonie	Medio 2022
Blijvend aandacht voor communicatie	Continu
Inzicht in doorlooptijden bij SMP	Gerealiseerd
Standaard ontvangstbevestiging	Gerealiseerd
Bericht na 3 weken	Februari 2022
Digitale mogelijkheden, mijnrheden.nl	1e kwartaal 2022
Proactief contact bij aflopende indicatie	1e kwartaal 2022
Trainingsplan gespreksvoering en verslag	1e kwartaal 2022

Met vriendelijke groet,

Gea Hofstede
Coördinerend wethouder

PETITIE N785 VEILIG EN LEEFBAAR Februari 2022

Geachte Raadsleden en Collegeleden van Rheden en Rozendaal,

Als vervolg op ons schrijven van 26 januari jongstleden, waarbij de onrust over de verkeersonveiligheid onder de ca 350 omwonenden en scholen rondom de N785 bij u is kenbaar gemaakt, doen wij middels deze Petitie **het dringend verzoek om bij de Provincie aan te dringen op het toepassen van het "Afwegingskader 30km/h" bij de herinrichting van de N785 binnen uw gemeente. En om de omwonenden, scholen en sportclubs actief en structureel te betrekken in het onderzoeks en ontwerpproces.**

Uit de beantwoording van de raadsvraag in de Gemeenteraad van Rheden op 22.2.22, is duidelijk geworden dat de gemeente Rheden zelf al innovatief omgaat met deze nieuwste ontwikkelingen voor verkeersveiligheid, die recent nav een 2e kamer motie ontstaan zijn. Tijdens het eerste, informatieve kennismakingsgesprek met de gemeentelijke specialist, daags voor deze raadsvergadering, constateerde deze met verbazing dat wij, als omwonenden, nog nooit benaderd zijn door de Provincie, voor inbreng in de herstructureringplannen van de N785, waarmee de Provincie nu al circa 2 jaar bezig is**.** Dus de indruk dat er intensief bewonders-inbreng geweest is, berust helaas op een misverstand.

De uitleg van de wethouder, dat er met 50 km wegen nou eenmaal offers gebracht moeten worden, die voor de gemeentelijke doorstroming noodzakelijk zijn, delen wij uitdrukkelijk niet. In dit geval zijn offers namelijk potentiele slachtoffers:

De N785 tussen de Schelmseweg en Zutphensestraatweg heeft alle risico`s, die in het "Afwegingskader 30km/h" genoemd zijn (geen gescheiden fietspaden, veel erftoegangen, geparkeerde voertuigen, veel verspreide oversteekbewegingen, etc). Bovendien is het een doorgaande weg binnen een bebouwde kom, met veel gemotoriseerd sluipverkeer, ontsluitingsverkeer voor wijken en Posbank, vele uitritten en zijwegen. Er zijn 5 scholen en een sportveldencomplex met vele sportclubs, dus op alle dagen van de week veel fietsende en overstekende kinderen. Deze kwetsbare fietsers mogen niet als offers dienen voor de doorstroming in een gemeente. Juist voor dat soort gevallen biedt het "Afwegingskader 30km/h" een ontwikkeling naar een **nieuw wegtype,** uiteraard met inachtname van passende oplossingen voor OV, nooddiensten en ook doorstroming.

De projectgroep van Provincie, Gemeente en Politie, die met het geplande groot onderhoud en de aanpassing vd N785 bezig is, heeft geconstateerd dat gescheiden fietsstroken en flitskasten onmogelijk zijn. Tot dusverre heeft de provinciale ambtelijke projectleiding het nieuwe Afwegingskader 30 km/h nog niet toegepast in het ontwerpproces. Aangezien de onderzoeksfase N785 nog niet is afgerond, mag verwacht worden dat gebruik wordt gemaakt van de nieuwste inzichten. Omdat een herstructurering onderdeel is van de huidige projectopdracht, kan zodoende het gemeenschapsgeld optimaal en verantwoord ingezet worden om te vermijden dat er in 2024 voor de volgende 10 jaar, een onveilige en achterhaalde weginrichting opgeleverd wordt (tot de volgende onderhoudsperiode). Hiermee dient u de veiligheid van veel van uw inwoners, de vele schoolkinderen en van dewandelende en fietsende bezoekers van de Posbank, ook vanaf station Velp.

Dit vraagt om politieke sturing vanuit uw College richting Provincie, als bescherming voor haar inwoners. Daarom vragen wij u het volgende met de Provincie Gelderland af te spreken:

1.Dat bij de uitwerking van de plannen voor groot onderhoud en aanpassing van de N785 binnen de bebouwde kom, de verkeersveiligheid voorop gesteld zal worden, door het landelijke

Afwegingskader 30 km/h toe te passen op de N785, met inachtname van passende oplossingen voor OV, nooddiensten en doorstroming.

2.Dat de omwonenden, scholen en sportclubs actief en structureel betrokken gaan worden in het *gehele* onderzoeks- en ontwerpproces van de Provincie.

Er hebben zich al 150 verontruste omwonenden bij ons gemeld , die allen dringend vragen om veiligheidsmaatregelen op de N785 . (Dit nog zonder deur aan deur handtekeningen aktie)

Kunt u ons laten weten of u dit verzoek namens uw inwoners overneemt en wilt bepleiten en volharden bij de Provincie Gelderland?

Met vriendelijke groet,

Namens de Belangengroep N785 Veilig en Leefbaar:

Stefanie v Eijden, Beukenweg 42, Velp

Daan Lunsingh Scheurleer, Ringallee 8, Rozendaal

Roland Wanders, Beekhuizenseweg 13 Velp

Petra van Wingerden-Boers, oud burgemeester van Rheden, Beekhuizenseweg 18B, Velp

C. Oomens, Lokatiedirecteur Het Rhedens Rozendaal

M. Rensen, Directeur Aedes Velp

M. Limpens, Directeur Dorpsschool Rozendaal

M. Snijders, Directeur de Arnhorst

M. Metzke, Directeur Daalhuizerschool

T. van Wijk, voorzitter Arnhemse Hockey Club

C. van Zwiers, voorzitter VVO

M. van Meeteren, Voorzitter DVOV

M. Bulthuis, voorzitter TV Beekhuizen

H. Gerritsen, secretaris SC Veluwezoom

Ko Roelofs , Beekhuizenseweg 25, Velp

Ewout Blaauw , Ringallee 58, Rozendaal

Anne-marie Driessen, Beekhuizenseweg 18, Velp

Erik Schmitz, Beekhuizenseweg 17, Velp

Simon vd Heide Beekhuizenseweg 29. Velp

Anouk Mantoua, Delhoevelaan 1 Rozendaal

Jasper Gevers, Hertog v Gelrestraat 25, Rozendaal

Alfredo Leenaars, Biesdelselaan 32c Velp

Besluitenlijst 1 B&W vergadering

Datum	15-02-2022
Tijd	9:00 - 12:00
Locatie	B&W kamer
Voorzitter	E. Weststeijn
Aanwezigen	A. Logemann (wethouder), R.B. Pelgrum (loco-secretaris), S.P. Warmerdam (wethouder) en E. Weststeijn (Burgemeester/voorzitter van de raad)
Afwezigen	B. Boelens

1 Opening openbare B&W vergadering

2 Besluitenlijst openbare B&W d.d. 8 februari 2022

Besluit:

Vaststellen

3 Niet openbare notulen B&W d.d. 8 februari 2022

Besluit:

Vaststellen

4 Ingekomen stukken (openbaar)

5 Omgevingsvergunning bijgebouw Kapellenberglaan 37

Besluit:

Omgevingsvergunning verlenen

6 Lidmaatschap netwerk kleine gemeenten K80

Besluit:

1. In te stemmen met oprichting van en toetreding in de K80, het netwerk van en voor kleine gemeenten.
2. In te stemmen met de voor het lidmaatschap benodigde jaarlijkse bijdrage van € 2.200 en deze te verwerken in (het voorstel voor) de meerjarenbegroting 2023 e.v.
3. De burgemeester te mandateren om Rozendaal bij de oprichtingsvergadering te vertegenwoordigen.

4. De burgemeester op te dragen om namens Rozendaal tot en na oprichting zitting te nemen in het Dagelijks Bestuur van de K80 (in ieder geval in de overgangsperiode tot inrichting definitief AB en DB).

7 Kaderbrief Meerjarenprogramma Begroting 2023- 2026 Doelgroepenvervoer BVO DRAN

Besluit:

1. Kennisnemen van de Kaderbrief 2023 van de Vervoersorganisatie regio Arnhem Nijmegen
2. Bijgevoegde raadsinformatiebrief ter kennis brengen van de raad van 22 februari 2022

8 Subsidie 2022 MEE

Besluit:

1. MEE Gelderse Poort voor 2022 een subsidie verlenen van € 6.975, onderverdeeld in € 3.488 voor de gemeentelijke toegang voor onafhankelijke cliëntondersteuning (OCO) en € 3.487 voor specialistische ondersteuning (Expertdiensten) voor mensen met een beperking;
2. De subsidieverlening laten lopen via de gemeente Rheden
3. Kennisnemen van de brieven die gemeente Rheden mede namens onze gemeente aan MEE verstuurt

9 Comptabiliteit

Besluit:

Aan de wethouder financiën het mandaat verlenen om een gewijzigd comptabiliteitsvoorstel aan de raad aan te bieden waarin de effecten van de raadsvergaderingen d.d. 14 december, 8 februari en 22 februari zijn verwerkt.

10 Verantwoording organisatieontwikkeling Hiemstra & De Vries

Besluit:

Voor kennisgeving aannemen

11 Sluiting openbare B&W vergadering

VNG Gelderland
Postbus 1
6658 ZG Beneden-Leeuwen

T 026 – 669 01 96
secretariaat@vnggelderland.nl
www.vnggelderland.nl

VNG Gelderland
Vereniging van Gelderse Gemeenten

Aan de leden van VNG Gelderland

Beneden-Leeuwen, 24 februari 2022
Betreft: uitstel Dag van de Gelderse Gemeenten 2022

Geachte leden,

We stellen de Dag van de Gelderse Gemeenten (met de ALV) uit. Deze was gepland op 11 april 2022. Alhoewel de ontwikkelingen rond corona snel gaan, hebben wij toch besloten de Dag van de Gelderse Gemeenten pas later dit jaar te houden en wel op:

5 september 2022 in Veluvine in Nunspeet.

Gastgemeente blijft Nunspeet, we hebben een ochtend- en een middagprogramma. In de ochtend onze ALV en een thema met spreker, na de lunch is er een middagprogramma met excursies in de gemeente Nunspeet en we ronden af met een glas in de daglocatie: Veluvine in Nunspeet.

Vorig jaar moesten wij op het laatste moment onze Algemene Ledenvergadering (ALV) omzetten naar digitaal. Dat willen we niet weer meemaken. *Wij verzoeken u deze datum alvast te reserveren.*
We verwachten u de benodigde stukken en de definitieve aanmelding in juni toe te zenden, zodat u zich tijdig voor 5 september kunt aanmelden.

We rekenen op een grote opkomst, ongetwijfeld zullen ook veel nieuwe bestuurders gebruik willen maken van de gelegenheid elkaar te leren kennen

Namens het bestuur van VNG Gelderland,

Perry Arissen
secretaris / penningmeester

René Verhulst
voorzitter

Aan de leden

Datum
24 februari 2022
Kenmerk
TFI/U202200166
Lbr. 22/010
Telefoonnummer
070-3738393
Bijlage(n)
-

Onderwerp
Asiel

Geachte leden van college en gemeenteraad,

Na de oproep van het vorige kabinet in de zomer van 2021 hebben gemeenten de afgelopen maanden een prestatie van formaat geleverd ten aanzien van de opvang van asielzoekers en de huisvesting van vergunninghouders. De huisvestingstaakstelling van 2021-II is behaald en daarnaast zijn gemeenten erin geslaagd de achterstand voor een deel in te lopen. Gezien de situatie op de woningmarkt is dat een fantastisch resultaat. Ook hebben gemeenten gebruikgemaakt van de Hotel- en Accommodatieregeling en zijn meerdere gemeenten gestart met de realisatie van een zogenoemde tussenvoorziening voor statushouders.

In een eerdere bestuurlijke brief (19 november 2021) aan de commissarissen van de Koning, de gedeputeerden en de burgemeesters en wethouders is aangegeven dat de opvangcapaciteit voor 2022 en 2023 moet groeien naar 42.000.

Op 14 februari 2022 hebben de staatssecretaris voor Asiel en Migratie, de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening weer een bestuurlijke brief gestuurd aan de medeoverheden, waarin zij aangeven wat dat betekent voor de opvangcapaciteit voor asielzoekers en de huisvestingsopgave voor statushouders. Dit komt erop neer dat gemeenten de komende maanden weer aan de slag moeten met vervanging of verlenging van de tijdelijke en noodopvangplekken, en blijven inzetten op de huisvesting van vergunninghouders.

Opvang asielzoekers

Ook de komende periode wordt er dus veel gevraagd van gemeenten. Daarbij is het van belang dat alle gemeenten bijdragen en de afspraken uit de Flexibiliseringsagenda worden uitgevoerd.

Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Nassaulaan 12 Den Haag | Postbus 30435 | 2500 GK Den Haag
070 - 373 83 93 | info@vng.nl

We roepen gemeenten op om samen met het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) en de Provinciale Regie Tafels (PRT's) de schouders eronder te zetten om de extra benodigde plaatsen voor vluchtelingen te realiseren. De VNG ondersteunt waar nodig de gemeenten.

Verdeelsystematiek volgens Uitvoeringsagenda Flexibilisering Asielketen
De totale verwachte capaciteitsbehoefte aan opvangplekken bedraagt vanaf 1 januari 2022 tot en met 1 juli 2023 42.000 opvangplekken.[1] Bij deze prognose is er vanuit gegaan dat de achterstand op de taakstelling voor de huisvesting van vergunninghouders (5.586 in totaal) wordt ingelopen vóór 1 juli 2022.

Voor de verdeling van de benodigde aanvullende opvangcapaciteit per provincie op middellange termijn van 10.157 opvangplekken wordt een geactualiseerde verdeelsystematiek gehanteerd, zoals wordt toegelicht in de brief van de regering (conform besluitvorming in de LRT van 19 januari 2022). De verdeelsystematiek is gebaseerd op de in 2020 vastgestelde uitgangspunten in de Uitvoeringsagenda Flexibilisering Asielketen. Deze Uitvoeringsagenda is in mei 2020 door alle partijen die deelnemen aan de LRT vastgesteld. De uitgangspunten zijn:

- Meer verspreid opvanglandschap over Nederland realiseren
- Provincies die al relatief veel opvang bieden, moeten ontlast worden bij de aanwijzing van benodigde extra plekken.

Nieuwe college- of raadsakkoorden
In de brief van het kabinet wordt aangegeven dat vanaf maart wederom een tekort ontstaat in de opvang en wordt gevraagd om tijdige vervanging van tijdelijke opvangplekken en noodopvang. We realiseren ons dat deze vraag samenvalt met de gemeenteraadsverkiezingen. We roepen gemeenten op om hier in de nieuwe collegeakkoorden aandacht aan te schenken, en om samen met de provincies en COA aan de PRT een gezamenlijk uitvoeringsplan op te stellen. Het is belangrijk om hierbij alle noodzakelijke disciplines binnen de gemeente te betrekken: huisvesting, veiligheid, integratie & inburgering en zorg. Dit geldt zowel op bestuurlijk als ambtelijk niveau. Op de VNG-site[2] vindt u hierover handreikingen en informatie.

Er is in de brief speciale aandacht voor de opvang van alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV-ers) en zogenaamde Veilige Landers (sobere opvang). De VNG zal samen met gemeenten onderzoeken of hiermee, en zo ja in welke mate, hogere kosten zijn gemoeid op het terrein van veiligheid en zorg. Als dat het geval is zullen we met het rijk spreken over vergoeding van deze kosten. De extra kosten van gezamenlijk €10 miljoen euro, die gemeenten maken voor de verlengde opvang van AMV-ers van 18-21 jaar, worden in 2022 eenmalig vergoed. De VNG overlegt met het rijk over structurele vergoeding van deze kosten vanaf 2023.

"Bestuurlijke aanwijzingen opvang" van december 2021
Het is gebleken dat voor de aanwijzing die de voormalig demissionair staatssecretaris voor Asiel en de minister van BZK medio december 2021 aan Gorinchem, Enschede, Venray en Regio Rotterdam gaven, iedere juridische grondslag ontbeerde. De aanwijzingsbevoegdheid waarmee de gemeenten gedwongen konden worden maatregelen te nemen en die in de brieven werd

[1] Speciale doelgroepen die COA opvangt, zoals bijvoorbeeld AMV-ers, zijn hier inbegrepen
[2] https://vng.nl/publicaties/integrale-uitvoeringsagenda-van-asiel-tot-en-met-integratie
https://vng.nl/artikelen/wegwijzer-asielopvang-en-huisvesting
https://vng.nl/artikelen/raadgever-van-asiel-tot-en-met-integratie

gesuggereerd was nergens wettelijk verankerd. De toenmalige staatssecretaris heeft in antwoord op Kamervragen daarom aangegeven dat de aanwijzing moet worden gezien als politieke aanwijzing, ofwel een zeer dringend bestuurlijk verzoek.

In het regeerakkoord wordt aangekondigd dat de regering het instrument ‘aanwijzing’ vaker wil inzetten (niet beperkt tot asielopvang). Gemeenten, en VNG namens gemeenten, hebben vanaf het begin aangegeven dat een aanwijzing niet past in de bestuurlijke verhouding waarin rijk en medeoverheden beogen gelijkwaardig als één overheid samen te werken binnen de asiel- en migratieketen. De VNG verzet zich dan ook tegen een generieke aanwijzingsmogelijkheid zoals in het regeerakkoord wordt gesuggereerd. Voor het investeren in goede bestuurlijke verhoudingen onderschrijft de VNG de noodzaak om gezamenlijk aan een bestendige oplossing voor de asielopgave te werken, conform de afspraken in de Uitvoeringsagenda Flexibilisering Asielketen. De VNG gaat ervan uit dat het werken met een “aanwijzing” eenmalig was.

Regeerakkoord
In het regeerakkoord is een investering van €200 miljoen euro opgenomen om de asielketen stabieler en toekomstbestendiger te maken. Deze investering lijkt in de tekst van het regeerakkoord uitsluitend bedoeld voor de Immigratie en Naturalisatiedienst (IND) en het COA. Het is voor gemeenten van belang dat deze investering niet alleen bestemd is voor de opschaling bij IND en het COA, maar ook voor het maken van een structurele omslag in de samenwerking binnen de asiel- en migratieketen. Op dezelfde weg door blijven gaan met alleen meer middelen voor COA en IND is geen optie voor gemeenten. De VNG vraagt het rijk dan ook te investeren in een nieuwe rolverdeling, uitvoeringswijze en samenwerking tussen overheden en uitvoeringspartners. Met als doel een toekomstbestendige opvang, met ruimte voor kleinschaliger locaties waar ook andere doelgroepen opgevangen kunnen worden en met voldoende aandacht voor maatschappelijk draagvlak. Een deel van de aangekondigde extra investeringen zou hieraan moeten worden besteed.

Huisvesting vergunninghouders
Taakstelling 2021 II gehaald
De inzet van gemeenten bij de huisvesting van vergunninghouders is een groot compliment waard; dat wordt ook bevestigd in de brief van het kabinet. Gemeenten hebben de doelstelling om de achterstand met ten minste 1500 personen in te lopen gehaald. Er zijn in totaal 12.787 personen gehuisvest in de tweede helft van 2021. Daarnaast zijn 71 mensen ondergebracht via de hotelregeling. Wel zijn er grote verschillen tussen provincies. Tot 1 juli 2022 moet het resterende deel van de achterstand worden ingehaald, bovenop de nieuwe taakstelling. Gezamenlijk zijn dit 13.728 personen. In verband met het vervallen van veel opvanglocaties in maart, is het van belang dat het hoge tempo van eind 2021 wordt voortgezet in de eerste maanden van dit jaar.

Regionale tussenvoorziening en integratie/participatie
Op verschillende plekken in het land wordt gewerkt aan de uitwerking van regionale tussenvoorzieningen. Gemeenten geven aan dat o.a. de samenloop met aanpalende wetgeving op het terrein van zorg, inburgering en participatie voor knelpunten zorgt in de regionale uitvoering. De VNG zet zich in voor een gezamenlijke aanpak van deze uitvoeringsvraagstukken. Momenteel wordt verkend waar gemeenten tegenaan lopen en op welke manier het rijk hier mogelijk bij kan ondersteunen. Om een concreter beeld van de (financiële) ondersteuningsbehoefte te krijgen is vrijdag 14 januari een werksessie georganiseerd voor gemeenten die hiermee aan de slag zijn of (overwegen te) gaan. Na deze werksessie is besloten om concrete vraagstellingen verder uit te

werken in samenwerking met rijk, provincies en gemeenten; via de VNG-site (nieuws en forum) zullen we zo snel mogelijk meer informatie verspreiden.

Landelijke Vreemdelingen Voorziening (LVV)

Het regeerakkoord beoogt de landelijke vreemdelingenvoorziening (LVV) uit te breiden naar een landelijk dekkend netwerk, waarbij de opvang altijd gericht is op terugkeer. Dit, in tegenstelling tot de huidige pilots met de LVV. Zelfstandige gemeentelijke opvang zou in dat geval niet meer nodig zijn en wordt door het rijk niet meer gefinancierd. Dit is voor gemeenten niet acceptabel. Het terugbrengen van de LVV tot opvang, voorafgaand aan vertrek uit Nederland, sluit niet aan bij de complexe situatie van de doelgroep. Het zorgt ervoor dat een grote groep tussen wal en schip valt. Zij zullen in een gemeente verblijven zonder recht op een voorziening. In de praktijk zou dat betekenen dat de positieve effecten van de LVV op de leefbaarheid en openbare orde teniet worden gedaan en dat de opgebouwde samenwerkingen worden aangetast. Op korte termijn vindt hierover met de nieuwe staatssecretaris een gesprek plaats.

Met vriendelijke groet,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

L.K. Geluk
Algemeen directeur

Raadsledennieuwsbrief

25 februari 2022

Kijk terug:
Raad op Zaterdag over digitalisering en informatiesamenleving

De Raad op Zaterdag van 12 februari stond helemaal in het teken van digitalisering en de informatiesamenleving. Eigenlijk is iedereen het er wel over eens dat digitalisering onze levens en samenleving ingrijpend verandert. Maar wat betekent dat voor de lokale politiek?

Met prominente gasten uit de wetenschap, politiek en bestuur bespraken we twee centrale vragen: Waarom ontbreekt digitalisering zo vaak op de lokale politieke agenda? En welke inzichten en instrumenten kunnen raadsleden inzetten voor grip op digitalisering vanuit de lokale politiek?

- Bekijk de video via YouTube
- Bekijk ook de geactualiseerde Raadgevers informatiesamenleving

---

#MijnStemTelt Festival

Onze democratie kan niet zonder de betrokkenheid van onze jongeren. Wilt u jongeren meer invloed geven in uw gemeente? Praat hierover met ons mee live, bij het online #MijnStemTelt Festival, donderdag 3 maart van 15.30 – 18.00 uur.

- Meer informatie en aanmelden
- Bekijk '#MijnStemTelt short': video met oproep jongeren

Video digitale toegankelijkheid

Gemeenten zijn verplicht hun communicatiekanalen digitaal toegankelijk te maken voor iedereen, dus ook voor mensen met een beperking of met minder digitale vaardigheden. Gemeentelijke websites en apps moeten hierop worden aangepast. De ene gemeente is daar verder in dan de andere.

Maurice Hoogeveen, oud-wethouder van de gemeente Assen, en Yousuf Yousufi, raadslid in de gemeente Hoorn, zijn ambassadeurs van het Aanjaagteam digitale toegankelijkheid van de VNG. In een video vertellen ze samen met Marcel Oosterveer, wethouder van de gemeente Eindhoven, waarom digitale toegankelijkheid zo belangrijk is en geven zij tips en inspiratie.

- Bekijk de video via YouTube

Asiel tot integratie

Ledenbrief over ontwikkelingen Asiel

Asiel tot integratie

Gemeenten hebben de taakstelling voor asielopvang en huisvesting van vergunninghouders behaald. Dit is gezien de krapte op de woningmarkt een fantastisch resultaat. In 2022 wordt er wederom veel gevraagd van gemeenten. De opvangcapaciteit moet dit jaar en in 2023 groeien naar 42.000.

Lees meer

Bestuur

Brede oproep tot subsidiëring lokale politieke partijen

Bestuur

Lokale partijen leveren een enorme bijdrage aan de lokale democratie maar kunnen geen aanspraak maken op subsidie die beschikbaar is voor politieke partijen: dat is niet uit te leggen. Pas de Wet financiering politieke partijen zo aan dat ook lokale politieke partijen in aanmerking komen voor subsidie.

Lees meer

Tweede Kamer ziet belang subsidie lokale politieke partijen

Bestuur

De Tweede Kamer spreekt over een aanpassing van de Wet financiering politieke partijen (Wfpp), naar aanleiding van een evaluatie door de commissie-Veling in 2017. Inmiddels heeft de Kamer het debat in delen gevoerd (op 15 en 22 februari). Veel fractiewoordvoerders lieten in het debat weten dat subsidie voor de lokale partijen geregeld moet worden. Na het voorjaarsreces wordt het debat afgerond.

Lees meer

Handreiking toegankelijk stemmen geactualiseerd

Bestuur

De Handreiking toegankelijk stemmen, eerder verschenen eind 2020, is van nieuwe voorbeelden voorzien, zoals een stemlokaal dat voor meerdere doelgroepen goed toegankelijk is ingericht. Ook is er aandacht voor prokkelduo's in het stembureau.

Lees meer

Waarnemingsmissie Raad van Europa bij raadsverkiezingen

Bestuur

Minister Hoekstra van Buitenlandse Zaken heeft het Congres van Lokale en Regionale Overheden van de Raad van Europa uitgenodigd om een waarnemingsmissie te sturen naar de gemeenteraadsverkiezingen in maart. Zo'n delegatie bestaat uit lokale bestuurders uit andere Europese landen.

Lees meer

Aanjaagteam aan de slag voor ambtsdragers met beperking

Bestuur

Nog geen 0,5% van de volksvertegenwoordigers en bestuurders heeft een structurele functionele beperking. De drempel voor mensen met een beperking om politiek actief te worden, is vaak hoog. Daarom heeft minister Bruins Slot (BZK) een aanjaagteam voor politieke ambtsdragers met een beperking ingesteld.

Lees meer

Cultuur en sport

Handreikingen over cultuur en erfgoed in collegeakkoorden

Cultuur en sport

Cultuur is essentieel voor gemeenten. De afgelopen jaren hebben we gezien dat de culturele en creatieve sector onontbeerlijk is voor een gezonde en weerbare samenleving. Ook erfgoed is bij uitstek een beleidsterrein dat bijdraagt aan het welzijn van inwoners en aan economische innovatie.

Lees meer

Europa en internationaal

Campagne SDG Nederland voor duurzame collegeakkoorden

Europa en internationaal

Met de gemeenteraadsverkiezingen om de hoek roept SDG Nederland inwoners en vervolgens raadsleden op te stemmen voor een duurzaam collegeakkoord. Voor alle 17 Global Goals is een ‘tegel’ ontworpen met een prikkelende vraag. Daarmee kunt u als kandidaat-raadslid laten zien waar u voor staat.

Lees meer

Informatiesamenleving

Agenda Digitale Grondrechten en Ethiek 2022-2026

Informatiesamenleving

De impact van digitalisering op de samenleving roept nieuwe fundamentele vragen op voor politiek en bestuur. Met de Agenda Digitale Grondrechten en Ethiek 2022-2026 leggen gemeenten gezamenlijk ambities vast over het beschermen van grondrechten en het borgen van publieke waarden in de informatiesamenleving.

Lees meer

Gemeenten maken zich hard voor verantwoord gebruik camera’s

Informatiesamenleving

Gemeenten stellen ethiek en publieke waarden centraal bij de inzet van technologie. De VNG werkt al samen met gemeenten aan oplossingen om de inkoop en inzet van camera's transparanter, verantwoorder en veiliger te maken. Recente berichten over camera’s van Chinese leveranciers onderstrepen de urgentie ervan.

Lees meer

Hoe om te gaan met desinformatie?

Informatiesamenleving

Op zich is het doelbewust verspreiden van misleidende informatie niet verboden. Dat wil niet zeggen dat overheden niet kunnen handelen op desinformatie en de kwalijke gevolgen: door zich voor te bereiden, te reageren of juridische stappen te zetten als grenzen worden overschreden. Wat zijn de mogelijkheden?

Lees meer

Jeugd

Instemming Eerste Kamer met motie hervorming jeugdzorgstelstel

Jeugd

De VNG is zeer verheugd met het instemmen van de meerderheid van de Eerste Kamer met de motie van lid Rosenmöller c.s. Deze motie roept het kabinet op om in overleg met gemeenten tot de gewenste hervorming van het jeugdstelsel te komen, zonder de voorgenomen bezuiniging van € 500 miljoen.

Lees meer

Omgevingswet

Omgevingswet treedt 1 januari 2023 in werking

Omgevingswet

De datum voor inwerkingtreding van de Omgevingswet is vastgesteld op 1 januari 2023. Minister De Jonge (VRO), het IPO, de UvW en de VNG hebben gezamenlijk voor deze datum gekozen.

Lees meer

Model Verordening leges – Omgevingswet

Omgevingswet

De Omgevingswet, die op 1 oktober 2022 of 1 januari 2023 in werking treedt, heeft ingrijpende gevolgen voor de legesverordening. De VNG stelt daarom een nieuwe Model Verordening leges beschikbaar.

Lees meer

Onderwijs

Extra impuls voor verbetering luchtkwaliteit scholen

Onderwijs

Op 27 % van de schoollocaties voldoet de luchtkwaliteit niet aan de wettelijke norm. Daarom krijgt elk klaslokaal een CO2-meter en komt er een hulpteam dat gaat helpen de ventilatie op orde te maken. De VNG gaat daarnaast met de minister in gesprek om de verouderde schoolgebouwen duurzaam aan te pakken.

Lees meer

Openbare orde en veiligheid

Hoe te handelen bij online aangejaagde ordeverstoringen?

Openbare orde en veiligheid

Desinformatie, online opruiing en bedreiging kunnen leiden tot verstoring van de openbare orde en veiligheid. Gemeenten willen dit voorkomen door op verantwoorde wijze online te monitoren. Daarbij hebben ze behoefte aan duidelijke juridische kaders. Dit laat helaas nog wel enige tijd op zich wachten. Wat nu?

Lees meer

Ruimte en Wonen

Hoe toiletvriendelijk is uw gemeente?

Ruimte en Wonen

Nederland loopt achter met het aantal openbaar toegankelijke toiletten. Zowel voor inwoners als bezoekers is het enorm fijn als gemeenten zorgen voor voldoende openbare en opengestelde toiletten. Het vergroot de fysieke toegankelijkheid, vooral voor mensen met maag-, darm- en blaasklachten.

Lees meer

Moties gemeenten

Bekijk aangenomen moties die gemeenten naar de VNG stuurden. (Onder andere over bezuinigingen op de jeugdzorg, ontkoppeling AOW van minimumloon, gaswinning Groningen.)

- Ga naar het overzicht van de moties

Dit bericht is verzonden door de VNG.
Lees onze proclaimer.

M5

20 - 1
↳ CU/SGP = aangenomen

MOTIE: pleidooi voor expliciet strafbaarstelling psychisch geweld

De gemeenteraad van Schiedam, bijeen in vergadering op 1 februari 2022,

Overwegende dat:

- Van alle soorten geweld, psychisch geweld de meest onzichtbare en ongrijpbare is,

Constaterende dat:

- De schade die deze vorm van geweld veroorzaakt minstens net zo traumatisch is als fysiek of seksueel geweld,
- Bijna 70.000 Nederlanders in 2020 slachtoffer waren van deze vorm van geweld,

Mede constaterende dat:

- Psychisch geweld zelf niet expliciet strafbaar is,
- Er in de samenleving weinig aandacht is voor deze vorm van geweld,
- Het gebrek aan strafbaarstelling veel doet aan de erkenning van slachtoffers,

Verzoekt het college om bij het kabinet op aan te dringen om psychisch geweld expliciet op te nemen in het wetboek van strafrecht met daarbij de nadrukkelijke wens tot meer bewustwording en voorlichting voor deze specifieke vorm van geweld. Hierbij kan de jarenlange campagne die de overheid in Engeland voert gebruikt worden als voorbeeld.

Verzoekt de griffie deze motie rond te sturen naar alle gemeenteraden ter inspiratie zodat zij eventueel een zelfde motie in te dienen in de gemeenteraad,

En gaat over tot de orde van de dag,

Sun van Dijk - Fractie van Dijk

Petra Zwang - PvdA

Christien Bruggeman - AOV

Anouschka Biekman - D66

Gurcu Polat - Denk

Sandra Beenhakker - VDD

Rene Karens - GL

Frans Hamerslag - PS

Gelderland Academie, Markt 11, 6811 CG Arnhem, Nederland

Herinnering | Webinar ‘Inclusief leiderschap’
Donderdag 10 maart 2022 van 19.00 - 20.45 uur

Heb jij je al aangemeld? In het kader van de Internationale Vrouwendag organiseert de Gelderland Academie dit jaar op donderdag 10 maart een inspirerend webinar over diversiteit en inclusie. Farah Nobbe neemt ons mee in een prikkelende, interactieve lezing over percepties en stereotyperingen. Het gaat over beeldvorming én over de knoppen waar organisaties en leiders aan kunnen draaien.

Programma

- **19.00 uur: Opening**

- **19.10 uur: Lezing ‘Inclusief leiderschap’**

Een aantal jaren geleden besloot een groot Nederlands bedrijf te stoppen met voorkeursbeleid voor vrouwen bij vacatures, omdat het beleid niet bleek te voldoen aan de verwachtingen. De vrouwen die aangenomen waren leken namelijk in gedrag en capaciteit erg op de mannen die er al zaten, inclusief hun tekortkomingen. Verder belemmerde het voorkeursbeleid op vrouwen de instroom van hoger opgeleide allochtone mannen.

Deze casus laat goed zien dat we specifieke verwachtingen hebben van het gedrag en de competenties van mannen en vrouwen. Wat bedoelen mensen bijvoorbeeld als ze je een typisch ‘haantje’ noemen? Over welk gedrag hebben we het als we iemand de titel ‘manwijf’ geven? En hoe zit dat met jou? Hoe ziet jouw omgeving jou? Zijn er nog knoppen waar je aan kunt draaien om deze beeldvorming te beïnvloeden? In deze lezing delen we bevindingen van lopend onderzoek naar beeldvorming van de Princeton University en Universiteit Utrecht, waar Nobbe Mieras bij betrokken is. Verder leggen we uit waarom een streven naar diversiteit vaak begint bij vrouwen, maar dat er onvermijdelijk stappen volgen.

- **19.50 uur: Korte pauze met opdracht**

- **20.00 uur: Tweede deel lezing**

- **20.45 uur: Einde programma**

Over de spreker
Farah Nobbe is mede-eigenaar van trainingsbureau Nobbe Mieras. Het bureau is in 2004 opgericht en inmiddels toonaangevend op het gebied van strategische communicatie en beeldvorming. Vanuit haar expertise is Nobbe Mieras verbonden aan Nederlands onderzoek van Princeton University en Universiteit Utrecht naar beeldvorming op de werkvloer. Farah Nobbe en Natalie Mieras schreven ‘Meestersprekers’, ‘Speak up dear!’ en ‘Storydesign’.

Ben jij er ook bij?

Aanmelden kan hier

Gelderland Academie, Markt 11, 6811 CG Arnhem, Nederland

We hebben iets nieuws: De Gelderland Academie Podcast!

Na de verkiezingen vorm je een college en maak je een inhoudelijke agenda. Maar hoe doe je dat? In een serie podcasts van drie afleveringen gaan we met Lianne van Kalken in op de verschillende akkoorden. Lianne is staatsrechtgeleerde aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam en raadslid voor GroenLinks in de gemeente Vlaardingen. Ze doet onderzoek naar het raadsakkoord, maar weet ook veel over coalitieakkoorden en burgerakkoorden.

Aflevering 1: Het coalitieakkoord

In aflevering 1 van De Gelderland Academie Podcast horen we het verhaal van wethouder Wijnte Hol van de gemeente Overbetuwe. Hij vertelt uitgebreid over zijn ervaringen met het opstellen van en het werken met een coalitieakkoord. Zo koos Hol ervoor, na een roerige periode in zijn raad, om een onafhankelijk onderzoeken te laten doen om tot een zorgvuldig nieuw akkoord te komen. "Maak zaken bespreekbaar, durf dat ook. Dat is, denk ik, misschien ook wel het belangrijkste: kijk ook naar die andere personen." Meer weten? Klik op onderstaande knop voor het hele verhaal.

Beluister aflevering 1: Het coalitieakkoord

Aflevering 2: Het raadsakkoord

In aflevering 2 van De Gelderland Academie Podcast gaan we in op het raadsakkoord met Joop Wikkerink. Hij is wethouder in de gemeente Aalten: "Begin tijdig na te denken. Niet in de hitte van de verkiezingen, maar begin daar van tevoren aan. En zoek een onafhankelijk procesbegeleider. Heel belangrijk!"
Deze aflevering verschijnt vrijdagmiddag 18 februari.

Aflevering 3: Het burgerakkoord

In aflevering 3 van De Gelderland Academie Podcast vertelt wethouder Klaar Koenraad (wethouder gemeente Roosendaal) over het belang van het burgerakkoord. "We willen juist in gemeenteraden dat inwoners, burgers meer betrokken zijn bij de politiek. Niet alleen voor de verkiezingen, maar juist ook in wat daarna gaat komen. Ik denk dat gemeenten dus zoeken naar: hoe kunnen we dat doen? Zo'n burgerakkoord kan daarbij helpen."
Deze aflevering verschijnt woensdag 23 februari.

Meer podcasts beluisteren?
Volg dan De Gelderland Academie Podcast op **Spotify**, **Soundcloud** of **Google Podcast**. Zo blijf jij op de hoogte van de meest interessante en actuele vraagstukken.

In deze nieuwsbrief van The Economic Board:

- Boardupdate.
- Overheden, onderwijs en ondernemers bundelen krachten in de regio Arnhem - Nijmegen.
- Lobby voor het Rijk, Europa en Duitsland.
- Evenementen in Lifeport.

Boardupdate

Tijdens de (digitale) boardvergadering van 28 januari j.l. zijn twee belangrijke onderwerpen besproken: lobby en lobbydoelen voor de regio Arnhem-Nijmegen en de regionale Human Capital Agenda. Met de komst van het nieuwe kabinet en de ondertekening van het Bestuursakkoord regio Arnhem-Nijmegen is nu het moment om meer aandacht en steun voor de regio te vragen.

De boardleden hebben aangeboden om de lobbyagenda te benutten in hun contacten en om zich in te zetten bij lobbytrajecten. De board onderstreept het belang van een sterke presentatie van de regio. Het is bij de lobby naar het Rijk, Europa of Duitsland belangrijk om in te zetten vanuit de triple helix.

The Economic Board, Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen en de provincie Gelderland zetten samen in op een breed gedragen regionale Human Capital Agenda, waar bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheden zich aan committeren. Daarbij gaat het erom bestaande initiatieven in de regio te verbinden en waar nodig te versterken, met kennis, ondersteuning en middelen.

Lees hier meer over de boardupdate

Overheden, onderwijs en ondernemers bundelen krachten in de regio Arnhem - Nijmegen

De 18 gemeenten van de Groene Metropoolregio Arnhem - Nijmegen, provincie Gelderland en The Economic Board willen de kracht van de regio beter benutten. De partijen hebben een Bestuursakkoord en een Investeringsagenda opgesteld, waarmee zij zich langdurig inzetten om de regio te versterken. De komende tien jaar moet deze regio doorgroeien tot een internationale topregio in Health, Hightech en Energy, in balans met de groene kwaliteiten.

De uitdagingen voor Nederland én ook voor onze regio zijn groot. Om de grote maatschappelijke problemen op te lossen is samenwerking van overheden, ondernemers en onderwijsinstellingen van groot belang. Met de ondertekening van het bestuursakkoord hebben overheden, onderwijsinstellingen en ondernemers op 3 februari j.l. hun krachten gebundeld om de komende tien jaar de regio Arnhem - Nijmegen door te laten groeien naar een internationale topregio in Energy, Health en Hightech.

Lees hier meer over het Bestuursakkoord

Sm@rt Together: kennisuitwisseling met aandacht voor uw uitdagingen

Bent u mkb'er in de regio Arnhem-Nijmegen? Dan is het mkb-programma Sm@rt Together wellicht wat voor u. In dit programma wisselen ondernemers kennis uit, vergroten zij hun netwerk én ontvangen zij goede begeleiding van experts. Op die manier zorgt u er samen met anderen voor dat uw onderneming straks klaar is voor de toekomst.

Wordt u een van de 200 mkb-ondernemers in regio Arnhem - Nijmegen die een sprong vooruit maakt, bijvoorbeeld op het vlak van digitalisering van uw onderneming? Meld u aan voor de werksessie op 24 maart. Via de website van Sm@rt Together vindt u meer informatie. Direct aanmelden is ook mogelijk.

Belangen van de regio bekend maken in Den Haag, Europa en Duitsland

Belangen en initiatieven van de regio Arnhem - Nijmegen zijn vaak nog te weinig bekend bij belangrijke spelers in Den Haag, Europa en in de samenwerking met Duitsland. The Economic Board sprak met drie regionale adviseurs Public Affairs over de aanpak die zij voor onze regio voor ogen hebben.

Het kabinet of de EU kunnen ook hún ambities realiseren door bij te dragen aan regionale plannen. Denk aan de EU Green Deal of de ambitie van het kabinet om de circulaire economie in de praktijk te brengen: dat kan alleen met praktijk uit onze regio. Maar die praktijk en die voorstellen moeten wel bekend zijn.

Lees hier meer over lobby voor het Rijk, Europa en Duitsland

Studenten helpen mkb’ers met digitaal ondernemen

Bent u mkb’er in de regio Arnhem-Nijmegen en wilt u ook online ondernemen? Studenten van vier grote opleidingen in de regio geven kosteloos advies. In de Digitale Werkplaats Arnhem Nijmegen (DWAN) bieden zij speciaal voor mkb’ers advies over online marketing, vindbaarheid en het inrichten van een website.

Ondernemers in het mkb kunnen naar de website van de Digitale Werkplaats gaan om een voucher van € 500 te downloaden. Ondernemer Kim Arts van TIG Academy is zeer tevreden over DWAN. Arts zegt over het traject: “Het traject was goed voorbereid door DWAN, er was een overzichtelijke planning en het was duidelijk wat ik wanneer kon verwachten. De projectleiding wordt door DWAN zelf uitgevoerd door professionals. Ik zal het traject zeker aanbevelen aan andere ondernemers, sterker nog, dit heb ik al gedaan!”

Lees hier meer over de voucher van de DWAN.

Nijmeegse start-up AeroCount meet het fijnstof in uw huis

Hoe schoon is de lucht in en om uw huis? Start-up AeroCount geeft het antwoord met haar innovatieve fijnstofmeter. Die vertelt hoe het zit met het fijnstof in uw woning. En dat is belangrijk!

Hoe is het eigenlijk gesteld met de fijnstofconcentratie in uw huis? “Veel mensen hebben geen idee”, zegt Beate Stevens (27), oprichter van AeroCount. Zo kwam zij samen met medestudenten op het idee van een fijnstofmeter voor in huis. Dit deed ze aanvankelijk in 2014 voor een studieopdracht voor het vak Panorama Food and Health van de opleiding Science aan de Radboud Universiteit in Nijmegen.

Stevens: “Het begint met het meten en bewustwording. Wanneer is de concentratie te hoog? Vervolgens kun je oplossingen bedenken voor het filteren van fijnstof, zodat je de luchtkwaliteit ook echt kunt verbeteren.”

Lees hier meer

Op de agenda

15 - 17 maart: Health Valley Event

Op 15, 16 en 17 maart is het Health Valley Event 2022. Dit zorginnovatiecongres zal hybride plaatsvinden.

Tijdens het congres kunt u zien en beleven hoe de nieuwste innovaties op het gebied van gezondheid en zorg in Nederland worden ontwikkeld en geïmplementeerd. Meer informatie over Health Valley Event.

23 maart: A.I. Meetup

Innovate organiseert op 23 maart 2022 een Meetup in De Lindenberg Nijmegen over Artificial Intelligence (AI).

Het belooft een interessante avond te worden met een spectaculair programma. Waarin wetenschappers, ondernemers en ontwerpers u meenemen langs de allerlaatste innovaties op het gebied van AI. Klik hier voor meer informatie.

24 maart: Smart Industry Jaarevent

Tijdens het event Smart Industry Jaarevent op 24 maart 2022 worden alle slimme productietechnieken in de praktijk besproken. Het event is specifiek bedoeld voor bedrijven uit de maak industrie Oost Nederland.

De hoofdvraag die centraal staat: ‘wat is AI en hoe kunnen we dit inzetten om onze productie slimmer

en efficiënter te maken?’. Klik hier voor meer informatie.

11 - 13 april: Circular@WUR

Van 11 tot en met 13 april 2022 is het event Circular@WUR. Ondernemers, bestuurders en wetenschappers delen hun inzichten over de duurzame en circulaire samenleving van de toekomst.

Tijdens dit event zijn er inspirerende lezingen, workshops, masterclasses en innovatieve bedrijven openen hun deuren. Meer informatie over dit event.

En dan nog dit

- **Wethouder gemeente Arnhem Jan van Dellen over de regionale waterstofambities**
  In de afgelopen jaren heeft de regio veel geïnvesteerd in de ontwikkeling van zero-emissie en waterstof. Partijen als Nedstack, Hygear, Hyatt, HyMove, Elestor en de HAN Arnhem Nijmegen vervullen hierbij een belangrijke rol. In een videofragment gaat Jan van Dellen in op de rol van Connectr en pleit hij voor Europese samenwerking. Bekijk de video hier.
- **Genomineerden Health Valley Bridge Prize 2022 bekend**
  Twaalf zorgorganisaties uit heel Nederland streden op woensdag 16 februari met hun project voor een plek in de finale. De multidisciplinaire jury koos het project COPD smart van

Streekziekenhuis Koningin Beatrix en Urine als Sleutel van Sensire als winnaars. Overige aanwezigen bij de pitchdag kozen Atrium Fibrilleren@home van Rijnstate uit als winnaar van de Wildcard. Deze 3 innovatieve projecten gaan door naar de finale op 16 maart tijdens het Health Valley Event. De stemming is vanaf 22 februari geopend. Breng hier uw stem uit.

Gedeeld met #Lifeport

Fons Eijkelkamp • 2de
Entrepreneur and Member of the Supervisory Board of Royal Eijkelkamp
3 w •

Mooi dat we nu binnen InnoFields een officiele Innovatie Hub kunnen opzetten. En naast de joint venture met Altop ook 3 andere partijen met heel interessante technologien die zich op InnoFields gaan vestigen. Onze ecologische tuinder is samen met een aantal zeer bevlogen vrijwilligers de invulling van de volgende 2.000m2 Bodemliefde tuin in te vullen. Ook hier weer de nodige nieuwe snufjes en technologien.
Vergeet niet ff op het plaatje te tikken voor meer achtergrond!
#RoyalEijkelkamp #EijkelkampGeopoint #EijkelkampFrasteUK #EijkelkampNorthAmerica #CPT #SonicDrilling #Soil #Water #Geotechnical #Mining #OffshoreDrilling #Since1911 #MeettheDifference!
#ClimateChange #EijkelkampLife #SoilLife #InnoFields #InnoDroughtLivingLab #NL-FSA #DutchFoodSecurityAlliance #CreShare #PowerMessageApp

The Economic Board
1.966volgers
3 w • Bewerkt •

Droogte wordt de komende jaren en in de verdere toekomst een steeds groter probleem.

...meer weergeven

InnoFields zoekt naar oplossingen voor droogte en watertekorten

lifeport.nl • Leestijd: 3 min.

Jan Luijten en 45 anderen

Praat ook mee!

BURGERNET

Samen voor een veilige buurt

Jaaroverzicht Burgernet 2021

Politie eenheid Oost-Nederland

Gemeenten in Gelderland en Overijssel

Eenheid Oost- Nederland jaaroverzicht 2021

Burgernet is en blijft populair. Ook in het afgelopen jaar nam het aantal deelnemers toe. Deze ontwikkeling sluit mooi aan op de inspanningen rond dienstverlening, waarin meer verbinding en samenwerking centraal staan. Nieuwe ontwikkelingen op het gebied van digitalisering en de inzet van sociale media worden hiervoor ingezet. Dat geldt ook voor de inzet van de Burgernetapp, die een steeds prominentere rol krijgt bij het uitwisselen van informatie. Naast alle vernieuwingen bestaat wel de uitdaging om ook in verbinding te blijven met een nog aanzienlijke groep deelnemers, die graag gebruik maakt van persoonlijk contact en het gebruik van reguliere kanalen als SMS, spraak- en e-mail.

Deelname:

De geregistreerde deelname voor ontvangst van *SMS, spraak- en mailberichten* steeg (met 1500) naar een bereik van ruim 390.000 Burgernetdeelnemers. Het deelnemerspercentage varieert per gemeente daarmee tussen 21,3% (Staphorst) en 4,7% (Enschede). De *Burgernetapp* werd in het afgelopen jaar meer dan 30.000 keer gedownload. Naar verwachting door veel deelnemers die zich eerder al voor SMS- en spraak aanmeldden. Die laten zich nu ook via de appberichten informeren. Over het totaal aantal App-deelnemers kan helaas geen betrouwbare uitspraak worden gedaan. Er kan anoniem worden deelgenomen en verwijdering van de App kan niet vastgesteld worden. Afgaande op voorgaande jaren zou cumulatief het aantal downloads in Oost Nederland op 265.000 staan, maar dit is niet meer dan een indicatie.

Van de geregistreerde deelnemers heeft 90% (ruim 350.000) zich ook aangemeld voor het ontvangen van Burgernetmail. Deze optie is en blijft populair, ook onder de buurtpreventiegroepen, met als voordeel dat de deelnemer altijd bereikt wordt en de boodschap op een geschikt moment gelezen kan worden. Het kan door de politiebasisteams worden ingezet om *niet urgente* opsporingsberichten te delen. Veelal over recente woninginbraken maar ook over andere delicten die lokaal een grote impact hebben. Gemeenten kunnen hier ook gebruik van maken om veiligheidsinformatie en nieuwsbrieven te verspreiden.

Inzet:

Over de gehele breedte heeft Corona een flinke impact gehad op de inzet van Burgernet.
Door de politiemeldkamers werden ongeveer 1000 *urgente* opsporingsberichten verzonden. Dat was nagenoeg gelijk aan het voorgaande jaar. Ongeveer 70% van de acties betrof vermiste personen (vaak met verward gedrag), 10 % straatroof en verdachte situaties en ca 10% overvallen en straatroof.

Door of namens de politiebasisteams werden er 1685 *niet urgente* (opsporings)berichten verzonden in de vorm van digitale buurtonderzoeken en informatieve berichten. Dat waren er *ruim 900 minder* dan in 2020.
In de provincie Gelderland (GLZ, GLM en NOG) werd er op vrijwel alle teams goed tot zeer goed gebruik gemaakt van de Burgernetmailfunctie om bewoners over recente woninginbraken of andere wetenswaardige delicten te informeren.
In Overijssel werden de deelnemers bijna niet door de basisteams geïnformeerd.
In het district IJsselland gebeurde dit na het 1e kwartaal niet meer door verminderde personele beschikbaarheid (Corona).
In het district Twente worden de Burgernetdeelnemers niet door de basisteams geïnformeerd.

Enkele gemeenten maakten gebruik van Burgernet om bewoners te informeren over onderwerpen als het donkere dagen offensief, ondermijning of digitale fraude. Omdat Burgernet in veel gemeenten een (zeer) ruime dekking kent, verdient het aanbeveling om dit instrument vaker en breder in te zetten.

Reacties:

Politiemeldkamers en politieteams:
In 2021 werden er weer aansprekende, soms zelfs levensreddende resultaten geboekt. Via de media werd hier veelal uitgebreid aandacht aan besteed. Het leidde ook tot meer Burgernet aanmeldingen.
In 80% van de gevallen waarbij de meldkamers *urgente opsporingsberichten* verzonden, kwamen er gemiddeld 2 tot 3 reacties binnen. Het hoogste percentage *geregistreerde relevante tips* binnen de vastgestelde actieperiode van 1 uur bedroeg 36%. Gemiddeld leverden de deelnemers in 20% van de gevallen een directe bijdrage aan de positieve afloop. Dit succes wordt bepaald door de centralist, die bij het versturen van een afloopbericht kan aangeven of de actie succesvol was.

De bijdrage van deelnemers aan de niet urgente opsporingsberichten (Burgernetmail) is niet vast te stellen omdat reacties over het algemeen alleen in de politiesystemen worden verwerkt.
Naast “tips” mag vooral ook de preventieve werking niet onderschat worden. De opsporingsberichten worden vaak via Buurtpreventiegroepen en op digitale sites van kranten gedeeld en bereiken daardoor een aanmerkelijk groter publiek. Burgers voelen zich meer betrokken en in de omstandigheid om zelf ook maatregelen te kunnen treffen. Ontvangen zij de informatie niet (meer) dan voelen zij zich “vleugellam”, zo schreef een oprichter van een buurtpreventieteam onlangs. Op de noodzaak van wederkerige informatieverstrekking en het gebruik van “bestaande” informatiekanalen (lees: niet alleen sociale media), wordt dan ook geregeld gewezen.

Vooruitblik 2022:

In het afgelopen jaar werd het landelijk beheer van Burgernet ondergebracht bij de LMS (Landelijke Meldkamer Samenwerking). Dit leidde tot meer eenduidigheid en een snellere aanpak van bestaande verbeterpunten. Tevens werd met materiedeskundigen gekeken naar mogelijkheden om Burgernet verder door te ontwikkelen. De focus komt meer te liggen op de inzet en het gebruik van Burgernet. Een bredere inzet van de Burgernetapp en een geleidelijke afbouw van de sms- en spraakberichten zal naar verwachting in 2022 eveneens een rol gaan spelen.

Binnen de eenheid Oost Nederland vindt het relatiebeheer met ondersteuning naar politiemedewerkers en partners vanaf 1/1/2022 volledig plaats vanuit het Regionaal Servicecentrum van de politie. Daarmee is een goede bereikbaarheid en serviceverlening structureel geborgd.

Voor het delen van de regionale opsporingsberichten werden werkafspraken gemaakt met de regionale bureau Opsporingscommunicatie van de politie. Naast de urgente opsporingsberichten door de politiemeldkamers en de niet urgente (lokale) opsporingsberichten door de politie basisteams, krijgen daarmee ook de opsporingsberichten met een meer regionaal karakter structureel een plaats.

Dit overzicht heeft een wat andere indeling dan voorgaande jaren. Om de herkenbaarheid te bevorderen is gekozen voor de stijl en informatie zoals die in het dashboard van het Burgernetsysteem is te raadplegen. Veel gegevens kunnen gemeentelijk tot op detailniveau nader worden uitgesplitst en medewerkers van de gemeenten kunnen daartoe zelf worden geautoriseerd.

Meer informatie nodig? Mail naar: burgernet.oost-nederland@politie.nl

Met vriendelijke groet,

Frans Timmermans, manager Burgernet Oost Nederland.

1. Gelderland-Zuid

1.1 Burgernetdeelnemers

Per 1/1/22	Gemeente		Politieteam	SMS/Spraak	
Gelderland	BUREN	GLZ	De Waarden	4488	17,0%
Gelderland	CULEMBORG	GLZ	De Waarden	3368	11,9%
Gelderland	MAASDRIEL	GLZ	De Waarden	3220	13,2%
Gelderland	NEDER-BETUWE	GLZ	De Waarden	4642	19,7%
Gelderland	TIEL	GLZ	De Waarden	7051	17,0%
Gelderland	WEST BETUWE	GLZ	De Waarden	7003	13,9%
Gelderland	ZALTBOMMEL	GLZ	De Waarden	5093	18,2%
Gelderland	NIJMEGEN	GLZ	Nijmegen N + Z	19993	11,4%
Gelderland	BERG EN DAL	GLZ	Tweestromenland	5705	16,4%
Gelderland	BEUNINGEN	GLZ	Tweestromenland	4971	19,3%
Gelderland	DRUTEN	GLZ	Tweestromenland	2411	12,9%
Gelderland	HEUMEN	GLZ	Tweestromenland	2753	16,7%
Gelderland	WEST MAAS EN WAAL	GLZ	Tweestromenland	3701	19,6%
Gelderland	WIJCHEN	GLZ	Tweestromenland	7683	18,8%

1.2 Burgernetmail en informatieve berichten verzonden door politiebasisteams

Per 1/1/22	Gemeente		Politieteam	BN-Mail	Inbraak	
Gelderland	BUREN	GLZ	De Waarden	20		
Gelderland	CULEMBORG	GLZ	De Waarden	11		
Gelderland	MAASDRIEL	GLZ	De Waarden	29		
Gelderland	NEDER-BETUWE	GLZ	De Waarden	13		
Gelderland	TIEL	GLZ	De Waarden	39		
Gelderland	WEST BETUWE	GLZ	De Waarden	39		
Gelderland	ZALTBOMMEL	GLZ	De Waarden	22	230	89%
Gelderland	NIJMEGEN	GLZ	Nijmegen N	96	123	78%
Gelderland	NIJMEGEN	GLZ	Nijmegen Z	53	140	38%
Gelderland	BERG EN DAL	GLZ	Tweestromenland	13		
Gelderland	BEUNINGEN	GLZ	Tweestromenland	11		
Gelderland	DRUTEN	GLZ	Tweestromenland	8		
Gelderland	HEUMEN	GLZ	Tweestromenland	10		
Gelderland	WEST MAAS EN WAAL	GLZ	Tweestromenland	10		
Gelderland	WIJCHEN	GLZ	Tweestromenland	37	191	47%

Toelichting:
De kolom BN-Mail vermeldt het aantal Burgernetmails in de vorm van digitale buurtonderzoeken of informatieve berichten
De kolommen ernaast vermelden de woninginbraken en (als indicatie) het verzendpercentage afgezet tegen de woninginbraken.
Omdat er ook voor andere delicten geïnformeerd kan worden, kan dit percentage ook boven de 100% uitkomen.
In praktijk betekent 75% en hoger, een goede borging van samenwerking met Burgernetdeelnemers op teamniveau.

2. Gelderland-Midden

2.1 Burgernetdeelnemers

Per 1/1/22	**Gemeente**		**Politieteam**	**SMS/Spraak**	
Gelderland	ARNHEM	GLM	Arnhem N + Z	15366	9,8%
Gelderland	EDE	GLM	Ede	11309	9,9%
Gelderland	DOESBURG	GLM	IJsselwaarden	1429	12,6%
Gelderland	RHEDEN	GLM	IJsselwaarden	5420	12,5%
Gelderland	ROZENDAAL	GLM	IJsselwaarden	332	21,1%
Gelderland	DUIVEN	GLM	Rivierenland Oost	3995	15,7%
Gelderland	WESTERVOORT	GLM	Rivierenland Oost	2228	14,8%
Gelderland	ZEVENAAR	GLM	Rivierenland Oost	5766	13,3%
Gelderland	LINGEWAARD	GLM	Rivierenland West	4830	10,4%
Gelderland	OVERBETUWE	GLM	Rivierenland West	5283	11,1%
Gelderland	BARNEVELD	GLM	Veluwe Vallei Noord	6632	11,6%
Gelderland	NIJKERK	GLM	Veluwe Vallei Noord	4665	11,0%
Gelderland	SCHERPENZEEL	GLM	Veluwe Vallei Noord	1285	13,2%
Gelderland	RENKUM	GLM	Veluwe Vallei Zuid	3660	11,7%
Gelderland	WAGENINGEN	GLM	Veluwe Vallei Zuid	3614	9,4%

2.2 Burgernetmail en informatieve berichten door politiebasisteams

Per 1/1/22	Gemeente		Politieteam	BN-Mail	Inbraak	
Gelderland	ARNHEM	GLM	Arnhem N	191	201	95%
Gelderland	ARNHEM	GLM	Arnhem Z	19	97	20%
Gelderland	EDE	GLM	Ede	17	226	8%
Gelderland	DOESBURG	GLM	IJsselwaarden	9		
Gelderland	RHEDEN	GLM	IJsselwaarden	35		
Gelderland	ROZENDAAL	GLM	IJsselwaarden	1	54	83%
Gelderland	DUIVEN	GLM	Rivierenland Oost	9		
Gelderland	WESTERVOORT	GLM	Rivierenland Oost	12		
Gelderland	ZEVENAAR	GLM	Rivierenland Oost	33	68	79%
Gelderland	LINGEWAARD	GLM	Rivierenland West	43		
Gelderland	OVERBETUWE	GLM	Rivierenland West	42	111	77%
Gelderland	BARNEVELD	GLM	Veluwe Vallei Noord	65		
Gelderland	NIJKERK	GLM	Veluwe Vallei Noord	63		
Gelderland	SCHERPENZEEL	GLM	Veluwe Vallei Noord	13	178	79%
Gelderland	RENKUM	GLM	Veluwe Vallei Zuid	17		
Gelderland	WAGENINGEN	GLM	Veluwe Vallei Zuid	27	137	32%

Toelichting:
De kolom BN-Mail vermeldt het aantal Burgernetmails in de vorm van digitale buurtonderzoeken of informatieve berichten
De kolommen ernaast vermelden de woninginbraken en (als indicatie) het verzendpercentage afgezet tegen de woninginbraken.
Omdat er ook voor andere delicten geïnformeerd kan worden, kan dit percentage ook boven de 100% uitkomen.
In praktijk betekent 75% en hoger, een goede borging van samenwerking met Burgernetdeelnemers op teamniveau.

3. Noord- en Oost- Gelderland

3.1. Burgernetdeelnemers

Per 1/1/22	**Gemeente**		**Politieteam**	**SMS/Spraak**	
Gelderland	AALTEN	NOG	Achterhoek Oost	3713	13,8%
Gelderland	BERKELLAND	NOG	Achterhoek Oost	7129	16,2%
Gelderland	OOST GELRE	NOG	Achterhoek Oost	5620	18,9%
Gelderland	WINTERSWIJK	NOG	Achterhoek Oost	5346	18,4%
Gelderland	BRONCKHORST	NOG	Achterhoek West	6748	18,6%
Gelderland	DOETINCHEM	NOG	Achterhoek West	5718	10,0%
Gelderland	MONTFERLAND	NOG	Achterhoek West	6312	17,7%
Gelderland	OUDE IJSSELSTREEK	NOG	Achterhoek West	7264	18,4%
Gelderland	APELDOORN	NOG	Apeldoorn	20140	12,5%
Gelderland	BRUMMEN	NOG	IJsselstreek	3979	19,2%
Gelderland	LOCHEM	NOG	IJsselstreek	5444	16,2%
Gelderland	VOORST	NOG	IJsselstreek	4802	19,8%
Gelderland	ZUTPHEN	NOG	IJsselstreek	5745	12,1%
Gelderland	ELBURG	NOG	Veluwe Noord	3908	16,9%
Gelderland	EPE	NOG	Veluwe Noord	5525	16,8%
Gelderland	HATTEM	NOG	Veluwe Noord	789	6,5%
Gelderland	HEERDE	NOG	Veluwe Noord	3470	18,7%
Gelderland	NUNSPEET	NOG	Veluwe Noord	3623	13,4%
Gelderland	OLDEBROEK	NOG	Veluwe Noord	3425	14,6%
Gelderland	ERMELO	NOG	Veluwe West	4029	15,0%
Gelderland	HARDERWIJK	NOG	Veluwe West	5866	12,5%
Gelderland	PUTTEN	NOG	Veluwe West	3635	15,0%

3.2 Burgernetmail en informatieve berichten door politiebasisteams

Per 1/1/22	Gemeente		Politieteam	BN-Mail	Inbraak	
Gelderland	AALTEN	NOG	Achterhoek Oost	5		
Gelderland	BERKELLAND	NOG	Achterhoek Oost	5		
Gelderland	OOST GELRE	NOG	Achterhoek Oost	13		
Gelderland	WINTERSWIJK	NOG	Achterhoek Oost	4	98	28%
Gelderland	BRONCKHORST	NOG	Achterhoek West	25		
Gelderland	DOETINCHEM	NOG	Achterhoek West	31		
Gelderland	MONTFERLAND	NOG	Achterhoek West	22		
Gelderland	OUDE IJSSELSTREEK	NOG	Achterhoek West	13	140	65%
Gelderland	APELDOORN	NOG	Apeldoorn	112	266	42%
Gelderland	BRUMMEN	NOG	IJsselstreek	35		
Gelderland	LOCHEM	NOG	IJsselstreek	64		
Gelderland	VOORST	NOG	IJsselstreek	32		
Gelderland	ZUTPHEN	NOG	IJsselstreek	70	187	107%
Gelderland	ELBURG	NOG	Veluwe Noord	18		
Gelderland	EPE	NOG	Veluwe Noord	30		
Gelderland	HATTEM	NOG	Veluwe Noord	11		
Gelderland	HEERDE	NOG	Veluwe Noord	14		
Gelderland	NUNSPEET	NOG	Veluwe Noord	32		
Gelderland	OLDEBROEK	NOG	Veluwe Noord	22	151	84%
Gelderland	ERMELO	NOG	Veluwe West	3		
Gelderland	HARDERWIJK	NOG	Veluwe West	19		
Gelderland	PUTTEN	NOG	Veluwe West	10	115	28%

Toelichting:
De kolom BN-Mail vermeldt het aantal Burgernetmails in de vorm van digitale buurtonderzoeken of informatieve berichten
De kolommen ernaast vermelden de woninginbraken en (als indicatie) het verzendpercentage afgezet tegen de woninginbraken.
Omdat er ook voor andere delicten geïnformeerd kan worden, kan dit percentage ook boven de 100% uitkomen.
In praktijk betekent 75% en hoger, een goede borging van samenwerking met Burgernetdeelnemers op teamniveau.

4. IJsselland

4.1 Burgernetdeelnemers

Per1/1/22	**Gemeente**		**Politieteam**	**SMS/Spraak**	
Overijssel	KAMPEN	IJSS	IJsselland Noord	6676	12,5%
Overijssel	STAPHORST	IJSS	IJsselland Noord	3581	21,3%
Overijssel	STEENWIJKERLAND	IJSS	IJsselland Noord	7977	18,2%
Overijssel	ZWARTEWATERLAND	IJSS	IJsselland Noord	3509	15,6%
Overijssel	DEVENTER	IJSS	IJsselland Zuid	11718	11,8%
Overijssel	OLST-WIJHE	IJSS	IJsselland Zuid	2352	13,0%
Overijssel	RAALTE	IJSS	IJsselland Zuid	6541	17,6%
Overijssel	DALFSEN	IJSS	Vechtdal	3976	14,1%
Overijssel	HARDENBERG	IJSS	Vechtdal	8715	14,4%
Overijssel	OMMEN	IJSS	Vechtdal	2739	15,6%
Overijssel	ZWOLLE	IJSS	Zwolle	11460	9,1%

4.2 Burgernetmail en informatieve berichten door politiebasisteams

	Gemeente		Politieteam	BN-Mail	Inbraak	
Overijssel	KAMPEN	IJSS	IJsselland Noord	0		
Overijssel	STAPHORST	IJSS	IJsselland Noord	0		
Overijssel	STEENWIJKERLAND	IJSS	IJsselland Noord	0		
Overijssel	ZWARTEWATERLAND	IJSS	IJsselland Noord	0	80	0%
Overijssel	DEVENTER	IJSS	IJsselland Zuid	14		
Overijssel	OLST-WIJHE	IJSS	IJsselland Zuid	0		
Overijssel	RAALTE	IJSS	IJsselland Zuid	2	227	7%
Overijssel	DALFSEN	IJSS	Vechtdal	0		
Overijssel	HARDENBERG	IJSS	Vechtdal	0	80	0%
Overijssel	OMMEN	IJSS	Vechtdal	0		
Overijssel	ZWOLLE	IJSS	Zwolle	0	128	0%

Toelichting:
De kolom BN-Mail vermeldt het aantal Burgernetmails in de vorm van digitale buurtonderzoeken of informatieve berichten
De kolommen ernaast vermelden de woninginbraken en (als indicatie) het verzendpercentage afgezet tegen de woninginbraken.
Omdat er ook voor andere delicten geïnformeerd kan worden, kan dit percentage ook boven de 100% uitkomen.
In praktijk betekent 75% en hoger, een goede borging van samenwerking met Burgernetdeelnemers op teamniveau.

5. Twente

5.1 Burgernetdeelnemers

Per 1/1/22	**Gemeente**		**Politieteam**	**SMS/Spraak**	
Overijssel	ENSCHEDE	TWE	Enschede	7513	4,7%
Overijssel	BORNE	TWE	Twente Midden	1594	6,9%
Overijssel	HAAKSBERGEN	TWE	Twente Midden	1179	4,9%
Overijssel	HENGELO	TWE	Twente Midden	4159	5,2%
Overijssel	HOF VAN TWENTE	TWE	Twente Midden	2423	6,9%
Overijssel	ALMELO	TWE	Twente Noord	4852	6,7%
Overijssel	TWENTERAND	TWE	Twente Noord	3044	9,0%
Overijssel	DINKELLAND	TWE	Twente Noord Oost	1876	7,1%
Overijssel	LOSSER	TWE	Twente Noord Oost	2033	9,0%
Overijssel	OLDENZAAL	TWE	Twente Noord Oost	2342	7,3%
Overijssel	TUBBERGEN	TWE	Twente Noord Oost	1747	8,2%
Overijssel	HELLENDOORN	TWE	Twente West	2872	8,0%
Overijssel	RIJSSEN-HOLTEN	TWE	Twente West	3171	8,3%
Overijssel	WIERDEN	TWE	Twente West	2004	8,3%

	Gemeente		Politieteam	BN-Mail	Inbraak	
Overijssel	ENSCHEDE	TWE	Enschede	0	206	0%
Overijssel	BORNE	TWE	Twente Midden	0		
Overijssel	HAAKSBERGEN	TWE	Twente Midden	0		
Overijssel	HENGELO	TWE	Twente Midden	0		
Overijssel	HOF VAN TWENTE	TWE	Twente Midden	0	214	0%
Overijssel	ALMELO	TWE	Twente Noord	0		
Overijssel	TWENTERAND	TWE	Twente Noord	0	104	0%
Overijssel	DINKELLAND	TWE	Twente Noord Oost	0		
Overijssel	LOSSER	TWE	Twente Noord Oost	0		
Overijssel	OLDENZAAL	TWE	Twente Noord Oost	0		
Overijssel	TUBBERGEN	TWE	Twente Noord Oost	0	108	0%
Overijssel	HELLENDOORN	TWE	Twente West	0		
Overijssel	RIJSSEN-HOLTEN	TWE	Twente West	0		
Overijssel	WIERDEN	TWE	Twente West	0	92	0%

Overzicht van urgente opsporingsberichten vanuit de 3 meldkamers:

GLM en GLZ	MK Arnhem
ARNHEM	99
BARNEVELD	16
BERG EN DAL	15
BEUNINGEN	6
BRUMMEN	1
BUREN	1
CULEMBORG	4
DOESBURG	8
DRUTEN	3
DUIVEN	15
EDE	56
HEUMEN	8
LINGEWAARD	9
MAASDRIEL	10
NEDER-BETUWE	7
NIJKERK	8
NIJMEGEN	66
OVERBETUWE	9
RENKUM	22
RHEDEN	24
ROZENDAAL	2
SCHERPENZEEL	4
TIEL	22
WAGENINGEN	11
WEST BETUWE	11
WEST MAAS EN WAAL	2
WESTERVOORT	4
WIJCHEN	9
ZALTBOMMEL	7
ZEVENAAR	16
	475

NOG en IJSS	MK Apeldoorn
AALTEN	5
APELDOORN	68
BERKELLAND	5
BRONCKHORST	11
BRUMMEN	15
DALFSEN	5
DEVENTER	45
DOETINCHEM	17
ELBURG	5
EPE	6
ERMELO	16
HARDENBERG	16
HARDERWIJK	15
HATTEM	3
HEERDE	2
KAMPEN	13
LOCHEM	9
MONTFERLAND	8
NUNSPEET	11
OLDEBROEK	5
OLST-WIJHE	9
OMMEN	7
OOST GELRE	3
OUDE IJSSELSTREEK	10
PUTTEN	6
RAALTE	7
RHEDEN	1
STAPHORST	2
STEENWIJKERLAND	10
VOORST	4
WINTERSWIJK	7
ZUTPHEN	13
ZWARTEWATERLAND	1
ZWOLLE	62
	422

Twente	MK Hengelo
ALMELO	17
BORNE	4
DINKELLAND	2
ENSCHEDE	29
HAAKSBERGEN	5
HELLENDOORN	3
HENGELO	21
HOF v TWENTE	6
LOSSER	4
OLDENZAAL	1
RIJSSEN-HOLTEN	4
TWENTERAND	2
WIERDEN	3
	101

GELDERS genootschap

@Beeldspraak

Februari -2 2022

Bekijk het archief van @Beeldspraak: **Klik hier!**

Bericht van de voorzitter

Beste lezers, zoals bekend zijn de voorzitter en overige bestuursleden van vereniging Gelders Genootschap gebonden aan bestuurstermijnen. De voorzitter mag maximaal drie jaar in functie blijven, als de ALV daarmee instemt.
Bovendien behoort een verlenging met nog eens drie jaar tot de mogelijkheden, wederom als de ALV hiermee instemt. Op dit moment ben ik bijna drie jaar voorzitter geweest, maar was ik voor de meesten van u helaas weinig zichtbaar.

Twee jaar COVID hebben mij aan huis gebonden. Vanwege mijn zwakke gezondheid was het te gevaarlijk om op pad te gaan en te genieten van de schoonheid van stad en land.
Daar komt bij dat ik een jaar geleden ongelukkig gevallen ben, waardoor mijn mobiliteit erg is afgenomen. Alles bij elkaar acht ik het daarom verstandiger dat iemand anders het stokje nu overneemt. Er komt daarom geen tweede termijn voor mij.
Ik heb het bestuur en directeur Renée Koning gevraagd om een benoemingsprocedure op te starten, zodat er op tijd een voordracht voor een nieuwe voorzitter aan de ALV kan worden gedaan. Te zijner tijd draag ik de hamer dan graag over aan een betrokken opvolger.
Het spreekt vanzelf dat ik nog graag met u in contact blijf, als dat veilig kan.
De Voorzitter

Aanvullend bericht door bureau Gelders Genootschap

De aankondiging van onze voorzitter Clemens Cornielje betekent dat we op korte termijn vanuit het bestuur en bureau van het Gelders Genootschap een wervingsprocedure starten. Hiertoe wordt een vacature geplaatst in meerdere media. Het is de bedoeling om tijdens de ALV op 30 juni a.s. in de gemeente West Betuwe (Geofort, Herwijnen) een nieuwe voorzitter voor te dragen, ter benoeming door de ALV.
De Directeur

Wij zijn op zoek naar nieuwe medewerkers!

adviseur ruimtelijke kwaliteit - Landschapsarchitect

Wij zijn op zoek naar nieuwe medewerkers!

adviseur ruimtelijke kwaliteit - Stedenbouwkundige / Architect

Wij zijn op zoek naar nieuwe medewerkers!

adviseur erfgoed met bouwtechnische en bouwhistorische achtergrond

We’ll be back!

In 2021 hebben we de tour van Een Nieuwe Tijd! Wederopbouw in de Achterhoek in verband met corona helaas niet helemaal af kunnen maken. Er stonden nog vier gemeenten op het programma die plots de plannen moesten

afblazen. Maar wat in het vat zit verzuurt niet! In juni 2022 gaan we alsnog de tour afmaken en de toffe evenementen organiseren samen met de resterende gemeenten. Hieronder staat de indeling voor juni. De programma's zullen een maand van te voren bekend gemaakt worden op de website van ENT. Zien we je in juni bij de SRV?! **Lees meer**

Ketelhuis in Ulft

In de videoserie 'Zien Verduurzamen Doet Verduurzamen' van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed komen eigenaren aan het woord die vertellen over de verduurzamingsmaatregelen die zij hebben toegepast. Ook in Gelderland zijn veel inspirerende voorbeelden te vinden. DRU Industriepark in Ulft is een park met 7 industrieel erfgoed panden met fabrieken en een ijzergieterij en tegenwoordig is het getransformeerd naar een cultuurcluster met allerlei speelse functies.

Mail LinkedIn Facebook Twitter

Copyright © 2022 Gelders Genootschap, alle rechten voorbehouden.

U ontvangt deze mail omdat u bent aangemeld voor de nieuwsbrief @Beeldspraak van het Gelders Genootschap.

Contactgegevens:
Zijpendaalseweg 46
Arnhem, Gelderland 6814 CL
Netherlands

BENUT SAMEN MET DEZE ERFGOEDORGANISATIES DE KANSEN DIE ERFGOED BIEDT:

FEDERATIE INSTANDHOUDING MONUMENTEN

Agrarisch Erfgoed Nederland
Artis
BOEi
CIO-K
Evangelische Broedergemeente Zeist
Erkende Restauratiekwaliteit Monumentenzorg
Federatie Varend Erfgoed Nederland
Erfgoedvereniging Heemschut
Landelijk Hofjesberaad
Landelijke Federatie Het Behouden Huis
Stichting Liniebreed Ondernemen
Nationale Monumentenorganisatie
Nederlandse Kastelenstichting
Nederlandse Tuinenstichting
Staatsbosbeheer
Alde Fryske Tsjerken
Behoud Kerkelijke Gebouwen in Noord-Nederland
Stichting Kastelen, Buitenplaatsen en Landgoederen
Klinkend Erfgoed Nederland
Het Drentse Landschap
Geldersch Landschap en Kasteelen
Het Groninger Landschap
Het Limburgs Landschap
Het Utrechts Monumentenfonds
Utrechts Landschap
Stichting Menno van Coehoorn
Mobiele Collectie Nederland
Monumenten van de Maatschappij van Weldadigheid
Stichting Monumentenbezit
Oude Gelderse Kerken
Oude Groninger Kerken
Oude Hollandse Kerken
Vakgroep Restauratie
Vereniging De Hollandsche Molen
Hendrick de Keyser
Vereniging van Provinciale Monumentenwachten Nederland
Natuurmonumenten
Vereniging van Beheerders van Monumentale Kerkgebouwen in Nederland
Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer in de PKN

ERFGOEDPLATFORM VAN KUNSTEN'92

BOEi
DEN Kennisinstituut cultuur & digitale transformatie
DutchCulture
Erfgoedstem
Erfgoedvereniging Heemschut
Federatie Instandhouding Monumenten
Federatie Grote Monumenten gemeenten
Federatie Ruimtelijke Kwaliteit
Fonds Cultuurparticipatie
Groot Reuvensoverleg
Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed
Koninklijke Vereniging Archiefsector Nederland
Kunsten'92
KVAN BRAIN (Archiefsector)
Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst
Landelijk Contact Museumconsulenten
Mondriaan Fonds
Museumvereniging
Nationale Monumentenorganisatie
Nationaal Restauratiefonds
Nederland Monumentenland
Netwerk Steunpunten Cultureel Erfgoed
Overleg Provinciale Erfgoedinstellingen Nederland
Prins Bernhard Cultuurfonds
Restauratoren Nederland
Stichting Kastelen, historische Buitenplaatsen en Landgoederen
Stichting Liniebreed Ondernemen
Stichting Nationale Archeologiedagen
Unesco Werelderfgoed
Vereniging de Hollandsche Molen
Vereniging Ondernemers in Archeologie
Weleer

GA-PLATFORM RESTAURATIE

Vereniging Timmerwerk Restauratie
Vereniging Restauratie Steenhouwers
Vereniging van Erfgoedhoveniers
Nederlandse Vereniging van Leidekkers
Vakfederatie Rietdekkers
Nederlandse Vereniging van Molenmakers
Ondernemers Vereniging van Glazeniers
Nederlands Gilde van Kunstsmeden
Onderhoud NL Restauratieschilders
Gebouwschil Nederland

VAWR
VERENIGING ARCHITECTEN WERKZAAM IN DE RESTAURATIE

NCE
NATIONAAL CENTRUM ERFGOEDOPLEIDINGEN

35 SINDS 1986 Erfgoed Academie

WWW.ERFGOEDPAMFLET.NL

Erfgoed maakt uw gemeente leefbaar en aantrekkelijk. Benut uw kansen!

Gemeenteraads-verkiezingen 2022

Oproep aan u als raadslid en bestuurder:

Als gemeenteraadslid of wethouder staat u de komende bestuursperiode voor grote uitdagingen. Dit pamflet laat zien welke kansen erfgoed biedt om te investeren in de kwaliteit van de leef-omgeving, met de aanpak van de klimaatcrisis, de verduurzaming van onze samenleving en de realisatie van honderdduizenden woningen. Erfgoed is bij uitstek een beleidsterrein dat bijdraagt aan het welzijn van uw inwoners, aan economische innovatie en een interessant leef- en vestigingsklimaat.

In zes oproepen geven we aan waar uw kansen liggen en hoe u die als gemeenteraadslid of bestuurder straks kunt verzilveren!

TOELICHTING, VOORBEELDEN EN INSTRUMENTEN

1 BASIS OP ORDE: INVESTEER IN KENNIS, KUNDE EN CAPACITEIT

Erfgoedformatie op orde

Gemeenten vormen een belangrijk startpunt voor monumenteigenaren die hun monument willen aanpassen. Goed geïnformeerde eigenaren dragen bij aan kwalitatief herstel en behoud van monumenten. Breng de erfgoedformatie in uw gemeente op orde en investeer in goede voorlichting aan monumenteigenaren. Dit gaat niet altijd goed. De afgelopen jaren is door gemeenten fors ingeleverd op kennis, kunde en capaciteit van erfgoedambtenaren. Ook het toezicht van provincies, in plaats van door de Erfgoedinspectie, mag op het erfgoedterrein als onvoldoende worden bestempeld. Twee rapporten maken dit duidelijk:

- Het BMC-rapport 'Stelsel of lappendeken': vng.nl/sites/default/files/publicaties/2018/p004780_stelsel_of_lappendeken_-_quickscanonderzoek_wijn_c_220218.pdf
- Rapport van de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed: www.inspectie-oe.nl/publicaties/rapport/2021/03/11/een-lappendeken.-zicht-op-toezicht-door-provincies

Erfgoedkennis op orde

Opleidingen van de Erfgoedacademie (www.erfgoedacademie.nl/opleidingsaanbod) en het Nationaal Centrum Erfgoedopleidingen (www.erfgoedopleidingen.nl/nce-opleidingen) verbreden en verdiepen de noodzakelijke erfgoedkennis voor de zorgvuldige uitvoering van wettelijke taken. Zij dragen bij aan de voorbeeldfunctie van gemeenten via de instandhouding van monumenten in gemeentelijk bezit, zoals voormalige raadhuizen, torens bij of op kerken, molens en gebouwde en groene verdedigingswerken.

Het aanbesteden, waarbij kwalitatieve criteria voorrang hebben op financiële criteria, betekent kiezen voor kwaliteit. Door bij het opstellen van plannen en het uitvoeren daarvan ook gebruik te maken van de uitvoeringsrichtlijnen van de Stichting Erkende Restauratiekwaliteit Monumentenzorg (www.stichtingerm.nl) en de inzet van het vakmanschap van erkende bedrijven, kunnen gemeenten aan eigenaren van rijks- en gemeentelijke monumenten tonen wat een zorgvuldige instandhouding van monumenten kan betekenen. Ook wordt de instandhouding van het vakmanschap op deze wijze gestimuleerd. Via een goede voorlichting aan eigenaren kunnen gemeenten goed opdrachtgeverschap bevorderen.

Erfgoedvisie, omgevingsvisie en omgevingsplan op orde

Voor het slagen van de Omgevingswet is het van cruciaal belang dat gemeenten een visie ontwikkelen en regie voeren op de ruimtelijke ordening, waaronder erfgoed en cultuurhistorie vallen. Betrek vanaf de initiatieffase de erfgoedwaarden van het gebied – niet pas bij de vergunningverlening – en werk met integrale teams waarin ook erfgoedambtenaren zitten. De Omgevingswet biedt ruimte voor betrokkenheid van inwoners en bedrijven bij de inrichting van de eigen leefomgeving. Erfgoed is een sterk middel voor participatie. Het gaat immers om wat inwoners waardevol vinden, waar ze aan gehecht zijn en welke plekken betekenis hebben.

Integrale visie, regie en participatie op orde

De Nederlandse regering is van plan het Verdrag van Faro te ratificeren, dat een grotere betrokkenheid van bewoners bij de zorg voor erfgoed stimuleert (www.cultureelerfgoed.nl/onderwerpen/erfgoedparticipatie-faro/verdrag-van-faro). Kerken, oude scholen en fabrieken, archeologische en groene monumenten, beeldbepalende panden in dorpen en in het buitengebied zijn bij uitstek locaties waar gemeenschappen zich voor willen inzetten.

Als de 'basis op orde' is kunnen gemeenten zich op een verantwoorde manier inzetten op 'eigen' ambities.

Voorbeelden en instrumenten

- Monumenten.nl – een platform dat monumenteneigenaren wegwijs maakt en waarop alle gemeenten met hun eigen monumentenpagina te vinden zijn. Met praktijkvoorbeelden en kennisdossiers over o.a. vergunningen, wet- en regelgeving, duurzaamheid en interviews met erfgoedambtenaren en specialisten.
- Erfgoed in de Omgevingsvisie: www.cultureelerfgoed.nl/onderwerpen/omgevingswet/omgevingsvisie
- De kracht van het uitdaagrecht bij cultureel erfgoed: www.lsabewoners.nl/de-kracht-van-uitdaagrecht-bij-cultureel-erfgoed/
- Voorbeeld van een sterke erfgoed-inclusieve omgevingsvisie door de Gemeente Leiden: gemeente.leiden.nl/bestanden/projecten/omgevingswet/omgevingsvisie-leiden-2040.pdf
- Routekaart Archeologisch Erfgoed Tilburg 2022–2025: 'Tilburg, een jonge stad met een oud verleden': www.tilburgers.nl/het-verhaal-van-tilburg-als-bindmiddel-van-de-samenleving
- Brugwachtershuisjes Project: www.cultureelerfgoed.nl/onderwerpen/erfgoedparticipatie-faro/faro-in-de-praktijk/brugwachtershuisjes
- Project K(I)eigoed in Friesland: Dorpsontwikkeling maatschappijen (DOM) en erfgoed: www.erfgoeddeal.nl/projecten/stedelijke-groei-en-krimp/project-waddenkust-kleigoed
- Cursus restauratietechniek voor monumenten: www.amsterdam.nl/kunst-cultuur/monumenten/educatie/cursus

2 BENUT BESTAANDE GEBOUWEN VOOR WONINGOPGAVE – MAAK EEN KANSENKAART VOOR MONUMENTEN

Voorbeelden en instrumenten

- College van Rijksadviseurs – Agenda: de 22e eeuw begint nu – www.collegevanrijksadviseurs.nl/actueel/nieuws/2021/12/22/agenda
- Atlas voor Gemeenten 2015: Thema Erfgoed (niet meer leverbaar!) www.gebiedsontwikkeling.nu/artikelen/hoed-uw-erfgoed-presentatie-atlas-voor-gemeenten-2015
- Publicatie Platform 31: Cultureel erfgoed op waarde geschat: www.platform31.nl/uploads/attachment_file/101/Publicatie_PL31_Cultureel_Erfgoed.pdf
- Toekomst religieus Erfgoed en toolkit Kerkenvisies: www.cultureelerfgoed.nl/onderwerpen/religieus-erfgoed
- Kansenkaart Kerken Achterhoek: erfgoedoost-achterhoek.nl/wp-content/uploads/sites/3/2021/11/2021-11-15-Kansenkaart-TUD.pdf
- Cultuurhistorische kansenkaart Arnhem: www.commissiemer.nl/projectdocumenten/00005618.pdf
- Loods Herbestemming Monumenten: www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Cultuur_en_Erfgoed/Projecten/Loods_herbestemming_monumenten
- Wonen boven winkels Deventer: www.deventer.nl/wbwdeventer?contrast=low
- Platform Herbestemming.nu met meer dan 200 herbestemmingsprojecten en zeven kennisdossiers, zie als voorbeeld: Pakhuis het Bassein in Wormer getransformeerd tot levensloopbestendige appartementencomplex www.herbestemming.nu/projecten/bassein-wormer
- Voorbeeldproject wonen in industrieel erfgoed: www.boei.nl/projecten/bunswaard/

3 GEBRUIK DE RIJKE SPOREN UIT HET LANDSCHAP – VERBIND STAD EN LAND VIA EEN LANDSCHAPSBIOGRAFIE

Voorbeelden en instrumenten

- Wat is een landschapsbiografie? www.rug.nl/staff/e.w.meijles/brochure_2_landschapsbiografie.pdf
- Stadsgenese – Publicatie van RCE en STOWA: www.stadsgenese.nl
- Landschapsbiografie gemeente Heiloo: www.landschapnoordholland.nl/files/2019-04/Gewaardeerd%20Landschap%20Heiloo%20eindrapport.pdf
- Sterke Steden hebben Sterke Landschappen: www.metropoolregioamsterdam.nl/wp-content/uploads/2021/07/Kansenkaart-MRA-landschap_-2020.pdf
- Park met spoorverleden: www.okra.nl/projecten/oark-oosterspoorbaan
- Een toekomst voor groen erfgoed: www.cultureelerfgoed.nl/publicaties/publicaties/2012/01/01/een-toekomst-voor-groen en www.tuinenstichting.nl/groen-erfgoed
- Ruimte voor immaterieel erfgoed: www.immaterieelerfgoed.nl/image/2020/11/26/ruimte_voor_ie.pdf
- Voorbeeld Almere uit de 'Erfgoed is van ons allemaal'-campagne: www.youtube.com/watch?v=9IfA8rd-nXBs&list=PLH9BZQEIDYankOtI7ANscX4i6K0XJKpmn&index=8
- Herstel Liniedijken (Stelling van Amsterdam): www.noord-holland.nl/Actueel/Archief/2021/November_2021/Liniedijken_Stelling_van_Amsterdam_hersteld_en_meer_zichtbaar
- De Limes fiets- en wandelroutes zijn bekroonde en veel benutte routes. Actueel nu de Limes Werelderfgoed is geworden! www.limeswerelderfgoed.nl/bezoeken/wandelen-en-fietsen
- Bijzondere wandelroutes zoals het Pieterpad of Klompenpaden, of bijvoorbeeld: Floris V-pad, Maarten van Rossumpad – www.wandelnet.nl/lange-afstand-wandelpaden
- Voorbeelden van herbestemmingsprojecten op de rand van stad en platteland: de Adelaerthoeve, Arnhem, Schaarsbergen – www.adelaerthoeve.nl, de Nije Hoeve, Hengelo– www.denijehoeve.nl

4 ONDERSTEUN LOKALE CULTUUR, CREATIE EN CONSUMPTIE

Benutten van immaterieel erfgoed

Sinds 1998 zet Smederij Cornelis Pronk zich met Mondra Opleidingen in om de kennis van het ambachtelijk smeden door te geven en nieuwe smeden op te leiden in de traditie. Zij geven diverse vakopleidingen in smeden. Via workshops kunnen mensen kennismaken met het ambacht. Voor groep 8 van de basisschool is het project 'Wijzer met IJzer' ontwikkeld, waarbij de kinderen gaan smeden, bronsgieten en aluminium bewerken.

Het Fruitcorso Tiel ontwikkelt met zeven plaatselijke filialen van Albert Heijn een spaaractie voor een tribunekaart voor Corso by Night. Ook touroperators zijn geïnteresseerd; zij kopen tribunekaarten voor het middagcorso en bieden een trip naar het Fruitcorso aan.

Het Land van Cuijk in Noordoost-Brabant profileert zich met historisch landschap en streekproducten. Via de website en folders maken de samenwerkende gemeenten reclame voor arrangementen en fietsroutes. Routes voeren langs de traditioneel gevlochten maasheggen en langs de bloedprocessie van de Boxmeerse Vaart. Routes zijn gemaakt samen met beoefenaars van immaterieel erfgoed, voor toeristen die de lokale sfeer willen proeven. In het Land van Cuijk werken gemeenten, het recreatief bedrijfsleven, immaterieel erfgoedgemeenschappen en de ANWB samen. Ook werken zij samen met musea die achtergrondinformatie geven over de immaterieel erfgoedfestiviteiten in hun streek.

Voorbeelden en instrumenten

- Monitor Brede Welvaart: longreads.cbs.nl/monitor-brede-welvaart-en-sdgs-2021/overkoepelend-beeld-monitor-brede-welvaart-en-de-sustainable-development-goals-2021
- Gemeenschapsarcheologie – Community Archeology in Rural Environments (CARE) – gemeenschapsarcheologie.nl
- DRU in Ulft: ontmoeten, wonen en recreëren op een oude industriële locatie: www.dru-industriepark.nl/
- Van meubelfabriek naar 'open maak plek': de Gelderlandfabriek in Culemborg: www.degelderlandfabriek.nl
- Voorbeeld reconstructie Zwammerdamschepen: www.zwammerdamschepen.nl
- Beleid rond immaterieel erfgoed – www.immaterieel-erfgoed.nl/image/2021/11/18/nov_2021_beleid_rond_immaterieel_erfgoed.pdf
- Immaterieel erfgoed als toeristische bestemming – www.immaterieelerfgoed.nl/nl/page/10541/immaterieel-erfgoed-als-toeristische-bestemming
- Voorbeeld streekproducten (korte ketens): 'Aanstreekelijk': aanstreekelijk.nl
- Voorbeeld Erfgoed Sterren: hetoversticht.nl/actueel/nieuws/153/stichting-oldenzaalse-musea-winnaar-erfgoed-sterren
- Project 'Wijzer met IJzer': www.immaterieelerfgoed.nl/nl/smedeninandelst
- Stichting IJzerhart Rotterdam: stichting-ijzerhart.nl
- Fruitcorso Tiel: www.fruitcorso.nl/nl
- Maasheggen vlechten: www.immaterieelerfgoed.nl/nl/maasheggenvlechten
- Brabantse Dag Heeze: www.immaterieelerfgoed.nl/nl/brabantsedag
- Metaal Kathedraal in Utrecht: www.metaalkathedraal.nl
- Prodentfabriek in Amersfoort: prodentfabriek.nl
- Zwitsal Terrein in Apeldoorn: zwitsalapeldoorn.nl
- Voorbeeld reconstructies houten schepen, wachttoren en deel castellum Hoge – Woerd in Utrecht door Stichting Bouwloods Utrecht: www.stichtingbouwloods.nl

5 ZET ERFGOED IN ALS GIDS VOOR KLIMAATADAPTATIE, VERDUURZAMING EN ENERGIETRANSITIE

Overweeg een financiële bijdrage in uw lokale Cultuurfonds voor Monumenten – een publiek-private samenwerking die financiële ondersteuning biedt aan gemeentelijke monumenten en lokaal beschermde monumenten bij onderhoud, restauratie, verduurzaming of herbestemming en waaruit iedere euro meerdere keren kan worden ingezet.

Ook immaterieel erfgoed biedt aanknopingspunten om te werken aan een duurzame wereld. Benut oude kennis en kunde van de natuur voor nieuwe toepassingen die, naast een praktisch nut, ook gericht zijn op het ecologisch verduurzamen van de omgeving. Imkers, die bijen hielden om de honing, zetten zich nu ook in om de biodiverse omgeving van hun bijen te ondersteunen door bloemen aan te planten. Stadslandbouwers vergroenen de stedelijke omgeving, via volkstuinen en het beheren van stadsboomgaarden, plukbossen en stadstuinen. Daar is een breder doel mee verbonden: het duurzaam produceren en consumeren van voedsel.
Voor de beoefening van veel immaterieel erfgoed is kennis van de natuur nodig, zoals voor het ambacht van heggenvlechten. De vlechters maken van bestaande, levende heggen afscheidingen tussen weilanden of langs paden, zodat deze ondoordringbaar zijn voor vee en wild. Deze duurzame afscheidingen bevorderen de biodiversiteit: vogels nestelen er en vinden er een schuilplaats. Zo blijft ook het karakteristieke landschap behouden. De heggenvlechters trekken bij kampioenschappen veel publiek en waardering.

Voorbeelden en instrumenten

- De 17 Globals Goals van de VN: vng.nl/sites/default/files/2020-04/handreiking-global-goals-in-het-gemeentelijk-beleid-2020.pdf
- Routekaart verduurzaming Monumenten: www.duurzaamerfgoed.nl
- Cultuurfonds voor monumenten: www.restauratiefonds.nl/files/docs/2021-12/Impactbrochure%20Cultuurfondsen%20voor%20Monumenten%202021.pdf
- Groene Menukaart' voor typische monumenten zoals grachtenhuizen of Groene Menukaart Staphorst: www.degroenemenukaart.nl/nl/staphorst/over-ons/?buildingTypeSlug=woonhuizen
- Nieuwe regeling verduurzaming maatschappelijk vastgoed: www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2021/11/14/plannen-ontvouwd-voor-525-miljoen-maatschappelijk-vastgoed
- Regio Deal bodemdaling Groene Hart: bodemdalingdebaas.nl
- Erfgoed Deal-project Brabantse Watermolenlandschappen: www.erfgoeddeal.nl/projecten/klimaatadaptatie/watermolenlandschappen-voor-klimaatadaptatie
- Polder Blokhoven bij de Lek: www.hdsr.nl/zoeken/@40728/aanleg-inundatieveld/
- Herinrichting Malieblad in Utrecht als park, met steun van Erfgoedparels: www.provincie-utrecht.nl/onderwerpen/cultuur-en-erfgoed/erfgoedparels
- Immaterieel erfgoed als hefboom voor duurzaamheid: www.immaterieelerfgoed.nl/image/2021/6/17/bm127_bakels_elpers_boekman.pdf

6 BEVORDER DE LEEFBAARHEID VAN HET PLATTELAND

De moderne landbouw is voorlopig vooral nog een bedreiging van het erfgoed, zowel voor de gebouwen als voor het landschap. Een transitie levert veel kansen op voor erfgoed en voor de leefbaarheid van het platteland.

Voorbeeld en instrumenten

- De toekomst van Nederland, door Floris Alkemade: www.collegevanrijksadviseurs.nl/actueel/nieuws/2020/04/21/floris-alkemade-over-de-toekomst-van-nl
- Oproep van Floris Alkemade, voormalig Rijksbouwmeester, voor een 'New Deal' – een nieuwe verhouding tussen stad en platteland tussen burgers en boeren www.collegevanrijksadviseurs.nl/projecten/rijk-boerenland
- Manifest Gebruik de boerderij! issuu.com/oost/docs/gebruik_de_boerderij_-_manifest_versie_2021 (met voorbeeld De Nijensteen in Veessen)
- Landschaps-inclusief landbouwproject: Rotterdam de boer op: www.natuurmonumenten.nl/rotterdam-de-boer-op
- Circulair landgoed Hackfort: www.natuurmonumenten.nl/natuurgebieden/landgoed-hackfort/nieuws/visie-voor-hackfort
- Landschapsinclusief landbouwproject: Landgoed Willemshoeve in Soest willemshoeve.herenboeren.nl
- Verslag van de opening van het programma Boerderij in beweging: www.boerderijinbeweging.nl/bib-berichten/verslag-startbijeenkomst-bib

Kijk verder op
WWW.ERFGOEDPAMFLET.NL

1 BASIS OP ORDE: INVESTEER IN KENNIS, KUNDE EN CAPACITEIT

Uw gemeente is een belangrijke schakel in de instandhouding van gebouwde, groene en archeologische monumenten. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor vergunningverlening, toezicht en handhaving van rijks- en gemeentelijke monumenten en vormen het kennis- en informatieloket voor eigenaren van monumenten. Veel gemeenten hebben eigen monumenten in bezit en zien toe op beschermde stads- en dorpsgezichten. De erfgoedformatie moet gebaseerd worden op deze wettelijke taken en op gemeentelijke ambities.

Bevorder de zorgvuldige instandhouding van monumenten door de erfgoedkennis van uw erfgoedambtenaren te vergroten. Kies voor kwaliteit bij de instandhouding van monumenten in gemeentelijk bezit, stimuleer vakmanschap en schakel erkende restauratiebedrijven in. Geef het goede voorbeeld en wees een goede opdrachtgever.

De Omgevingswet biedt uw gemeente de kans om, op basis van een erfgoedvisie, het erfgoed zorgvuldig in te passen in omgevingsvisie en omgevingsplan. Zo kunt u de basis op orde brengen voor uw wettelijke erfgoedtaken: visie op de fysieke leefomgeving inclusief erfgoed, vergunningverlening, toezicht en handhaving, acteren op instandhoudingsplicht bij monumenten, kennis- en informatieloket voor monumenteneigenaren.

De klimaatadaptatie, energietransitie en woningopgave vergen een integrale visie en regie van het bevoegd gezag. De Omgevingswet biedt uw gemeente de ruimte om hierop een visie te ontwikkelen en regie te voeren, waarin u van meet af aan de erfgoedwaarden moet betrekken. Erfgoed biedt ook ruimte via participatie aan betrokkenheid van erfgoedvrijwilligers, bewoners en bedrijven. Ondersteun in uw gemeente *right to challenge* of *right to bid* initiatieven, waarbij bewoners zelf het initiatief in handen nemen. Verbindende en kundige erfgoedambtenaren zijn hierbij onmisbaar.

Basis op orde betekent:

- Breng de erfgoedformatie in uw gemeente op orde.
- Investeer in kennis, kunde en capaciteit van erfgoedambtenaren, werk samen met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, het Restauratiefonds en provinciale erfgoedhuizen. Stimuleer vakmanschap en goed opdrachtgeverschap.
- Ontwikkel een erfgoedvisie, omgevingsvisie en omgevingsplan en borg erfgoed daarin.
- Sta voor een visie op de erfgoedinclusieve aanpak van de grote maatschappelijke opgaven van nu en betrek vrijwilligers, bewoners en bedrijven daarbij.

Cursus monumentenzorg voor (erfgoed)ambtenaren

2 BENUT BESTAANDE GEBOUWEN VOOR DE WONINGOPGAVE – MAAK EEN KANSENKAART VOOR MONUMENTEN

Steden en dorpen met kenmerkende en zichtbare historie zijn een stuk aantrekkelijker dan plaatsen zonder een kenmerkende en zichtbare historie, zo blijkt uit 'Erfgoed, Atlas voor gemeenten 2015'. Bovendien vertegenwoordigen monumenten en karakteristieke panden een hogere economische waarde dan jonge, seriematige panden, waardoor historische bebouwing meer OZB oplevert. Zoek locaties voor de woningopgave of bedrijfslocaties daarom in de historische kern en de bestaande bebouwing.

Het benutten van de bestaande gebouwenvoorraad voor woningen is veel duurzamer dan bouwen in het groen. Bovendien staan deze gebouwen al aan bestaande straten en zijn ze ingebed in het weefsel van uw stad of dorp. U hoeft daarvoor geen dure investeringen te doen in nieuwe infrastructuur en nutsvoorzieningen. Stel voor uw gemeente een Kansenkaart op voor monumenten, karakteristieke panden en religieus erfgoed in dorpen, steden en in het buitengebied, en inventariseer welke nieuwe functies mogelijk zijn, uiteraard met respect voor de historische waarden van deze gebouwen.

Wonen in voormalig Steenfabriek de Bunswaard (foto Jan van Dalen)

3 GEBRUIK DE RIJKE SPOREN UIT HET LANDSCHAP – VERBINDT STAD EN LAND VIA EEN LANDSCHAPSBIOGRAFIE

De coronacrisis heeft nog maar eens aangetoond hoe belangrijk het is om 'naar buiten te kunnen'. Een park, een stuk bos of een landgoed, de nabijheid van groen is van groot belang voor het welzijn van uw inwoners. U kunt historische landschappelijke structuren en archeologische locaties benutten voor een goed raamwerk van groene gebieden en open water in uw gemeente. Denk ook aan de vele voorbeelden van immaterieel erfgoed dat verbonden is met het natuurlijk landschap, zoals heggenvlechten, corso's, het hoeden van schaapskuddes, de weervisserij of de traditionele bevloeiing van grasland.

Stel samen met uw inwoners Landschapsbiografieën op. U krijgt daarmee inzicht in de ontstaansgeschiedenis van het landschap en vindt van daaruit aanknopingspunten voor toekomstige ontwikkelingen. Betrek daarbij de agrarische en landschappelijke geschiedenis en de nog aanwezige historische boerderijen. Investeer in de zichtbaarheid en beleefbaarheid van waardevolle cultuurlandschappen. Benut de kansen die herbestemming van agrarisch erfgoed biedt. Zo vergroot u tevens de toeristische en recreatieve aantrekkingskracht van uw gemeente. Koester het open landschap, laat het niet verrommelen en bouw het niet vol.

Smederij IJzerhart, Stadswerf Koningspoort in Rotterdam

4 ONDERSTEUN LOKALE CULTUUR, CREATIE EN CONSUMPTIE

In een participatieve economie wilt u uw inwoners betrekken bij beslissingen over productie en consumptie. Rond industriële en archeologische monumenten en forten ontstaan vaak creatieve 'hotspots' die diepgeworteld zijn in de gemeenschap. Ondersteun als gemeente de vliegwielfunctie die deze plekken en gemeenschappen vervullen. Zij hebben ervaring in het opzetten van een duurzamere economie met korte ketens, ambachtelijke productie en het opleiden van specialistische vakmensen.

Naast het behoud en het doorgeven van het erfgoed zelf, doet u er goed aan ook structureel te investeren in deze erfgoedgemeenschappen, die veelal uit vrijwilligers bestaan. Vrijwilligers doen maar liefst 70% van al het erfgoedwerk in Nederland. Dat is een kracht die we niet genoeg kunnen waarderen. Al die duizenden erfgoedwerkers geven de materiële en immateriële getuigen uit het verleden bezieling en uitstraling. Zij zorgen voor boeien, binden en borgen. En zij laten zien dat erfgoed bovenal mensenwerk is. Met de juiste ondersteuning blijven deze actieve gemeenschappen in staat om met erfgoed als middel een waardevolle bijdrage te leveren aan een fijne lokale omgeving, waarin mensen zich thuis voelen, gezien worden en zichzelf kunnen ontplooien.

5 ZET ERFGOED IN ALS GIDS VOOR KLIMAATADAPTATIE, VERDUURZAMING EN ENERGIETRANSITIE

We maken de komende decennia een fundamentele transitie door naar een fossielvrije economie, gebaseerd op grootschalige hernieuwbare energieopwekking. Erfgoed en cultuurhistorie geven handvatten om de verstoorde balans in het samenspel tussen mens en de natuurlijke omgeving te herstellen. Een beter begrip van historisch stads-, bodem-, water- en landschapsbeheer biedt een nieuwe basis voor maatregelen en oplossingen om ruimtelijke ontwikkelingen slimmer en passender tot stand te brengen.

Gebouwde, archeologische en groene monumenten zijn kwetsbaar voor overstromingen, langdurige droogte, bodemdaling en funderingsproblematiek. Het aanpakken van klimaatverandering en energietransitie is van levensbelang voor het voortbestaan van de monumenten in uw gemeente. Ook immaterieel erfgoed geeft aanknopingspunten om te werken aan een duurzame wereld.

Ook de bestaande bouwvoorraad moet worden aangepast om veel energiezuiniger te worden. Door de positieve uitstraling van monumenten en hun herkenbaarheid voor de leefomgeving gaat van verduurzaming van erfgoed een enorme voorbeeldwerking uit. Als het in een monument kan, dan kan het overal! Ondersteun de verduurzaming van monumenten met stimulerende regelgeving. Geef als gemeente het goede voorbeeld en verduurzaam uw monumentaal vastgoed.

Het landschap van de Spoordonkse Watermolen wordt gebruikt voor waterberging (Erfgoed Deal-project)

6 BEVORDER DE LEEFBAARHEID VAN HET PLATTELAND

Zie de transitie van de landbouw als één van de opgaven die bijdragen aan de vergroting van de leefbaarheid van het platteland. Andere 'grote' opgaven, waaraan erfgoed in het landelijk gebied kan bijdragen, zijn de oplossing van het woningtekort, de maatregelen ten gevolge van de klimaatverandering, zoals waterbeheer en energietransitie, en het behoeden en ontwikkelen van natuur.

Duurzame economische ontwikkeling vraagt om herijking van onze footprint en de manier waarop we met de natuur en dieren omgaan. De Nederlandse intensieve landbouweconomie trekt een zware wissel op onze leefomgeving. We komen in de knel met stikstofbeleid. Hervorming naar een ander landbouwsysteem biedt grote kansen voor natuur, recreatie en toerisme.

Doordat mensen meer gaan thuiswerken wordt het platteland een interessanter woongebied. Transformatie van historisch waardevolle agrarische complexen is een belangrijke pijler van deze transitie. Benut eerst het agrarische erfgoed voor deze woon- en werkopgave in plaats van bestaande woonkernen uit te breiden in het buitengebied. Breng de ontwikkelkansen in kaart door het opstellen van een boerderijenvisie.

De Nijensteen in Veessen: vergaderlocatie, fruitteelt en natuurboerderij (foto Erik Peek)

Park Oosterspoorbaan in Utrecht (foto OKRA landschapsarchitecten)

Jongeren tijdens de Erfgoedweek in Amersfoort

WAT IS ERFGOED?

Onder erfgoed verstaan we niet alleen monumentale gebouwen, maar ook archieven en collecties, historische landschappen, tuinen, parken, begraafplaatsen, archeologische terreinen, mobiel en digitaal erfgoed en de verhalen en ander immaterieel erfgoed die we met elkaar doorgeven. Het is overal om ons heen. Iedereen beleeft ons erfgoed dagelijks op allerlei manieren: jong en oud, in musea, vanaf een terrasje in een historische binnenstad, fietsend over een eeuwenoude dijk, surfend vanachter je computer of tijdens een dorpsfeest.

Erfgoed is een cadeau uit het verleden dat waarde toevoegt aan ons dagelijks leven!

Jaarverslag Scalabor 2021

We kijken bij Scalabor terug op een goed 2021. Het corona virus heeft ons en onze medewerkers voor uitdagingen gesteld maar keer op keer hebben we veerkracht getoond en ons op onze drie doelstellingen gericht; een goed werkgever zijn voor de mensen die aan ons zijn toevertrouwd, zoveel mogelijk mensen begeleiden naar zo passend mogelijk werk en dat op een financieel gezonde manier te doen. Daarbij hebben we continue gekeken naar mogelijkheden in plaats van naar beperkingen. De steeds krapper wordende arbeidsmarkt zorgt ervoor dat wij meer nodig zijn dan ooit. We hebben dan ook vertrouwen in de toekomst!

Goed werkgeverschap

Samen werken in een prettige en aangename omgeving

Door ons heel goed aan de regels te houden, helder te communiceren en in te grijpen waar nodig hebben we ondanks corona **door kunnen werken** waardoor we de sociale infrastructuur hebben kunnen bieden die voor veel van onze collega's zo belangrijk is.

Medewerkers hebben zich verder ontwikkeld via de verschillende activiteiten van het **Fitter / Leuker / Slimmer** programma.

De verschillende activiteiten hebben een positief effect op het **verzuim** dat ondanks de pandemie gedaald is van **14,9%** naar **14,6%** en daarmee voor het derde jaar op rij onder het landelijk gemiddelde van SW bedrijven van **15,4%** blijft.

De **medewerkerstevredenheid** is gestegen van een **7,4** in 2020 naar een **7,6** in 2021. Een nieuw record! Vooral trots en sfeer springen er in de onderzoeken bovenuit met respectievelijk een **7,6** en een **8,5**

Algehele beleving medewerkers Scalabor

Passend werk

Zoveel mogelijk mensen begeleiden naar zo passend mogelijk werk

Het aantal fte SW medewerkers daalde als gevolg van pensionering van **1.710** naar **1.575**. Ruim **53%** van de medewerkers waren **extern aan het werk** en van **85%** van onze collega's is het individuele ontwikkelplan in 2021 geactualiseerd

Nieuwe activiteiten waren onder andere fietsenwerkplaats Bikes@Scalabor, restaurant De Proeftuin en een logistiek trainingscentrum. Succesvolle **Werken op Locatie** detacheringen gingen van start bij E-Care, Look-O-Look, Teamplast en HSF.

We hielpen gemeenten met diagnose-gesprekken, lanceerden de Mooie Banen campagne, startten de Werkbrigade en begeleidden **294** inwoners naar een betaalde baan. **De succesvolle uitstroom** vanuit de verschillende branchetrajecten **bedroeg 87,5%**.

We faciliteerden samen met UWV, WSP en de stichting Inclusief Midden Gelderland het **Samen voor een Baan** werkgeversnetwerk en organiseerden verschillende bijeen-komsten, lanceerden een website en gaven het Inclusief Magazine uit.

Financieel gezond

Winstmaximalisatie past ons niet, maar we moeten wel onze eigen broek ophouden

Als gevolg van coronamaatregelen, waardoor o.a. onze Intratuin tijdelijk moest sluiten en de instroom van deelnemers aan ontwikkeltrajecten lager lag, was het **resultaat** lager dan begroot. Gelukkig hielp het Rijk ook dit jaar met coronasteun voor ontwikkelbedrijven

Doordat **294** trajectdeelnemers van een uitkering doorstroomden naar betaald werk bedroeg de gerealiseerde **maatschappelijke besparing** € 7 mln. per jaar! **92%** van de medewerkers was ook na 12 maanden nog aan het werk.

Regio gemeenten **verlengden de samenwerking** en maakten financiële afspraken tot en met 2025. Hierdoor wordt het werkgeverschap SW ook in de komende jaren bij Scalabor gecontinueerd en kan de kennis en ervaring ingezet worden om meer inwoners naar werk te begeleiden.

Om medewerkers duurzaam te blijven inzetten hebben we budget vrijgemaakt om te **investeren in technologie**. Tevens hebben we afgelopen jaar plannen gemaakt voor **nieuwe huisvesting**.

Scalabor in het nieuws

Scalabor
VERBINDT TALENT & WERK

Look-O-Look en Scalabor maken herstart

Betuwe

Look-O-Look en Scalabor maken herstart

Christiaan

Christiaan is vooral heel blij met zijn baan

Mensen met een arbeidsbeperking, uitzendkrachten en vaste krachten werken zonder onderscheid samen, maar bij de dagelijkse planning worden de ploegen zo samengesteld dat iedereen op zijn eigen niveau kan werken.

Proef van de gemeente gaat nog deze zomer van start

Buurtconciërges voor vijf Arnhemse volkswijken

In vijf Arnhemse volkswijken gaan buurtconciërges dagelijks een oogje in het zeil houden. Nog deze zomer gaan er tien aan de slag.

Juliet Brinkhuis
Arnhem

Het gaat om een proef van de gemeente, om te zien of zij zo huiselijkheid in de wijken herstelt. De buurtconciërges komen in de wijken Geitenkamp, Presikhaaf-West, in Martinus/Klarendal-Malburgen-Oost en Het Broek. Ze krijgen een taak die veel breder is dan alleen maar de rol van een flat op het oosterplein, waarbij een ouder een oogje in het zeil houdt.

De brand klaagden bewoners nog dat er geen huismeester meer was. De buurtconciërges in Malburgen-Oost krijgen die functie, maar ook andere in bouwfase 2 als voornaamste aandachtspunt.

Volgens een gemeentewoordvoerder moet de buurtconciërge fungeren als aanspreekpunt in de wijk, maar spreekt hij of zij zelf ook mensen aan. Doel is de buurt schoner, veiliger en meer heel te houden. Het mensje bemiddelt vooral bewoners die de leefbaarheid ondermijnen, zoals verwelding, kapot straatmeubilair of overgewicht.

Waar mogelijk werkt de buurtconciërge de handen uit de mouwen. In zomerse nodig van servicepiecingen of handhavers dan weer hij of zij die te vinden. De conciërge huurt aan een netwerk, om te weten wat er speelt en het gevoel te

De buurtconciërge fungeert als een aanspreekpunt in de wijk, maar spreekt zelf ook mensen aan

Het schadebeheer denkt dat buurtconciërges het verschil kunnen maken, door mensen mee te krijgen een straatje bij te dragen. Dat moeten ook weer even maken op hun woonomgeving. Pakt het inderdaad zo uit, dan wil de gemeente kijken hoe de conciërges een blijvende rol kunnen krijgen.

In vier van de vijf wijken is een gebied dat speciaal aandacht verdient. Op de Geitenkamp is dat de as van de wijk, met het winkelplein en het Schuytenbergplein. In Presikhaaf-West betreft het onder meer de Kwelse Slag en de Honigh.aang. In Sint Marten en Klarendal is het vooral op de Hommelseweg gericht. De conciërges kunnen in dienst van Vastgoed aan de slag, onderdeel van arbeidsmarktdienstverlener Scalabor. De gemeente zoekt voor ten uit voor de proef.

Scalabor

ARNHEM

'Proeftuin' in Intratuin geopend

In de Arnhemse vestiging van Intratuin is gisteren de Proeftuin geopend, een nieuw opleidingsrestaurant. Arbeidsontwikkelbedrijf Scalabor verbouwde het voormalige tuincafé tot een restaurant. In de Proeftuin kunnen werkzoekenden met een afstand tot de arbeidsmarkt opgeleid worden. Het gaat om een samenwerking van Scalabor, werkgevers en gemeenten. De deelnemers doorlopen een traject van een jaar. Daarna zijn ze klaar voor een reguliere betaalde baan.

Inspirerende bezoeken!

Scalabor
2.177 volgers
4 mnd · 🌐

Soms zit een week vol met inspiratie op allerlei gebieden. Bij als wethouder Martien Louwers onze collega's komt helpen de zomerpretpakketten in te pakken, of als ... meer weergeven

Inspirerende bezoeken [blog] - Welkom bij Scalabor
scalabor.nl - Leestijd: 4 min.

Welke stappen kan een werkgever precies zetten voor inclusief werkgeverschap

Van de bijstand naar een mooie baan.

De weg naar een baan

TEKST: SJOERD GIJBITS BEELD: GAS VAN SPANKEREN

"Iedereen moet mee kunnen doen, ongeacht waar je vandaan komt of hoe je bent opgeleid. Nederland is een van de rijkste landen van de wereld. Daar past geen armoede bij."

Aan de leden

Datum
28 februari 2022
Kenmerk
COM/U202200176
Lbr. 22/012
Telefoonnummer
070 373 83 93
Bijlage(n)
-

Onderwerp
Ondersteuning Oekraïne

Geachte leden van college en gemeenteraad,

De grove aantasting van de internationale rechtsorde in Oekraïne door Rusland raakt ons allemaal. Het is een ernstige aanval op vrijheid, democratie en mensenrechten in de wereld. Ook onze eigen samenleving zal op verschillende manieren de gevolgen ervaren. Diverse Nederlandse gemeenten en ook de Europese en internationale gemeentelijke koepelorganisaties hebben hun afkeuring van de Russische agressie al geuit en hun steun uitgesproken voor Oekraïense collega's, de Oekraïense bevolking en Russische burgers die tegen deze oorlog zijn. Vele gemeenten vragen zich af op welke wijze we nog méér kunnen betekenen. En hoe je als gemeente om moet gaan met de economische boycot en andere Europese en landelijke sancties.

Daarom, en omdat we een concreet verzoek ontvingen van onze Oekraïense zustervereniging, de Association of Ukrainian Cities (AUC), deze ledenbrief. Graag delen we de volgende punten met u.

1. De brief van de AUC hebben wij met een begeleidende brief aan het kabinet gestuurd. Daarin geven we aan dat de VNG het belang van serieuze, effectieve en zo nodig langdurige sancties tegen Rusland onderschrijft. Of een no-fly zone boven Oekraïne, waarvoor de AUC oproept, gewenst en mogelijk is, gaat onze positie te boven en laten we aan het kabinet.

2. We hebben het kabinet aangeboden constructief mee te denken over de opvang van de te verwachten, omvangrijke vluchtelingenstroom uit Oekraïne naar Europa. Deze week vinden daarover gesprekken plaats met het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en het ministerie van Justitie & Veiligheid.

   Vluchtelingen uit Oekraïne komen niet in de asielprocedure. Gemeenten hebben dus een belangrijke rol in het organiseren van opvang. De komende dagen wordt duidelijk hoe het rijk

Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Nassaulaan 12 Den Haag | Postbus 30435 | 2500 GK Den Haag
070 - 373 83 93 | info@vng.nl

dit gaat ondersteunen. Om duidelijk te krijgen of er voldoende opvangplekken zijn voor vluchtelingen, roepen wij gemeenten die bereid zijn locaties beschikbaar te stellen, op dit te mailen naar: info@vng.nl. Vermeld hierbij per wanneer de locatie beschikbaar is, tot wanneer, hoeveel plekken en wie uw gemeentelijke contactpersoon is. Deze informatie zullen wij delen met de betrokken ministeries.

3. In het verlengde van bovenstaande, beseffen we dat de economische sancties ook de inwoners van onze gemeenten zullen raken. Deze nabije oorlog zal waarschijnlijk veel emoties oproepen bij mensen. Juist gemeentebestuurders kunnen in deze situatie naast hun inwoners gaan staan, acties vanuit de lokale gemeenschappen ondersteunen en faciliteren en in hun externe communicatie aandacht besteden aan de gevolgen van deze oorlog voor de inwoners.

4. Naast de brief, heeft de AUC gevraagd of ze concrete verzoeken om hulp van Oekraïense gemeenten aan Nederlandse gemeenten mag voorleggen. Enkele Nederlandse gemeenten hebben zelf ook reeds contacten met Oekraïense gemeenten hierover. De VNG is bezig verder in kaart te brengen of en via welke kanalen directe steun aan Oekraïense gemeenten mogelijk is. Zo spoedig mogelijk beslissen we of we daarvoor het VNG Fonds voor Noodhulp, Wederopbouw en Vredesbevordering (zie: http://www.vngfonds.nl/) zullen openstellen.

   Wilt u daar niet op wachten en nu al steun verlenen, dan kan dat o.a. via gironummer 5125 van het Rode Kruis en via gironummer 999 dat geopend is door de Stichting Vluchteling.

5. Er zijn ook de nodige vragen over hoe om te gaan met zakelijke en vriendschappelijke relaties met Rusland.

   Zowel vanuit inwoners als de gemeenteraad heeft u wellicht oproepen ontvangen om zakelijke relaties met Russische bedrijven tegen het licht te houden en waar mogelijk te beëindigen. Vooropgesteld dat gemeenten zelf verantwoordelijk zijn voor hun inkoopbeleid, kan de VNG zich voorstellen dat gemeenten op dit moment kritisch willen kijken naar zakelijke relaties met bedrijven die mede-eigendom zijn van de Russische staat (o.a. Gazprom) en dus voor inkomsten van de Russische overheid zorgen. Daar tegenover staat dat gemeenten gebonden zijn aan contracten en Europese aanbestedingsregels. We gaan hierover in overleg met het ministerie van Binnenlandse Zaken.

   Bij vriendschappelijke, niet-zakelijke, relaties is ons advies deze te benutten door via vragen en informatiedeling te bevorderen, dat ook in Rusland de stemmen tegen de inval in Oekraïne verder groeien.

6. Er zijn veel initiatieven, ook van gemeenten, om ‘iets te doen’. Sommige daarvan kunnen gemakkelijk door andere gemeenten worden overgenomen en kunnen effectiever zijn op een wat grotere schaal. De VNG heeft daarvoor het forum Oekraïne (via vng.nl) geopend waarop gemeenten voorbeelden van initiatieven, vragen, tips etc. met betrekking tot de situatie in Oekraïne kunnen plaatsen.

Waar kunt u terecht met vragen?
Heeft u vragen van welke aard dan ook, dan kunt u als gemeente terecht bij het KCC van de VNG, telefoonnummer 070-373 83 93, info@vng.nl. Word ook lid van het forum Oekraïne via vng.nl, zodat

u op de hoogte blijft van informatie vanuit de VNG en wat er bij andere gemeenten speelt. Daar waar de urgentie het noodzakelijk maakt, sturen wij opnieuw een ledenbrief.

Bezorgd over de internationale situatie wens ik u veel sterkte om juist ook in deze periode uw inwoners tot steun te zijn.

Met vriendelijke groet,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

L.K. Geluk
Algemeen directeur

Gemeente Kerkrade

Domein Burger

Bezoekadres
Markt 33
Ambtenaar

Telefoonnummer
+14 045
Telefax
0455676395
Zaaknummer
–

Gemeenten in Nederland
Ter attentie van:
Het College van Burgemeester en Wethouders
De Gemeenteraad

Uw brief van	Uw kenmerk	Ons kenmerk	Datum
	–	22u0001834	VERZONDEN 2 MRT 2022

Onderwerp
Raadsmotie koppeling AOW-uitkering aan minimumloon

Bijlage(n)
1

Geachte heer / mevrouw ,

Hierbij doen wij u toekomen een unaniem door de gemeenteraad van Kerkrade aangenomen motie betreffende steun voor koppeling AOW-uitkeringen aan de verhoging van het minimumloon.

De gemeenteraad van Kerkrade is van mening dat de bestaande koppeling tussen AOW en minimumloon moet blijven, omdat gepensioneerden anders financieel nog verder op achterstand worden gezet. Dit ook gelet op het feit dat de beoogde reparatie middels belastingvoordelen niet zal werken voor gepensioneerden met enkel AOW of AOW met klein aanvullend pensioen, omdat deze mensen geen of nauwelijks belasting betalen.

Het gemeentebestuur van Kerkrade roept gemeenten op zich hierbij aan te sluiten en aldus een luid en duidelijk signaal aan kabinet en de Tweede Kamer af te geven dat de voorgenomen tijdelijke ontkoppeling zeer ongewenst is.

Het College,

dr. T.P. Dassen Housen

De secretaris,

R.M.J.S. Stijns

Postbus 600 6460 AP Kerkrade
Telefoon 14 045
Telefax 0455676395
Email gemeentehuis@kerkrade.nl
IBAN NL49 BNGH 0285 0044 84
BIC BNGHNL2G

MIX
Papier van verantwoorde herkomst
FSC® C017135

Parkstad Limburg
Gemeente Kerkrade maakt deel uit van Parkstad Limburg

Agendapunt nr.: 6.3

Nr. 22it00202

Motie vreemd aan de orde.

De raad van Kerkrade bijeen op 26 Januari 2022

Gelet op artikel 33 van het reglement van orde van de raad

Overwegende dat:

- Het nieuwe aangetreden kabinet voornemens is om de AOW uitkeringen niet te koppelen aan de deel ontwikkelingen van het minimumloon
- Dat de bijstandsuitkeringen wel gekoppeld worden aan de verhoging van 7,5 % van het minimumloon
- Dat hierdoor gepensioneerde verder achter gaan lopen op mensen met een minimumloon en andere uitkeringen.
- Dat de beoogde reparatie middels belastingvoordelen niet zal werken voor gepensioneerden met enkel AOW os AOW met klein aanvullend pensioen, omdat deze mensen geen of nauwelijks belasting betalen.
- Dat deze groep in Nederland uit ongeveer vijfhonderdduizend mensen bestaat
- Dat het Centraal Planbureau heeft doorgerekend dat hierdoor opnieuw vooral gepensioneerde met enkel AOW en of klein aanvullend pensioen financieel nog verder in de kou komen te staan.

is van mening dat:

Alle mogelijkheden om druk uit te oefenen op de Tweede Kamer om dit onzinnig plan niet uit te voeren, benut moeten worden;
Dat liefst alle gemeenteraden in Nederland zich sterk zouden moeten maken om op te roepen zich hierin te laten horen, bij het Kabinet en de Tweede Kamer.

Dat hiermee kan worden aangetoond dat de rechtstreekse vertegenwoordigers van de gemeentes in Nederland faliekant tegen dit plan zijn en daarmee ook wordt aangetoond dat hiervoor geen draagvlak bestaat in ons land.

Roept het college van burgemeester en wethouders op:

Een brief op te stellen en naar Tweede Kamer en Kabinet te sturen met het standpunt van de gemeente om de AOW uitkeringen wél te koppelen aan de stijging van het minimumloon. Een afschrift naar alle andere colleges en gemeenteraden te sturen met het verzoek om dit te steunen en ook een eigen bericht naar Tweede Kamer en Kabinet te sturen.

En gaat over tot de orde van de dag

Met vriendelijke groet

fractie Ons Kerkrade
John Roland fractievoorzitter
Email: info@onskerkrade.nl

Paul Boumans, fractievoorzitter CDA Kerkrade
Betty Bremen-Munsters, fractievoorzitter Lokaal Alternatief
Wim de Groot, fractievoorzitter VVD Kirchroa
Alexander Geers, fractievoorzitter Burgerbelangen
Marianne Laumann, fractievoorzitter SP Kerkrade
René van Drunen, fractievoorzitter PvdA Kerkrade

Voor	25
Tegen	0
Resultaat	Unaniem aangenomen Didden Franssen 26-1-2022 griffier

Kon document Oproep gemeente voorschoten inzake betaalbare woningen.pdf niet opnemen in de bundel

Motie

229

Motie over een niet op de agenda opgenomen raadsvoorstel of onderwerp.
Onderwerp: Brief aan Rijk instrumenten betaalbare woningen
De raad van de gemeente Voorschoten in vergadering bijeen d.d. 3 februari 2022. **Constaterende dat:** a. Gedurende de collegeperiode 2018-2022 huizenprijzen explosief zijn gestegen. b. Prijsverhogingen in het onderste marktsegment met €100.000,00 of meer gedurende deze collegeperiode geen uitzondering zijn. c. Deze stijging maatschappelijk niet aanvaardbaar is omdat betaalbare huizen voor steeds meer inwoners onbereikbaar worden. d. De huidige woningmarkt onevenwichtige prijzen van nieuwbouw veroorzaakt waardoor nieuwbouw van betaalbare woningen door gemeenten en ontwikkelaars redelijkerwijs amper gerealiseerd kunnen worden. e. Rijksbeleid gericht op het creëren van meer betaalbare woningen noodzakelijk is. f. De woningnood hoog is en een keten van andere problemen veroorzaakt zoals tekort aan leerkrachten en daklozen.
Verzoekt het college: 1. De minister, verantwoordelijk voor volkshuisvesting, middels een brief dringend te verzoeken om: **a.** Concreet rijksbeleid te ontwikkelen gericht op het creëren van meer betaalbare woningen, inclusief een grotere rol voor corporaties hierbij. **b.** In overleg met gemeenten maatregelen voor te bereiden om gemeenten financieel en met andere instrumenten in staat te stellen meer betaalbare woningen te laten bouwen en woningen betaalbaar te houden. **c.** De kosten hiervan direct of indirect niet bij de gemeenten neer te leggen. 2. Deze motie samen met de brief bekend te maken aan de VNG en aan andere gemeenten. en gaat over tot de orde van de dag.

Motie

229

Ondertekening en naam: Jolien Schroot – D66 Joop Bos – Groen Links Ad de Graaf – PvdA René Zoetemelk – CDA
Aantekening griffier:

Motie

229

Motie: korte en gemotiveerde verklaring over een onderwerp waardoor een oordeel, wens of verzoek wordt uitgesproken.

Wijze van indienen van een motie:
Een motie moet om in behandeling genomen te kunnen worden schriftelijk bij de voorzitter worden ingediend.
(artikel 34, tweede lid Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van de gemeenteraad 2002).

Oproep aan alle kandidaat-gemeenteraadsleden van Nederland

De gemeenteraadsverkiezingen 2022 zijn in zicht. Als kandidaat-raadslid komt er een groot aantal onderwerpen op u af. U heeft de kans om in úw gemeente het verschil te maken. Gaat u zich sterk maken voor meer ruimte voor wonen en mobiliteit? Pleit u voor een vitaal platteland met goed bereikbare winkels en scholen? Wilt u de gezondheid van burgers bevorderen? Zet u in op minder CO2-uitstoot, schone lucht en minder geluidsoverlast? Bij al deze thema's speelt de fiets een belangrijke rol. Onze oproep aan u is dan ook:

Zet de fiets op 1!

Urgentie en ambitie

Nederlanders fietsen steeds meer en steeds verder. Om deze groei in fietsgebruik in goede en veilige banen te leiden is investeren in fietsinfrastructuur noodzakelijk. Daarom werken de gezamenlijke overheden, marktpartijen, maatschappelijke organisaties en kennisinstituten, onder de vlag van de Tour de Force, aan een Nationaal Toekomstbeeld Fiets. Daarmee willen we het fietsverkeer in Nederland samen een krachtige impuls geven. Dit lukt alleen als ook gemeenten actief bijdragen aan een optimaal fietsklimaat.

Waarom inzetten op de fiets?

- Fietsen is ruimtebesparend en verbetert de leefomgeving. Een groter fietsaandeel vergemakkelijkt het slagen van de binnenstedelijk woningbouwopgave
- De (elektrische) fiets zorgt ervoor dat voorzieningen als scholen en winkels ook vanuit de kleine kernen bereikbaar blijven
- De fiets is een onmisbare schakel voor openbaar vervoer: bijna de helft van de treinreizigers en een groeiend aantal busreizigers komt op de fiets
- Fietsen draagt bij aan de gezondheid van mensen (o.a. voorkomen obesitas en diabetes, lager ziekteverzuim)
- Fietsen is een ontspannende vrijetijdsbesteding en kent veel sportieve beoefenaars. Bovendien draagt fietsen bij aan toerisme en de regionale economie
- De fiets is een laagdrempelig, voordelig en praktisch vervoermiddel dat mensen helpt om volwaardig deel te nemen aan de maatschappij
- Fietsen draagt bij aan CO^2-reductie, schone lucht en minder geluidsoverlast
- Fietsvoorzieningen zijn relatief goedkoop en kosteneffectief (vergeleken met voorzieningen voor andere vormen van vervoer)

Wat is er nodig?

In het Nationaal Toekomstbeeld Fiets brengen alle overheden gezamenlijk in kaart welke investeringen in fietsvoorzieningen op de korte en lange termijn gewenst zijn. Uiteraard verschilt dit per gemeente, maar in grote lijnen gaat het om:

- Meer ruimte voor fietsers en meer fietsparkeerplaatsen in de stad
- Veilige en directe fietsverbindingen binnen uw gemeente
- Snelle, doorgaande fietsverbindingen tussen steden en dorpen
- Meer fietsenstallingen bij stations en OV-knooppunten
- Verbeteren van de fietsveiligheid

Wat kunt u doen?

Investeren in fietsvoorzieningen is kosteneffectief en draagt bij aan tal van maatschappelijke opgaven. Daarom gaan Rijk, provincies en vervoerregio's de komende jaren extra middelen inzetten voor de fiets.

Dit biedt natuurlijk kansen voor gemeenten: met gezamenlijke financiering kan er in uw gemeente veel meer worden bereikt. Als (kandidaat-)raadslid kunt aandacht vragen voor deze kansen en voor het belang van meer investeren in goede fietsvoorzieningen, tijdens de campagne en daarna. Door met burgers in gesprek te gaan over hun ervaringen, wensen en ideeën om het fietsen in uw gemeente veiliger en fijner te maken. En door u tijdens uw raadswerk in te zetten voor concrete verbeteringen voor de fietsers in uw gemeente.

Deze oproep wordt ondersteund door een brede coalitie van organisaties.
Wij willen er graag aan werken om samen met u de fiets op 1 te zetten!

Wilt u meer weten over de mogelijkheden voor een fietsimpuls in uw gemeente? Zie **www.fietsberaad.nl**

De Tour de Force is een samenwerkingsverband van overheden, marktpartijen, maatschappelijke organisaties, kennisinstituten en platforms die zich inzetten voor 'de fiets' in Nederland.

www.tourdeforce.nl

ZET DE FIETS OP 1

Tour de Force

Bijdrage fiets aan maatschappelijke opgaven

Woningbouw- en verstedelijking

In tien jaar tijd moeten in Nederland een miljoen nieuwe woningen worden gebouwd. Dat vergt niet alleen ruimte, het leidt ook tot meer mobiliteit in onze steden. ***Een verplaatsing met de fiets, al dan niet in combinatie met hoogwaardig OV, is efficiënt en ruimtebesparend.*** Lopen, OV en fiets hebben twintig tot dertig keer minder ruimte nodig dan de auto. Voor aantrekkelijke woongebieden en economisch sterke regio's is de fiets onmisbaar.

Bereikbare en leefbare steden

De bereikbaarheid en leefbaarheid van steden staat onder druk door verstedelijking en verder groeiend autobezit. Gelukkig gebeurt in veel steden nu al meer dan 40% van de verplaatsingen per fiets. Fietsen en de combinatie fiets-OV spelen bovendien een belangrijke rol voor verplaatsingen naar de stad en tussen steden. Ook de komende jaren verwachten we een verdere groei van het fietsgebruik. ***Door deze groei van het fietsgebruik mogelijk te maken, kunnen we ervoor zorgen dat steden bereikbaar en leefbaar blijven.***

Mobiliteit in landelijk gebied

In minder dicht bevolkte gebieden, spelen andere opgaven. Hier verdwijnen juist voorzieningen en staan lokale en regionale OV-verbindingen onder druk. ***De fiets, en met name de elektrische fiets in al haar vormen, zorgt ervoor dat mensen voorzieningen als scholen en winkels kunnen blijven bereiken.*** Bovendien maken veel Nederlanders graag een recreatieve fietstocht. En ook buitenlandse toeristen. Fietsen is daarmee belangrijk voor het toerisme en de regionale economie.

Gezondheid

Fietsers zijn productiever, gelukkiger en minder vaak ziek. ***Regelmatige fietsers voelen zich fitter en verzuimen minder. Wie dagelijks naar het werk of naar school fietst, werkt automatisch al aan zijn of haar gezondheid.*** Fietsen is daarnaast een gezonde en ontspannende vrijetijdsbesteding. En een groeiend aantal fietsers pakt de racefiets of de mountainbike voor een sportieve ronde. Fietsen is dan ook een belangrijke manier om te ontspannen en te sporten.

Klimaat en duurzaamheid

Fietsen is een klimaatneutrale vorm van mobiliteit. ***Meer fietsen en minder autogebruik levert directe milieuwinst op. Nu is ongeveer de helft van alle autoritten korter dan 7,5 kilometer. Dit zijn ritten die prima met de fiets te maken zijn.*** En met de elektrische fiets zijn ook ritten tot 15 kilometer prima te doen. Een modal-shift op dit punt levert fors minder uitstoot op van CO2, stikstof en fijnstof.

Een inclusieve samenleving

De fiets is een laagdrempelig, voordelig en praktisch vervoermiddel dat mensen helpt om volwaardig deel te nemen aan de maatschappij. Fietsen verhoogt de actieradius van mensen en maakt hen mobieler en actiever. De fiets houdt ouderen in beweging en maatschappelijk actief. De fiets geeft kinderen de mogelijkheid om hun omgeving te verkennen en zelfstandig te worden. Kortom, de fiets brengt mensen op plekken waar ze anders niet komen.

Aan de gemeenteraad

Betreft: Nieuwe gemeenteraad en Uitdaagrecht

Santpoort-Noord, 1 maart 2022

Geachte dames en heren,

Het Kennisnetwerk Uitdaagrecht verzoekt u in het akkoord voor de komende gemeenteraadsperiode het Uitdaagrecht op te nemen, bijvoorbeeld:

1. Onze gemeente gaat (verder) aan de slag met het Uitdaagrecht en biedt inwoners, maatschappelijke organisaties e.a. de kans om van dit recht gebruik te maken;
2. Onze gemeente brengt het Uitdaagrecht regelmatig onder de aandacht van onze inwoners en andere geïnteresseerden.

Het vertrouwen van de burger wordt in de komende raadsperiode een belangrijk onderwerp. Mede daarom heeft het Kabinet Rutte IV het Uitdaagrecht opgenomen in het Coalitieakkoord 2021 – 2025:

> “We stimuleren op lokaal niveau mogelijkheden voor burgerparticipatie en burgerinitiatieven, zoals een uitdaagrecht waarbij mensen de mogelijkheid hebben om publieke taken over te nemen van de gemeenten, met de publieke middelen die hiervoor nodig zijn.”

In het Kennisnetwerk Uitdaagrecht werken bewoners en betrokkenen van maatschappelijke organisaties en overheden samen om kennis te ontwikkelen en te delen over het uitdaagrecht. Wij ondersteunen bewoners, maatschappelijke organisaties en overheden bij toepassing van dit recht. Het Kennisnetwerk Uitdaagrecht is de opvolger van het Netwerk Right to Challenge, dat in de afgelopen tijd heeft gewerkt i.o.v. VNG en BZK.

Indien u meer informatie wilt over de mogelijkheden van het Uitdaagrecht, kunt u kijken op www.uitdaagrecht.nl, of contact opnemen via info@uitdaagrecht.nl.

Met vriendelijke groet,

T. Harmsen,
coördinator Kennisnetwerk Uitdaagrecht

Kennisnetwerk Uitdaagrecht
info@uitdaagrecht.nl
www.uitdaagrecht.nl
F. Netscherlaan2-c
2071 AZ Santpoort-Noord

25 FEB. 2022
NR:

BUNSCHOTEN

Gemeente Rozendaal
T.a.v. wethouder Economische Zaken (Marktzaken)
c.c. Gemeenteraad
Postbus 9106
6880 HH VELP GLD

Uw kenmerk:	Ons kenmerk:	Behandeld door:	Bunschoten-Spakenburg,
	1167656	Dennis van der Heijden	18 februari 2022

Onderwerp: Nieuwe model marktverordening VNG

Telefoonnummer: 033-2991521
Website: www.bunschoten.nl

Geachte wethouder Economische Zaken,

In mei 2019 hebben wij u aangeschreven om aandacht te vragen voor de ontstane onrust en problematiek rondom de zogenaamde 'schaarse vergunningen'. Omdat er toen nog over werd gesproken in de landelijke politiek en er onderzoeken werden uitgevoerd heb ik u destijds gevraagd voorlopig geen aanpassingen door te voeren in uw marktverordening. Op 21 januari 2022 heeft de VNG de nieuwe model marktverordening gepubliceerd.

Daarin wordt ingegaan op de problematiek rondom de 'Schaarse Vergunningen'. Graag vragen wij uw nadrukkelijke aandacht voor deze problematiek, die voor veel onrust heeft gezorgd bij de ambulante handelaren.

Schaarse vergunningen
Begin november 2016 heeft de Raad van State een algemeen kader geformuleerd voor de verdeling van vergunningen die schaars zijn. Een belangrijke strekking is dat deze vergunningen niet meer voor onbepaalde tijd mogen worden verstrekt. Dit zorgde voor veel onrust bij de ambulante handelaren die vaak grote investeringen hebben moeten doen en vaak generaties lang een klantenkring hebben opgebouwd op hun markt- en standplaatsen.

De staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat heeft in 2020 onderzoeksbureau SEO gevraagd om te onderzoeken wat de terugverdientijd is in de ambulante handel om op basis van die resultaten een landelijk toepasbaar instrument te ontwikkelen waarmee gemeenten in staat worden gesteld om op een eenvoudige en transparante wijze de vergunningsduur voor een marktstandplaats te bepalen. Op 15 juni 2021 is de Kamer geïnformeerd over de resultaten van het onderzoek. Daarna heeft de VNG de nieuwe model marktverordening opgesteld en gepubliceerd.

Uitkomsten onderzoek
Het onderzoek van SEO laat zien dat de terugverdientijd van investeringen in de ambulante handel minimaal 9 jaar is, onafhankelijk van de aard van de ambulante handel. Daarnaast moeten handelaren die momenteel een vaste standplaatsvergunning hebben gecompenseerd worden, bijvoorbeeld door een overgangsregeling. https://www.seo.nl/publicaties/schaarse-vergunningen-en-terugverdientijd-in-de-ambulante-handel/

Dit komt overeen met de uitspraak van de Raad van State op 21 juli 2021 (ECLI:NL:RVS:2021:1588). De Raad van State oordeelde dat schaarse vergunningen voor een passende beperkte duur verleend moeten worden en dat daarbij de terugverdientijd van mogelijke investeringen in acht moet worden genomen.

Nieuwe marktverordening januari 2022
De modelverordening van de VNG geeft de gemeente handvatten over het omgaan met de schaarse vergunningen. In het licht van deze nieuwe modelmarktverordening willen wij middels deze brief het onderzoek van SEO en de uitspraak van de Raad van State bij u onder de aandacht brengen. In de nieuwe model marktverordening van de VNG wordt hiernaar ook verwezen.

De gemeente Bunschoten telt na Amsterdam de meeste marktvestigingen in de foodsector. Wij komen mede namens onze gemeenteraad op voor de belangen van de ambulante handelaren. Dit zijn hardwerkende ondernemers, die in veel gevallen generaties lang op een markt- of standplaats staan en met liefde voor het vak en passie voor hun producten een trouwe klantenkring hebben opgebouwd. Mede door te investeren in goed materiaal, personeel en kwalitatief hoogwaardige producten. Zij spelen daarnaast een belangrijke rol in het bruisend en vitaal houden van uw winkelcentra en binnensteden.

Wat gaat u doen?
Graag willen wij u vragen deze brief te agenderen op het portefeuille overleg Economische Zaken. Wij vernemen graag van u een reactie hoe u hier mee omgaat in uw nieuwe marktverordening.

Tot slot hebben wij de brief ook aan uw gemeenteraad gericht zodat het gesprek hierover op alle niveaus kan worden gevoerd. Wij vragen u deze brief ook te plaatsen op de lijst van ingekomen stukken van de gemeenteraad.

Met vriendelijke groet,

RJ Beukers

Rick Beukers
Wethouder Economische Zaken

INGEKOMEN

INGEKOMEN
24 FEB. 2022
NR:

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Gemeente Rozendaal
Postbus 9106
6880 HH VELP GLD
t.a.v. de Raad

Erfgoed en Kunsten
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
31324008

Bijlagen
1

Datum 21 februari 2022
Betreft Coronasteun 2e helft 2021 via een algemene uitkering voor cultuur

Geachte Raadsleden,

Cultuur is bij uitstek ook een lokale aangelegenheid. De medeoverheden zijn de grootste financier als het gaat om overheidsuitgaven aan cultuur. Zij houden hiermee een infrastructuur in stand van alle denkbare vormen van cultuur en kunst- en cultuurbeoefening: bibliotheken, gesubsidieerd en niet gesubsidieerd aanbod, voor jong en oud, voor alle lagen van de bevolking en voor makers en publiek.

Als onderdeel van de steunpakketten ter ondersteuning van de culturele en creatieve sector zijn op verschillende momenten in 2020 en 2021 daarom ook middelen aan gemeenten beschikbaar gesteld voor ondersteuning van de lokale en regionaal culturele infrastructuur. Op 7 juni 2021 is de Tweede Kamer geïnformeerd over het vierde specifieke steunpakket voor de culturele en creatieve sector. In deze brief is als onderdeel van dat steunpakket ook aangekondigd dat het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties €51,5 miljoen reserveert voor gemeenten en provincies, ter ondersteuning van de lokale en regionale cultuur. Dit bedrag komt bovenop de €60 miljoen voor dit doel in de eerste helft van 2021. Van de €51,1 miljoen is €41,6 miljoen bestemd voor gemeenten. Bij de decembercirculaire 2021 zijn deze gereserveerde middelen aan het gemeentefonds toegevoegd.

In het tweede steunpakket uit november 2020 voor 2021 is eerder ook een decentralisatie-uitkering ter hoogte van €150 miljoen toegekend voor de ondersteuning van de lokale infrastructuur. Deze decentralisatie-uitkering is met de decembercirculaire 2020 uitgekeerd. Mijn ambtsvoorganger heeft u op 11 december 2020 een brief gestuurd met kenmerk 26216528 met daarin een toelichting bij deze middelen. In die brief is het belang van de lokale culturele infrastructuur en de gezamenlijke verantwoordelijkheid die Rijk en gemeenten hiervoor dragen nogmaals benadrukt.

Ik sluit me daar graag bij aan. Ik heb er dan ook alle vertrouwen in dat u ook de recent aan het gemeentefonds toegevoegde €41,6 miljoen goed zult besteden, zodat de inzet gaat bijdragen aan het in stand houden van de lokale culturele

infrastructuur en aan het ondersteunen van belangrijke instellingen, werknemers en makers daarbinnen. Hoe u dat doet is uiteraard aan u, u kent de lokale situatie en de noden van de lokale infrastructuur tenslotte het best. Voor de verdeling van de beschikbare middelen en het bedrag dat voor dit doel aan uw gemeente is toegekend verwijs ik u naar de bijlage bij deze brief. Ik wijs u ook graag nogmaals op de nadere duiding uit de brief van 11 december bij de samenloop van aanvullende steun aan instellingen en de NOW-subsidie.

Onze referentie
31324008

Ik wens u veel succes bij het maken van de keuzes over de inzet en besteding van de middelen. Een kopie van deze brief wordt ook gestuurd aan uw gemeenteraad.

Met vriendelijke groet,

de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Gunay Uslu

Overzicht verdeling per gemeente € 41,6 miljoen uit decembercirculaire 2021 ter ondersteuning van lokaal cultuuraanbod

Gemeente	Bedrag per gemeente
Aa en Hunze	€ 45.577
Aalsmeer	€ 57.654
Aalten	€ 57.471
Achtkarspelen	€ 56.936
Alblasserdam	€ 37.768
Albrandswaard	€ 43.439
Alkmaar	€ 278.836
Almelo	€ 202.058
Almere	€ 501.405
Alphen aan den Rijn	€ 243.597
Alphen-Chaam	€ 16.658
Altena	€ 101.002
Ameland	€ 7.388
Amersfoort	€ 418.188
Amstelveen	€ 194.958
Amsterdam	€ 2.829.332
Apeldoorn	€ 400.341
Arnhem	€ 487.830
Assen	€ 182.436
Asten	€ 34.499
Baarle-Nassau	€ 11.982
Baarn	€ 48.517
Barendrecht	€ 96.532
Barneveld	€ 121.670
Beek	€ 30.569
Beekdaelen	€ 63.464
Beemster	€ 15.537
Beesel	€ 29.268
Berg en Dal	€ 64.230
Bergeijk	€ 33.992
Bergen (L.)	€ 24.293
Bergen (NH.)	€ 57.192
Bergen op Zoom	€ 172.282
Berkelland	€ 90.987
Bernheze	€ 57.486
Best	€ 63.640
Beuningen	€ 50.156
Beverwijk	€ 92.525
Bladel	€ 39.434
Blaricum	€ 19.838
Bloemendaal	€ 36.761
Bodegraven-Reeuwijk	€ 63.345
Boekel	€ 20.466

Gemeente	Bedrag per gemeente
Borger-Odoorn	€ 47.023
Borne	€ 47.883
Borsele	€ 41.683
Boxmeer	€ 60.155
Boxtel	€ 67.959
Breda	€ 485.982
Brielle	€ 34.614
Bronckhorst	€ 65.912
Brummen	€ 40.295
Brunssum	€ 62.616
Bunnik	€ 23.972
Bunschoten	€ 41.698
Buren	€ 44.659
Capelle aan den IJssel	€ 142.246
Castricum	€ 68.792
Coevorden	€ 74.029
Cranendonck	€ 40.189
Cuijk	€ 54.148
Culemborg	€ 67.621
Dalfsen	€ 57.305
Dantumadiel	€ 38.074
De Bilt	€ 81.508
De Fryske Marren	€ 106.226
De Ronde Venen	€ 78.305
De Wolden	€ 45.092
Delft	€ 269.981
Den Helder	€ 131.647
Deurne	€ 68.862
Deventer	€ 270.854
Diemen	€ 58.116
Dinkelland	€ 49.234
Doesburg	€ 26.196
Doetinchem	€ 141.370
Dongen	€ 52.420
Dordrecht	€ 333.314
Drechterland	€ 35.191
Drimmelen	€ 47.191
Dronten	€ 87.044
Druten	€ 37.317
Duiven	€ 52.950
Echt-Susteren	€ 67.212
Edam-Volendam	€ 71.794
Ede	€ 272.229
Eemnes	€ 16.274
Eemsdelta	€ 104.027
Eersel	€ 36.126
Eijsden-Margraten	€ 44.646

Gemeente	Bedrag per gemeente
Eindhoven	€ 697.014
Elburg	€ 48.074
Emmen	€ 246.276
Enkhuizen	€ 46.325
Enschede	€ 421.904
Epe	€ 65.993
Ermelo	€ 57.541
Etten-Leur	€ 98.525
Geertruidenberg	€ 44.952
Geldrop-Mierlo	€ 80.360
Gemert-Bakel	€ 60.734
Gennep	€ 35.551
Gilze en Rijen	€ 49.098
Goeree-Overflakkee	€ 97.277
Goes	€ 100.968
Goirle	€ 44.151
Gooise Meren	€ 125.533
Gorinchem	€ 98.543
Gouda	€ 192.352
Grave	€ 24.582
Groningen	€ 698.806
Gulpen-Wittem	€ 23.960
Haaksbergen	€ 51.576
Haarlem	€ 476.961
Haarlemmermeer	€ 315.210
Halderberge	€ 58.978
Hardenberg	€ 129.052
Harderwijk	€ 115.197
Hardinxveld-Giessendam	€ 37.338
Harlingen	€ 44.079
Hattem	€ 24.390
Heemskerk	€ 84.287
Heemstede	€ 51.582
Heerde	€ 36.176
Heerenveen	€ 120.551
Heerhugowaard	€ 136.015
Heerlen	€ 230.416
Heeze-Leende	€ 28.460
Heiloo	€ 49.169
Hellendoorn	€ 80.134
Hellevoetsluis	€ 90.321
Helmond	€ 244.965
Hendrik-Ido-Ambacht	€ 62.496
Hengelo	€ 198.510
Het Hogeland	€ 89.965
Heumen	€ 30.735
Heusden	€ 97.764

Gemeente	Bedrag per gemeente
Hillegom	€ 43.467
Hilvarenbeek	€ 27.859
Hilversum	€ 212.476
Hoeksche Waard	€ 152.672
Hof van Twente	€ 71.717
Hollands Kroon	€ 91.803
Hoogeveen	€ 131.677
Hoorn	€ 187.677
Horst aan de Maas	€ 84.512
Houten	€ 105.085
Huizen	€ 88.515
Hulst	€ 62.104
IJsselstein	€ 70.347
Kaag en Braassem	€ 48.281
Kampen	€ 132.921
Kapelle	€ 26.409
Katwijk	€ 143.537
Kerkrade	€ 107.189
Koggenland	€ 38.198
Krimpen aan den IJssel	€ 55.068
Krimpenerwaard	€ 100.731
Laarbeek	€ 40.166
Landerd	€ 28.310
Landgraaf	€ 83.105
Landsmeer	€ 17.260
Langedijk	€ 59.374
Lansingerland	€ 117.589
Laren	€ 20.760
Leeuwarden	€ 348.882
Leiden	€ 359.136
Leiderdorp	€ 51.799
Leidschendam-Voorburg	€ 153.252
Lelystad	€ 180.587
Leudal	€ 67.494
Leusden	€ 60.078
Lingewaard	€ 88.057
Lisse	€ 45.128
Lochem	€ 68.244
Loon op Zand	€ 43.031
Lopik	€ 23.336
Losser	€ 42.700
Maasdriel	€ 44.031
Maasgouw	€ 46.568
Maassluis	€ 74.418
Maastricht	€ 335.195
Medemblik	€ 89.762
Meerssen	€ 34.820

Gemeente	Bedrag per gemeente
Meierijstad	€ 168.408
Meppel	€ 90.098
Middelburg	€ 132.437
Midden-Delfland	€ 29.214
Midden-Drenthe	€ 65.728
Midden-Groningen	€ 128.165
Mill en Sint Hubert	€ 19.651
Moerdijk	€ 72.216
Molenlanden	€ 71.683
Montferland	€ 74.259
Montfoort	€ 23.566
Mook en Middelaar	€ 14.098
Neder-Betuwe	€ 43.122
Nederweert	€ 33.933
Nieuwegein	€ 143.000
Nieuwkoop	€ 51.457
Nijkerk	€ 87.680
Nijmegen	€ 523.232
Nissewaard	€ 189.965
Noardeast-Fryslân	€ 94.802
Noord-Beveland	€ 13.338
Noordenveld	€ 61.938
Noordoostpolder	€ 100.844
Noordwijk	€ 83.772
Nuenen c.a.	€ 44.901
Nunspeet	€ 58.222
Oegstgeest	€ 46.795
Oirschot	€ 33.922
Oisterwijk	€ 65.283
Oldambt	€ 91.781
Oldebroek	€ 45.392
Oldenzaal	€ 76.891
Olst-Wijhe	€ 34.367
Ommen	€ 38.489
Oost Gelre	€ 64.338
Oosterhout	€ 128.766
Ooststellingwerf	€ 51.411
Oostzaan	€ 14.454
Opmeer	€ 23.008
Opsterland	€ 56.773
Oss	€ 211.539
Oude IJsselstreek	€ 84.442
Ouder-Amstel	€ 21.479
Oudewater	€ 19.941
Overbetuwe	€ 88.355
Papendrecht	€ 64.568
Peel en Maas	€ 85.639

Gemeente	Bedrag per gemeente
Pekela	€ 26.341
Pijnacker-Nootdorp	€ 92.267
Purmerend	€ 189.902
Putten	€ 50.277
Raalte	€ 77.061
Reimerswaal	€ 44.410
Renkum	€ 60.388
Renswoude	€ 9.120
Reusel-De Mierden	€ 25.030
Rheden	€ 86.714
Rhenen	€ 39.919
Ridderkerk	€ 95.854
Rijssen-Holten	€ 88.474
Rijswijk	€ 100.098
Roerdalen	€ 38.211
Roermond	€ 153.507
Roosendaal	€ 189.586
Rotterdam	€ 2.125.891
Rozendaal	€ 2.657
Rucphen	€ 46.121
Schagen	€ 92.675
Scherpenzeel	€ 18.447
Schiedam	€ 204.616
Schiermonnikoog	€ 1.900
Schouwen-Duiveland	€ 73.602
's-Gravenhage	€ 1.712.748
's-Hertogenbosch	€ 419.541
Simpelveld	€ 18.925
Sint Anthonis	€ 20.954
Sint-Michielsgestel	€ 53.324
Sittard-Geleen	€ 234.252
Sliedrecht	€ 52.502
Sluis	€ 46.433
Smallingerland	€ 138.345
Soest	€ 94.731
Someren	€ 37.205
Son en Breugel	€ 33.872
Stadskanaal	€ 73.541
Staphorst	€ 34.589
Stede Broec	€ 47.762
Steenbergen	€ 49.719
Steenwijkerland	€ 97.497
Stein	€ 51.581
Stichtse Vecht	€ 120.955
Súdwest-Fryslân	€ 214.190
Terneuzen	€ 126.418
Terschelling	€ 10.282

Gemeente	Bedrag per gemeente
Texel	€ 28.045
Teylingen	€ 75.393
Tholen	€ 50.843
Tiel	€ 107.328
Tilburg	€ 610.348
Tubbergen	€ 36.657
Twenterand	€ 67.621
Tynaarlo	€ 64.508
Tytsjerksteradiel	€ 63.102
Uden	€ 98.826
Uitgeest	€ 24.285
Uithoorn	€ 59.652
Urk	€ 44.664
Utrecht	€ 1.053.661
Utrechtse Heuvelrug	€ 97.521
Vaals	€ 20.274
Valkenburg aan de Geul	€ 32.494
Valkenswaard	€ 68.426
Veendam	€ 65.087
Veenendaal	€ 160.859
Veere	€ 38.569
Veldhoven	€ 99.285
Velsen	€ 149.531
Venlo	€ 259.352
Venray	€ 99.772
Vijfheerenlanden	€ 114.940
Vlaardingen	€ 178.148
Vlieland	€ 2.505
Vlissingen	€ 126.215
Voerendaal	€ 21.070
Voorschoten	€ 46.979
Voorst	€ 43.939
Vught	€ 63.653
Waadhoeke	€ 94.816
Waalre	€ 32.586
Waalwijk	€ 109.250
Waddinxveen	€ 60.572
Wageningen	€ 100.403
Wassenaar	€ 49.323
Waterland	€ 28.035
Weert	€ 120.725
Weesp	€ 41.788
West Betuwe	€ 95.199
West Maas en Waal	€ 34.735
Westerkwartier	€ 123.074
Westerveld	€ 36.873
Westervoort	€ 28.648

Gemeente	Bedrag per gemeente
Westerwolde	€ 53.127
Westland	€ 247.352
Weststellingwerf	€ 55.895
Westvoorne	€ 26.972
Wierden	€ 47.615
Wijchen	€ 90.289
Wijdemeren	€ 38.795
Wijk bij Duurstede	€ 49.108
Winterswijk	€ 65.252
Woensdrecht	€ 43.321
Woerden	€ 111.217
Wormerland	€ 26.168
Woudenberg	€ 25.807
Zaanstad	€ 387.580
Zaltbommel	€ 57.933
Zandvoort	€ 31.699
Zeewolde	€ 46.314
Zeist	€ 142.555
Zevenaar	€ 90.557
Zoetermeer	€ 290.136
Zoeterwoude	€ 13.280
Zuidplas	€ 76.210
Zundert	€ 41.483
Zutphen	€ 128.766
Zwartewaterland	€ 47.424
Zwijndrecht	€ 92.016
Zwolle	€ 358.482

Aankondiging | Bijeenkomst 'De rol van de raad'
Donderdag 21 april 2022 van 19.00 tot 21.30 uur

Best (aankomend) raadslid,

De gemeenteraadsverkiezingen van maart 2022 komen al snel dichterbij. Wellicht is dat voor jou het begin van een eerste raadstermijn. Samen met de griffierskring in jouw regio organiseren we een serie van vijf bijeenkomsten om je goed voor te bereiden op je raadstermijn.

Op donderdag 21 april is de derde bijeenkomst. Die avond gaan we het hebben over de rol van de raad. Het precieze programma en de locatie volgen later, maar je kan je vast aanmelden.

We sluiten de avond af met een hapje en een drankje. Een mooie kans om alvast jouw nieuwe collega's binnen de regio te ontmoeten. Ben jij erbij?

Meld je alvast aan

Dit is de derde bijeenkomst uit een reeks van vijf voor de regio Gelderland-Midden.

De eerste bijeenkomst was op 10 januari en ging over wat raadswerk echt inhoudt. **Lees hier het verslag**
Bijeenkomst 2 was op 14 februari. De griffie van jouw gemeente heeft de presentaties ontvangen die die avond gegeven zijn. Je kan ze ook bij ons opvragen via info@gelderlandacademie.nl.

De andere bijeenkomsten alvast in je agenda zetten?
Maandag 16 mei 2022: Bijeenkomst 4 'Regionale samenwerking' in Arnhem
Maandag 20 juni 2022: Bijeenkomst 5 'Ondermijning, bedreiging, integriteit' in Elst

Wil je op de hoogte blijven van onze activiteiten en andere ontwikkelingen? Volg de Gelderland Academie via onderstaande kanalen!

Gelderland Academie, Markt 11, 6811 CG Arnhem, Nederland

GEMEENTE ROZENDAAL

Aan de leden van de raad

Briefnr.:
Behandeld door: E. Weststeijn
Doorkiesnr:
Uw brief/kenmerk:
Bijlage(n):
Datum: 9 maart 2022

Onderwerp: Raadsinformatiebrief Oekraïne

Geachte leden van de gemeenteraad,

Het is oorlog in Europa. Een zin waarvan ik nooit gedacht had dat ik die op zou schrijven. Rusland heeft Oekraïne aangevallen. Iedere dag vallen er (burger)slachtoffers. De schade is nu al enorm, zowel fysiek, als wat betreft het effect op mensenlevens. De situatie maakt mij, en u vast ook, verdrietig, onmachtig en bezorgd voor wat nog komen gaat. Het aantal gevluchte mensen is inmiddels de 2 miljoen voorbij (stand 9 maart). Het grootste deel van deze vluchtelingen verblijft op dit moment in de buurlanden om Oekraïne. Een (vooralsnog beperkt) deel is doorgereisd naar de rest van Europa waaronder Nederland. Er ontstaat een grote hulpvraag. Het Kabinet en de Veiligheidsregio's (dus gemeenten) zijn aan zet om vluchtelingen op te vangen, en om hen zorg en ondersteuning te bieden.

In deze raadsinformatiebrief schets ik u op hoofdlijnen de nu ingezette crisisstructuur in de regio en de acties in onze eigen gemeente.

Bestuurlijke crisisstructuur
Landelijk
Het kabinet heeft de oorlog in Oekraïne tot een crisissituatie verklaard voor ons land. Dit betekent dat nationale crisisstructuren in werking treden, gecoördineerd vanuit de NCTV (nationaal coördinator terrorismebestrijding en veiligheid). Binnen deze structuur wordt nauw samengewerkt met de veiligheidsregio's, gemeenten en andere crisispartners vooruitlopend op een programmatische aan-

pak. De minister van Veiligheid & Justitie is aangewezen als coördinerend minister. Nu er sprake is van een landelijke crisis (en daarmee ook een crisis van meer dan plaatselijke betekenis), vervullen de voorzitters van de Veiligheidsregio's hierin op grond van de Wet veiligheidsregio's (artikel 39 Wvr) een coördinerende rol binnen hun Veiligheidsregio.

Regionaal
Waar we in onze Veiligheidsregio tot een week of twee geleden dachten de regionale overlegtafels rond de coronacrisis te kunnen afschalen, is nu overduidelijk dat we elkaar in de regio nodig hebben. De eerste bestuurlijke overleggen hebben deze week plaatsgevonden. Risico's worden (landelijk) gemonitord. Het gaat dan niet alleen over de vluchtelingenstroom, maar ook over bijvoorbeeld cyberaanvallen en digitale verstoring, uitval van energie of telecom en sociaal maatschappelijke onrust. Vluchtelingen en sociaal maatschappelijke onrust worden in onze regio als meest acuut gezien. Op dit moment is er geen maatschappelijke onrust ten aanzien van de opvang in Harskamp. Er zijn wel in toenemende vragen bij de bevolking (door de gehele regio) die binnenkomen bij de GGD en gemeenten. Deze signalen worden gemonitord en van (re)acties voorzien.

Regionale opgave opvang vluchtelingen uit Oekraïne
Concreet vraagt het Kabinet om per Veiligheidsregio minimaal 1.000 Oekraïense vluchtelingen binnen twee weken (of zoveel sneller als mogelijk) op te vangen (fase I). In Amsterdam, Zaanstreek-Waterland, regio Groningen, Haaglanden, Eindhoven, Gorinchem en Harskamp zijn de locaties hiertoe operationeel, en veelal al vol. Vervolgens dienen per Veiligheidsregio plannen te volgen voor de opvang van nog eens 1.000 additionele Oekraïense vluchtelingen op te vangen (fase II). Fase III behelst een Nationaal Programma Oekraïne, met een speciaal opgetuigde structuur (publiek-privaat) voor langdurige en grootschalige opvang.

Met het realiseren en exploiteren van locaties voor vluchtelingen wordt in eerste instantie bedoeld het beschikbaar stellen of krijgen van een locatie, deze inrichten voor de opvang van vluchtelingen en het bieden van opvang (bed, eten en medische zorg). Samen met de betrokken gemeenten en veiligheidsregio's wordt ook een Knooppunt Informatie Oekraïne ingericht, zodat voor vluchtelingen uit Oekraïne die zich melden inzichtelijk is welke opvangplekken er zijn en die de verdeling van de opvang over de regio's kan vormgeven. Wanneer deze opvang lang nodig blijft, zullen ook, gefaseerd, andere zaken voor deze groep vluchtelingen moeten worden ingericht zoals asielzoekers die op COA-opvanglocaties worden opgevangen ook krijgen, zoals onderwijs. De looptijd van de opvang zal nader moeten worden bezien en hangt af van de ontwikkeling van de instroom van het aantal Oekraïense vluchtelingen. Deze complexe opgave brengt kosten met zich mee. Het kabinet zal van Rijkswege de kosten die gemaakt worden integraal vergoeden. Over de wijze van vergoeden worden nadere afspraken gemaakt.

Naast het creëren van opvanglocaties voor vluchtelingen uit Oekraïne speelt de acute vraag naar opvanglocaties voor andere groepen asielzoekers, waaronder in het bijzonder die voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen. Deze locaties worden gerealiseerd, geëxploiteerd, bemenst en ondersteund door het COA of Nidos. Om gemeenten niet vanuit twee lijnen te bevragen en om verdringing te voorkomen ten aanzien van de realisatie van opvanglocaties, is het verstandig om de coördinatie van beide opgaven tijdelijk in één hand te leggen. De Veiligheidsregio's zijn daarom gevraagd om ook in deze een coördinerende rol te spelen.

Vluchtelingenopvang in onze regio en in Rozendaal
In onze regio Gelderland-Midden werken we hard aan het realiseren van zo veel mogelijk opvangplekken. De opvang in Harskamp, gemeente Ede, was afgelopen maandagnacht al vol. Daar zijn 900 vluchtelingen ondergebracht. Tijdens een indringend overleg met de burgemeesters in onze Veiligheidsregio op dinsdagmiddag 8 maart werd de urgentie duidelijk: er moet méér (crisis)noodopvang gerealiseerd worden.

Ook wij in Rozendaal willen bijdragen. We zien de urgentie en we zien het menselijk leed. Door een gezamenlijke inspanning hebben we op dinsdag 8 maart binnen een paar uur enkele locatie-eigenaren binnen onze gemeenten bereid gevonden om plekken te creëren om vluchtelingen uit Oekraïne op te vangen. Kleinschalig, onder voorwaarden, en niet altijd per direct, maar het kan wél. Ik ben enorm trots op de bereidwilligheid van mensen en instanties binnen onze gemeente, zoals de Kerk van Rozendaal, het Hospice, Geldersch Landschap en Kasteelen, Natuurmonumenten en de beide scholen Het Rhedens en de Dorpsschool en Puck&Co. De reacties zijn hartverwarmend.

We hebben daarbij ook meteen een drastische stap genomen, door ons eigen gemeentehuis aan te bieden. Een deel zou dan in gebruik blijven door ons (waaronder de Balie Burgerzaken), maar een ander deel zou geschikt kunnen worden gemaakt voor noodopvang voor vluchtelingen voor enkele nachten. Dit als uiterste noodmaatregel, met de bedoeling om vluchtelingen na één of enkele nachten te laten doorstromen naar meer geschikte locaties. Dat is niet niets – dat zien wij als college van B&W ook – maar de oorlogssituatie in Oekraïne is dan ook zeer ernstig en rechtvaardigt stappen die we anders niet zouden nemen.

Net als wij zijn ook andere gemeenten in onze Veiligheidsregio in een hogere versnelling gegaan. Dit leidde snel tot resultaat: diverse hotels, leegstaande grotere panden, sportlocaties, conferentieoorden etc. worden per direct of binnen korte termijn aangeboden. Dit zijn plekken die beter geschikt zijn dan de kleinschalige mogelijkheden in Rozendaal. Ze zijn groter, beter geoutilleerd en er is meer ondersteuning. De Veiligheidsregio heeft ons voor nu laten weten voorlopig geen gebruik te hoeven maken van ons potentiële aanbod. Met de nadruk op ‘voor nu’. We houden de mogelijkheid dat we alsnog in actie komen echter wel degelijk open. De vluchtelingenstroom en de situatie in Oekraïne zijn onvoorspelbaar. We weten dat wij, klein als we zijn, krachtig en snel kunnen handelen als dat nodig is. Ook daar ben ik trots op.

Eigen initiatief
Hoopvol en prachtig om te zien: er ontstaat met de groei van de crisis meteen ook een enorme bereidheid bij Nederlanders om te helpen. Ook in Rozendaal. We zien mensen in nood en we willen wat doen. We willen ook ons eigen machteloze gevoel en de zinloosheid van oorlog omzetten in zingevende acties. Er ontstaan inzamelacties voor hulpgoederen, voedsel en medicijnen. Mensen halen met een bus Oekraïners op aan de grens van Polen. Particulieren nemen vluchtelingen in hun eigen huis op. Om op een veilige manier gebruik te kunnen maken van particuliere opvang bundelen het Rode Kruis, VluchtelingenWerk Nederland en het Leger des Heils hun krachten en zullen zij werken aan het werven, screenen en begeleiden van gastgezinnen en/of woonruimte voor gemeenten. De organisaties beschikken over een betrouwbaar netwerk van partnerorganisaties en voldoende inzetbaar personeel en vrijwilligers die de taken op korte termijn kunnen uitvoeren. Op www.rozendaal.nl geven we onze inwoners en instellingen de komende dagen meer en actuele in-

formatie over wat men zelf kan doen en bij welke (landelijke, regionale of zelfs lokale) acties men aansluiting kan zoeken.

Tot slot
Graag meld ik u dat het college van B&W in de vergadering van dinsdag 8 maart jl. heeft besloten om een bedrag van € 1 per inwoner, afgerond op € 1.750 namens de gemeente Rozendaal over te maken op Giro 55.

Ik hou u, waar nodig, op de hoogte van de actuele situatie, bestuurlijke besluiten, en met name de gevolgen voor Rozendaal.

Met vriendelijke groet,
burgemeester van Rozendaal,
Ester Weststeijn

Informatiebronnen
De meest actuele informatie vindt u op: https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/russische-inval-in-oekraine

Raadsinformatiebrief

Gemeente ROZENDAAL

Onderwerp
Voortgang Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley

Adviseur : R. Berendsen
Portefeuillehouder : S. Warmerdam
Datum : 9 maart 2022

Aan de Raad

Met deze raadsinformatiebrief informeren wij u over de stand van zaken en het vervolgproces van de Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley:

- We blikken terug op het vaststellen van het verstedelijkingsconcept door 26 gemeenteraden en beide Provinciale Staten;
- We informeren u over de opdrachtbeschrijvingen voor de acht gebiedsuitwerkingen;
- We geven een vooruitblik over datgene wat de komende periode op de agenda staat.

Aanleiding
De Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley heeft de ambitie te komen tot het versterken van het landschap en de bouw van 100.000 extra woningen en banen tot 2040. Hiervoor werken twee regio's (de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen en Regio Foodvalley) samen met 26 gemeenten, 2 provincies, 3 waterschappen en het Rijk. Dit heeft geresulteerd in een *verstedelijkingsconcept* dat in het najaar van 2021 door de gemeenteraden en Provinciale Staten (van Gelderland en Utrecht) is vastgesteld.

Waar staan we nu?
Verstedelijkingsconcept Arnhem Nijmegen Foodvalley

- De Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley wordt in twee delen uitgewerkt:
  - Deel I Verstedelijkingsconcept Arnhem Nijmegen Foodvalley;
  - Deel II Gebiedsuitwerkingen + Werken met het verstedelijkingsconcept (eigenlijk de 'gebruiksaanwijzing' bij het verstedelijkingsconcept).
- Het Verstedelijkingsconcept Arnhem Nijmegen Foodvalley is vorig jaar gedeeld met 2 provincies, 2 regio's en 26 gemeenten. In het verstedelijkingsconcept wordt de opgave - die zich laat samenvatten in het motto 'Meer landschap, meer stad' - uitgewerkt in een viertal bouwstenen (Leefomgeving, Mobiliteit, Economie en Wonen) en een groot aantal ontwerpprincipes.
- Het Verstedelijkingsconcept Arnhem Nijmegen Foodvalley is goed ontvangen en is inmiddels vastgesteld door gemeenteraden en Provinciale Staten (in Rozendaal op 14 december 2021).
- Het concept is ook besproken in het Bestuurlijk Overleg Leefomgeving (met voormalig minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties Kajsa Ollongren) en kan ook binnen het Rijk rekenen op draagvlak.

Gebiedsuitwerkingen

- Het Verstedelijkingsconcept Arnhem Nijmegen Foodvalley bevatte een eerste aanzet voor acht gebiedsuitwerkingen: Spoorzone Arnhem-Oost, Foodvalley-Noord, Foodvalley-Zuid, Liemers, Middengebied Arnhem-Nijmegen, Nijmegen-West, Rijk van Nijmegen en de Veluwe.
- De acht gebiedsuitwerkingen hebben tot doel om de verstedelijkingsstrategie te *valideren* (kan het wat we willen?) en te *detailleren* (waar kan wat?).
- De gebiedsuitwerkingen worden in een aantal stappen opgebouwd:
  - De eerste aanzet voor de gebiedsuitwerkingen was bijgevoegd bij het Verstedelijkingsconcept Arnhem Nijmegen Foodvalley dat u op 14 december 2021 heeft vastgesteld;
  - De afgelopen periode is gewerkt aan acht *opgavebeschrijvingen* voor de gebiedsuitwerkingen; deze zijn als bijlage bijgevoegd;
  - De opgavebeschrijvingen worden de komende maanden verder uitgewerkt;
  - De definitieve gebiedsuitwerkingen worden eind 2022, ter besluitvorming, aan de gemeenteraden en Staten voorgelegd. Daarmee is de Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley formeel vastgesteld (want alle gemeenteraden en Staten hebben dan 'Deel I' (het concept) en 'Deel II' (de gebiedsuitwerkingen en 'het werken met de strategie') vastgesteld).

Aanzet Uitvoerings- en Investeringsagenda (UIA)

- Parallel aan de opgavebeschrijvingen voor de gebiedsuitwerkingen heeft de regio een verkenning gedaan naar een Uitvoerings- en Investeringsagenda (UIA).
- De UIA kunt u zien als een overzicht van alle dingen die moeten worden gedaan om de voorwaarden op orde te krijgen, om de Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley ook uit te kunnen voeren.
- De voorwaarden zijn gerubriceerd in acht *kernopgaven*:
  - Versterken groen blauw landschappelijk raamwerk (zoals natuurherstel en -ontwikkeling, uitloopgebieden en groene corridors, klimaatadaptieve maatregelen);
  - Verbeteren leefbaarheid en duurzaamheid van bestaande wijken (zoals groen in de bebouwde omgeving, betaalbare oplossingen energietransitie);
  - Doorontwikkelen grote corridors, zoals weg en spoor (A1, A12, A15, A50), stations en mobiliteitshubs);
  - Versnellen mobiliteitstransitie (zoals verbeteren OV, fietsstimuleren, verminderen autogebruik);
  - Versterken regionale werk- en leerlocaties (zoals campussen en intensiveren en transformeren van grootschalige werklocaties);
  - Versnellen transformatie naar circulaire economie (zoals circulaire woningbouw, transitie naar kringlooplandbouw, lokale/regionale energievoorzieningen);
  - Woningtekort inlopen met kwalitatieve en betaalbare woningbouw (zoals vergroten plancapaciteit, conceptueel bouwen);
  - Realiseren binnenstedelijke verdichting (zoals afdekken publieke onrendabele top woningen, geconcentreerd in de drie sleutelgebieden).
- De UIA wordt samen met de (opdrachtbeschrijvingen voor de) gebiedsuitwerkingen verbonden met het te sluiten Verstedelijkingsakkoord Arnhem Nijmegen Foodvalley.

Woningbehoefte
Vanaf p.74 in de 'Opgavenbeschijvingen Verstedelijkingsstrategie: Onderzoeksagenda voor gebiedsuitwerkingen' staat de opgavebeschrijving voor de Veluwe. Hier kunt u lezen dat voor Rozendaal een woningbehoefte van 90 woningen opgenomen tot 2030 is opgenomen en dat de plancapaciteit 12 woningen is (p.82). De plancapaciteit is overigend al grotendeels ingevuld door de nieuwbouw op de Steenhoek en wordt ingevuld na realisatie van de laatste woningen op de Del.

De behoefte van 90 woningen vindt zijn basis in het regionale woningmarktonderzoek 2019 van 18 oktober 2019. Doel van het regionale woningmarktonderzoek 2019 was het verkrijgen van een actueel beeld van het functioneren van de woningmarkt om sturing te geven aan de gewenste woningbouwontwikkeling in de regio. Vanwege de ligging van Rozendaal in (of in de invloedssfeer van) het Natura 2000 gebied Veluwe zijn de mogelijkheden voor extra woningen beperkt. Wij zien op dit moment dan ook geen mogelijkheden om in de aangegeven woningbehoefte te voorzien.

Vanuit de projectorganisatie is het aanbod gedaan om 'gemeenten die niet kunnen uitbreiden wel geholpen kunnen worden met inbreiden'. Wij willen gebruik maken van dit hulpaanbod en zien dit als een kans. Voordat de invulling van eventuele locaties geëffectueerd kan worden, moet dit in het gemeentelijk ruimtelijk beleid worden opgenomen waarbij altijd instemming van de gemeenteraad vereist is. Een eerste mogelijkheid hiervoor is de omgevingsvisie waarmee wij na de verkiezingen gaan starten. In de omgevingsvisie worden de ambities en beleidsdoelen voor de fysieke leefomgeving voor de lange termijn opgenomen. De mogelijkheden die in het kader van de gebiedsuitwerking zijn verkend met hulp van de projectorganisatie in de GMR, willen wij meenemen in de omgevingsvisie.

Constultatieronde
Tijdens de consultatie over en bij de vaststelling van het Verstedelijkingsconcept Arnhem Nijmegen Foodvalley zijn een aantal vragen, moties en amendementen ingediend. De vragen, moties en amendementen hebben betrekking op de inhoud, de gebieden en het proces. Hieronder wordt kort aangegeven hoe hiermee is omgegaan.

a. Over de inhoud
- Vragen, moties en amendementen die betrekking hebben op de inhoud van het concept worden de komende periode besproken met de betrokken colleges van burgemeester en wethouders en gedeputeerde staten.
- Het kan, waar nodig en waar mogelijk, leiden tot een aanscherping van het Verstedelijkingsconcept.
- Het gemeentelijk beleid is en blijft verankerd in het de eigen omgevingsvisie. Dit is en blijft de eigen verantwoordelijkheid van de individuele gemeente. Wel is de verwachting dat toepassing van het verstedelijkingsconcept bij bovenlokale thema's door kan werken in het gemeentelijk beleid. De gebiedsuitwerkingen bieden daarvoor een praktisch handvat.

b. Over de gebieden
- Vragen, moties en amendementen die betrekking hebben op de 8 deelgebieden worden meegenomen in de gebiedsuitwerkingen.

- Een aantal vragen, moties en amendementen is al verwerkt in de opgavebeschrijvingen die nu met u worden gedeeld.
- Over een aantal vragen, moties en amendementen kan nader overleg met het college van burgemeester en wethouders of gedeputeerde staten plaatsvinden waarna dit wordt meegenomen in de definitieve gebiedsuitwerkingen.

c. Over het proces

- Vragen, moties en amendementen die betrekking hebben op de werkwijze of op het proces worden meegenomen in een aangescherpte versie van het hoofdstuk 'Werken met de Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley' die eind 2022 ter vaststelling wordt aangeboden.

Vervolgproces

U heeft in het bovenstaande al verschillende doorkijkjes gelezen naar het vervolgproces. De dynamische hoofdlijnenplanning is opgenomen in bijgevoegde procesfolder (december 2021). Dit laat zich als volgt samenvatten:

Voorjaar 2022	Opgavebeschrijvingen voor de gebiedsuitwerkingen Gebiedsuitwerkingen Webinars voor gemeenteraadsleden en Statenleden In juni 2022: consultatieronde Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley
Zomer 2022	Verwerking van de opmerkingen naar aanleiding van de consultatieronde Hoofdlijnen Verstedelijkingsakkoord met het Rijk
Najaar 2022	September/oktober 2022: vaststelling Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley (I + II) Uitvoerings- en Investeringsagenda (UIA) Concretisering Verstedelijkingsakkoord

Informatie

Hebt u na het lezen van deze raadsinformatiebrief vragen of opmerkingen?

- Kijk op www.groenemetropoolregio.nl/verstedelijkingsstrategie
- Kijk op www.regiofoodvalley.nl/verstedelijkingsstrategie

Het college van burgemeester en wethouders,

Boele Boelens,
gemeentesecretaris

Ester Weststeijn,
burgemeester

Bijlagen:

- Onderzoeksagenda Gebiedsuitwerkingen' (7 februari 2022)
- Proces Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley (1 december 2021)

Gemeente Rozendaal
College van Burgemeester & Wethouders

Datum
10 februari 2022

Zaaknummer
2019-012790

Onderwerp
Recreatiezoneringsplan Veluwe

Inlichtingen bij
Provincieloket
026 359 99 99
post@gelderland.nl

Geacht College,

Op 5 januari hebben wij uw reactie ontvangen op het concept Recreatiezoneringsplan Veluwe. Het is goed om te lezen dat u kunt instemmen met het voorliggende plan en dat u de onderliggende opgave, balans brengen tussen recreatie en natuur en recreatie onderschrijft. Graag danken wij u voor de bijdrage die u heeft geleverd aan het proces om te komen tot het recreatiezoneringsplan.

De aandachtspunten die u ons in brief meegeeft zijn ook door de gemeente Rheden, vanuit haar positie van grondeigenaar, ingebracht. De wijziging die u voorstelt ten aanzien van de zonering rond de Pinkenberg zullen wij op de zoneringskaart aanbrengen.

Wij zijn tevens bekend met de maatschappelijke discussie over de zonering van het Rozendaalse Veld en status van het daar aanwezige hondenloslooopterrein. Op vragen hierover door een bewoner van uw gemeente en gebruiker van dit terrein hebben wij het volgende antwoord gegeven: “Binnen de systematiek van recreatiezonering is aanwijzing van een deel van het Rozendaalse Veld als zone B de juiste. Het betreft hier matig intensief recreatief medegebruik en geen zone A met intensief recreatief gebruik. Deze laatste situatie is van toepassing op zogenaamde ontvangstlocaties zoals bij het bezoekerscentrum Veluwezoom waar zich horeca, speelgelegenheden en startpunten voor divers recreatief gebruik bevinden. Het Rozendaalse veld beschouwen wij niet als ontvangstlocatie.

Voor wat betreft het hondenlosloopgebied geldt dat zich op diverse plaatsen op de Veluwe hondenlosloopgebieden binnen B-zones bevinden. Dit impliceert niet dat er vanuit de provincie een opdracht is om die op te heffen. Wel kan het recreatiezoneringsplan aanleiding voor de terreinbeheerder zijn om per hondenlosloopgebied te beoordelen of het nodig en mogelijk is om de impact door loslopende honden te beperken. Het is aan de terreineigenaar zelf om voor deze beoordeling het geschikte moment te kiezen en het gesprek met de omgeving te voeren."

Het streven naar een goede balans tussen recreatie en natuurbehoud is een opgave die nadrukkelijk speelt in uw gemeente. Voor een deel betreft het terreinen in eigendom bij de gemeente Rheden. Als Rheden aan de slag wil om de impact van loslopende honden, ook voorbij de grenzen van het hondenlosloopgebied, in te perken, dan heeft dat onze steun.

Tot slot: Wij zullen vanaf 17 februari 2022 het recreatiezoneringsplan gedurende 6 weken ter inzage leggen door middel van een zienswijzeprocedure. Mocht u aanleiding zien om nog nader te reageren op de inhoud van dit plan, dan zien wij uw reactie graag tegemoet.

Met vriendelijke groet,
namens Gedeputeerde Staten van Gelderland,

Ernst Boere
Teammanager Natuur

GEMEENTE ROZENDAAL
Kerklaan 1, 6891 CL Rozendaal

Provincie Gelderland
t.a.v. Gedeputeerde Staten
Postbus 9090
6800 GX Arnhem

Datum	: 22 -12 - 2021	Behandeld door	: H.Jacobsen
Uw kenmerk	:	Telefoon	: 0263843666
Ons kenmerk	: HJ210044def	E-mail	: h.jacobsen@rozendaal.nl

Onderwerp: recreatiezonering

Geacht college,

Graag reageren wij naar uw verzoek van 12 oktober jl. waarin u om een reactie vraagt op het "Concept Recreatiezoneringsplan Veluwe; natuur beschermen én beleven". Onze reactie gaat met name om voorstellen op lokaal niveau, waardoor wij onze reactie niet primair via de VeluweAlliantie geven.

Op de grote lijnen stemmen wij in met, en staan wij achter, het document "ConceptRecreatiezoneringsplan Veluwe; natuur beschermen én beleven". Wij vinden ons zeker terug in het plan de balans tussen natuur en recreatie te verbeteren.

De volgende aanpassing zien wij graag terug in een nieuwe versie voor het Rozendaalse deel.
Wij zien binnen onze gemeente voor het openluchttheater De Pinkenberg een knelpunt.
Door het gebruik van het Openluchttheater De Pinkenberg is het niet mogelijk zone C daarop te leggen. Ook zone B voldoet niet. Daarom graag omzetten naar zone A (intensief recreatief gebruik).

Verder willen wij nog het volgende opmerken.
In het recreatiezoneringsplan wordt op pagina 52 (bijlage 2. Toolbox recreatiezoneringsmethodiek) de verschillende zones beschreven. Op de regel Faciliteiten staat bij zone B: zoekgebied voor hondenlosloop. Op de regel Honden staat bij zone B: Honden in principe aangelijnd. Hondenlosloop en honden aangelijnd is in onze ogen strijdig.
Onze vraag is dan ook: Wat heeft de provincie nu bij zone B voor ogen als het gaat om het uitlaten van honden?

Tot zover onze reactie. Afhankelijk van uw reactie gaan wij in januari wellicht gebruik maken van de mogelijkheid een zienswijze in te dienen bij de Provincie Gelderland.

Met vriendelijke groet,

Boele Boelens,
gemeentesecretaris

Ester Weststeijn,
burgemeester

Collegevoorstel

Gemeente ROZENDAAL

Onderwerp
Reactie provincie op brief gemeente over recreatiezonering

Adviseur	: Henk Jacobsen	**Behandeldatum**	: 8 maart 2022
Programma	: Economie	**Kenmerk**	: HJ220005
Programmanummer	: 3	**Openbaar**	: Ja
Portefeuillehouder	: A. Logemann		

Advies
1. Kennis nemen van bijgevoegde brief van de provincie als reactie op onze brief van december 2021 aangaande recreatiezonering;
2. Besluiten geen zienswijze in te dienen;
3. De brief van de provincie en het collegevoorstel te plaatsen in de leesmap van de raad.

Aanleiding
In december 2021 hebben wij via verschillende overleggen (Bestuurlijk overleg recreatie Veluwezoom en Veluwealliantie) onze visie gegeven op het voorstel van de provincie voor “Concept Recreatiezoneringsplan Veluwe”; natuur beschermen en beleven”. Het ging daarbij om bovenlokale belangen. In aanvulling daarop hebben wij een brief gestuurd aan de over de voorstellen op lokaal niveau.
Op 10 februari 2022 hebben wij vanuit de provincie een reactie ontvangen op onze brief van december 2021 (zie bijlage 2).
Uit de reactiebrief van de provincie komt naar voren dat onze knelpunten worden overgenomen en aangepast in het “Recreatiezoneringsplan Veluwe”.

Vanaf 17 februari 2022 ligt het recreatiezoneringsplan gedurende 6 weken ter inzage door middel van een zienswijzeprocedure. Hierop kan een zienswijze worden ingediend.

Beoogd effect
De doelstelling van onze brief was op de provincie erop te wijzen dat er knelpunten zaten in hun “Concept Recreatiezoneringsplan Veluwe” en hebben aangegeven waarom deze in het definitieve zoneringsplan diende te worden aangepast. De gemeente Rheden heeft dezelfde knelpunten geconstateerd en ook een brief hierover aan de provincie gestuurd.

Argumenten
De knelpunten hadden betrekking op dat voor het Openluchttheater De Pinkenberg het niet mogelijk is om zone C te handhaven omdat het terrein volgens ons intensief gebruikt wordt en zone A van toepassing is.

Ook hebben wij de provincie nogmaals op de wens van onze raad gewezen om het hondenlosloopgebied op het Rozendaalse Veld te behouden. De provincie stelt in haar reactie nogmaals vast dat er geen opdracht van de provincie komt om het hondenlosloopgebied op te heffen. Wel kan het recreatiezoneringsplan aanleiding voor de terreinbeheerder (=gemeente Rheden) zijn om te beoordelen of het nodig en mogelijk is om de impact door loslopende honden te beperken. Het is aan de terreineigenaar zelf om voor deze beoordeling het geschikte moment te kiezen en het gesprek met de omgeving te voeren. Dit is in lijn met de informatie die de portefeuillehouder eerder aan de raad heeft verstrekt.

Gezien het feit dat onze ingebrachte knelpunten op het concept recreatiezoneringsplan Veluwe zijn overgenomen door de provincie, adviseren wij geen zienswijze in te dienen.
De gemeente Rheden gaat ook geen zienswijze indienen.

Kanttekeningen
Als gemeente dragen wij financieel bij aan het herstel van het openluchttheater. Deze bijdrage komt niet in gevaar nu de provincie de voorgestelde zonering voor het terrein van het openluchttheater handhaaft.

Personele gevolgen
Geen

Financiën
Geen

Vervolg
Aangezien de provincie onze aanpassingen op het “Concept recreatiezoneringsplan Veluwe” heeft overgenomen adviseren wij geen zienswijze in te dienen.

Communicatie
Geen

Bijlage(n)
1. Brief gemeente recreatiezonering
2. Brief provincie

Besluitenlijst 1 B&W vergadering

Datum	22-02-2022
Tijd	9:00 - 12:00
Locatie	B&W kamer
Voorzitter	E. Weststeijn
Aanwezigen	B. Boelens, A. Logemann (wethouder), S.P. Warmerdam (wethouder) en E. Weststeijn (Burgemeester/voorzitter van de raad)

1 Opening openbare B&W vergadering

2 Besluitenlijst openbare B&W d.d. 15 februari 2022

Besluit:

Vaststellen

3 Niet openbare notulen B&W d.d. 15 februari 2022

Besluit:

Vaststellen

4 Reactiebrief college op adviesbrief werkgroep Duurzaam Rozendaal

Besluit:

1. In te stemmen met de reactiebrief van het college op de adviesbrief van de werkgroep Duurzaam Rozendaal, en deze na instemming te versturen naar de voorzitter van de werkgroep.

5 Stopverbod Kapellenberglaan

Besluit:

1. Instemmen met het ontwerp-verkeersbesluit tot het aanbrengen van een gele doorgetrokken streep als bedoeld in artikel 23, eerste lid, sub g van het RVV 1990 aan de westzijde van de Kapellenberglaan ter plaatse van de aansluiting op de Akkerlaan ter hoogte van IKC Dorpsschool Rozendaal over een lengte van circa 85 meter.

6 **Ingekomen stukken: Planning GMRAN, Heidewerkdag 26 feb 2022, Beoordeling GS begroting 2022**

Besluit:

Voor kennisgeving aannemen

7 **Sluiting openbare B&W vergadering**

Besluitenlijst 1 B&W vergadering

Datum	01-03-2022
Tijd	9:00 - 12:00
Locatie	B&W kamer
Voorzitter	E. Weststeijn
Aanwezigen	B. Boelens, A. Logemann (wethouder), S.P. Warmerdam (wethouder) en E. Weststeijn (Burgemeester/voorzitter van de raad)

1 Opening openbare B&W vergadering

2 Besluitenlijst openbare B&W d.d. 22 februari 2022

Besluit:

Vaststellen

3 Niet openbare notulen B&W d.d. 22 februari 2022

Besluit:

Vaststellen

4 RES Groene Metropoolregio - commitment op UPV scenario keuze 'goede basis'

Besluit:

1. Aan het Bestuurlijk Platform Circulaire Regio te laten weten dat Rozendaal instemt met:

    - De keuze voor uitvoering van het nu voorliggende Uitvoeringsplan RES 2.0 binnen het scenario 'Goede Basis';
    - Een bijdrage van 30 ct per inwoner (totaal circa 520 Euro) vanuit de gemeente Rozendaal in 2022 om deze scenariokeuze uit te kunnen voeren;
    - Bij de Kadernota af te wegen of de bijdrage van 30 ct per inwoner in de Kadernota opgenomen wordt voor uitvoering van het UVP conform scenariokeuze 'goede basis' in 2023

5 Subsidieregeling CTB-gelden (Corona Toegangsbewijs)

Besluit:

Toekennen van € 1.000,-- subsidie op grond van de gemeentelijke Subsidieregeling kosten Corona Toegangsbewijs CTB, aan Bistrobar Beaune/Bistrobar Rozendaal B.V..

6 Modernisering liftinstallatie gemeentehuis

Besluit:

1. Opdracht verlenen voor de renovatie/modernisering van de liftinstallatie in het gemeentehuis voor een bedrag van € 43.500,-.

7 Organisatie stembureaus gemeenteraadsverkiezingen 16 maart 2022

Besluit:

1. De Kerk van Rozendaal, Kerklaan 15 te Rozendaal, aanwijzen als stembureau voor drie dagen: maandag 14, dinsdag 15 en woensdag 16 maart 2022, met openingstijden 07:30-21:00 uur.
2. Het gemeentehuis, Kerklaan 1 te Rozendaal, aanwijzen als gemeentelijk stembureau voor de telling van de stemmen uitgebracht op maandag 14 en dinsdag 15 maart 2022. Het tijdstip van deze openbare zitting is van 09:00-12:00 op woensdag 16 maart 2022.
3. Benoemen van de stembureauleden per stembureau zoals aangegeven in de bijlage.
4. Burgemeester Weststeijn mandateren voor het benoemen van (nieuwe) stembureauleden in geval van uitval van reeds benoemde stembureauleden en reserveleden.

8 Dienstverleningsovereenkomsten gewijzigde MGR SD 2022

Besluit:

1. In te stemmen met bijgevoegde dienstverleningsovereenkomsten (DVO's) voor de verschillende modules van de MGR waaraan Rozendaal deelneemt
2. In te stemmen met bijgevoegde verwerkersovereenkomsten ten behoeve van de verwerking van persoonsgegevens in de uitvoering van de dienstverlening door de MGR

9 Ingekomen stukken (Kennisnetwerk Arnhem-Nijmegen, Muziek aan Huis)

Besluit:

Voor kennisgeving aannemen

10 Sluiting openbare B&W vergadering

Geachte Raadsleden, 2 maart 2022

De discussie over het verhogen van het minimumloon in Nederland is springlevend. Uw partij kan zorgen voor meer inkomen voor werkenden in uw gemeente, ik zal dit vanuit vakbond FNV toelichten in deze brief.

De noodzaak om inkomens te verhogen tot een reeël bestaansminimum heeft ook de gemeenten in ons land tot actie aangezet. Op grond van de CAO krijgt iedere gemeente-ambtenaar vanaf 1 januari 2022 minimaal €14,- bruto per uur. Een hartstikke mooi en broodnodig resultaat!

Er zijn mensen die indirect voor, of via, de gemeente werkzaam zijn door inhuur, aanbestedingen of bijvoorbeeld de sociale werkvoorziening. Deze groep kan geen aanspraak maken op de ondergrens uit de CAO Gemeenten en verdient vaak minder. Gas, zorgverzekering, huur, het leven wordt voor iedereen steeds duurder. Mensen met een laag inkomen kunnen deze klappen het minst opvangen. Ondanks ontwikkelingen in de politiek stijgt het wettelijk minimumloon nog niet naar de Europees geadviseerde grens van 60% van het mediaan inkomen, wat nu neerkomt op ongeveer € 14,- bruto per uur.

Diverse gemeenten zien in dat de ondergrens uit de Cao Gemeenten óók moet gelden voor álle werkenden. Gemeenten kunnen inzetten op minstens € 14,- euro bij ingekocht of aanbesteed werk bij nieuwe projecten of contracten. Zo hebben de gemeenten Heerlen, Zaltbommel en Utrecht al een motie met deze strekking aangenomen. Andere plaatsen staan op het punt dit initiatief te omarmen.

Namens de FNV campagne voor een hoger minimumloon, Voor 14, vraag ik u ook met deze motie (of raadsvragen) aan de slag te gaan. Bij het aannemen van deze motie krijgen diverse mensen niet alleen meer loon, het normaliseert ook de boodschap dat de bodem voor bestaanszekerheid omhoog moet. Dit kan andere werkgevers en instituten ertoe aanzetten dit positieve voorbeeld over te nemen. Samen werken we zo aan een gelijkwaardiger Nederland!

In de bijlage treft u raadsvragen aan zoals deze zijn ingediend in een aantal gemeenten. Andere gemeenten werken met een motie, de tekst daarvan treft u ook in de bijlage aan. Uiteraad staat het partijen vrij de tekst naar wens aan te passen.

Hopelijk wil uw partij met dit initiatief aan de slag. Ik zou het op prijs stellen als u mij op de hoogte wilt brengen van uw inspanning. Voor vragen ben ik uiteraard beschikbaar.

Met een vriendelijke groet,

Namens Voor 14,
Ruben Bres

https://www.voor14.nl/
https://www.facebook.com/voor14/

Voorbeeld Raadsvragen gemeente Leiden

Schriftelijke vragen van Thomas van Halm (SP) en Tiny Klever (PvdA) aan het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Leiden over het minimumloon van 14 euro bij de gemeente Leiden (Ingediend: 19 januari 2022)

Met de stijgende prijzen voor de boodschappen, huur en gas en elektriciteit komen veel werkenden nauwelijks rond. Zij moeten keihard werken voor zo'n 10 euro per uur. Dat is veel te weinig om van rond te komen. In 2020 is een motie aangenomen door de Leidse Gemeenteraad waarin werd uitgesproken dat een minimumloon van 14 euro werd erkend als basis voor bestaanszekerheid. Ondertussen is te zien dat steeds meer organisaties minimaal 14 euro gaan betalen. Ambtenaren van de gemeente Leiden, maar ook de werknemers bij de grootste werkgever van Leiden, het LUMC, gaan allemaal minimaal 14 euro verdienen. Een goede en belangrijke stap voor meer bestaanszekerheid.

Maar de gemeente Leiden doet ook zaken met andere organisaties en bedrijven die nog steeds het karige minimumloon betalen. Deze werknemers die voor de gemeente Leiden werk verrichten, vallen niet onder de cao gemeenten en hebben dus geen recht op een minimumloon van minimaal 14 euro per uur

De SP en de PvdA zijn van mening dat iedereen zeker moet zijn van een fatsoenlijk inkomen waarmee je de boodschappen en de huur kunt betalen. Om die reden pleiten zij voor dat de gemeente Leiden alleen nog maar zaken doet met bedrijven die 'goed werkgeverschap' tonen. Dat betekent onder andere door het personeel fatsoenlijk te betalen, zodat werknemers niet meer in armoede hoeven te leven. Dat betekent dat Leiden in al haar aanbestedingen de verplichting opneemt dat het personeel dat via een aanbesteding voor Leiden werkt minimaal 14 euro per uur ontvangt.

Op grond van artikel 45 van het Reglement van Orde stelt het lid van Halm (SP) de volgende vragen aan het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Leiden over 14 euro voor ingehuurde werknemers door de gemeente Leiden

1. Op welke plekken verdienen mensen die direct of indirect in opdracht van de gemeente werken, nog geen € 14 euro per uur?

2. Welke afspraken maakt de gemeente Leiden met betrekking tot goed werkgeverschap met bedrijven en organisaties waarmee zij personeel, via bijvoorbeeld aanbesteding en externe inhuur, inzetten?
3. Is onderdeel van deze afspraken dat deze organisaties hun personeel dat werkzaamheden voor de gemeente Leiden verrichtten minstens 14 euro per uur dienen te betalen?

4. Wat is het huidige gemiddelde uurloon voor externen die ingehuurd worden door de gemeente, het liefst uitgemeten in verschillende beroepsgroepen?

5. Wat zijn de kosten om bij nieuwe aanbestedingen en externe inhuur waar de gemeente gebruik van maakt deze werknemers minstens 14 euro te betalen per uur?

6. Is de gemeente bereid bij nieuwe aanbestedingen en andere vormen van externe inhuur te bedingen dat het personeel minstens 14 euro per uur betaald krijgt? Zo nee, waarom niet?

Noot voor redactie:

Contactgegevens indieners, voor locale media.

Voorbeeld motie

Motie: Minimumloon van €14 voor iedereen die werkt voor de gemeente

De gemeenteraad van ??, in vergadering bijeen op ?, ter bespreking van de actuele moties.

Constaterende dat:

1. In de nieuwe CAO, dat de VNG heeft afgesloten met FNV Overheid, CNV Overheid en CMHF, vanaf januari 2022 een minimumloon van 14 euro bruto per uur Geldt;
2. Dit gaat gelden voor alle 185.000 medewerkers in dienst van de gemeente, waaronder ?
3. Dit niet geldt voor medewerkers die (extern) worden ingehuurd en voor werkenden in de sociale werkvoorziening.

Overwegende dat:

1. Een minimumloon van €14 noodzakelijk is om rond te komen;
2. De nieuw afgesloten CAO van de VNG past binnen de financiële kaders;
3. Dit ook voor andere medewerkers nagestreefd moet worden;
4. Gemeente Heerlen, Zaltbommel en Utrecht hebben aangetoond dat dit mogelijk is;
5. Coördinatie met gelijkgestemden en de G4 relevant is.

Draagt het college op:

1. (binnen welke tijd?) Een voorstel te doen hoe we bij de aanbesteding (inkoop van werk / Sociale werkplaats) van een nieuw contract een minimaal uurloon van € 14 in de laagts betaalde functie als uitgangspunt kunnen hanteren;
2. Hierbij leidend te laten zijn dat dit ook daadwerkelijk een (netto) verbetering betekent voor de betreffende werknemers;
3. De raad hierover te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag

Ingediend door:

ADVIES VAN DE RAAD VOOR HET OPENBAAR BESTUUR

VAN CRISIS NAAR OPGAVE

OVER DE BLIJVENDE GEVOLGEN VAN DE CORONA-PANDEMIE VOOR GEMEENTEN EN OPENBARE LICHAMEN IN CARIBISCH NEDERLAND

DE RAAD VOOR HET OPENBAAR BESTUUR
is een onafhankelijk adviesorgaan van de regering en het parlement. De ROB adviseert – gevraagd of op eigen initiatief – over de inrichting en het functioneren van het openbaar bestuur en de beleidsmatige aspecten van financiële verhoudingen tussen Rijk, gemeenten en provincies. Extra aandacht gaat uit naar de beginselen van democratie en rechtsstaat.

WETTELIJKE VERANKERING
De ROB is ingesteld bij Wet van 12 december 1996 (Wet op de raad voor het openbaar bestuur, Staatsblad 1996, nr. 623). Per 1 juli 2017 is de adviesfunctie van de Raad voor de financiële verhoudingen (Rfv) overgedragen aan de Raad voor het Openbaar Bestuur. De Rfv was ingesteld bij wet van 21 februari 1997.

De geschiedenis van de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) gaat terug tot in 1960. Toen werd de Raad voor de gemeentefinanciën (Rgf) opgericht. In 1965 werd de Raad voor de Territoriale Decentralisatie (RTD) ingesteld. Beide zijn voorlopers van de huidige Raad voor het Openbaar Bestuur.

WERKWIJZE
Adviesaanvragen kunnen van alle ministeries en van de beide Kamers der Staten-Generaal afkomstig zijn. De ROB baseert zijn adviezen op bestuurlijke kennis en ervaring, *state of the art* wetenschappelijke inzichten en kennisname van opinies en inzichten uit de samenleving. Ook via andere activiteiten (lezingen, rondetafelgesprekken, congressen, inleidingen) levert de ROB een bijdrage aan het politiek-bestuurlijke en maatschappelijke debat over het functioneren van het openbaar bestuur en de democratie.

SAMENSTELLING
De Raad bestaat uit een voorzitter en acht leden die worden benoemd bij Koninklijk Besluit. Zij zijn geselecteerd op basis van hun deskundigheid en maatschappelijke ervaring. Daarnaast kan de Raad voor projecten tijdelijke raadsleden aanstellen.

STAF
Een compacte staf ondersteunt de ROB. De secretaris en zijn medewerkers leggen over hun werk verantwoording af aan de Raad.

ADRESGEGEVENS
Bezoekadres: Korte Voorhout 7
Postadres: Postbus 20011
2500 EA Den Haag
T 070 426 7540
E info@raadopenbaarbestuur.nl
www.raadopenbaarbestuur.nl
@Raad_ROB

Vormgeving: Studio Tint, Den Haag
© maart 2022 Raad voor het Openbaar Bestuur
ISBN/EAN 978-90-5991-139-0
NUR 805

Voorwoord

Op het moment dat de Tweede Kamer zijn adviesvraag die aan dit advies ten grondslag ligt naar de Raad voor het Openbaar Bestuur verzond, zette Europees Nederland zich schrap voor een nieuwe, zich aanzwellende golf van coronabesmettingen. Het was eind november 2020 en langzaam daalde het besef in dat het een lange en donkere winter zou worden. De hoop en verwachting op dat moment was dat de vaccinaties ons uit de crisis zouden helpen, maar de vaccins lieten toen nog op zich wachten.

Die tweede golf in de winter van 2020-2021 was een tegenvaller. Het land, zowel het Europese als het Caribische deel, had zich kranig en in grote saamhorigheid door de eerste golf in de lente van 2020 geslagen. Het leidde tot versoepelingen aan het begin van de zomer van 2020 en experts spraken de verwachting uit dat zich slechts nog op regionale schaal enkele uitbraken zouden voordoen die vervolgens met regionale maatregelen onder controle konden worden gebracht. Het oplopen van het aantal besmettingen bij het begin van de herfst van 2020 en de onbeheersbaarheid van die toename was zowel een zware tegenvaller als ook een harde les dat niet alles maakbaar en stuurbaar is.

Een half jaar later, in de lente van 2021, leek die les alweer uit zicht verdwenen. De vaccinatiecampagne was vol op stoom en een nieuw optimisme dat de coronacrisis nu echt bijna voorbij zou zijn kreeg ons in bezit. Alweer moesten we na de zomer van 2021 ervaren dat het coronavirus onvoorspelbaarder en het verloop van de pandemie grilliger is dan deskundigen en beleidsmakers verwachtten en zouden willen.

Die ongrijpbaarheid heeft de Raad uiteraard parten gespeeld bij de aanpak van dit adviestraject. Maar dat is ongemak in het klein dat hooguit een bescheiden metafoor mag zijn voor het beroep dat het virus en de pandemie op de veerkracht, flexibiliteit en improvisatievermogen van gemeenten en de openbare lichamen in Caribisch Nederland hebben gedaan. Zelfs als het de Haagse politiek was die de besluiten nam, waren het de gemeenten en de openbare lichamen die veelal verantwoordelijk waren voor de uitwerking en uitvoering van de maatregelen. De Raad vindt het daarom terecht dat de Tweede Kamer met zijn adviesvraag blijk geeft oog te hebben voor de pittige opgave waarvoor gemeenten en openbare lichamen de afgelopen twee jaar hebben gestaan.

De Raad heeft met dit advies geenszins de ambitie gehad om een evaluatie van de aanpak van de coronacrisis op te stellen. Dat ziet hij niet als zijn taak. Een pandemie zoals we die afgelopen twee jaar hebben meegemaakt, kent in dit tijdperk geen precedent. Het zou van gemakzucht getuigen als we de zeer ongebruikelijke situatie waarin we met elkaar hebben verkeerd en deels nog verkeren gebruiken om mensen de maat te nemen die in het oog van de crisis het lef hadden om verantwoordelijkheid te nemen. Het zou bovendien een gemiste kans zijn om te leren over het functioneren van het openbaar bestuur onder extreme en in zeer complexe omstandigheden.

Dat is wat de Raad dan ook met dit advies wél beoogt: signaleren, verklaren en leren. Zodat de overheid bij een volgende crisis van een dergelijke omvang weer een beetje beter is voorbereid op het onverwachte en de aanpak beter kan inbedden in gepaste bestuurlijke verhoudingen en een systeem van democratische kaderstelling en controle.

Voor dit advies heeft de Raad met vele mensen gesproken. In Bijlage II staan de mensen vermeld die bereid waren hun ervaringen en inzichten over de coronacrisis met ons te delen. Wij willen hen hartelijk danken voor hun openhartigheid; zonder hen had de Raad dit advies niet kunnen schrijven. Uiteraard is alleen de Raad aanspreekbaar op en verantwoordelijk voor het eindresultaat dat voor u ligt.

Het advies is voorbereid door een werkgroep met de Raadsleden Huri Sahin, prof. Katrien Termeer en Peter Verheij en vanuit de staf door Bart Coster die de pen voerde met medewerking van Michael Mekel.

Han Polman
Voorzitter Raad voor het Openbaar Bestuur

Rien Fraanje
Secretaris-directeur

Inhoud

Voorwoord **3**

Advies: Van crisis naar opgave **7**

1 Inleiding **15**
1.1 De coronacrisis en adviesaanvraag 15
1.2 Interpretatie van de adviesaanvraag 15
1.3 Leeswijzer 17

2 Nieuwe bestuurlijke verhoudingen **18**
2.1 Inleiding 18
2.2 Nieuwe samenwerking 18
2.3 De grote rol van de veiligheidsregio 19
2.4 Centraal aansturen versus decentraal afwijken 21
2.5 Grensregio's 25
2.6 Bestuurlijke verhoudingen in en met Caribisch Nederland 27
2.7 Slot 32

3 Lokale democratie op afstand **34**
3.1 Inleiding 34
3.2 Gemeenteraden op afstand 34
3.3 Digitaal vergaderen 37
3.4 Inspraak en participatie 40
3.5 Lokale democratie in Caribisch Nederland 42
3.6 Slot 43

4 Bestuurlijk vermogen voor nieuwe en verborgen problematiek **45**
4.1 Inleiding 45
4.2 Mensen en middelen tijdens de coronacrisis 45
4.3 Nieuwe problemen, nieuwe kansen 47
4.4 Lokaal leiderschap 51
4.5 Bestuurlijk vermogen in Caribisch Nederland 54
4.6 Slot 59

5 Conclusie en aanbevelingen: lessen voor de blijvende corona-opgave 61
5.1 Inleiding 61
5.2 Richting een nieuw normaal voor de bestuurlijke verhoudingen 62
5.3 Lokale democratie: beraadslaging en besluitvorming weer dichter bij de mensen 64
5.4 Bestuurlijk vermogen: mensen en middelen voor de corona-opgave 66
5.5 Aanbevelingen betreffende Caribisch Nederland 67

Bijlage I Adviesaanvraag 70

Bijlage II Gevoerde gesprekken 73

Bijlage III Geraadpleegde literatuur 76

Bijlage IV Samenstelling Raad voor het Openbaar Bestuur 81

Advies: Van crisis naar opgave

Twee jaar nu is Nederland en de rest van de wereld in de ban van corona. De coronapandemie en de maatregelen ter bestrijding daarvan hebben weinig in onze wereld onaangeroerd gelaten. De Raad voor het Openbaar Bestuur (hierna: de Raad) heeft zich op verzoek van de Tweede Kamer gebogen over de bestuurlijke en financiële gevolgen van de coronacrisis voor gemeenten en de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Dit heeft hij gedaan aan de hand van zijn *Wegingskader goed openbaar bestuur*. Om te kunnen spreken van goed bestuur moet een overheid volgens de Raad beschikken over voldoende bestuurlijk vermogen, de rechtsstaat in ere houden en op een democratische manier de wensen van burgers omzetten in beleid. Op grond van dit wegingskader en de omstandigheden van de coronacrisis heeft de Raad zich gericht op de gevolgen van corona voor gemeenten en openbare lichamen op drie gebieden: de bestuurlijke verhoudingen van gemeenten en openbare lichamen met andere overheden, het functioneren van de lokale democratie en ten slotte het bestuurlijke vermogen van gemeenten en openbare lichamen.

Lang in crisismodus

De meest algemene les die de Raad trekt uit de afgelopen twee jaren is dat Nederland lang in een crisismodus heeft verkeerd. Het bestempelen van een bepaalde periode tot een crisis legitimeert het prioriteren van daadkracht boven democratische legitimiteit en rechtsstatelijkheid. Als deze prioritering lang aanhoudt, doet dit langzaam maar zeker afbreuk aan onze democratische rechtsstaat, met onwenselijke gevolgen voor overheid en samenleving: warrige bestuurlijke verhoudingen tussen gemeenten, veiligheidsregio's en rijksoverheid en een lokale democratie die letterlijk en figuurlijk op afstand stond, de nadelen die Caribisch Nederland ondervond van centrale besluitvorming over de coronamaatregelen, de grote moeite die het kostte om de 'Haagse' coronaregels passend te maken voor de situatie in Caribisch Nederland, met tot gevolg moeizame bestuurlijke verhoudingen, een lokale democratie op afstand en een afgenomen bestuurlijk vermogen.

In plaats van de coronapandemie nog langer als crisis te behandelen wordt het nu tijd dat het openbaar bestuur corona gaat aanpakken als blijvende opgave waarbij bestuurlijk vermogen, democratie en rechtsstaat met elkaar in balans zijn. Hiermee wil de Raad niet zeggen dat de coronapandemie geen grote gevolgen meer zal hebben voor de samenleving. De coronapandemie en de gevolgen ervan zullen om de aandacht van de overheid blijven vragen,

hoe de pandemie zich ook ontwikkelt. Een aanpak van de coronapandemie en de gevolgen daarvan als opgave vraagt om inbedding van deze aanpak in de gebruikelijke bestuurlijke verhoudingen en in een systeem van democratische kaderstelling en controle. Gebeurt dat niet, dan kan dat op de lange termijn vergaande gevolgen hebben voor de staat van onze democratische rechtsstaat.

Hieronder doet de Raad aanbevelingen om het bestuur en de besluitvorming van gemeenten en openbare lichamen uit de crisismodus te halen en om gemeenten en openbare lichamen beter toe te rusten op het aanpakken van de corona-opgave.

Richting een nieuw normaal voor de bestuurlijke verhoudingen

Met de coronacrisis brak voor de bestuurlijke verhoudingen een bijzondere periode aan. In de eerste maanden van de coronacrisis traden rijksoverheid en gemeenten op indrukwekkende wijze op als één overheid. Dit vindt de Raad zeer positief. Wel vraagt hij hierbij aandacht voor het grote contrast tussen deze constructieve, soepele samenwerking en de moeizame samenwerking tussen rijk en gemeenten bij andere regelingen en taken, waarbij de decentralisatie van de Hervormingsagenda Jeugd het meest in het oog springt. Uit de goede samenwerking tijdens de coronacrisis blijkt dat deze moeizame gang van zaken, die de overheden veel tijd en geld kost en het vertrouwen van de burger in de overheid beschadigt, eigenlijk niet nodig is.

De veiligheidsregio was van maart tot december 2020 het vehikel voor de coronamaatregelen, maar de *Wet op de veiligheidsregio's* (Wvr) is niet toegerust op een langdurige crisis. De toepassing van bevoegdheden van de veiligheidsregio's en het Veiligheidsberaad zorgden voor een voortdurende nadruk op veiligheid en crisisbestrijding, ook toen er behoefte kwam aan een bredere blik. Met de *Tijdelijke wet maatregelen covid-19* (hierna de coronawet) werd gepoogd de normale bestuurlijke verhoudingen te herstellen. Maar de coronawet voorkwam niet dat de informele rol van de veiligheidsregio's en het Veiligheidsberaad voortduurde. Onderlinge afstemming tussen burgemeesters is goed, maar als er op informele wijze besluiten worden genomen via deze structuren brengt dit schade toe aan de lokale democratie. Daarom beveelt de Raad de minister van Justitie en Veiligheid, voorzitters van veiligheidsregio's en de burgemeesters aan terughoudend te zijn met nemen van (informele) besluiten in het veiligheidsberaad en in regionale beleidsteams zonder dat deze zijn geborgd in het stelsel van democratische controle en verantwoording.

Met name in 2020 experimenteerden rijksoverheid en veiligheidsregio's volop met centraal aansturen en decentraal afwijken. De coronawet laat het kabinet ruimte om voor verschillende regio's verschillende maatregelen in te stellen of om burgemeesters de bevoegdheid te geven om lokaal maatregelen aan en uit te zetten. Deze ruimte heeft het kabinet tot nu toe niet of nauwelijks benut. Door de centralistische invulling van de coronawet ervaren lokale bestuurders minder mogelijkheden voor maatwerk dan vóór december 2020. Nu de coronapandemie een blijvende opgave is geworden, is het passend om ook meer mogelijkheden voor lokaal maatwerk te creëren. Daarom beveelt de Raad het kabinet aan in de *Tijdelijke regeling maatregelen covid-19* meer mogelijkheden voor burgemeesters op te nemen om lokaal maatregelen aan en uit te zetten.

De bestuurlijke verhoudingen met onze buurlanden gingen bijzondere tijden in. Afstemming van maatregelen ging, zeker in de eerste maanden van de coronacrisis, moeizaam; nationale maatregelen van het ene land overvielen soms de buurlanden. De grenssluiting van België maakte een grens die voorheen voor veel mensen in het dagelijks bestaan niet meer bestond opeens weer relevant, met grote gevolgen voor families, relaties, werk en veiligheid. De nationale overheden hadden onvoldoende in het oog hoe groot de verschillen in maatregelen zouden worden tussen buurlanden en welk effect dit zou hebben op de grensregio's. Om de afstemming van maatregelen in crisistijd beter te laten verlopen beveelt de Raad centrale en decentrale bestuurders aan te werken aan een goed grensoverschrijdend bestuurlijk netwerk. Dat zorgt ervoor dat men elkaar in crisistijden beter weet te vinden. Zet mogelijk nu al een overlegstructuur op voor internationale crisissamenwerking waarin nationale, regionale en lokale bestuurders samenkomen zodat deze snel ingezet kan worden bij toekomstige (opheffingen van) coronamaatregelen of bij een nieuwe crisis.

Lokale democratie: beraadslaging en besluitvorming weer dichter bij de mensen

Door de coronacrisis kwamen gemeenteraden op afstand te staan, zowel doordat zij zelf ruim baan maakten voor het lokale bestuur vanwege een sterk ervaren crisisbesef, als door de formele structuur van de veiligheidsregio. Mettertijd zijn gemeenteraden hun rol in het politieke proces weer gaan opeisen en heeft de coronawet de verantwoording over de coronamaatregelen aan gemeenteraden geregeld. De Raad beveelt gemeenteraden aan om hun rol, voor zover zij dat nog niet gedaan hebben, zoveel mogelijk te herpakken, en bij een volgende opgave of soortgelijke langdurige situatie krachtdadiger kaders te stellen en te controleren.

De wettelijke inrichting van de crisisstructuur moet volgens de Raad in de toekomst verhinderen dat gemeenteraden geen verantwoording kunnen afdwingen voor een onbepaald lange periode. Dit beperkt de lokale democratie te zeer in haar functioneren. Daarom acht de Raad het verstandig om in de een maximale termijn op te nemen voor het beleggen van bevoegdheden bij voorzitters van veiligheidsregio's en het afleggen van verantwoording over hoe zij deze bevoegdheden uitoefenen.

Het digitale vergaderen maakte het snel na het begin van de coronacrisis mogelijk om op lokaal niveau rechtsgeldige besluiten te nemen. Ook voor de toekomst biedt deze manier van vergaderen kansen om bijeenkomsten met een informerend karakter laagdrempeliger te organiseren. Wanneer het echter gaat om gesprek, discussie of debat heeft het digitale vergaderen een nadelige invloed op de kwaliteit daarvan. De Raad beveelt het parlement en het kabinet aan om in een in voorbereiding zijnde permanente regeling voor digitale beraadslaging en besluitvorming voor alle gemeenten fysiek vergaderen de norm te maken wanneer het bijeenkomsten betreft waarin het democratische gesprek en debat centraal staan. Digitale beraadslaging en besluitvorming heeft in dergelijke vergaderingen, ten opzichte van fysiek vergaderen, een negatieve impact op de kwaliteit van het lokale democratische gesprek en debat. Het is de stelselverantwoordelijkheid van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties om deze kwaliteit te waarborgen. De Raad beveelt gemeenteraden aan om, zolang de *Tijdelijke wet digitale beraadslaging en besluitvorming* nog in werking is, de voorkeur te geven aan fysiek vergaderen, zeker wanneer het bijeenkomsten betreft waarin het democratische gesprek en debat centraal staan. Wanneer fysiek vergaderen niet mogelijk is in het eigen gemeentehuis, moeten gemeenteraden zich bewust zijn van het grotere belang van een sterke lokale democratie en geld durven uitgeven voor het uitwijken naar een alternatieve locatie.

Het digitaal organiseren van inspraak en participatie biedt kansen, met name voor bijeenkomsten waar gemeenten burgers voornamelijk willen informeren. Een andere en meer diverse groep mensen liet zich bij digitale inspraakmogelijkheden en participatietrajecten zien. De Raad beveelt gemeenten aan om participatie en inspraak op digitale wijze mogelijk te blijven maken, zoveel mogelijk naast 'offline' varianten hierop. Het belang van menselijk contact met de burgers is juist in deze tijd waarin het vertrouwen in de overheid onder druk staat erg groot.

Lokale bestuurders legden tijdens de eerste maanden van de coronacrisis al snel op digitale wijze contact met bedrijven en maatschappelijke organisaties. Direct contact met inwoners bleek echter een stuk lastiger te gaan wanneer er contactbeperkende maatregelen golden. Veel, zo niet alle gemeenten hebben

zich ingespannen om, wanneer direct contact met burgers, bedrijven en organisaties lastig was, dit op alternatieve wijze te organiseren. De Raad beveelt gemeenten aan om, in aanvulling op individuele contacten, een lokale klankbordgroep in te richten met onder andere wijkagenten, huisartsen en ondernemers die direct zicht hebben op wat er onder inwoners leeft.

Bestuurlijk vermogen: mensen en middelen voor de corona-opgave

De coronacrisis heeft gevolgen gehad, en zal dat nog hebben, voor het bestuurlijke vermogen van gemeenten: de mate waarin zij in staat zijn om effectief te besturen en hun taken goed uit te voeren. Dit is gebaseerd op het leiderschap van lokale bestuurders, het vermogen van de ambtelijke organisaties van gemeenten en de (financiële) middelen waarover gemeenten beschikken.

De coronacrisis heeft veel gevraagd van de ambtelijke organisatie van gemeenten. Met name het handhaven van de coronamaatregelen en het uitvoeren van de uitbetaling van de steunpakketten, maar ook op andere gebieden vroeg de coronacrisis van gemeenteambtenaren extra inzet. Voor het extra beroep dat dit deed op de financiële middelen heeft de rijksoverheid gemeenten gecompenseerd, evenals voor misgelopen inkomsten. Hierover zijn de betrokkenen in algemene zin tevreden.

Het is nog onzeker voor welke extra problemen en uitdagingen gemeenten gesteld staan door de coronacrisis. Wel zijn er gevolgen te verwachten op het gebied van cultuur en sport, de jeugdhulp, de geestelijke gezondheidszorg, het ondersteunen van mantelzorgers en burgerinitiatieven en het aantrekkelijk maken en/of houden van binnensteden. Ook de structurele financiële gevolgen voor gemeenten zijn lastig te voorspellen.

Lokaal leiderschap was tijdens de crisis zeer belangrijk en blijft ook wanneer de coronapandemie als opgave aangepakt wordt belangrijk. Van burgemeesters werd met name in het eerste jaar van de coronacrisis zeer veel gevraagd vanuit verschillende rollen. De coronacrisis heeft een groot beroep gedaan op de inzet en de veerkracht van lokale bestuurders. Zij moesten onder andere hun betrokkenheid bij burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties opnieuw vormgeven, omdat gebruikelijke vormen van contact leggen niet mogelijk waren wegens de contactbeperkende coronamaatregelen. Hoewel veel wethouders in de eerste maanden van de coronacrisis het gevoel hadden aan de zijlijn te staan, kwamen zij gedurende de crisis beter in positie om actie te ondernemen op de gevolgen van de coronacrisis voor de opgaven in hun portefeuille, zoals economie of sociale cohesie.

De Raad beveelt het parlement en kabinet aan gemeenten qua financiën en bevoegdheden zo toe te rusten dat ze de opgaven die uit de coronacrisis voortkomen het hoofd kunnen bieden. De financiële gevolgen van de

coronapandemie en -maatregelen dient het rijk aan gemeenten te compenseren op soortgelijke wijze als eerder is vastgesteld en het rijk dient gemeenten daarover vooraf zekerheid te geven. Om vast te stellen welke middelen en bevoegdheden gemeenten nodig hebben, moeten de gevolgen van de coronapandemie en de getroffen coronamaatregelen goed gemonitord worden.

Aanbevelingen betreffende Caribisch Nederland

- **Bestuurlijke verhoudingen**
  Van maart tot december 2020, toen de *Tijdelijke wet maatregelen covid-19* (de coronawet) werd ingevoerd, stelden de gezaghebbers en de regeringscommissaris de coronamaatregelen in via noodverordeningen die de eilandsraad bij de eerstvolgende *eilandraadsvergadering* moest bekrachtigen.[1] Voor het begin van de coronacrisis waren er al de nodige interbestuurlijke spanningen aanwezig tussen de openbare lichamen en de rijksoverheid. Van maart tot december 2020 bleven de bestuurlijke verhoudingen in algemene zin zoals ze waren, al werd Caribisch Nederland in eerste instantie nogal eens vergeten. Eventuele problemen die daardoor ontstonden werden vervolgens wel meestal in goed overleg snel en adequaat opgelost.

  Sinds de inwerkingtreding van de coronawet besluiten de ministers van VWS, JenV en BZK over wijzigingen in de coronamaatregelen via wijzigingen in ministeriële regelingen die de Tweede Kamer achteraf – sinds februari 2022 vooraf – moet goedkeuren. Dit heeft de bestuurlijke verhoudingen tussen de openbare lichamen en de rijksoverheid geen goed gedaan. De pragmatische manier van werken van de openbare lichamen, die zij tot de inwerkingtreding van de coronawet met succes hadden gehanteerd in de bestrijding van de coronacrisis, botste op de bureaucratische processen in de ministeries. Om wijzigingen in coronamaatregelen in te voeren werd en wordt van de ambtenaren en bestuurders van de openbare lichamen verwacht dat zij meelopen in de beleidscycli van de ministeries, maar die zijn voor hen vaak ondoorzichtig. Miscommunicatie en gefrustreerde verwachtingen leiden nogal eens tot interbestuurlijke spanningen. Daarom beveelt de Raad het kabinet en het parlement aan binnen de coronawet en bijbehorende regelingen een meer decentrale aanpak van de coronacrisis door de openbare lichamen tot zijn recht te laten komen.

1 De eilandsraad van Sint Eustatius hoefde de noodverordeningen van de regeringscommissaris niet te bekrachtigen. Tot en met oktober 2020 had Sint Eustatius geen eilandsraad vanwege een bestuurlijke ingreep van de regering wegens grove taakverwaarlozing in 2018.

- **Lokale democratie**
  De coronawet had ook negatieve gevolgen voor de lokale democratie in Caribisch Nederland. Waar voorheen de eilandsraad de noodverordeningen moest bekrachtigen, hebben zij nu geen zeggenschap over de coronamaatregelen die op het openbare lichaam gelden. Daardoor is er in de ogen van de Raad op lokaal niveau sprake van een democratisch tekort: de eilandsraad kan geen kaders stellen voor en controleren op lokaal geldende maatregelen. Input van inwoners, bedrijven en organisaties krijgt ook moeilijker gehoor bij de besluitvorming. De Raad beveelt het kabinet en het parlement aan om, als onderdeel van het tot zijn recht laten komen van een meer decentrale aanpak van de coronacrisis door de openbare lichamen, ruimte te maken voor democratische kaderstelling voor en controle op de coronamaatregelen door de eilandsraden.

  De wijze waarop de openbare lichamen werk hebben gemaakt van de communicatie, participatie en inspraak rondom de coronamaatregelen, vindt de Raad zeer positief. Dit is des te indrukwekkender omdat formele participatie en inspraak nog geen, of nog niet lang, gemeengoed waren voor de openbare lichamen. De Raad beveelt de openbare lichamen aan de inspraak en participatie die zij hebben opgezet en versterkt tijdens de coronacrisis structureel te maken en hiervoor van de opgedane ervaringen te leren.

- **Bestuurlijk vermogen**
  De openbare lichamen bevonden zich zowel qua mensen als qua middelen in een uitdagende startpositie toen de coronacrisis toesloeg. Het ambtelijke apparaat van de openbare lichamen bestond niet uit genoeg mensen met niet altijd de juiste deskundigheid. Op dit ambtelijke apparaat deed de coronacrisis een groot beroep, waardoor vele reguliere werkzaamheden en lopende opgaven achterstand opliepen. Met name sinds de inwerkingtreding van de coronawet zijn bestuurders en ambtenaren veel tijd kwijt aan het contact met de rijksoverheid. Ook de financiële uitgangspositie van de openbare lichamen was verre van ideaal. Wel zijn de openbare lichamen in dezelfde compensatieregelingen voor de openbare financiën meegenomen als de gemeenten. Ook de openbare lichamen zijn over de uitvoering hiervan tevreden.

  De Raad heeft geen goed zicht kunnen krijgen op de gevolgen van de coronacrisis voor de opgaven waar de openbare lichamen komende jaren voor staan. Het is duidelijk dat er lopende opgaven zijn blijven liggen, waardoor daar achterstand op is ontstaan. Op economisch gebied is de impact van de coronacrisis groot geweest; het moet nog blijken in hoeverre de economie in Caribisch Nederland zich herstelt. De structurele gevolgen voor de financiën van de openbare lichamen zijn daarmee ook onzeker. De indruk van de Raad is dat het daadkrachtige en communicatieve lokale leiderschap van de gezaghebbers en regeringscommissaris hebben bijgedragen aan een effectieve bestrijding van de coronapandemie.

Vanwege de onzekerheid over de (verdere) gevolgen van de coronapandemie en de maatregelen ter bestrijding daarvan beveelt de Raad het kabinet en het parlement aan om zorg te dragen voor een goede monitoring van de gevolgen van de coronacrisis op economisch en sociaal gebied en voor de mentale weerbaarheid van mensen. Ook de gevolgen voor de financiën van de openbare lichamen moeten goed gemonitord worden. De financiën en de ambtelijke organisatie van de openbare lichamen dienen dusdanig versterkt te worden dat zij de gevolgen van de coronacrisis op kunnen vangen en ook meer structurele kwesties aan kunnen pakken.

1 Inleiding

1.1 De coronacrisis en adviesaanvraag

Twee jaar nu is Nederland en de rest van de wereld in de ban van corona. De coronapandemie heeft in Nederland, net als in de meeste landen waar de coronapandemie voor veel besmettingen en zieken heeft gezorgd, geleid tot veel coronamaatregelen. Deze coronamaatregelen werden veelal uitgevoerd door de gemeenten en de openbare lichamen: de besturen van de eilanden Bonaire, Sint Eustatius en Saba, samen ook wel Caribisch Nederland genoemd. Ook voerden zij de regelingen uit die de rijksoverheid trof om de economie en de samenleving te beschermen tegen de effecten van de crisis. Veiligheidsregio's – regionale samenwerkingsverbanden van gemeenten – waren van begin af aan nauw betrokken bij de besluitvorming rondom coronamaatregelen.

De Raad voor het Openbaar Bestuur adviseerde in februari 2021 over de compensatie van gemeenten voor gemaakte kosten en gemiste inkomsten door de coronacrisis.[2] Bij de Tweede Kamer ontstond naar aanleiding van dit advies de behoefte om breder geadviseerd te worden over de gevolgen van de coronacrisis voor gemeenten. Daarbij vroegen zij ook aandacht voor Caribisch Nederland.[3] Dit advies beantwoordt deze adviesvraag.

1.2 Interpretatie van de adviesaanvraag

De Raad heeft op grond van de adviesaanvraag zichzelf de volgende vraag gesteld: wat zijn de bestuurlijke en financiële gevolgen van corona voor gemeenten en openbare lichamen en hoe kunnen gemeenten en openbare lichamen deze gevolgen opvangen en geleerde lessen benutten?

Bij het beantwoorden van deze adviesaanvraag heeft de Raad gebruik gemaakt van zijn *Wegingskader goed openbaar bestuur*.[4] 'Goed bestuur' is op een abstract niveau het doel waar overheden naar streven. In zijn wegingskader duidt de Raad welke publieke waarden hij belangrijk vindt om goed te besturen. Om te kunnen spreken van goed openbaar bestuur moet een overheid volgens de Raad beschikken over voldoende bestuurlijk vermogen, de rechtsstaat in ere houden en op een democratische manier de wensen van burgers omzetten in beleid.

2 Raad voor het Openbaar Bestuur (2021).
3 Zie bijlage I voor de adviesaanvraag.
4 Raad voor het Openbaar Bestuur (2022).

Op grond van dit wegingskader en de omstandigheden van de coronacrisis richt de Raad zich in dit advies op de gevolgen van de coronacrisis voor gemeenten en openbare lichamen op drie gebieden: 1) de bestuurlijke verhoudingen van gemeenten en openbare lichamen met andere overheden, 2) het functioneren van de lokale democratie en 3) het bestuurlijke vermogen van gemeenten en openbare lichamen.

De Raad merkt hier nog twee zaken op over de delen van dit advies dat Caribisch Nederland betreffen. De Raad heeft in zijn onderzoek opgemerkt dat er, los van de coronacrisis, veel structurele bestuurlijke en financiële zaken spelen, zoals de bestuurlijke ingreep op Sint Eustatius, het hoge aantal bijzondere uitkeringen en de onvrede over het BES-fonds. Deze zaken benoemt de Raad in dit advies voor zoverre ze een rol speelden of spelen bij de bestrijding van de coronapandemie en het oplossen van de gevolgen ervan. De Raad zal in dit advies echter niet adviseren over oplossingen voor deze meer structurele zaken, aangezien dit advies daar niet de plaats voor is en daarvoor meer onderzoek nodig is.

Ook plaatst de Raad het voorbehoud bij de delen van dit advies over Caribisch Nederland dat er geen leden van de Raad noch adviseurs in geslaagd zijn af te reizen naar Caribisch Nederland ten behoeve van het onderzoek voor dit advies. Desondanks denkt de Raad door zijn gesprekken met betrokkenen en deskundigen een correct en compleet beeld te hebben gekregen van de coronacrisis en de gevolgen daarvan voor het bestuur en de financiën van de openbare lichamen.

Het coronavirus in Caribisch Nederland tot februari 2022
Op Saba en Sint Eustatius heeft het coronavirus weinig voet aan de grond gekregen vanwege een containment strategie: gedurende lange tijd was het lastig het eiland te bezoeken en golden er strenge protocollen wanneer de bezoeker uit een gebied kwam met actieve coronabesmettingen. Daarmee poogden de openbare lichamen het virus buiten de deur te houden, wat grotendeels is gelukt.

Voor Bonaire geldt een heel andere epidemiologische werkelijkheid. Ook Bonaire koos eerst voor een containment strategie, maar gezien het hogere inwoneraantal en de grotere afhankelijkheid van toerisme zag deze er anders uit dan op Saba en Sint Eustatius en liet het deze containment strategie uiteindelijk los. Bonaire heeft perioden gekend met hoge besmettingsaantallen, ziekenhuiscijfers en dodenaantallen. Daarom golden op Bonaire voor lange perioden contactbeperkende maatregelen.

1.3 LEESWIJZER

De drie volgende hoofdstukken richten zich elk op een van de eerdergenoemde gebieden waarop de coronacrisis zich laat merken: de bestuurlijke verhoudingen van gemeenten en openbare lichamen met andere overheden, het functioneren van de lokale democratie en het bestuurlijke vermogen van gemeenten en openbare lichamen. Deze onderwerpen heeft de Raad opgedeeld in verschillende sub-hoofdstukken.

Op grond van deze beschouwing trekt de Raad in hoofdstuk 5 conclusies over de gevolgen van de coronacrisis voor de mate waarin gemeenten en openbare lichamen uiting hebben kunnen geven aan wat de Raad beschouwt als 'goed bestuur'. De Raad doet op grond van deze conclusies aanbevelingen aan kabinet, parlement, gemeenten en openbare lichamen om de gevolgen van de coronacrisis op te vangen of om geleerde lessen te benutten.

2 Nieuwe bestuurlijke verhoudingen

2.1 INLEIDING

De gevolgen van de coronacrisis voor gemeenten en Caribisch Nederland, dat is waar de Raad in dit advies naar kijkt. In dit eerste inhoudelijke hoofdstuk plaatst de Raad de gemeenten en openbare lichamen in de bredere context van de bestuurlijke verhoudingen en de gevolgen van de coronacrisis daarvoor.

De Raad licht in dit hoofdstuk een aantal thema's uit. Allereerst gaat hij in op de daadkrachtige samenwerking tussen gemeenten en de rijksoverheid aan het begin van de crisis. Vervolgens kijkt de Raad naar de veiligheidsregio, die van maart tot december 2020 het vehikel was voor de uitvoering van de coronamaatregelen. De *Wet veiligheidsregio's* (Wvr) bleek echter niet toegerust op een langdurige crises; met de *Tijdelijke wet maatregelen covid-19* (de coronawet) poogde het kabinet de normale bestuurlijke verhoudingen te herstellen. In hoofdstuk 2.4 beschouwt de Raad de spanning tussen de centrale aansturing van de coronamaatregelen en de mogelijkheden voor veiligheidsregio's en gemeenten om regionaal en lokaal af te wijken van de ingestelde maatregelen. Ten slotte gaat de Raad in op de gevolgen van de coronacrisis voor de bestuurlijke verhoudingen met onze buurlanden en de effecten hiervan op de regio's in Nederland die aan België en Duitsland grenzen.

Aan het einde van het hoofdstuk gaat de Raad in op de bestuurlijke verhoudingen tussen Caribisch Nederland en de rijksoverheid. Hierbij gaat de Raad in op ongeveer dezelfde thema's als bovenstaande, voor zover die ook voor Caribisch Nederland relevant zijn. Hoe verliep de samenwerking tussen openbare lichamen en rijksoverheid? Wat was het belang van de coronawet voor die samenwerking? In hoeverre stuurde de rijksoverheid vanuit Den Haag het beleid, in hoeverre bestond er de mogelijkheid tot decentraal afwijken en wat kunnen we hiervan leren?

2.2 NIEUWE SAMENWERKING

Terugkijkend op de bestuurlijke verhoudingen tijdens de begindagen van de coronacrisis valt het de Raad op dat de samenwerking vlot en tot tevredenheid van de betrokken partijen verliep. Zo lag er in slechts twee weken tijd een Tozo-regeling, betaald door het rijk en uitgevoerd door gemeenten. Ook besloot het rijk vrijwel direct om gemeenten reëel te compenseren voor gemiste inkomsten en extra uitgaven en daarbij de uitkomsten van de onderzoeken naar de hoogte hiervan niet te betwijfelen.[5] De Raad heeft eerder uit-

5 Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (2020, 28 mei).

gesproken dat deze pragmatische benadering, gelet op de urgentie en het unieke karakter van de compensatie, de meest passende was, en dat de afspraken op constructieve wijze zijn gemaakt.[6]

De Raad duidt de soepele samenwerking tussen de rijksoverheid en gemeenten en het optreden als één overheid tijdens de coronacrisis als positief. Wel vraagt hij hierbij aandacht voor het grote contrast met de samenwerking tussen rijk en gemeenten bij andere regelingen en taken en de moeizame onderhandelingen over de compensatie daarvan. Onder druk blijkt veel vloeibaar te worden.

2.3 DE GROTE ROL VAN DE VEILIGHEIDSREGIO

Maart tot december 2020

Door de coronacrisis nam het belang van het regionale bestuur sterk toe, specifiek het belang van de veiligheidsregio. Van maart tot december 2020 lagen veel bevoegdheden voor de uitvoering van de coronamaatregelen bij de 25 voorzitters van de veiligheidsregio's. Ten eerste stelden zij de coronamaatregelen vast via noodverordeningen, op aanwijzing van de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS). Ook hadden zij de bevoegdheid om besluiten te nemen over de interpretatie, handhaving en uitzonderingen op de coronamaatregelen in hun veiligheidsregio. Ten slotte was de voorzitter van de veiligheidsregio de schakel tussen het lokale en het landelijke bestuur, vaak via het Veiligheidsberaad, het door de Wvr ingestelde overleg van de voorzitters van de veiligheidsregio's. De Wvr schrijft voor dat de minister van Justitie en Veiligheid (JenV) periodiek overleg voert met het Veiligheidsberaad.[7] Voor de afstemming van de coronamaatregelen schoof de minister zeer regelmatig bij dit Veiligheidsberaad aan. Hoewel dit Veiligheidsberaad geen formele beslissingsbevoegdheden had, speelde het wel een grote rol bij de vormgeving van de coronamaatregelen.

Daarnaast had de veiligheidsregio een belangrijke ondersteunende rol voor gemeenten. Het interpreteren van coronamaatregelen en het toepassen ervan op de eigen situatie vonden veel gemeenten een ingewikkelde zaak, zeker wanneer het kleine gemeenten betrof. De ondersteuning vanuit de veiligheidsregio is hierbij door veel gemeenten als enorm behulpzaam ervaren. Wel vond een groot aantal gemeenten op den duur dat het Veiligheidsberaad uit een te kleine groep bestuurders bestond (25 burgemeesters van enkel de grootste gemeenten in de regio's) die primair vanuit één perspectief (namelijk veiligheid) naar de coronacrisis keek. Daarom richtte de Vereniging van

6 Raad voor het Openbaar Bestuur (2021).
7 Wet veiligheidsregio's, artikel 38.

Nederlandse Gemeenten (VNG) een alternatieve, bredere klankbordgroep in. Hoewel deze zeker zijn nut had bezochten ministers en staatssecretarissen deze een stuk minder goed. Het Veiligheidsberaad bleef veruit het belangrijkste forum voor het bespreken en afstemmen van de coronamaatregelen.

Veranderingen door de coronawet

Deze grote rol van de veiligheidsregio, en met name van de voorzitter, veranderde toen de coronawet in werking trad. Deze had twee doelen. Ten eerste wilde de wet een gepaste balans slaan tussen snelheid en flexibiliteit enerzijds en democratische legitimiteit en borging van grondrechten anderzijds. Hoofdstuk 2 komt hier op terug. Ten tweede wilde de wet de gebruikelijke bestuurlijke verhoudingen zoveel mogelijk in ere herstellen. Daarbij hoorde dat lokaal maatwerk meer mogelijk zou worden.[8] Hier gaat paragraaf 2.4 met name op in.

De coronawet maakte de officiële rol van de veiligheidsregio een stuk kleiner. De besluitvorming over de coronamaatregelen werd gecentraliseerd: niet de voorzitters van de veiligheidsregio's stelden de coronamaatregelen vast via noodverordeningen, maar de ministers van VWS, JenV en BZK stelden nu coronamaatregelen in door de *Tijdelijke regeling maatregelen covid-19* te wijzigen. De overige bevoegdheden, waarvan het maken van individuele uitzonderingen op de coronamaatregelen de voornaamste was, gingen over op de burgemeesters.

Hoewel veiligheidsregio's dus officieel een minder grote rol gingen spelen in de crisisaanpak, bleven zij organisatorisch over het algemeen op volle toeren draaien. Dit betekende onder andere dat de regionale beleidsteams, waarvan (een selectie van) de burgemeesters van de gemeenten in de veiligheidsregio deel uit maken, bij elkaar zijn blijven komen, vaak met dezelfde frequentie. Ook de ambtelijke organisatie van de veiligheidsregio's is lange tijd in stand gebleven, zodat de ondersteuning van gemeenten bij de interpretatie en handhaving van coronamaatregelen zou blijven doorgaan.[9]

Het Veiligheidsberaad bleef ook bij elkaar komen, ook gedurende tijden dat er weinig coronamaatregelen golden. Dit was en is voor het ministerie van JenV een gemakkelijke manier om te peilen hoe gemeenten denken over bepaalde maatregelen en om bepaalde zaken te regelen, zelfs als de bevoegdheid hiervoor niet bij de voorzitters van de veiligheidsregio's ligt. Zo deed in oktober 2021 de minister van JenV aan het Veiligheidsberaad een oproep om opvangplekken voor asielzoekers te creëren. De voorzitters van de veiligheidsregio's zegden dit toe, terwijl zij geen bevoegdheid hadden hierover te beslis-

8 Minister voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport (2020).
9 Zie ook: Voorzitter Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland (2020, 23 november).

sen voor andere gemeenten binnen 'hun' veiligheidsregio.[10] Niet veel later corrigeert het kabinet dit en spreekt het de commissarissen van de Koning als rijksfunctionarissen aan om een rol te blijven spelen bij het creëren van opvangplekken.[11]

Reflectie op de rol van de veiligheidsregio

De Raad concludeert dat de veiligheidsregio een effectieve structuur was voor de crisisbestrijding maar dat wanneer crises overgaan in opgaven er meer nodig is dan crisisbestrijding. Voor opgaven waar (ook) lokale inzet voor nodig is, zijn niet de veiligheidsregio's het platform maar individuele gemeenten en lokale bestuurders. Colleges van burgemeester en wethouders hebben een bredere blik dan veiligheidsregio's, die vanuit hun opdracht logischerwijs met name kijken naar veiligheid – in dit geval het waarborgen van de volksgezondheid en het handhaven van de maatregelen en de openbare orde. Hoe langer de coronapandemie voortduurde, hoe meer invloed deze had op andere terreinen, en hoe meer een bredere blik gemist werd.

De grote rol van de veiligheidsregio beïnvloedde ook de werking van de lokale democratie. Deze invloed analyseert de Raad in paragraaf 3.2. Ook speelde de veiligheidsregio een rol in de centrale aansturing van het bestrijden van het coronavirus en het decentraal afwijken hiervan. Hierop gaat de Raad in de volgende paragraaf in.

2.4 CENTRAAL AANSTUREN VERSUS DECENTRAAL AFWIJKEN

Decentraal afwijken vóór de coronawet

De besluiten over coronamaatregelen zijn altijd op landelijk niveau genomen, hoewel ze voor de inwerkingtreding van de coronawet in december 2020 formeel gezien op regionaal niveau werden genomen: op aanwijzing van de minister van VWS stelden de voorzitters van de veiligheidsregio's noodverordeningen in.

Regionale autonomie was in deze periode beperkt mogelijk. De aanwijzingen van de minister van VWS waren leidend. Binnen deze aanwijzingen was er ruimte voor de veiligheidsregio's om extra regels te stellen (bijvoorbeeld gebiedsverboden). Ook konden zij bepalingen op een eigen wijze interpreteren, bijvoorbeeld door markten wel of niet als samenscholing aan te merken als in de aanwijzing een samenscholingsverbod was opgenomen. Ook konden zij expliciet bepaalde zaken uitsluiten van algemene verboden, zoals erehagen

10 Nieuwsuur (2021, 18 oktober).
11 Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties & staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (2021, 16 november).

bij begrafenissen van het samenscholingsverbod, of gedoogden zij bepaalde zaken, zoals de erehagen.[12]

Ook bepaalden veiligheidsregio's het handhavingsbeleid. Zo waren er bijvoorbeeld grote verschillen tussen regio's en gemeenten in de mate waarin handhavers boetes uitdeelden voor het overtreden van de coronamaatregelen,[13] waarvoor de keuzes van regionale bestuurders een van de verklarende factoren waren.[14]

Gedurende de periode van maart tot december 2020 experimenteerden de rijksoverheid en de veiligheidsregio's met de mate waarin regio's zelf maatregelen mochten nemen en waarin regio's uitzonderingen mochten maken op landelijk geldende maatregelen. Aan het begin van de coronacrisis golden er korte tijd slechts coronamaatregelen voor de provincie Noord-Brabant, maar al snel besloot het kabinet tot een landelijke 'intelligente lockdown', ondanks de grote regionale verschillen in de cijfers.

In de zomer van 2020 was de enige landelijke maatregel het houden van anderhalve meter afstand en was het de bedoeling dat regio's regionale maatregelen namen om regionale uitbraken te voorkomen en in te dammen. Rotterdam en Amsterdam experimenteerden met een mondkapjesplicht, maar die hield in beide steden slechts vier weken stand. Verder namen regio's nauwelijks regionaal geldende maatregelen, ook niet toen de besmettingen opliepen.

Onder andere vanwege de beperkte bereidheid van regio's om regionaal geldende maatregelen te nemen[15] pakte het kabinet eind september 2020 de regie weer terug. Op 18 september nam het landelijk geldende maatregelen met aanvullende maatregelen voor zes veiligheidsregio's waarin er meer besmettingen waren. Deze regionale differentiatie zette het kabinet tien dagen later al overboord: er kwamen strengere maatregelen die voor het hele land golden. Veiligheidsregio's hadden wel de mogelijkheid om op de regel dat er maximaal 30 personen in een binnenruimte mogen zijn, uitzonderingen te maken als het gebouwen betrof met een 'groot regionaal belang'. De uitwerking daarvan bleek complex voor veiligheidsregio's en ze waren er niet gelukkig mee.

12 Esser & Boogaard (2020).
13 RTL Nieuws (2020, 27 september).
14 Croon e.a. (2021).
15 Zie voor een duiding van de redenen waarom de regionale aanpak van de coronacrisis niet van de grond is gekomen het essay *Regionale aanpak crisis een droom* van hoogleraar bestuurskunde Jurian Edelenbos e.a. (2022).

De Raad concludeert dat veiligheidsregio's maar heel beperkt gebruik hebben gemaakt van de mogelijkheden om aanvullende maatregelen te nemen bovenop landelijke maatregelen.[16] Dit was tegen de verwachting in van velen. Als veiligheidsregio's afweken van landelijke maatregelen was dat niet vanwege politieke afwegingen, maar kon dat altijd verklaard worden door specifieke gebiedskenmerken van de regio, zoals regionale economische activiteiten (Schiphol, nertsenfokkerijen), de aanwezigheid van bepaalde recreatieve gebieden of het feit dat de regio's grensden aan België en/of Duitsland. Wel weigerden bijvoorbeeld de regio's Zeeland en Drenthe, toen zij nog relatief weinig besmettingen kenden, recreanten uit andere regio's vanwege de in die provincies beperkte (ic-)capaciteit in de ziekenhuizen, en namen verschillende regio's verschillende besluiten over lokale feesten, zoals Sint-Maarten en carbidschieten.

Decentraal afwijken na de coronawet

Vanaf december 2020 trad de coronawet in werking. Een van de doelen daarvan was zoveel mogelijk aan te sluiten bij de reguliere bestuurlijke verhoudingen, waardoor onder andere lokaal maatwerk meer mogelijk moest worden. Met dat op het oog kregen burgemeesters veel bevoegdheden weer terug die bij de voorzitters van de veiligheidsregio's waren belegd. De wet noemt drie mogelijkheden voor regionaal of lokaal maatwerk:

1. Het kabinet kan besluiten dat er verschillende maatregelen gelden voor verschillende regio's of gemeenten.
2. Burgemeesters zijn bevoegd om in bijzondere individuele gevallen ontheffing te verlenen.
3. Het kabinet kan ook regio's of gemeenten aanwijzen waarbinnen burgemeesters bevoegd zijn om op bepaalde plekken bepaalde maatregelen binnen en buiten werking te stellen.[17]

Na de invoering van de coronawet heeft het kabinet geen verschillende maatregelen getroffen voor verschillende regio's (optie 1). Ook heeft het burgemeesters niet de mogelijkheid gegeven om lokaal af te wijken van landelijk geldende maatregelen (optie 3). De enige bevoegdheid die burgemeesters altijd hebben volgens de coronawet is het maken van uitzonderingen, maar het ministerie van BZK maakt aan gemeenten duidelijk dat dit alleen kan in individuele, zeer uitzonderlijke gevallen.[18] Dit heeft ertoe geleid dat lokale bestuurders door de coronawet en de bestuurlijke praktijk in de periode na de inwerkingtreding daarvan juist minder mogelijkheden voor maatwerk ervaren.

16 Van den Berg e.a. (2020).
17 Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties e.a. (2020, 20 november), inclusief bijlage.
18 Idem.

Wel kunnen burgemeesters lokaal invulling geven aan de interpretatie van de maatregelen in de coronawet en de bijbehorende ministeriële regeling, waar voorheen deze bevoegdheid op regionaal niveau lag. Hoewel deze bevoegdheid door de coronawet op lokaal niveau is komen te liggen, wordt in de praktijk vaak nog op regionaal niveau afgestemd hoe coronamaatregelen moeten worden geïnterpreteerd en toegepast. Zo blijven veiligheidsregio's gemeenschappelijke beleidskaders opstellen over deze onderwerpen.[19]

Ook onder de coronawet zijn er dus nauwelijks mogelijkheden ontstaan voor regionaal of lokaal maatwerk. Daarbij komt dat de ministers van VWS, BZK en JenV de coronamaatregelen nu ook formeel op centraal niveau vaststellen. Ondanks de goede bedoelingen van het kabinet wat betreft lokaal maatwerk heeft de coronawet bij lokale bestuurders voor een gevoel van centralisatie gezorgd.

De zin en onzin van lokaal maatwerk tijdens crises

Dat regio's in 2020 weinig gebruik hebben gemaakt van hun bevoegdheden om regionaal af te wijken van landelijk genomen maatregelen is volgens de Raad goed te begrijpen. Het was niet vanwege een gebrek aan durf, maar meestal omdat de regio's regionale maatregelen simpelweg niet wenselijk achtten. Binnen Nederland zouden regionale verschillen al snel tot onduidelijkheid leiden bij burgers over welke maatregelen waar gelden. Ook vreesden de regio's voor een waterbedeffect: als zij voor hun regio een maatregel troffen was het bijna overal in Nederland mogelijk om na een halfuur in de auto in een gebied te zijn waar die maatregel niet gold. Wanneer er wel regionale maatregelen getroffen werden, bleek dat dit waterbedeffect ook optrad. Helemaal aan het begin van de crisis, toen er alleen maatregelen in Noord-Brabant golden, werd er op Utrechtse terrassen plots een stuk vaker met een zachte g gesproken. Ten slotte waren regio's bang voor financiële claims: wanneer zij in hun regio bepaalde activiteiten zouden verbieden, zouden de financiële claims uit die sectoren bij decentrale overheden binnenkomen. Het was niet duidelijk of de rijksoverheid ook de financiële schade zou compenseren die zou ontstaan door regionale maatregelen.[20]

De beperkte mogelijkheden die er waren om de coronamaatregelen te interpreteren, uitzonderingen te maken of zaken impliciet te gedogen waren echter niet geheel zinloos: ze creëerden bij de regio's wel een gevoel van eigenaarschap van de maatregelen en een gesprek op regionaal en lokaal niveau over de toepassing en invulling van de coronamaatregelen op regionaal niveau. Lokale bestuurders ervaren het wegvallen van een deel van deze

19 Zie bijvoorbeeld: Voorzitter Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland (2020, 23 november).
20 Van den Berg e.a. (2020).

mogelijkheden door de coronawet als een centralisatie van de besluitvorming over de coronamaatregelen, waardoor het lokale en regionale gesprek over de toepassing van deze maatregelen minder wordt gevoerd.

2.5 GRENSREGIO'S

Het belang van grensregio's

Ook de bestuurlijke verhoudingen tussen de Nederlandse overheden en de overheden in buurlanden België en Duitsland gingen door de coronacrisis een bijzondere en woelige periode in. In grensregio's is er sprake van geïntegreerde samenlevingen over de grenzen heen. In het dagelijks leven zijn landsgrenzen in de grensregio's ongeveer even betekenisvol als de provinciegrenzen binnen Nederland: zoals men er in de rest van het land niet van opkijkt dat iemand in Den Haag woont, in Amsterdam werkt en in Utrecht voor een familielid zorgt, is het voor veel mensen in grensregio's compleet normaal om over landsgrenzen heen te werken, een relatie te hebben of voor iemand te zorgen. Dat is ook logisch als je bedenkt dat de veiligheidsregio Zuid-Limburg maar voor 4,8 kilometer aan Nederland grenst en wel voor 220 kilometer aan Duitsland en België.

Grensregio's zijn ook geen randzaak, er zijn grote gebieden in Nederland die op een dergelijke manier verweven zijn met onze buurlanden. Twaalf van de 25 veiligheidsregio's in Nederland hebben gedurende de coronacrisis te maken gekregen met buurlanden waarin andere coronamaatregelen golden of zelfs met een dichte Belgische grens.

Verschillen in effecten en beleving van maatregelen

In de grensgemeenten hadden veel coronamaatregelen andere en bijkomende effecten. In hoofdstuk 2.4 beschreef de Raad al een waterbedeffect bij regionaal afwijken binnen Nederland. Dit waterbedeffect trad in grensgemeenten altijd op wanneer maatregelen in de buurlanden of een stuk beperkender of een stuk vrijer waren dan in Nederland. Ook de beleving van de coronamaatregelen was anders in grensgebieden. Als je in Nederland niet naar de winkels mag, maar je op een paar kilometer afstand gewoon kunt winkelen, of als er in Nederland een avondklok geldt maar een paar kilometer verderop niet, dan voelen de maatregelen anders aan.

Ook hadden coronamaatregelen die in buurlanden genomen werden grote effecten in de grensgebieden. De meest ingrijpende maatregel was het sluiten van de Belgische grens voor ongeveer twee maanden. Dit leverde grote problemen op. Allereerst leverde het problemen op voor de zorg: zorgmedewerkers konden hun werk aan de andere kant van de grens niet meer bereiken en patiënten die waren aangewezen op samenwerking tussen ziekenhuizen

aan de andere kant van de grens hadden er last van. Studenten konden niet meer naar hun opleiding, werknemers konden hun werk niet meer bereiken en verloren soms hun baan. Bedrijven konden werknemers van over de grens niet meer inzetten en verloren hun klandizie van over de grens, die in veel gevallen voor een aanzienlijk deel van hun omzet zorgden. Daarnaast waren er grote sociale gevolgen, bijvoorbeeld mensen die niet meer voor hun zieke ouders konden zorgen of hun geliefde niet meer konden zien. Daarnaast leverde de grenssluiting ook veiligheidsrisico's op. Zo zijn verschillende Zeeuwse chemische bedrijven voor het veilig functioneren of stopzetten van processen afhankelijk van medewerkers uit Vlaanderen.[21]

Op initiatief van de gouverneurs en commissarissen van de Koning werd al snel een grensvignet ingevoerd waarmee vitale processen die afhankelijk zijn van grensverkeer doorgang konden vinden. Na twee maanden ging de grens weer open. Op aandringen van de grensregio's hebben de federale minister van België en de Nederlandse minister van Justitie en Veiligheid toen plechtig beloofd dat in de toekomst geen grenssluiting meer zal plaatsvinden.

Steeds meer overleg en afstemming

De coronacrisis was een test voor de kwaliteit van de grensoverschrijdende samenwerking. Aan het begin van de coronacrisis bleven de effecten van nationaal beleid voor grensregio's sterk onderbelicht. Tussen nationale overheden was daarover geen afstemming. Dit was ook niet altijd makkelijk: de wijze waarop in Nederland de regionale crisisbeheersing is georganiseerd, wijkt af van de structuur in onze buurlanden. Ook de complexiteit van het onderwerp, waardoor veel verschillende expertises nodig waren, en wisselingen van personen bemoeilijken de samenwerking over grenzen heen.[22] Ook werd de coronapandemie voornamelijk op nationaal niveau bestreden. Daardoor waren regionale bestuurders niet in positie om actie te ondernemen op grensoverschrijdende afstemming en samenwerking, terwijl die afstemming op nationaal niveau ook niet plaatsvond.[23] Het rijk lichtte decentrale overheden niet goed in over de maatregelen die genomen waren op nationaal niveau en zij moesten die soms zelfs uit de pers vernemen, waardoor ze niet op de bijkomende effecten voor hun regio konden anticiperen.

Gedurende de crisis ging het steeds wat beter met de grensoverschrijdende samenwerking. Decentrale overheden binnen Nederland en tussen de verschillenden landen stemden regelmatig met elkaar af. Ook kreeg het rijk gedurende de crisis meer aandacht voor de ervaringen en aandachtspunten

21 Polman, H. (2022).
22 Instituut Fysieke Veiligheid (2021).
23 Unfried, M. & Mertens, P. (2022).

vanuit de regio's en hield het daar beter rekening mee. Ook kreeg communicatie richting inwoners en toeristen over het effect van maatregelen en speciale aanwijzingen voor het gedrag rond de grens steeds meer aandacht.

2.6 BESTUURLIJKE VERHOUDINGEN IN EN MET CARIBISCH NEDERLAND

De bestuurlijke verhoudingen tot inwerkingtreding van de coronawet

Is er bestuurlijke verhoudingen binnen het Koninkrijk der Nederlanden
Op 10 oktober 2010 (10-10-'10) veranderden de bestuurlijke verhoudingen binnen het Koninkrijk der Nederlanden grondig. Sinds 10-10-'10 bestaat het Koninkrijk der Nederlanden uit vier landen: Nederland, Aruba, Curaçao en Sint Maarten. De eilanden Bonaire, Sint Eustatius en Saba werden als openbare lichamen onderdeel van Nederland. Samen worden deze openbare lichamen ook wel aangeduid als de BES-eilanden; gezamenlijk vormen zij Caribisch Nederland. Het gedeelte van Nederland in Europa wordt in deze context Europees Nederland genoemd.

De bestuurlijke en financiële situatie van de openbare lichamen is geregeld in de *Wet openbare lichamen BES* (WolBES) en de *Wet financiën openbare lichamen BES* (FinBES). De bestuurlijke organisatie is in formele zin zeer vergelijkbaar met die van de gemeenten in Europees Nederland. Er zijn een gezaghebber (burgemeester), gedeputeerden (wethouders), een eilandsraad (gemeenteraad) en een bestuurscollege (college van burgemeester en wethouders). De eilanden krijgen hun middelen voornamelijk via het BES-fonds (gemeentefonds) en bijzondere uitkeringen (specifieke uitkeringen).

De openbare lichamen hebben direct contact met de ministeries in Den Haag maar de rijksoverheid is ook vertegenwoordigd in het Caribisch gebied via de Rijksdienst Caribisch Nederland: de schakel tussen de ministeries die aanwezig zijn op Bonaire, Sint Eustatius en Saba. De Rijksdienst Caribisch Nederland biedt centrale ondersteuning voor alle werkzame ministeries op de drie eilanden.

Van maart tot december 2020, toen de coronawet in werking trad, stelden de gezaghebbers en de regeringscommissaris de coronamaatregelen in via noodverordeningen die de eilandsraad bij de eerstvolgende eilandraadsvergadering moest bekrachtigen.[24] De gezaghebbers en de regeringscommissaris stelden de noodverordeningen niet vast op grond van aanwijzingen van de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport – zoals de veiligheidsregiovoorzitters in Europees Nederland – maar op grond van een bestaande bevoegdheid in de *Wet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba*.[25] De gezaghebber van Bonaire en de regeringscommissaris van Sint Eustatius overlegden over de maatregelen met een Eilandelijk Beleidsteam (EBT) en de gezaghebber van Saba met een lokaal Outbreak Management Team (OMT). Ook overlegden zij gedurende de eerste maanden veel met de waarnemend rijksvertegenwoordiger.

Tussen de openbare lichamen was goed contact. Tijdens de opschaling naar het hoogste crisisniveau in Caribisch Nederland op grond van de *Veiligheidswet BES* (niveau 3), dus vanaf 15 maart 2020 tot de afschaling op 24 juli 2020, was er een regulier overleg tussen de gezaghebbers en de regeringscommissaris onder voorzitterschap van de waarnemend rijksvertegenwoordiger.[26] Regulier overleg was er ook tussen de openbare lichamen en de ministeries. Vanaf april 2020 was er een regulier overleg tussen ambtenaren – en bij tijd en wijle de staatssecretaris – van het ministerie van VWS, de waarnemend rijksvertegenwoordiger, de gezaghebbers en de regeringscommissaris.

Naast de lokaal geldende coronamaatregelen waartoe de openbare lichamen zelf besloten waren er in de periode van maart tot december 2020 ook enkele nationaal geldende coronamaatregelen waartoe op nationaal niveau besloten werd. In de afstemming hierover werd Caribisch Nederland in eerste instantie nogal eens vergeten, hoewel de problemen die hierdoor ontstonden in de regel in goed overleg en adequaat opgelost werden. Zo golden er gedurende 2020 vliegverboden voor verschillende landen en gebieden. In Caribisch Nederland is men voor een groot deel afhankelijk van bepaalde vluchten, omdat niet alle voorzieningen aanwezig zijn op elk eiland. Hiermee lijkt aanvankelijk onvoldoende rekening gehouden te zijn, hoewel later de nodige uitzonderingen werden gemaakt om deze gevolgen zo goed als mogelijk op te

24 De eilandsraad van Sint Eustatius hoefde de noodverordeningen van de regeringscommissaris niet te bekrachtigen. Tot en met oktober 2020 had Sint Eustatius geen eilandsraad vanwege een bestuurlijke ingreep van de regering wegens grove taakverwaarlozing in 2018. De regering stelde met deze ingreep een regeringscommissaris aan die zou voorzien in het bestuur van Sint Eustatius tot het moment waarop dat bestuur in staat zou worden geacht zijn taken zelf naar behoren te kunnen vervullen. In oktober 2020 waren er verkiezingen en werd een eilandsraad geïnstalleerd, die met de *Wet herstel voorzieningen Sint Eustatius* ook enkele bevoegdheden terugkreeg.

25 Wet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba, artikel 179.

26 Zie ook: Ministerie van Binnenlandse Zaken & Ministerie van Justitie en Veiligheid (2020).

vangen. Eenzelfde situatie gold voor de Kieswet. De Kieswet stelde maatregelen ter voorkoming van de verspreiding van het coronavirus verplicht in heel Nederland, ook in Caribisch Nederland. Op Saba en Sint Eustatius maakte dit het stemmen lastiger maar bestond er geen noodzaak voor de maatregelen, omdat het coronavirus niet aanwezig was. Ook hier is later een mouw aan gepast.

Over een aantal zaken wat betreft de interbestuurlijke samenwerking gedurende de periode van maart tot december 2020 is men in Caribisch Nederland goed te spreken. Over de eerste vaccinatieronde, de compensatiepakketten voor de financiën van de openbare lichamen en de steunpakketten voor burgers en bedrijven is men over het algemeen zeer tevreden. De openbare lichamen ervaren het als zeer positief dat zij in dezelfde regelingen meeliepen en -lopen als de rest van Nederland, een bewuste keuze van het kabinet en van de Tweede Kamer.[27] Dit in tegenstelling tot de eilanden die ervoor hadden gekozen om landen te worden binnen het Koninkrijk der Nederlanden, namelijk Aruba, Curaçao en Sint Maarten, waar de onderhandelingen over de compensatie voor de openbare financiën moeizamer verliepen.[28] De openbare lichamen waarderen ook de flexibele opstelling van het ministerie van VWS rond de volgorde van het vaccineren: de gefaseerde aanpak van het vaccineren in Europees Nederland hoefde niet te worden toegepast in Caribisch Nederland; daar werd, gezien het geringe inwoneraantal, gelijk iedereen die wilde gevaccineerd.

De bestuurlijke verhoudingen sinds inwerkingtreding van de coronawet

Sinds de inwerkingtreding van de coronawet in december 2020 veranderden de bestuurlijke verhoudingen tussen Caribisch Nederland en de rijksoverheid wat betreft het vaststellen van coronamaatregelen. Deze stellen de ministers van VWS, JenV en BZK vast via wijzigingen in ministeriële regelingen die de Tweede Kamer achteraf – sinds februari 2022 vooraf – moet goedkeuren. De coronawet beperkte de bevoegdheden van de gezaghebbers en de regeringscommissaris tot het maken van uitzonderingen op de coronamaatregelen voor bijzondere individuele gevallen, zoals een trouwerij. In de coronawet bestaat de mogelijkheid dat de gezaghebbers of de regeringscommissaris de bevoegdheid krijgen om bepaalde maatregelen naar eigen inzicht binnen en buiten werking te stellen, maar tot op heden hebben de gezaghebbers en de regeringscommissaris dergelijke bevoegdheden nog niet gekregen.

27 Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (2020, 16 oktober); Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (2021, 29 juni); Minister van Economische Zaken en Klimaat e.a. (2021, 21 januari).

28 In tegenstelling tot de openbare lichamen kregen de landen binnen het Koninkrijk van Nederland geen extra geld als een gift, maar als renteloze leningen. Deze hebben de staatsschuld van de landen behoorlijk doen oplopen.

Als gevolg van de coronawet werd de besluitvorming over de coronamaatregelen dus gecentraliseerd. Als het lokale bestuur of de eilandsraad van de openbare lichamen een aanpassing in de coronamaatregelen wil, moet dit gebeuren via een wijziging van de ministeriële regeling in Den Haag. De openbare lichamen ervaren dit als een zeer moeizaam proces. De pragmatische manier van werken van de openbare lichamen, die zij tot de inwerkingtreding van de coronawet met succes hanteerden in de bestrijding van de coronacrisis, botste op de bureaucratische processen van de ministeries. Vóór inwerkingtreding van de coronawet konden de gezaghebbers en de regeringscommissaris van de ene op de andere dag een noodverordening instellen om te reageren op een stijging in besmettingen; deze noodverordening moest de eilandsraad wel achteraf bekrachtigen. Sinds de inwerkingtreding van de coronawet kan er minder snel gereageerd worden. Nadat de eilandsbesturen aankloppen bij de ministeries van BZK, JenV en VWS moet men vaak eerst nog een beleidscyclus doorlopen voordat wijzigingen kunnen worden vastgesteld.

Deze botsing van werkelijkheden en verwachtingen is een van de redenen dat de openbare lichamen niet tevreden zijn over de mate waarin zij hun wensen voor het voetlicht kunnen brengen bij de ministeries. Wat de communicatie ook moeizaam maakt is het grote aantal werkgroepen bij de verschillende ministeries. Voor insiders van de Haagse bureaucratie zijn de processen te volgen maar voor de openbare lichamen, die letterlijk en figuurlijk op afstand staan van 'Den Haag', was en blijft het een proces waar zij lastig grip op krijgen.

Rechtstreeks contact tussen de gezaghebbers of de regeringscommissaris en bewindspersonen of hoge ambtenaren, onder andere in regulier geplande overleggen, zorgde in deze situaties soms voor snelle oplossingen. Dit contact loopt over het algemeen goed; bij de openbare lichamen leeft het gevoel dat zij via die route bepaalde zaken wel voor elkaar krijgen die via de bureaucratische route zeer moeizaam gaan.

Door deze moeizame aansluiting tussen Caribisch Nederland en de rijksoverheid komt er minder terecht van het maatwerk dan waarop de openbare lichamen hoopten bij de inwerkingtreding van de coronawet.[29] Dit terwijl maatwerk wettelijk wel mogelijk is, omdat voor elk individueel openbaar lichaam een aparte ministeriële regeling is ingesteld. Hier waren de openbare lichamen bij inwerkingtreding van de coronawet positief over. Het getuigt van een belangrijk besef dat 'Caribisch Nederland' niet een eenvormig gebied is maar bestaat uit drie eilanden met geheel andere omstandigheden.[30]

29 Minister voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport (2020).
30 Raad van State (2019).

Ten slotte was het de bedoeling van de coronawet om een wettelijke basis te bieden voor de coronamaatregelen, in plaats van deze in te voeren via noodverordeningen. Uiteraard is dit een belangrijk streven en het is ook gelukt: de noodverordeningen zijn vervangen door een wet en ministeriële regelingen. Tegelijkertijd bleek de wet niet in alle gevallen flexibel genoeg om recht te doen aan de epidemiologische omstandigheden in Caribisch Nederland. Een goed voorbeeld hiervan is de anderhalvemetermaatregel. Gedurende de tijd dat deze gold was die in de coronawet verankerd en kon dus niet in de ministeriële regelingen voor de openbare lichamen buiten werking gezet worden. Hier was wel aanleiding toe, want door de *containment* strategie van Saba en Sint Eustatius, waarmee ze het virus buiten de deur hielden, is daar lange tijd geen sprake geweest van infecties met Covid-19. Anderhalve meter afstand houden is dan niet nodig. Daarom werd op die eilanden tijdelijk het overtreden van de anderhalvemetermaatregel gedoogd, zonder wettelijke basis.

De Raad begrijpt dat, gelet op de eenheid van regelgeving, de gecentraliseerde besluitvorming door invoering van de coronawet ook voor de eilanden geldt. Maar het probleem, namelijk de gebrekkige wettelijke onderbouwing van de noodverordeningen, had ook opgelost kunnen worden zonder bevoegdheden van de openbare lichamen naar het rijk te verschuiven. Dan hadden de openbare lichamen niet in dezelfde mate hoeven aansluiten bij de bureaucratische processen van de rijksoverheid, wat interbestuurlijke spanningen had kunnen voorkomen.

Rol van de waarnemend rijksvertegenwoordiger

De waarnemend rijksvertegenwoordiger vervulde met name in de beginfase van de coronacrisis een coördinerende rol. Van maart tot en met juli 2020, toen was opgeschaald naar het hoogste crisisniveau in de , zat hij het overleg voor tussen de gezaghebbers en de regeringscommissaris. Ook onderhield hij intensief contact met de openbare lichamen door aan te schuiven bij het EBT van Bonaire en op digitale wijze intensief contact te hebben met Saba en Sint Eustatius.

Ook na de afschaling van het crisisniveau faciliteerde de waarnemend rijksvertegenwoordiger de samenwerking tussen de openbare lichamen en de rijksoverheid en de openbare lichamen onderling. Vanaf maart 2020 tot en met heden voorziet hij de openbare lichamen en de ministeries ook van informatie over de actuele epidemiologische situatie in Caribisch Nederland.

De verhoudingen binnen de bestuurscolleges

De gezaghebbers en de regeringscommissaris voeren tijdens een crisis, zo ook tijdens deze, het opperbevel over de crisisbestrijding. Gedurende de coronacrisis kwam er ook in Caribisch Nederland steeds meer aandacht voor onder andere de economische en sociale gevolgen van de coronacrisis. Gedeputeer-

den waren steeds beter in staat om maatregelen te treffen die de maatschappelijke gevolgen van de coronacrisis moesten verlichten.[31]

2.7 SLOT

In dit hoofdstuk is de Raad ingegaan op een aantal verschillende manieren waarop de coronacrisis een bijzondere tijd heeft ingeluid voor de bestuurlijke verhoudingen in Nederland. Tijdens de coronacrisis ontstonden nieuwe bestuurlijke verhoudingen. In de eerste maanden van de coronacrisis traden rijksoverheid en gemeenten op als één overheid. Er werd met name in 2020 volop geëxperimenteerd met centraal aansturen en decentraal afwijken. De veiligheidsregio was tot december 2020 het vehikel voor de coronamaatregelen, maar de Wvr is niet toegerust op een langdurige crisis. Met de coronawet werd gepoogd de normale bestuurlijke verhoudingen te herstellen. Hoewel de wet in theorie ruimte laat voor lokaal maatwerk, ervaren lokale bestuurders juist minder mogelijkheden daartoe. De langdurig grote bevoegdheden van de veiligheidsregio's en het Veiligheidsberaad zorgden voor een voortdurende nadruk op veiligheid en crisisbestrijding, ook toen er behoefte kwam aan een bredere blik. Ook kon de coronawet niet voorkomen dat de informele rol van de veiligheidsregio's en het Veiligheidsberaad voortduurde.

De bestuurlijke verhoudingen met onze buurlanden gingen ook bijzondere tijden in. Afstemming van maatregelen ging, zeker in de eerste maanden van de coronacrisis, moeizaam: nationale maatregelen van het ene land overvielen soms de buurlanden. De grenssluiting van België maakte een grens die voorheen voor veel mensen in het dagelijks niet bestond rol speelde opeens weer relevant, met grote gevolgen voor families, relaties, werk en veiligheid. De nationale overheden hadden onvoldoende in het oog hoe groot de verschillen in maatregelen zouden worden tussen buurlanden en welk effect dit zou hebben op de grensregio's.

Wat betreft Caribisch Nederland merkt de Raad op dat de coronawet bepalend is geweest voor de bestuurlijke verhoudingen tussen de openbare lichamen en de rijksoverheid. Voor het begin van de coronacrisis waren er al de nodige interbestuurlijke spanningen aanwezig. Van maart tot december 2020 bleven de bestuurlijke verhoudingen in algemene zin zoals ze waren, al werd Caribisch Nederland in eerste instantie nogal eens vergeten. Eventuele problemen die daardoor ontstonden werden vervolgens wel meestal in goed overleg snel en adequaat opgelost. Ook intensiveerden de contacten tussen de openbare lichamen en de rijksoverheid enorm, omdat zij veel moesten overleggen over coronamaatregelen en maatregelen om de gevolgen van de pandemie op

31 Vanwege de bestuurlijke ingreep op Sint Eustatius is daar geen bestuurscollege. Het dagelijks bestuur ligt in handen van de regeringscommissaris en de plaatsvervangend regeringscommissaris.

te vangen. Deze intensivering heeft de betrokkenheid bij en kennis van elkaars wereld vergroot. Sinds de inwerkingtreding van de coronawet zijn de openbare lichamen en de ministeries nog meer op elkaar betrokken geraakt, omdat de openbare lichamen voor wijzigingen in de coronamaatregelen afhankelijk werden van het rijk. Botsingen tussen de pragmatische manier van werken van de openbare lichamen en de bureaucratische beleidscycli van de ministeries leidden tot interbestuurlijke spanningen.

3 Lokale democratie op afstand

3.1 INLEIDING

In dit hoofdstuk gaat de Raad in op de gevolgen van de coronacrisis voor de lokale democratie van de gemeenten en openbare lichamen. Tijdens de coronacrisis kwamen gemeenteraden op afstand te staan. Dit kwam enerzijds doordat zij zelf ruim baan maakten voor de burgemeester en veiligheidsregio bij de aanpak van de coronacrisis; anderzijds kwam het door de grote rol van de veiligheidsregio, die de Raad in het voorgaande hoofdstuk beschreven heeft. Ook moest de lokale democratie letterlijk op afstand plaatsvinden: beraadslaging en besluitvorming vond gedurende vele maanden op digitale wijze plaats. De Raad kijkt in paragraaf 3.3 terug op de ervaringen van gemeenteraden hiermee en kijkt vooruit naar een permanente regeling voor digitale beraadslaging en besluitvorming (permanente regeling digitaal vergaderen). Ten slotte analyseert de Raad de gevolgen van de coronacrisis voor inspraak en participatie van burgers, bedrijven en organisaties.

Aan het einde van het hoofdstuk gaat de Raad in op de gevolgen van de coronacrisis voor de lokale democratie van Caribisch Nederland. De Raad gaat in op hoe de betrokkenheid van de eilandsraden bij de coronamaatregelen was geregeld vóór inwerkingtreding van de *Tijdelijke wet maatregelen covid-19* (de coronawet) en hoe deze wet de eilandsraden op afstand heeft gezet. De Raad beschouwt ook de invloed van de coronacrisis op de inspraak en participatie van burgers, bedrijven en organisaties in Caribisch Nederland.

3.2 GEMEENTERADEN OP AFSTAND

Het crisisbesef van gemeenteraden

Tijdens de coronacrisis, zeker de eerste maanden, kwamen gemeenteraden op afstand te staan van de besluitvorming over de toepassing van en handhaving op de coronamaatregelen. Ook waren ze minder dan gewoonlijk betrokken bij maatregelen die de gevolgen van de coronapandemie en -maatregelen moesten opvangen, zoals het vergroten van de terrasruimte van horecagelegenheden. Uit een vergelijkend onderzoek in opdracht van de rekenkamers van Arnhem, Breda, Oss en Tilburg naar onder andere de inspraak van de gemeenteraad op de coronasteunmaatregelen in die gemeenten blijkt dat het erg per gemeente verschilde op welke afstand de gemeenteraad stond en voor hoe lang.[32] Beetje bij beetje raakten ze weer meer betrokken, maar

32 Economisch Bureau Amsterdam (2021).

het tijdstip waarop varieerde van begin april tot begin juni 2020. Vanaf het begin van de coronacrisis stonden sommige gemeenteraden dus soms drie maanden op afstand.

De informatievoorziening richting gemeenteraden vanuit veiligheidsregio's en colleges van burgemeester en wethouders kwam beetje bij beetje goed op gang, zo blijkt uit de gesprekken die de Raad voerde. Hoewel ze goed geïnformeerd werden, worstelden gemeenteraden ermee hoe zij invloed konden en moesten uitoefenen op de besluitvorming rondom de coronamaatregelen en de steunpakketten. Sommige gemeenteraden, zoals die in Breda, agendeerden de rolverdeling tussen college en gemeenteraad expliciet. Verder zochten gemeenteraden tussenvormen van bijsturen, waar het college wel het vertrouwen kreeg om maatregelen te nemen, maar de gemeenteraad ook de mogelijkheid had om bij te sturen. Zo beperkte de gemeenteraad van Tilburg het mandaat van het college in december 2020 tot 75 duizend euro per maatregel en tot 500 duizend euro voor 2021 in totaal.[33] In de gemeente Noordwijk stelde de gemeenteraad hardheidsclausules in: de gemeenteraad gaf kaders mee, maar met de clausule dat het college onder voorwaarden van die kaders mocht afwijken.[34] Zo vonden gemeenteraden hun eigen manier om kaders te stellen en te controleren, zonder in hun ogen het bestuurlijke vermogen van het college te veel te beperken.

In de eerste maanden van de coronacrisis maakten gemeenteraden ruim baan voor de colleges, met name de burgemeester, en de veiligheidsregio's. Met name de coalitiepartijen gaven 'hun' college veel vrijheid om coronamaatregelen te treffen. Ook nu nog vinden gemeenteraadsleden dat ze te weinig invloed hebben op veiligheidsbeleid. Een van de oorzaken is dat de meeste gemeenteraadsleden denken dat de regie van het veiligheidsbeleid bij de veiligheidsregio ligt, terwijl dit – toen dit aan hen gevraagd werd bij een onderzoek van het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid – al ruim een half jaar niet meer het geval was.[35] Uit de gesprekken die de Raad gevoerd heeft komt een breed gedeeld gevoel naar voren dat zeker in de eerste maanden van de coronacrisis het opzijzetten van de gebruikelijke democratische regels en omgangsvormen te billijken was. Hoe langer de coronacrisis voortduurde en effectief optreden de prioriteit kreeg boven democratische inspraak, hoe meer men zich ging afvragen of dat nog steeds noodzakelijk was of dat dit vooral voortkwam uit een overdreven urgentie- en crisisbesef.

33 Idem.
34 Gesprek met Roberto ter Hark, d.d. 21 juli 2021.
35 Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (2021).

Invloed gemeenteraden op regionaal bestuur

De gemeenteraad kwam verder op afstand te staan door de grote rol van de veiligheidsregio's in de crisisaanpak (zie paragraaf 1.2). Gemeenteraden van de gemeente wiens burgemeester voorzitter was van de veiligheidsregio hadden beter zicht op het functioneren van de veiligheidsregio dan gemeenteraden van gemeenten wiens burgemeester alleen onderdeel was van het Regionale Beleidsteam (RBT) of zelfs dat niet.

Tot december 2020 hadden de voorzitters van de veiligheidsregio's de bevoegdheid om de bindende aanwijzingen van de minister van VWS te interpreteren en toe te passen op de situatie in de regio en handhaving in te zetten zoals zij dit gewenst achtten. Ingevolge de *Wet veiligheidsregio's* (Wvr) hoefden zij pas na afloop van de crisis verantwoording over de genomen maatregelen af te leggen. Voor kortdurende crises vindt de Raad, en iedereen die hij gesproken heeft, dit een logische bepaling, maar gedurende 2020 ontstond er ongemak bij deze gang van zaken. Wanneer zou deze crisis immers afgelopen zijn?

Uiteraard betekent dit niet dat veiligheidsregio's gemeenteraden niet informeerden. Dat gebeurde in alle veiligheidsregio's wel; in welke mate verschilde per veiligheidsregio. Sommige voorzitters van veiligheidsregio's legden ook tussendoor verantwoording af over de getroffen maatregelen en spraken daarover met de gemeenteraden van de gemeenten binnen hun veiligheidsregio. Een bepalende factor hierbij was de bestuursstijl van de voorzitter van de veiligheidsregio. Dit maakte dat de mate van informatievoorziening en verantwoording afhankelijk was van de goede wil van de voorzitter van de veiligheidsregio. De Raad merkt op dat een van de redenen voor het zijn van een democratische rechtsstaat juist is dat men *niet* afhankelijk is van de goede wil en bestuursstijl van bestuurders maar hen ter verantwoording kan roepen en eventueel naar huis kan sturen.[36]

Na invoering van de coronawet

De verantwoording van de voorzitters van de veiligheidsregio's richting de gemeenteraden van 'hun' gemeenten werd uiteindelijk geregeld met de invoering van de coronawet in december 2020. Deze stelde dat voorzitters van veiligheidsregio's in december 2020 verantwoording moesten afleggen over de acht maanden daarvoor aan de gemeenteraden in hun veiligheidsregio. Vanaf de inwerkingtreding van de wet gingen vrijwel alle bevoegdheden van de voorzitters van de veiligheidsregio's over naar de burgemeesters, behalve het vaststellen van de coronamaatregelen zelf: deze bevoegdheid kwam in handen van de ministers van VWS, JenV en BZK. Burgemeesters legden vanaf december 2020 zoals gebruikelijk volgens de Gemeentewet verantwoor-

36 Zie ook: Raad van State (2021).

ding af aan de gemeenteraad over het gebruik van hun bevoegdheden. De gemeenteraad besluit over de manier waarop deze verantwoording plaatsvindt. De wijze van verantwoorden en daarmee de lokale democratische controle is met de invoering van de coronawet ontegenzeggelijk vooruitgegaan. Gedurende de eerste acht maanden van de coronacrisis was lokale democratische controle namelijk niet af te dwingen door gemeenteraden vanwege de bepaling in de Wvr dat gemeenteraden slechts 'na afloop van een ramp of crisis' voorzitters van hun veiligheidsregio ter verantwoording kunnen roepen.[37] Door de coronawet is dit verbeterd, tenminste voor wat betreft maatregelen ter bestrijding van corona; de bepalingen uit deze wet gelden niet voor andere crises.

Wel zijn de mogelijkheden om decentraal af te wijken sinds de coronawet zeer beperkt geweest (zie hoofdstuk 2.4). Hoewel gemeenteraden op democratische wijze kaders kunnen stellen voor hoe lokale bestuurders invulling geven aan hun bevoegdheden en hen daarop kunnen controleren, zijn deze bevoegdheden slechts zeer beperkt. Daardoor heeft de coronawet de decentrale democratische controle op de coronamaatregelen en de uitvoering daarvan niet enorm versterkt.

3.3 DIGITAAL VERGADEREN

Digitaal vergaderen mogelijk gemaakt

In de eerste maand van de coronacrisis waren beraadslaging en besluitvorming op lokaal niveau nauwelijks mogelijk. De eerste twee weken, van 9 tot 23 maart 2020, vroeg het ministerie van BZK aan decentrale overheden om terughoudend te zijn in het beleggen van vergaderingen. Van 23 maart tot 9 april 2020 konden lokale volksvertegenwoordigingen zelfs helemaal niet meer samenkomen door de coronamaatregelen. Besluiten waarvoor toestemming van de gemeenteraad nodig is, konden in deze eerste maand dus nauwelijks genomen worden.

Omdat het uiteraard van het hoogste belang was om dit wel weer mogelijk te maken, heeft het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijsrelaties (BZK) in sneltreinvaart de *Tijdelijke wet digitale beraadslaging en besluitvorming (Tijdelijke wet digitaal vergaderen)* opgesteld. Deze trad in werking op 9 april 2020 en is sindsdien telkens weer met twee maanden verlengd. Afhankelijk van de zwaarte van de coronamaatregelen hebben volksvertegenwoordigingen digitaal of fysiek vergaderd tijdens de coronacrisis. Binnen gemeenteraden ontstond soms debat over of zij digitaal of fysiek moesten vergaderen. Hybride vergaderen, waarbij sommige leden van de gemeente-

37 Wet veiligheidsregio's, artikel 40 lid 1.

raad fysiek deelnemen aan een raadsvergadering en anderen digitaal vanuit een andere locatie, mag volgens de *Tijdelijke wet digitaal vergaderen* niet. Met hybride vergaderen zou een gelijk speelveld tussen de leden van de gemeenteraad namelijk niet gegarandeerd kunnen worden.

Ervaringen met digitaal vergaderen

Uit de vele gesprekken die de Raad heeft gevoerd, komt een beeld naar voren dat aansluit bij het beeld van de *Evaluatiecommissie tijdelijke wet digitale beraadslaging en besluitvorming*.[38] Het primaire doel van de wet is zeker behaald: het mogelijk maken dat de volksvertegenwoordigingen van gemeenten, provincies en waterschappen weer rechtsgeldige besluiten konden nemen. Dat gebeurde over het algemeen ook op veilige wijze, een paar incidenten daargelaten.

Er was ook een aantal voordelen van het digitale vergaderen. Zo kunnen gemeenteraadsleden ook aanwezig zijn bij een digitale vergadering als zij ziek zijn, met verlof zijn of vanwege andere omstandigheden niet bij machte zijn de raadsvergadering fysiek bij te wonen. Ook is een voordeel dat externen gemakkelijker kunnen aanschuiven zonder af te reizen naar de betreffende gemeente.

Negatieve effecten zijn er vooral op het politiek-bestuurlijke vlak. De kwaliteit van het democratische debat en de gedachtenuitwisseling is merkbaar minder wanneer men digitaal in plaats van fysiek met elkaar spreekt. Wat met name ontbreekt bij digitale vergaderingen is de interactie tussen gemeenteraadsleden. Digitale vergaderingen voelen meer alsof ze volgens een bepaald script lopen: iedereen steekt zijn eigen voorbereide verhaal af van achter zijn of haar laptop, en uiteindelijk stemt iedereen wat hij of zij van plan was. Digitale vergaderingen worden ervaren als 'oppervlakkiger'.[39]

Digitaal vergaderen beperkt ook de mate waarin oppositiepartijen in de gemeenteraad hun belangrijke kritische rol kunnen vervullen binnen het dualistische stelsel. De Evaluatiecommissie geeft als voorbeeld dat interrumperen met een digitaal opgestoken handje een compleet ander effect heeft dan duidelijk zichtbaar opstaan en hoofdschuddend naar de interruptiemicrofoon lopen. In gevoerde gesprekken kwam de Raad nog andere voorbeelden tegen: zo is het bij digitaal vergaderen niet mogelijk voor een lid van de oppositie om een lid van een coalitiepartij tijdens de koffiepauze aan te spreken op zijn principes en dat hij toch niet voor dit beleid van de coalitie kan zijn, en komt het ter verantwoording roepen van een wethouder vaak minder over terwijl

38 Peters e.a. (2020); Peters e.a. (2021).
39 Dit beeld wordt ook bevestigd in Hofstra e.a. (2020).

die veilig achter zijn laptopscherm zit dan wanneer die tegenover het kritische raadslid in de raadszaal zit.

Deze effecten gaven voor de vele betrokkenen die de Raad gesproken heeft de doorslag voor een voorkeur voor fysiek vergaderen, met name als het gaat om vergaderingen waarin oordeelsvorming en debat centraal staan. Bij bijeenkomsten met een informatief karakter geven de flexibiliteit en het gemak van het digitale vergaderen vaak de doorslag en is er een voorkeur voor digitaal vergaderen.

Ten slotte vraagt de Raad aandacht voor de invloed van het digitale vergaderen op het plezier dat gemeenteraadsleden uit hun raadslidmaatschap halen. 82 procent van de gemeenteraadsleden vindt het raadslidmaatschap minder leuk geworden door het digitale vergaderen. Dit heeft voor de gemeenteraadsverkiezingen van 2022 geen effect op de bereidheid van gemeenteraadsleden om zich herkiesbaar te stellen.[40]

Een permanente regeling digitaal vergaderen

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) werkt momenteel aan een permanente regeling digitaal vergaderen. De bedoeling is dat deze regeling ingaat wanneer de coronacrisis voorbij is; tot die tijd zal de tijdelijke wet in werking blijven. De permanente regeling moet decentrale volksvertegenwoordigingen de mogelijkheid geven om naast fysiek ook digitaal te vergaderen, om welke reden dan ook. Wanneer volksvertegenwoordigingen overgaan op digitaal vergaderen staat hen vrij, vindt de minister van BZK. Uit de rapporten van de evaluatiecommissie trekt de minister de conclusie dat digitaal vergaderen geen afbreuk doet aan de kwaliteit van de vergadering, al erkent ze wel dat fysiek vergaderen 'een specifieke meerwaarde' kan hebben.[41] De Raad leest het rapport van de evaluatiecommissie anders: door het digitale vergaderen treden politiek-bestuurlijke effecten op, zo rapporteert de commissie. Deze politiek-bestuurlijke effecten, bevestigd in de gesprekken die de Raad heeft gevoerd, kan de Raad niet anders zien dan als nadelig voor de kwaliteit van het gesprek en debat binnen de gemeenteraad.

Met betrekking tot hybride vergaderen stelt de minister een gelijk speelveld voor alle volksvertegenwoordigers centraal. Ze stelt dat hybride vergaderen daarvoor een risico met zich meebrengt, maar het niet noodzakelijkerwijs een gelijk speelveld onmogelijk maakt. Vanwege dit risico zal hybride vergaderen niet opgenomen worden in de permanente regeling, maar wil de minister wel mogelijkheden creëren om lokaal te experimenteren met hybride vergaderen, binnen heldere kaders.[42]

40 Nederlandse Vereniging voor Raadsleden (2022, 16 januari).
41 Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (2021, 27 september).
42 Idem.

3.4 INSPRAAK EN PARTICIPATIE

Georganiseerde participatiebijeenkomsten

In de eerste maanden van de coronacrisis betekenden de coronacrisis en de contactbeperkende maatregelen een behoorlijke uitdaging voor het organiseren van inspraak van burgers en participatietrajecten. Vele participatietrajecten hebben aan het begin van de coronacrisis een tijdje stilgelegen. Al snel benutte men echter de digitale mogelijkheden die er waren. De coronacrisis heeft er ervoor gezorgd dat er op het gebied van digitale participatie en inspraak van burgers een sprong is gemaakt. Er is al een beweging richting meer participatie en digitale participatie is één manier om daar invulling aan te geven. Tijdens de coronacrisis was de inzet van die manier vaak zelfs noodzakelijk om te voldoen aan wettelijke participatie-eisen.

De Raad heeft de indruk dat het digitaliseren van participatie en inspraak ervoor heeft gezorgd dat een andere en meer diverse groep dan de *usual suspects* betrokken raakten. Jonge ouders met kinderen bijvoorbeeld hebben geen tijd om op woensdagavond naar een gemeentehuis te komen, maar kunnen wel een halfuurtje inloggen en vanaf hun laptop hun mening geven over het voorstel voor de nieuwe afvalregeling bij hen in de buurt. Met name dertigers en veertigers namen vaker deel aan online participatiebijeenkomsten.[43] Gemeenten zien een hoger aantal inwoners participeren en een meer diverse groep. Ook de energieregio's rapporteren een toegenomen aantal burgers dat betrokken is bij hun inspraakavonden. Jongeren bleken niet meer aan digitale participatiebijeenkomsten deel te nemen dan aan fysieke.[44]

Tegelijkertijd leven er zorgen over de toegankelijkheid van digitale participatie voor minder digitaal vaardigen. Dit is een substantiële groep waarin ouderen en praktisch opgeleiden oververtegenwoordigd zijn.[45] In de praktijk lijken ouderen die deelnemen aan participatiebijeenkomsten digitaal vaardig genoeg te zijn om zonder problemen deel te nemen aan digitale participatiebijeenkomsten, als er voldoende aandacht wordt besteed aan de digitale toegankelijkheid en ondersteuning bij technische problemen. Ook bij digitale participatiebijeenkomsten waren ouderen en gepensioneerden oververtegenwoordigd.[46]

43 Hofstra e.a. (2021).
44 Idem.
45 Volgens onderzoek van Eurostat (2022) heeft zestien procent van de Nederlanders lage digitale vaardigheden en heeft 30 procent slechts digitale vaardigheden op basisniveau. Hoe digitaal vaardig mensen verschilt sterk per opleidingsniveau en leeftijd: jongeren en hoogopgeleiden zijn veel vaker digitaal vaardig.
46 Hofstra e.a. (2021).

Het digitaliseren van participatiebijeenkomsten kan de inclusiviteit van burgerparticipatie ook bevorderen doordat de chatfunctie bij digitale bijeenkomsten mensen laat deelnemen aan het digitale gesprek die gewoonlijk langer moeten nadenken of moeilijker spreken. Sommigen ervoeren daardoor een meer gelijke deelname van de aanwezigen bij een digitale bijeenkomst ten opzichte van een fysieke bijeenkomst, waarbij enkele personen soms de overhand kunnen nemen en langdurig aan het woord zijn.[47]

Net zoals bij digitale vergaderingen van gemeenteraden is er bij digitale participatiebijeenkomsten, ten opzichte van fysieke bijeenkomsten, minder mogelijkheid tot interactie. Dit maakt digitale participatie met name geschikt voor informerende doeleinden. Het stellen van vragen is vaak wel goed mogelijk bij digitale bijeenkomsten, maar interactie tussen inwoners onderling, zoals bij een creatieve sessie of brainstormsessie, is lastig te organiseren.[48]

Informele inspraak en participatie

De informele en indirecte manieren van inspraak hebben door de coronacrisis ook onder druk gestaan. Dit gold met name in de perioden waarin strenge coronamaatregelen golden. Door deze maatregelen konden bestuurders en gemeenteraadsleden lastiger contact leggen met burgers, bedrijven en organisaties binnen hun gemeente. Zeker aan het begin zocht men erg naar nieuwe manieren om contact te leggen.

Deze manieren werden al snel gevonden (zie ook paragraaf 4.4. over lokaal leiderschap). De coronacrisis leidde tot een intensivering van het contact tussen bestuurders enerzijds en bedrijven en maatschappelijke instellingen anderzijds.[49] Het is immers gemakkelijker even te bellen of een videovergadering van een halfuur in te plannen dan fysiek langs te komen. Tegelijkertijd heeft men wel ervaren dat digitale contacten minder diepgang hebben en minder interactief zijn dan fysiek contact.[50]

De contacten tussen volksvertegenwoordigers en bestuurders enerzijds en individuele inwoners anderzijds hadden echter blijvend te lijden onder de contactbeperkende maatregelen. Bestuurders ervoeren dat het lastiger was om met individuele inwoners op digitale wijze contact te houden dan met bedrijven en maatschappelijke instellingen.[51]

47 Idem.
48 Idem.
49 Roest e.a. (2020).
50 Hofstra e.a. (2020).
51 Roest e.a. (2020).

3.5 LOKALE DEMOCRATIE IN CARIBISCH NEDERLAND

De eilandsraad gedurende de coronacrisis

Vanaf maart tot december 2020 moest de eilandsraad de noodverordeningen van de gezaghebbers en de regeringscommissaris goedkeuren bij de eerstvolgende eilandsraadvergadering.[52] Daardoor was de eilandsraad nauw betrokken bij het invoeren van de coronamaatregelen op de openbare lichamen. De Raad heeft niet kunnen achterhalen of de eilandsraden in deze periode ruim baan maakten voor de gezaghebbers en de regeringscommissaris – zoals in Europees Nederland de gemeenteraden aanvankelijk ruim baan maakten voor de burgemeesters en veiligheidsregio – of in dezelfde mate kritisch waren als voor de coronacrisis.

Met invoering van de coronawet kwam de democratische legitimatie van de coronamaatregelen op nationaal niveau te liggen, bij de Tweede Kamer.[53] Alle lokale inbreng ten aanzien van de coronamaatregelen moet vanaf invoering van de coronawet indirect verlopen: de gezaghebbers en de regeringscommissaris moeten de inbreng van de eilandsraad en inwoners, bedrijven en organisaties inbrengen in overleggen met 'Den Haag'. Op dit niveau krijgen deze stemmen uiteraard minder aandacht dan op lokaal niveau, omdat er op nationaal niveau nog veel meer kwesties spelen rondom de coronamaatregelen. Dit heeft een negatief effect gehad op de lokale democratische kaderstelling voor en controle op de coronamaatregelen die de openbare lichamen aangaan.

Daar is tegen in te brengen dat de maatregelen die gelden voor gemeenten ook op nationaal niveau worden genomen. Maar de coronasituatie op de afzonderlijke eilanden verschilt zodanig van die in de gezamenlijke gemeenten van Europees Nederland dat naar de mening van de Raad recht gedaan moet worden aan democratische principes van zeggenschap en controle op het niveau van de openbare lichamen. Anders gezegd: het feit dat de lokale omstandigheden zo bepalend zijn voor het verloop van de coronapandemie in Caribisch Nederland rechtvaardigt dat de lokale democratie meer zeggenschap heeft over lokale coronamaatregelen.

Reflectie op participatie en inspraak in Caribisch Nederland

Hoewel de Raad geen onderzoek heeft gedaan naar de mate van participatie en inspraak van inwoners, bedrijven en organisaties in Caribisch Nederland voorafgaand aan de coronacrisis, heeft hij de indruk gekregen dat de afgelopen twee jaar mede door de coronacrisis er veel werk is gemaakt van inspraak en participatie, meer dan in de jaren ervoor. De coronamaatregelen hadden

52 De eilandsraad van Sint Eustatius hoefde de noodverordeningen van de regeringscommissaris niet te bekrachtigen; zie voetnoot 23.

53 Zie voor een verdere toelichting op de coronawet paragraaf 2.6.

een grote impact op iedereen, wat voor deze kleine gemeenschappen betekende dat het belangrijk was dat iedereen op de hoogte en betrokken was. De effectiviteit van de coronamaatregelen is sterk afhankelijk van het draagvlak onder de bevolking, het succes van de maatregelen hangt immers af van hoe mensen zich gedragen.

De Raad heeft de indruk dat de besturen van de openbare lichamen meer dan eerder hun oor te luisteren hebben gelegd bij de bevolking en het maatschappelijk middenveld en dat burgers, bedrijven en organisaties ook meer hun stem hebben laten horen. Soms op incidentele wijze, bijvoorbeeld via volksvertegenwoordigers of leden van het lokale Outbreak Management Team van Saba of de Eilandelijke Beleidsteams (EBT's) van Bonaire en Sint Eustatius; soms op gestructureerde wijze, bijvoorbeeld via de Centrale Dialoog, een lokaal overlegorgaan op Bonaire en Sint Eustatius van werkgevers, vakbonden, lokale overheid en Kamer van Koophandel onder het q.q. voorzitterschap van de gezaghebber respectievelijk de regeringscommissaris.

Lokale en sociale media spelen in Caribisch Nederland een belangrijke rol in de communicatie. Veel informatie vanuit de openbare lichamen komt bij burgers terecht via WhatsApp en Facebook. Bij de persconferenties op Bonaire stellen burgers vragen via Facebook en YouTube. Lokale media stellen bij de persconferenties vragen namens burgers waarna de gezaghebbers of de regeringscommissaris deze direct beantwoorden. De regeringscommissaris van Sint Eustatius berichtte burgers aan het begin van de coronacrisis elke avond via de radio over het verloop van de coronacrisis en de coronamaatregelen.

3.6 SLOT

Door de coronacrisis kwamen gemeenteraden op afstand te staan, zowel doordat zij zelf ruim baan maakten voor het lokale bestuur vanwege een sterk ervaren crisisbesef als door de formele structuur van de veiligheidsregio. Mettertijd zijn gemeenteraden hun rol in het politieke proces weer gaan opeisen en is door de coronawet de verantwoording over de coronamaatregelen richting gemeenteraden geregeld. Door de beperkte bevoegdheden op lokaal niveau wat betreft de coronamaatregelen is er op lokaal niveau wel weinig debat over de toepassing van de coronamaatregelen en de handhaving erop.

Ook beraadslagen en besluiten moesten gemeenteraden op afstand doen. Het digitale vergaderen maakte het snel na het begin van de coronacrisis weer mogelijk om op lokaal niveau rechtsgeldige besluiten te nemen. De Raad ziet echter ook duidelijk de negatieve effecten ervan op de kwaliteit van het democratische gesprek en debat. Het digitaal organiseren van inspraak en participatie biedt kansen om een andere en meer diverse groep mensen te betrekken bij lokale kwesties. Digitale inspraak en participatie lijkt zich vooral te lenen voor het informeren van mensen; het is lastig om op digitale wijze het gesprek

tussen inwoners op gang te brengen. Hoewel lokale bestuurders goed contact konden onderhouden met bedrijven en maatschappelijke instellingen, was de diepgang van dit contact minder. Het informele contact met individuele inwoners was lastiger op digitale wijze te organiseren.

Wat betreft Caribisch Nederland was de betrokkenheid van de eilandsraad bij de coronamaatregelen van maart tot december 2020 goed geborgd, ogenschijnlijk zonder dat dit het vermogen van het lokale bestuur om effectieve maatregelen ter bestrijding van de coronapandemie te nemen in de weg heeft gezeten. Na de centralisatie van de besluitvorming over coronamaatregelen door de coronawet gaat niet de eilandsraad maar de Tweede Kamer over de coronamaatregelen die gelden in Caribisch Nederland. Hierdoor is de lokale democratische betrokkenheid van burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties sterk teruggebracht. De openbare lichamen hebben mede door de coronacrisis veel werk gemaakt van de inspraak en participatie van burgers, bedrijven en organisaties.

4 Bestuurlijk vermogen voor nieuwe en verborgen problematiek

4.1 INLEIDING

In dit laatste beschouwende hoofdstuk gaat de Raad in op de invloed van de coronacrisis op het bestuurlijke vermogen van gemeenten en openbare lichamen: de mate waarin zij in staat zijn om effectief te besturen en hun taken goed uit te voeren. Hiervoor moeten zij beschikken over voldoende mensen en de juiste instrumenten en middelen, waaronder voldoende geld. In dit hoofdstuk licht de Raad eerst toe welke impact de coronacrisis heeft gehad op de mensen (de ambtelijke organisatie van gemeenten) en op de middelen (de financiën van gemeenten en de financiële verhouding tussen de rijksoverheid en gemeenten). Vervolgens kijkt de Raad vooruit naar wat er in de nabije toekomst nog gevraagd zal worden van gemeenten. Welke zaken zijn blijven liggen tijdens de coronacrisis en zijn er nieuwe problemen ontstaan die om actie vragen van gemeenten? Lokaal leiderschap ten slotte is tijdens de coronacrisis erg belangrijk geweest en zal ook belangrijk blijven. Is en wordt er door de coronacrisis iets anders van lokale bestuurders gevraagd dan voorheen?

Ook kijkt de Raad naar de invloed van de coronacrisis op het bestuurlijke vermogen van de openbare lichamen. Eerst beschrijft hij de situatie wat betreft mensen en middelen waarin de openbare lichamen aan de coronacrisis begonnen; vervolgens beschrijft hij de invloed van de coronacrisis hierop. Vervolgens analyseert de Raad voor welke uitdagingen de openbare lichamen staan door de coronacrisis.

4.2 MENSEN EN MIDDELEN TIJDENS DE CORONACRISIS

De ambtelijke organisatie

De coronacrisis heeft veel gevraagd van de ambtelijke organisatie van gemeenten, op veel verschillende gebieden. Zonder een uitputtende lijst te geven wil de Raad hier vier gebieden benoemen waar zeker extra inzet van gemeenten nodig was. Allereerst was er extra inzet nodig op de handhaving. De buitengewone opsporingsambtenaren (boa's) van gemeenten kregen het extra druk met het handhaven van de coronamaatregelen. Daarnaast moesten gemeenten aan de bak om regelingen als de *Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers* (Tozo) en de *Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten* (TONK) uit te voeren. Ook het financieel management vroeg tijdens de coronacrisis wat extra's van gemeenten. Ze wilden commerciële huurders van gemeentelijk vastgoed, voornamelijk horecabedrijven, uitstel geven van de huur en van ozb. Hier was in een aantal gevallen maatwerk

voor nodig. Ten slotte waren griffiers veel van hun tijd kwijt aan het organiseren van gemeenteraadsvergaderingen die of digitaal plaatsvonden, of fysiek op een andere locatie, of wel in het gemeentehuis maar dan met vele maatregelen en alternatieve protocollen. Ook werd voor het digitale vergaderen een beroep gedaan op de ondersteuning van ambtenaren die normaal gesproken de ambtelijke organisatie van de gemeenten ondersteunden op ICT-gebied.

Ziekte door corona, hoewel soms met ernstige gevolgen voor de getroffen personen, had geen grote impact op de mate waarin gemeenten hun taken konden uitvoeren. Althans, dat is de indruk die de Raad in zijn gesprekken heeft opgedaan. In 2020 nam het ziekteverzuim af ten opzichte van 2019; over 2021 zijn nog geen cijfers.[54]

Financiële verhoudingen: compensatie

Gemeenten moesten vanwege de coronacrisis extra uitgaven doen en liepen inkomsten mis. Extra uitgaven waren er bijvoorbeeld voor de handhaving, de afvalinzameling en voor het ondersteunen van sportverenigingen, muziekscholen, musea en buurt- en clubhuizen. Minder inkomsten hadden gemeenten met name door de lagere opbrengsten van de reclame-exploitatie, de toeristenbelasting en de parkeerbelasting.[55]

Voor deze misgelopen inkomsten en extra uitgaven heeft het rijk met gemeenten afspraken gemaakt over een breed pakket aan financiële compensatie voor 2020 en 2021.[56] Deze afspraken zijn op constructieve wijze tot stand gekomen en zowel gemeenten als het rijk zijn over het algemeen tevreden over de inhoud van deze afspraken.[57] Wel leven er bij enkele gemeenten nog vragen over of bepaalde extra kosten en misgelopen inkomsten ten gevolge van de coronacrisis over het hoofd zijn gezien bij het vaststellen van de compensatie. Boven op deze algemene compensatie zijn ook nog aanvullende maatregelen getroffen, zoals door het nemen van de *Regeling specifieke uitkering zwembaden en ijsbanen COVID-19*. Gemeenten kunnen daardoor een specifieke uitkering aanvragen om het exploitatietekort van zwembaden en ijsbanen onder hun beheer aan te vullen.

Positieve effecten van de coronacrisis op de gemeentefinanciën waren er ook. Zo kregen gemeenten vanwege een verwachte grote stijging in het aantal bijstandsuitkeringen in 2020 een hoog BUIG-budget, maar viel deze stijging in de praktijk erg mee, waardoor gemeenten van dit budget een aardige som

54 Regioplan (2021).
55 Andersson Elffers Felix (2021).
56 Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (2020, 28 mei); Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (2021, 26 maart). Zie voor een overzicht van de compensatie Vereniging van Nederlandse Gemeenten (2020).
57 Raad voor het Openbaar Bestuur (2021).

overhielden.[58] Deze 'baten' van de coronacrisis zijn tijdens de compensatie van de misgelopen inkomsten en extra kosten niet verrekend, waardoor gemeenten over het algemeen financieel gezien positiever uit de coronacrisis kwamen, in ieder geval op de korte termijn.

4.3 NIEUWE PROBLEMEN, NIEUWE KANSEN

Zaken raken op de achtergrond

Doordat bepaalde zaken tijdens de coronacrisis meer aandacht vereisten en blijven eisen, zijn andere zaken onvermijdelijk op de achtergrond geraakt. Dit geldt bijvoorbeeld voor de handhaving: omdat er veel handhavers nodig waren voor de controle op de naleving van coronamaatregelen, waren er minder inzetbaar voor bijvoorbeeld milieucontroles op industrieterreinen. De Raad vindt het op grond van de gevoerde gesprekken lastig een inschatting te maken hoeveel zaken er in welke mate zijn blijven liggen en in welke mate dit nog gevolgen kan hebben voor de mensen en middelen die gemeenten nodig hebben om effectief te kunnen opereren.

De coronacrisis veroorzaakt nieuwe problemen

De hoeveelheid extra werk die op gemeenten afkomt en de termijn waarop dat extra beroep op gemeenten gedaan zal worden is lastig in te schatten. Het zijn veelal verwachte effecten die lastig hard te maken zijn. Ook is het lastig om te beoordelen of deze effecten incidenteel of structureel zijn: herstelt het oude normaal zich weer snel, of zorgt de coronacrisis voor een langduriger probleem?[59] Deze onzekerheid is des te groter omdat de gevolgen voor de samenleving en voor gemeenten zeer sterk afhangen van het verloop van de coronapandemie: dooft deze langzaam uit, of groeit deze door nieuwe mutaties uit tot een nog grotere bedreiging voor de volksgezondheid dan we tot nu toe hebben gezien? En met welke maatregelen reageert de rijksoverheid in deze situaties? Deze factoren zijn bepalend voor de uitdagingen waar gemeenten zich voor gesteld zullen zien.[60]

Wel heeft de Raad een aantal signalen opgevangen in de vele gesprekken die hij heeft gevoerd. Ook beginnen langzaam maar zeker de resultaten van onderzoek naar buiten te komen. Op grond hiervan denkt de Raad dat op

58 De totale uitgaven aan de bijstand lagen in 2020 316 miljoen euro lager dan het uitgekeerde budget (Divosa (2021, 3 mei)).

59 Dit geldt bijvoorbeeld in sterke mate voor de gevolgen van de coronacrisis voor het mentale welzijn van mensen. Blijven deze gevolgen doorwerken, herstelt men snel van de gevolgen of verhoogt een crisis als deze juist de mentale veerkracht van mensen op de lange termijn? Zie Teeffelen (2022, 19 februari).

60 Zie ook: Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid & Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (2021).

de hierna volgende gebieden gemeenten, nu het coronavirus van crisis naar opgave gaat, een inspanning zullen moeten plegen. De Raad pretendeert niet dat dit een volledige lijst is, maar het geeft wel een indruk van de nu meest opvallende zaken waarvoor extra inzet van gemeenten nodig is. Om deze te kunnen leveren zullen gemeenten voldoende mensen en middelen nodig hebben.

De Raad benadrukt dat onderstaande lijst een opsomming is van verwachte gevolgen van de coronapandemie en -maatregelen tot nu toe. Gevolgen uit het verdere verloop van de coronapandemie, welke vorm deze dan ook aanneemt, zijn nog met te veel onzekerheden omgeven om hier onderbouwde uitspraken over te kunnen doen.

- **Extra inzet nodig voor cultuur en sport**
  Ten eerste heeft de coronacrisis grote gevolgen gehad voor sport- en cultuurverenigingen.[61] Gemeenten moeten hen wellicht intensiever dan eerder ondersteunen vanwege een afgenomen ledenaantal. Gemeenten moeten ook beleid vormen op het gestegen aantal mensen dat in de openbare ruimte alleen of in groepen sport, wellicht blijvend.

- **Problemen op het sociaal domein**
  De effecten van de coronacrisis op de werkloosheid en daarmee de bijstand en de schuldhulpverlening vallen tot nu toe erg mee.[62] In januari 2022 daalde het werkloosheidspercentage tot 3,6 procent, het laagste percentage in bijna twintig jaar.[63] In september 2021, voor de coronagolf van de winter van 2021-2022, raamde het Centraal Planbureau dat de werkloosheid in 2022 slechts licht zal stijgen en nog onder het niveau van 2020 blijft.[64]

  Wel worden grote gevolgen verwacht wat betreft de jeugd en de geestelijke gezondheidszorg (ggz). Op het gebied van jeugdhulp zijn er de meest concrete aanwijzingen dat er een groter beroep wordt gedaan op gemeenten. Na een daling van het beroep op de jeugdhulp in de eerste lockdown van 2020 begon het beroep op de jeugdhulp in 2021 te stijgen, waarbij de problematiek ernstiger leek te worden.[65] In het eerste halfjaar van 2021 kwamen er 36 duizend jeugdhulptrajecten bij, een stijging van 11 procent.[66]

61 Mulier Instituut (2021).
62 De Nederlandse ggz (2021, 9 november).
63 Centraal Bureau voor de Statistiek (2022, 17 februari). Cijfers over het werkloosheidspercentage zijn pas vanaf 2003 beschikbaar. Sinds 2003 is er geen lager werkloosheidspercentage geweest dan er in januari 2022 was.
64 Centraal Planbureau (2021, september). Het CPB raamde dat de werkloosheid stijgt van 3,4% in 2021 naar 3,5% in 2022; in 2020 was de werkloosheid 3,8%.
65 Vereniging van Nederlandse Gemeenten (2021).
66 Centraal Bureau voor de Statistiek (2021, 29 oktober).

Wat betreft de geestelijke gezondheidszorg zijn tijdens de pandemie de wachtlijsten onverminderd groot gebleven en voor de jeugd-ggz stijgt de vraag zelfs. De Nederlandse ggz verwacht niet dat deze wachttijden voorlopig korter worden. Ze verwacht dat de na-ijleffecten van corona hier nog bovenop komen.[67] Deze na-ijleffecten bestaan uit mensen die tijdens de coronacrisis te kampen krijgen met problemen rond het geestelijk welbevinden, maar pas als het coronavirus in hevigheid afneemt hulp zoeken. De signalen dat er meer mensen en met name jongeren kampen met geestelijke problemen worden steeds duidelijker. Zo blijkt uit onderzoek van het Trimbos-instituut, het RIVM en de GGD GHOR dat 29 procent van de studenten 'sterk eenzaam' is, 12 procent ernstige psychische klachten ondervindt en 26 procent van de studenten geeft aan in de afgelopen vier weken af en toe of vaker de wens te hebben gehad dood te willen zijn, of te willen gaan slapen en nooit meer wakker te worden. De coronacrisis heeft aan al deze zaken bijgedragen, stellen de onderzoekers, al is niet vast te stellen in welke mate. Het is namelijk de eerste keer dat de mentale gezondheid van studenten gemeten is op deze wijze.[68] In 2021 stierven 15 procent meer jongeren tot 30 jaar door zelfdoding dan het gemiddelde in de jaren ervoor. Een klinische duidingsgroep van 113 Zelfmoordpreventie noemt suïcide 'het topje van de ijsberg' en constateert dat 'er afgelopen jaar meer leed is gesignaleerd onder jongvolwassenen, zoals toegenomen levensmoeheid, somberheid en verlies van perspectief'.[69] Vanuit hun verantwoordelijkheid voor de jeugdhulp en de ggz lijken gemeenten voor een behoorlijke uitdaging op dit gebied te staan.

- **Mantelzorg en burgerinitiatieven**

  Tijdens de coronacrisis liepen het vrijwilligerswerk en de activiteiten binnen burgerinitiatieven sterk terug. Met name de formeel opgezette initiatieven met veel vrijwilligers konden zich moeilijk aanpassen, omdat die pas weer van start konden als alles echt helemaal veilig was. Kleinere initiatieven konden makkelijker meebewegen met de omstandigheden. Die zijn ook minder afhankelijk van steun van de gemeente, die lastiger vindbaar was tijdens de coronacrisis, waardoor initiatieven die meer afhankelijk waren van contact met de gemeente het moeilijk hadden.[70] Het opnieuw vinden en ondersteunen van burgerinitiatieven en vrijwilligers zal extra inzet vragen van gemeenten.[71]

67 De Nederlandse ggz (2021, 9 november).
68 Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, Trimbos-instituut & GGD GHOR Nederland (2021).
69 113 Zelfmoordpreventie (2022, 14 januari).
70 Spit e.a. (2021).
71 Sociaal en Cultureel Planbureau (2020).

De coronacrisis heeft een dubbel effect op de mantelzorg gehad. Enerzijds zijn er veel mantelzorgers die door de coronacrisis (tijdelijk, met tussenpozen of helemaal) zijn gestopt met het zorgen, uit angst voor besmetting of vanwege de beperkende maatregelen. Dit zet extra druk op de professionele zorg. Anderzijds is het beroep dat gedaan werd op mantelzorgers vergroot, bijvoorbeeld doordat andere zorg of dagbesteding tijdelijk noodgedwongen is stopgezet. Extra ondersteuning van die mantelzorgers door bijvoorbeeld respijtzorg of cursussen gaat wat extra's vragen van gemeenten.

Ook ondersteunen vrijwilligerswerk, burgerinitiatieven en mantelzorg veel taken waar gemeenten verantwoordelijk voor zijn, onder andere op het sociaal domein en qua werk en inkomen. Denk bijvoorbeeld aan vrijwilligers die mensen met problematische schulden helpen of een buurtinitiatief tegen eenzaamheid. Zolang het aantal vrijwilligers, buurtinitiatieven en mantelzorgers nog niet op het oude peil terug is zal er van gemeenten extra professionele inzet nodig zijn op deze taken.

- **Extra inzet voor binnensteden**

  Zoals genoemd zal de coronacrisis waarschijnlijk ook de leegloop van winkels in bepaalde binnensteden versnellen,[72] hoewel dit effect op 1 januari 2021 nog niet te zien was.[73] In grote steden en aantrekkelijke regionale centra is de leegstand beheersbaar; steden buiten de randstad met alleen een regionale winkelfunctie hebben het moeilijker. Vaak zorgt leegstand voor een neerwaartse spiraal: leegstand maakt binnensteden minder aantrekkelijk voor bezoekers en lagere bezoekersaantallen zorgen weer voor meer leegstand.

  Dit vraagt om een scherper beleid op binnensteden.[74] Gemeenten krijgen hier deels al meer geld voor, gericht op het rendabel maken van projecten die gericht zijn op herstructurering van binnensteden.[75] Zeker is dat de herstructurering van binnensteden voor bepaalde gemeenten een onderwerp wordt dat door de coronacrisis extra aandacht vraagt.

Structurele financiële gevolgen voor gemeenten

De structurele gevolgen van corona voor de gemeentefinanciën zijn zeer lastig te voorspellen. Voor individuele gemeenten zullen er zeker gevolgen zijn, bijvoorbeeld wanneer bedrijven failliet gaan en daarom uitgestelde huur of belastingen niet meer terug kunnen betalen. Wat dit betekent op macroniveau, voor het geheel van gemeenten, is echter onzeker.

72 Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat (2021, 12 mei).
73 Stadszaken (2021, 20 april).
74 Maas, M. (2021, 13 mei).
75 Er is 100 miljoen euro beschikbaar vanuit het ministerie van EZK (Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat (2021, 12 mei)).

Gemeenten verwachten dat corona de toenemende leegstand in de binnensteden structureel heeft versneld (zie hierboven), wat gevolgen kan hebben voor de WOZ-waarde van gebouwen in de binnenstad en daarmee voor wat gemeenten aan ozb kunnen ophalen. Bovendien heeft een minder aantrekkelijke binnenstad gevolgen voor de inkomsten uit parkeren, de toeristenbelasting en de precariobelasting.[76] De precieze effecten op de gemeentefinanciën van deze economische gevolgen zijn echter nog zeer onzeker.

Ambtenaren blijven waarschijnlijk meer dan voor de coronacrisis thuiswerken. Enerzijds moeten gemeenten hiervoor investeren in de digitale infrastructuur, anderzijds hebben zij door het thuiswerken lagere uitgaven aan de fysieke werkomgeving en woon-werkverkeervergoedingen. Mogelijk kunnen gemeenten besparen op kantoorruimte; hoe flexibel gemeenten zijn om daarop in te spelen is afhankelijk van bestaande contracten en gebouwen die de gemeente reeds in bezit heeft. Wat precies de gevolgen zijn op financieel vlak van het thuiswerken door ambtenaren is nog lastig in te schatten.[77]

De coronacrisis is samengevallen met een behoorlijke stijging van de kosten voor de afvalinzameling. Deze waren voor een groot deel eenmalig, veel mensen besloten dat de lockdown een goede tijd was voor het opruimen van hun rommelzolder of garage. Tegelijkertijd wordt vermoed dat een deel van de extra kosten voor de afvalinzameling kwam door het thuiswerken. Daardoor vond een verschuiving plaats van minder bedrijfsafval naar meer afval van particulieren dat gemeenten moeten ophalen.[78] Deze kosten zijn door de rijksoverheid gecompenseerd voor 2020 en 2021 maar zullen komende jaren deels terugkeren nu het thuiswerken door de coronacrisis meer is geïntegreerd in de samenleving.

4.4 LOKAAL LEIDERSCHAP

De verschillende rollen van de burgemeester

Het bestuurlijke vermogen van de overheid wordt niet alleen bepaald door de ambtelijke capaciteit en de beschikbare instrumenten en (financiële) middelen, maar ook door het leiderschap dat lokale bestuurders inzetten. Gedurende lange tijd lag de nadruk in de coronacrisis erg op de rol van de burgemeester. Burgemeesters hadden veel verschillende rollen tijdens de coronacrisis.[79] Ze waren allereerst crisismanager. Daarbij moesten ze schaken op drie borden en op twee verschillende manieren: ze moesten tegelijkertijd maatregelen nemen in een sociaaleconomische en gezondheidscrisis via reguliere structu-

76 Andersson Elffers Felix (2021).
77 Idem.
78 Idem.
79 Zie ook: Zuydam (2021).

ren, en via de crisisstructuur moesten ze leidinggeven aan de handhaving van de contactbeperkende maatregelen. Daarbij lag de nadruk sterk op het treffen van effectieve maatregelen; de gebruikelijke bestuurlijke en democratische structuren ervoeren veel bestuurders (tijdelijk) als minder belangrijk.[80]

Daarnaast moesten burgemeesters ook nog voorzitter van het college van burgemeester en wethouders en van de gemeenteraad zijn, naast hun rol als burgervader of -moeder. In die laatste rol waren burgemeesters aan zet om de crisis te duiden en mensen handvatten aan te reiken om adequaat met de coronacrisis om te gaan. Tijdens crises kijken mensen naar onder andere bestuurders voor een verhaal over wat er aan de hand is. De aanwezigheid of de afwezigheid van een dergelijk verhaal kan een grote invloed hebben op het draagvlak voor beleid en maatregelen om de crisis te bedwingen.[81] Het vervullen van al deze verschillende rollen heeft een groot beroep gedaan op de veerkracht van burgemeesters.

Ook waren er 25 burgemeesters die hun rol als voorzitter van hun veiligheidsregio plots zagen veranderen. Zij vulden deze rol op verschillende wijze in. Een van de belangrijkste verschillen was in welke mate zij solistisch optraden of juist zoveel mogelijk burgemeesters en gemeenteraden van de gemeenten in hun veiligheidsregio's meenamen in de besluitvorming. De Raad vindt het positief dat veel voorzitters van veiligheidsregio's, ondanks het feit dat zij van maart tot december 2020 alle bevoegdheden in handen hadden om zelf knopen door te hakken, geprobeerd hebben in ieder geval alle burgemeesters en soms ook de gemeenteraden van de gemeenten in hun veiligheidsregio te betrekken bij de besluitvorming.

Nieuwe eigenschappen gevraagd?

De coronacrisis was een zware periode voor veel regionale en lokale bestuurders. Er is een groot beroep gedaan op hun inzet en veerkracht. In maart 2020 ervoeren zij plots een geheel nieuwe werkelijkheid waarin ze nieuwe rollen moesten vervullen of bestaande rollen anders moesten invullen. Ook de verscherpte verhoudingen en toegenomen polarisatie in de samenleving vroegen veel van lokale bestuurders.

Op een meer abstract niveau zijn er echter ook indicaties dat de eigenschappen die van bestuurders gevraagd zijn tijdens de coronacrisis niet heel anders waren dan in de periode daarvoor, hoewel de praktische invulling van deze eigenschappen anders was. Uit een vergelijking van de resultaten van de Beste Bestuurderverkiezingen in 2015 en 2020 bleek dat in beide jaren deskundigheid en daadkracht relatief vaak werden toegeschreven aan wethouders die

80 Landelijk Operationeel Team Corona (2021).
81 Boin e.a. (2021).

genomineerd werden voor de Beste Bestuurderverkiezingen, en betrokkenheid en daadkracht relatief vaker aan genomineerde burgemeesters (en commissarissen van de Koning).[82] In 2021 werden de genomineerde bestuurders ten opzichte van het jaar daarvoor aanzienlijk vaker getypeerd als toegankelijk, deskundig en analytisch en beduidend minder vaak als daadkrachtig, alhoewel daadkracht nog een van de meest toegekende eigenschappen was. Er zijn dus indicaties dat men toegankelijkheid, deskundigheid en analytisch vermogen belangrijkere eigenschappen is gaan vinden van lokale bestuurders en daadkracht relatief minder belangrijk. Of dit door de coronapandemie komt is lastig te zeggen; oorzaak en gevolg is hierbij niet vast te stellen en 2020 was op drie maanden na ook een coronajaar.[83]

Wel is het duidelijk dat lokale bestuurders aan deze gevraagde eigenschappen op een andere manier uitvoering moesten geven, met name betrokkenheid en toegankelijkheid. Daardoor kan hier ook voor het gevoel een grotere nadruk op zijn komen te liggen: het betrokken en toegankelijk zijn vroeg en vraagt meer bewuste aandacht. De markt opgaan of langsgaan bij een buurthuis kon niet meer; in plaats daarvan maakten bestuurders bijvoorbeeld wandelingen met inwoners.[84]

Het aansturen van de ambtelijke organisatie

De coronacrisis stelde de overheid voor enorme nieuwe uitdagingen die vrijwel altijd disciplineoverstijgend waren. De teams die er waren voldeden niet; samenwerking was nodig. Vaak zetten gemeenten hiervoor geheel nieuwe organisatieonderdelen op. In hoeverre dit soort samenwerking slaagt, hangt voor een groot deel af van leiderschap. Dit vroeg extra aandacht van bestuurders, gemeentesecretarissen, directeuren en teamleiders, bijvoorbeeld om kennisuitwisseling te stimuleren en een cultuur van sociale veiligheid te creeren waarin ongemakkelijke boodschappen worden verwelkomd als iets om van te leren.[85]

Verhoudingen binnen colleges van burgemeester en wethouders

In de eerste maanden van de coronacrisis kwam er zeer veel nadruk te liggen op de verantwoordelijkheden van de burgemeester als hoeder van de openbare orde. Burgemeesters werden verantwoordelijk gehouden, en hielden zichzelf verantwoordelijk, voor de gehele crisis en alles wat erbij kwam kijken. De coronamaatregelen waren bepalend voor vele zaken: de lokale economie, sport, cultuur, jeugdzorg, enzovoorts. Daardoor voelden burgemeesters zich

82 Gesprek met Sabine van Zuydam (zie bijlage II).
83 Boonstra, W. (2021, 23 november).
84 In Baarn bijvoorbeeld (RTV Utrecht (2021, 14 april)), en in Molenlanden (Verhagen, J. (2020, 25 juni)).
85 Vereniging voor Bestuurskunde (2020, 22 april).

ook verantwoordelijk voor deze zaken, die eerder onder de verantwoordelijkheid van wethouders vielen.[86]

Gedurende de crisis kwamen wethouders wel beter in positie om actie te ondernemen op de gevolgen van de coronacrisis voor de opgaven in hun portefeuille, zoals economie of sociale cohesie.[87] Een belangrijke factor hierbij was in hoeverre wethouders goed waren aangesloten op de informatiestromen binnen de veiligheidsregio en in hoeverre zij zelf een netwerk hadden binnen de samenleving. Immers, als zij weinig wisten van de gevolgen van het virus en de maatregelen, konden zij daar ook geen actie op ondernemen.[88] Een meerderheid van de wethouders gaf in de zomer van 2020 aan dat de coronacrisis het wethouderschap uitdagender en veeleisender had gemaakt.[89]

De verhoudingen binnen de colleges van B&W veranderden ook in crisistijd. In juni en juli 2020 gaf een meerderheid van de wethouders aan dat hun college meer collegiaal was gaan besturen. Tegelijkertijd vergrootte de coronacrisis ook politieke tegenstellingen, met name binnen colleges waar politieke tegenstellingen al een grote rol speelden.[90]

4.5 BESTUURLIJK VERMOGEN IN CARIBISCH NEDERLAND

De uitdagingen van de openbare lichamen

De openbare lichamen bevinden zich in een uitdagende positie. Dit komt vooral door de kleinschaligheid: op Saba wonen ongeveer 2000 mensen, op Sint Eustatius ruim 3000 en op Bonaire ruim 20.000. Mede daarom zijn hun ambtelijke apparaten niet erg groot en is er slechts een kleine poule van mensen om ambtenaren uit te werven. Hoewel de openbare lichamen dus kleiner zijn dan de gemiddelde Nederlandse gemeente zijn zij wel verantwoordelijk veel zaken. Zij moeten niet alleen de taken uitvoeren waar in Europees Nederland een gemeente voor verantwoordelijk is, maar ook taken waar in Europees Nederland provincies, waterschappen en regionale samenwerkingsverbanden verantwoordelijk voor zijn. Ook kunnen zij niet voor ondersteuning aankloppen bij de provincie of samenwerkingsverbanden omdat die er niet zijn in Caribisch Nederland. Kortom: de openbare lichamen moeten met een kleine organisatie veel werk verzetten.

86 Roest e.a. (2020).
87 Landelijk Operationeel Team Corona (2021).
88 Platform 0031 (2021, 12 juli).
89 Roest e.a. (2020).
90 Idem.

Mensen en middelen voorafgaand aan de coronacrisis

Uit eerdere rapporten over Caribisch Nederland bleek al dat de ambtelijke organisaties van de openbare lichamen gebaat zijn bij versterking, zowel in omvang als qua deskundigheid.[91] De gesprekken die de Raad heeft gevoerd bevestigen dit beeld.

De financiën van de openbare lichamen verkeerden aan het begin van de coronacrisis in een slechte staat. Vanaf 10-10-'10 is er steeds meer geld vanuit de rijksbegroting besteed aan Caribisch Nederland: waar in 2012 het rijk nog 200 miljoen euro uitgaf aan Caribisch Nederland, liep dit op tot 531 miljoen in 2020.[92] De ministeries besteedden het leeuwendeel van dit extra geld, dat dus niet terecht kwam bij de openbare lichamen. Het overige extra geld dat wel bij de openbare lichamen terechtkwam keerden ministeries uit via bijzondere uitkeringen.[93] Deze middelen mogen de openbare lichamen alleen aan vooraf gespecificeerde zaken besteden en ze moeten gedetailleerd verantwoording afleggen over de besteding van deze uitkeringen. De bijzondere uitkeringen keerden ministeries vaak uit voor kleine taken: een derde van de bijzondere uitkeringen had een omvang van minder dan 100.000 Amerikaanse dollar (de gangbare munteenheid in Caribisch Nederland). Ook werden ze vooral uitgekeerd voor taken waar de openbare lichamen zelf verantwoordelijk voor zijn.[94] Het aantal bijzondere uitkeringen is snel toegenomen: de begroting van Bonaire bestond in 2019 voor een derde uit bijzondere uitkeringen, de begroting van Saba zelfs voor ongeveer drie vierde deel.[95]

Deze verhouding komt ook doordat de vrije uitkering van het BES-fonds, vergelijkbaar met het gemeente- en provinciefonds, sinds 2012 niet meer is verhoogd, behalve voor indexatie van loon- en prijsontwikkeling. Het BES-fonds loopt niet mee in de systematiek van het gemeente- en provinciefonds. Die fondsen groeien automatisch mee met de rijksbegroting, de zogenoemde trap-op-trap-af systematiek. Ook is het BES-fonds niet meegegroeid met bijvoorbeeld een stijging van het aantal inwoners van Bonaire met bijna 40 procent.

Dergelijke financiële verhoudingen zijn niet bevorderlijk voor het bestuurlijke vermogen van de openbare lichamen. Incidentele middelen leiden tot een voorkeur voor kortetermijnprojecten. Als een ministerie een bijzondere uitkering verstrekt voor het opstarten van een langetermijnproject, is er niet altijd genoeg oog voor de structurele kosten die vervolgens een beslag leggen

91 Raad van State (2019).
92 Algemene Rekenkamer (2021).
93 Werkgroep Interdepartementaal Beleidsonderzoek Koninkrijksrelaties (2019).
94 Algemene Rekenkamer (2021).
95 Algemene Rekenkamer (2021).

op de vrije uitkering van een openbaar lichaam.[96] Bovendien gaan de bijzondere uitkeringen gepaard met een hoge verantwoordingslast voor de openbare lichamen die zeker als het om kleine uitkeringen gaat niet in verhouding staat met het uitgekeerde bedrag.

Mensen en middelen tijdens de coronacrisis

De coronacrisis vroeg een extra inspanning van de ambtenaren van de openbare lichamen. Plots moesten zij heel veel zaken regelen. Op Saba ging de eerste twee maanden van de coronacrisis alle uitvoeringscapaciteit naar de crisisbestrijding; alleen de directe dienstverlening naar burgers bleef daarnaast op orde. Beetje bij beetje konden ambtenaren reguliere taken weer oppakken, maar nog steeds neemt de coronacrisis een significant deel van de ambtelijke capaciteit van de openbare lichamen in beslag. Ook de andere openbare lichamen geven aan dat de coronacrisis een zeer groot beslag heeft gelegd op hun ambtelijke capaciteit.

De inwerkingtreding van de *Tijdelijke wet maatregelen covid-19* (de coronawet) heeft in dit opzicht niet geholpen. De openbare lichamen geven aan dat het bestuurders en ambtenaren veel tijd kost om hun stem gehoord te krijgen bij de ministeries en om iets te wijzigen in de ministeriële regelingen voor de coronamaatregelen voor de openbare lichamen. Voor inwerkingtreding van de coronawet kostte het wijzigen van de coronamaatregelen uiteraard ook veel tijd: de gezaghebbers en de regeringscommissaris consulteerden hun Eilandelijk Beleidsteam of Outbreak Management Team en overlegden ook veel met de waarnemend rijksvertegenwoordiger en instanties in Europees Nederland, zoals het ministerie van VWS en het RIVM. Dat laatste kost hun nu echter meer tijd dan voorheen, omdat het voor hen lastig is grip te krijgen op de bureaucratische processen die zij door moeten om de coronamaatregelen, nu vastgelegd in ministeriële regelingen, te wijzigen (zie paragraaf 2.6).

Wat betreft financiële middelen zijn de openbare lichamen in dezelfde regelingen meegenomen als gemeenten. Ze zijn gecompenseerd voor misgelopen (belasting)inkomsten, met name de toeristenbelasting, maar ook de luchthavenbelasting en misgelopen entreegelden voor de nationale parken; en ze zijn ook gecompenseerd voor extra kosten die ze moesten maken voor bijvoorbeeld repatriëring, schoonmaak, overhead, reiskosten en de aanschaf van beschermingsmiddelen.[97] Over deze financiële compensatie is men over het algemeen zeer tevreden.

96 Idem.
97 Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (2020, 16 oktober).

Gevolgen van de coronacrisis voor lokale opgaven

Zoals aangegeven zijn er bij de openbare lichamen veel zaken stil komen te liggen door de coronacrisis. Dit betreft vooral projecten die ten goede komen aan de ontwikkeling van de eilanden op de lange termijn. Dit kwam met name door het gebrek aan ambtelijke capaciteit: vrijwel iedereen moest zich aanvankelijk bezighouden met de coronacrisis, de maatregelen om het virus in te dammen en alle regelingen om de sociale en economische gevolgen te beperken. Dit nam ook het merendeel van de tijd in beslag van de gezaghebbers en de regeringscommissaris. Hoewel onduidelijk in welke mate staat het vast dat de openbare lichamen achterstanden hebben opgelopen bij het aanpakken van lopende kwesties.

Over de sociale en economische impact van de coronacrisis in Caribisch Nederland en over de impact op de mentale weerbaarheid van mensen is minder bekend dan over de impact in Europees Nederland. Hieronder gaat de Raad in op de sociale en de economische gevolgen van de coronacrisis in Caribisch Nederland.

- **Sociale gevolgen**

  Hulpverleners rapporteerden aan het begin van de coronacrisis zorgen over een toename van huiselijk geweld door de tijdelijke sluiting van instellingen als scholen, kinderopvang, naschoolse opvang en sportverenigingen. Huiselijk geweld was in Caribisch Nederland al een substantieel probleem: 90 procent van de geïnterviewden voor het Veiligheidsbeeld BES 2018 noemt geweld ‘een belangrijk probleem’ voor kinderen, adolescenten en vrouwen in hun gemeenschap.[98]

- **Gevolgen voor economie, werk en inkomen**

  De sociaaleconomische situatie in Caribisch Nederland was voorafgaand aan de coronacrisis al precair. Ongeveer een derde van alle huishoudens in Caribisch Nederland had in 2015 een inkomen dat 75 procent of minder bedroeg van het geschatte gemiddelde budget dat noodzakelijk is voor de basale uitgaven.[99] Op economisch gebied was de impact groot voor de inwoners en bedrijven. Op Bonaire, Saba en Sint Eustatius kwamen respectievelijk 58 procent, 67 procent en 69 procent minder personen aan via het vliegtuig.[100] De coronapandemie en de maatregelen hebben deze situatie voor velen schrijnender gemaakt.[101]

98 UNICEF (2019), p. 38.
99 Regioplan (2018), p. 54.
100 Centraal Bureau voor de Statistiek (2021).
101 Ombudsman Sint Maarten e.a. (2020, 8 juli).

De steunpakketten van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat hebben de ergste economische gevolgen van de coronacrisis als het goed is in grote mate opgevangen. Wel schrijven de ombudsmannen van het Koninkrijk dat de voorwaarden die de rijksoverheid stelt aan de liquiditeitssteun voor bedrijven een negatief effect hebben op het welzijn van vele burgers, met name de meest kwetsbare.[102]

De openbare lichamen hebben aandacht gevraagd voor een toename van armoede.[103] Sommige kinderen zijn voor hun eten afhankelijk van schoolmaaltijden. Sociale teams, scholen en andere maatschappelijke organisaties hebben er in overleg met de bestuurders van de openbare lichamen tijdens de schoolsluitingen voor gezorgd dat deze kinderen schoolmaaltijden bleven ontvangen. Specifiek op Bonaire is er sinds de crisis een toename in het aantal kinderen dat geregistreerd is voor schoolmaaltijden, een indicator voor toenemende armoede.[104]

Inmiddels herstelt het toerisme op Bonaire zich goed: het aantal toeristen was in de zomer van 2021 even hoog als in de zomer van 2019.[105] De tijd moet nog uitwijzen hoe snel en in hoeverre de lokale economie zich herstelt en wie in welke mate van dit herstel profiteren.

Gevolgen voor de financiën en het ambtelijke apparaat

Omdat er weinig zicht is op de gevolgen voor de lokale economie is het ook lastig te zeggen wat de gevolgen van de coronacrisis zijn voor de financiën van de openbare lichamen. Zeker de financiën van Bonaire zijn voor een substantieel deel, namelijk voor ruim 20 procent, afhankelijk van de opbrengsten van de eigen belastingen.[106] Hier is nu incidentele compensatie voor gekomen,[107] maar structurele gevolgen voor de economie zullen ook structurele gevolgen hebben voor de financiën van de openbare lichamen.

Het is onzeker hoeveel de herstelplannen zullen vragen van de bestuurders, ambtenaren en financiën van de openbare lichamen. Wel is het duidelijk dat het bestuurlijke vermogen van de openbare lichamen al maximaal wordt uitgedaagd en dat extra plannen moeilijk uit te voeren zullen zijn zonder extra middelen en mensen. Daarbij komt nog eens dat velen het belangrijk vinden

102 Idem.
103 Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (2020, 24 april).
104 UNICEF (2020).
105 Centraal Bureau voor de Statistiek (2021, 6 december).
106 Algemene Rekenkamer (2021).
107 Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (2021, 29 juni).

dat herstelplannen worden verbonden aan het oplossen van meer fundamentele problemen.[108] Uiteraard vraagt een dergelijke aanpak nog meer van de openbare lichamen.

Persoonlijk leiderschap

De rol van het leiderschap van met name de gezaghebbers en de regeringscommissaris was zeer belangrijk. Zij gaven de bevolking informatie over het verloop van de coronacrisis en over de noodzaak van de getroffen maatregelen via persconferenties en radio-uitzendingen, zoals dat in Nederland op nationaal niveau gebeurde door de minister-president en de minister van VWS. Die landelijke persconferentie speelde in Caribisch Nederland nauwelijks een rol; daardoor was de rol van de gezaghebbers en de regeringscommissaris des te belangrijker.

4.6 SLOT

In dit hoofdstuk heeft de Raad gekeken naar de invloed van de coronacrisis op het bestuurlijke vermogen van gemeenten en de openbare lichamen: de mate waarin zij in staat zijn om effectief te besturen en hun taken goed uit te voeren. Dit is gebaseerd op het leiderschap van lokale bestuurders, het vermogen van de ambtelijke organisaties van gemeenten en de (financiële) middelen waarover gemeenten beschikken. De coronacrisis heeft veel gevraagd van de ambtelijke organisatie van gemeenten. Denk daarbij aan het handhaven van de coronamaatregelen en het uitvoeren van de uitbetaling van de steunpakketten. Maar ook op andere gebieden vroeg de coronacrisis een extra inspanning van gemeenteambtenaren. Voor het extra beroep dat dit deed op de financiële middelen heeft de rijksoverheid gemeenten gecompenseerd, evenals voor misgelopen inkomsten. Hierover zijn de betrokkenen in algemene zin tevreden.

Het is nog onzeker voor welke extra problemen en uitdagingen gemeenten gesteld staan door de coronacrisis. Wel zijn er gevolgen te verwachten op het gebied van cultuur en sport, de jeugdhulp, de geestelijke gezondheidszorg, het ondersteunen van mantelzorgers en burgerinitiatieven en het aantrekkelijk maken en/of houden van binnensteden. Ook de structurele financiële gevolgen voor gemeenten zijn lastig te voorspellen.

Lokaal leiderschap was en is zeer belangrijk. Van burgemeesters werd met name in het eerste jaar van de coronacrisis zeer veel gevraagd vanuit verschillende rollen. De coronacrisis heeft een groot beroep gedaan op de inzet en de veerkracht van lokale bestuurders. Zij moesten onder andere hun betrokkenheid bij burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties opnieuw vormgeven, omdat gebruikelijke vormen van contact niet mogelijk waren wegens

108 Denktank Coronacrisis (2021); Vereniging van Nederlandse Gemeenten (2021).

de contactbeperkende coronamaatregelen. Hoewel veel wethouders in de eerste maanden van de coronacrisis het gevoel hadden aan de zijlijn te staan, kwamen zij gedurende de crisis beter in positie om actie te ondernemen op de gevolgen van de coronacrisis voor de opgaven in hun portefeuille, zoals economie of sociale cohesie.

De ambtelijke organisaties van openbare lichamen in Caribisch Nederland bevonden zich zowel in omvang als qua (financiële) middelen in een uitdagende startpositie toen de coronacrisis toesloeg. Het ambtelijke apparaat van de openbare lichamen bestond niet uit genoeg mensen met niet altijd de juiste deskundigheid. Op dit ambtelijke apparaat deed de coronacrisis een groot beroep waardoor vele reguliere werkzaamheden en lopende opgaven achterstand opliepen. Met name sinds de inwerkingtreding van de coronawet zijn bestuurders en ambtenaren veel tijd kwijt aan het contact met de rijksoverheid. Ook de financiële uitgangspositie van de openbare lichamen was verre van ideaal. Wel zijn de openbare lichamen in dezelfde compensatieregelingen voor de openbare financiën meegenomen als de gemeenten. Ook de openbare lichamen zijn over de uitvoering hiervan tevreden.

De Raad heeft beperkt zicht kunnen krijgen op de gevolgen van de coronacrisis voor de opgaven waar de openbare lichamen komende jaren voor staan. Sociaal en economisch kwetsbare mensen zijn door de coronacrisis het hardste getroffen. Het is duidelijk dat er lopende opgaven zijn blijven liggen, waardoor daar achterstand op is ontstaan. Op economisch gebied is de impact van de coronacrisis groot geweest; het moet nog blijken in hoeverre de economie in Caribisch Nederland zich herstelt. De structurele gevolgen voor de financiën van de openbare lichamen zijn daarmee ook onzeker. De indruk van de Raad is dat het daadkrachtige en communicatieve lokale leiderschap van de gezaghebbers en de regeringscommissaris hebben bijgedragen aan een effectieve bestrijding van de coronapandemie.

5 Conclusie en aanbevelingen: lessen voor de blijvende corona-opgave

5.1 INLEIDING

In de voorgaande hoofdstukken heeft de Raad de gevolgen van de coronacrisis voor de bestuurlijke verhoudingen, de lokale democratie en het bestuurlijke vermogen van gemeenten en openbare lichamen geduid, om zo antwoord te geven op de vraag: wat zijn de financiële en bestuurlijke gevolgen van de coronacrisis voor gemeenten en Caribisch Nederland? In dit hoofdstuk vat de Raad zijn belangrijkste conclusies uit deze beschouwing samen en doet hij op grond hiervan aanbevelingen.

De meest algemene les die de Raad trekt uit de afgelopen twee jaren is dat Nederland lang in een crisismodus heeft verkeerd. Het bestempelen van een bepaalde periode tot een crisis legitimeert het prioriteren van daadkracht boven democratische legitimiteit en rechtsstatelijkheid. Als deze prioritering lang aanhoudt, doet dit langzaam maar zeker afbreuk aan onze democratische rechtsstaat, met onwenselijke gevolgen voor overheid en samenleving: warrige bestuurlijke verhoudingen tussen gemeenten, veiligheidsregio's en rijksoverheid en een lokale democratie die letterlijk en figuurlijk op afstand stond, en de nadelen die Caribisch Nederland ondervond van centrale besluitvorming over de coronamaatregelen, de grote moeite die het kostte om de 'Haagse' coronaregels passend te maken voor de situatie in Caribisch Nederland, met tot gevolg moeizame bestuurlijke verhoudingen, minder invloed van de eilandsraad en burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties, en een afgenomen bestuurlijk vermogen.

In plaats van de coronapandemie als crisis te behandelen, wordt het nu tijd dat het openbaar bestuur corona gaat aanpakken als een blijvende opgave, waarbij bestuurlijk vermogen, democratie en rechtsstaat met elkaar in balans zijn. Hiermee wil de Raad niet zeggen dat de coronapandemie geen grote gevolgen meer zal hebben voor de samenleving. De coronapandemie en de gevolgen ervan zullen om de aandacht van de overheid blijven vragen, hoe de pandemie zich ook ontwikkelt. Een aanpak van de coronapandemie en de gevolgen daarvan als opgave vraagt om inbedding van deze aanpak in de gebruikelijke bestuurlijke verhoudingen en in een systeem van democratische kaderstelling en controle. Wellicht lijken deze formele procedures slechts van weinig belang voor de bestuurlijke praktijk, maar het passeren ervan kan op de lange termijn vergaande gevolgen hebben voor de staat van onze democratische rechtsstaat.

De overgang van crisis naar opgave gaat niet als vanzelf. Het vergt meer dan alleen de slagzin 'van crisis naar opgave'. Na twee jaar crisismodus vraagt het een behoorlijke en bewuste inspanning om over te schakelen naar een 'nieuw normaal'. Hieronder doet de Raad aanbevelingen om het bestuur en de besluitvorming van gemeenten en openbare lichamen uit de crisismodus te halen en om gemeenten en openbare lichamen beter toe te rusten op het aanpakken van de corona-opgave.

5.2 RICHTING EEN NIEUW NORMAAL VOOR DE BESTUURLIJKE VERHOUDINGEN

Aanbeveling 1
De minister van Justitie en Veiligheid, voorzitters van veiligheidsregio's en andere burgemeesters dienen terughoudend te zijn met nemen van (informele) besluiten in het veiligheidsberaad en in regionale beleidsteams zonder dat deze zijn geborgd in het stelsel van democratische controle en verantwoording.

De veiligheidsregio's zijn een zeer effectieve crisisstructuur gebleken. De structuur creëerde zowel doorzettingsmacht in één persoon (de voorzitter van de betreffende veiligheidsregio) als binding tussen de rijksoverheid en lokale overheden via het Veiligheidsberaad. De normalisering van de bestuurlijke verhoudingen die de *Tijdelijke wet maatregelen covid-19* (de coronawet) tot doel had is maar beperkt opgetreden door het informeel voortzetten van het Veiligheidsberaad en de veiligheidsregio, zowel op ambtelijk als op bestuurlijk niveau. Uiteraard is onderlinge afstemming tussen burgemeesters goed, maar als er op informele wijze besluiten worden genomen via deze structuren brengt dit schade toe aan de lokale democratie (zie paragraaf 5.3).

Aanbeveling 2
Het kabinet dient in de *Tijdelijke regeling maatregelen covid-19* meer mogelijkheden voor burgemeesters op te nemen om lokaal maatregelen aan en uit te zetten.

De maatregelen voor de coronacrisis zijn *de facto* sinds het begin door het kabinet genomen, op landelijk niveau. Wel is er geëxperimenteerd met de mate waarin regio's en gemeenten daarvan mochten afwijken of aanvullende maatregelen konden stellen. Ervan uitgaan dat veiligheidsregio's in crisistijd zelf aanvullende maatregelen zouden nemen, bleek een vergissing. Ook van de mogelijkheden om lokaal af te wijken hebben veiligheidsregio's

en gemeenten slechts beperkt gebruik gemaakt. De coronawet laat het kabinet ruimte om voor verschillende regio's verschillende maatregelen in te stellen of om burgemeesters de bevoegdheid te geven om lokaal maatregelen aan en uit te zetten. Deze ruimte heeft het kabinet tot nu toe niet of nauwelijks benut. Door de centralistische invulling van de coronawet ervaren lokale bestuurders minder mogelijkheden voor maatwerk dan vóór december 2020. Nu de coronapandemie niet meer om een crisisaanpak vraagt maar een blijvende opgave is geworden, is het passend om ook meer mogelijkheden voor lokaal maatwerk te creëren.

Aanbeveling 3
De Raad adviseert centrale en decentrale bestuurders te werken aan een goed grensoverschrijdend bestuurlijk netwerk. Dat zorgt ervoor dat men elkaar in crisistijden beter weet te vinden. Zet mogelijk nu al een overlegstructuur op voor internationale crisissamenwerking waarin nationale, regionale en lokale bestuurders samenkomen zodat deze snel ingezet kan worden bij toekomstige (opheffingen van) coronamaatregelen of bij een nieuwe crisis.

De nationale overheden hadden onvoldoende in het oog hoe groot de verschillen in maatregelen zouden worden tussen buurlanden en welk effect dit zou hebben op de grensregio's. Tijdens de coronacrisis is het besef op rijksniveau toegenomen hoezeer er in grensregio's sprake is van geïntegreerde samenlevingen over de landsgrenzen heen. De Raad vindt dat de aandacht voor grenseffecten en de communicatie daarover met de overheden van België en Duitsland nog meer structureel ingebed moeten worden. De opname van de toets op grenseffecten in het *Integraal Afwegingskader voor beleid en regelgeving*, ingevoerd in 2018, is daartoe een mooie eerste stap.[109] Tot slot is het belangrijk om te kijken waar beleid kan worden geharmoniseerd tussen landen op zo'n manier dat grensregio's geen last ondervinden van de verschillen of als dat niet mogelijk is maatwerk te bieden voor de grensregio's om van bepaald beleid dat knelpunten oplevert af te wijken.[110]

109 Ministerie van Justitie en Veiligheid (2020).
110 Zie ook het verslag van de bestuurlijke werkgroep grensbelemmeringen onder leiding van Cathy Berx en Piet Hein Donner: Bestuurlijke werkgroep grensbelemmeringen (2020).

5.3 LOKALE DEMOCRATIE: BERAADSLAGING EN BESLUITVORMING WEER DICHTER BIJ DE MENSEN

Aanbeveling 4
De Raad beveelt gemeenteraden aan om hun rol, voor zover zij dat nog niet gedaan hebben, zoveel mogelijk te herpakken en bij een volgende soortgelijke langdurige situatie krachtdadiger kaders te stellen en te controleren.

Zeker aan het begin van de coronacrisis verdween de directe rol van de gemeenteraad en inspraak van burgers naar de achtergrond. Dit is te billijken, vindt de Raad: tijdens een crisis is tijdig en effectief optreden tijdelijk belangrijker dan het nemen van besluiten op democratische wijze. De Raad benadrukt hier het woord 'tijdelijk'. Gemeenteraden zijn in sommige gevallen lang aan de zijlijn blijven staan vanwege een sterk ervaren gevoel van urgentie en crisis. De Raad beveelt gemeenteraden aan minder bescheiden te zijn over hun grote belang, niet alleen voor betere besluiten die op meer draagkracht kunnen rekenen, maar ook voor het zijn van de noodzakelijke tegenmacht in ons bestuurlijke stelsel.

Aanbeveling 5
De Raad acht het verstandig om in de *Wet veiligheidsregio's* een maximale termijn op te nemen voor het beleggen van bevoegdheden bij voorzitters van veiligheidsregio's en het afleggen van verantwoording over de invulling van deze bevoegdheden.

Bijna tien maanden waren in 2020 verregaande bevoegdheden bij de voorzitters van veiligheidsregio's belegd en hoefden zij hier geen democratische verantwoording over af te leggen. Daardoor kwam de lokale democratie op afstand te staan en duurt ook nu op informele wijze de grote rol van de veiligheidsregio's en het Veiligheidsberaad voort. Hoewel ondersteuning vanuit de veiligheidsregio nog zeer gewenst is voor met name kleinere gemeenten, moeten besluiten nu weer genomen worden op bestuurlijke niveaus waar ook democratische controle mogelijk is.

Aanbeveling 6
De Raad beveelt het parlement en het kabinet aan om in de in voorbereiding zijnde permanente regeling voor digitale beraadslaging en besluitvorming voor alle gemeenten fysiek vergaderen tot norm te maken wanneer het bijeenkomsten betreft waarin het democratische gesprek en debat centraal staan. Digitale beraadslaging en besluitvorming hebben in dergelijke vergaderingen, ten opzichte van fysiek vergaderen, een negatieve impact op de kwaliteit van het lokale democratische gesprek en debat. Het is de stelselverantwoordelijkheid van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties om deze kwaliteit te waarborgen.

Aanbeveling 7
Zolang de *Tijdelijke wet digitale beraadslaging en besluitvorming* in werking is beveelt de Raad gemeenteraden aan de voorkeur te geven aan fysiek vergaderen, zeker wanneer het bijeenkomsten betreft waarin het democratische gesprek en debat centraal staan. Fysiek vergaderen heeft dan een duidelijke meerwaarde voor de kwaliteit van het democratische gesprek en debat. Wanneer dit niet mogelijk is in het eigen gemeentehuis, moeten gemeenteraden zich bewust zijn van het grotere belang van een sterke lokale democratie en geld durven uitgeven voor het uitwijken naar een alternatieve locatie.

Door de coronacrisis en de getroffen maatregelen lag de lokale democratie een aantal weken stil. Deze zeer onwenselijke situatie werd gelukkig snel opgelost door snelle wetgeving van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Met deze wet konden op lokaal niveau weer rechtsgeldige besluiten genomen worden. Het digitale vergaderen van decentrale volksvertegenwoordigingen en besturen heeft de afgelopen twee jaar een enorme impuls gekregen. Dit biedt een aantal kansen. De Raad acht deze manier van vergaderen met name geschikt voor bijeenkomsten met een informerend karakter. Wanneer het echter gaat om gesprek, discussie of debat heeft het digitale vergaderen een nadelige invloed op de kwaliteit daarvan.

Aanbeveling 8
De Raad beveelt gemeenten aan om participatie en inspraak op digitale wijze mogelijk te blijven maken, zoveel mogelijk naast 'offline' varianten hierop. Nadrukkelijk zullen gemeenten rekening moeten houden met inwoners die onvoldoende digitaal vaardig zijn.

Aanbeveling 9
Veel, zo niet alle gemeenten hebben zich ingespannen om, wanneer direct contact met burgers, bedrijven en organisaties lastig was, dit op alternatieve wijze te organiseren. De Raad beveelt gemeenten aan om, in aanvulling op individuele contacten, een lokale klankbordgroep in te richten met onder andere wijkagenten, huisartsen en ondernemers die direct zicht hebben op wat er onder inwoners leeft.

Inspraak en participatie op digitale wijze biedt kansen, is tijdens de coronacrisis gebleken. Meer en nieuwe groepen mensen sloten aan bij inspraakmomenten en participatietrajecten. De Raad ziet dit uiteraard als een positieve ontwikkeling. Hij vraagt wel aandacht voor het feit dat digitale participatie en inspraak met name geschikt is voor informerende doeleinden en niet voor interactie tussen burgers. Onder meer daarom blijven ook offline georganiseerde participatie- en inspraakbijeenkomsten waardevol.

Lokale bestuurders legden tijdens de eerste maanden van de coronacrisis al snel op digitale wijze contact met bedrijven en maatschappelijke organisaties. Direct contact met inwoners bleek echter een stuk lastiger te gaan wanneer er contactbeperkende maatregelen golden.

5.4 BESTUURLIJK VERMOGEN: MENSEN EN MIDDELEN VOOR DE CORONA-OPGAVE

Aanbeveling 10
De Raad beveelt het parlement en kabinet aan gemeenten qua financiën en bevoegdheden zo toe te rusten dat ze de opgaven die uit de coronacrisis voortkomen het hoofd kunnen bieden. De financiële gevolgen van de coronapandemie en -maatregelen dient het rijk aan gemeenten te compenseren op soortgelijke wijze als eerder is vastgesteld en het rijk dient gemeenten daarover vooraf zekerheid te geven. Om vast te stellen welke middelen en bevoegdheden gemeenten nodig hebben moeten de gevolgen van de coronapandemie en de getroffen coronamaatregelen goed gemonitord worden.

De gevolgen van de coronacrisis voor de ambtelijke organisatie en de gemeentelijke financiën zijn lastig in te schatten. Wel is duidelijk dat op veel gebieden extra inzet van gemeenten nodig zal zijn om problemen die ontstaan zijn door de coronacrisis en de getroffen maatregelen op te lossen en daarbij een inhaalslag te maken op de zaken die tijdens de coronacrisis zijn blijven liggen.

Hierbij horen ook de benodigde financiële middelen, waarvoor gemeenten grotendeels afhankelijk zijn van het rijk.

Het label 'crisis' verandert niet alleen formele structuren, maar zorgt er ook voor dat bestuurders meer aandacht hebben voor bestuurlijk vermogen, het 'dingen voor elkaar krijgen', dan voor de inbedding van deze zaken in het bestuurlijke stelsel en in het democratische proces van kaderstelling en controle. Een overgang van crisis naar opgave vraagt van bestuurders dat zij deze zaken weer met elkaar in balans brengen.

5.5 AANBEVELINGEN BETREFFENDE CARIBISCH NEDERLAND

Aanbeveling 11
De Raad beveelt de openbare lichamen aan de inspraak en participatie die is opgezet en versterkt tijdens de coronacrisis structureel te maken en hiervoor van de opgedane ervaringen te leren.

In de aanpak van de coronacrisis op Caribisch Nederland vallen een aantal zaken positief op. Allereerst de houding van de openbare lichamen zelf en het werk dat zij verzet hebben. Hoewel formele participatie- en inspraaktrajecten nog geen gemeengoed waren voor de openbare lichamen, hebben zij hier tijdens de coronapandemie wel op overtuigende wijze werk van gemaakt.

Ook ziet de Raad dat de ministeries en het kabinet een aantal lessen uit de afgelopen tien jaar hebben geleerd. Dat blijkt bijvoorbeeld uit het feit dat de openbare lichamen op een gelijkwaardige manier zijn meegenomen in de compensatieregelingen voor de openbare financiën en ook in de steunpakketten voor ondernemers en burgers. Ook is het goed dat er voor elk openbaar lichaam onder de coronawet een aparte ministeriële regeling is opgezet om rekening te houden met de individuele omstandigheden van elk openbaar lichaam. Door de genoodzaakte intensieve samenwerking rond de bestrijding van de coronapandemie en het treffen van maatregelen om de gevolgen ervan op te vangen zijn de Haagse ministeries en de openbare lichamen meer op elkaar betrokken geraakt.

Aanbeveling 12
De Raad beveelt het kabinet en het parlement aan binnen de *Tijdelijke wet maatregelen covid-19* en bijbehorende regelingen een meer decentrale aanpak van de coronacrisis door de openbare lichamen tot zijn recht te laten komen. Maak daarbij ruimte voor democratische kaderstelling en controle door de eilandsraden.

Over de hele linie bekeken heeft de coronawet een negatief effect gehad op de bestuurlijke verhoudingen tussen de rijksoverheid en de openbare lichamen, het functioneren van de lokale democratie en het bestuurlijke vermogen van de openbare lichamen. Door de coronawet werd de corona-aanpak gecentraliseerd. Dit bracht moeizame(re) bestuurlijke verhoudingen tussen de openbare lichamen en de rijksoverheid met zich mee: de openbare lichamen konden moeilijk aansluiting vinden bij de bureaucratische processen van de ministeries en voelden zich onder andere daardoor vaak niet gehoord. Wel hebben de coronacrisis en de coronawet ervoor gezorgd dat het contact tussen ministeries en de openbare lichamen intensiever is geworden, waardoor ze meer op elkaar betrokken zijn geraakt en de kennis van elkaars praktijken en omstandigheden is vergroot.

Door de centrale besluitvorming over lokaal geldende maatregelen ontstond er op lokaal niveau een democratisch tekort: de eilandsraad kon geen kaders stellen voor en controleren op lokaal geldende maatregelen. Input van inwoners, bedrijven en organisaties kreeg ook moeilijker gehoor bij de besluitvorming. Ten slotte werd het snel nemen van besluiten ter bestrijding van het coronavirus lastiger. Ook neemt het wijzigen van de coronamaatregelen door de coronawet een stuk meer tijd in beslag van de ambtenaren en bestuurders van de openbare lichamen, tijd die zij goed kunnen besteden aan andere zaken. Kortom, voor wat betreft Caribisch Nederland heeft de coronawet goed bestuur eerder moeilijker gemaakt dan bevorderd. Nu de coronapandemie niet meer als crisis maar als opgave aangepakt moet worden, vindt de Raad het tijd om een meer decentrale aanpak mogelijk te maken waarin ruimte komt voor lokale democratische kaderstelling en controle.

Aanbeveling 13
De Raad beveelt het kabinet aan om zorg te dragen voor een goede monitoring van de gevolgen van de coronacrisis op economisch en sociaal gebied en voor de mentale weerbaarheid van de inwoners van Caribisch Nederland.

Aanbeveling 14
De Raad beveelt het kabinet aan om zorg te dragen voor een goede monitoring van de gevolgen van de coronacrisis voor de financiën van de openbare lichamen, ook na 2022. Waarborg dat de financiën van de openbare lichamen hen in staat stellen zowel de gevolgen van de coronacrisis als meer structurele kwesties onder handen te nemen.

Aanbeveling 15
De Raad roept het kabinet en het parlement op om de ambtelijke organisatie van de openbare lichamen verder te versterken, zowel in omvang als deskundigheid, om de gevolgen van de coronacrisis op te vangen en ook meer structurele kwesties aan te pakken.

De coronacrisis verergert bestaande structurele problemen wat betreft de ambtelijke capaciteit en de financiële middelen van de openbare lichamen. De Raad signaleert deze problemen in dit advies en ziet dat beide structureel versterking behoeven. De Raad sluit daarmee aan bij de eerdere aanbevelingen van de Raad van State, de Algemene Rekenkamer en het Interdepartementale Beleidsonderzoek Koninkrijksrelaties.[111]

De Tweede Kamer heeft de Raad gevraagd om ook het BES-fonds bij dit advies te betrekken.[112] Vrijwel iedere gesprekspartner van de Raad heeft een herziening van het BES-fonds onderschreven. De coronacrisis en de financiële effecten daarvan geven daar geen *extra* aanleiding toe, maar doet ook niks aan de redenen voor de herziening af.[113] Ook heeft de Raad geen financiële effecten van de coronacrisis ontdekt die iets zeggen over hoe de nieuwe inrichting van het BES-fonds eruit moet zien.

111 Raad van State (2019); Algemene Rekenkamer (2021); Werkgroep Interdepartementaal Beleidsonderzoek Koninkrijksrelaties (2019).
112 Adviesaanvraag, zie bijlage I.
113 Voor deze redenen, zie: Economisch Bureau Amsterdam (2021); Raad van State (2019); Algemene Rekenkamer (2021).

Tweede Kamer
DER STATEN-GENERAAL

Voorzitter

Aan de Raad voor het Openbaar Bestuur
T.a.v. de Secretaris-directeur
Dhr. drs. M.J. (Rien) Fraanje
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Postbus 20018
2500 EA Den Haag
T 070 318 30 33

Den Haag, 17 december 2020

Geachte heer Fraanje,

In haar vergadering van heden 17 december 2020, heeft de Kamer, op grond van artikel 30 van het Reglement van Orde van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, besloten de Raad voor het Openbaar Bestuur advies te vragen over het thema "Gemeenten en corona', ter uitbreiding van een adviesaanvraag van kabinetszijde over de financiële compensatie van gemeenten vanwege de coronacrisis.

In de bijlage treft u de vraagstelling aan.

Namens de Kamer vraag ik u aan dit verzoek te voldoen.

Met vriendelijke groet,

Khadija Arib
Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal

Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2020–2021

35 570 B **Vaststelling van de begrotingsstaat van het gemeentefonds voor het jaar 2021**

35 570 IV **Vaststelling van de begrotingsstaten van Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H) voor het jaar 2021**

Nr. 14 **BRIEF VAN HET PRESIDIUM**

Aan de Leden

Den Haag, 10 december 2020

Het Presidium legt conform artikel 30 tweede lid van het Reglement van Orde aan u het verzoek voor van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken bij brief van 26 november 2020 om de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) een advies te laten uitbrengen over het thema «Gemeenten en corona», ter uitbreiding van een adviesaanvraag van kabinetszijde over de financiële compensatie van gemeenten vanwege de coronacrisis. Het Presidium stelt u voor in te stemmen met het bijgevoegde verzoek en dit door te geleiden naar de ROB.

De Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal,
K. Arib

kst-35570-B-14
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2020

BIJLAGE

Brief van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken

Aan het Presidium

Den Haag, 26 november 2020

Namens de leden van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken verzoek ik u[1] aan de Kamer voor te stellen aan de Raad voor het Openbaar Bestuur advies te vragen over het thema «Gemeenten en corona», waarbij ter uitbreiding van een adviesaanvraag van kabinetszijde over de financiële compensatie van gemeenten vanwege de coronacrisis, de volgende elementen worden betrokken:

1. De vraag wat de coronacrisis in de nabije toekomst voor gemeenten gaat betekenen;
2. De rol van het BES-fonds.

Ik verzoek u te bevorderen dat de Kamer hierover zo spoedig mogelijk een beslissing neemt.

De voorzitter van de commissie,
Ziengs

De griffier van de commissie,
Roovers

[1] Conform besluit in BiZa-procedurevergadering van 12 november 2020.

Tweede Kamer, vergaderjaar 2020–2021, 35 570 B, nr. 14 2

BIJLAGE II **Gevoerde gesprekken**

Gesprek met René Bagchus en Boudewijn Steur, d.d. 9 maart 2021. Toenmalig directeur Democratie en Bestuur bij het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en toenmalig programmadirecteur Strategie en Kennis Covid-19 bij het ministerie van Justitie en Veiligheid. Videogesprek.

Gesprek met Hugo van der Poel, d.d. 4 mei 2021. Directeur-bestuurder van het Mulier Instituut. Videogesprek.

Gesprek met Suzanne Poppelaars, d.d. 11 mei 2021. Kenniscoördinator bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Videogesprek.

Gesprek met Erik van de Haar, d.d. 12 mei 2021. Beleidsmedewerker bij de Sociaal-Economische Raad. Videogesprek.

Gesprek met Miranda de Vries, d.d. 17 mei 2021. Burgemeester van de gemeente Etten-Leur. Videogesprek.

Gesprek met Ellen Grootegoed en Willemijn van der Zwaard, d.d. 18 mei 2021. Senior adviseur bij de Raad voor Volksgezondheid en Samenleving en toenmalig senior adviseur bij de Raad voor Volksgezondheid en Samenleving. Videogesprek.

Gesprek met Jacob Pot, d.d. 18 mei 2021. Kenniscoördinator bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Videogesprek.

Gesprek met Renske van der Zee, d.d. 26 mei 2021. Senior adviseur bij de Raad voor Cultuur. Videogesprek.

Gesprek met Renske Steenbergen, d.d. 27 mei 2021. Teamleider programma Covid-19 bij de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. Videogesprek.

Gesprek met Henk Bouwmans, d.d. 27 mei 2021. Directeur van de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden. Videogesprek.

Gesprek met Mirjam Bakker, d.d. 28 mei 2021. Senior adviseur bij de Onderwijsraad. Videogesprek.

Gesprek met Debbie Verbeek-Oudijk en Inger Plaisier, d.d. 28 mei 2021. Wetenschappelijk medewerker en senior wetenschappelijk medewerker bij het Sociaal en Cultureel Planbureau. Videogesprek.

Gesprek met Rick Schukking, d.d. 3 juni 2021. Senior beleidsmedewerker Strategie bij de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. Videogesprek.

Gesprek met Frank Speel, d.d. 3 juni 2021. Programmamanager Lokale Democratie bij de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. Videogesprek.

Gesprek met Jeroen Bruijns, d.d. 7 juni 2021. Beleidsmedewerker Lokale Democratie bij de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. Videogesprek.

Gesprek met Joost Sneller, d.d. 7 juni 2021. Tweede Kamerlid namens D66. Videogesprek.

Gesprek met Karim Lambrechts d.d. 8 juni 2021. Senior beleidsadviseur bij de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. Videogesprek.

Gesprek met Raymond Jeene, d.d. 12 juli 2021. Griffier bij de gemeente Delft. Videogesprek.

Gesprek met Klaartje Peters, d.d. 14 juli 2021. Zelfstandig onderzoeker, publicist en bijzonder hoogleraar Lokaal en regionaal bestuur aan de Universiteit Maastricht. Videogesprek.

Gesprek met Bart Bongers, Joanne de Mooij en Rintje Oenema, d.d. 14 juli 2021. Senior beleidsmedewerkers en manager afdeling bestuurlijke ontwikkeling bij het directoraat-generaal Koninkrijksrelaties van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Videogesprek.

Gesprek met Marcel Boogers, d.d. 15 juli 2021. Hoogleraar Innovatie en Regionaal Bestuur aan de Universiteit Twente en onderzoeker bij Necker van Naem. Videogesprek.

Gesprek met Geerten Boogaard, d.d. 16 juli 2021. Hoogleraar decentrale overheden aan de Universiteit Leiden. Videogesprek.

Gesprek met Roberto ter Hark, d.d. 21 juli 2021. Wethouder bij de gemeente Noordwijk. Videogesprek.

Gesprek met Leon Anink, d.d. 26 juli 2021. Gemeentesecretaris van de gemeente Molenlanden. Videogesprek.

Gesprek met Pim van Vliet, d.d. 27 juli 2021. Gemeentesecretaris van de gemeente Leiden en voorzitter van de Vereniging van Gemeentesecretarissen. Videogesprek.

Gesprek met Jan de Ridder, d.d. 16 augustus 2021. Directeur van de Rekenkamer Metropool Amsterdam. Videogesprek.

Gesprek met Bart Bongers, Henk Brons en Rintje Oenema, d.d. 30 augustus 2021. Senior beleidsmedewerker bestuurlijke ontwikkeling, directeur-generaal Koninkrijksrelaties, manager afdeling bestuurlijke ontwikkeling bij het directoraat-generaal Koninkrijksrelaties van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Videogesprek.

Gesprek met Annemarie Penn-te Strake, d.d. 8 september 2021. Burgemeester van de gemeente Maastricht en voorzitter van de veiligheidsregio Zuid-Limburg. Videogesprek.

Gesprek met Frank Halsema en Dennis van der Graaf, d.d. 9 september 2021. Gemeentesecretaris en concerncontroller van de gemeente Stichtse Vecht. Videogesprek.

Gesprek met Sandra Groeneveld, d.d. 13 september 2021. Hoogleraar Publiek Management van het Instituut Bestuurskunde van de Universiteit Leiden. Videogesprek.

Gesprek met Sabine van Zuydam, d.d. 14 september 2021. Adviseur en onderzoeker bij Necker van Naem en docent aan de Universiteit Twente. Videogesprek.

Gesprek met Jeroen van Gool, d.d. 16 september 2021. Directeur van de Wethoudersvereniging. Videogesprek.

Gesprek met Paul 't Hart, d.d. 17 september 2021. Hoogleraar bestuurskunde aan de Universiteit Utrecht, co-decaan van de Nederlandse School van Openbaar Bestuur en kerndocent aan de Australia New Zealand School of Government. Gesprek op het departement Bestuurs- en Organisatiewetenschap te Utrecht.

Gesprek met Reza Tabatabaie, d.d. 15 oktober 2021. Toenmalig afdelingshoofd Financiën en Economie bij het directoraat-generaal Koninkrijksrelaties van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Videogesprek.

Gesprek met Wouter Veenendaal, d.d. 18 oktober 2021. Universitair hoofddocent politicologie aan de Universiteit Leiden. Videogesprek.

Gesprek met Koert van Buiren, d.d. 19 oktober 2021. Managing partner van het Economisch Bureau Amsterdam. Videogesprek.

Gesprek met Kim van Es, d.d. 19 oktober 2021. Beleidsmedewerker bij het directoraat-generaal Koninkrijksrelaties van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Videogesprek.

Gesprek met Alida Francis en Claudia Toet, d.d. 21 oktober 2021. Regeringscommissaris en plaatsvervangend regeringscommissaris van het openbaar lichaam Sint Eustatius. Videogesprek.

Gesprek met Frits Goedgedrag, d.d. 21 oktober 2021. Staatsraad in buitengewone dienst bij de Raad van State. Videogesprek.

Gesprek met Paul Hofstra, d.d. 25 oktober 2021. Voorzitter van de Rekenkamer van het openbaar lichaam Sint Eustatius. Videogesprek.

Gesprek met Nils Nijdam, d.d. 27 oktober 2021. Onderzoeker bij de Algemene Rekenkamer. Gesprek bij de Raad voor het Openbaar Bestuur te Den Haag.

Gesprek met Glenn Thodé, d.d. 27 oktober 2021. Lid van het College financieel toezicht BES. Videogesprek.

Gesprek met Jan Helmond en Hanja Nijeboer, d.d. 28 oktober 2021. Waarnemend rijksvertegenwoordiger en adviseur waarnemend rijksvertegenwoordiger. Videogesprek.

Gesprek met Gert Oostindie, 8 november 2021. Emeritus Hoogleraar koloniale en postkoloniale geschiedenis. Videogesprek.

Gesprek met René Bagchus, d.d. 18 november 2021. Directeur Koninkrijksrelaties en Caribisch Nederland bij het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Videogesprek.

Gesprek met Paul Comenencia, d.d. 22 november 2021. Staatsraad van het Koninkrijk bij de Raad van State. Videogesprek.

Gesprek met Lex van Eijndhoven en Petra Habets, d.d. 1 december 2021. Directeur-bestuurder van WIJeindhoven, eigenaar van Petra Habets Advies & Ontwikkeling. Videogesprek.

Gesprek met Puck van Eijk en Gertjan Rietveld, d.d. 6 december 2021. Beleidsadviseur en coördinerend beleidsmedewerker bij het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Videogesprek.

Gesprek met Chantal de Koster en Renske Steenbergen, d.d. 7 december 2021. Medewerker en teamleider Programma Covid-19 bij de Vereniging van Nederlandse gemeenten. Videogesprek.

Gesprek met Roxanne Francees en Christopher Frans, d.d. 10 december 2021. Adjunct-eilandsecretarissen van het openbaar lichaam Bonaire. Videogesprek.

Gesprek met Wijnand de Vries, d.d. 22 december 2021. Coördinerend beleidsmedewerker bij het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Videogesprek.

Gesprek met Anne de Baat, d.d. 22 december 2021. Gemeentesecretaris a.i. bij de gemeente Hendrik Ido Ambacht. Telefonisch gesprek.

Gesprek met de Interbestuurlijke Klankbordgroep Covid-19 van de VNG, d.d. 7 februari 2022. Videogesprek.

De Raad is Jonathan Johnson, de gezaghebber van het openbaar lichaam Saba, erkentelijk voor zijn schriftelijke beantwoording van de vragen.

BIJLAGE III **Geraadpleegde literatuur**

113 Zelfmoordpreventie (2022, 14 januari) *Meer suïcides onder jongvolwassenen tussen 20 en 30 jaar.* Geraadpleegd op 25 januari 2022 via https://www.113.nl/actueel/meer-suicides-onder-jongvolwassenen-tussen-20-en-30-jaar.

Algemene Rekenkamer (2021) *Bijzondere uitkeringen aan Caribisch Nederland.*

Andersson Elffers Felix (2021) *Nieuw inzicht in de financiële bijwerkingen van corona.*

Bestuurlijke werkgroep grensbelemmeringen (2020) *Niet aanpassen, maar afwijken: Verslag van de bestuurlijke werkgroep grensbelemmeringen.*

Boin, A., McConnell, A. & Hart, P. 't (2021) *Governing the Pandemic: The Politics of Navigating a Mega-Crisis*. Cham (Zwitserland): Palgrave Macmillan.

Boonstra, W. (2021, 23 november) *Corona vraagt iets anders van bestuurder*. Geraadpleegd op 8 december 221 via https://www.binnenlandsbestuur.nl/bestuur-en-organisatie/beste-bestuurder-daadkrachtig-betrokken-en-communicatief.

Centraal Bureau voor de Statistiek (2021) *Trends in the Caribbean Netherlands 2021.*

Centraal Bureau voor de Statistiek (2021, 29 oktober) *Jeugdhulp 1e halfjaar 2021: 2. Jeugdhulptrajecten*. Geraadpleegd op 17 december 2021 via https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/rapportages/2021/jeugdhulp-1e-halfjaar-2021/2-jeugdhulptrajecten.

Centraal Bureau voor de Statistiek (2022, 17 februari) *Werkloosheid gedaald tot niveau van voor coronacrisis*. Geraadpleegd op 22 februari 2022 via https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2021/46/werkloosheid-gedaald-tot-niveau-van-voor-coronacrisis.

Centraal Bureau voor de Statistiek (2021, 6 december) *Caribisch Nederlandse eilanden hard getroffen door COVID-19 pandemie*. Geraadpleegd op 10 januari 2022 via https://www.cbs.nl/nl-nl/corporate/2021/49/caribisch-nederlandse-eilanden-hard-getroffen-door-covid-19-pandemie.

Centraal Planbureau (2021, september) *Macro Economische Verkenning 2022.*

Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (2021) *Raadsleden en Veiligheid, Benchmarkonderzoek 2021.*

Croon, J. de, Kersten, J., Gutlich, M. Pistorius, R., Fonken, R. & Ostaaijen, J. van (2021) *Boete of berisping. Waarom je in sommige gemeenten sneller een coronaboete krijgt*.

De Nederlandse ggz (2021, 9 november) *Ruth Peetoom luidt noodklok over wachttijden voor ggz*. Geraadpleegd op 22 november 2021 via https://www.denederlandseggz.nl/nieuws/2021/ruth-peetoom-luidt-noodklok-over-wachttijden-voor-ggz-zorg.

Denktank Coronacrisis (2021) *Perspectief op Herstel*.

Divosa (2021, 3 mei) *Landelijk overschot 316 miljoen op bijstandsbudget; desondanks tientallen gemeenten met tekort*. Geraadpleegd op 23 juni 2021 via https://www.divosa.nl/nieuws/landelijk-overschot-316-miljoen-op-bijstandsbudget-desondanks-tientallen-gemeenten-met-tekort.

Economisch Bureau Amsterdam (2021) *BES-fonds: ontwikkeling, verbetering en coördinatie.*

Edelenbos, J., Popering-Verkerk, J. van, Stouten, M. & Taanman, M. (2022, 14 januari) Regionale aanpak crisis een droom, in: *Binnenlands Bestuur*, 01-2022, p. 22-24.

Esser, J. & Boogaard, G. (2020, 12 juni) 25 kapiteins, 1 vloot. Differentiatie, deconcentratie en decentralisatie in de Covid-19 noodverordeningen, in: *Nederlands Juristenblad*, nr. 23, p. 1644-1651.

Eurostat (2022, 4 februari) *Individuals' level of digital skills (until 2019)*. Geraadpleegd op 23 september 2021.

Hofstra, R., Michels, A. & Meijer, A. (2020) *Is digitalisering van de lokale democratie nu ineens wél mogelijk? Hoe provincies en gemeenten innoveren tijdens de coronacrisis.*

Hofstra, R., Michels, A. & Meijer, A. (2021) *Coronacrisis en inclusiviteit van lokale en regionale democratie.*

Instituut Fysieke Veiligheid (2021) *Grensoverschrijdende samenwerking bij rampen en crises. Een inventarisatie van mogelijkheden om de samenwerking te versterken.*

Landelijk Operationeel Team Corona (2021) *Bestuurlijke handelingsperspectieven voor voorzitters veiligheidsregio en burgemeesters.*

Maas, M. (2021, 13 mei) *Corona dwingt gemeenten tot scherper centrumbeleid*. Geraadpleegd op 20 mei 2021 via https://www.binnenlandsbestuur.nl/ruimte-en-milieu/corona-dwingt-gemeente-tot-scherper-centrumbeleid.

Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (2020, 28 mei) *Kamerbrief, betreft: Compensatiepakket coronacrisis medeoverheden*. Kamerstukken II, 2019/2020, 35 420, nr. 43.

Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (2021, 26 maart) *Brief aan colleges van burgemeester en wethouders, betreft: Compensatiepakket coronacrisis medeoverheden maart 2021: verdeling over gemeenten.*

Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (2021, 27 september) *Kamerbrief, betreft: Tweede voortgangsbrief verkenning permanente regeling digitale beraadslaging en besluitvorming*. Kamerstukken II, 2021-2022, 35 424, nr. 17.

Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties & staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (2021, 16 november) *Brief aan de Commissarissen van de Koning, colleges van Gedeputeerde Staten en colleges van Burgemeester en Wethouders, betreft: Gezamenlijke opgave opvang en huisvesting vergunninghouders.*

Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport & minister van Justitie en Veiligheid (2020, 20 november) *Brief aan alle burgemeesters en de voorzitters van de veiligheidsregio's, betreft: voorbereiding op inwerkingtreding Twm.*

Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport & minister van Justitie en Veiligheid (2020, 20 november) *Bijlage bij brief d.d. 20 november 2020 inzake voorbereiding op inwerkingtreding van de Tijdelijke wet maatregelen covid-19.*

Minister van Economische Zaken en Klimaat, minister van Financiën, minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat & staatssecretaris van Financiën, Fiscaliteit en Belastingdienst (2021, 21 januari) *Kamerbrief, betreft: Uitbreiding economisch steun- en herstelpakket*. Kamerstukken II, 2020-2021, 35 420, nr. 217.

Minister voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport (2020) *Memorie van Toelichting, betreffende wetsvoorstel: Tijdelijke bepalingen in verband met maatregelen ter bestrijding van de epidemie van covid-19 voor de langere termijn (Tijdelijke wet maatregelen covid-19).* Kamerstukken II, 2019/2020, 35 526, nr. 3 (herdruk).

Ministerie van Binnenlandse Zaken & Ministerie van Justitie en Veiligheid (2020) *Handboek crisisbeheersing voor de Caribische delen van het Koninkrijk.*

Ministerie van Justitie en Veiligheid (2020) *IAK: Het Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving. Mulier Instituut (2021) Monitor Sport en corona IV.*

Nederlandse Vereniging voor Raadsleden (2022, 16 januari) *Driekwart raadsleden herkiesbaar ondanks minder leuk werk*. Geraadpleegd op 19 januari 2022 via https://www.raadsleden.nl/actueel/nieuws/driekwart-raadsleden-herkiesbaar-ondanks-minder-leuk-werk.

Nieuwsuur (2021, 18 oktober) *Veiligheidsberaad geeft gehoor aan oproep voor meer opvangplekken*. Geraadpleegd op 9 november 2021 via https://nos.nl/nieuwsuur/artikel/2402204-veiligheidsberaad-geeft-gehoor-aan-oproep-voor-meer-opvangplekken.

Ombudsman Sint Maarten, de Nationale Ombudsman & Ombudsman van Curaçao (2020, 8 juli) *Brief aan de voorzitter van de Rijksministerraad de heer drs. M. Rutte*. Geraadpleegd via https://www.nationaleombudsman.nl/system/files/bijlage/Brief%20aan%20de%20heer%20Rutte%20namens%20ombudsmannen%20Koninkrijk.pdf.

Peters, K., Boogaard, G., Van den Berg, B. & Van Kalken, L. (2020) *Derde rapportage, eindrapport Evaluatiecommissie Tijdelijke wet digitale beraadslaging en besluitvorming*.

Peters, K., Boogaard, G., Van den Berg, B. & Van Kalken, L. (2021) Lokale democratie achter de schermen: Lessen leren uit digitaal vergaderen door gemeenteraden in coronatijd, in: *Bestuurskunde*, 2021-3 (30), p. 54-61.

Polman, H. (2022) Grensregio's en besluitvorming over Covid-19, in: Ministerie van Justitie en Veiligheid, *Essaybundel institutionele verhoudingen tijdens en na crisistijd*, p. 79-81.

Platform 0031 (2021) *Eindcongres Impact van corona op het openbaar bestuur [Video]*. Geraadpleegd via https://www.youtube.com/watch?v=4-7jYtyhVm4.

Raad van State (2019) *Voorlichting over de bestaande vormgeving tussen de Caribisch en Europees Nederland en de coördinerende rol van BZK*. Bijlage bij Kamerstukken 2019/2020, 35300-IV, nr. 11.

Raad van State (2021) *Ongevraagd advies 'van noodwet tot crisisrecht'.*

Raad voor het Openbaar Bestuur (2021) *Briefadvies Financiële compensatie coronacrisis.*

Raad voor het Openbaar Bestuur (2022) *Wegingskader goed openbaar bestuur.*

Regioplan (2018) *Onderzoek naar een ijkpunt voor het sociaal minimum in Caribisch Nederland.*

Regioplan (2021) *Samen beter: ziekteverzuim binnen gemeentelijke organisaties.*

Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, Trimbos-instituut & GGD GHOR Nederland (2021) *Monitor Mentale gezondheid en Middelgebruik Studenten hoger onderwijs. Deelrapport I: Mentale gezondheid van studenten in het hoger onderwijs.*

Roest, S., Boogers, M. & Velderman, W.-J. (2020) *Effecten van de coronacrisis op de rol en positie van wethouders.*

RTL Nieuws (2020, 27 september). *Grote regionale verschillen coronaboetes: Gelderland-Zuid opvallend streng*. Geraadpleegd op 16 februari 2022 via https://www.rtlnieuws.nl/nieuws/politiek/artikel/5186478/grote-verschillen-uitgedeelde-coronaboetes.

RTV Utrecht (2021, 14 april) *Inwoners Baarn kunnen corona-wandelen met wethouders en burgemeester*. Geraadpleegd op 21 september 2021 via https://www.rtvutrecht.nl/nieuws/2162852/inwoners-baarn-kunnen-corona-wandelen-met-wethouders-en-burgemeester.

Sociaal en Cultureel Planbureau (2020) *Beleidssignalement maatschappelijke gevolgen coronamaatregelen: mantelzorgers.*

Spit, N., Visscher, K., Hurenkamp, M., Tonkens, E. & Trappenburg, M. (2021) *Burgerinitiatief ten tijde van corona. Utrecht: Universiteit voor Humanistiek.*

Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (2020, 24 april) *Kamerbrief, betreft: Extra maatregelen Caribisch Nederland i.v.m. covid-19*. Kamerstukken II, 2019-2020, 35 420, nr. 25.

Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (2020, 16 oktober) *Kamerbrief, betreft: Steun en herstelpakket Caribisch Nederland*. Kamerstukken II, 2020-2021, 35 420, nr. 150.

Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (2021, 29 juni) *Kamerbrief, betreft: Noodpakket banen en economie*. Kamerstukken II, 2020-2021, 35 420, nr. 326.

Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat (2021, 12 mei) *Kamerbrief, betreft: Contouren aanpak herstructurering winkelgebieden in binnensteden en kernen*. Kamerstukken II, 2020-2021, 31 757, nr. 105.

Stadszaken (2021, 20 april) *900 fysieke winkels minder in 2021, corona nog geen impact*. Geraadpleegd op 6 mei 2021 via https://stadszaken.nl/artikel/3469/900-fysieke-winkels-minder-in-2021-corona-nog-geen-impact.

Teeffelen, K. van (2022, 19 februari) *Hoe komt Nederland mentaal uit de coronacrisis? Deze hoogleraar ziet drie scenario's*. Geraadpleegd op 22 februari 2022 via https://www.trouw.nl/binnenland/hoe-komt-nederland-mentaal-uit-de-coronacrisis-deze-hoogleraar-ziet-drie-scenario-s~bf25a8fa/.

Unfried, M. & Mertens, P. (2022) Crisismanagement met een drievoudige handicap, in: Ministerie van Justitie en Veiligheid, *Essaybundel institutionele verhoudingen tijdens en na crisistijd*, p. 82-87.

UNICEF (2019) *Situatieanalyse kinderen en jongeren in Caribisch Nederland*. Den Haag: UNICEF Nederland.

UNICEF (2020) *Coronacrisis en kinderen en jongeren in Nederland: Een inventarisatie van de impact van de coronacrisis op kinderen en jongeren in Nederland*. Den Haag: UNICEF Nederland.

Van den Berg, C., Dreef, S. & Clemens, S. (2020) *Regionaal bestuur tijdens de coronacrisis*.

Veiligheidswet BES (2018, 1 augustus) Geraadpleegd op 15 februari 2022 via https://wetten.overheid.nl/BWBR0028586/2018-08-01.

Vereniging van Nederlandse Gemeenten (2020) *Infographic financiële compensatie corona-maatregelen*. Geraadpleegd op 7 december 2021 via https://vng.nl/sites/default/files/2020-09/infographic-financiele-compensatie-corona.pdf.

Vereniging van Nederlandse Gemeenten (2021) *Sociaal sterker de crisis uit: Lokaal perspectief op herstel en innovatie (na)ast corona*.

Vereniging voor Bestuurskunde (2020, 22 april) *prof. dr. Sandra Groeneveld - Special State of Science [Video]*. Geraadpleegd via https://www.youtube.com/watch?v=TR_dDebAcvw.

Verhagen, J. (2020, 25 juni) *Burgemeester aan de wandel om inwoners te ontmoeten: 'Een soort Molentocht te voet'*. Geraadpleegd op 21 september 2021 via https://www.ad.nl/rivierenland/burgemeester-aan-de-wandel-om-inwoners-te-ontmoeten-een-soort-molentocht-te-voet~aa513391/.

Voorzitter Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland (2020, 23 november) *Brief aan de colleges van B&W, betreft: Beleidskader Tijdelijke Wet Maatregelen covid-19 Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland*.

Werkgroep Interdepartementaal Beleidsonderzoek Koninkrijksrelaties (2019) *'Samenwerken': Samenwerken waar het moet, zelfstandig waar het kan*.

Wet financiën openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba (2021, 1 juli) Geraadpleegd op 24 augustus 2021 via https://wetten.overheid.nl/BWBR0028151/2021-07-01.

Wet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba (2021, 1 juli) Geraadpleegd op 24 augustus 2021 via https://wetten.overheid.nl/BWBR0028142/2021-07-01.

Wet veiligheidsregio's (2022, 1 januari) Geraadpleegd op 9 februari 2022 via https://wetten.overheid.nl/BWBR0027466/2022-01-01.

Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid & Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (2021, 2 september) *Navigeren en anticiperen in onzekere tijden.*

Zuydam S. van (2021) *Burgemeester in coronatijd: Meer dan betrokken daadkracht*.

BIJLAGE IV Samenstelling Raad voor het Openbaar Bestuur

Drs. J.M.M. (Han) Polman, voorzitter
Commissaris van de Koning, Provincie Zeeland

Prof. dr. ir. C.J.A.M. (Katrien) Termeer, vicevoorzitter
Hoogleraar Bestuurskunde, Wageningen Universiteit

Drs. D.M.G. (Daan) Roovers
Docent en filosoof, Universiteit van Amsterdam en
Erasmus Universiteit Rotterdam

Dr. E.M. (Martiene) Branderhorst
Algemeen directeur, Gemeente Den Haag

Prof. mr. dr. F.J. (Frank) van Ommeren
Hoogleraar Staats- en bestuursrecht, Vrije Universiteit Amsterdam

H. (Huri) Sahin
Directeur, Stichting LOKAAL, centrum voor democratie in Rotterdam

Drs. P.J. (Peter) Verheij
Zelfstandig adviseur en interim-professional publieke sector

Drs. C.J.G.M. (Kees Jan) de Vet
Dijkgraaf, Waterschap Brabantse Delta

Drs. P.J.M. (Peter) Wilms
Tijdelijk raadslid, economisch consultant publieke sector

Aan de leden

Datum
10 maart 2022
Kenmerk
POM/U202200199
Lbr. 22/014
Telefoonnummer
070 373 8393
Bijlage(n)
-

Onderwerp
Ledenbrief Omgevingswet

Geachte leden van college en gemeenteraad,

De datum voor inwerkingtreding van de Omgevingswet is vastgesteld op 1 januari 2023. De VNG, het IPO, de Unie van Waterschappen en het rijk hebben, na gesprekken met alle betrokken stakeholders, gezamenlijk voor deze nieuwe datum gekozen. Het besluit is bekrachtigd in het Bestuurlijk Overleg met minister De Jonge voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening op 24 februari jl. In deze ledenbrief informeren wij u wat de afwegingen zijn geweest, hoe u de komende maanden verder kunt gaan met de voorbereidingen en komen de onderwerpen financiën en serviceketen aan bod.

Verantwoorde invoering

Tijdens het Bestuurlijk Overleg op 27 januari jl. zijn alle signalen en aandachtspunten aan de orde gesteld en kwam naar voren dat er meer tijd nodig is om verder te werken aan de stabiliteit van de landelijke voorziening van het Digitaal Stelsel Omgevingswet, het DSO-lv. Zodat op basis van een stabiel en functionerend stelsel, goed kan worden geoefend en de nieuwe manier van werken kan worden ingeregeld. Daarbij vinden alle partijen het van groot belang dat de dienstverlening aan burgers en bedrijven niet in het geding komt en dat gebiedsontwikkeling doorgang kan vinden. Met de keuze voor 1 januari 2023 ontstaat de duidelijkheid over het moment van inwerkingtreding die nodig is voor de uitvoeringspraktijk.

2 startopties

Voorafgaand aan het Bestuurlijk Overleg op 24 februari 2022 hebben de VNG, de andere koepels en het programma Aan de slag met de Omgevingswet een zorgvuldig traject doorlopen. In gemeentelijk verband hebben overleggen plaatsgevonden met onder meer de programmamanagers Omgevingswet van de G6 en G40 gemeenten, de M50 en K80, de leden van het Netwerk Managers Omgevingswet (NMO), en de leden van de Taskforce Omgevingswet.

Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Nassaulaan 12 Den Haag | Postbus 30435 | 2500 GK Den Haag
070 - 373 83 93 | info@vng.nl

Gezamenlijk hebben we verkend of 1 oktober 2022 of 1 januari 2023 de beste datum is waarop de wet verantwoord inwerking zal treden. Al snel bleek dat op basis van de stand van zaken in de uitvoeringspraktijk, rapporten, de planning van DSO-lv en de gesprekken met de softwareleveranciers de datum van 1 januari 2023 voldoende tijd biedt voor bevoegde gezagen om een halfjaar te oefenen en in te regelen om het stelsel werkend te krijgen. Naast de oefentijd hebben ook andere argumenten de doorslag gegeven. Zo is 1 januari een logisch moment in relatie tot de begrotingscyclus en de toewijzing van capaciteit.

Aangescherpte planning voor 2022
In de afgelopen weken zijn er constructieve gesprekken gevoerd met de softwareleveranciers, de stedenbouwkundige bureaus en de bevoegde gezagen. We hebben nu scherper in beeld hoe we het DSO-lv en de keten robuuster kunnen maken en wanneer de plansoftware beschikbaar kan komen. Al die onderdelen die noodzakelijk zijn om goed te kunnen oefenen met de keten.
Deze nieuwe inzichten hebben geleid tot een aangescherpte planning. Een planning die gebaseerd is op de nog op te leveren DSO-lv functionaliteiten en het intensief testen van de DSO-keten voordat de stabiliseringsperiode ingaat. En die duidelijk maakt welke tijdelijke alternatieve maatregelen en workarounds we moeten gaan inzetten.

Serviceketen
Samen met de bestuurlijke partners heeft de VNG afspraken gemaakt over het versterken van de serviceketen en het inrichten van het calamiteitenmanagement. Hiermee zorgen we voor een verhoogde dijkbewaking zodat we voor, tijdens en na de inwerkingtreding paraat staan om bevoegde gezagen en andere ketenpartners zo goed mogelijk te ondersteunen bij zaken die zich voor kunnen doen.

Financiële compensatie
Het is goed dat de €150 miljoen die in het regeerakkoord wordt genoemd, inmiddels ook daadwerkelijk is gereserveerd om gemeenten te compenseren voor de kosten van de invoering van de Omgevingswet. Dit bedrag, uit te keren via de meicirculaire, geeft gemeenten meer financiële ruimte om de implementatie en de transitie na inwerkingtreding voortvarend ter hand te nemen. De VNG blijft met de minister in gesprek over de invoeringskosten van de Omgevingswet op de langere termijn en de terugverdientijd van het stelsel. Hierop komen we terug zodra daarover meer te melden is.

Focus op inregelen en oefenen in de komende maanden
De extra maanden tot aan de invoering van de Omgevingswet geeft gemeenten meer tijd en ruimte voor het oefenen en het inregelen van het stelsel. De VNG biedt een groot aanbod aan van praktijkvoorbeelden, webinars en webcolleges, podcasts, en werkplaatsen om de planvormings- en vergunningenketen in het DSO te doorlopen.

Ontwikkelen en monitoren ook na inwerkingtreding
Het werk is met het bepalen van de datum van 1 januari 2023 zeker niet afgerond. De invoering van de Omgevingswet markeert het begin van een transitieperiode die in elk geval tot eind 2029 duurt. De invoering van de Omgevingswet met zoveel partijen en afhankelijkheden, is een complexe opgave. Het nieuwe stelsel voor het omgevingsrecht en het DSO worden ook na inwerkingtreding verder ontwikkeld en gemonitord om de doelen van de wet te halen en de beoogde veranderingen door te voeren. De VNG heeft het vertrouwen dat we samen met de bestuurlijke partners en met respect voor ieders rollen en verantwoordelijkheden, de stappen blijven zetten die nodig zijn om de

doelstellingen van de Omgevingswet te realiseren. Want ons vertrouwen in de doelstellingen en de samenhangende aanpak van de wet blijft onverminderd groot en dat geldt ook voor het IPO, de Unie van Waterschappen en het rijk.

Parlementaire behandeling Omgevingswet
Het ontwerp-Koninklijk Besluit (KB) met de nieuwe inwerkingtredingsdatum van de Omgevingswet is op donderdag 24 februari jl. door de minister aangeboden aan de Eerste en Tweede Kamer. Als het parlement akkoord gaat, zorgt het kabinet voor de voordracht van het KB aan de Koning. Na ondertekening zal daarmee de Omgevingswet definitief op 1 januari 2023 ingaan.

Wet kwaliteitsborging voor het bouwen
De inwerkingtreding van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) is gekoppeld aan de Omgevingswet. Dit betekent dat de Wkb ook op 1 januari 2023 in werking treedt. Andere wetgeving in het kader van de Omgevingswet – zoals voor bodem, geluid, natuur en grondeigendom - treedt ook op 1 januari 2023 in werking.

Meer informatie
Voor meer informatie over de Omgevingswet verwijzen wij u naar de website van de VNG. Vanzelfsprekend kunt u ook contact opnemen met uw RIO.

Wij adviseren u deze brief door te sturen in uw organisatie.

Met vriendelijke groet,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

L.K. Geluk
Algemeen directeur

GEMEENTE ROZENDAAL

Woensdag 16 maart, 21.00 uur: de stembus sluit, het tellen begint!

Graag nodigen we u uit voor een hapje en een drankje, in afwachting van (tussentijdse) uitslagen.

Bent u (kandidaat)raadslid, commissie- of raadslid (geweest) of op andere wijze betrokken bij de Rozendaalse politiek, dan bent u van harte welkom.

Uitslagenavond 2022

Voorlopig programma*

- Rond 21.30 uur: welkomstwoord burgemeester Weststeijn, bekend maken uitslagen voorstemmers
- Rond 22.15 uur: bekend maken uitslagen per partij
- Rond 23.30uur: bekend maken uitslagen per kandidaat en afsluitend woord door de burgemeester
- 24.00 uur: einde

** Alles onder voorbehoud van actuele ontwikkelingen*

Locatie: Serre van de Kerk van Rozendaal

Versie 9 maart 2022

Lange termijnagenda raad

Planning	Werkelijk	Onderwerp	Toelichting
8 febr 22		Adviesrecht en participatie onder de Omgevingswet	
		~~Evaluatierapportage voortgang uitvoeringsagenda Rozendaal energieneutraal 2050~~	Is raadsinformatiebrief
		Regiovisie Samenwerking en opdrachtgeverschap Zorg	Was gepland voor de raad van 14-12-21
		Principeplan Veluwezoom	Alleen behandeling in de commissie op 8 feb, besluitvorming op 22 feb (uitwerking besluit raadsvergadering 2 november 2021)
		Structurele taakinvulling Sociaal domein	Was gepland voor de raad van 14-12-21
22 febr. extra raadsver-gadering		Digitale Agenda	Het betreft een nieuw/geactualiseerd voorstel, aanvullend op het besluit van de raad in de vergadering van 14 december 2021
		Principeplan Veluwezoon	Uitwerking besluit raadsvergadering 2 november 2021
		Partiële herziening Bestemmingsplan Dorpsschool Rozendaal	Was onder voorbehoud gepland voor de raad van 8-2-22
		Krediet planschade Dorpsschool Rozendaal	
28 mrt 22		Laatste raadsvergadering in oude samenstelling	
		Onderzoek geloofsbrieven nieuw gekozen leden	
		Afscheid vertrekkende raadsleden	
30 mrt 22		Installatie nieuwe raad	
19 apr 22		Groenvisie 2022-2026	Financieel besluit bij de Kadernota
		Meerjarenplan wegen	Wordt
		Beschermd Wonen: Kadernotitie vervolg Samen aan Zet	Was gepland voor de raad van 8-2-22 en 28-3-22
31 mei 22		Jaarrekeningen en begrotingen diverse samenwerkingsverbanden (VGGM, ODRA, BVO DRAN, MGR SD CG, Gelders Archief)	Zienswijzeprocedure
		Jaarrekening, begroting, agenda en opgaven GMRAN	Zienswijzeprocedure
		Milieuprogramma 2022-2023	

Versie 9 maart 2022

Planning	Werkelijk	Onderwerp	Toelichting
5 jul 22		1e Turap	
		Jaarrekening	
		Masterplan Veluwezoom	
12 jul 22		Kadernota (+ algemene beschouwingen)	
27 sep 22		Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2022 – 2026	
		Onderzoek Toekomst Gemeentewerf	
1 nov 22		Begroting 2023	
13 dec 22		2e Turap	
		Bestuursbrief Interimcontrole 2022	
		Integraal veiligheidsplan	
		Nieuwe belastingverordeningen	
		Evaluatie verkeersmaatregelen Kerklaan/Beekhuizenseweg	

Versie 9 maart 2022

Raadsinformatiebijeenkomsten (Openbaar tenzij ander aangegeven)

11-1-22	Contra expertise/second opinion Digitale Agenda	Niet openbaar, digitaal, 20:00 uur
26-1-2022	Webinar VGGM Covid 19 c.a.	Regionaal, definitieve uitnodiging volgt
27-1-2022	Jaarlijkse bijeenkomst Scholengroep Veluwezoom met raadsleden Rheden en Rozendaal	Intergemeentelijk, tijd en locatie n.t.b.
5-4-22	Introductieavond nieuwe raads- en commissieleden	Lokaal
7-4-22	1e raadsontmoeting 2022 Groene Metropool Regio	Regionaal
9-5-22	Gereserveerde datum voor (digitale Raadsinformatiebijeenkomst MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland (MGR SDCG)	Regionaal
12-5-22	Gereserveerde datum voor (fysieke) Raadsinformatiebijeenkomst MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland (MGR SDCG)	
13-5-22	Informele kennismakingsmiddag Raad, college en organisatie	Lokaal
23-5-22	Eerste vergadering regio-agendacommissie GMR	Regionaal
1-6-22	Onder voorbehoud: Consulterende bijeenkomst over concept regio-agenda GMR	Regionaal
10-6-22	Regio Evenement GMR	Regionaal
19 9-22	Raadsontmoeting 2022 Groene Metropool Regio	Regionaal

Versie 9 maart 2022

Besluitenlijst 1 B&W vergadering

Datum	08-03-2022
Tijd	9:00 - 12:00
Locatie	B&W kamer
Voorzitter	E. Weststeijn
Aanwezigen	B. Boelens, A. Logemann (wethouder), S.P. Warmerdam (wethouder) en E. Weststeijn (Burgemeester/voorzitter van de raad)

1 Opening openbare B&W vergadering

2 Besluitenlijst openbare B&W d.d. 1 maart 2022

Besluit:

Vaststellen

3 Niet openbare notulen B&W d.d. 1 maart 2022

Besluit:

Vaststellen

4 Gebiedsuitwerkingen verstedelijkingsstrategie

Besluit:

1. Besluiten om de 'Opgavebeschrijvingen Verstedelijkingsstrategie' te benutten bij het:
   a. Opstellen van gebiedsuitwerkingen per deelgebied, die opgenomen worden in de definitieve verstedelijkingsstrategie.
   b. Komen tot ruimtelijke en programmatische keuzes in de deelgebieden (samen met de partners gemeenten, provincies, rijk, waterschappen) die input vormen voor het verstedelijkingsakkoord.
2. Besluiten de raad op hoofdlijnen te informeren over stand van zaken en procesplanning met bijgevoegde raadsinformatiebrief 'Voortgang Verstedelijkingsstrategie', 1 maart 2022.
3. Dit besluit (en bijlagen) tot 9 maart 2021 als uitgesteld openbaar te behandelen.

5 Reactie provincie op brief gemeente over recreatiezonering

Besluit:

1. Kennis nemen van bijgevoegde brief van de provincie als reactie op onze brief van december 2021 aangaande recreatiezonering;
2. Besluiten geen zienswijze in te dienen;
3. De brief van de provincie, en de reactie van het college en het collegevoorstel te plaatsen in de leesmap van de raad.

6 Omgevingsvergunning bed & breakfast de Genestetlaan 25

Besluit:

Omgevingsvergunning verlenen

7 Principebesluit uitbreiden hoofdgebouw buiten bouwvlak de Genestetlaan 14

Besluit:

1. In principe bereid te zijn medewerking te verlenen aan het afwijken van het bestemmingsplan om de uitbreiding van het hoofdgebouw buiten bouwvlak mogelijk te maken zoals aangegeven in het bijgevoegde schetsplan.

Portefeuillehouder Warmerdam neemt niet deel aan de stemming

8 Wijziging werkwijze comptabiliteit/begrotingswijzigingen

Besluit:

1. Vanaf heden geen comptabiliteitsvoorstellen meer aan de raad aan te bieden
2. In te stemmen met de nieuwe werkwijze bij het vaststellen van begrotingswijzigingen

9.1 Ingekomen stukken (openbaar): Belangengroep N785

Besluit:

Voor kennisgeving aannemen

9.2 Ingekomen stukken (openbaar): Bemensing Opgaveteams GMRAN

Besluit:

Voor kennisgeving aannemen

9.3 Ingekomen stukken (openbaar): Brief aan gemeente Rheden uitbreiding samenwerking sociaal domein

Besluit:

Voor kennisgeving aannemen

9.4 Ingekomen stukken (openbaar): GMRAN wil af van Gazprom

Besluit:

Voor kennisgeving aannemen

10 Sluiting openbare B&W vergadering

Verkeersveiligheidsadvies

Kenmerken advies:

Naam dossier:
Velp N785

Locatie:
De N785 door de bebouwde kom van Velp en Rozendaal: Schelmseweg, Ringallee, Beukenweg, Beekhuizenseweg

Datum uitgifte advies:
Maart 2022

Rol Veilig Verkeer Nederland

Veilig Verkeer Nederland is een vrijwilligersorganisatie, die van mening is dat iedereen veilig over straat moet kunnen. Verkeersonveiligheid, objectief en subjectief, zorgt ervoor dat dit niet voor alle weggebruikers is weggelegd. Veilig Verkeer Nederland wil de burger, die geconfronteerd wordt met verkeersonveiligheid, en daardoor in zijn bewegingsvrijheid wordt beperkt, ondersteunen. Daarin nemen wij een bemiddelende rol.

Met andere woorden: Veilig Verkeer Nederland geeft melders en vrijwilligers handvatten over hoe ze de verkeersonveilige situatie kunnen aanpakken en hoe ze verkeersveiligheid in het algemeen kunnen verbeteren.

Algemeen

Veilig Verkeer Nederland beoordeelt situaties op verkeersveiligheidsaspecten. Alle andere factoren, zoals ruimtelijke ordening, financiën e.d., worden – voor zover deze geen directe invloed hebben op de verkeersveiligheid – niet meegewogen;

- Aan de adviezen die door Veilig Verkeer Nederland worden uitgebracht zijn geen kosten verbonden;
- Adviezen zijn onafhankelijk en onpartijdig. De enige toetsing is de algemene verkeersveiligheid;
- Aan de adviezen die door Veilig Verkeer Nederland worden uitgebracht kunnen geen rechten worden ontleend;
- Uitgangpunt van de advisering vormt de verkeersveiligheidsvisie “Duurzaam Veilig” en de daaruit volgende ontwerprichtlijnen.

Situatie

Direct en indirect aanwonenden van de N785 in Rozendaal en Velp ervaren in veel opzichten overlast van de provinciale weg N785 die dwars door de bebouwde kom van Rozendaal en Velp loopt.

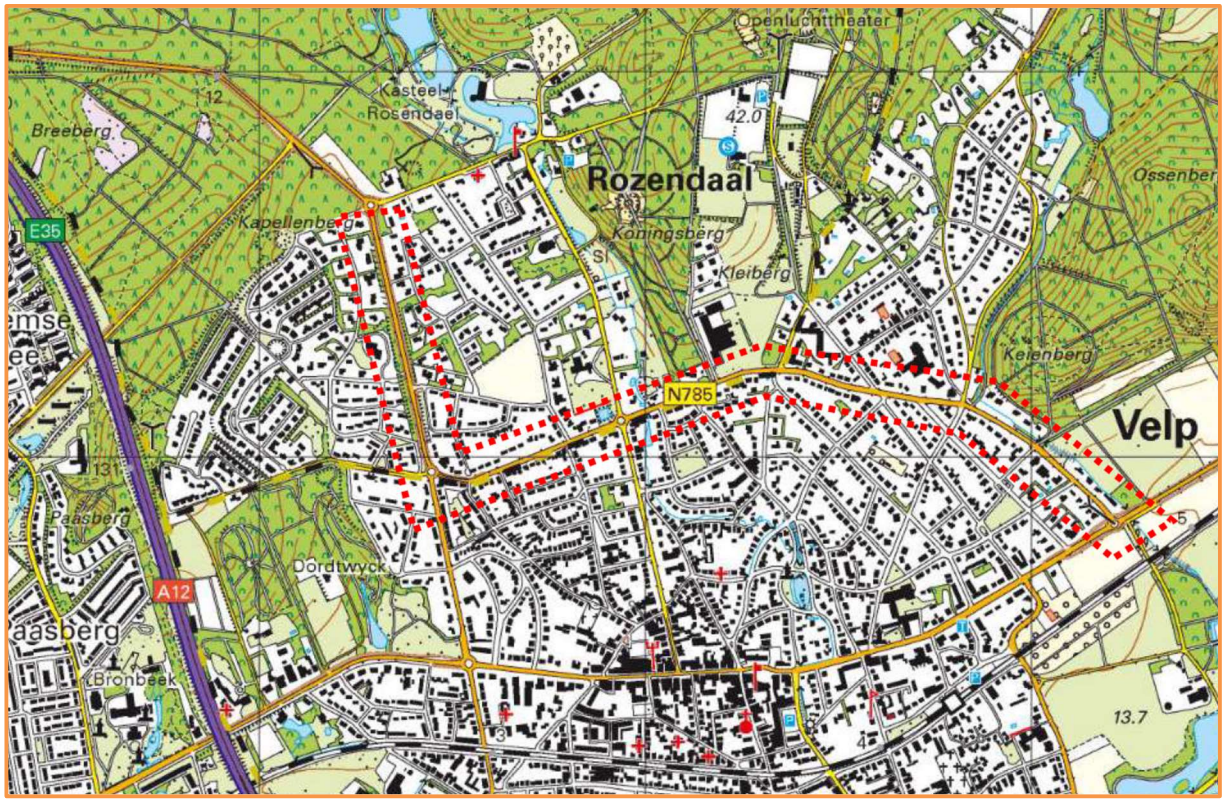

Fig. 1. Topografische kaart met rood omlijnd de N785 door de kom van Rozendaal en Velp

De N785 binnen de kom heeft twee duidelijk verschillende gedeelten:

- **De Schelmseweg**
  Gezien vanuit het noorden kent de N785 na de rotonde (Kerklaan) een lange rechtstand met vrijliggende fietspaden, één zijstraat (Hertog van Gelrestraat) en een beperkt aantal erftoegangen tot de rotonde bij de Ringallee. Hier is volgens aanwonenden vaak sprake van een hoge snelheid, hetgeen zeer aannemelijk is gezien de kaarsrechte weg van 700m lang

Fig. 2. Rechte weg nabij H. van Gelrestraat, met een flauwe asverspringing

- De **Ringallee, Beukenweg en Beekhuizenseweg** hebben grotendeels een wegbreedte van ca 8 meter met smalle, rode fietsstroken, allerlei zijstraten en veel erftoegangen. Bovendien wordt er veel en op allerlei plekken overgestoken: Er bevinden zich scholen aan weerszijden en ten noorden zeer veel sportvoorzieningen. Ook moet je als recreatieve fietser of voetganger de N785 oversteken om richting Veluwezoom en de Posbank te gaan.

Fig. 3. Ringallee met fietsstroken, erftoegangen en zijstraten (hier een uitritconstructie)

Probleemstelling

Welke verkeersveiligheidsproblemen doen zich voor op de N785 binnen de kom van Rozendaal en Velp en hoe kan de verkeersveiligheid worden verbeterd?

Probleemanalyse

In deze paragraaf worden alle aspecten benoemd die relevant zijn voor de verkeerssituatie en de verkeersveiligheid van de besproken weg.

Intensiteiten

De intensiteiten op de N785 in Rozendaal en Velp lopen uiteen (zie fig. 4).

*Fig. 4. Werkdagintensiteiten (en v85) in **2020** (bron: Atlas verkeer gelderland). De Ringallee, Beukenweg en Beekhuizenseweg zijn minder druk dan de aansluitende wegvakken van de N785.*

Deze getallen zijn enigszins vertekenend vanwege de terugval in verkeer tijdens de corona-epidemie. Daarom zijn in figuur 5 ook de aantallen van 2019 weergegeven.

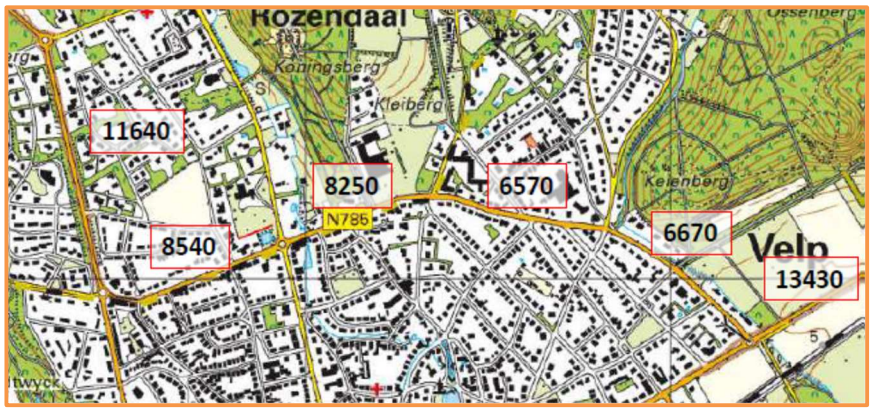

*Fig. 5. Werkdagintensiteiten **in 2019** (bron: prov. Gelderland). De Ringallee (8540 en 8250 mvt per werkdag) is aanzienlijk drukker dan de Beukenweg en Beekhuizenseweg. Dit kan te maken hebben met de vele sportvoorzieningen ten noorden van de weg, maar ook omdat het autoverkeer vanuit Velp meer op Arnhem e.o. gericht is dan op bestemmingen ten oosten van Velp.*

Voor een GOW50 zijn deze aantallen met name op de Ringallee-Beukenweg-Beekhuizenseweg niet hoog. Maar omdat auto's en fietsers van dezelfde weg gebruik maken en de weg ook een woonfunctie heeft met veel oversteekbewegingen, is toch sprake van veel verkeer.

Opvallend is het verschil tussen de Zutphensestraatweg (13430) en de Beekhuizenseweg (6670). De N785 (Ringallee, Beukenweg en Beekhuizenseweg) is een belangrijke ontsluiting voor de woonwijk, de scholen, de vele sportvoorzieningen en de Veluwezoom/Posbank. Aangenomen mag worden dat slechts een deel van deze 6670 doorgaand verkeer richting Arnhem Noord is. Het belang van de regionale verbinding is dus klein, behalve uiteraard bij grote drukte op verkeersplein Velperpoort. Maar daarvoor is de N785 niet bedoeld of hoeft daarvoor toegerust te zijn.

Snelheid

In figuur 4 hierboven is de v85 (snelheid die door 15% ofwel 1000-1300 van de bestuurders wordt overschreden) voor het *hele wegvak van de N785 binnen de kom* aangegeven: 54 km/h.

De gemeente Rheden en Rozendaal beschikken over preciezere snelheidsgegevens, op basis van floating car-data. Op de Schelmseweg is de v85 vanuit de Kerklaan erg hoog, namelijk 62 km/h. Ruim 1 op de 7 auto's zit daar dus boven. In de andere richting ligt de v85 op 58 km/h, ook behoorlijk hoog.

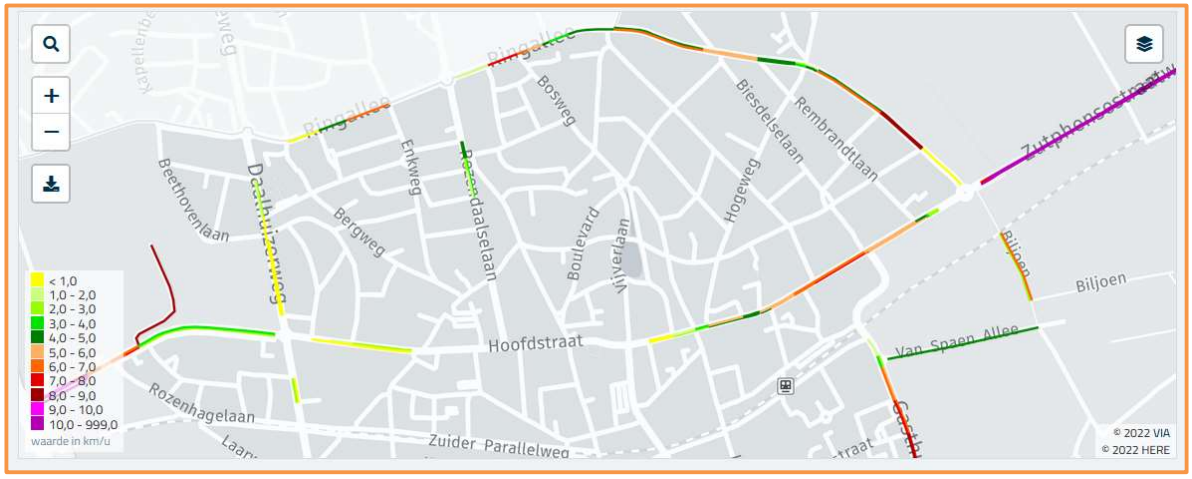

Fig. 6. Overschrijding van de maximusnelheid o.b.v. floating car data (bron: gemeente Rheden)

In figuur 6 zijn de v85-overschrijdingen van 50 km/h op de Ringallee-Beukenweg-Beekhuizenseweg in beeld gebracht. Per kort wegvak loopt de v85 uiteen, van 50 km/h tot zelfs 58 km/h. Ruim 1 op de 7 motorvoertuigen zit daar dus nog boven.
Op zich zijn dit voor een reguliere 50 km-weg geen bijzonder hoge snelheden, maar voor het gebruik van de route (veel erfontsluitingen, zijstraten, oversteekbewegingen, scholen) en met fietsers op de

rijbaan zijn deze snelheden wel erg hoog. De kans dat een eventueel ongeval afloopt met ernstig letsel is groot.
Onduidelijk is hoe de snelheidsovertredingen zelf verdeeld zijn. Volgens bewoners wordt de route vaak als racebaan gebruikt, waarvan filmpjes circuleren. Mogelijk heeft dit de maken met de rondjes Posbank die vanuit hier te maken zijn.

Ongevallen

De door de politie geregistreerde ongevallen op de N785 in Rozendaal en Velp worden in figuur 7 getoond. Het werkelijk aantal ongevallen ligt aanzienlijk hoger, omdat met name de lichte ongevallen met fietsers en voetgangers nauwelijks geregistreerd worden. Ook bij materiele schade aan auto's komt de politie bijna niet meer langs.

Fig. 7. Ongevallenbeeld 2017-heden. Op een viertal plekken is een ongeval met letsel (rood) geregistreerd en verspreid over de Ringallee, Beukenweg en Beekhuizenseweg zijn ongevallen zonder letsel geregistreerd.

Het aantal ongevallen op de N785 is niet extreem hoog, maar moet niet worden uitgevlakt. 15 geregistreerde ongevallen in 5 jaar is vrij veel. De letselongevallen deden zich vooral bij de rotondes voor. Verder wordt door aanwonenden een hoge mate van onveiligheid ervaren bij de kruising met de Hertog van Gelrestraat en op de gehele Ringallee, Beukenweg en Beekhuizenseweg.

Verder valt op dat op de Schelmseweg tussen de twee rotondes geen ongevallen zijn geregistreerd. Op de Schemseweg is met name sprake van subjectieve en objectieve onveiligheid bij de Hertog van Gelrestraat. De kruising die sinds enkele jaren is aangepast is bovendien een belangrijke schoolroute voor de nieuwe brede Dorpsschool. Ondanks de flauwe rijstrook-uitbuiging is ook nu nog sprake van hoge snelheid van het autoverkeer, door de gestrektheid van de weg (ca 700m tussen de rotondes) met een ruime opzet, deels niet in de banden en met maar één zijstraat.
Verder kent de Schemseweg twee voet- en fietsdoorsteekjes (Jachtlaan, Delhoevelaan/Mariendaal, waar sprake is van een (bescheiden) conflict met langzaam verkeer. De kans op letsel en op ernstige afloop zou kleiner zijn, wanneer autobestuurders zich beter aan de snelheid houden of wanneer de snelheid van het autoverkeer fysiek geremd wordt.

De meeste klachten en bijna alle ongevallen bevinden zich op de Ringallee, Beukenweg en Beekhuizenseweg. Factoren die hier een rol spelen bij de onveiligheid zijn:
- Een relatief hoge snelheid op alle rechtstanden. Ook op de flauwe bochten wordt flink doorgereden, omdat men overal voorrang heeft.
- Bij alle zijstraten oversteekbewegingen en afslag-bewegingen. Het betreft veel kinderen en volwassenen op weg naar de sportvelden achter de wijk Beekhuizen. En het gaat om incidentele recreatieve fietsers en voetgangers vanuit Velp Station onderweg naar Veluwezoom en Posbank en vice versa.
- In- en (achter)uitrijbewegingen bij de vele erftoegangen langs de weg

- Schoolroutes, verspreid over de hele wijk (zie fig 8)

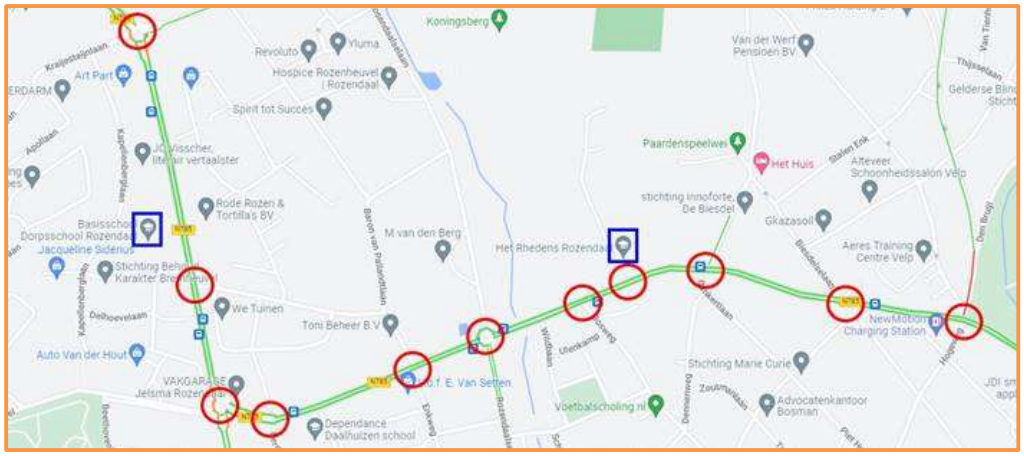

Fig. 8. De oversteekplekken van schoolgaande kinderen: in meer of mindere mate op vrijwel alle kruisingen op de N785. Ook steken kinderen over van en naar gymles. Er liggen maar liefst vijf scholen nabij de N785.

- Roekeloos oversteken nabij het Rhedens Rozendaal door middelbare scholieren, vaak tegen de richting in fietsend. Uiteraard is dit hun eigen keuze, maar door hun leeftijd kunnen zij hun gevaarlijke gedrag niet goed inschatten. De wegsituatie met fietsstroken maakt foutief gedag gemakkelijker. De scholieren moeten met extra maatregelen tegen zichzelf beschermd worden.
- Bij de uitgang van Veluwezoom en Posbank aan de Beekhuizenseweg voor gemotoriseerd verkeer wordt volgens aanwonenden hard en lang opgetrokken, aanvoelend als als 80 km/h. Ook vanaf de rotondes wordt hard opgetrokken.
- De langsparkeerplaatsen worden frequent gebruikt, wat bij hogere snelheden en fietsverkeer gevaar oplevert. (Ossendaalselaan en naast kruising Hogeweg-Beukenweg)
- De grote middelbare school Aeres leidt bij het aan- en uitgaan tot gevaar
- Het oprijzicht in de N785 is redelijk goed, bovendien rijden auto's op de N785 meestal op enige afstand van de kant. Op enkele plekken is het uitzicht onvoldoende, zo blijkt uit metingen van de provincie.

Functie in het provinciale netwerk

De provincie betitelt de N785 als een *lokale ontsluitingsweg*, zonder verbindende functie en niet van belang voor het regionaal hoofdnet. De weg valt in de categorie 'maatwerk', hetgeen ruimte biedt om sterk rekening te houden met lokale omstandigheden. De weg wordt ook niet als omleidingsroute gebruikt bij wegwerkzaamheden op andere provinciale wegen.

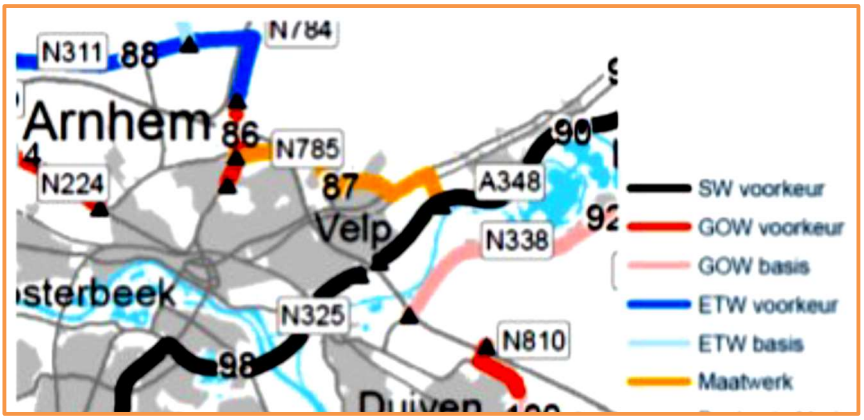

Fig. 9. In oranje de functie en categorie van de weg (bron: provincie)

Dat betekent dat er in principe allerlei mogelijkheden zijn de N785 met name binnen de bebouwde kom anders in te richten: meer gericht op verkeersveiligheid en minder op vlotte doorstroming.

Schouw

Uit de schouw kwamen de volgende bijzonderheden:

- De Schelmseweg ten zuiden van de Kerklaan kent een wegprofiel zoals je buiten de kom verwacht. Aanbevolen wordt om met het groot onderhoud een bandenlijn aan weerszijden toe te passen, eventueel onderbroken i.v.m. de afwatering.
- Bij de Hertog van Gelrestraat is de rijsnelheid vrij hoog, waardoor overstekende voetgangers en vooral kinderen de naderingssnelheid van motorvoertuigen niet meer kunnen inschatten. Dit speelt bij snelheden boven de 50 km/h. Men gaat dan gokken of men nog kan oversteken (bron: Moore).
- Overwogen moet worden om het oostelijke fietspad op ditzelfde wegvak **in twee richtingen** aan te leggen tussen Kerklaan en Hertog van Gelrestraat. Dit voorkomt dat er op een onverwacht punt (bij de Jachtlaan) wordt overgestoken.
- De twee mini-rotondes bij de Daalhuizerweg en de Rozendaalselaan hebben bij de aantakkende fietspaden vaak zeer krappe boogstralen. In combinatie met de hoge gele banden (die nu wel beter zichtbaar zijn dan voorheen) levert dit nog altijd hachelijke situaties op. Aanbevolen wordt de boogstralen te verruimen (trajectvisie provincie). Ook zou bekeken moeten worden om de fietsstroken te verbreden, en het middeneiland t.b.v. vrachtverkeer iets te verkleinen.
- De fietsstroken op het tracé Ringallee-Beukenweg-Beekhuizenseweg zijn veel te smal, waardoor het fietsen naast elkaar ten onrechte wordt tegengegaan. Iets verderop in dit advies wordt op de aanbevolen breedte ingegaan.
- Op de Beukenweg (bij de Dennenweg en Beekhuizenseweg) liggen de kruisingen in een bocht, waardoor het zicht op en vanuit de zijstraten voor naderende autobestuurders op de N785 beperkt is. Dit bleek ook uit metingen van de provincie. De snelheid van dit verkeer is hier eigenlijk te hoog voor een veilige afwikkeling.
- Het aan- en uitgaan van het Rhedens levert hachelijke situaties op, omdat scholieren de grenzen opzoeken, maar ook omdat het autoverkeer 50 mag en blijft rijden. Datzelfde geldt voor de kruisingen waar jeugd oversteekt van en naar de sportvelden (Dennenweg en Beekhuizenseweg). VVN benadrukt hier het belang van snelheidsremmende maatregelen, die de opgroeiende pubers tegen zichzelf beschermen. Ook bij Aeres middelbare school aan de Beukenweg doen zich gevaarlijke situaties voor.
- De aanwonenden hebben in het bijzonder last van hoge tot extreem hoge snelheden van vrij veel auto- en motoren-verkeer. Naast verkeersonveiligheid spelen op het hele traject door de kom problemen met geluid- en soms trillingshinder. Ook zorgt de weg voor veel uitstoot en fijnstof. Een hogere frequentie van handhaving (ook van geluid), ook al is dit voor de politie in de praktijk lastig, kan dit probleem verkleinen.

Duurzaam Veilig Toets

Op basis van het Afwegingskader 30 km/h van het CROW en van een onderzoek van bureau Loendersloot is een toets gedaan naar de mate waarin de wegvakken Schelmseweg en Ringallee-Beukenweg-Beekhuizenseweg voldoen aan de basis-eisen voor een 50 km-weg volgens Duurzaam Veilig.

Schelmseweg

	Vrijliggende fietspaden
	Veilig en gebundeld oversteken
	Veilige schoolroutes
	Weinig erftoegangen / parallelweg
	Rijbaanscheiding (markering/fysiek)
	Geen parkeren langs de rijbaan
	Weinig zijstraten
	Snelheidsremming bij zijstraten

De Schelmseweg voldoet redelijk goed aan de eisen. GOW 30 is daarom niet aan de orde, maar wel is extra snelheidsremming nabij de Hertog van Gelrestraat gewenst, waar de andere oversteken op de Schelmseweg van meeprofiteren.

Ringallee-Beukenweg-Beekhuizenseweg

	Vrijliggende fietspaden
	Veilig en gebundeld oversteken
	Veilige schoolroutes
	Weinig erftoegangen / parallelweg
	Rijbaanscheiding (markering/fysiek)
	Geen parkeren langs de rijbaan
	Weinig zijstraten
	Snelheidsremming bij zijstraten

Bijna alle vakjes kleuren rood, omdat (vrijwel) niet voldaan wordt aan de genoemde criteria. Op basis van bovenstaande gebreken kan een wegbeheerder moeilijk besluiten dit wegvak zo in stand te houden. Vrijwel alles aan de weg scoort slecht. Zoals de provincie zelf al geconstateerd heeft is een wegindeling met vrijliggende fietspaden (en voetpaden) alleen mogelijk wanneer vrijwel alle bomen gekapt worden, hetgeen vanuit landschappelijk en politiek oogpunt onbespreekbaar is.

De weg blijft voor de verkeersafwikkeling van Rozendaal en Velp van belang. Daarom komt deze weg conform het Afwegingskader 30 km/h beslist in aanmerking als **GOW30**. De wegcategorie (volgend uit de verkeersfunctie) hoeft niet veranderd te worden, alleen zijn er infrastructurele maatregelen nodig om de snelheid op de weg omlaag te brengen. Daarnaast zijn educatie- en handhavingsmaatregelen nodig. Conform de motie van de Tweede Kamer (okt 2020) geldt er op termijn binnen de bebouwde kom *altijd* een maximumsnelheid van 30 km/h, tenzij dit anders is aangegeven (met een bord 50, zoals hierboven).
Tenslotte moet vermeld worden dat het verkeer *als geheel* bij drukte en bij een lagere snelheid sneller kan worden afgewikkeld (LaRGaS - langzaam rijden gaat sneller).

Effect van 30 km/h op andere wegen in Velp

Wanneer de Ringallee-Beukenweg-Beekhuizenseweg als 30 km-weg wordt aangemerkt, is een v85 van ruim 35 km/h aannemelijk. Dat betekent theoretisch een extra reistijd van ruim 1 minuut (ca 70 sec). In de praktijk is dat minder (zie tabel). Voorkomen moet worden dat alternatieve routes drukker worden. Daarom is een klein onderzoek (87 ritten) gedaan naar de reistijd via de alternatieve routes (zie fig 10): via Daalhuizerweg-Hoofdstraat (1 en 4) en via Rozendaalselaan-Hoofdstraat (5 en 6). Ook zijn de routes met 30 km/h gereden.

Route	50km spits	50 km geen spits	30 km spits	30 km geen spits
1.	4.24	3.56	5.20	5.16
2. (N785)	3.08	2.44	3.55	3.49
3. (N785)	3.09	3.02	3.54	3.50
4.	4.03	4.53	5.04	6.06
5.	5.09	4.15	5.17	5.34
6.	4.16	4.58	5.48	5.44

Gemiddelde daadwerkelijke rijtijd in minuten

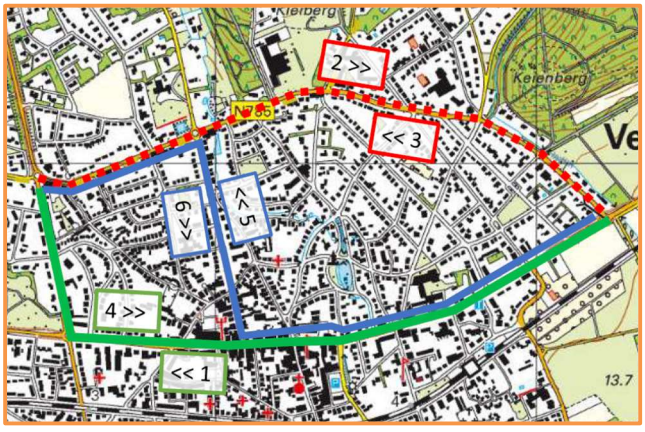

Fig. 10. Alternatieve routes voor de N785

De vier alternatieve routes blijken nu al in bijna alle gevallen een minuut langer te duren dan de N785. Dat betekent dat het terugbrengen van de maximumsnelheid op de N785 geen grote gevolgen op andre wegen zal hebben. Eventueel kan overwogen worden om de Daalhuizerweg en de hele Rozendaalselaan *op* te waarderen naar GOW30 of ETW30. Alternatieve routes door kleinere woonstraten kunnen met circulatiemaatregelen worden beschermd tegen mogelijk sluipverkeer.

Webtool Fietsstroken CROW

Deze eenvoudige tool geeft de ideale maat en indeling van een weg met fietsstroken. Na invoering van de gegevens geeft de tool de N785 (ingevoerd is 8000 mvt) de volgende **waarschuwing**:
"Uw weg heeft zo veel gemotoriseerd verkeer dat een middenrijloper noodzakelijk is waarop twee personenauto's elkaar kunnen passeren. U heeft twee verschillende oplossingsrichtingen: ofwel de weg verbreden tot boven de 840 cm. ofwel de weg downgraden naar een erftoegangsweg type B2 met fietsstroken met bijbehorende inrichting"
De tool geeft wel de hiernaast afgebeelde aanbevolen indeling, indien bovenstaande aanpassingen niet doorgevoerd kunnen worden.

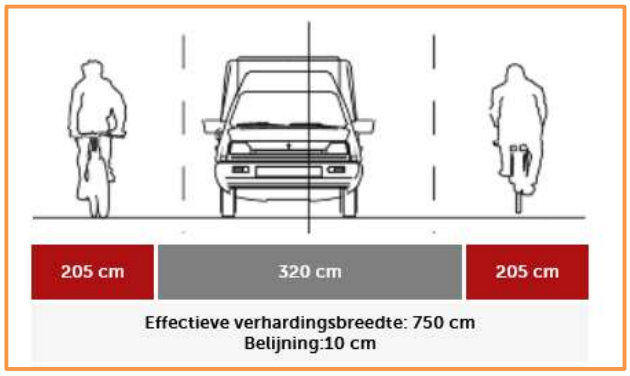

Fig. 11. Aanbevolen wegindeling bij rijbaan van 7,8m (15cm goten). Opvallend zijn de brede fietsstroken van 2,05m (excl. markering)

Vermeld moet worden dat een rijbaan met fietsstroken nog altijd voor de volle breedte door motorvoertuigen gebruikt zal worden. De stroken leiden vooral tot een hogere subjectieve veiligheid.

Openbaar Vervoer

De N785 heeft een minimale OV-functie. De Hoofdstraat in Velp is de belangrijk OV-bundel met een trolleybus tot de rotonde bij de Beekhuizenseweg. Lijn 88 over de N785 is een doordeweekse uursdienst, die waarschijnlijk dit jaar komt te vervallen door de introductie van de 'RRReistaxi' (bron: Breng 2021). Lijn 70 Giesbeek – Rozendaal en Lijn 71 Eerbeek – Rozendaal vervallen met ingang van schooljaar 2022-2023. Dat betekent niet alleen dat de bushaltes kunnen vervallen, maar ook dat er **meer ruimte is voor snelheidsremmende maatregelen**.

Verbetermogelijkheden

Schelmseweg
Op dit wegvak is door de wegbeheerder al gepoogd de snelheid te drukken door extra borden A1(50km/h). Zoals te verwachten negeren veel bestuurders dit maximum vanwege de lange rechtstand en omdat er beperkte handhaving is.
Daarom wordt geadviseerd **nabij het belangrijkste conflictpunt (Hertog van Gelrestraat) extra snelheidsremming** toe te passen. Hiervoor zijn verschillende mogelijkheden:

- Toepassen van een asverspringing (vaak gebruikt als komremmer) direct ten noorden van de Hertog van Gelrestraat.
- Aanbrengen van een plateau op de Hertog van Gelrestraat
- Gebruiken van de haltekommen als rijbaan; de ruimte benutten om een langere fysieke rijbaanscheiding te maken en het inpassen van een asverspringing. De bus (voor zover lijn 88 in de toekomst nog rijdt) halteert dan op de rijbaan (conform CROW-richtlijn).

De twee minirotondes
VVN dringt aan op het fietsvriendelijker en minder ongeval-gevoelig maken van de twee mini-rotondes. Dit kan met aangepaste banden, flauwe in plaats van abrupt oplopende banden (tussen rijbaan en fietspad), flauwere bochtstralen en verbreding van de fietsstroken, met eventueel een lichte verkleining van het middeneiland.

Ringallee-Beukenweg-Beekhuizenseweg
Dit twee km lange wegvak komt op basis van het Afwegingskader 30 km/h en het dagelijkse gebruik over de volle lengte in aanmerking voor de nieuwe wegsoort GOW30 (gebiedsontsluitingsweg met maximumsnelheid 30 km/h). Dit past prima in de categorie 'maatwerk' die de provincie aan de N785 geeft. Het zal een weg met relatief veel verkeer blijven, maar het belangrijkste verschil is dat de snelheid van het autoverkeer veilig laag blijft.
Uitgaande van het bestaande wegprofiel worden vanuit de CROW-webtool van het Fietsberaad 2,05 meter brede rode fietsstroken aanbevolen (zie figuur 11).
Echter, bredere fietsstroken leveren in de praktijk nog geen objectieve verkeersveiligheidswinst op, en ook de snelheid van het autoverkeer zal nauwelijks omlaag gaan. De matige oversteekbaarheid blijft hetzelfde en de fietser blijft geconfronteerd worden met gevaarlijke inhaalbewegingen. Hiervoor zijn aanvullende maatregelen nodig. De volgende mogelijkheden kunnen nader onderzocht worden:

- Op regelmatige afstand is het nodig om snelheidsremming toe te passen (100-120m). Dat kan op verschillende manieren:
  - Toepassen van glooiende, sinusvormige plateaus of drempels, waarbij de v85 ter plaatse van de drempels ca 30 km/h is (plateauhelling 1,7m/8cm of 2,4m/12cm, drempel 4,80m/8cm). Dus aanzienlijk vloeiender dan in woonstraten, ten behoeve van hulpdiensten en om de route aantrekkelijker te houden dan naastgelegen woonstraten.
    De beste plek voor plateaus en drempels is bij de zijstraten, met op enkele plekken een extra snelheidsremmer op een langer wegvak. Door weglating van een maatregel kan de snelheid flink opgevoerd worden.
  - Toepassen van asverspringingen of een variant op de Friese doorfietsrotonde
  - Toepassen van middengeleiders over iets langere lengte, bij voorbeeld bij de Kleiberglaan nabij het Rhedens Rozendaal, met opstelruimte voor een fietser (zoals in figuur 12) Gevaarlijk inhalen wordt zo sterk tegengegaan. Ook bij Aeres zijn aanvullende maatregelen nodig vanwege de schooltoegang.
  - Toepassen van een versmalling van de N785 nabij het Rhedens met aparte fietspaden ernaast. Mogelijk moet een enkele boom worden gekapt.

Fig. 12. Versmalling op de voorrangsweg (Waterigeweg Zeist)

- Een **versmalling** van het wegprofiel naar ca **6m**. Hierdoor blijven de auto's gedwongen achter de fietser bij een tegemoetkomende auto. Inhalen is alleen mogelijk als er hooguit één fietser vanuit de tegenrichting komt. Een voorbeeld van een dergelijke provinciale weg bevindt zich in de kom van Leuth (Steenheuvelsestraat, 7000mvt). Wel blijft extra snelheidsremming noodzakelijk om te voorkomen dat alleen de fietser de snelheid remt.
  Wanneer ervoor gekozen wordt om inhalen bij een tegemoetkomende auto wel toe te staan, dan is de bestaande breedte beter, maar het is wel noodzakelijk dat de rijsnelheid omlaag gaat.
  VVN dringt echter aan op versmalling, omdat dit veel bijkomende voordelen heeft:
  - Er wordt minder vaak te snel gereden, wat de situatie bij de kruispunten ook veiliger maakt

- Hoe smaller de weg, des te korter de oversteeklengte. De barrièrewerking wordt minder. Ook de afslagbeweging wordt krapper, waardoor deze langzamer plaatsvindt en de bestuurder meer oog houdt voor de omgeving.
- Het voordeel van een smal wegprofiel is dat een zebra op een verhoging goed werkt, zonder doorrijdende autobestuurders. Maar als een midensteunpunt inpasbaar is (voorbeeld Daalhuizerweg, fig 13), is dat aan te bevelen.

Fig. 13. Plateau met oversteekeiland (Daalhuizerweg)

Hoewel er nog geen landelijke richtlijnen zijn voor de inrichting van een GOW30, mag duidelijk zijn dat de nadruk ligt op het **remmen van de snelheid**. De bestaande fietsvoorziening (vrijliggend of fietsstrook) hoeft niet direct op de schop. Belangrijk is dat de weg geschikt blijft om het bestaande autoverkeer te verwerken.

Door de ligging binnen de bebouwde kom zal er altijd creatief naar maatwerk gezocht moeten worden. Bij de N785 kan innovatief bijgedragen worden aan de ontwikkeling van de nieuwe GOW30.

Standpunt wegbeheerder

Het betreft een voorlopig standpunt, omdat dit advies intern nog niet besproken is.
Gesproken is met de projectleider groot onderhoud N785 en een verkeerskundige van de provincie Gelderland, en met een verkeerskundige van de gemeente Rheden.

De **provincie** houdt vooralsnog vast aan een minimumsnelheid van 50 km/h binnen de bebouwde kom. Daaronder zou geen sprake meer zijn van voldoende vlotte doorstroming. 30 km/h past niet op provinciale wegen in Gelderland, al kijken andere provincies hier anders tegenaan. De provincie heeft nog geen eensluidend antwoord op de discussie over GOW30.

Op de Schelmseweg is binnen de kom in 2018 een kruispuntreconstructie geweest bij de Hertog van Gelrestraat. Hierdoor kan veiliger in twee keer worden overgestoken, mede met het oog op de nieuwe Dorpsschool ten westen van het kruispunt.
De Ringallee-Beukenweg-Beekhuizenseweg heeft een profiel waar als gevolg van de bestaande bomen geen vrijliggende fietspaden passen. Ook bij de voorbereiding van het vorige groot onderhoud (rond 2012) heeft deze discussie gespeeld.

Gelet op de verkeersfunctie van de weg ziet de provincie tot op heden geen mogelijkheid om het wegprofiel aan te passen of lokaal te verbeteren. De provincie is in het algemeen huiverig om verticale snelheidsremmers aan te brengen.

Het antwoord op de petitie aan de provincie van de belangengroep N785 is onder meer:
“Het groot onderhoud aan onze wegen doen we volgens een vaste systematiek. En we trekken hierbij altijd samen op met gemeenten en politie. We zijn in de fase van het afronden van de verkenning waarin we het probleem en mogelijke oplossingen in kaart brengen.

Aanleiding om naar dit wegvak te kijken is vooral de ervaren wateroverlast. Vanuit het belang van verkeersveiligheid kijken we standaard bij een verkenning altijd naar verkeersveiligheid. En hebben daarbij speciale aandacht voor fietsveiligheid. En ook standaard kijken we daarbij of de snelheid past bij de functie van de weg en wat de mogelijkheden zijn van de weg.

We zijn al ver in het project. Op dit moment zijn we bezig met het afronden van de onderzoeken, waarbij we vooral kijken wat het eventuele probleem is en oplossingen. Vooruitlopend op het bekendmaken van deze plannen hebben we al vast een informatiepagina gemaakt. Volgens planning vindt nog dit kwartaal een informatiemoment plaats. We informeren dan iedereen over de uitkomsten van de onderzoeken en wat de plannen zijn. Dan kan iedereen reageren op de voorgestelde maatregelen. Ik nodig u dan ook van harte uit om daarop te reageren en zal zorgen dat u daarvoor ook rechtstreeks een uitnodiging ontvangt."

De provinciaal verkeerskundige is bereid het Afwegingskader 30 km/h te bestuderen en snapt de redenering van VVN om voor de Ringallee-Beukenweg-Beekhuizenseweg de status van GOW30 te overwegen. Verder voorziet de provincie problemen bij invoering van een maximumsnelheid van 30 km/h: het zou een zwaardere belasting op andere gemeentelijke routes geven, het openbaar vervoer wil geen 30 km-routes[1], en de politie zou zijn goedkeuring kunnen onthouden.

De **gemeentelijk verkeerskundige** van Rheden is bezorgd om de verkeersveiligheid op de N785 onder meer door de vele schoolroutes. Voor meer van dit soort wegen wordt gezocht naar verbeteringen op gebied van de verkeersveiligheid. Ook de GOW30 uit het Afwegingskader 30 km/h kan voor diverse wegen in de gemeente een oplossing bieden, al is nog niet goed duidelijk hoe deze nieuwe wegsoort eruit moet gaan zien. De gemeente gaat dit in haar Mobiliteitsvisie nader uitwerken. De gemeente moet bij het wegontwerp een zorgvuldige afweging maken, die op basis van alleen het afwegingskader die het CROW nu meegeeft nog niet is te maken.

Het is echter niet zo dat de gemeente niets doet, totdat de Mobiliteitsvisie en de ontwerprichtlijnen voor een GOW-30 er zijn. Bij de reconstructies die de gemeente nu voorbereidt wordt afgeweken van de richtlijnen voor een 50 km/u weg en in overleg met de aanwonenden geprobeerd om in de belangenafweging zo veel mogelijk bescherming voor de fietsers en oversteekvoorzieningen te bieden en alvast snelheidsremmende maatregelen in te bouwen.

Conclusies en aanbevelingen

De N785 door de kom van Rozendaal en Velp is om meerdere hierboven besproken redenen verkeersonveilig.

Op de **Schelmseweg** bij de Hertog van Gelrestraat is nog steeds onveilig, ondanks de recente reconstructie. De snelheid van het verkeer ligt nog erg hoog en er steken vrij veel kinderen over. Aanvullende snelheidsremming is dringend gewenst (zie onder Verbeter-mogelijkheden).
VVN dringt erop aan om de twee **minirotondes** in de N785 zo fietsvriendelijk mogelijk in te richten, om ongevallen met deze kwetsbare verkeersdeelnemer te voorkomen.

De meeste aandacht vraagt het traject **Ringallee-Beukenweg-Beekhuizenseweg**, waar de fietser op de rijbaan rijdt met een te smalle en gedeelde voorziening. Op vrijwel alle criteria voor een goede 50 km-weg scoort dit wegvak slecht. De situatie is extra onveilig door de vele oversteekbewegingen (scholen, recreanten, bewoners).
VVN dringt er sterk op aan deze weg als **GOW30 in** te richten, een **gebiedsontsluitingsweg met maximumsnelheid 30 km/h**, met voldoende snelheidsremmende maatregelen. Daarnaast moet overwogen worden om de weg te versmallen, waardoor het oversteken en het uitwisselen van verkeer veiliger kan plaatsvinden. In dit advies wordt op alle mogelijke wijzen aangetoond dat een GOW30 de beste oplossing voor dit wegvak is. Ook binnen de meeste provinciale uitgangspunten is er ruimte om deze GOW30 toe te passen: de weg heeft als functie 'lokale ontsluitingsweg' en vereist 'maatwerk'.

Gelet op het uitvoeringsjaar 2024 moet er nog voldoende gelegenheid zijn om goede verkeersveiligheidsmaatregen nader te onderzoeken en in het ontwerp op te nemen.

[1] In dit advies wordt aangetoond dat deze twee aannames voor de N785 en het weggennet van Velp niet opgaan

Totstandkoming advies

Dit advies is namens Veilig Verkeer Nederland opgesteld door: ing. Arjen Zijlstra, Verkeerskundig Consulent, Veilig Verkeer Nederland.

Vragen of opmerkingen

Voor vragen of opmerkingen over dit advies kunt u contact opnemen met uw dichtstbijzijnde regiokantoor van Veilig Verkeer Nederland. Zie hiernaast voor gegevens.

Tot slot

Voor gratis adviezen als deze is Veilig Verkeer Nederland behalve van vrijwilligers ook voor een groot deel afhankelijk van financiële **bijdragen van derden**. Help daarom mee deze dienst in stand te houden. Met uw steun kunnen ongelukken worden voorkomen. Word vrijwilliger of lid van Veilig Verkeer Nederland of doneer via www.veiligverkeernederland.nl

Meer informatie
gegevens van VVN

t.limbeek@vvn.nl

Stationsstraat 79a
3811 MH Amersfoort

De Knobben 100
9202 XJ Drachten

Beekstraat 54
6001 GJ Weert

Postbus 66
3800 AB Amersfoort

088 524 88 00 (ma t/m vr 8.30-17.00 uur)
info@vvn.nl
www.vvn.nl

In aansluiting op de Petitie N785, die op 22.3 in uw raad behandeld gaat worden, bieden wij u het Verkeersveiligheidsrapport N785 aan, dat een onafhankelijk deskundige van Veilig Verkeer Nederland gemaakt heeft.

Dit rapport bevat innovatieve oplossingen om de N785, (als te krappe doorgaande weg binnen de bebouwde kom), toch veilig te maken.
Tot nu toe heeft de Provincie ons niet betrokken, ook niet na onze signalen. Terwijl dat volgens de participatieverordening van de Provincie al ruim 1.5 jaar geleden had gemoeten. De beide gemeentelijke ambtenaren in de provinciale werkgroep worden niet gehoord in deze.

Wij vragen het college van B&W, een dringend bestuurlijk beroep te doen op de Provincie om:
- de aangereikte oplossingen toe te passen in de geplande aanpak van de N785.
- En om ons als omwonenden actief te betrekken in het wegontwerp, dat immers de veiligheid van vele schoolkinderen, recreanten en ook onze leefomgeving bepaalt.
In de gemeenteraad van Rheden is gisteravond met brede steun een motie daarover aangenomen.

Voor nadere info kunt u ons mailen op dit mailadres.
Met vriendelijke groet,
De Belangengroep N785 Veilig en Leefbaar
n785.posbank@gmail.com

GEMEENTE ROZENDAAL
Kerklaan 1, 6891 CL Rozendaal

De belangengroep N785
Veilig en Leefbaar
Rozendaal/Velp

22/00109

Datum : 16-03-2022
Uw kenmerk : Februari 2022
Ons kenmerk : HJ220007

Behandeld door : Henk Jacobsen
Telefoon : 0263843666
E-mail : h.jacobsen@rozendaal.nl

Onderwerp: petitie N785 Veilig en Leefbaar

Geachte deelnemers van de belangengroep N785,

U heeft als De Belangengroep N785 Veilig en Leefbaar ons in februari een petitie doen toekomen waarin u vraagt of de gemeente politiek-bestuurlijke sturing wil geven richting de Provincie Gelderland op het toepassen van het "Afwegingskader 30 km/h" bij de herinrichting van de N785 binnen onze gemeente. En om de omwonenden, scholen en sportclubs actief en structureel te betrekken in het onderzoeks- en ontwerpproces. Wij danken u voor uw bijdrage en wij hebben hier in het college indringend over gesproken. Hieronder volgt onze reactie.

De gemeente deelt de zorg van veel inwoners over de verkeersveiligheid op de N785 en draagt dit ook actief uit naar de provincie als eigenaar van de weg. De provincie heeft ons betrokken in de verkenning van de N785 waarin zij met name heeft gekeken naar de wateroverlast die op sommige delen van het wegvak voorkomt en de fietsveiligheid op het gehele traject. Maar ook is gekeken naar de staat waarin het wegdek zich bevindt en naar de veiligheid (fietsers) op de verschillende rotondes.

De verkenning is al vergevorderd en de de provincie is bezig met de afronding van het onderzoek. Wij hebben van de provincie begrepen dat er eind maart of begin april een informatiebijeenkomst wordt georganiseerd waarbij de provincie haar plannen voor de N785 voor dit jaar maar ook op langere termijn bekend gaat maken. U wordt daar ook voor uitgenodigd.

Op basis van uw petitie zullen wij er samen met de gemeente Rheden bij de provincie op aandringen om de verkeersveiligheid te stimuleren door onder meer het "Afwegingskader 30km/h" te betrekken bij de planvorming. En daarnaast vragen wij de provincie om omwonenden actief te betrekken in het onderzoeks- en ontwerpproces van de N785.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van de gemeente Rozendaal,

Boele Boelens,
gemeentesecretaris

Ester Weststeijn,
burgemeester

Laarbeek
Waterpoort
van de Peel

Motie van zorg en verontwaardiging

De gemeenteraad van Laarbeek, op 10 maart 2022 in vergadering bijeen,

Constateert dat:

1. het Russische leger zonder enige rechtvaardiging in opdracht van het staatshoofd van de Russische Federatie buurland Oekraïne is binnengevallen
2. daarbij extreem geweld is gebruikt, ook tegen burgers
3. protesten van burgers tegen deze inval zowel in de veroverde gebieden als in Rusland met harde hand worden onderdrukt.

Is van mening dat:

1. door deze handelwijze zowel de beginselen van internationaal recht als alle democratische en morele waarden met voeten worden getreden
2. de acties van de Russische machthebbers ertoe leiden dat de democratische ontwikkelingen in buurland Oekraïne bewust en met grof geweld de kop worden ingedrukt
3. democratie geen perfecte vorm van staatsinrichting is, maar wel de vorm die het meest recht doet aan de eigenheid van mensen en gemeenschappen en alleen daarom al gerespecteerd zou moeten worden.
4. geen enkel land het recht heeft met geweld een ander land binnen te vallen om daarmee de door de bevolking van dat land gewenste ontwikkelingen te veranderen.

Besluit:

1. zijn solidariteit te betuigen met het Oekraïense volk, dat slachtoffer is van de onrechtmatige militaire schending van het internationaal recht door het staatshoofd van de Russische Federatie
2. zijn verontwaardiging uit te spreken over de schending van de burgerrechten van de inwoners van zowel Oekraïne als de Russische Federatie
3. op te roepen tot het onmiddellijk beëindigen van de vijandelijkheden en het sluiten van een vredesakkoord dat de soevereiniteit van de betrokken landen respecteert
4. deze motie aan alle Nederlandse gemeenteraden te zenden en hen op te roepen een soortgelijke motie aan te nemen als gezamenlijk en krachtig signaal ter ondersteuning.

En gaat over tot de orde van de dag.

De Raad van de gemeente Laarbeek

DWG
DE WERKGROEP

Rick van Bree

Jos Gruijters

René van Heugten

Nicole Otten

abl

Ron Verschuren

Jordy Brouwers

Bas van Sinten

pnl

Ronnie Tijssen

Ron van den Berkmortel

Toon Brouwers

Jan Hendriks

Noek Maas

Willie Maas

Wim van Dijk

Ton van de Wijdeven

Arian de Groot

CDA Laarbeek

PvdA Laarbeek

Marcel van der Heijden

Hans Strijbosch

Alber van der Aa

Aldus besloten in de openbare raadsvergadering van 10-3-2022.

M.L.M.v. Heijnsbergen
griffier

Frank v.d. Meijden
V2 Gemeentenaal

Beste partner in sport en gezondheid,

De afgelopen jaren hebben we twee prachtige plannen voor een sportiever en gezondere gemeente opgezet. Het Sport- en beweegakkoord Rheden & Rozendaal en het preventieakkoord Samen Sterker Gezond leven.

Graag nodigen wij u uit voor een **Meet-Up** om te vertellen over de mogelijkheden van het sport- en preventieakkoord. We laten u zien welke succesvolle initiatieven er al lopen en we gaan samen brainstormen over mogelijk nieuwe initiatieven. Er is voor de komende jaren nog voldoende budget om nieuwe plannen te ondersteunen.

Datum: Dinsdag 5 april 18.00 – 21.00 uur.

Programma van de avond:
18.00 – 19.00 uur Netwerk met een hapje en een drankje
19.00 – 19.15 uur Welkom en uitleg over de akkoorden
19.15 – 19.30 uur Succesverhalen!! 2 projecten stellen zich voor.
19.30 – 20.45 uur Aan de slag! 2 brainstormsessies voor beide akkoorden.
20.45 – 21.00 uur Afsluiting

Locatie

Het Rhedens Rozendaal
Kleiberglaan 1 te Rozendaal

Aanmelden

Scan de QR-code om
je aan te melden

Preventieakkoord "Samen sterker gezond"

Samen Sterker Gezond leven! Dat is waar we met het nieuwe Preventieakkoord voor de gemeenten Rheden en Rozendaal voor staan. Een gezamenlijk plan met concrete thema's en acties om de gezonde keuze dichterbij te brengen. Het preventieakkoord richt zich op 3 thema's:

1. Lekker in je vel (gezonde leefstijl)
2. Wijs met geld (omgaan met geld, financiële gezondheid)
3. Samen Sterker (eenzaamheid tegengaan)

Kijk voor meer informatie over het Preventie akkoord op www.samensterkergezond.nl

Sport- en beweegakkoord Rheden & Rozendaal
Het akkoord bestaat uit concrete ideeën en plannen met als doel om zoveel mogelijk inwoners van de gemeenten Rheden en Rozendaal aan het sporten en bewegen te krijgen. In het akkoord staan twee thema's centraal:

1. Een leven lang met plezier sporten en bewegen. Met de focus op:
   - Aantrekkelijk sport- en beweegaanbod voor jongeren (12-18 jaar)
   - Vitaal ouder worden
   - De jongste jeugd vaardig in bewegen (0-4 jaar)
2. Toekomstbestendige sport- en beweegaanbieders

Kijk voor meer informatie over het Sport akkoord op www.sportbedrijfrheden.nl/sportakkoord

Met vriendelijke groet,

De kerngroep
'Samen Sterker Gezond'

De kerngroep Sportakkoord
Rheden &Rozendaal

SAMEN STERKER GEZOND
PREVENTIEAKKOORD RHEDEN ROZENDAAL

SPORT- EN BEWEEGAKKOORD Rheden/Rozendaal

Besluitenlijst 1 B&W vergadering

Datum	15-03-2022
Tijd	9:00 - 12:00
Locatie	B&W kamer
Voorzitter	E. Weststeijn
Aanwezigen	B. Boelens, A. Logemann (wethouder), S.P. Warmerdam (wethouder) en E. Weststeijn (Burgemeester/voorzitter van de raad)

1 Opening openbare B&W vergadering

2 Besluitenlijst openbare B&W d.d. 8 maart 2022

Besluit:

Vaststellen

3 Niet openbare notulen B&W d.d. 8 maart 2022

Besluit:

Vaststellen

4 Voorlopige gunning DMS/RMA

Besluit:

1. De opdracht voor de aanschaf (implementatie en beheer) van het DMS/RMA voorlopig gunnen aan BCT
2. De gemeentesecretaris mandateren om de opdracht definitief te gunnen na verstrijken van de bezwaartermijn

5 Kadernota Beschermd Wonen 'Samen aan Zet 2022 en verder'

Besluit:

De raad voorstellen om:
1 De regionale kadernota 'Samen aan zet 2022 en verder' vast te stellen als basis voor de regionale samenwerking en transformatie opgave van beschermd wonen naar beschermd thuis.
2 Kennis te nemen van bijgevoegd Bestuurlijk akkoord beschermd wonen, waarin afspraken zijn overeengekomen die worden uitwerkt in een meerjarig convenant en regionale begroting voor 2022.

3 Geen wensen en bedenkingen in te dienen over het in de Kadernota geformuleerde voornemen om de uitvoering van beschermd wonen vanaf 2023 deels onder te brengen bij de MGR Sociaal Domein.

6 Omgevingsvergunning bouwen woning Flugi van Aspermontlaan 23

Besluit:

Omgevingsvergunning verlenen

7 Beantwoording petitie Belangengroep N785

Besluit:

1. Instemmen met de reactie van het college op de petitie Belangengroep N785 Veilig en Leefbaar en deze na instemming te versturen naar de Belangengroep N785.
2. Brief ter kennisname op de lijst ingekomen stukken te plaatsen van de raad.

8 Ingekomen stukken (openbaar)

9 Sluiting openbare B&W vergadering

Verordening individuele studietoeslag Participatiewet gemeente Rozendaal

Artikel 1. Indienen verzoek

1. Een persoon die behoort tot de doelgroep voor ondersteuning bij de arbeidsinschakeling als bedoeld in artikel 7, eerste lid, onderdeel a, van de Participatiewet kan een aanvraag indienen voor een individuele studietoeslag, indien de persoon op de datum van de aanvraag:
   a. 18 jaar of ouder is;
   b. recht heeft op studiefinanciering op grond van de Wet studiefinanciering 2000 of recht heeft op een tegemoetkoming op grond van hoofdstuk 4 van de Wet tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten;
   c. geen in aanmerking te nemen vermogen als bedoeld in artikel 34 van de Participatiewet heeft; en
   d. een persoon is van wie is vastgesteld dat hij niet in staat is tot het verdienen van het wettelijk minimumloon, doch wel mogelijkheden tot arbeidsparticipatie heeft.
2. Een verzoek als bedoeld in artikel 36b, eerste lid, van de Participatiewet, wordt ingediend middels een door het college vastgesteld formulier.

Artikel 2. Eenmaal per periode individuele studietoeslag verlenen

Een persoon kan slechts eenmaal binnen een periode van zes maanden in aanmerking komen voor een individuele studietoeslag.

Artikel 3. Hoogte individuele studietoeslag

1. Een individuele studietoeslag bedraagt 10% van het op de datum van aanvraag geldende bruto wettelijk minimumloon voor een volledige werkweek voor een periode van zes maanden.
2. De bedragen worden naar boven afgerond op hele euro's.

Artikel 4. Betaling individuele studietoeslag

Een individuele studietoeslag wordt eenmalig als één bedrag uitbetaald.

Artikel 5. Inwerkingtreding

Deze verordening treedt na bekendmaking in werking op 1 januari 2015.

Artikel 6. Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening individuele studietoeslag Participatiewet gemeente Rozendaal.

Collegevoorstel

Gemeente ROZENDAAL

Onderwerp

Intrekken verordening Individuele Studietoeslag Participatiewet

Adviseur	: L. Vos	**Behandeldatum**	: 22 maart 2022
Programma	: Sociaal Domein	**Kenmerk**	: LV220322
Programmanummer	: 6	**Openbaar**	: Ja
Portefeuillehouder	: A. Logemann		

Advies

1. Kennis nemen van het intrekken van de Verordening individuele studietoeslag Participatiewet gemeente Rozendaal.

Aanleiding

De individuele studietoeslag (IST) geldt als inkomensaanvulling voor studenten die door hun medische beperking structureel niet in staat zijn om naast hun studie te werken. Op dit moment verschilt de hoogte van deze toeslag per gemeente. Landelijk is toegewerkt naar harmonisering van de Individuele Studietoeslag met de studieregeling in de Wajong 2010.

In november 2021 heeft een Kamermeerderheid ingestemd met een wetswijziging per 1 april 2022. Met de wetswijziging worden de tarieven landelijk vastgelegd en komt de vermogenstoets te vervallen. Op grond van het nieuwe artikel 36b Participatiewet vervalt per 1 april 2022 de noodzaak voor een lokale verordening.

Beoogd effect

Wij stellen alle inwoners in staat om mee te doen in de samenleving. Ook de inwoners van Rozendaal die door hun medische beperking structureel niet in staat zijn om naast hun studie bij te verdienen.

Argumenten

Met het intrekken van de Verordening individuele studietoeslag Participatiewet geeft de gemeente Rozendaal invulling aan haar wettelijke taak. We geven invulling aan de Individuele Studietoeslag volgens de nieuwe wetgeving. We trekken daarbij de huidige verordening in. Ook de gemeente Rheden, die deze wet namens de gemeente Rozendaal uitvoert, trekt de huidige verordening in.

Kanttekeningen

Omdat de verordening vanwege rechtswegen komt te vervallen, is een besluit van de gemeenteraad niet nodig om de verordening in te trekken.

Personele gevolgen

n.v.t.

Financiën

Op dit moment werkt de gemeente Rheden namens de gemeente Rozendaal met een individuele studietoeslag van 10% van het op de datum van aanvraag geldende bruto wettelijk minimumloon voor een volledige werkweek (zie tabel 1).

Leeftijd	Minimumloon pm	10% afgerond
21 jaar	€ 1.684,80	€ 169,00
20 jaar	€ 1.347,85	€ 135,00
19 jaar	€ 1.010,90	€ 102,00
18 jaar	€ 842,40	€ 85,00

In het nieuwe voorstel worden de bedragen geharmoniseerd met de studieregeling in de Wajong 2010 (zie tabel 2).

Bedragen IST per leeftijdscategorie per maand vanaf 1 april 2022		
Leeftijd in jaren	Verhouding jeugd WML t.o.v. regulier WML	**Netto bedragen studietoeslag per maand**
21 en ouder	100%	€300,00
20	80%	€240,00
19	60%	€180,00
18	50%	€150,00

Afgelopen jaren is in Rozendaal geen gebruik gemaakt van de Individuele Studietoeslag. We verwachten dat de kosten voor de Individuele Studietoeslag daarmee voor Rozendaal niet gaan toenemen.

De inzet van de Individuele Studietoeslag en de bijbehorende kosten worden gemonitord in de 'Marap' in Rheden. Rozendaal bespreekt de inzet van deze toeslag tijdens de kwartaalgesprekken met de gemeente Rheden over de uitbestede taken.

Vervolg

De inwerkingtreding van de wetswijziging per 1 april 2022 maakt een verordening overbodig. De verordening komt daarmee per 1 april 2022 te vervallen en wordt op deze datum ingetrokken.

Communicatie

De inwoners op wie dit direct betrekking heeft worden geïnformeerd, net als de consulenten die uitvoering geven aan deze wet. De gemeenteraad van Rozendaal wordt mondeling geïnformeerd door de portefeuillehouder.

Bijlage(n)

1. Verordening individuele studietoeslag Participatiewet

Geachte leden van het Algemeen Bestuur,

Dit is het publieksjaaroverzicht 2021 van onze Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM). Al met al was 2021 een indrukwekkend jaar waarbij grote inspanningen zijn verricht. Als directie zijn wij enorm trots op de grote inzet en flexibiliteit van onze medewerkers. Ook zijn wij bijzonder trots op de samenwerking met gemeenten en partners. De VGGM is van én voor de gemeenten in onze regio!

De inzet heeft zijn sporen achtergelaten in de organisatie en we hopen dat we ons in de komende fasen kunnen herstellen en ons kunnen versterken om komende crises weer het hoofd te kunnen bieden.

Het jaar 2021 heeft voor een groot deel in het teken van corona gestaan. De projectorganisatie is gegroeid van zo'n 400 medewerkers naar 800 medewerkers. Op piekmomenten waren bijna 2.000 medewerkers actief. Deze medewerkers waren volop bezig met testen, traceren, vaccineren en voorlichten (preventie).

Naast corona speelden er in 2021 ook andere grote ontwikkelingen op het gebied van publieke veiligheid en gezondheid. Hierover vindt u meer in dit publieksjaaroverzicht 2021. Naast een overzicht van het jaar in cijfers leest u verhalen over ons werk. Van de mensen die het werk dagelijks doen.

Zie: vggm.nl/jaaroverzicht2021

Met vriendelijke groet,

Directie VGGM

Speerpunten van de Bibliotheek voor de gemeenten Rheden en Rozendaal - nieuwe collegeperiode 2022-2026

Behoud bibliotheekvestigingen

De Bibliotheek is onderdeel van basisinfrastructuur van de dorpen

De Bibliotheek draagt bij aan inspiratie, ontmoeting en participatie. Wij werken al jaren samen met andere (kern)organisaties aan een vitale samenleving. Wij doen dat vanuit onze drie bibliotheken en werken met ons team Educatie aan preventie en bestrijding van taalachterstanden, leesplezier en digitale ondersteuning van inwoners.

De Bibliotheek is een laagdrempelige, waardevrije publieke plaats, waar iedereen welkom is en met vragen terecht kan. Ons sterke lokale netwerk zorgt voor verbinding met en naar andere formele en non-formele maatschappelijke en culturele organisaties. Zo dragen wij bij aan het Rhedens model.

Indexeer jaarlijkse subsidie

Nog sterker door samenwerking Bibliotheek en Cultuurbedrijf Riqq

De Bibliotheek en Cultuurbedrijf Riqq werken aan een bestuurlijke fusie. Daarmee vormen we een nieuwe, sterke organisatie met een brede opdracht op het gebied van inspiratie, informatie en een leven lang leren.

Ondersteun deze mooie, net opgestarte samenwerking door voortaan consequent en jaarlijks onze subsidie op te hogen met een **index** gebaseerd op de CPI-cijfers. Niet indexeren betekent voor beide organisaties dat we al jaren 5% bezuinigen.

Personeel erbij voor taalontwikkeling

Extra financiën voor inzet taalontwikkeling van 0-12 jaar

Taalontwikkeling begint bij **NUL**. Investeer in ouders en pedagogisch medewerkers rond bewustwording en begeleiding. De focus op leesplezier is essentieel om kinderen leeskilometers te laten maken. De Bibliotheek zet al jaren in op ondersteuning van consultatiebureaus, kinderopvang, basisonderwijs en VMBO. Met leuke en actuele boeken, teamontwikkeling en vraaggericht maatwerk.

We bereiken veel maar kunnen niet meer aan de vraag vanuit de kinderopvang en het basisonderwijs voldoen. We hebben extra middelen nodig om nog meer te doen aan vroege opsporing en preventie van laaggeletterdheid via VVE en gezinsaanpak.

Inzet voor taal– en digitale achterstanden

Sterke samenwerking in het digiTaalhuis helpt mensen met achterstanden over de drempel

In Rheden is 7% van de beroepsbevolking laaggeletterd.

Ondersteun partners in het netwerk door in te zetten op voldoende middelen voor coördinatie, ambassadeurschap, expertise en verbinding. Alleen zo bereiken we samen ook de autochtone Nederlanders met taal- en digitale achterstanden.

Corona heeft heel duidelijk laten zien hoeveel mensen op digitaal gebied ondersteuning nodig hebben om mee te kunnen doen in de samenleving.

Maak middelen vrij om meer aanbod op maat te ontwikkelen en uit te voeren, specifiek gericht op Nederlandse mensen.

Gebruik de Bibliotheek!

Gebruik de Bibliotheek en haar locaties om de gemeentelijke doelstellingen te realiseren

Onze bibliotheken in Velp en Dieren zijn centraal gelegen, veel geopend en laag-drempelig. Onze mede-werkers zijn geschoold om bezoekers te helpen bij digitale vragen, informatie-vragen, doorverwijzingen enz.

In onze bibliotheken zijn veel activiteiten mogelijk: spreekuren van Incluzio, muzikale uitvoeringen, informatie-bijeenkomsten, inwoners-raadplegingen enz.

Zet de Bibliotheek daar voor in!

de Bibliotheek Veluwezoom

Aan de leden

Datum
18 maart 2022
Kenmerk
COS/U202200238
Lbr. 22/016
Telefoonnummer
070-3738393
Bijlage(n)
-

Onderwerp
Gevolgen oorlog Oekraïne

Geachte leden van college en gemeenteraad,

Dankzij uw voortvarende aanpak en grote inzet is de enorme opgave om binnen 2 weken 25.000 opvangplekken te realiseren voor vluchtelingen uit Oekraïne, vrijwel gehaald. Wij hebben er het volste vertrouwen in dat ook de resterende 25.000 opvangplekken er tijdig zullen komen. Tegelijkertijd hebt u op veel belangrijke en urgente vragen nog geen antwoord. Hoe worden onderwijs voor kinderen en gezondheidszorg geregeld? Komt er leefgeld en mogen vluchtelingen werken? U heeft de mouwen opgestroopt en bent aan de slag gegaan in de hectische periode in de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen. Daarbij zullen de afdelingen Burgerzaken ook de registratie van deze vluchtelingen moeten verwerken.

Er is veel waardering voor de inzet van gemeenten, zoals ook blijkt in de vele gesprekken die wij met het rijk voeren. In die gesprekken brengen wij uw signalen, vraagstukken en dilemma's op tafel en proberen wij duidelijke en werkbare afspraken te maken. Over deze afspraken en actuele ontwikkelingen heeft het ministerie van JenV gisteren, 17 maart jl., een brief aan de Tweede Kamer toegezonden.

In deze ledenbrief gaan wij mede op basis van deze Kamerbrief in op de actualiteit rond:
- leefgeld voor vluchtelingen en financiële compensatie van gemeenten
- de realisatie van opvangplekken en locaties
- de registratie van vluchtelingen in de Basisregistratie Personen (BRP)
- kennisdeling met en tussen gemeenten.

Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Nassaulaan 12 Den Haag | Postbus 30435 | 2500 GK Den Haag
070 - 373 83 93 | info@vng.nl

Leefgeld voor vluchtelingen en financiële compensatie van gemeenten

Leefgeld voor vluchtelingen
De VNG is de afgelopen dagen intensief in overleg geweest met de ministeries van JenV en SZW over het verstrekken van leefgeld aan vluchtelingen. Het voorzien in leefgeld levert veel vraagstukken op met betrekking tot de koppeling van dit leefgeld met de bestaande arbeids- en participatiewetgeving, maar ook met betrekking tot praktische zaken als de toegang van vluchtelingen tot een bankrekening en de mogelijkheden van gemeenten om anderszins te voorzien in leefgeld. Dat kan bijvoorbeeld door contante uitbetaling of via zogeheten money cards (prepaid bankpassen).

In de Gemeentelijke Opvang Oekraïne (GOO) verblijven verschillende groepen vluchtelingen uit Oekraïne, waaronder personen met de Oekraïense nationaliteit en derdelanders met een verblijfsrecht in Oekraïne en de gezinsleden van deze categorieën. Een deel van hen zal (goed) gedocumenteerd zijn, ingeschreven in de Basisregistratie Personen (BRP) en toegang hebben tot een bankrekening. Voor een deel van hen zal dat, zeker bij aankomst in de opvang, niet het geval zijn. Dit levert een diffuse populatie op in de GOO. Desondanks ontvangen alle bewoners hetzelfde niveau aan verstrekkingen.

De VNG heeft aangegeven dat de uitkering van leefgeld zo eenvoudig mogelijk moet zijn en uitvoerbaar voor gemeenten. De uitvoeringstoets die wij hebben bepleit heeft nog niet plaats kunnen vinden. De nadere uitwerking van de regeling gebeurt in de komende weken. Wij zullen u hier spoedig over informeren.

Het leefgeld is onderdeel van een breder pakket aan verstrekkingen dat zal worden aangeboden aan vluchtelingen uit Oekraïne. Dit pakket zal zoveel mogelijk in lijn zijn met de verstrekkingen die het COA aanbiedt en bevat onder meer een WA-verzekering, een vergoeding van buitengewone kosten en een aanbod van recreatieve en educatieve activiteiten. JenV werkt het verstrekkingenpakket op korte termijn verder uit in overleg met de VNG en de betrokken vakdepartementen.

Integrale vergoeding kosten gemeenten
In de ministerraad van vrijdag 18 maart is besloten dat gewerkt wordt met een hybride financieringssystematiek. Daarbij is vastgesteld dat het vertrekpunt van de financiering is: normkosten waar mogelijk, feitelijke kosten waar nodig. Op dit moment werkt het kabinet samen met de VNG aan financiering van de opvanglocaties en bijhorende kosten in gemeenten. Uitgangspunt daarbij is dat het kabinet van rijkswege de kosten die gemaakt zullen worden door gemeenten zal vergoeden en dat gemeenten er financieel niet op achteruit mogen gaan. Daartoe maakt JenV een ministeriële regeling.

Realisatie van opvangplekken en locaties

Aanmelden gemeentelijke locaties en matching

Iedere Veiligheidsregio is verantwoordelijk voor het vinden van 2000 opvangplekken voor de vluchtelingen uit Oekraïne in de eigen regio. Inmiddels zijn er 18.000 plekken gerealiseerd. In de eerste dagen van de crisis heeft de VNG de plekken gecoördineerd, dat hebben de Veiligheidsregio's overgenomen. Gemeenten melden hun eigen opvanglocaties aan bij hun eigen Veiligheidsregio. De Veiligheidsregio coördineert de matching van vluchtelingen en locaties. Het Landelijk Coördinatiepunt Vluchtelingen Spreiding (LCVS) brengt de beschikbare gemeentelijke opvangplekken op bovenregionale/landelijke schaal in beeld en daar vindt ook de coördinatie plaats. Vluchtelingen worden in eerste instantie opgevangen in de gemeente waar zij zich aanmelden. Is er geen opvang mogelijk dan meldt de gemeente zich bij de Veiligheidsregio. Iedere Veiligheidsregio heeft een eigen 'noodnummer'.

Landelijk is het KCIO (Knooppunt Coördinatie & Informatie Oekraïne) het informatiepunt voor Veiligheidsregio's en beantwoordt vragen over de opvanglocaties. Het KCIO heeft tevens een noodnummer geopend waar gemeenten *uitsluitend met urgente vragen over opvangplekken en -locaties voor vluchtelingen uit Oekraïne* bellen naar: 088-6625714. Een acute situatie is bijvoorbeeld (een groep) vluchtelingen dat zich meldt voor opvang in de regio waar geen meer plekken zijn.

Opvang bij particulieren

Het ministerie van JenV heeft een consortium (Rode Kruis, Vluchtelingenwerk Nederland, Leger des Heils en TakeCareBnB) gevraagd de opvang van Oekraïense vluchtelingen in gastgezinnen (particuliere opvang) te organiseren. Om gastgezinnen goed te informeren, stelt het rijk – in overleg met het consortium en de VNG – een brochure op. Hierin is onder andere opgenomen wat het betekent om gastgezin te zijn en hoe aanmelding, screening en koppeling verloopt. De verwachting is dat begin volgende week de eerste versie van gepubliceerd wordt. De brochure wordt continu geactualiseerd.

Het rijk roept gemeenten op om de kostendelersnorm niet toe te passen op bijstandsgerechtigde huishoudens die Oekraïense vluchtelingen opvangen. Effecten op andere inkomensvoorzieningen, toeslagen en gemeentelijke belastingen worden momenteel nog onderzocht. Gastgezinnen krijgen geen financiële vergoeding voor het bieden van onderdak. Oekraïners in de particuliere opvang krijgen wel (geldelijke) verstrekkingen aangeboden. Desgewenst kunnen zij met hun gastgezin afspraken maken over een (onkosten)vergoeding.

Registratie van vluchtelingen

Gemeenten verantwoordelijk voor inschrijving

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de inschrijving van vluchtelingen uit Oekraïne in de Basisregistratie Personen (BRP) op het adres waar betrokkenen verblijven. Inschrijving gaat niet voor iedere vluchteling op dezelfde wijze en ook wordt niet iedere vluchteling altijd direct ingeschreven door de gemeente waar de vluchteling verblijft. Daarnaast zijn, ten opzichte van reguliere inschrijvingen, uitzonderingen gemaakt met betrekking tot bijvoorbeeld ID documenten en over te leggen bewijsstukken. Uitgebreide informatie over de inschrijving van verschillende doelgroepen is beschikbaar op de website van de Rijksdienst voor Identiteitsgegevens: https://www.rvig.nl/brp/inschrijven-oekrainers-in-de-brp/veelgestelde-vragen.

Belang van inschrijving

Voorop staat dat het voor vluchtelingen uitermate belangrijk is dat de groep die zich moet en kan inschrijven bij de gemeente ook direct kan worden geholpen. Dat is in het belang van de vluchteling, omdat er bij inschrijving direct een BurgerServiceNummer (BSN) wordt verstrekt maar ook in het belang van de overheid om zicht te hebben op het totaal aantal vluchtelingen en hun verblijfplaatsen. Zorgpunt is dat veel gemeenten capaciteitsproblemen hebben bij de afdelingen Burgerzaken. Ook werken veel gemeenten met afspraaksystemen waarbij soms sprake is van lange wachttijden. Dat is uitermate ongewenst voor deze doelgroep.

De VNG en de Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken (NVVB) roepen gemeenten op om oplossingen te vinden om toch de benodigde capaciteit beschikbaar te stellen. Dat kan bijvoorbeeld door ruimere openingstijden (waaronder avondopenstellingen) te hanteren. Het is niet de bedoeling vluchtelingen te verwijzen naar het zogenaamde RNI-loket waar alleen inschrijvingen plaatsvinden van niet-ingezetenen. Het RNI-loket zal namelijk de vluchteling weer terugverwijzen naar de gemeente van verblijf.

Registratie voorkomt kwetsbaarheid van vluchtelingen

Vluchtelingen vertrouwen erop dat zij in ons land veilig zijn en worden geholpen. Veel mensen bieden oprechte hulp, maar helaas is niet iedereen te goeder trouw. Vluchtelingen zijn kwetsbaar voor mensenhandel en uitbuiting. Daarom is het van belang dat zij zich registreren bij de gemeente waar ze worden opgevangen. Zo blijven ze in beeld en kunnen ze in aanmerking komen voor de ondersteuning die voor vluchtelingen beschikbaar is. Verder is er op initiatief van CoMensha een leaflet beschikbaar om vluchtelingen te waarschuwen tegen uitbuiting en mensenhandel. De leaflet is opgesteld in de talen Oekraïens, Engels en Nederlands en wordt onder vluchtelingen en hun helpers verspreid. Extra aandacht is hierbij nodig voor alleenreizende kinderen. Zij worden soms direct ondergebracht bij gastgezinnen of opgenomen door mensen die niet het ouderlijk gezag hebben. Deze kinderen verdienen, vanwege mogelijk trauma, speciale aandacht. Door registratie bij de gemeente kan de juiste zorg voor het kind en de beste ondersteuning voor het gastgezin worden geboden.

Kennisdeling met en tussen gemeenten

Handreiking voor gemeenten

Om gemeenten zoveel mogelijk te helpen bij het opzetten en beheren van opvanglocaties hebben de betrokken ministeries, de VNG en andere partners een voorlopige “Handreiking Gemeentelijke Opvang Oekraïners” opgesteld. Deze is op 13 maart jl. gepubliceerd en verspreid onder gemeenten. Deze handreiking is geen blauwdruk, maar biedt handvatten die gemeenten ondersteunen bij de organisatie en uitvoering van de opvang. Uitgangspunt daarbij is dat de gemeentelijke opvang toegankelijk is voor alle vluchtelingen uit Oekraïne. De voorzieningen en rechten voor deze vluchtelingen dienen zoveel mogelijk gelijkwaardig te zijn aan de rechten en voorzieningen van personen die worden opgevangen via het reguliere asielproces. De handreiking

zal de komende tijd verder in- en aangevuld worden. Wij verwachten volgende week een volgende versie. De meest actuele versie vindt u op het Forum Oekraïne.

Het Forum Oekraïne
Vanwege de gevoeligheden rondom sommige thema's is momenteel het Forum Oekraïne het primaire kanaal waarop we informatie met uw ambtenaren delen en waar zij hun vragen en ervaringen kunnen plaatsen. Vragen kunt u ook stellen via ons KCC (info@vng.nl). Daarnaast gaan we (en andere organisaties) de komende periode regelmatig webinars organiseren.

Meer informatie
Gemeenten kunnen hun vragen blijven stellen aan de VNG via info@vng.nl. Op het VNG Forum Oekraïne plaatsen we veel gestelde vragen en antwoorden. Ook kunnen gemeenten onderling expertise, voorbeelden en knelpunten uitwisselen.

Tenslotte
Wij staan met elkaar voor de opgave om een groot aantal ontheemde inwoners uit een Europees land in korte tijd een veilig onderkomen te bieden. Daarbij komen veel vragen op ons af en zullen ook in de komende tijd nog veel vragen op ons af gaan komen. Samen met het rijk, hulporganisaties en veiligheidsregio's werken wij aan passende antwoorden daarop. Vanzelfsprekend kunt u in deze soms hectische periode bij ons terecht voor al uw vragen en om uw ervaringen te delen. Wij wensen u veel sterkte toe en zijn u bij voorbaat dankbaar voor al uw inspanningen!

Met vriendelijke groet,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

L.K. Geluk
Algemeen directeur

GELDERS genootschap

@Beeldspraak

Maart -2 2022

Bekijk het archief van @Beeldspraak: **Klik hier!**

Clemens Cornielje overleden

Vorige week bereikte ons het verdrietige nieuws dat onze voorzitter Clemens Cornielje is overleden.
Wij zijn dankbaar dat hij bijna 3 jaar lang onze voorzitter was. Hij was heel betrokken bij onze missie en wij koesteren de gesprekken met hem over het wel en wee van onze vereniging.
Met hem verliezen we een mooi en aimabel mens.

Onlangs nog heeft Clemens laten weten te zullen stoppen als voorzitter omdat dit voor hem fysiek te zwaar werd.
Het tekent hem dat hij desondanks zeer betrokken bleef bij het Gelders Genootschap en hij ook wilde zorgen voor een zorgvuldige overdracht naar een opvolger.
We hadden graag tijdens de komende ALV op een gepaste manier afscheid van Clemens willen nemen, in de hoop dat hij daar aanwezig zou zijn. Helaas heeft dit niet zo mogen zijn.

Ons medeleven gaat uit naar de partner van Clemens en zijn naaste familie.

Namens bestuur en medewerkers van het Gelders Genootschap

Arend van Hout, vicevoorzitter en Renée Koning, directeur

Webinarreeks Erfgoed = Maatschappij

Erfgoedbeleid draaide tot voor kort nog vooral om de monumenten, inmiddels gaat het ook om het verhaal, de ruimtelijke en sociale context, de integratie met andere beleidsterreinen en de koppeling met maatschappelijke opgaven. Vanuit de Steunpunten Cultureel Erfgoed organiseren het Gelders Genootschap en Het Oversticht als voorbereiding op de Omgevingswet daarom een webinarreeks met als thema Erfgoed = Maatschappij.
De verschuiving van objectgericht naar breder erfgoedbeleid zal de komende jaren haar weerslag vinden in de nieuwe omgevingsvisies en -plannen. Middels participatie is het bovendien mogelijk met bewoners en belanghebbenden een gezamenlijk verhaal te vormen waardoor vanuit de samenleving waardering voor het erfgoed ontstaat. Erfgoed als brandstof voor de samenleving! **Meer informatie**

Erfgoed, Gebiedsbiografieën | 12 april 16.00-17.00

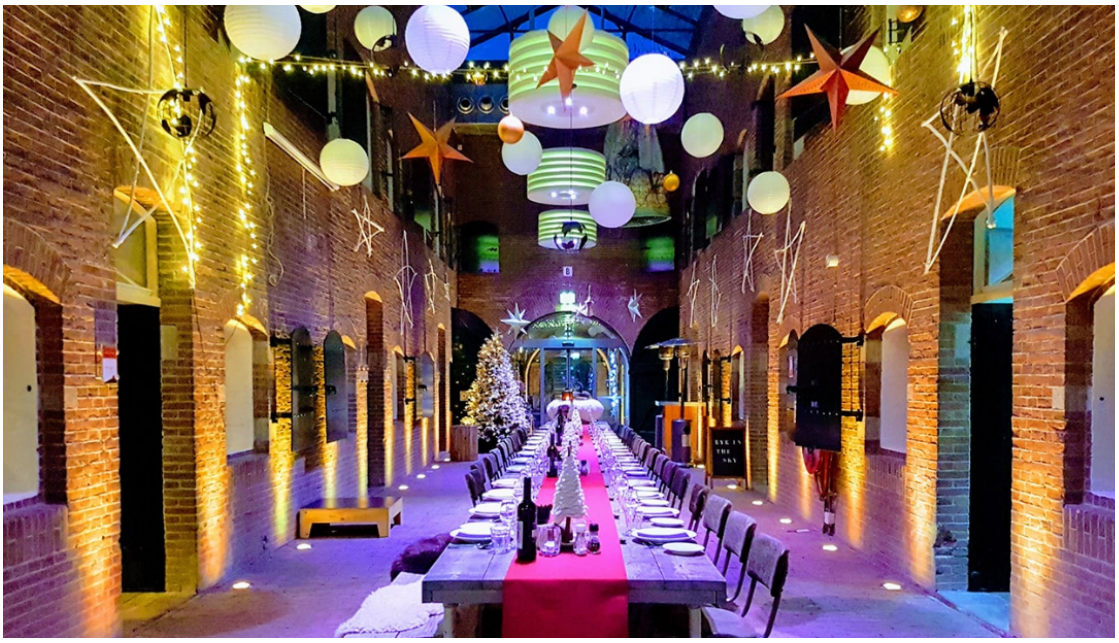
Door Marjanne Statema

Verhalen maken een gebied uniek. Verhalen zijn herkenbaar aan de sporen die ze in een gebied achterlaten. Die zijn te vinden in ondergrondse rudimenten, ontginningsstructuren, glooiende akkers, eiken- of elezenbosjes, maar ook in de percellering en in gebouwen.

Bovendien spelen ruimtelijke karakteristieken mee, zoals zicht op een kerktoren en de lange lijnen van houtwallen. Al deze elementen weerspiegelen in meer of mindere mate de ontwikkelingen in het gebied. Een gebiedsbiografie brengt deze kenmerken, kwaliteiten en de ontstaansgeschiedenis van een gebied in kaart, zowel ondergronds als bovengronds.

In gesprek met bewoners en lokale deskundigen worden de verhalen gekoppeld aan de sporen om zo de identiteit van een gebied te ontrafelen. Vervolgens kunnen de identiteitsdragers van een gebied benoemd, eventueel beschermd en benut worden. Zo is een gebiedsbiografie een goede basis voor visievorming, en het middel bij uitstek voor een integrale gebiedsgerichte aanpak, zoals de Omgevingswet voorstaat. **AANMELDEN**

Foto's: Marjanne Statema

Save the date

UITNODIGING ALV/Kennisdag Gelders Genootschap

30 juni 2022 - Gevormd door water - Geofort te Herwijnen

Foto's Geofort

In Nederland kennen we een lange historie van leven met en strijden tegen het water. Het water heeft ons landschap gevormd en was mede bepalend voor de inrichting van ons land, onze cultuur en historie.

In de NOVI (Nationale Omgevingsvisie) is ruimte voor klimaatadaptatie een van de prioriteiten. Al eerder hebben overheden zich gecommitteerd om Nederland zo goed mogelijk klimaatbestendig en waterrobuust te hebben ingericht in 2050. We moeten ons opnieuw leren verhouden tot afwisselend te droge en te natte tijden en leren leven mét het water. Hoe gaat dat Nederland in de toekomst vormen, wat betekent dat voor het landschap, ons erfgoed en de omgevingskwaliteit?

Voor onze kennisdag hebben we interessante sprekers uitgenodigd waaronder Co Verdaas, Dijkgraaf bij waterschap Rivierenland en hoogleraar gebiedsontwikkeling. Ook gaan we met excursies bekijken hoe

klimaatadaptie vorm krijgt in de praktijk.
Programma en uitnodiging volgen binnenkort.

Afsluiten met een knaller!

Als onderdeel van Een Nieuwe Tijd! Wederopbouw in de Achterhoek gaat de SRV-Wagen in juni weer op pad. De laatste vier gemeenten zijn momenteel druk bezig met het opstellen van de programma's om er nog een paar mooie weken van te maken. Maar daarna? We kunnen het einde van het project Een Nieuwe Tijd! Wederopbouw in de Achterhoek natuurlijk niet ongemerkt voorbij laten gaan. Om het project feestelijk af te sluiten zullen we daarom op 1 juli 2022 een spetterend Een Nieuwe Tijd! festival organiseren! Zet 1 juli vast in je agenda want dit wil je niet missen!

Voordat het zo ver is gaan wij nog hard aan de slag met de organisatie van het festival. We zetten een knallend programma in elkaar in samenwerking met de gemeenten en aangesloten partners. Wil jij ook een bijdrage leveren en heb je een leuk idee met betrekking tot erfgoed,

omgevingskwaliteit of duurzaamheid? Laat het ons dan weten en wie weet sta jij straks ook op ons festival! **Lees meer**

Mail LinkedIn Facebook Twitter

Copyright © 2022 Gelders Genootschap, alle rechten voorbehouden.
U ontvangt deze mail omdat u bent aangemeld voor de nieuwsbrief @Beeldspraak van het Gelders Genootschap.

Contactgegevens:
Zijpendaalseweg 46
Arnhem, Gelderland 6814 CL
Netherlands

Toevoegen aan adressenlijst

Wilt u uw persoonlijke gegevens veranderen of afmelden voor deze nieuwsbrief?
Bewerk mijn persoonlijke gegevens of Uitschrijven voor deze lijst

Beste <<Naam>>,

In deze nieuwsbrief van The Economic Board:

- Extra versterking voor energiecluster.
- Business Angels Netwerk Nijmegen brengt start-ups en investeerders steeds beter bij elkaar.
- Hearing & Genes van Radboudumc doet veelbelovend onderzoek naar Usher syndroom.
- Evenementen in Lifeport.

Extra versterking energiecluster: na Connectr ook met Smart Energy Hubs

In 2021 zijn er weer grote stappen gezet op het thema Energy in Lifeport. Zo vorderde de realisatie van Connectr – Energy Innovation op Industriepark Kleefse Waard (IPKW). Het aankomende jaar staat er nog veel meer te gebeuren, belooft de nieuwe civic entrepreneur (CE) Marieke Butterhoff. Met Smart Energy Hubs krijgt het energiecluster in de regio extra versteviging.

Marieke Butterhoff nam begin januari het stokje over van Herremans als CE. In die rol werkt zij verder aan het uitbouwen en verstevigen van het energiecluster in de regio. Daarbij zet zij zich specifiek in voor de Smart Energy Hubs. Deze omschrijven we als slimme decentrale energiesystemen. Hier wordt lokaal duurzame energie geproduceerd, opgeslagen en toegepast. De uitdaging hierbij is om de vaak fluctuerende bronnen –

zoals zon, wind en biomassa – en het gebruik van energie lokaal in evenwicht te brengen.

Butterhoff: “Er liggen in de Lifeport-regio volop kansen op bedrijventerreinen. Door naar bedrijventerreinen te kijken als Smart Energy Hubs, kan de druk op het elektriciteitsnet worden verlicht. Batterij- en waterstoftechnologie als decentrale opslagsystemen spelen hierin een grote rol. Technologie die in Oost-Nederland ontwikkeld wordt en straks ook in de regio kan worden toegepast.”

Lees hier meer

---

iHub van de Radboud Universiteit werkt aan digitaal stemmen maar kiest nu nog voor het stemhokje

Lifeport is dé regio in Nederland waar bijzondere technologieën antwoord bieden op maatschappelijke vraagstukken. Zo ontwikkelde Radbouds iHub een prototype voor digitaal stemmen. Hoewel we deze techniek nog niet in de praktijk zien tijdens de gemeenteraadsverkiezingen, is het een mooi voorbeeld van de innovatie- en onderzoekskracht van deze regio.

Bij iHub wordt continu gekeken naar de effecten die digitale oplossingen op de samenleving hebben. Tegenwoordig zijn heel veel systemen van bedrijven, de non-profit sector en de overheid gedigitaliseerd. Veel beslissingen worden geautomatiseerd genomen, op basis van algoritmen. En dus moet je volgens Van Gastel goed bekijken wat er met mensen gebeurt als je de techniek gebruikt. Hoe zorg je dat het veilig is om te gebruiken, hoe beperk je het toenemende risico op datalekken of het stelen van data? En hoe zorg je dat de menselijke maat behouden blijft?

Lees meer over iHub

Business Angels Netwerk Nijmegen brengt start-ups en investeerders steeds beter bij elkaar

Het Business Angels Netwerk Nijmegen heeft op 8 maart een bijeenkomst georganiseerd. En organiseert op 27 juni een nieuwe bijeenkomst. Het netwerk, een paar jaar geleden opgezet door Briskr, Oost NL, de Gemeente Nijmegen, Rabobank en The Economic Board, is steeds succesvoller in het verbinden van start-ups en scale-ups met investeerders. De twee kartrekkers, Martijn Kriens van Briskr en Bart Heuts van Oost NL, leggen uit hoe dat komt.

“Een paar jaar geleden begonnen we met het Business Angels Netwerk Nijmegen”, begint Martijn Kriens, onder meer programmamanager bij Briskr, zijn uitleg. “Je kunt start-ups op allerlei manieren ondersteunen en dat gebeurde in de regio ook volop met kennis en met leningen als financiering voor de vroege fase. Maar er was nog een gebrek aan risicokapitaal. Daarom zijn we begonnen met het Business Angels Netwerk. *Angels* (potentiële investeerders, red.) zijn heel belangrijk voor start-ups vanwege hun kennis en ervaring.”

Bart Heuts, projectmanager bij Oost NL, vult aan: “De *angels* zijn over het algemeen bereid om bedragen van 50.000 tot 250.000 euro te investeren in een bedrijf waar ze vaak zelf actief aan willen bijdragen met zowel geld als kennis. Dat laatste is heel belangrijk, de *angels* zijn geen pinautomaten. Het zijn allemaal oud-ondernemers met een groot netwerk en veel ondernemerservaring die ze graag delen.”

Lees hier meer over de BANN

Hearing & Genes van Radboudumc doet veelbelovend onderzoek naar Usher syndroom

Erwin van Wijk is onderzoeker bij het landelijke expertisecentrum voor erfelijke slechthorendheid van het Radboudumc: Hearing and Genes. Hij wil een flinke steen bijdragen aan het behandelbaar maken van het ingrijpende Usher syndroom. Hij wil niet te vroeg juichen, maar de resultaten zijn beter dan hij had durven hopen. Met een iets andere insteek kan de methode die hij gebruikt mogelijk ook nog eens van waarde zijn bij andere erfelijke aandoeningen, zoals DFNA9.

Momenteel wordt de werkzaamheid van de eerste genetische pleister voor het Usher syndroom type 2a getest bij patiënten. Deze pleister is specifiek ontwikkeld voor exon 13 van het USH2A-gen. Daarin zit voor een deel van de patiënten met het Usher syndroom type 2a de fout. “Met dit onderzoek kunnen we dus niet alle Usher-patiënten helpen. Maar als we voor deze groep een effectieve behandeling kunnen ontwikkelen, dan hebben we het wereldwijd toch over ongeveer 16.000 mensen.”

Lees hier meer

Op de agenda

5 april: Connectr Café

Iedere eerste dinsdag van de maand is het Connectr Café. De tweede editie op 5 april staat in het teken van een bezoek aan Kranji Solution R&D lab.

Tijdens Connectr Café kunt u bijpraten over alle ontwikkelingen op het gebied van elektrochemische energieopslag, elektrische elektrotechniek en duurzame aandrijfsystemen. Meer informatie over dit event.

12 april: Life Science, Health & Food

Op 12 april 2022 is het Life Science, Health & Food inspiratie event. Zowel binnen de life sciences, de gezondheidszorg als de food sector wordt er hard gewerkt aan innovaties. De kracht zit hem echter in samenwerking.

Tijdens dit event worden alle ondernemers van alle netwerken bij elkaar gebracht om elkaar te helpen en te inspireren. Meer informatie over dit event.

19 april: Innoboot 2022

Op 19 april organiseert Science Meets Business Innoboot 2022. Artificial Intelligence is een van de drijvende krachten bij innovatie in gespecialiseerde domeinen.

Tijdens het event gaat SMB in op hoe AI de belangrijkste economische clusters van de regio Arnhem-Nijmegen verandert: Health, Hightech en Energy. Meer informatie over Innoboot 2022.

14 + 21 mei: Techniekdagen 2022

Op zaterdag 14 mei 2022 vindt de Techniekdag plaats in de Liemers. En op zaterdag 21 mei 2022 in Arnhem. Een informatieve dag waar bedrijven en instellingen leuke activiteiten organiseren voor kinderen van 8 tot 14 jaar.

Als bedrijf kunt u zichzelf presenteren aan het bezoek. Aanmelden als bezoeker is niet nodig, maar aanmelden als exposant wel. Klik hier voor de Techniekdag in de Liemers. En klik hier voor de Techniekdag in Arnhem.

Gedeeld met #Lifeport

Novio Tech Campus
1.465volgers
1 w •

Podcast AI for Life #10 – Will Siri soon be speaking 'Fries'?

Speech recognition has been around for a while now. Think of Apple's Siri and Amazon's Alexa, which are used by millions of people every day.

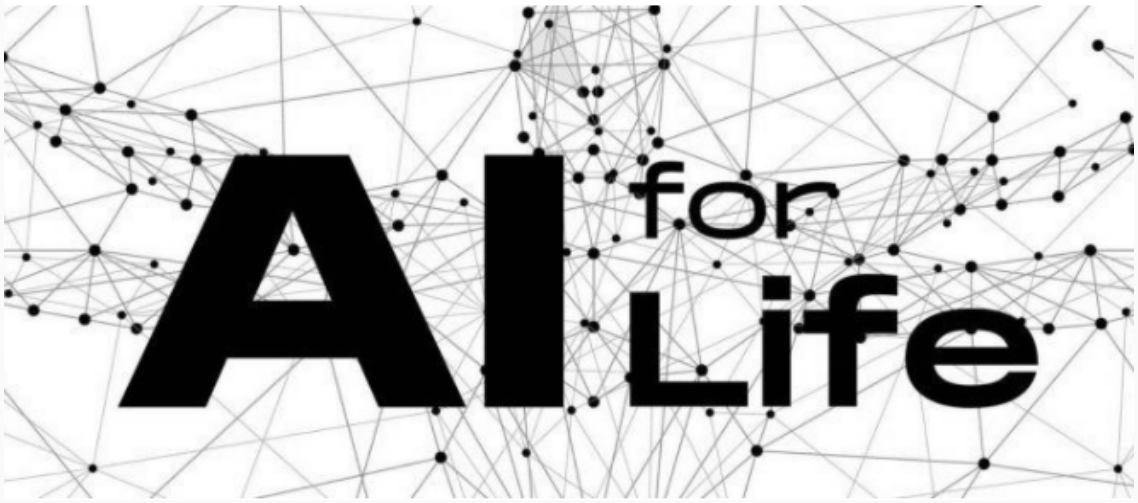
Within the Radboud University and Radboudumc, together with Telecats, innovative researchers and entrepreneurs are working on more advanced forms of speech recognition in which atypical speech is also better recognised. For this podcast we talk to:

@henk van den Heuvel (Radboud University CLST)
@Sandra van Dulmen (Radboudumc)
@Arjan van Hessen (Telecats)

Listen the podcast: https://lnkd.in/dtz6HtNt

#ai #lifeport #digitalhealth

Vertaling weergeven

[Praat ook mee!]

Copyright © 2022 The Economic Board, alle rechten voorbehouden.

Ons e-mailadres is:
redactie@theeconomicboard.com

Wilt u uw voorkeuren aanpassen?
U kunt uw instellingen wijzigen of u uitschrijven voor deze nieuwsbrief

BENUT SAMEN MET DEZE ERFGOEDORGANISATIES DE KANSEN DIE ERFGOED BIEDT:

FEDERATIE INSTANDHOUDING MONUMENTEN

Agrarisch Erfgoed Nederland
Artis
BOEi
CIO-K
Evangelische Broedergemeente Zeist
Erkende Restauratiekwaliteit Monumentenzorg
Federatie Varend Erfgoed Nederland
Erfgoedvereniging Heemschut
Landelijk Hofjesberaad
Landelijke Federatie Het Behouden Huis
Stichting Liniebreed Ondernemen
Nationale Monumentenorganisatie
Nederlandse Kastelenstichting
Nederlandse Tuinenstichting
Staatsbosbeheer
Alde Fryske Tsjerken
Behoud Kerkelijke Gebouwen in Noord-Nederland
Stichting Kastelen, Buitenplaatsen en Landgoederen
Klinkend Erfgoed Nederland
Het Drentse Landschap
Geldersch Landschap en Kasteelen
Het Groninger Landschap
Het Limburgs Landschap
Het Utrechts Monumentenfonds
Utrechts Landschap
Stichting Menno van Coehoorn
Mobiele Collectie Nederland
Monumenten van de Maatschappij van Weldadigheid
Stichting Monumentenbezit
Oude Gelderse Kerken
Oude Groninger Kerken
Oude Hollandse Kerken
Vakgroep Restauratie
Vereniging De Hollandsche Molen
Hendrick de Keyser
Vereniging van Provinciale Monumentenwachten Nederland
Natuurmonumenten
Vereniging van Beheerders van Monumentale Kerkgebouwen in Nederland
Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer in de PKN

ERFGOEDPLATFORM VAN KUNSTEN'92

BOEi
DEN Kennisinstituut cultuur & digitale transformatie
DutchCulture
Erfgoedstem
Erfgoedvereniging Heemschut
Federatie Instandhouding Monumenten
Federatie Grote Monumenten gemeenten
Federatie Ruimtelijke Kwaliteit
Fonds Cultuurparticipatie
Groot Reuvensoverleg
Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed
Koninklijke Vereniging Archiefsector Nederland
Kunsten'92
KVAN BRAIN (Archiefsector)
Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst
Landelijk Contact Museumconsulenten
Mondriaan Fonds
Museumvereniging
Nationale Monumentenorganisatie
Nationaal Restauratiefonds
Nederland Monumentenland
Netwerk Steunpunten Cultureel Erfgoed
Overleg Provinciale Erfgoedinstellingen Nederland
Prins Bernhard Cultuurfonds
Restauratoren Nederland
Stichting Kastelen, historische Buitenplaatsen en Landgoederen
Stichting Liniebreed Ondernemen
Stichting Nationale Archeologiedagen
Unesco Werelderfgoed
Vereniging de Hollandsche Molen
Vereniging Ondernemers in Archeologie
Weleer

GA-PLATFORM RESTAURATIE

Vereniging Timmerwerk Restauratie
Vereniging Restauratie Steenhouwers
Vereniging van Erfgoedhoveniers
Nederlandse Vereniging van Leidekkers
Vakfederatie Rietdekkers
Nederlandse Vereniging van Molenmakers
Ondernemers Vereniging van Glazeniers
Nederlands Gilde van Kunstsmeden
Onderhoud NL Restauratieschilders
Gebouwschil Nederland

VAWR
VERENIGING ARCHITECTEN WERKZAAM IN DE RESTAURATIE

NCE
NATIONAAL CENTRUM ERFGOEDOPLEIDINGEN

35 SINDS 1986 Erfgoed Academie

WWW.ERFGOEDPAMFLET.NL

Erfgoed maakt uw gemeente leefbaar en aantrekkelijk. Benut uw kansen!

Gemeenteraads-verkiezingen 2022

Oproep aan u als raadslid en bestuurder:

Als gemeenteraadslid of wethouder staat u de komende bestuursperiode voor grote uitdagingen. Dit pamflet laat zien welke kansen erfgoed biedt om te investeren in de kwaliteit van de leef-omgeving, met de aanpak van de klimaatcrisis, de verduurzaming van onze samenleving en de realisatie van honderdduizenden woningen. Erfgoed is bij uitstek een beleidsterrein dat bijdraagt aan het welzijn van uw inwoners, aan economische innovatie en een interessant leef- en vestigingsklimaat.

In zes oproepen geven we aan waar uw kansen liggen en hoe u die als gemeenteraadslid of bestuurder straks kunt verzilveren!

TOELICHTING, VOORBEELDEN EN INSTRUMENTEN

1 BASIS OP ORDE: INVESTEER IN KENNIS, KUNDE EN CAPACITEIT

Erfgoedformatie op orde

Gemeenten vormen een belangrijk startpunt voor monumenteigenaren die hun monument willen aanpassen. Goed geïnformeerde eigenaren dragen bij aan kwalitatief herstel en behoud van monumenten. Breng de erfgoedformatie in uw gemeente op orde en investeer in goede voorlichting aan monumenteigenaren. Dit gaat niet altijd goed. De afgelopen jaren is door gemeenten fors ingeleverd op kennis, kunde en capaciteit van erfgoedambtenaren. Ook het toezicht van provincies, in plaats van door de Erfgoedinspectie, mag op het erfgoedterrein als onvoldoende worden bestempeld. Twee rapporten maken dit duidelijk:

- Het BMC-rapport 'Stelsel of lappendeken': vng.nl/sites/default/files/publicaties/2018/p004780_stelsel_of_lappendeken_-_quickscanonderzoek_wijn_c_220218.pdf
- Rapport van de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed: www.inspectie-oe.nl/publicaties/rapport/2021/03/11/een-lappendeken.-zicht-op-toezicht-door-provincies

Erfgoedkennis op orde

Opleidingen van de Erfgoedacademie (www.erfgoedacademie.nl/opleidingsaanbod) en het Nationaal Centrum Erfgoedopleidingen (www.erfgoedopleidingen.nl/nce-opleidingen) verbreden en verdiepen de noodzakelijke erfgoedkennis voor de zorgvuldige uitvoering van wettelijke taken. Zij dragen bij aan de voorbeeldfunctie van gemeenten via de instandhouding van monumenten in gemeentelijk bezit, zoals voormalige raadhuizen, torens bij of op kerken, molens en gebouwde en groene verdedigingswerken.

Het aanbesteden, waarbij kwalitatieve criteria voorrang hebben op financiële criteria, betekent kiezen voor kwaliteit. Door bij het opstellen van plannen en het uitvoeren daarvan ook gebruik te maken van de uitvoeringsrichtlijnen van de Stichting Erkende Restauratiekwaliteit Monumentenzorg (www.stichtingerm.nl) en de inzet van het vakmanschap van erkende bedrijven, kunnen gemeenten aan eigenaren van rijks- en gemeentelijke monumenten tonen wat een zorgvuldige instandhouding van monumenten kan betekenen. Ook wordt de instandhouding van het vakmanschap op deze wijze gestimuleerd. Via een goede voorlichting aan eigenaren kunnen gemeenten goed opdrachtgeverschap bevorderen.

Erfgoedvisie, omgevingsvisie en omgevingsplan op orde

Voor het slagen van de Omgevingswet is het van cruciaal belang dat gemeenten een visie ontwikkelen en regie voeren op de ruimtelijke ordening, waaronder erfgoed en cultuurhistorie vallen. Betrek vanaf de initiatieffase de erfgoedwaarden van het gebied – niet pas bij de vergunningverlening – en werk met integrale teams waarin ook erfgoedambtenaren zitten. De Omgevingswet biedt ruimte voor betrokkenheid van inwoners en bedrijven bij de inrichting van de eigen leefomgeving. Erfgoed is een sterk middel voor participatie. Het gaat immers om wat inwoners waardevol vinden, waar ze aan gehecht zijn en welke plekken betekenis hebben.

Integrale visie, regie en participatie op orde

De Nederlandse regering is van plan het Verdrag van Faro te ratificeren, dat een grotere betrokkenheid van bewoners bij de zorg voor erfgoed stimuleert (www.cultureelerfgoed.nl/onderwerpen/erfgoedparticipatie-faro/verdrag-van-faro). Kerken, oude scholen en fabrieken, archeologische en groene monumenten, beeldbepalende panden in dorpen en in het buitengebied zijn bij uitstek locaties waar gemeenschappen zich voor willen inzetten.

Als de 'basis op orde' is kunnen gemeenten zich op een verantwoorde manier inzetten op 'eigen' ambities.

Voorbeelden en instrumenten

- Monumenten.nl – een platform dat monumenteneigenaren wegwijs maakt en waarop alle gemeenten met hun eigen monumentenpagina te vinden zijn. Met praktijkvoorbeelden en kennisdossiers over o.a. vergunningen, wet- en regelgeving, duurzaamheid en interviews met erfgoedambtenaren en specialisten.
- Erfgoed in de Omgevingsvisie: www.cultureelerfgoed.nl/onderwerpen/omgevingswet/omgevingsvisie
- De kracht van het uitdaagrecht bij cultureel erfgoed: www.lsabewoners.nl/de-kracht-van-uitdaagrecht-bij-cultureel-erfgoed/
- Voorbeeld van een sterke erfgoed-inclusieve omgevingsvisie door de Gemeente Leiden: gemeente.leiden.nl/bestanden/projecten/omgevingswet/omgevingsvisie-leiden-2040.pdf
- Routekaart Archeologisch Erfgoed Tilburg 2022–2025: 'Tilburg, een jonge stad met een oud verleden': www.tilburgers.nl/het-verhaal-van-tilburg-als-bindmiddel-van-de-samenleving
- Brugwachtershuisjes Project: www.cultureelerfgoed.nl/onderwerpen/erfgoedparticipatie-faro/faro-in-de-praktijk/brugwachtershuisjes
- Project K(I)eigoed in Friesland: Dorpsontwikkeling maatschappijen (DOM) en erfgoed: www.erfgoeddeal.nl/projecten/stedelijke-groei-en-krimp/project-waddenkust-kleigoed
- Cursus restauratietechniek voor monumenten: www.amsterdam.nl/kunst-cultuur/monumenten/educatie/cursus

2 BENUT BESTAANDE GEBOUWEN VOOR WONINGOPGAVE – MAAK EEN KANSENKAART VOOR MONUMENTEN

Voorbeelden en instrumenten

- College van Rijksadviseurs – Agenda: de 22e eeuw begint nu – www.collegevanrijksadviseurs.nl/actueel/nieuws/2021/12/22/agenda
- Atlas voor Gemeenten 2015: Thema Erfgoed (niet meer leverbaar!) www.gebiedsontwikkeling.nu/artikelen/hoed-uw-erfgoed-presentatie-atlas-voor-gemeenten-2015
- Publicatie Platform 31: Cultureel erfgoed op waarde geschat: www.platform31.nl/uploads/attachment_file/101/Publicatie_PL31_Cultureel_Erfgoed.pdf
- Toekomst religieus Erfgoed en toolkit Kerkenvisies: www.cultureelerfgoed.nl/onderwerpen/religieus-erfgoed
- Kansenkaart Kerken Achterhoek: erfgoedoost-achterhoek.nl/wp-content/uploads/sites/3/2021/11/2021-11-15-Kansenkaart-TUD.pdf
- Cultuurhistorische kansenkaart Arnhem: www.commissiemer.nl/projectdocumenten/00005618.pdf
- Loods Herbestemming Monumenten: www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Cultuur_en_Erfgoed/Projecten/Loods_herbestemming_monumenten
- Wonen boven winkels Deventer: www.deventer.nl/wbwdeventer?contrast=low
- Platform Herbestemming.nu met meer dan 200 herbestemmingsprojecten en zeven kennisdossiers, zie als voorbeeld: Pakhuis het Bassein in Wormer getransformeerd tot levensloopbestendige appartementencomplex www.herbestemming.nu/projecten/bassein-wormer
- Voorbeeldproject wonen in industrieel erfgoed: www.boei.nl/projecten/bunswaard/

3 GEBRUIK DE RIJKE SPOREN UIT HET LANDSCHAP – VERBIND STAD EN LAND VIA EEN LANDSCHAPSBIOGRAFIE

Voorbeelden en instrumenten

- Wat is een landschapsbiografie? www.rug.nl/staff/e.w.meijles/brochure_2_landschapsbiografie.pdf
- Stadsgenese – Publicatie van RCE en STOWA: www.stadsgenese.nl
- Landschapsbiografie gemeente Heiloo: www.landschapnoordholland.nl/files/2019-04/Gewaardeerd%20Landschap%20Heiloo%20eindrapport.pdf
- Sterke Steden hebben Sterke Landschappen: www.metropoolregioamsterdam.nl/wp-content/uploads/2021/07/Kansenkaart-MRA-landschap_-2020.pdf
- Park met spoorverleden: www.okra.nl/projecten/oark-oosterspoorbaan
- Een toekomst voor groen erfgoed: www.cultureelerfgoed.nl/publicaties/publicaties/2012/01/01/een-toekomst-voor-groen en www.tuinenstichting.nl/groen-erfgoed
- Ruimte voor immaterieel erfgoed: www.immaterieelerfgoed.nl/image/2020/11/26/ruimte_voor_ie.pdf
- Voorbeeld Almere uit de 'Erfgoed is van ons allemaal'-campagne: www.youtube.com/watch?v=9IfA8rd-nXBs&list=PLH9BZQEIDYankOtI7ANscX4i6K0XJKpmn&index=8
- Herstel Liniedijken (Stelling van Amsterdam): www.noord-holland.nl/Actueel/Archief/2021/November_2021/Liniedijken_Stelling_van_Amsterdam_hersteld_en_meer_zichtbaar
- De Limes fiets- en wandelroutes zijn bekroonde en veel benutte routes. Actueel nu de Limes Werelderfgoed is geworden! www.limeswerelderfgoed.nl/bezoeken/wandelen-en-fietsen
- Bijzondere wandelroutes zoals het Pieterpad of Klompenpaden, of bijvoorbeeld: Floris V-pad, Maarten van Rossumpad – www.wandelnet.nl/lange-afstand-wandelpaden
- Voorbeelden van herbestemmingsprojecten op de rand van stad en platteland: de Adelaerthoeve, Arnhem, Schaarsbergen – www.adelaerthoeve.nl, de Nije Hoeve, Hengelo– www.denijehoeve.nl

4 ONDERSTEUN LOKALE CULTUUR, CREATIE EN CONSUMPTIE

Benutten van immaterieel erfgoed

Sinds 1998 zet Smederij Cornelis Pronk zich met Mondra Opleidingen in om de kennis van het ambachtelijk smeden door te geven en nieuwe smeden op te leiden in de traditie. Zij geven diverse vakopleidingen in smeden. Via workshops kunnen mensen kennismaken met het ambacht. Voor groep 8 van de basisschool is het project 'Wijzer met IJzer' ontwikkeld, waarbij de kinderen gaan smeden, bronsgieten en aluminium bewerken.

Het Fruitcorso Tiel ontwikkelt met zeven plaatselijke filialen van Albert Heijn een spaaractie voor een tribunekaart voor Corso by Night. Ook touroperators zijn geïnteresseerd; zij kopen tribunekaarten voor het middagcorso en bieden een trip naar het Fruitcorso aan.

Het Land van Cuijk in Noordoost-Brabant profileert zich met historisch landschap en streekproducten. Via de website en folders maken de samenwerkende gemeenten reclame voor arrangementen en fietsroutes. Routes voeren langs de traditioneel gevlochten maasheggen en langs de bloedprocessie van de Boxmeerse Vaart. Routes zijn gemaakt samen met beoefenaars van immaterieel erfgoed, voor toeristen die de lokale sfeer willen proeven. In het Land van Cuijk werken gemeenten, het recreatief bedrijfsleven, immaterieel erfgoedgemeenschappen en de ANWB samen. Ook werken zij samen met musea die achtergrondinformatie geven over de immaterieel erfgoedfestiviteiten in hun streek.

Voorbeelden en instrumenten

- Monitor Brede Welvaart: longreads.cbs.nl/monitor-brede-welvaart-en-sdgs-2021/overkoepelend-beeld-monitor-brede-welvaart-en-de-sustainable-development-goals-2021
- Gemeenschapsarcheologie – Community Archeology in Rural Environments (CARE) – gemeenschapsarcheologie.nl
- DRU in Ulft: ontmoeten, wonen en recreëren op een oude industriële locatie: www.dru-industriepark.nl/
- Van meubelfabriek naar 'open maak plek': de Gelderlandfabriek in Culemborg: www.degelderlandfabriek.nl
- Voorbeeld reconstructie Zwammerdamschepen: www.zwammerdamschepen.nl
- Beleid rond immaterieel erfgoed – www.immaterieel-erfgoed.nl/image/2021/11/18/nov_2021_beleid_rond_immaterieel_erfgoed.pdf
- Immaterieel erfgoed als toeristische bestemming – www.immaterieelerfgoed.nl/nl/page/10541/immaterieel-erfgoed-als-toeristische-bestemming
- Voorbeeld streekproducten (korte ketens): 'Aanstreekelijk': aanstreekelijk.nl
- Voorbeeld Erfgoed Sterren: hetoversticht.nl/actueel/nieuws/153/stichting-oldenzaalse-musea-winnaar-erfgoed-sterren
- Project 'Wijzer met IJzer': www.immaterieelerfgoed.nl/nl/smedeninandelst
- Stichting IJzerhart Rotterdam: stichting-ijzerhart.nl
- Fruitcorso Tiel: www.fruitcorso.nl/nl
- Maasheggen vlechten: www.immaterieelerfgoed.nl/nl/maasheggenvlechten
- Brabantse Dag Heeze: www.immaterieelerfgoed.nl/nl/brabantsedag
- Metaal Kathedraal in Utrecht: www.metaalkathedraal.nl
- Prodentfabriek in Amersfoort: prodentfabriek.nl
- Zwitsal Terrein in Apeldoorn: zwitsalapeldoorn.nl
- Voorbeeld reconstructies houten schepen, wachttoren en deel castellum Hoge – Woerd in Utrecht door Stichting Bouwloods Utrecht: www.stichtingbouwloods.nl

5 ZET ERFGOED IN ALS GIDS VOOR KLIMAATADAPTATIE, VERDUURZAMING EN ENERGIETRANSITIE

Overweeg een financiële bijdrage in uw lokale Cultuurfonds voor Monumenten – een publiek-private samenwerking die financiële ondersteuning biedt aan gemeentelijke monumenten en lokaal beschermde monumenten bij onderhoud, restauratie, verduurzaming of herbestemming en waaruit iedere euro meerdere keren kan worden ingezet.

Ook immaterieel erfgoed biedt aanknopingspunten om te werken aan een duurzame wereld. Benut oude kennis en kunde van de natuur voor nieuwe toepassingen die, naast een praktisch nut, ook gericht zijn op het ecologisch verduurzamen van de omgeving. Imkers, die bijen hielden om de honing, zetten zich nu ook in om de biodiverse omgeving van hun bijen te ondersteunen door bloemen aan te planten. Stadslandbouwers vergroenen de stedelijke omgeving, via volkstuinen en het beheren van stadsboomgaarden, plukbossen en stadstuinen. Daar is een breder doel mee verbonden: het duurzaam produceren en consumeren van voedsel.
Voor de beoefening van veel immaterieel erfgoed is kennis van de natuur nodig, zoals voor het ambacht van heggenvlechten. De vlechters maken van bestaande, levende heggen afscheidingen tussen weilanden of langs paden, zodat deze ondoordringbaar zijn voor vee en wild. Deze duurzame afscheidingen bevorderen de biodiversiteit: vogels nestelen er en vinden er een schuilplaats. Zo blijft ook het karakteristieke landschap behouden. De heggenvlechters trekken bij kampioenschappen veel publiek en waardering.

Voorbeelden en instrumenten

- De 17 Globals Goals van de VN: vng.nl/sites/default/files/2020-04/handreiking-global-goals-in-het-gemeentelijk-beleid-2020.pdf
- Routekaart verduurzaming Monumenten: www.duurzaamerfgoed.nl
- Cultuurfonds voor monumenten: www.restauratiefonds.nl/files/docs/2021-12/Impactbrochure%20Cultuurfondsen%20voor%20Monumenten%202021.pdf
- Groene Menukaart' voor typische monumenten zoals grachtenhuizen of Groene Menukaart Staphorst: www.degroenemenukaart.nl/nl/staphorst/over-ons/?buildingTypeSlug=woonhuizen
- Nieuwe regeling verduurzaming maatschappelijk vastgoed: www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2021/11/14/plannen-ontvouwd-voor-525-miljoen-maatschappelijk-vastgoed
- Regio Deal bodemdaling Groene Hart: bodemdalingdebaas.nl
- Erfgoed Deal-project Brabantse Watermolenlandschappen: www.erfgoeddeal.nl/projecten/klimaatadaptatie/watermolenlandschappen-voor-klimaatadaptatie
- Polder Blokhoven bij de Lek: www.hdsr.nl/zoeken/@40728/aanleg-inundatieveld/
- Herinrichting Malieblad in Utrecht als park, met steun van Erfgoedparels: www.provincie-utrecht.nl/onderwerpen/cultuur-en-erfgoed/erfgoedparels
- Immaterieel erfgoed als hefboom voor duurzaamheid: www.immaterieelerfgoed.nl/image/2021/6/17/bm127_bakels_elpers_boekman.pdf

6 BEVORDER DE LEEFBAARHEID VAN HET PLATTELAND

De moderne landbouw is voorlopig vooral nog een bedreiging van het erfgoed, zowel voor de gebouwen als voor het landschap. Een transitie levert veel kansen op voor erfgoed en voor de leefbaarheid van het platteland.

Voorbeeld en instrumenten

- De toekomst van Nederland, door Floris Alkemade: www.collegevanrijksadviseurs.nl/actueel/nieuws/2020/04/21/floris-alkemade-over-de-toekomst-van-nl
- Oproep van Floris Alkemade, voormalig Rijksbouwmeester, voor een 'New Deal' – een nieuwe verhouding tussen stad en platteland tussen burgers en boeren www.collegevanrijksadviseurs.nl/projecten/rijk-boerenland
- Manifest Gebruik de boerderij! issuu.com/oost/docs/gebruik_de_boerderij_-_manifest_versie_2021 (met voorbeeld De Nijensteen in Veessen)
- Landschaps-inclusief landbouwproject: Rotterdam de boer op: www.natuurmonumenten.nl/rotterdam-de-boer-op
- Circulair landgoed Hackfort: www.natuurmonumenten.nl/natuurgebieden/landgoed-hackfort/nieuws/visie-voor-hackfort
- Landschapsinclusief landbouwproject: Landgoed Willemshoeve in Soest willemshoeve.herenboeren.nl
- Verslag van de opening van het programma Boerderij in beweging: www.boerderijinbeweging.nl/bib-berichten/verslag-startbijeenkomst-bib

Kijk verder op
WWW.ERFGOEDPAMFLET.NL

1 BASIS OP ORDE: INVESTEER IN KENNIS, KUNDE EN CAPACITEIT

Uw gemeente is een belangrijke schakel in de instandhouding van gebouwde, groene en archeologische monumenten. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor vergunningverlening, toezicht en handhaving van rijks- en gemeentelijke monumenten en vormen het kennis- en informatieloket voor eigenaren van monumenten. Veel gemeenten hebben eigen monumenten in bezit en zien toe op beschermde stads- en dorpsgezichten. De erfgoedformatie moet gebaseerd worden op deze wettelijke taken en op gemeentelijke ambities.

Bevorder de zorgvuldige instandhouding van monumenten door de erfgoedkennis van uw erfgoedambtenaren te vergroten. Kies voor kwaliteit bij de instandhouding van monumenten in gemeentelijk bezit, stimuleer vakmanschap en schakel erkende restauratiebedrijven in. Geef het goede voorbeeld en wees een goede opdrachtgever.

De Omgevingswet biedt uw gemeente de kans om, op basis van een erfgoedvisie, het erfgoed zorgvuldig in te passen in omgevingsvisie en omgevingsplan. Zo kunt u de basis op orde brengen voor uw wettelijke erfgoedtaken: visie op de fysieke leefomgeving inclusief erfgoed, vergunningverlening, toezicht en handhaving, acteren op instandhoudingsplicht bij monumenten, kennis- en informatieloket voor monumenteneigenaren.

De klimaatadaptatie, energietransitie en woningopgave vergen een integrale visie en regie van het bevoegd gezag. De Omgevingswet biedt uw gemeente de ruimte om hierop een visie te ontwikkelen en regie te voeren, waarin u van meet af aan de erfgoedwaarden moet betrekken. Erfgoed biedt ook ruimte via participatie aan betrokkenheid van erfgoedvrijwilligers, bewoners en bedrijven. Ondersteun in uw gemeente *right to challenge* of *right to bid* initiatieven, waarbij bewoners zelf het initiatief in handen nemen. Verbindende en kundige erfgoedambtenaren zijn hierbij onmisbaar.

Basis op orde betekent:

- Breng de erfgoedformatie in uw gemeente op orde.
- Investeer in kennis, kunde en capaciteit van erfgoedambtenaren, werk samen met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, het Restauratiefonds en provinciale erfgoedhuizen. Stimuleer vakmanschap en goed opdrachtgeverschap.
- Ontwikkel een erfgoedvisie, omgevingsvisie en omgevingsplan en borg erfgoed daarin.
- Sta voor een visie op de erfgoedinclusieve aanpak van de grote maatschappelijke opgaven van nu en betrek vrijwilligers, bewoners en bedrijven daarbij.

Cursus monumentenzorg voor (erfgoed)ambtenaren

2 BENUT BESTAANDE GEBOUWEN VOOR DE WONINGOPGAVE – MAAK EEN KANSENKAART VOOR MONUMENTEN

Steden en dorpen met kenmerkende en zichtbare historie zijn een stuk aantrekkelijker dan plaatsen zonder een kenmerkende en zichtbare historie, zo blijkt uit 'Erfgoed, Atlas voor gemeenten 2015'. Bovendien vertegenwoordigen monumenten en karakteristieke panden een hogere economische waarde dan jonge, seriematige panden, waardoor historische bebouwing meer OZB oplevert. Zoek locaties voor de woningopgave of bedrijfslocaties daarom in de historische kern en de bestaande bebouwing.

Het benutten van de bestaande gebouwenvoorraad voor woningen is veel duurzamer dan bouwen in het groen. Bovendien staan deze gebouwen al aan bestaande straten en zijn ze ingebed in het weefsel van uw stad of dorp. U hoeft daarvoor geen dure investeringen te doen in nieuwe infrastructuur en nutsvoorzieningen. Stel voor uw gemeente een Kansenkaart op voor monumenten, karakteristieke panden en religieus erfgoed in dorpen, steden en in het buitengebied, en inventariseer welke nieuwe functies mogelijk zijn, uiteraard met respect voor de historische waarden van deze gebouwen.

Wonen in voormalig Steenfabriek de Bunswaard (foto Jan van Dalen)

3 GEBRUIK DE RIJKE SPOREN UIT HET LANDSCHAP – VERBINDT STAD EN LAND VIA EEN LANDSCHAPSBIOGRAFIE

De coronacrisis heeft nog maar eens aangetoond hoe belangrijk het is om 'naar buiten te kunnen'. Een park, een stuk bos of een landgoed, de nabijheid van groen is van groot belang voor het welzijn van uw inwoners. U kunt historische landschappelijke structuren en archeologische locaties benutten voor een goed raamwerk van groene gebieden en open water in uw gemeente. Denk ook aan de vele voorbeelden van immaterieel erfgoed dat verbonden is met het natuurlijk landschap, zoals heggenvlechten, corso's, het hoeden van schaapskuddes, de weervisserij of de traditionele bevloeiing van grasland.

Stel samen met uw inwoners Landschapsbiografieën op. U krijgt daarmee inzicht in de ontstaansgeschiedenis van het landschap en vindt van daaruit aanknopingspunten voor toekomstige ontwikkelingen. Betrek daarbij de agrarische en landschappelijke geschiedenis en de nog aanwezige historische boerderijen. Investeer in de zichtbaarheid en beleefbaarheid van waardevolle cultuurlandschappen. Benut de kansen die herbestemming van agrarisch erfgoed biedt. Zo vergroot u tevens de toeristische en recreatieve aantrekkingskracht van uw gemeente. Koester het open landschap, laat het niet verrommelen en bouw het niet vol.

Smederij IJzerhart, Stadswerf Koningspoort in Rotterdam

4 ONDERSTEUN LOKALE CULTUUR, CREATIE EN CONSUMPTIE

In een participatieve economie wilt u uw inwoners betrekken bij beslissingen over productie en consumptie. Rond industriële en archeologische monumenten en forten ontstaan vaak creatieve 'hotspots' die diepgeworteld zijn in de gemeenschap. Ondersteun als gemeente de vliegwielfunctie die deze plekken en gemeenschappen vervullen. Zij hebben ervaring in het opzetten van een duurzamere economie met korte ketens, ambachtelijke productie en het opleiden van specialistische vakmensen.

Naast het behoud en het doorgeven van het erfgoed zelf, doet u er goed aan ook structureel te investeren in deze erfgoedgemeenschappen, die veelal uit vrijwilligers bestaan. Vrijwilligers doen maar liefst 70% van al het erfgoedwerk in Nederland. Dat is een kracht die we niet genoeg kunnen waarderen. Al die duizenden erfgoedwerkers geven de materiële en immateriële getuigen uit het verleden bezieling en uitstraling. Zij zorgen voor boeien, binden en borgen. En zij laten zien dat erfgoed bovenal mensenwerk is. Met de juiste ondersteuning blijven deze actieve gemeenschappen in staat om met erfgoed als middel een waardevolle bijdrage te leveren aan een fijne lokale omgeving, waarin mensen zich thuis voelen, gezien worden en zichzelf kunnen ontplooien.

5 ZET ERFGOED IN ALS GIDS VOOR KLIMAATADAPTATIE, VERDUURZAMING EN ENERGIETRANSITIE

We maken de komende decennia een fundamentele transitie door naar een fossielvrije economie, gebaseerd op grootschalige hernieuwbare energieopwekking. Erfgoed en cultuurhistorie geven handvatten om de verstoorde balans in het samenspel tussen mens en de natuurlijke omgeving te herstellen. Een beter begrip van historisch stads-, bodem-, water- en landschapsbeheer biedt een nieuwe basis voor maatregelen en oplossingen om ruimtelijke ontwikkelingen slimmer en passender tot stand te brengen.

Gebouwde, archeologische en groene monumenten zijn kwetsbaar voor overstromingen, langdurige droogte, bodemdaling en funderingsproblematiek. Het aanpakken van klimaatverandering en energietransitie is van levensbelang voor het voortbestaan van de monumenten in uw gemeente. Ook immaterieel erfgoed geeft aanknopingspunten om te werken aan een duurzame wereld.

Ook de bestaande bouwvoorraad moet worden aangepast om veel energiezuiniger te worden. Door de positieve uitstraling van monumenten en hun herkenbaarheid voor de leefomgeving gaat van verduurzaming van erfgoed een enorme voorbeeldwerking uit. Als het in een monument kan, dan kan het overal! Ondersteun de verduurzaming van monumenten met stimulerende regelgeving. Geef als gemeente het goede voorbeeld en verduurzaam uw monumentaal vastgoed.

Het landschap van de Spoordonkse Watermolen wordt gebruikt voor waterberging (Erfgoed Deal-project)

6 BEVORDER DE LEEFBAARHEID VAN HET PLATTELAND

Zie de transitie van de landbouw als één van de opgaven die bijdragen aan de vergroting van de leefbaarheid van het platteland. Andere 'grote' opgaven, waaraan erfgoed in het landelijk gebied kan bijdragen, zijn de oplossing van het woningtekort, de maatregelen ten gevolge van de klimaatverandering, zoals waterbeheer en energietransitie, en het behoeden en ontwikkelen van natuur.

Duurzame economische ontwikkeling vraagt om herijking van onze footprint en de manier waarop we met de natuur en dieren omgaan. De Nederlandse intensieve landbouweconomie trekt een zware wissel op onze leefomgeving. We komen in de knel met stikstofbeleid. Hervorming naar een ander landbouwsysteem biedt grote kansen voor natuur, recreatie en toerisme.

Doordat mensen meer gaan thuiswerken wordt het platteland een interessanter woongebied. Transformatie van historisch waardevolle agrarische complexen is een belangrijke pijler van deze transitie. Benut eerst het agrarische erfgoed voor deze woon- en werkopgave in plaats van bestaande woonkernen uit te breiden in het buitengebied. Breng de ontwikkelkansen in kaart door het opstellen van een boerderijenvisie.

De Nijensteen in Veessen: vergaderlocatie, fruitteelt en natuurboerderij (foto Erik Peek)

Park Oosterspoorbaan in Utrecht (foto OKRA landschapsarchitecten)

Jongeren tijdens de Erfgoedweek in Amersfoort

WAT IS ERFGOED?

Onder erfgoed verstaan we niet alleen monumentale gebouwen, maar ook archieven en collecties, historische landschappen, tuinen, parken, begraafplaatsen, archeologische terreinen, mobiel en digitaal erfgoed en de verhalen en ander immaterieel erfgoed die we met elkaar doorgeven. Het is overal om ons heen. Iedereen beleeft ons erfgoed dagelijks op allerlei manieren: jong en oud, in musea, vanaf een terrasje in een historische binnenstad, fietsend over een eeuwenoude dijk, surfend vanachter je computer of tijdens een dorpsfeest.

Erfgoed is een cadeau uit het verleden dat waarde toevoegt aan ons dagelijks leven!

CULTUUR IN DE COLLEGE-AKKOORDEN

Geachte college-onderhandelaars en leden van de nieuwe gemeenteraad,

Nu de Gemeenteraadsverkiezingen achter ons liggen, start het proces om tot een nieuw college-akkoord te komen. Kunsten ’92 en de Federatie Creatieve Industrie staan u daar graag in bij, om kunst, cultuur en de creatieve sector te verankeren in de college-akkoorden. Onze sector helpt u graag bij de vormgeving, de communicatie en de uitvoering van uw beleid.

Als we de afgelopen jaren iets hebben geleerd, is het dat de culturele en creatieve sector onontbeerlijk is voor een gezonde en weerbare samenleving. Cultuur is essentieel voor gemeenten, maar gemeenten zijn ook essentieel voor cultuur: ze zijn de grootste cultuursubsidiënten, en spelen op verschillende manieren een faciliterende en ondersteunende rol om te zorgen dat de lokale cultuursector kan blijven bloeien.

Kunsten ’92 en de Federatie Creatieve Industrie presenteren daarom een **Handreiking**, waarin de bijdragen die we leveren aan maatschappelijke opgaven zijn uitgewerkt langs verschillende beleidsdomeinen:

- Kunst en cultuur voor iedereen
- Sociale cohesie en inclusie
- Economie en welzijn
- Gezondheid en zorg
- Klimaat en duurzaamheid
- Ruimtelijke opgaven

Per onderwerp leest u wat de culturele en creatieve sector bijdraagt aan deze opgave, wat u zelf kunt doen, en goede voorbeelden (‘best practices’) die door collega gemeenten zijn uitgevoerd. Met deze handreiking willen wij u graag inspireren. Benut de verbeeldingskracht en het ontwerpende vermogen van de culturele en creatieve sector!

Lees HIER of in de BIJLAGE de handreiking.

Mocht u vragen hebben over de manier waarop u cultuur kunt verankeren in de college-akkoorden, dan gaan we graag hierover met u in gesprek. Parallel aan deze Handreiking Cultuur heeft de Federatie Instandhouding Monumenten (FIM) het Erfgoedpamflet verstuurd naar alle gemeenten. Beide documenten helpen uw gemeente om kunst, cultuur en erfgoed stevig in uw beleid te verankeren!

Hartelijke groet,

Voorzitter Kunsten’92

Voorzitter Federatie Creatieve Industrie

Beste aankomende wethouders, raadsleden, politieke partijen en cultuurlief-hebbers,

Kunsten'92

FCI

Medio maart gaan we naar de stembus, waarna in elke gemeente een nieuw college-akkoord wordt geschreven. De culturele en creatieve sector staat klaar om te helpen bij de vormgeving, de communicatie en de uitvoering van uw beleid. Voor u ligt de handreiking van onze sector waarmee we u graag inspireren. De bijdragen die we leveren aan maatschappelijke opgaven zijn uitgewerkt langs verschillende beleidsdomeinen.

Per onderwerp leest u wat de culturele en creatieve sector bijdraagt aan deze opgave, wat u zelf kunt doen, en goede voorbeelden (‘best practices’) die door collega gemeenten zijn uitgevoerd.

Ook leest u over de ‘New Creative Deal’, die Kunsten’92 en de Federatie Creatieve Industrie in het kader van de Tweede Kamerverkiezingen hebben opgesteld: een ambitieus en veel-omvattend plan voor een krachtig herstel én vernieuwing van de culturele en creatieve sector. Dit landelijke plan biedt ook veel aanknopings-punten voor de lokale politiek. Lees verder om te zien wat het voor uw gemeente kan betekenen.

Inhoud

Voorwoord →

New Creative Deal →

Kunst en cultuur voor iedereen →

Sociale cohesie en inclusie →

Economie en welzijn →

Gezondheid en zorg →

Klimaat en duurzaamheid →

Ruimtelijke opgave →

Bronnen →

Voorwoord

Beste kandidaat-wethouders, -raadsleden, politieke partijen en cultuurliefhebbers,

Kunst en cultuur verbeelden, verleiden, verlichten en verbinden. Als we de afgelopen jaren íets hebben geleerd, is het dat de culturele en creatieve sector onontbeerlijk is voor een gezonde en weerbare samenleving. Iedere gemeente heeft het gemis aan culturele activiteiten moeten voelen: de plaatselijke kermis of carnavalsviering, het museum, de festivals met lokale bands, het theater of poppodium, de koren, optredens van de lokale muziekschool: het zijn er te veel om op te noemen. Maar de culturele en creatieve sector doet veel meer dan dat. Hij vergroot de leefbaar-heid en aantrekkingskracht van dorpen en steden, versterkt de economie, verstevigt de saamhorig-heid en verrijkt het onderwijs. De sector vormt een belangrijk fundament voor een gezonde democratie en draagt met zijn verbeeldingskracht en ontwerpend vermogen bij aan de aanpak van maatschappelijke vraagstukken.

Voorwoord

Tegelijkertijd is de culturele en creatieve sector één van de hardst getroffen sectoren in de coronacrisis, waarbij structurele knelpunten binnen de sector pijnlijk werden blootgelegd, zoals de kwetsbare positie van makers en zzp'ers. Binnen en buiten de sector leeft dan ook de breed gedeelde opvatting dat toekomstgericht en pandemiebestendig herstel- en transitie-beleid, op landelijk en lokaal niveau, noodzakelijk is. Tegelijkertijd zijn er steeds meer voorbeelden van inspirerende initiatieven om samen op een betere manier uit de crisis te komen, waarbij de culturele en creatieve sector nauw samenwerkt met over-heden.

Medio maart gaan we naar de stembus, waarna in uw gemeente een nieuw collegeakkoord wordt geschreven. De culturele en creatieve sector staat klaar om te helpen bij de vormgeving, de communicatie en de uitvoering van uw beleid. Met dit e-zine willen wij u graag inspireren.

Benut de verbeeldingskracht en het ontwerpende vermogen van de culturele en creatieve sector!

Jan Zoet
Voorzitter Kunsten'92

Suzanne Henning
Voorzitter Federatie Creatieve Industrie

New Creative Deal

New Creative Deal

Onze culturele en creatieve sector is van wereldklasse en van groot belang voor de toekomst van ons land. De sector vergroot ons innovatief vermogen en draagt buitengewoon bij aan ons welzijn en onze welvaart, aan de kwaliteit van ons onderwijs en aan een gezonde democratie.

Deze culturele en creatieve sector draagt € 25,5 miljard bij aan onze economie. Dat is 3,7 procent van ons bruto binnenlands product. Tussen 2015 en 2018 was de creatieve sector - samen met ICT - de belangrijkste aanjager van onze economische groei en werkgelegenheid. De culturele en creatieve sector is goed voor 320 duizend banen en 4,5 procent van onze totale werkgelegenheid.

Ons land behoort al jaren tot de absolute top op het gebied van architectuur, media, kunst, cultuur, creativiteit en ontwerp. Het is van het grootste belang dat we blijven investeren in die bijzondere positie en unieke infrastructuur van organisaties en werkenden. Want zonder kunstenaars geen kunst. Zonder kunst geen verbeelding. Zonder verbeelding geen creativiteit. En zonder creativiteit geen innovatie.

New Creative Deal

De culturele en creatieve sector formuleert in de **New Creative Deal** drie grote ambities:

1 Iedere Nederlander kan zijn creatieve talenten ontwikkelen en heeft onbelemmerd toegang tot een zo breed mogelijk palet aan cultuur-ervaringen, zowel fysiek als digitaal. Het beoefenen en beleven van kunst, cultuur, erfgoed en media is immers een grondrecht.

2 De culturele en creatieve sector werkt samen met overheden en het bedrijfsleven bij het aanpakken van grote maatschappelijke vraag-stukken. Grootschalige en complexe vraag-stukken krijgen een multidisciplinaire aanpak, waarin technologische innovatie hand in hand gaat met maatschappelijke impact.

3 De culturele en creatieve sector zet samen met overheden in op een vitale sector. Wend-baar en financieel weerbaarder dan voorheen. Waar fatsoenlijke beloning en veilige arbeids-omstandigheden de norm zijn en culturele en creatieve organisaties en de vele zelfstandigen die in de sector werken de ruimte hebben om doorlopend te innoveren en investeren.

Langs de lijnen van de New Creative Deal heeft de **Taskforce culturele en creatieve sector** bouw-stenen geformuleerd voor een toekomstgerichte investeringsagenda.

Kunst en cultuur voor iedereen

Kunst en cultuur voor iedereen

Kunst is als zuurstof voor de geest. Geen mens kan zonder. Miljoenen mensen, zo'n 40% van de bevolking van 6 jaar en ouder, beoefenen dan ook kunstzinnige en creatieve activiteiten. Bijna alle Nederlanders genieten van ons cultureel aanbod, van een bezoek aan het theater tot vernieuwende, jonge grassroots initiatieven. Het behoud van een stevige culturele en creatieve sector is dan ook van groot belang.

Tegelijkertijd is de culturele en creatieve sector één van de meest geraakte sectoren in het land. Kunstenaars en zelfstandige makers en toeleveranciers hebben daarbinnen de hardste klappen gevangen.

Volgens het CBS is er tijdens de coronacrisis sprake van een afname van ruim 73% aan werk voor zzp'ers in creatieve beroepen en staan culturele organisaties onder grote druk.

Kunst en cultuur voor iedereen

Het is daarom van groot belang dat podia, musea en andere culturele organisaties in de komende periode weer tot leven kunnen komen wanneer dit weer op volle toeren kan. Investeringen in culturele instellingen en werkenden hebben bovendien een multiplierеffect: subsidies die noodzakelijk zijn voor het voortbestaan vergemakkelijken het vinden van andere inkomstenbronnen.

Denktank New Deal Cultuur
Deze denktank adviseert de Gemeente Rotterdam en doet aanbevelingen om de Rotterdamse cultuursector weerbaarder, wendbaarder en veerkrachtiger uit de coronacrisis te laten komen. De denktank bestaat uit betrokken personen uit de cultuursector en daarbuiten, en ont-wikkelde een advies middels een reeks van bijeenkomsten. Voor de verdere uitwerking van de aanbevelingen is door het college van B&W extra middelen vrijgemaakt.

Lees meer →

Wat kunt u doen?

→ Stel samen met makers (o.a. kunstenaars, theatermakers, ontwerpers, muzikanten) en andere werkenden een plan op voor herstel en transitie, gericht op verankering, innovatie en duurzame versterking van de sector. Inventariseer de lokale knelpunten, en creëer een langetermijnperspectief.

→ Benut de lokale en regionale ondersteunings-structuur, koepels en netwerken.

→ Stimuleer de vraag naar cultuur met specifieke aandacht voor het bereiken van jongeren en nieuwe doelgroepen.

→ Stel extra middelen beschikbaar voor een betere ondersteuning van kunstencentra, mediatheken op scholen, musea, podia, koren, orkesten en (amateur)verenigingen.

→ Stem lokale culturele faciliteiten af met omliggende gemeenten.

Kunst en cultuur voor iedereen

→ Match PPO-aanvragen (regeling Permanente Professionele Ontwikkeling) van zzp'ers in uw gemeente, naar voorbeeld van de **Kunstraad Groningen**.

→ Stel een loket in om bijzondere steun te verlenen aan zzp'ers, zoals bijvoorbeeld **Regionaal Werk Centrum** van gemeente Amsterdam.

→ Onderschrijf in het gemeentebeleid gedragscodes zoals de **Fair Practice Code**, **Governance Code Cultuur** en **Code Diversiteit & Inclusie**, om ze tot een vanzelfsprekend onderdeel van bedrijfsvoering in de sector te laten ontwikkelen.

Governance Code
Cultuur 2019

CODE DIVERSITEIT & INCLUSIE

Sociale cohesie en inclusie

Sociale cohesie en inclusie

De samenleving verhardt en verruwt, ongelijkheid neemt toe en er is toenemende polarisatie tussen bevolkingsgroepen. Er is er een grote en groeiende groep inwoners die zich onzeker voelt over de toekomst. Het is aan alle maatschappelijke partijen om samen met de overheid de verantwoordelijkheid te nemen om verdere tweedeling én groei van de ongelijkheid tegen te gaan.

Kunst en cultuur kunnen helpen. De maatschappelijke meerwaarde van cultuur, bijvoorbeeld met het oog op inclusie en persoonlijke ontwikkeling van burgers, is aanzienlijk. Kunst en cultuur zijn essentieel voor de ontwikkeling van identiteit en persoonlijkheid, dragen bij aan sociale weerbaarheid, helpen in het ontwikkelen van 21e-eeuwse vaardigheden en vergroten daarmee kansen op de arbeidsmarkt. De educatieve bijdrage van culturele instellingen loopt via het onderwijs, volwassenen-educatie, de bibliotheken (strijd tegen ontlezing) en muziekscholen.

Sociale cohesie en inclusie

Maar ook kan cultuur ervoor zorgen dat verschillende generaties, verschillende bevolkingsgroepen en maatschappelijke groeperingen elkaar treffen. Culturele en creatieve organisaties zijn een aantrekkelijke plek voor vrijwilligerswerk. En steeds vaker dragen cultuur, erfgoed en de creatieve industrie op actieve wijze bij aan de ontwikkeling van een community, met community art, met sociale projecten en met maatschappelijk design.

Tel mee met Taal

Tel mee met Taal (initiatief van de ministeries van OCW, SZW en VWS en diverse partners) houdt zich bezig met deze doelgroep. Hoe bereiken we Nederlandstaligen met beperkte basisvaardigheden én kunnen we hen motiveren om hieraan te werken?

Lees meer →

Sociale cohesie en inclusie

Cultuur als vliegwiel voor verandering en ontwikkeling

In het cultuurprogramma Midden-Delfland dragen zeven lokale culturele organisaties bij aan acht activiteiten waaraan alle basisscholen in de gemeenten meedoen. Middels de centrale organisatie van Kunstgebouw wordt op deze manier mogelijk gemaakt dat alle kinderen in Midden-Delfland onder schooltijd minimaal één keer per jaar hun lokale culturele omgeving mag beleving.

Lees meer →

Sociale cohesie en inclusie

Wat kunt u doen?

→ Maak cultuur onderdeel van een integraal sociaal en armoedebeleid.

→ Geef kunstenaars en creatieven de ruimte om complexe maatschappelijke vraagstukken te adresseren en bespreekbaar te maken.

→ Haal financiële drempels weg, zodat ook kinderen en jongeren die in armoede opgroeien naar musea, theater en cursussen kunnen gaan.

→ Ondersteun cultuureducatie op álle scholen (po, vo, mbo en speciaal onderwijs), in afstemming met de regio. Zorg voor een gemeentelijk arrangement met de Cultuur-kaart en MBO Card, zodat iedere jongere in uw gemeente in aanraking komt met kunst en cultuur.

Sociale cohesie en inclusie

→ Voorzie in robuuste bibliotheekvoorzieningen zodat zij stevig kunnen inzetten op de maatschappelijke opgaven ten aanzien van onder meer laaggeletterdheid en digitalisering, bijvoorbeeld via het Informatiepunt Digitale Overheid.

→ Gebruik cultuur om uw communicatie te verduidelijken en iedereen, óók Nederlandstaligen met beperkte basisvaardigheden, te bereiken. Denk aan de kracht van beeld (theater en film) en van taal (zoals spoken word) en muziek.

Economie en welzijn

Economie en welzijn

Culturele voorzieningen en een creatief klimaat dragen bij aan een sterke lokale economie en een welvarende gemeente. Culturele festivals, evenementen, tentoonstellingen, concerten, monumenten en voorstellingen zorgen voor levendigheid en aantrekkelijkheid van steden en dorpen. Dit zorgt voor verbindingen met andere domeinen en is van grote waarde voor sectoren als toerisme, horeca en retail.

Kunst en cultuur, en alle makers en werkenden in die sector, maken een gemeente aantrekkelijk als vestigingsplaats voor bedrijven en organisaties, die bijdragen aan de werkgelegenheid. Zij trekken niet alleen toeristen aan, maar ook hoogopgeleide bewoners die actief bijdragen aan hun woonplaats.

De veerkracht van de lokale en regionale economie wordt aantoonbaar vergroot door te investeren in een aantrekkelijk aanbod van voorzieningen, in een gezond en eerlijk ecosysteem voor creatief en cultureel ondernemerschap en in het bevorderen van cross-overs tussen sectoren.

Economie en welzijn

Culturele instellingen en gemeente Smallingerland

De aanwezigheid (in het stadscentrum) van een *bibliotheek*, *museum en museumwoning*, *schouwburg en poppodium* en het aanbod van lessen *amateurkunst* dragen bij aan de aantrekkelijkheid van Smallingerland als gemeente om te wonen en te werken.
Ook als mensen er geen gebruik van maken is de nabijheid van de voorzieningen waar je gebruik van kúnt maken een meerwaarde. De drukte in de stad, bezoek aan winkels en horeca en gebruik van betaald parkeren wordt gestimuleerd door het bezoek aan de culturele instellingen.

Samen zijn de instellingen goed voor 481,000 jaarlijkse bezoekers, die de lokale economie ondersteunen, en daarmee indirect ook bijdragen aan werkgelegenheid. Zelf verschaffen de instellingen werk aan zo'n 130 medewerkers. Tegenover (en deels mede dankzij) de inkomsten uit subsidies staan eigen inkomsten (uit betalend publiek, horeca, sponsors en andere bronnen). Alleen al bij Theater De Lawei is de omzet horeca ruim 1 miljoen euro (begroting 20/21).

Lees meer →

Economie en welzijn

Wat kunt u doen?

→ Breng de economische impact van de culturele en creatieve sector in kaart en geef de culturele en creatieve sector een stevige positie in het economische beleid.

→ Maak in beleid een toekomstgerichte verbinding tussen economie, werkgelegenheid, kunst en cultuur, toerisme en de ontwikkeling van de binnenstad.

→ Stimuleer een innovatief ondernemingsklimaat door crossovers tussen traditionele sectoren en de culturele en creatieve sector te stimuleren.

→ Koppel de binnenstad aan unieke evenementen die passen bij de cultuur en historie van uw gemeente.

Gezondheid en zorg

Gezondheid en zorg

Gemeenten hebben een groeiend aantal zorgtaken in hun pakket, zoals de uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), met daarin bijvoorbeeld thuiszorg en de jeugd-zorg. Daarnaast heeft elke gemeente een GGD en moet de gemeente toezicht houden op de kwaliteit van de kinderopvang.

Gezondheidsbevordering en preventie zijn daarbij de belangrijkste doelen en vergrijzing een gegeven. Stijgende kosten van de gezondheids-zorg vormen een punt van grote zorg.

Talloze onderzoeken tonen aan dat kunst en cultuur kunnen bijdragen aan een goede gezond-heid. Daarbij gaat het zowel om de mentale als de fysieke gezondheid, en zowel curatief als preven-tief.

De Wereldgezondheidsorganisatie WHO heeft dat **onlangs nog eens onder de aandacht gebracht**. Deelname aan culturele activiteiten kan de negatieve effecten van sociaal isolement tegengaan, voor verlichting zorgen en bijdragen aan fysiek welzijn. Ook doet kunstbeoefening een beroep op wat je wél kunt: zo bestaan er **danslessen voor Parkinsonpatiënten** en **apps voor dementerende ouderen**.

Gezondheid en zorg

Tijd van je leven
Het pilotproject Tijd van je leven is met groot succes uitgevoerd door de GGD West-Brabant. In samenwerking met cultuurorganisaties, kunstenaars en zorginstellingen zette de GGD culturele activiteiten in om het mentale welzijn van ouderen te bevorderen. Het project heeft aantoonbaar positieve effecten gehad op de gezondheid van ouderen, in het bijzonder de emotionele eenzaamheid.

Lees meer →

Iedereen doet mee!
In het kader van IDOLS* hebben de Twentse zorgorganisatie Aveleijn, LFB, Stichting Prokkel en de Gemeente Enschede middels het project *Iedereen doet mee!* de handen ineengeslagen om sociale participatie van mensen met een verstandelijke beperking in de regio Twente te bevorderen. Door het toepassen van artistieke, theatrale technieken ontstond nieuwe ruimte voor ontmoeting, ook tussen cliënt en zorg-professional.

Lees meer →

Gezondheid en zorg

Wat kunt u doen?

→ Zorg voor integraal zorgbeleid, inclusief cultuur.

→ Zet cultuurorganisaties, kunstenaars en creatieven preventief in bij jeugd- en ouderenzorg.

→ Verbindt cultuur, het sociale domein en onderwijs aan elkaar met de brede regeling **combinatiefunctionaris**.

Klimaat en duurzaam-heid

Klimaat en duurzaamheid

De gevolgen van klimaatverandering verschillen per gemeente en per regio, maar zijn voor iedere gemeente urgent. Bodemdaling, droogte en overstromingen hebben impact op onze leefomgeving, en vormen in sommige gemeenten zelfs een ernstige bedreiging voor het behoud van het cultureel erfgoed.

De culturele en creatieve sector draagt op drie manieren bij aan het aanpakken deze uitdaging.

Culturele instellingen investeren zelf in duurzaamheid, kunstenaars en instellingen dragen bij aan bewustwording (bijvoorbeeld door voorstellingen en kunstinstallaties) en kunstenaars en creatieven helpen bij het ontwikkelen van innovatieve oplossingen.

Zij dragen op een aansprekende bij aan het zichtbaar maken van de gevolgen (denk aan het project GROW door Studio Roosegaarde en MediaMonks onder auspiciën van Rabobank ten behoeve van duurzamere landbouw). Op verschillende plaatsen in het land is in de bibliotheek een Huis van Duurzaamheid is gevestigd.

Andere voorbeelden zijn Repair Cafés, kleding uitleen of een zadenbibliotheek.

Klimaat en duurzaamheid

Bijdragen aan klimaatdoelstellingen
Energiecoöperatie WeertEnergie betrok kunstenares Inge de Monte bij het nieuwe Zonnepark Altweerterheide. Met leerlingen van de lokale basisschool creëerde ze een kunstwerk dat te bewonderen is bij het infopunt van het zonnepark. Op deze creatieve manier groeide de bewustwording van de lokale gemeenschap over de mogelijkheden die het zonnepark kan bieden.

Lees meer →

Toukomst Groningen
Toukomst is een initiatief van Nationaal Programma Groningen. Dit programma gaat over beter wonen, leven en werken in Groningen. Over grote, vernieuwende, creatieve en slimme ideeën. Eigenzinnige ideeën. Ideeën die het normale werk van overheden doorkruisen. 900 door inwoners ingestuurde ideeën werden uitgewerkt tot 59 bijzondere en vernieuwende projecten voor de toekomst van Groningen. Kunst en cultuur spelen een prominente rol.

Lees meer →

Klimaat en duurzaamheid

Wat kunt u doen?

→ Gedraag u als een voorbeeldige en innovatieve opdrachtgever. Laat de ontwerpende, agenderende en creatieve kracht van lokale makers en creatieve organisaties bijdragen aan de aanpak van gemeentelijke maatschappelijke en fysieke opgaven zoals energietransitie, klimaatadaptatie, bevolkingskrimp en de circulaire economie.

→ Creëer een loket voor ongezochte oplossingen (‘unsolicited proposals’).

→ Geef ruimte aan burgerinitiatieven en burger-coöperaties om bewoners op een creatieve manier sterker te betrekken bij de duurzaam-heidsopgaven.

→ Stel een loket in voor subsidies/ leenfaciliteiten voor culturele organisaties en cultureel onder-nemers en makers.

Ruimtelijke opgave

Ruimtelijke opgave

Gemeenten dragen de verantwoordelijkheid voor een veilige en gezonde leefomgeving voor hun inwoners, waarbij zij voor hele grote opgaven komen te staan. Deze liggen op het gebied van de woningbouw, gevolgen van bevolkingskrimp of -stagnatie, bereikbaarheid, landbouwvraagstukken, bodemdaling, maar ook verdozing van het landschap. De Omgevingswet vraagt van gemeenten om een samenhangende aanpak te ontwikkelen om hiermee aan de slag te gaan.

Binnensteden en dorpskernen zijn een belangrijke economische motor voor de regio én het centrum van een samenleving. Corona heeft bestaande knelpunten in binnensteden en dorpskernen versterkt en maakt het nog belangrijker dat we hier met een nieuwe blik naar kijken.

De culturele en creatieve sector draagt bij aan de inrichting van de fysieke leefomgeving: denk aan architectuur, landschapsarchitectuur, stedenbouw en industrieel ontwerp. Ontwerpers zijn in staat om ons landschap en onze gemeenten mooier te maken.

Ruimtelijke opgave

Het aanpakken van een binnenstad of dorpskern is een samenspel tussen verschillende partijen. De gemeente is niet alleen op verschillende manieren betrokken bij het samenspel, maar heeft daarnaast ook een regisserende rol in het samenspel als geheel. De culturele sector kan hierin een spilfunctie spelen. De culturele sector en de gebruikers kunnen samen de panden, monumenten, pleinen en paden in de gemeente ‘programmeren’.

Culturele ondernemers, ontwerpers en kunstenaars zijn goed op de hoogte van wat er op lokaal niveau speelt en kunnen een belangrijke rol spelen in het zoeken naar nieuwe manieren van elkaar ontmoeten in de stad of het dorp.

Stadslab Leiden
Het Stadslab Leiden bestaat uit een netwerk van Leidse ‘Stadslaboranten’, betrokken Leidenaren die met elkaar invulling geven aan de stad door allerlei projecten de bedenken en uit te voeren op het kruispunt van kunst, cultuur, wetenschap en maatschappij.

Lees meer →

Ruimtelijke opgave

StraatNL
StraatNL is één van de deelprojecten van het landelijke programma IDOLS* (Increasing Demand by Offering LearningS). IDOLS* is ontwikkeld om maatschappelijke uitdagingen en haar probleemeigenaren op een effectieve manier te verbinden met de creatieve en culturele industrie. In dit project werken we samen met de overheid, creatieven én bewoners om tot vernieuwende oplossingen te komen. Hoe kan je elkaar versterken? Zo kunnen overheden bijvoorbeeld leren van de aanpak van een kunstenaar, zoals éérst luisteren naar de leefwereld, ideeën en behoeften van bewoners voordat er plannen worden gemaakt. De aanpak is verfrissend en heeft juist de persoonlijke en menselijke kant die de overheid vaak mist, maar die wél nodig is in goed contact met bewoners.

Lees meer →

Ruimtelijke opgave

Wat kunt u doen?

→ De Omgevingswet treedt eind 2022 in werking. Zet deze effectief in om cultuur en erfgoed duurzaam in de gemeente te waarborgen:

- Veranker culturele voorzieningen in de gemeente in de omgevingsvisie.
- Initieer een programma rond Erfgoed en Leefbaarheid om te zorgen voor meer draagvlak bij burgers, die straks een rol krijgen in de geheel nieuwe besluit-vormingstrajecten van de Omgevingswet.

→ Roep de nieuwe minister van VRO op om gemeenten de helpende hand te bieden bij innovatief sturen op goede omgevingskwaliteit, zodat niet iedere gemeente zelf het wiel hoeft uit te vinden.

→ Betrek de culturele sector en gebruik deze als bondgenoten in een integrale programmatische aanpak.

- Koester en betrek hierin ook uw lokale erfgoedsector, kijk hiervoor naar de **handreiking voor de Gemeenteraads-verkiezingen** van het Erfgoedplatform.

Bronnen

Acht krachten van cultuur
Erik Akkermans, 2022

De culturele daad van de grote verbouwing
Federatie Ruimtelijke Kwaliteit, 2019

Handreiking adviesstelsel omgevingskwaliteit
Federatie Ruimtelijke Kwaliteit, 2020

Handreiking Erfgoedplatform Gemeenteraadsverkiezingen
Erfgoedplatform Kunsten'92, 2022

Herstel van binnensteden
Platform31, 2021

Gemeenten 2024 – opgave inclusieve samenleving
VNG, 2021

IDOLS*
Federatie Creatieve Industrie, 2019 - 2020

Lobby voor cultuur richting gemeenteraadsverkiezingen 2022
LKCA, 2021

Met jouw hulp wint cultuur de gemeenteraadsverkiezingen
Kunstenbond, 2021

Monitor creatieve industrie 2021
Media Perspectives, 2022

Bronnen

New Creative Deal:
Nederland maakt cultuur, cultuur maakt Nederland
Kunsten'92 en Federatie Creatieve Industrie, 2021

Omzet en inkomenspositie zzp'ers in culturele sector
CBS, 2021

Ontwerpkracht mobiliseren op maatschappelijke vraagstukken
Drift, 2022

Satellietrekening Cultuur en Media
CBS, 2018

VNG Gids corona, cultuur en gemeenten
Berenschot, 2021

VNG Gids corona, cultuur en gemeenten deel 2
Berenschot, 2022

Kunsten’92
Kunsten’92 is de belangenorganisatie voor de hele culturele en creatieve sector, met meer dan 400 leden uit alle disciplines, van de kunsten tot nieuwe media, design, musea en monumenten, en van makers tot organisaties.

www.kunsten92.nl

Federatie Creatieve Industrie
De Federatie Creatieve Industrie behartigt de belangen van de Nederlandse creatieve industrie in het algemeen en van tien aangesloten branche- en beroepsorganisaties met in totaal bijna 6.000 individuele leden en ruim 2.500 creatieve bedrijven in het bijzonder.

www.dutchcreativeindustries.nl

Ontwerp & opmaak: OVERHAUS

Amsterdam, februari 2022

Benut de verbeeldingskracht en het ontwerpende vermogen van onze sector.

Wij staan voor u klaar.

Ondernemersmanifest Gemeenteraadsverkiezingen 2022

30 praktische handvatten ter inspiratie voor de lokale programma's en akkoorden

Stichting ONL voor Ondernemers
Tournooiveld 3 | 2511 CX Den Haag |Tel: +31(0)70 3643474

Introductie

ONL voor Ondernemers komt op voor de belangen van de ondernemers en heeft als doel om het brede ondernemersklimaat te verbeteren. ONL is daarmee de stem van de ondernemer uit het Midden- en Kleinbedrijf (MKB). Dit betekent dat ONL actie onderneemt en aanbevelingen doet op basis van directe en continue inbreng van ondernemers uit het hele land. Of het nu gaat om de verschillende concrete beleidsvoorstellen, het Sociale Akkoord 2021 of dit Ondernemersmanifest, ondernemers bepalen de agenda en ONL zorgt ervoor dat de stem van de ondernemers gehoord wordt.

In Nederland zijn ongeveer 1,5 miljoen MKB-bedrijven. Deze 1,5 miljoen bedrijven zijn verantwoordelijk voor +/- 60% van de toegevoegde waarde en 70% van de werkgelegenheid van alle bedrijven in Nederland. Het MKB is de motor van de lokale economie en is betrokken bij veel lokaal maatschappelijke initiatieven. U kunt als politieke partij veel doen om de ondernemers in staat te stellen henzelf en uw gemeente te laten floreren. Want, het geld moet eerst verdiend worden. Een gemeente die ondernemerschap stimuleert is goed voor de ondernemingen, voor de mensen die er werken, voor de lokale economie en samenleving. Het zorgt ervoor dat bedrijven zich in uw gemeente willen vestigen, dat er werkgelegenheid ontstaat en dat de lokale economie kan groeien. Ondernemers zorgen voor winkels, horeca en andere producten en diensten in uw gemeente, waarmee niet alleen de lokale bevolking, maar ook toeristen en bezoekers bediend worden. Naast de economische functie vervult het MKB ook een belangrijke lokale maatschappelijke functie. Zij sponsoren verenigingen en evenementen en bieden onder meer leer-werkplekken aan voor jongeren.

ONL presenteert, in opvolging van het Ondernemersmanifest Gemeenteraadsverkiezingen 2018, het Ondernemersmanifest Gemeenteraadsverkiezingen 2022. Het manifest biedt uw partij handvatten richting een definitief verkiezingsprogramma en, waar mogelijk, een coalitie- of collegeakkoord. Ook steeds meer lokale ondernemersverenigingen komen met goede uitgeschreven plannen ter verbetering van het lokale ondernemersklimaat. Met de handvatten in het ONL-manifest en plannen van lokale ondernemersverenigingen realiseert u meer bedrijvigheid, werkgelegenheid en levendigheid in uw gemeente.

Als lokale politiek bent u erg belangrijk voor ondernemers en met deze handvatten heeft u de kans om echt iets te doen. U vormt het eerste en meest directe aanspreekpunt voor een ondernemer. De door u genomen maatregelen zijn direct voelbaar bij lokale ondernemers. Voor ondernemers in uw gemeente is het zeer belangrijk dat de onderstaande punten in de definitieve verkiezingsprogramma's en het coalitie- of collegeakkoord worden opgenomen.
Oktober 2021

Aanvulling maart 2022

De coronacrisis lijkt op retour, maar corona gaat niet meer weg. De impact van twee jaar corona op verschillende MKB-sectoren is groot. Minder omzet, hoge schulden en weinig liquiditeit. MKB-ondernemers zijn niet direct weer op het niveau van vóór corona, zeker nu de energieprijzen blijven stijgen, de inflatie toeneemt en de gevolgen van de onstabiele geopolitieke situatie steeds meer wordt gevoeld. Gemeenten vormen het eerste aanspreekpunt om ondernemers te ondersteunen met informatie en advies richting herstel. In aanvulling op het oorspronkelijke manifest daarom twee aanvullende handvatten gericht op het ondersteunen van de MKB-ondernemer in uw gemeente.

Lokale verbinding

- **1) Een ondernemer-contactpersoon bij alle gemeenten.** Ondernemers hebben een aanspreekpunt nodig waar ze met hun vragen of klachten terecht kunnen. Ondernemers ervaren het contact en de communicatie met de gemeente nu vaak als te bureaucratisch en onoverzichtelijk. Koppel een vast contactpersoon aan ondernemerschap. Een contactpersoon kan de ondernemer op weg helpen in het gemeentelijke systeem, brengt ondernemers in contact met de juiste afdeling en helpt bij het vinden van gemeentelijke formulieren. De contactpersoon moet het vertrouwen tussen de gemeente en de ondernemer doen laten toenemen. De menselijke maat als uitgangspunt.

- **2) Start een periodiek ondernemersoverleg om in gesprek te blijven met ondernemers.** Zorg voor een vaste structuur waarmee de politiek gedurende de raadsperiode in gesprek blijft met ondernemers. Vraag aan ondernemers om mee te denken en help ondernemers bij het aanpakken van de problemen waar zij tegenaan lopen. Laat het een wisselwerking zijn tussen politiek en ondernemers. Het stimuleert onderlinge lokale verbinding, zowel economisch als maatschappelijk. Er wordt ruimte gecreëerd tot het uitwisselen van ideeën.

- **3) Durf over gemeentegrenzen heen te kijken.** Grenzen remmen goede plannen en ondernemingen af, neem deze weg en werk nauw samen met buurgemeenten. Ondernemers willen ondernemerschap niet geremd zien worden doordat buurgemeenten andere regelgeving hanteren. Ondernemers willen kansen grijpen. Gemeenten moeten dit kunnen faciliteren door een harmonisatie van regelgeving.

- **4) Benoem een gemeentelijke of regionale ondernemersombudsman.** Ondernemers raken steeds vaker verstrikt in het web van lokale wet- en regelgeving, dienstverlening en communicatie door gemeenten. Er moet op lokaal of regionaal niveau een onafhankelijke autoriteit komen die (a) een (adviserende) uitspraak kan doen over het handelen van een gemeente en (b) verschillende stakeholders eenvoudig bij elkaar kan brengen in geval van gemeentegrensoverschrijdende ondernemersinitiatieven.

- **5) Creëer langetermijnstrategieën op recreatie, toerisme en de verduurzamingsopgave.** Ondernemers hebben behoefte aan een duidelijk toekomstperspectief. Het zorgt dat ondernemers zich kunnen focussen op de langere termijn, dat creëert (investerings)zekerheid in de planning en ondernemersdoelstellingen.

- **6) Gemeenten en ondernemers moeten de handen in één slaan wat betreft marketing.** Om bedrijven, toeristen en potentiële nieuwe inwoners te trekken moeten factoren als ligging, ondernemersklimaat, arbeidspotentieel en infrastructuur beter en blijvend benoemd worden. Investeer in een doorlopende marketingstrategie.

Stichting ONL voor Ondernemers
Tournooiveld 3 | 2511 CX Den Haag |Tel: +31(0)70 3643474

Lokaal ondernemersklimaat

- **7) Stimuleer financiering van kleine kredieten voor MKB-ondernemers.** Help kleine kredietaanbieders met het geschikt maken van de kredieten voor de lokale ondernemers, financieel, dan wel adviserend. Werk samen met kredietaanbieders en adviseurs om ondernemers te wijzen in de zoektocht naar financiering.

- **8) Stimuleer lokale innovatieve bedrijven als smart-ups, scale-ups en vooruitstrevende familiebedrijven.** Creatieve ondernemingen kunnen van grote toegevoegde waarde zijn voor de gemeente. Het trekt kennis en werkgelegenheid aan. Gemeenten moeten dit koesteren en hierop investeren. Er zijn al legio gemeentelijke en provinciale voorbeelden van instrumenten als MKB-regiodeals en voucherregelingen om ondernemers te ondersteunen bij de stap naar verduurzaming, innovatie, digitalisering, bedrijfsopvolging en/of ondernemersvaardigheden. Leer van andere gemeenten om de vooruitstrevende Nederlandse bedrijven te stimuleren.

- **9) Geef ondernemers meer zeggenschap over budgetten die specifiek voor hun omgeving zijn gereserveerd.** Denk aan de herinrichting van bedrijventerreinen of winkelstraten. Ondernemers weten als geen ander wat er nodig is om de locatie een (economische) impuls te geven, zowel qua vormgeving als uitstraling. Betrek ondernemers meer en beter bij de bouwtekeningen en budgettaire invulling.

- **10) Voorkom leegstand in de winkelstraten.** Ga in gesprek met ondernemers over het tegengaan van overconcentratie en de mogelijkheid van het transformeren of multifunctioneel gebruik van winkels en horeca. Maak dit laatste als gemeente ook mogelijk door positieve vergunningverlening.

- **11) Verleng de tijdens corona opgezette 'koop-lokaal' acties en behoud de papieren reclamefolders.** Wat we lokaal kunnen doen, moeten we echt lokaal doen. De lokale krant en reclamefolders helpen hierbij. De toegevoegde waarde van papieren reclame bindt consument en ondernemer. De consument heeft profijt van de acties en de ondernemers van de consumentenaanloop. Tegelijkertijd zijn ondernemers in bredere zin bereid om op andere manieren actief bij te dragen aan -en mee te denken over manieren tot- het verder verminderen van restafval.

- **12) Stimuleer ondernemerschap door de precariobelasting terug te laten vloeien naar de ondernemers.** De belasting op reclame-uitingen (precariobelasting) is een doorn in het oog van ondernemers. Laat deze precariobelasting terugvloeien naar ondernemers/het lokale ondernemersklimaat. De belasting op het gebruik van de openbare ruimte moet in verhouding staan tot de kosten die de gemeenschap maakt voor het verschaffen en onderhouden van die ruimte.

- **13) Zet in op het behoud van cruciale faciliteiten voor ondernemers als geldautomaten en voldoende parkeerplaatsen.** Basisfaciliteiten zijn nodig om de stads- of dorpskern levendig te houden. Zo beperkt het toeristen als er een geldautomaat ontbreekt en leidt een gebrek aan parkeerplaatsen tot minder klanten. Creëer meer, veiligere en goedkopere parkeerplaatsen, eventueel aan de stads- of dorpsrand.

Stichting ONL voor Ondernemers
Tournooiveld 3 | 2511 CX Den Haag |Tel: +31(0)70 3643474

Regeldrukeffecten

- **14) Stroomlijn de 5 processen waar ondernemers het meeste last van hebben.** Neem als gemeenten de verantwoordelijkheid om de 5 lastigste regeltrajecten te identificeren en investeer in het stroomlijnen van deze 5 processen. Trek hierbij samen op met ondernemers.

- **15) Nieuwe regels worden eerst getoetst aan een MKB-haalbaarheidstoets.** Nieuwe of aangepaste lokale regelgeving moet ook voor kleine ondernemers behapbaar en uitvoerbaar zijn. Om deze garantie te kunnen geven is een toets noodzakelijk. De gevolgen van nieuwe regelgeving moeten eerst voldoende in kaart zijn gebracht.

- **16) Vereenvoudig het proces van vergunningaanvragen.** Geef binnen 6 weken duidelijkheid door het beperken van de afgiftetermijnen en zorg voor transparantie in het proces. Benader aanvragen met een open en positieve blik door te kijken naar wat wel kan, in plaats van wat niet kan. Mocht het de gemeentelijke organisatie niet lukken om een besluit te nemen binnen de gestelde termijn dan wordt de vergunning automatisch verleent. De ondernemer mag niet de dupe worden van de stroperigheid bij de gemeente.

- **17) Bestemmingsplan: snel schakelen is de sleutel.** Het bestemmingsplan mag geen belemmering zijn voor creativiteit. Het vaststellen van ruime kaders is nodig voor het plannen van de ruimte en essentieel voor de investeringszekerheid. Echter, er moet altijd ruimte zijn voor maatwerk. Zoek gericht naar oplossingen, kijk in mogelijkheden.

- **18) Stapeling van toezicht, advies en centraal aanspreekpunt.** Regels zijn regels en moeten worden gecontroleerd. Zorg ervoor dat er regie is op de controle, zodat de ondernemer niet eindeloos dezelfde informatie naar verschillende controlerende overheidsinstanties moet sturen. Zorg voor bundeling van controles, zodat een ondernemer niet alsmaar verschillende inspecteurs over de vloer heeft.

Ontzorg ondernemers

- **19) Betaal als gemeente de rekeningen op tijd.** Iedere overheidsinstantie moet binnen 30 dagen haar rekeningen betalen. Dit lukt nog niet in elke gemeente even goed. Ga als gemeente het overleg aan met de leveranciers over e-facturatie om de betaaltermijnen te verkorten. E-facturatie is eenvoudig in omgang en versnelt het betalingsproces.

- **20) Steun de startende ondernemers** met bruikbare informatie over het ondernemerschap, het loket voor ondernemers binnen de gemeentelijke organisatie en gegevens van de ondernemersvereniging(en). Geef startende ondernemers de steun die ze nodig hebben. Het stimuleert het lokale ondernemerschap met een nieuwe dosis inspiratie en creativiteit.

- **21) Compenseer ondernemers voor rechtmatig overheidsoptreden (bij bijvoorbeeld een wegafsluiting).** Gemeenten moeten zich maximaal inspannen om te voorkomen dat ondernemers nadeel ervaren van onderhoudswerkzaamheden. Het komt nog te vaak voor dat de lokale politiek besluit tot het afsluiten of vernieuwen van een weg, maar de ondernemer die hierdoor direct geraakt wordt niet tegemoetkomt met een vergoeding. Volgens staand overheidsbeleid maken ondernemers aanspraak op een vergoeding die de geleden schade compenseert, de nadeelcompensatie. Ondernemers snappen dat onderhoud in de publieke ruimte nodig is, maar zijn tegelijkertijd vaak angstig om de relatie met de gemeente op het spel te zetten voor de nadeelcompenstatie. De gemeente moet zich blijven realiseren dat een ondernemer afhankelijk is van de bereikbaarheid van zijn of haar zaak.

- **22) Verlaag de OZB, net als de leges en lasten.** Het zwaar belasten van ondernemerschap werkt negatief op het lokale ondernemersklimaat. Lokale belastingen en leges worden nu vaak gebruikt als sluitpost voor de gemeentelijke begroting. Ondernemers hebben het zwaar (gehad) door corona en de stijgende kosten voor energie, inkoop en lonen. De OZB moet in iedere gemeente structureel worden verlaagd. De grondslag voor leges en lasten is vaak onduidelijk en er zijn grote verschillen tussen gemeenten.

Aanvulling maart 2022

- Help ondernemers bij het inzichtelijk maken van de schuldenlast door corona. Ondernemers in zwaar getroffen sectoren hebben in de afgelopen twee jaar schulden opgebouwd. Belastingschulden, andere zakelijke schulden en privéschulden lopen nu nog dwars door elkaar. Ondersteun als gemeente ondernemers bij het maken van een persoonlijk plan van aanpak rond het terugbetalen van schulden. Het biedt ondernemers perspectief, draagt bij aan herstel en een dienstbare overheid.

- Benader ondernemers proactief met een hulpaanbod, ga naast de ondernemers staan. Voor veel ondernemers rust een taboe op het vragen om hulp. Door corona en de stijgende energieprijzen zijn ondernemers in de (financiële en mentale) problemen gekomen. Ondersteun proactief bij het inzichtelijk maken van de levensvatbaarheid van het bedrijf of help bij omscholing of omschakeling.

(Digitale) Veiligheid

- **23)** Ondernemers wijzen op het belang van gedegen cybersecurity en de gevaren en kansen van het online actief zijn. Cybersecurity wordt steeds belangrijker, het aantal digitale aanvallen op ondernemers neemt helaas toe. **Voor gemeenten ligt er een verantwoordelijkheid om ondernemers te wijzen op de gevaren en kansen van cybersecurity**. Gemeenten moeten ondernemers hier blijvend over informeren.

- **24) Versterk politie- en boa-inzet.** In plattelandsgemeenten en op bedrijventerreinen krijgen ondernemers steeds vaker te maken met ongewenste gasten. Criminelen die ondernemers willen gebruiken om illegale praktijken wit te wassen. Gemeenten moeten meer inzetten op het tegengaan van ondermijning door het intensiveren van de beveiliging van bedrijventerreinen en in de regio.

Verduurzaming

- **25) Begeleid ondernemers bij hun wens tot verduurzaming met advies en bundel kennis.** Veel ondernemers staan open voor de verduurzamingsopgave. Alleen, de kennis over het 'hoe' ontbreekt. Gemeenten moeten ondernemers adviseren richting de bestaande subsidies, vergunningen en type verduurzaming. Tegelijkertijd kunnen gemeenten verschillende ondernemers die zich bezighouden met verduurzaming bij elkaar brengen in een kennisnetwerk om tot initiatieven te komen om andere ondernemers mee te krijgen. Ondernemers leren het liefst van andere ondernemers.

- **26) Investeer in het energienet.** Als ondernemers de verduurzamingsslag willen maken is het aan de lokale overheid om dit te faciliteren. Het energienet zit in grote delen van Nederland 'vol'. Gemeenten moeten, in overleg met hogere overheden, zo snel als mogelijk starten met het uitbreiden van het energienet.

Wonen

- **27) Werk het woningtekort weg.** De personeelstekorten lopen flink op. Dit staat ondernemerschap in de weg. In sommige branches zijn ondernemers genoodzaakt de openingstijden in te perken. Om nieuwe mensen aan te kunnen trekken moeten er de komende jaren heel veel betaalbare woningen gebouwd worden, zowel binnen- als buiten de dorp- en stedelijke kernen en daar waar mogelijk in de hoogte. Een belangrijke versnellingsopgave zit bij de vergunningverlening en de bureaucratische molen. Geef particulieren en ondernemers de mogelijkheid om snel over te gaan op het bouwen van nieuwe woningen of het aanpakken van bestaande woningen of kantoorgebouwen.

- **28) Bouw betaalbare starterswoningen.** Het woningtekort onder starters is enorm groot. Ondernemers op zoek naar jonge talenten kunnen deze niet binden bij gebrek aan huisvesting. Bouw specifiek woningen in het starterssegment in de prijsklasse tussen de 200.000 en 300.000 euro zodat ook de alleenstaande jonge talenten een huis kunnen kopen.

Arbeidsmarkt

- **29) Zet in op de samenwerking tussen ondernemerschap, onderwijs en gemeente.** Kijk waar lokaal personeelstekorten zijn en probeer lokaal of regionaal een opleiding te starten in specifiek deze branche of beroepsgroep. Stimuleer ondernemers en onderwijsinstellingen in het uitwisselen van kennis door stages, gastcolleges, werkbezoeken en werk-leerbanen. De gemeente kan de interactie tussen ondernemers en onderwijsinstellingen faciliteren om techniek, vakmanschap en ambachten beter op de kaart te zetten. Let hierbij specifiek op de kleinere MKB-bedrijven die nu veelal onvoldoende worden meegenomen.

- **30) Benader actief mensen zonder een baan.** Er is een groot personeelstekort. Er zijn in Nederland meer openstaande vacatures dan werklozen. Help de mensen zonder baan, al dan niet via omscholing, aan een baan. Zorg dat vraag en aanbod van arbeid bij elkaar komt via een actief gemeentelijk loket. Heb daarbij extra aandacht voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

17 maart 2022

Aan: de formerende partijen in de gemeenteraad
Van: werkgevers, werknemers en onderwijsvertegenwoordigers Regionaal arbeidsmarktoverleg Midden-Gelderland

Betreft: **Focus op de arbeidsmarkt in de nieuwe coalitie periode**

In de afgelopen 4 jaar zijn er in de arbeidsmarktregio Midden-Gelderland grote stappen gezet om meer mensen te begeleiden naar zo passend mogelijk werk. Dit in het belang van werkzoekenden en van werkgevers. De verschillende activiteiten zijn in nauwe samenhang met economische groei en ontwikkelingen op de arbeidsmarkt succesvol gebleken; meer mensen dan ooit zijn aan het werk gegaan, doelstellingen ten aanzien van de banenafspraak zijn jaar op jaar behaald en de werkeloosheid in de regio is nog nooit zo laag geweest.

De verwachting is dat de arbeidsmarkt alleen maar krapper wordt. In de komende jaren stijgt de vraag naar werknemers in nagenoeg alle sectoren maar daalt het aanbod door vergrijzing. Wanneer het ons niet lukt om deze krapte tegen te gaan en meer mensen te betrekken bij de arbeidsmarkt kunnen ambities op het gebied van woningbouw en verduurzaming niet plaatsvinden en remt dit economische groei. Bovendien trekken bedrijven weg naar regio's waar men er wel in slaagt om voldoende inwoners te laten participeren.

Ondanks alle inspanningen doen zo'n 11.000 inwoners uit de regio niet mee aan het arbeidsproces. Inschatting is dat de helft van deze werkzoekenden met begeleiding aan de slag kan gaan. Bij de cijfers van de banenafspraak zien we eenzelfde beeld; ongeveer 50% van inwoners uit het doelgroepenregister is nog niet aan het werk. En dat terwijl er een enorme krapte op de arbeidsmarkt is en er meer vacatures zijn dan werkzoekenden. Wanneer het lukt om werkzoekenden te begeleiden naar werk levert dit eigenwaarde en zelfredzaamheid op naast een enorme besparing op maatschappelijke kosten en de mogelijkheid voor werkgevers om hun werkzaamheden te continueren en te groeien. Investering in begeleiding van inwoners naar werk levert dan ook een win-win op voor mens, maatschappij en organisaties.

Om deze reden vragen wij u met klem om in de komende jaren nog meer te focussen op werk en plannen te ondersteunen om diegene die nu nog langs te kant zitten te begeleiden naar de arbeidsmarkt. Dat vraagt inzicht in de bestanden, te kijken naar mogelijkheden in plaats van naar beperkingen en nauwe samenwerking met onderwijs, werkgevers- en werknemersorganisaties. De expertise van het WerkgeversServicepunt, UWV, het regionaal arbeidsontwikkelbedrijf en het beroepsonderwijs kan daarbij nog beter benut en ingezet worden. Voor diegene die (nog) niet zelfstandig kunnen functioneren op de arbeidsmarkt dienen beschutte werkplekken gecreëerd te worden conform de doelstellingen van het Rijk. Nu de belangrijkste uitdaging voor de economie de passende arbeidsmarkt zal zijn, pleiten wij ervoor om de portefeuilles Economie en Werk & Inkomen in uw gemeente in de komende coalitieperiode samen te voegen. Op die manier ontstaat er meer samenwerking tussen de verschillende diensten van de gemeenten, kunnen we werken aan preventie, leven lang ontwikkelen en goede doorstroom van onderwijs naar de arbeidsmarkt, waardoor minder mensen in uitkeringssituaties belanden. Hierdoor ontstaat een win-win situatie waarbij meer mensen aan het werk zijn en we een sterke regio behouden.

Wij kijken uit naar de samenwerking in de komende vier jaar.

Met vriendelijke groet,

Namens de werknemersvertegenwoordigers; CNV, FNV
Namens de onderwijsvertegenwoordigers; Onderwijsspecialisten, Rijn-IJssel
Namens de werkgeversvertegenwoordigers: Lindus, OKA en VNO-NCW Midden

RESERVEER 3% VAN DE SPORT- EN BEWEEGBEGROTING VOOR INNOVATIE

Hoe ziet de sportvereniging van de toekomst eruit? Hoe kan de openbare ruimte beter ingericht worden om sport en bewegen te stimuleren? En hoe kan ik als gemeente via de sport bijdragen aan een duurzamer wereld? Maatschappelijke vraagstukken waar alle gemeenten mee te maken hebben en waar innovatie een belangrijke rol in kan spelen.

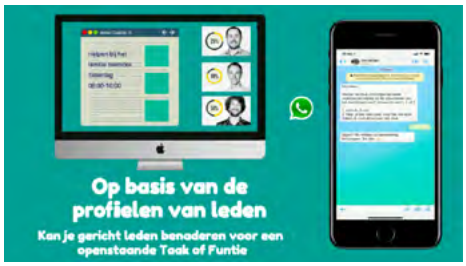
Stijn Steenbakkers, wethouder sport in Eindhoven en lid van het Topteam Sport:
'Nederland heeft een uniek sportlandschap maar we moeten blijven innoveren om mee te gaan met alle veranderingen in de maatschappij. Op het gebied van het verhogen van de sportparticipatie en het stimuleren van bewegen bij alle inwoners is er in Nederland in nagenoeg alle gemeenten nog winst te behalen.'

Stijn Steenbakkers is lid van het Topteam Sport van Sportinnovator. Dit sportinnovatienetwerk is de katalysator die sportinnovatie in Nederland stimuleert en versnelt. Sportinnovator brengt vanuit een onafhankelijke positie alle partijen bij elkaar die nodig zijn om die innovaties tot stand te brengen: sport, kennisinstellingen, bedrijfsleven en de overheid. Sportinnovator is een initiatief van het ministerie van VWS en wordt ondersteund door ZonMw.

Gemeenten kunnen bij uitstek bijdragen aan en profiteren van sportinnovatie. Hoe? Zie de video van Stijn Steenbakkers

OPROEP

Sportinnovator roept alle wethouders sport op om 3% van de sport- en beweegbegroting voor innovatie te reserveren. Om u te overtuigen hier geen lang betoog, maar zes enthousiasmerende voorbeelden.

TAAKIE

De digitale assistent vrijwilligerszaken, die het werven van vrijwilligers leuker en makkelijker maakt. Simpel en snel iemand vinden voor een taak of functie binnen de club is niet langer een vervelende uitdaging, want Taakie zorgt voor een betere match. Ontwikkeld door Team Sportservice. De Oost-Brabantse gemeente Meierijstad heeft de meeste afname van abonnementen.

Wethouder Coby van der Plas:
'De gemeente Meierijstad heeft veel waardering voor alle vrijwilligers die zich inzetten voor de sport. Want zonder vrijwilligers zouden er geen sportverenigingen zijn.'

Video Taakie:
https://youtu.be/CExgu4NOOAo

©Moments by Kelly

WIJKBEWEEGKAART

De WijkBeweegKaart inventariseert de beweegbehoeften, wensen, ideeën en huidige barrières van wijkbewoners, met speciale focus op de moeilijk bereikbare inwoners. Met als doel het effectief beweegvriendelijk inrichten van de wijk. De WijkBeweegKaart is een initiatief van InnoSportLab Sport & Beweeg en werd recent o.a. toegepast in Eindhoven, Helmond, Arnhem en Purmerend.

Harmen Bijsterbosch van InnoSportLab Sport & Beweeg:
'Met goed vooronderzoek onder de gebruikers voorkom je dat goedbedoelde investeringen in beweegvriendelijke inrichting van een wijk uiteindelijk toch niet gebruikt worden.'

Meer informatie:
https://innosportlabsportenbeweeg.nl/project/wijkbeweegkaart

LEER- EN SPORTPARK

Een modern, open en compleet park, waar sport, bewegen en onderwijs elkaar onderling versterken en dat aansluit bij de huidige behoefte met voordelen in beheer, exploitatie en gebruiksmogelijkheden. Onderdeel van het Leer- en Sportpark in Veendam is o.a. een school, diverse sportvelden, een stadion, een wielerbaan en de Skills Garden, een speel, sport- en ontmoetingsplek gebaseerd op het Athletic Skills Model (ASM). Hierbij wordt een omgeving gecreëerd die toegankelijk is voor iedereen: van jong tot oud, mensen met en zonder beperking, top- en breedtesport en de georganiseerde en ongeorganiseerd sport.

Video Leer- en Sportpark Veendam:
https://veendambeweegt.nl/leer-en-sport-park/

IJSBAAN OP INNOVATIEVE ONDERLAAG VAN CELBETON/ASFALT

Multifunctionele ijsbaanconstructie die schaatsen op natuurijs sneller mogelijk maakt bij geringe vorst.

Hendrik van Prooije, ijsmeester van de Winterswijkse IJsvereniging (WIJV):
'Na een nacht vorst al kunnen schaatsen, bijvoorbeeld al in november. Het is fantastisch, echt een grote stap vooruit! Wij zijn enorm blij met deze ontwikkeling.'

Meer informatie:
https://www.kessel.nl/nl/nieuws/detail/nieuwe-ijsbaanconstructie-maakt-schaatsen-op-natuurijs-sneller-mogelijk

DUURZAAM KUNSTGRAS

In Emmen ligt sinds kort het eerste biologisch afbreekbare kunstgras voetbalveld ter wereld dat bestaat uit biologisch afbreekbare kunstgrasgarens en invulkorrels. Aan het einde van de levensduur is het GreenMaxx-veld te recyclen of eindigt het als compost. De 'GreenFill' korrel wordt al bij meerdere voetbalclubs toegepast en is nu grootschalig beschikbaar. Deze korrel is een aanwinst voor verenigingen die de goede technische prestaties van een rubberkorrel of TPE wensen, maar ook een oplossing willen voor microplasticvervuiling rondom het veld.

Bericht augustus 2021:
https://www.provincie.drenthe.nl/@138951/eerste-biologisch/

HOCOSTO

HoCoSto staat voor Hot Cold Storage, een systeem waarbij door zonnecollectoren opgewekte warmte in een ondergrondse buffer opgeslagen wordt, waardoor deze in de winter gebruikt kan worden. HoCoSto wordt o.a. succesvol toegepast onder een openbare Pannakooi, waarbij de Zundertse voetbalvereniging VV Wernhout en de nabijgelegen sporthal profiteren van de opgewekte warmte.

Meer informatie:
https://hocosto.com

Meer weten over deze inspirerende innovaties? Kijk op www.sportinnovator.nl

Voor vragen over sportinnovaties binnen gemeenten kunt u terecht bij Iris Nijland, projectleider (regionale) overheden voor Sportinnovator: iris@sportinnovator.nl.

in één oogopslag

18 gemeenten
788.665 inwoners
inwonerbijdrage € 7,73 (2022)

Gestart 01-01-2021
voortgekomen uit GO Regio Arnhem - Nijmegen

Gezamenlijke ambitie

- we positioneren ons als dé groene metropoolregio van Nederland
- we profileren ons als dé (inter)nationale circulaire topregio 2050
- we werken samen aan dé ontspannen groeiregio in balans

Meer informatie over de opgaven is te vinden op onze website www.groenemetropoolregio.nl/opgaven

5 opgaven

VERBONDEN REGIO

PRODUCTIEVE REGIO

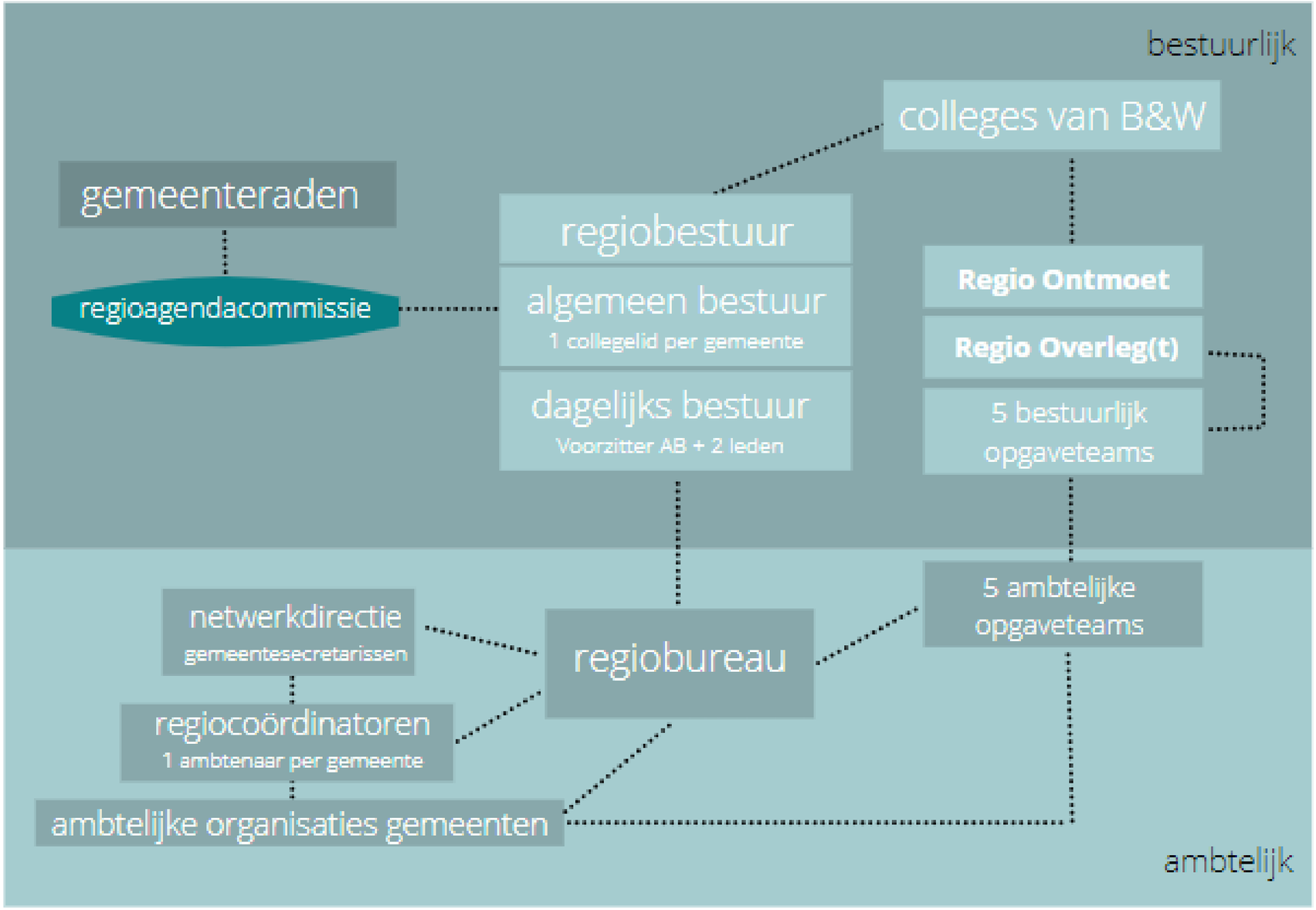

CIRCULAIRE REGIO

ONTSPANNEN REGIO

GROENE GROEIREGIO

februari 2022

Overlegstructuur

Een overzicht van de structuur per opgave is te vinden op onze website www.groenemetropoolregio.nl/bibliotheek

februari 2022

Lobby voor de 5 opgaven

Strategie: Versterken van positionering, profilering en lobby van de regio in Brussel, Den Haag en Duitsland (Nordrhein-Westfalen).

Brussel: Samenwerking en funding op Europese thema's: Energy, Mobility, Circulair en Health & Hightech.

Den Haag: vergroten zichtbaarheid en verhogen actieve Rijkssteun

6 lobbydoelen:

1. Betaalbaar wonen in een groene omgeving (Verstedelijkingsakkoord)
2. Meer woningen vraagt meer landschap
3. Circulair bouwen op grote schaal
4. 100.000 nieuwe inwoners vraagt om slimmere mobiliteit (spoorcorridor en hubs)
5. Energy: decentrale energiesystemen en innovatievermogen (Connectr)
6. Health & Hightech: campus- en clusterfaciliteiten voor innovatievermogen gezondheid en AI

Duitsland: (euregionale) projecten en partnerschappen, zoals internationaal spoor/euregionaal mobiliteitsplan, ontwikkeling van samenwerking op energie, circulariteit en een grensoverschrijdend groen-blauw raamwerk.

Verdere informatie over de opgaven, Public Affairs en het Bestuursakkoord is te vinden op onze website
www.groenemetropoolregio.nl
bijvoorbeeld in de regionale agenda of het jaarverslag 2022

Bestuursakkoord

De Groene Metropoolregio, de provincie Gelderland en The Economic Board (TEB) willen samen de potentie van de regio Arnhem-Nijmegen ten volle benutten en hiervoor hun krachten bundelen.

Om de samenwerking te verankeren en concreet vorm te geven, is op 3 februari 2022 een Bestuursakkoord afgesloten. Dit Bestuursakkoord heeft een looptijd van tien jaar en bevat afspraken over de samenwerking in zijn algemeenheid.

Daarnaast is een gezamenlijke Investeringsagenda opgesteld. In deze Investeringsagenda staat opgenomen hoe de Groene Metropoolregio, de provincie en The Economic Board van plan zijn om bij te dragen aan de uitvoering van de gezamenlijke ambitie voor de regio.

UITNODIGING RAADSBIJEENKOMST

donderdag 7 april, 16.00 -19.30 uur

Stadhuis Arnhem

Geacht raadslid,

Van harte gefeliciteerd met uw benoeming. Wij kijken er naar uit om de komende vier jaar met u verder te bouwen aan onze mooie regio!

Er wordt veel regionaal samengewerkt. Wat is de rol van de Groene Metropoolregio hierin en op welke manier kunt als raadslid invloed uitoefenen? Wij vertellen u hier graag meer over tijdens de eerste raadsbijeenkomst voor de 18 nieuwe gemeenteraden van de Groene Metropoolregio regio Arnhem-Nijmegen.

U bent van harte uitgenodigd!

Programma

16.00 - 16.30 uur	Koffie en ontmoeten
16.30 uur	Start inhoudelijk programma: > Regionaal samenwerken en de positie van de raad > Introductie Groene Metropoolregio > Introductie The Economic Board
18.00 uur	Eten en ontmoeten
18.45 uur	Wat komt er dit jaar allemaal op de raden af Toelichting op dossiers en data voor 2023

De bijeenkomst wordt inhoudelijk verzorgd door diverse regio-bestuurders.

Aanmelden

U kunt zich aanmelden via https://forms.gle/X4aPHNi1kZ6eheyr5
Doe dat, in verband met de afspraken met de catering, uiterlijk zondag 3 april 2022.

Graag tot ziens op 7 april!

Met vriendelijke groet,

Hubert Bruls
Voorzitter Groene Metropoolregio Arnhem - Nijmegen

Nieuwsbrief

Wilt u op de hoogte blijven van het laatste nieuws over de Groene Metropoolregio? Meldt u dan aan via **www.groenemetropoolregio.nl/nieuwsbrief**

Aan gemeenteraadsleden
t.a.v. de griffier

uw brief van	uw kenmerk	ons kenmerk	datum
		U22032301	23 maart 2022

Onderwerp: Uitnodiging introductieprogramma energietransitie

Beste gemeenteraadslid,

Van harte gefeliciteerd met uw benoeming! Na een drukke campagneperiode gaat u aan de slag als volksvertegenwoordiger. Als raadslid heeft u een besluitvormende rol op vele opgaven die in de lokale samenleving spelen. Eén daarvan is het klimaat.

Uw gemeenteraad stelde vorig jaar de Regionale Energiestrategie (RES) 1.0 en de Lokale Transitievisie Warmte vast. Dat zijn belangrijke kaders voor de uitvoering van afspraken uit het Klimaatakkoord. Nu is het aan u en uw collega's om over het vervolg met elkaar te debatteren en besluiten te nemen. Daarvoor voorzien wij u graag van informatie over de Energietransitie. Het Nationaal Programma Regionale Energiestrategie (NP RES) en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) nodigen u van harte uit om deel te nemen aan een Introductieprogramma hiervoor.

Het Introductieprogramma[1] Energietransitie	2022
Online introductiecursus 'Maak een goede start in de energietransitie'. (start 19.30 uur)	Woensdag 20 april of Woensdag 11 mei
Thematische verdiepende webinars (online, start 19.30 uur) - De energietransitie en het Klimaatakkoord - De opwek van duurzame energie: kansen en uitdagingen voor raadsleden - Participatie en omgaan met polarisatie - Verduurzaming scholen en ander maatschappelijk vastgoed	 Woensdag 1 juni Woensdag 8 juni Woensdag 15 juni Woensdag 14 september Woensdag 21 september

[1] Het programma wordt georganiseerd voor raadsleden. (Kandidaat-) wethouders, maar ook andere volksvertegenwoordigers zijn welkom.

- Omgevingsbeleid en RES - Aardgasvrij maken van wijken en gebouwen - Duurzame mobiliteit	Woensdag 28 september Woensdag 5 oktober
Tweedaagse zomercursus (fysiek). Een combinatie van de basiscursus, de thematische verdieping én vaardighedentraining.	Woensdag 13 juli en donderdag 14 juli (hele dagen)

Aanmelden en uw vragen vooraf
We maken de introductiecursus op maat. Deelt u daarom vooral uw **vragen over de energietransitie** met ons. We bouwen daar in ons programma op voort.

U kunt zich hier aanmelden voor de verschillende onderdelen van het Introductieprogramma. Daar kunt u ook uw vragen kwijt.

Heeft u andere vragen over het introductieprogramma? Mailt u dan naar Pascale Georgopoulou via p.georgopoulou@npres.nl

We hopen dat u veel plezier zult beleven aan dit programma!

Met vriendelijke groet,
Lian Merkx, programmamanager Energie VNG
Kristel Lammers, directeur NP RES

Bekijk ook:

NP RES: informatie voor volksvertegenwoordigers
VNG-Raadgever energietransitie in de gebouwde omgeving
VNG-Raadgever Regionale energie strategieën en energie infrastructuur

Raadsinformatiebrief

Onderwerp
Stand van Zaken Masterplan Veluwezoom

Adviseur : Henk Jacobsen
Portefeuillehouder : S. Warmerdam
Datum : 30 maart 2022

Aan de Raad

Inleiding

In februari heeft uw raad een besluit genomen over het Principeplan scenario D en hiermee heeft u groen licht gegeven om het Masterplan Veluwezoom verder uit te werken. Met deze Raadsinformatiebrief houden we de Raad tussentijds op de hoogte van de stand van zaken.

Actuele stand van zaken

De stuurgroep en het projectteam zijn voortvarend aan de slag gegaan en liggen op schema om het Masterplan tijdig aan u voor te leggen voor besluitvorming op 5 juli. De afronding van het Masterplan komt nu snel in zicht en wij willen u op de hoogte houden van de ontwikkelingen. De streefdata van de gemeente Rheden zijn daarbij leidend omdat de procedures in Rheden een wat vroegere datum van aanlevering vereisen dan Rozendaal.

Participatie

Klankbordgroep
Bij de uitwerking van het plan is naast het projectteam ook de klankbordgroep betrokken. Inmiddels is de eerste bijeenkomst met de klankbordgroep achter de rug. Hoewel enkele belangengroepen hebben aangegeven geen deel meer te willen uitmaken van de klankbordgroep, hebben de meeste belangengroepen laten weten mee te willen blijven werken aan de totstandkoming van het Masterplan Veluwezoom. De klankbordgroep is aangevuld met belangengroepen die zich hiervoor in de tussentijd hebben aangemeld. Tijdens deze bijeenkomst heeft men input gegeven op de volgende thema's:

1. Monitoring verkeer
2. Reguleren verkeersstromen
3. Plan Heuven
4. Stationsgebied Rheden
5. Impuls lokale economie
6. Natuur, kwaliteit en beleving
7. Parkeerplaats Beekhuizen

Op woensdagavond 6 april vertellen wij aan de klankbordgroep op welke wijze wij hun input verwerken of gaan verwerken in het Masterplan. Wij kunnen ons voorstellen dat het bijwonen van

deze bijeenkomst ook voor u als raadslid interessant kan zijn en wij nodigen u daarom van harte uit om als toehoorder bij deze bijeenkomst aanwezig te zijn. De bijeenkomst vindt plaats op:

Woensdagavond 6 april, om 19.30 uur, Theothorne (Callunaplein 77) in Dieren
(inloop met koffie vanaf 19.15)

Spelregels

Omdat deze avond een informerend karakter heeft willen we u het volgende meegeven:

- U bent van harte welkom om als toehoorder aanwezig te zijn
- Wij hebben de leden van de klankbordgroep in de rol van adviseur laten meepraten. Dat betekent dat de input die zij hebben gegeven wordt gewogen en waar mogelijk meegenomen in het plan.
- De avond is niet bedoeld om het (politieke) debat met elkaar te voeren over de input voor het Masterplan.

Omdat wij graag vooraf zicht willen hebben op het aantal aanwezigen, verzoeken wij u om ons per mail te informeren over uw aanwezigheid. Dat kunt u doen door een mail te sturen aan: r.vanistendael@rheden.nl. Als u niet aanwezig zult zijn is een mail sturen niet nodig.

Peiling

In februari heeft de Raad van Rozendaal aangegeven weinig nut te zien in een peiling. Op nadrukkelijk verzoek van de gemeente Rheden heeft het college besloten om collegiaal mee te werken aan de peiling en zo ook beelden op te halen onder inwoners van Rozendaal. Niet meedoen zou het beeld niet compleet maken en zou mogelijk tot verwarring leiden onder onze inwoners.
De peiling vindt plaats in de tweede helft van april 2022 en wordt uitgevoerd door een onafhankelijk bureau. De peiling bestaat enerzijds uit gesprekken (op straat/fysiek) in alle kernen van Rheden en in Rozendaal en anderzijds uit een online enquête.
De kosten zijn beperkt en vragen geen extra middelen van Rozendaal.
Bij de enquête en de gesprekken met de inwoners zal duidelijk worden aangegeven dat de resultaten van de peiling geen invloed hebben op de formulering van het Masterplan maar wel de raden kan helpen bij de besluitvorming.
In Rozendaal vinden de gesprekken plaats op zaterdag 17 april in de buurt van de papiercontainer.

Communicatie

- We zoeken nog naar de juiste vorm en datum om met u in gesprek te gaan ter voorbereiding van een besluit in juli. Mogelijk samen met de raad van Rheden. U wordt daar nog over geïnformeerd.
- Rheden neemt contact op met de Regiobode om een bericht te plaatsen over de stand van zaken en de komende peiling.
- In Rozendaal zal de stand van zaken en aankondiging van de gesprekken en de enquête plaatsvinden via de In de Roos en de website.
- Mogelijk dat Rheden op de toegangswegen tot de Veluwezoom matrixborden plaatst om inwoners en bezoekers op te roepen mee te doen aan de peiling.
- Bij de communicatie met de inwoners over de peiling zal duidelijk worden aangegeven dat de resultaten van de peiling geen directe invloed hebben op de formulering van het Masterplan maar wel de raden kan helpen bij de besluitvorming.

Spoorboekje
In de komende maanden werken de stuurgroep- en projectorganisatie verder aan de uitwerking van het Principeplan naar het masterplan.

Tot 25 april	Afronding concept Masterplan
16 april	Gesprekken bij de papiercontainer
11 april tot 23 april	Enquête
25 april	Bespreking Masterplan in stuurgroep
Mei	Eerste bespreking in college
Juni	Raadsinformatiebijeenkomst
21 juni	Raadsvoorstel en concept raadsbesluit
28 juni Raadsvergadering	gemeente Rheden
5 juli Raadsvergadering	Begrotingsraad
6 juli of kort daarna	indienen subsidieverzoek Regiodeal

Namens het college van burgemeester en wethouders,

Simon Warmerdam,
Portefeuillehouder

Raadsinformatiebrief

Gemeente ROZENDAAL

Onderwerp
Stand van Zaken Kadernota 2023 -2026

Adviseur : Bas Pelgrum
Portefeuillehouder : S. Warmerdam
Datum : 29 maart 2022

Aan de Raad

Inleiding
De Kadernota is het document waarin uw raad de kaders stelt voor het college om te komen tot een meerjarenbegroting. Het document wordt op 12 juli ter vaststelling aan uw raad aangeboden. Met deze brief informeert het college u over de stand van zaken en het proces om te komen tot de Kadernota 2023-2026.

Kadernota 2023-2026 kent een stevige inhoudelijke opgave
Op verschillende momenten heeft het college aan uw raad haar zorgen geuit over het meerjarig sluitend houden van de begroting. We zien diverse aanleidingen om in de Kadernota maatregelen voor te stellen onze meerjarige financiële positie in balans brengen en houden.

Autonome groei in de kosten leidt tot een tekort
In onze huidige doorrekeningen laat de autonome ontwikkeling van de kosten een groei zien die leidt tot een tekort. We nemen voor de berekening van de autonome groei de nieuwe wettelijke taken waar concreet helderheid is over de kosten, kosten die we als onvermijdelijk beoordelen en kosten van reeds door de raad vastgesteld beleid als uitgangpunt. Op basis van deze autonome ontwikkelingen zien we een meerjarig negatief resultaat van ongeveer € 50.000 per jaar[1].

Aanvullend nog wensen en noodzakelijkheden te voorzien
Bovengenoemde autonome ontwikkeling is op basis van een beleidsarme begroting, zoals ook als uitgangspunt genomen in de Kadernota 2022-2025. Ambities zoals we die dit jaar willen verwezenlijken (digitale transitie, energietransitie) zijn waar mogelijk als investeringslast, incidenteel genomen. We voorzien – zeker op termijn – structurele kostenstijging op onderdelen zoals de organisatieontwikkeling (waaronder het i-domein) en voor klimaatadaptatie (zoals het bomenonderhoud). Ook additionele wensen uit het nog te vormen coalitieakkoord zijn logischerwijs nog niet in dit bedrag van de autonome ontwikkelingen verwerkt.

[1] Dit wordt voor een belangrijk onderdeel verklaard door de structurele kosten sociaal domein geraamd op € 45.000.

Huidige inzichten omgeven met onzekerheden
Het genoemde bedrag van de autonome ontwikkeling is omgeven met veel onzekerheden. Alle gemeenten in Nederland hebben hiermee te kampen. Dat is in het bijzonder het gevolg van onduidelijkheid over hoe het rijk de financiering voor gemeenten op een aantal grote opgaven zoals de Omgevingswet, de doordecentralisatie Beschermd wonen, of de klimaatopgaven wil gaan inrichten. Er zijn indicaties om te verwachten dat dit voor Rozendaal gunstig kan uitpakken op onderdelen (onder andere klimaatadaptatie en energietransitie), maar ook dat dit negatief kan uitpakken op onderdelen (Omgevingswet).

Daarnaast speelt al geruime tijd een bredere discussie over de houdbaarheid van het model waarmee gemeenten financiering vanuit het rijk krijgen[2]. We ramen hierin zoveel als mogeljik in lijn met wat de VNG voorschrijft. Zodoende rekenen we op dit moment met een voordeel in het gemeentefonds (ongeveer € 12.000 per jaar?). Maar dit kan bij vaststelling van de Kadernota (meicirculaire) en de begroting (septembercirculaire) er anders uitzien.

Maatregelen nodig om een meerjarig financieel evenwicht te borgen
Bovengenoemde betekent dat we in Rozendaal voor een stevige uitdaging staan om het meerjarig perspectief sluitend te krijgen. Daarom brengt het college in de Kadernota de begroting meerjarig in balans, waarbij het er naar streeft dat op zo kort mogelijke termijn te realiseren. Het college overweegt daarbij of tijdelijk structurele kosten gedekt worden uit de (nog) relatief ruime reservepositie, zodat we gefaseerd naar een begrotingsevenwicht gaan[3].

We verwachten er niet aan te ontkomen om een combinatie van de volgende maatregelen in de Kadernota aan u voor te leggen:
- Bezuinigingen op niet absoluut noodzakelijke uitgaven;
- Verhoging van gemeentelijke belastingen (Woz);
- Nieuwe bronnen van inkomsten aanboren;
- Keuze om een krappe exploitatie regelmatig incidenteel te voeden met onze reservepositie.

Spoorboekje
In de komende maanden werkt de organisatie verder aan de Kadernota ’23-’26, inclusief oplossingen om de begroting zo snel mogelijk sluitend te krijgen.. In het onderstaande spoorboekje ziet u de planning:

Tot 16 juni	Voorbereiding Kadernota op basis van huidige inzichten en toekomstige beelden, zoals volgend uit de coalitiebesprekingen
16 juni	Toezending stukken Kadernota ’23 – ‘26
21 juni	Technische bespreking
22 juni tot 3 juli	Indieningstermijn raadsleden schriftelijke vragen
4 juli tot 8 juli	Reactietermijn college schriftelijke vragen

[2] Herverdeling gemeentefonds, houdbaarheid opschalingskorting, rol eigen belastinggebied gemeenten.
[3] Dit is niet in lijn met de begrotingsregels die voor gemeenten gelden, maar is tijdelijk mogelijk als resultaat van een afspraak met de provinciaal toezichthouden.

12 juli	Politieke beschouwingen/vaststelling Kadernota
juli tot oktober	Ambtelijke voorbereiding begroting
1 november	Begrotingsraad

Namens het college van burgemeester en wethouders,

Simon Warmerdam,
Portefeuillehouder Financiën

Besluitenlijst 1 B&W vergadering

Datum	22-03-2022
Tijd	9:00 - 12:00
Locatie	B&W kamer
Voorzitter	E. Weststeijn
Aanwezigen	B. Boelens, A. Logemann (wethouder), S.P. Warmerdam (wethouder) en E. Weststeijn (Burgemeester/voorzitter van de raad)

1 Opening openbare B&W vergadering

2 Besluitenlijst openbare B&W d.d. 15 maart 2022

Besluit:

Vaststellen

3 Niet openbare notulen B&W d.d. 15 maart 2022

Besluit:

Vaststellen

4 Raadsinformatiebrief Binnenklimaat scholen Rheden en Rozendaal

Besluit:

1. Bijgevoegde raadsinformatiebrief met begeleidend Memo aanbieden aan de raad van 19 april 2022 met het voorstel deze voor kennisgeving aan te nemen

5 Migratie Makelaarsuite naar Pink Private Cloud

Besluit:

1. Instemmen met de migratie van de Makelaarsuite naar de Pink Private Cloud
2. Instemmen met daartoe gewenste opdrachten aan PinkRoccade (bijlage 1 - 4) en De Connectie (bijlage 5)

6 Intrekken verordening Individuele Studietoeslag Participatiewet

Besluit:

1. Kennis nemen van het van rechtswege vervallen van van de Verordening individuele studietoeslag Participatiewet gemeente Rozendaal.

7 Werkprogramma 2022 gemeente Rozendaal

Besluit:

1. Voor kennisgeving aannemen

8 Ingekomen stukken (openbaar): Stand van zaken Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Besluit:

Voor kennisgeving aannemen en plaatsen in de leesmap van de raad

9 Sluiting openbare B&W vergadering

MEMO

Gemeente ROZENDAAL

Onderwerp
Raadsinformatiebrief binnenklimaat scholen

Adviseur	: M. Jansma	**Datum**	: 1-4-2022
Portefeuillehouder	: A. Logemann	**Openbaar**	: Ja

Bijgevoegd treft u aan een raadsinformatiebrief van de gemeente Rheden over het binnenklimaat op scholen. Zoals in de raadsinformatiebrief staat vermeld: "*Omdat de scholen in de gemeente Rozendaal onder schoolbesturen vallen die ook in onze gemeente scholen hebben staan, hebben wij de scholen in Rozendaal in deze informatiebrief meegenomen.''*
Op één punt is de brief niet op onze gemeente van toepassing: wij hebben nog geen Integraal Huisvestingsplan (IHP). Dit staat op de planning voor 2022 (zie Begroting 2022).

Bijlage
Raadsinformatiebrief Binnenklimaat scholen

gemeente Rheden

Raadsinformatiebrief

datum	voor	Afdeling/cluster
1 april 2022	Raad	beleid
behandeld door	**ons kenmerk**	**bijlage(n)**
G. Oosterveld-Huizing	CONCEPT	0

Onderwerp
Binnenklimaat scholen in de gemeenten Rheden en Rozendaal

Binnenklimaat scholen in de gemeente Rheden en Rozendaal
Naar aanleiding van uw verzoek om geïnformeerd te worden over het binnenklimaat op de scholen in de gemeente Rheden doen wij u deze informatiebrief toekomen. Omdat de scholen in de gemeente Rozendaal onder schoolbesturen vallen die ook in onze gemeente scholen hebben staan, hebben wij de scholen in Rozendaal in deze informatiebrief meegenomen. Met deze informatiebrief proberen wij u een zo volledig mogelijk beeld te geven van het binnenklimaat op de scholen voor basisonderwijs, voortgezet onderwijs en het mbo in onze gemeente en in de gemeente Rozendaal. We spreken van een zo volledig mogelijk beeld, omdat uit de inventarisatie onder de scholen is gebleken dat schoolbesturen op verschillende wijze de luchtkwaliteit vaststellen. Niet alle scholen beschikken op het moment van schrijven bijvoorbeeld over CO2 meters. Het merendeel wel. De scholen die daar nog niet over beschikken, gaan dit echter wel organiseren nu het Rijk via de lumpsumbekostiging geld beschikbaar stelt voor een CO2 meter in elke klas.
Van de scholen die wel over CO2 meters beschikken heeft ongeveer de helft vaste meters in elk lokaal. De andere helft gebruikt ‘’losse’’ meters om regelmatig te monitoren.
Een deel van de scholen die niet over (vaste) CO2 meters beschikken heeft onderzoek laten uitvoeren of de scholen qua capaciteit van luchtverversing voldoet aan het bouwbesluit bestaande bouw.

Basisonderwijs
Er zijn in de gemeente Rheden en de gemeente Rozendaal 21 basisscholen, waarvan één speciale school voor basisonderwijs. Kijkend naar de luchtkwaliteit op de scholen in het basisonderwijs zien wij dat op 3 scholen na, alle scholen (met tijdelijke maatregelen) qua CO2 of qua capaciteit van luchtverversing voldoen aan het bouwbesluit bestaande bouw of nieuwbouw. Met tijdelijke maatregelen wordt bedoeld het openzetten van deuren en ramen. Daarmee vindt voldoende luchtverversing plaats, maar wil niet zeggen dat het binnenklimaat optimaal is. In de winterperiode betekent dit dat de temperatuur vaak niet behaaglijk is in de klas. Daarnaast brengt het openzetten van ramen en deuren geluidsoverlast van buiten en van binnen de school met zich mee. Bovendien is het niet energiezuinig.
Zonder het treffen van tijdelijke maatregelen voldoen 6 van de 21 basisscholen aan de CO2 eisen of aan de eisen qua luchtverversingscapaciteit.

Voortgezet onderwijs
Kijkend naar de luchtkwaliteit op de scholen voor voortgezet onderwijs lukt het op 4 van de 5 schoollocaties om in alle lokalen te voldoen aan de CO2 eis van maximaal 1200 ppm. Op een deel van de scholen zijn daar wel maatregelen voor nodig zoals extra ventileren en minder leerlingen in de klas. Op 1 school lukt het ondanks extra ventileren niet om in alle lokalen aan de norm te voldoen. Op 3 van de 5 schoollocaties heeft elk lokaal een CO2 meter, deels sensor gestuurd.

MBO
Op het MBO wordt qua luchtverversingscapaciteit voldaan aan het bouwbesluit. Om aan de norm te voldoen, wordt gebruik gemaakt van een ventiliatieprotocol.

Aanpak
Het binnenklimaat op scholen is in eerste instantie een verantwoordelijkheid van de schoolbesturen. In het Beleidskader Integraal Huisvestingsplan Onderwijs hebben wij opgenomen, dat wij in relatie tot renovatie en (ver)nieuwbouw samen met het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs met de kwaliteit van huisvesting en duurzaamheid aan de slag willen en gezien de

landelijke eisen ook zullen moeten. De verbetering van het binnenklimaat is daar onlosmakelijk mee verbonden.

Dorus Klomberg,
Portefeuillehouder Onderwijshuisvesting

Aan de leden

Datum
25 maart 2022
Kenmerk
TISA/U202200215/
Lbr. 22/018
Telefoonnummer
070 373 83 93
Bijlage(n)
-

Onderwerp
Ventilatie in schoolgebouwen en brede opgave onderwijshuisvesting

Geachte leden van college en gemeenteraad,

In deze brief praten we u bij over gesprekken die we voeren met het ministerie van OCW en de onderwijskoepels. Deze gesprekken gaan over ventilatie in schoolgebouwen, maar ook over de bredere opgave op het gebied van onderwijshuisvesting. We vragen hierbij uw aandacht voor 4 zaken.

Ventilatie
We zien dat veel gemeenten en schoolbesturen al hebben gewerkt aan het verbeteren van de ventilatie in scholen, maar dat er ook scholen zijn waar de ventilatie nog onvoldoende op orde is. Omdat het urgent is om te komen tot optimalisatie van ventilatie in alle schoollokalen, hebben het ministerie van OCW, PO-Raad, VO-raad en de VNG afspraken gemaakt over maatregelen die op de korte termijn resultaat opleveren. Zo krijgen de scholen extra geld en ondersteuning voor de aanschaf van $C0_2$-meters. Schoolbesturen en gemeenten kunnen hulp inroepen van kenniscentrum Ruimte-OK via www.ventilatiehulp.nl, waarbij scholen met een hulpvraag door een expert bezocht kunnen worden. Deze expert adviseert over goed gebruik van bestaande ventilatiemogelijkheden en helpt met het maken van een plan om de ventilatie snel te verbeteren. Ook bekijkt hij wat er op langere termijn eventueel nog meer nodig is om de ventilatie op orde te krijgen.

Deze 4 concrete verzoeken hebben wij aan u:

1. Inventarisatie ventilatie: De VNG vraagt gemeenten om bij schoolbesturen te inventariseren hoe het staat met de ventilatie in hun schoolgebouwen, zodat er een goed beeld gevormd kan worden. Voor deze inventarisatie kunt u gebruikmaken van een format dat beschikbaar is op website van Ruimte-OK We vragen u deze inventarisatie te sturen naar het kenniscentrum Ruimte-OK via ventilatie@ruimte-ok.nl, zodat zij een landelijk beeld kunnen maken.

2. Dialoog: Aan de wethouders onderwijs vragen we om met de schoolbesturen te bespreken in welke schoolgebouwen het ventilatieprobleem het meest urgent is.
   Ambtelijk contactpersoon: Om snel praktische afspraken te kunnen maken over de

Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Nassaulaan 12 Den Haag | Postbus 30435 | 2500 GK Den Haag
070 - 373 83 93 | info@vng.nl

gezamenlijke aanpak door schoolbesturen en gemeenten, vragen we bovendien om een ambtelijk contactpersoon aan te melden bij Ruimte-OK via ventilatie@ruimte-ok.nl

3. Bekijk gebruik bestaande regeling: De VNG verzoekt gemeenten om samen met schoolbesturen te bekijken of de urgente knelpunten bij de ventilatie met gebruik van (onder andere) de SUVIS-regeling opgelost kunnen worden. Het ministerie van OCW verlengt de termijn van SUVIS daartoe tot 30 april 2022. We zijn ons ervan bewust dat voor zowel gemeenten als schoolbesturen de bestaande SUVIS-regeling en de noodzakelijke 70% cofinanciering niet altijd tot een oplossing leiden. We hebben er daarom op aangedrongen dat er geld voor maatwerkoplossingen komt. Het ministerie van OCW neemt de verantwoordelijkheid op zich om voor de daarvoor beschikbare € 140 miljoen zeer snel een regeling uit te werken. Zodra er meer bekend is over deze maatwerkoplossing communiceren wij dat via vng.nl.

Brede opgave onderwijshuisvesting
Naast het verbeteren van de ventilatie moet er aan de verouderde schoolgebouwen veel meer gebeuren, zoals uit onder andere het Interdepartementaal Beleidsonderzoek onderwijshuisvesting funderend onderwijs (IBO) blijkt. De minister onderschrijft, samen met de sectorraden en de VNG, dat er voor de aanpak van die verouderde gebouwen een forse financiële impuls noodzakelijk is. Veel schoolgebouwen zijn niet geschikt voor het hedendaagse onderwijs, het binnenklimaat moet worden verbeterd en de gebouwen moeten verduurzaamd worden. De vaste Kamercommissie OCW heeft besloten voor de behandeling van het IBO een feitelijke vragenronde, een technische briefing en een rondetafelgesprek te organiseren. Vanuit de VNG brengen we tijdens dit proces de jarenlange tekortschietende bekostiging en de grote noodzaak voor extra middelen voor onderwijshuisvesting onder de aandacht.

4. Overzicht staat schoolgebouwen: Voor de ondersteuning van onze inzet willen wij een zo duidelijk mogelijk beeld hebben van de omvang van de opgave op lokaal niveau. Veel gemeenten hebben al in het kader van het integraal huisvestingsplan in beeld gebracht hoe de staat van de schoolgebouwen is. We vragen u – indien dit beschikbaar is – een overzicht van de staat van de schoolgebouwen en de benodigde investeringen toe te sturen aan info@vng.nl, met als onderwerp ‘overzicht schoolgebouwen’.

Samengevat de 4 verzoeken op een rij
1. Inventariseer de stand van zaken van de ventilatie in schoolgebouwen met format van Ruimte-OK en stuur dit aan ventilatie@ruimte-ok.nl
2. Stuur de gegevens van een ambtelijk contactpersoon naar ventilatie@ruimte-ok.nl
3. Bepaal in overleg met de schoolbesturen de meest urgente knelpunten rondom ventilatie en bekijk gezamenlijk of en hoe deze met bestaande regelingen op te lossen zijn.
4. Stuur het overzicht van de staat van schoolgebouwen in uw gemeente aan info@vng.nl, met als onderwerp ‘overzicht schoolgebouwen’.

Met vriendelijke groet,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

mr L.K. Geluk
Algemeen directeur

RAAD VOOR HET OPENBAAR BESTUUR

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

Raad voor het Openbaar Bestuur

Korte Voorhout 7
2511 CW, Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag
www.raadopenbaarbestuur.nl
twitter: Raad_ROB

Contactpersoon
Rien Fraanje

T 070 4267540
info@raadopenbaarbestuur.nl

Kenmerk
2022-0000158040

Uw kenmerk

Bijlage(n)
-

Aan de Gemeenteraad

Datum	30 maart 2022
Betreft	Brief voor de gemeenteraad van de Raad voor het Openbaar Bestuur

Geacht gemeenteraadslid,

Van harte gefeliciteerd met uw verkiezing tot raadslid van uw gemeente! Volksvertegenwoordiger zijn is een mooie en belangrijke taak die een grote verantwoordelijkheid vraagt.
De Raad voor het Openbaar Bestuur is het adviescollege dat regering en parlement adviseert over de inrichting en het functioneren van het openbaar bestuur en de beleidsmatige aspecten van financiële verhoudingen tussen Rijk, gemeenten en provincies. Over de hoofden van regering en parlement heen adviseren wij ook gemeenten over bestuurlijke en financiële vraagstukken. Wij beogen daarmee gemeenteraadsleden, wethouders, burgemeesters en andere mensen die zich inzetten voor een sterke lokale democratie te ondersteunen. Graag zetten wij met deze brief beknopt de voor u belangrijkste en meest relevante adviezen op een rij. De steeds bijgevoegde link leidt naar de pagina op onze website www.raadopenbaarbestuur.nl waar het genoemde advies is te vinden.

Nieuwe politiek, nieuwe akkoorden
Na de gemeenteraadsverkiezingen staat u voor de belangrijke taak om afspraken te maken voor de nieuwe raadsperiode. In veel gemeenten zijn acht en vier jaar geleden afspraken vastgelegd in akkoorden die samen met bewoners, verenigingen en ondernemers tot stand zijn gekomen. Die alternatieve vormen voor het sluiten van akkoorden zijn door de Raad voor het Openbaar Bestuur in kaart gebracht in de bundel Nieuwe politiek, nieuwe akkoorden.

Goede ondersteuning voor uw taak als volksvertegenwoordiger
Het Raadslidmaatschap is een mooi maar ook intensief ambt. De Raad voor het Openbaar Bestuur heeft verschillende adviezen uitgebracht waarin hij suggesties doet voor een goede ondersteuning van het

Datum
30 maart 2022

Kenmerk
2022-0000158040

gemeenteraadswerk. Dat is van groot belang voor de lokale democratie. U kunt daar, zeker bij de start van een nieuwe raadsperiode, aandacht voor vragen. In dit verband wijzen wij u op de adviezen Voor de publieke zaak en Goede ondersteuning, sterke democratie.

De gemeenteraad aan het stuur bij digitalisering en datagebruik
Digitalisering en het gebruik van data zijn op zichzelf onvermijdelijke ontwikkelingen, die zowel kansen als ook grote risico's met zich meebrengen. De Raad voor het Openbaar Bestuur ziet voor u als gemeenteraadslid een belangrijke rol om de invloed van nieuwe technologieën in goede en gecontroleerde banen te leiden. De belangrijkste boodschap van de Raad aan u is wel: digitalisering en datasturing zijn geen technisch gedoe voor specialisten. Het is een politieke kwestie, het gaat uw inwoners aan! U als raadslid kunt richting geven. In Zoeken naar waarheid en Sturen of gestuurd worden? doet de Raad voor het Openbaar Bestuur daarvoor voorstellen.

De gedecentraliseerde taken in het sociale domein
Nadat het Rijk een enorm takenpakket in het sociale domein decentraliseerde naar gemeenten heeft de Raad voor het Openbaar Bestuur de impact van die flinke taakverzwaring op het functioneren van de lokale democratie goed gevolgd. De Raad ziet dat gemeenteraden de ruimte die zij hebben om te sturen in het sociale domein niet volledig benutten. De Raad voor het Openbaar Bestuur adviseert gemeenteraden om in het politieke debat te focussen op de maatschappelijke waarden die richting moeten geven aan het lokaal sociaal beleid. Zie ons advies: Decentrale taak is politieke zaak.

De gemeenteraad als hoeder van de rechtsstaat
De Raad voor het Openbaar Bestuur ziet dat door onhandigheid, onwetendheid en onverschilligheid op onderdelen zogenoemde rechtsstatelijke tekorten ontstaan en pleit voor het borgen van een rechtsstatelijke cultuur. Als raadslid speelt u een belangrijke (voorbeeld)rol om zo'n rechtsstatelijke cultuur te voeden. Het rapport Een sterkere rechtsstaat biedt daarvoor handvatten voor u als gemeenteraadslid.

De onmisbare rol van lokale media
U weet uit eigen ervaring, bijvoorbeeld op basis van de campagne voor de afgelopen raadsverkiezingen: lokale en regionale media zijn essentieel voor de lokale samenleving en democratie. Maar lokale media kunnen hun functies lang niet overal in Nederland goed uitvoeren. Samen met de Raad voor Cultuur pleitte de Raad in het advies Lokale media: niet te missen! daarom voor meer samenwerking en een stevigere financiering voor regionale en lokale media.

Datum
30 maart 2022

Kenmerk
2022-0000158040

Samenwerken met andere overheden
Heel veel belangrijke vraagstukken waar u als volksvertegenwoordiger mee te maken krijgt, kunnen gemeenten niet (meer) alleen oplossen. Gemeenten zijn steeds meer afhankelijk geworden van samenwerking met andere organisaties en medeoverheden, zoals het Rijk, provincies, waterschappen, en andere gemeenten. Samenwerking en afhankelijkheid van andere partijen kan flink lastig zijn. De Raad voor het Openbaar Bestuur heeft enkele adviezen hierover uitgebracht waarin ook suggesties staan voor gemeenten, zoals:

- Rust-Reinheid-Regelmaat
- Rol nemen, ruimte geven
- Droomland of niemandsland

Slot
Wij organiseren regelmatig symposia of webinars over voor Raadsleden interessante thema's. Zo kunt u op donderdag 31 maart a.s. een webinar volgen over ons advies Van crisis naar opgave, over de gevolgen van de coronapandemie voor gemeenten. Op donderdag 21 april a.s. vindt alweer de vijfde Dag van de Financiële Verhoudingen plaats over de grote verscheidenheid in regionale opgaven om brede welvaart te bereiken.
U kunt de Raad voor het Openbaar Bestuur volgen via LinkedIn of via Twitter (@Raad_ROB). Benader ons gerust voor vragen of opmerkingen, wij geven graag een toelichting op de adviezen die we uitbrengen. Dit alles om uw werk als Raadslid te ondersteunen.

U mag namens uw inwoners belangrijke besluiten nemen over uw gemeente. Dat is lang niet altijd eenvoudig, maar wel heel betekenisvol. We wensen u veel plezier en succes daarbij.

Met vriendelijke groet,

Han Polman
Voorzitter Raad voor het Openbaar Bestuur

Rien Fraanje
Secretaris-directeur

Aan de leden van de Gemeenteraad

Den Haag, 24 maart 2022

Betreft: Gezondheidsbevordering in uw coalitieakkoord

Beste leden van de Gemeenteraad,

Als Landelijke Initiatiefgroep van het Preventieakkoord[1] roepen wij u graag op om bij de ontwikkeling van uw lokale, politieke akkoord in de komende weken een prioritaire plek te geven aan gezondheidsbevordering in uw gemeente in de voorliggende collegeperiode. De noodzaak om aan gezondheidsbevordering te werken is evidenter dan ooit en tal van (landelijke) initiatieven bieden kansen en mogelijkheden om het beleid in uw gemeente te versterken en te ondersteunen. Om u en uw gemeente te inspireren en te ondersteunen geven wij u graag een aantal beleidssuggesties om in overweging te nemen voor uw lokale akkoord.

Beleidssuggesties

1. Maak expliciet prioriteit van gezondheidsbevordering
2. Kies de Gezonde Generatie 2040 als gezamenlijke ambitie
3. Zorg voor een collegebrede verankering vanuit een integraal perspectief
4. Betrek de GGD bij gezondheidsbevordering
5. Verleng, vernieuw en verbind de lokale preventie- en sportakkoorden.
6. Bevorder gezonde omgevingen op alle plekken in uw gemeente; kies daarbij voor een brede aanpak met i.i.g. voeding, sport & bewegen, alcohol, roken en mentale weerbaarheid
7. Zet in op Gezonde Scholen en de rijke schooldag
8. Maak werk van gezond ouder worden
9. Benut financiële regelingen voor mensen met lage inkomens optimaal
10. Verleng en versterk de regionale samenwerking tussen gemeenten en zorgverzekeraars
11. Benut de samenwerking met het bedrijfsleven
12. Maak gebruik van de landelijke en regionale kennis en ondersteuning
13. Maak een passende verbinding met het rijksbeleid

[1] De Initiatiefgroep Preventieakkoord is een brede coalitie van zo'n twintig maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven die zich inzet voor versterking van preventie voor een gezonder Nederland, onder voorzitterschap van de SER. [Preventie en het Nationaal Preventieakkoord | SER; Preventie: van nazorg naar voorzorg | SER]

In de bijlage treft u een kernachtige toelichting op elk van deze beleidssuggesties. Wij wensen u veel succes bij het ontwikkelen van uw lokale akkoord en vertrouwen er op dat u onze organisaties weet te vinden als u een beroep wilt doen op onze expertise.

Met vriendelijke groeten,

Namens de initiatiefgroep van het Preventieakkoord,

Mariëtte Hamer
Voorzitter Sociaal-Economische Raad

Hugo Backx
Waarnemend Voorzitter Federatie voor Gezondheid

Ton Coenen
Directeur GGD GHOR Nederland

Matthijs Blokhuis, directeur Noaber Foundation
Jet Bussemaker, voorzitter Raad voor Volksgezondheid & Samenleving
Veronique Esman, directeur de Nederlandse ggz
Leonard Geluk, algemeen directeur VNG
Klaas Gravensteijn, directeur Vereniging van Openbare Bibliotheken
Miriam Haagh, voorzitter Thematafel Overgewicht Nationaal Preventieakkoord
Henk Hagoort, voorzitter VO-raad
Patricia Heijdenrijk, Pharos, expertisecentrum gezondheidsverschillen
René Heman, voorzitter KNMG
Yvon van Houdt, directeur MEE NL
Eric Lemstra, vice-voorzitter Sociaal Werk Nederland
Leon Meijer, voorzitter Thematafel Alcohol Nationaal Preventieakkoord
Leontien Peeters, Netherlands Representative Bernard van Leer Foundation
Alexander Rinnooy Kan
Michael Rutgers, voorzitter Samenwerkende Gezondheidsfondsen
Jolande Sap, voorzitter Thematafel Roken Nationaal Preventieakkoord
prof.dr. Onno van Schayck, hoogleraar Preventieve Geneeskunde, Universiteit Maastricht
Sjaak van der Tak, voorzitter LTO Nederland
Adnan Tekin, voorzitter MBO Raad
Ingrid Thijssen, voorzitter VNO-NCW
Marc van den Tweel, algemeen directeur NOC*NSF
Mirjam van ’t Veld, voorzitter LHV
Dianda Veldman, directeur-bestuurder Patiëntenfederatie Nederland
Jacco Vonhof, voorzitter MKB-Nederland
Freddy Weima, voorzitter PO-Raad

Bijlage – Kernachtige uitwerking Beleidssuggesties

Mocht u aan de slag willen met een of meer van de in de brief genoemde beleidssuggesties, treft u hieronder een korte toelichting en relevante links.

1. Maak prioriteit van gezondheidsbevordering
   Er is onder de bevolking en de beleidsmakers breed besef ontstaan dat de fysieke, mentale en sociale gezondheid van grote groepen Nederlanders zorgelijk is en steeds zorgelijker wordt. Bovendien is in de coronaperiode het besef gegroeid over hoe belangrijk een betere fitheid en een gezondere leefstijl is voor de weerstand tegen ziekten. Met name mensen in een kwetsbare leefsituatie vragen hierbij om een specifiek aanbod en begeleiding om leefstijlziekten te voorkomen. En gezondheid staat op nummer 1 als belangrijkste waarde voor mensen. Er is dus volop draagvlak om in te zetten op gezondheidsbevordering. En de extra investering in gezondheidsbevordering betaalt zichzelf niet alleen terug in gezondheidswinst maar op termijn ook financieel.

2. Kies de Gezonde Generatie 2040 als gezamenlijke ambitie
   Het nieuwe kabinet heeft als doelstelling voor het preventiebeleid de Gezonde Generatie geformuleerd. Wij bevelen aan om in uw lokale beleid de Gezonde Generatie ook als langetermijn perspectief op te nemen. Het werken aan een gezonde wereld voor onze kinderen is een ambitie waar eenieder zich achter zal kunnen scharen. Pak vermijdbare gezondheidsverschillen van jongsafaan aan. Zet in op doorgaande gezondheidslijn, beginnend bij de eerste 1000 dagen van een kind. Via programma's GezondIn en Kansrijke Start worden deze lokale aanpakken opgezet, ondersteund en versterkt met kennis, interventies en leerkringen.
   [Programma Gezonde Generatie] [Programma Kansrijke Start - Pharos].

3. Zorg voor een college-brede verankering vanuit een integraal perspectief
   Zet in op domein overstijgende samenwerking zodat de beweging van nazorg naar voorzorg vanuit alle beleidsvelden actief en met overtuiging wordt ingezet. Spreek af en leg vast dat elk beleidsdomein bij alle te maken keuzen een toets doet wat het effect op gezondheid daarvan is. Geef extra aandacht aan het bereiken en betrekken van de meest kwetsbare burgers en mensen met multiproblematiek, zoek juist hier naar een integrale aanpak vanuit verschillende domeinen. Zoek naar mogelijkheden en financiën om de jeugdzorg en het sociale domein op orde te brengen.
   Leg een koppeling naar onder meer bestrijding armoede, kansengelijkheid, bestaanszekerheid, woonomgeving, onderwijs, sport & bewegen, eerstelijnszorg, cultuur, vastgoedmanagement en ruimtelijke ordening. Om domein overstijgende samenwerking te creëren, is het een suggestie om één wethouder verantwoordelijk te stellen voor de coördinatie van het gezondheidsbeleid binnen uw gemeente.

4. Betrek de GGD bij gezondheidsbevordering
   Bespreek als gemeenten met de GGD hoe gezondheidsbevordering optimaal kan worden ingeregeld en welke partners of regelingen daarvoor gewenst zijn. De GGD beschikt over regionale cijfers. Deze kunt u gebruiken om goed regionaal en lokaal inzicht te krijgen en beleid te maken. Vraag de GGD om hierbij inzichtelijk te maken bij welke groepen de meeste gezondheidswinst is te behalen. Tevens is de GGD uw eigen 'trusted advisor' in gezondheid en het in lijn brengen en houden van het preventiebeleid in uw gemeente en de GGD kan u helpen bij het gebruik maken van eventuele subsidiemogelijkheden. [De gemeentelijke rol in gezondheidsbeleid | VNG]

5. Verleng, vernieuw en verbind de lokale preventie- en sportakkoorden
Via de sportakkoorden en preventieakkoorden zijn in de afgelopen jaren mooie ontwikkelingen ingezet die vragen om verlengen, intensivering en verdieping. Kijk naar mogelijkheden om beide akkoorden (door) te ontwikkelen. Maak een sterke verbinding tussen deze twee of combineer ze tot één (vitaliteits)akkoord. Geef bij het preventieakkoord naast bestaande thema's als roken, alcohol en overgewicht (voeding + sporten en bewegen) ook expliciet aandacht aan mentale weerbaarheid. Faciliteer de samenwerking binnen het maatschappelijk middenveld in uw gemeente door relevante organisaties zoals (gezonde) scholen, sportclubs, huisartspraktijken, ggz-instellingen, fysiotherapeuten, cultuurorganisaties, sociale wijkteams, bedrijven en jongerenwerkers samen te brengen en vanuit een gedeelde visie te komen tot een praktische invulling van gezondheidsbevordering. Verstevig de vitaliteitsaanpak door expliciet aandacht te schenken aan toegankelijkheid en effectiviteit van de interventies voor iedereen.
[Lokale Preventieakkoorden | VNG] [Sportakkoord] [nlactief.nl/sportakkoord] [mee.nl/samenwerking/sportakkoord]

6. Bevorder gezonde omgevingen op alle plekken in uw gemeente
Maak gezond gedrag laagdrempelig, logisch en eenvoudiger, door de leefomgevingen van mensen goed in te richten. Gebruik de omgevingsvisie of andere mogelijkheden om dit goed in te regelen. [Samen maken we gezond gewoon | JOGG]
Voeding: Stimuleer gezonde voedingskeuze door gezonde leefomgevingen te creëren, zoals op scholen [Gezonde School] [Gezonde Basisschool van de Toekomst], in de kinderopvang [Gezonde Kinderopvang] en bij sport [Gezonde sportomgeving - NOCNSF] en door het stimuleren van eten van gezond en vers voedsel, dat in uw gemeente wordt gemaakt.
Sport en beweging: Stimuleer sport en bewegen, door voldoende toegankelijke sportaccommodaties [Sportinfrastructuur], door passend sportaanbod dichtbij leefomgeving [Overzicht kaarten sport en bewegen] en door beweegvriendelijke en groene ruimte. [Beweegvriendelijke Omgeving]
Alcohol: De sociale norm en omgeving maken het voor jongeren moeilijk om niet te gaan drinken. Het is daarom belangrijk om een stimulerende gezonde omgeving te creëren waarin het gemakkelijk en normaal is om te kiezen om geen alcohol te drinken. Maak plekken waar (veel) kinderen en jongeren komen vrij van alcohol en alcoholreclame. Bied alternatieve vrijetijdsbestedingen aan om 'hangen' tegen te gaan (en waarbij vaak wordt gedronken) zoals sport- en beweegmogelijkheden in de vrije ruimte. Zorg voor effectieve handhaving van het (weder)verstrekken van alcohol aan jongeren onder de 18, door het actief uitvoeren van het wettelijk verplichte preventie- en handhavingsplan. Maak afspraken met organisaties om hen te ondersteunen om verantwoord met alcohol om te gaan en zet in op de Nix18-campagne.
[NIX18]; certificeringen verantwoord alcohol schenken [Verantwoord alcohol verkopen]; bestuursreglementen en richtlijnen voor sportclubs [Alcohol en sport - NOCNSF] [Alcoholpreventie | Trimbos]
Roken: Word een rookvrije gemeente. Sluit aan bij initiatieven als de Rookvrije Generatie en Rookvrije sport. Stimuleer kindomgevingen (sportverenigingen, speeltuinen e.d.) om vrijwillig rookvrij te worden en gebruik de Algemene Plaatselijke Verordening of de omgevingswet om openbare ruimte rookvrij te maken.
[Rookvrije Generatie] [Rookvrije Sportomgeving]

7. Zet in op Gezonde Scholen en de Rijke Schooldag
Overleg met onderwijsinstellingen in uw gemeente over welke bijdrage zij kunnen leveren aan een Gezonde Generatie en hoe u als gemeente daarbij kunt ondersteunen, bijvoorbeeld via de Lokale of Regionale Educatieve Agenda. In het landelijke coalitieakkoord wordt de rijke schooldag gestimuleerd. Het nieuwe kabinet trekt fors budget uit voor de rijke schooldag en kansengelijkheid. Wij zien hiermee een extra mogelijkheid om - zeker in de kwetsbare wijken - na schooltijd te werken aan gezondheid via gezondheidsvaardigheden, mentale veerkracht, sport en bewegen, cultuur, en andere gezonde leefstijl-elementen. Ook de NPO-gelden bij gemeenten kunnen mogelijk worden ingezet om gezondheidsbevordende initiatieven op scholen te ondersteunen. Stimuleer de PO, SO, VO en MBO-scholen in uw gemeente om gebruik te maken van bestaande landelijke programma's zoals "Gezonde School" of "Gezonde basisschool van de

Toekomst" om in te zetten op het bevordering van een gezonde leefstijl en het verkrijgen van gezondheidsvaardigheden via het onderwijs. Geef een impuls aan gezonde schoolgebouwen. Stimuleer ook de kinderopvang in uw gemeente om mee te doen aan het programma Gezonde Kinderopvang [Gezonde Kinderopvang]. Daaraan verbonden is het programma Gezonde Start [Een Gezonde Start]. Samenwerking tussen de gemeente, het onderwijs, ouders en andere (keten)partners is hard(er) nodig nu scholen zorgen hebben over leerachterstanden en mentale gezondheid, als gevolg van corona. Zoek naar mogelijkheden om de samenwerking met het onderwijs te versterken en zoek met elkaar naar oplossingen voor de zwaardere problematiek én voor het versterken van veerkracht in brede zin. Maak hierbij een koppeling met de diverse beschikbare steunpakketten om de mentale gezondheid van leerlingen verder te versterken.
[Scholen pakken achterstanden aan met bewezen interventies] [Gezonde School] [De gezonde basisschool van de toekomst] [Gezonde, duurzame en moderne schoolgebouwen | PO-Raad] [Welbevinden op school | Pharos]

8. Maak werk van gezond ouder worden
   Het landelijke coalitieakkoord vraagt extra aandacht voor ouderen die gezond ouder moeten kunnen worden in hun eigen omgeving. Net als voor kinderen en jongeren, is voor volwassenen en ouderen de fysieke en mentale gezondheid van essentieel belang. Maak ouderen gezondheidsvaardig, bouw samen met de ouderen, de fysieke omgeving zodanig dat ze uitgedaagd worden gezond actief te blijven. Dit kan door verbinding te leggen met maatschappelijke organisaties, zoals sport of cultuur. Kijk samen met ouderen kijken hoe gezondheid en bewegen een plaats in hun leven kan krijgen en hoe ze maatschappelijk betrokken kunnen blijven. [Welzijn op Recept]. Ben creatief in het tegengaan van eenzaamheid [Wat werkt bij de aanpak van eenzaamheid | Movisie]. Denk over alternatieven voor mantelzorg, bijvoorbeeld door nieuwbouw anders in te richten [Knarrenhof] Aanwezigheid van huisartsen in de wijk werkt preventief en gezondheid bevorderend, dus faciliteer dat door bijvoorbeeld het beschikbaar stellen van praktijkruimte.

9. Verleng en versterk de regionale samenwerking tussen gemeenten en zorgverzekeraars
   Kom met alle partijen samen tot een ambitie en uitvoeringsplan, waarbij preventie en alternatieve manieren van gezondheidsbevordering gestimuleerd worden, ook financieel. Denk bij samenwerking met zorgverzekeraars ook aan vernieuwende vormen, zoals het verlagen van de premie bij alle vormen van sportdeelname, of het kwijtschelden van schulden in ruil voor werken aan gezondheid [Voorbeeld: Zorgverzekeraars een betaaltitel voor preventie].

10. Benut de samenwerking met bedrijfsleven
    Het bedrijfsleven in de regio kan een grote bijdrage aan gezondheid leveren. Overleg met ondernemers in uw gemeente over welke bijdrage zij kunnen doen aan gezondheidsbevordering en hoe u daarin met hen kan samenwerken. De gemeente is gebaat bij vitale bedrijven met vitale werknemers. [Vitaal Bedrijf] Bespreek met ondernemers hoe zij dit willen realiseren en laat ondernemers elkaar inspireren en samenwerking zoeken met lokale partners. Lokale ondernemers zijn veelal ook de grootste sponsor van sport & cultuur in de buurt. Stimuleer als gemeente de samenwerking met bedrijven in de lokale publiek-private sport- en preventieakkoorden die bijdragen aan meer gezondheid en bewegen. En betrek ze bij het streven om gezonde leefomgevingen te creëren, ook als het gaat om sponsoring en marketing. Ook omdat er (heel vaak) bedrijven in uw gemeente zijn die gezond en vers voedsel produceren.

11. Benut financiële regelingen voor mensen met lage inkomens optimaal
    Veel gemeenten kennen regelingen die de maatschappelijke participatie bevorderen. Denk aan deelname aan een cursus, muzieklessen of het lidmaatschap van een sportclub. Deze regelingen kunnen voorkómen dat mensen met een laag inkomen in een sociaal isolement terechtkomen. Stimuleer het gebruik van deze regelingen. En houd het eenvoudig, zodat het voor alle burgers makkelijk toegankelijk is. Denk bijvoorbeeld aan

het Jeugdfonds sport en cultuur [Jeugdfonds Sport & Cultuur] én het Volwassenenfonds sport en cultuur [Volwassenenfonds], een lokale sportpas of de inzet van WMO-gelden. [Regelingen voor meedoen met sport en bewegen]

12. Maak gebruik van de landelijke en regionale kennis en ondersteuning
    Maximaliseer de effectiviteit van uw lokale aanpak door gebruik te maken van wetenschappelijk onderbouwde kennis, feiten en interventies, expertise op gedrag en mentale gezondheid, om vooral te implementeren wat al bewezen effectief is i.p.v. steeds nieuwe projecten op te zetten. Spreek als gemeente in je collegeakkoord af dat je voortaan met doelen/streefwaarden gaat werken als het om gezondheid gaat, desnoods per wijk. De data zijn beschikbaar. In het Nationaal Preventieakkoord is hiermee immers begonnen. [Gezondheid en preventie | Rijksoverheid] [Loket Gezond Leven] [Gezonde Gemeente | RIVM] [Gezonde leefstijl] [Gezondheidsraad] [Sport- en beweeginterventies] [Allesoversport] [JOGG] [Gezondheidsraad] [GGD GHOR] [Gezondin] [Pharos] [Gezonde School] [Trimbos Instituut] [Rutgers] [NCJ] .

13. Maak een passende verbinding met het rijksbeleid
    In het coalitieakkoord **Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst** wordt veel aandacht gevraagd voor gezondheid(szorg) en preventie. In het coalitieakkoord wordt benoemd dat dat van de politiek goede en stevige keuzes en hervormingen vraagt, die tijd kosten en waarbij passende zorg de norm is. Dat geldt zeker ook voor een gemeente. Het feit dat de landelijke overheid zich er de komende jaren voor wil in zetten, met daarbij de genoemde accenten, zal gemeenten gerichte steun geven in het doorvoeren van beleid. Het landelijke coalitieakkoord biedt daarmee perspectief voor gemeentelijk beleid. [Samenvatting coalitieakkoord]

‘De toerisme paragraaf’
5 actiepunten voor toerisme & recreatie

Elst, maart 2022

Geachte coalitie,

Deze gemeenteraadsverkiezingen vallen samen met de ingezette periode van herstel uit de coronacrisis voor Nederland en daarmee ook voor de Veluwe, de regio Arnhem en het Rijk van Nijmegen. Met de inzet van het herstel begint ook een periode van reflectie op de schade die de coronacrisis aan onze samenleving heeft toegebracht. Evident is dat de toeristische sector zwaar getroffen is en de schade, ook al is deze niet altijd even zichtbaar, groot is. Vóór de coronacrisis was de toeristische sector op de Veluwe, de regio Arnhem en het Rijk van Nijmegen goed voor bijna 3 miljard aan directe bestedingen en ruim 45.000 banen. Daarmee is de sector in de regio groter dan de bouw of de landbouw.

Inmiddels trekt de vraag in de sector aan en weten consumenten de weg naar horeca, dagattracties en culturele instellingen weer te vinden, maar dat betekent niet dat de tekorten, schulden en het gebrek aan personeel opeens verdwenen zijn. Daarbij komen de gevolgen van de recente ontwikkelingen in de Oekraïne waardoor in ieder geval het inkomende buitenlandse bezoek wederom een tik krijgt. Wat de gevolgen zullen zijn voor het binnenlands toerisme is afwachten: de oplopende inflatie vormt in ieder geval een serieuze bedreiging. Desondanks is de toeristische sector onmiskenbaar trots, weerbaar en veerkrachtig. Ondernemers zetten de schouders eronder en werken hard om hun bedrijven weer gezond te krijgen. Wij verwachten dan ook dat de toeristische sector uiteindelijk sterker en meer toekomst-bestendig uit de coronacrisis zal komen. Maar daar moeten overheden en bedrijven wel samen aan werken. Met elkaar kunnen we ervoor zorgen dat de toeristische sector die belangrijke bijdrage, in termen van economie, werkgelegenheid, leefbaarheid, aantrekkelijke woonomgeving en duurzaamheid aan de lokale en regionale omgeving, kan blijven bieden.

Als regionaal bureau voor toerisme dragen wij graag ons steentje bij en daarom bieden wij u onze ‘Toerisme paragraaf’ aan, in de hoop dat u deze opneemt in uw coalitieakkoord.

Mocht u naar aanleiding van onderstaande punten vragen hebben dan zijn wij uiteraard meer dan bereid om deze te beantwoorden. Wij werken de komende jaren graag samen aan het herstel van de toeristische sector, zodat we de kansen kunnen benutten die het toerisme biedt.

Met vriendelijke groet,

Herre Dijkema
Directeur
Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen

Reinou de Haan
Merkleider
VisitVeluwe

Bas van Es
Merkleider
Visit Arnhem Nijmegen

De ‘Toerisme paragraaf’ omvat 5 punten:

1. Koester en omarm toerisme als kans voor economisch herstel

Te vaak krijgt toerisme pas politieke aandacht als het over de negatieve gevolgen gaat: zo draagt de drukte op sommige plekken en op sommige momenten bij aan het beeld dat toerisme overlast veroorzaakt. Hiermee raakt de belangrijke bijdrage die bezoekers leveren aan de brede welvaart in de regio, denk aan economie, leefbaarheid en werkgelegenheid, op de achtergrond. Door gericht beleid, met oog voor de belangen van inwoners én ondernemers, van natuur én recreatie, van economie én stikstof, wordt toerisme niet langer een doel op zich, maar een middel om de ambities van de regio te realiseren. Wij hebben hier de afgelopen jaren al stappen in gezet door het ontwikkelen van lokale/regionale toeristische visies, gestoeld op principes als spreiding, werkgelegenheid, duurzaamheid en leefbaarheid. Graag denken we mee over deze visies en de uitwerking ervan: hoe kan uw gemeente binnen de regionale samenwerking en binnen de geschetste kaders van duurzaamheid, natuur en inwonersbelangen, profiteren van toerisme? Wij zetten daarnaast graag onze kennis, data en marketingcapaciteit in om gemeenten te adviseren en te ondersteunen bij het vinden van een duurzame balans. Wij kunnen concreet meedenken over de invulling van het coalitieakkoord en mede invulling geven aan de breedte die de sector toerisme en recreatie brengt in de verschillende domeinen.

Actie: Een aantrekkelijke leef- en recreatieomgeving is belangrijk voor het welbevinden en de vitaliteit van inwoners, na corona is dat zelfs belangrijker dan ooit! Investeer daarom in natuur, wandel- fiets- en ruiterpaden en recreatieve vaarwegen, zodat inwoners actief kunnen recreëren in hun eigen regio. Bijkomend voordeel is dat ze daarmee ook vaak hun bestedingen in de regionale toeristische bedrijven doen. Deze bestedingen zijn op hun beurt van essentieel belang voor de regionale economie, de werkgelegenheid en de leefbaarheid in de regio.

2. Neem regie over waar meer of minder bezoekers gewenst zijn

Er is centrale regie en coördinatie nodig voor een goede spreiding van bezoekers, ofwel op welke plekken meer of minder bezoekers gewenst zijn. Al voor corona was op diverse locaties de balans tussen bewoners, natuur en bezoekers verstoord. Wij hebben met de Drukteradar een instrument ontwikkeld dat aangeeft waar het (te) druk is en waar nog voldoende ruimte is. Met onze Bezoekers Informatie Monitor krijgen we niet alleen inzicht in het aantal bezoekers en de verblijfsduur, maar ook in de demografische gegevens van de bezoeker. Met deze waardevolle data en ander instrumentarium, inspireren wij bezoekers en inwoners om alternatieven te zoeken en te vinden voor de ‘hotspots’. Dat is goed voor de drukke plekken, maar ook voor die plekken in de regio waar nog meer bezoek naartoe kan en wenselijk is. Tegelijkertijd levert dergelijke data ook waardevolle inzichten op over wie de bezoekers zijn, waar zij vandaan komen en wat hun wensen zijn.

Zo blijkt dat een groot deel van het dagbezoek gevormd wordt door de eigen inwoners van de regio. In plaats van in te zetten op groot bereik met weinig effectiviteit, zetten wij met behulp van data onze marketingcommunicatie gerichter en effectiever in.

Wij vragen u om in regionaal verband met ons op te trekken in de (door)ontwikkeling van innovatieve oplossingen, zoals de Drukteradar, zodat we gezamenlijk de groei in bezoek nog beter in banen kunnen leiden en innovatieve producten (door)ontwikkelen om de bezoekers-stromen te reguleren en de leefbaarheid te vergroten.

Actie: Het is op sommige plekken op sommige momenten druk in de regio. Daar staat tegenover dat er nog veel meer plekken en veel meer momenten zijn, waar ruimte is voor recreatie en toerisme. Om meer balans aan te brengen tussen deze drukke en minder drukke plekken, bieden wij met onze activiteiten niet alleen inzicht in drukte, maar inspireren mensen ook om naar andere plekken of op andere momenten te gaan en geven advies over het aantrekkelijk(er) maken van het toeristisch product in uw gemeente. Daarvoor is het nodig om te blijven investeren in dataverzameling en -analyse. Daarmee maken we samen de regio toekomstbestendig en werken we aan brede welvaart voor inwoners in de regio.

3. De mogelijkheden van het zakelijk toerisme benutten

De Veluwe, de regio Arnhem en het Rijk van Nijmegen kenmerken zich door een hoge mate van bedrijvigheid in de sectoren health & hightech, energy, food en duurzaamheid. Stuk voor stuk sectoren met een innovatief karakter en een krachtig toekomstperspectief. Deze bedrijvigheid, gecombineerd met de natuurlijke omgeving en gunstige ligging, maakt onze regio's uitermate geschikt voor (meerdaagse) vergaderingen en trainingen, congressen en zakelijke evenementen. Om optimaal gebruik te maken van dit potentieel is het van belang dat het aanbod (congres- en vergadercentra en hotelcapaciteit) aansluit bij de (potentiële) vraag. De zakelijke markt is van groot belang voor onze regio's. Zij zorgt voor innovatiekracht en versterkt de aantrekkingskracht voor bewoners en bedrijven. Daarom pleiten wij ervoor om gezamenlijk te investeren in het zo aantrekkelijk mogelijk maken en promoten van de regio voor het zakelijk toerisme. Congres-en vergadercentra, hotels en de toeleverende industrie, zoals audiovisuele bedrijven en cateraars, hebben hier direct profijt bij. En retail, horeca en toeristische ondernemers profiteren doordat wij inzetten op een meerdaags verblijf.

Actie: Jaarlijks worden er alleen al in Nederland honderdduizenden zakelijke evenementen en bijeenkomsten georganiseerd, die gezamenlijk meer dan 130 miljoen bezoekers en deelnemers genereren. De totale omzet van de zakelijke evenementenmarkt bedroeg - pre-corona - € 6,5 miljard (Bron: CLC-Vecta). Waarbij Gelderland de derde provincie is voor wat betreft zakelijke evenementen en bijeenkomsten. Dat is voor onze regio en voor uw gemeente interessant: niet alleen als inkomstenbron voor de verblijfsaccommodaties en de horeca, maar ook door de werkgelegenheid die het genereert in de regio. Investering in zakelijke congressen en

bijeenkomsten is dus buitengewoon waardevol en draagt bij aan de brede welvaart in gemeente en regio. Toch ontbreekt het aan een gezamenlijke, regionale visie en strategie op deze zo relevante zakelijke, toeristische markt. Wij roepen u daarom op om in regionaal verband deze handschoen samen met ons op te pakken en middelen vrij te maken voor een praktische en resultaatgerichte aanpak voor de zakelijke markt.

4. Duurzaamheid als gezamenlijke opdracht

Duurzaamheid is voor de toeristische sector geen noviteit meer. (Potentiële) bezoekers verlangen dit ook van de sector: van hotels met 'green keys' tot restaurants met lokale producten. Denk daarbij ook aan het stimuleren van reizen met het openbaar vervoer als alternatief voor de auto, of de trein als alternatief voor het vliegen naar Europese steden. Sustainable development goals (SDG) moeten ook vertaald worden naar beleid op lokaal en regionaal niveau. Wij adviseren om onder andere deze doelstellingen mee te nemen in de Duurzaamheidsambities. En om toerisme en recreatie als middel mee te nemen in bredere thema's en niet als solitair onderwerp te zien. Daarnaast denken wij graag mee over de vraag hoe toerisme en recreatie verduurzaamd kunnen worden en betrekken hierbij ons regionale partnernetwerk van ruim 600 toeristische ondernemers. Op deze wijze komen we samen tot breed gedragen en collectieve duurzaamheidsinitiatieven.

Actie: De toeristische sector in de regio wil graag aan de slag om duurzamer, toegankelijker en inclusiever te worden, maar het ontbreekt vaak aan de kennis en financiële draagkracht om initiatieven op dit gebied te starten. Graag willen wij de gemeenten oproepen om samen met Koninklijke Horeca Nederland, de Hiswa-Recron en onszelf een actieplan te maken, dat met behulp van Provincie, Rijk en andere fondsen, de sector duurzamer, toegankelijker, inclusiever en daarmee toekomstbestendiger gaat maken.

5. Regionale samenwerking op het gebied van toerisme vormgeven

Om de toeristische ambities te realiseren is regionale samenwerking, met meer slagkrachten democratische legitimatie, essentieel. Veluweop1 en de Groene Metropool Regio (opgave 'de Ontspannen Regio') zijn belangrijke regionale organen die o.a. op toeristisch, recreatief en cultureel gebied inzetten op de kracht van het samenwerken. De belangrijkste regionale trekpleisters, voorzieningen en landschappen hebben namelijk per definitie een gemeentegrensoverschrijdende functie. Voor inwoners en bezoekers biedt het mozaïek van kwaliteiten in de regio de basis voor ontspanning, welbevinden en vrijetijdsbesteding. Wij roepen u op om te participeren en actief deel te nemen aan deze regionale samenwerkings-vormen. Zodat de toeristische sector na het herstel duurzaam en gecontroleerd door kan blijven groeien en het herstel van biodiversiteit en natuur, een van de speerpunten uit de agenda Veluweop1, gerealiseerd wordt.

Actie: Bewoners en bezoekers houden zich bij hun vrijetijdsbesteding niet aan gemeente-grenzen. Des te belangrijker is het om op het niveau van de regio met elkaar samen te werken aan een goede positionering in binnen- en buitenland, toeristische productontwikkeling en beleid. Regionale samenwerking is een noodzakelijke voorwaarde, zowel financieel als materieel, om in de competitieve vrijetijdsmarkt zichtbaar te zijn. Wij roepen u daarom op om de samenwerking binnen de regio te blijven omarmen en te versterken: alleen ben je sneller, maar samen kom je verder.

Deze brief wordt mede ondersteund door:

VRIJHEIDS MUSEUM

NEDERLANDS OPENLUCHT MUSEUM

KONINKLIJKE BURGERS' ZOO

Leisurelands

LANDGOED HUIS SEVENAER

PALEIS HET LOO

staatsbosbeheer

Kröller Müller

AIRBORNE MUSEUM HARTENSTEIN

Horeca NEDERLAND

Sanadome HOTEL & SPA NIJMEGEN

HISWA RECRON

Onze gegevens:
Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen
Dorpsstraat 14, 6661 EK Elst
Tel. 088-3660250
info@toerismevan.nl

COALITIEONDERHANDELINGEN 2022

PARTICIPATIE

DEMOCRATIE

BELANGEN BEHARTIGING

Van harte gefeliciteerd met uw benoeming tot raadslid!

Zowel voor u als voor de inwoners van uw gemeente een belangrijk moment. De komende vier jaar bepaalt u mee wat er gebeurt in uw gemeente, waarbij goede samenspraak met uw inwoners onmisbaar is.

Vereniging Dorpshuizen en Kleine Kernen Gelderland (DKK) heeft hier veel ervaring mee en biedt u deze handreiking met 8 belangrijke speerpunten.

Veel succes in uw raadsperiode!

DKK Gelderland

275 leden
4000+ actieve vrijwilligers

DKK is lid van LVKK en partner van dorpshuizen.nl en

Leefbaarheids-alliantie Gelderland

ONZE SPEERPUNTEN

Bewoners aan zet
Ga als volksvertegenwoordiger de dorpen in, ga praten met je bewoners. Bewoners kennen hun eigen dorp als geen ander en zijn heel praktisch en vindingrijk. Heb vertrouwen in bewoners. Een DorpsOntwikkelingsPlan biedt bewoners de ruimte om hun eigen visie te ontwikkelen. De dorpsraad is een onmisbare schakel, investeer in de goede relatie en biedt ondersteuning naar behoefte. Durf onderscheid te maken: dorpen hebben behoefte aan maatwerk. Maak u ook sterk voor een goede participatieverordening.

Wonen voor iedereen en op maat
Wees vindingrijk, werk actief mee aan passende woonruimte: zoek samen met bewoners de grenzen op van wat mogelijk is. Denk daarbij vooral aan jongeren en ouderen die graag in hun eigen dorp willen blijven wonen. Betrek hen erbij. Ons WoonWensenOnderzoek brengt de daadwerkelijke woningvraag en -aanbod in beeld. In Gelderland zijn mooie voorbeelden van wat wel kan, zoals de Uuthuuskes in de Achterhoek.

Dorpshuizen en andere ontmoetingsplekken
In het dorpshuis, op het plein, in de buurtsuper, tijdens een ommetje, ontmoetingsplekken zijn hard nodig. Dorpshuizen noemen zich dan ook vaak 'Het huis van het dorp'. Uit de onlangs gehouden Corona-enquête blijkt dat dorpshuizen het nu financieel niet makkelijk hebben. De, vaak vrijwillige, bestuurders hebben hun financiële reserves voor onderhoud en toekomstige verbouwingen moeten aanspreken. Zorg dat dorpshuizen niet omvallen, ze zijn er voor de sociale contacten, voorkomen van eenzaamheid en een rijk verenigingsleven. Nu extra belangrijk!

Zorg in de buurt en zorg op maat
Zorg met en voor elkaar, van naoberschap tot goede voorzieningen. Daarvoor zijn ook nieuwe woonvormen nodig. Projecten als Leefsamen hebben hun bestaansrecht al bewezen en dat smaakt naar meer.

Een duurzame toekomst
Ons milieu is van iedereen. Dorpsbewoners hebben vaak het gevoel dat zij de pineut zijn bij windmolens en zonnevelden in de achtertuin. Betrek dorpsbewoners tijdig en zorgvuldig bij alle (RES)plannen, benadruk lokaal eigendom van wind en zon. Neem zorgen over de kostenstijging van energie en energiearmoede serieus.

Bereikbare en verkeersveilige dorpen
Verkeersveiligheid en bereikbaarheid worden door bewoners vaak genoemd als belangrijke thema's. Voor het OV zijn al veel oplossingen bedacht, maar het kan nog beter! Met meer aandacht voor goede en veilige (fiets)verbindingen, tussen kernen onderling en naar de onderwijsinstellingen/bedrijven. Kies voor veilige inrichting van de wegen in de dorpen.

Digitale bereikbaarheid
Een goed glasvezelnet maakt werken en zorg op afstand mogelijk. Corona heeft laten zien dat het kan en dat dorpen ook weer aantrekkelijker worden voor jonge gezinnen. Zij zijn belangrijk voor voorzieningen, het verenigingsleven en de leefbaarheid.

Vrijwilligers
Vrijwilligers zijn de onmisbare steunpilaren van kleine tot grote activiteiten. Zonder hen geen leefbaar en vitaal dorp. Maak het vrijwilligers gemakkelijker door minder regeldruk en vergeet de waardering niet. Koester dorpscontactambtenaren/gebiedsmakelaars en geef hen meer mandaat. Bied ruimte aan dorpsondersteuners/dorpscontactpersonen. Geef jonge vrijwilligers de ruimte en ondersteuning op maat.

DKK Gelderland
Kerkstraat 72
6987 AD GIESBEEK
0314-631168
info@dkkgelderland.nl

Apeldoorn, 31 maart 2022

Geachte fractievoorzitters, geachte raadsleden,

Namens VNO-NCW Midden en namens de ondernemersorganisaties feliciteren wij u via deze weg nog van harte met uw benoeming als raadslid. We wensen u de komende jaren veel succes in uw functie want met uw benoeming levert u een belangrijke bijdrage aan het publieke belang en aan het oplossend vermogen voor diverse maatschappelijke vraagstukken die in uw gemeente (en in uw regio) spelen.

We hopen vanuit de gezamenlijke ondernemersorganisaties een bijdrage te kunnen leveren aan de oplossingen voor de uitdagingen waar u als raadslid mee te maken krijgt en waar ook ondernemers in uw gemeente mee te maken krijgen.

We zien de volgende ontwikkelingen op gemeenten en ondernemers afkomen. Ontwikkelingen, die vooral gezien moeten worden als een gemeenschappelijke opgave en uitdaging en die liggen op het vlak van:

Bruisende binnenstad en buitengebied.
W*aarbij het o.a. gaat over: actueel detailhandelsstructuurbeleid, transformatie van winkellocaties en van woon- en meubelboulevards, bereikbaarheid van binnensteden met voldoende laad- en losplekken, toerisme, cultuur en binnenstedelijk winkelen/wonen.*

Klimaat en energie.
Met aandacht voor: energietransitie, verduurzaming, circulaire economie, vergroening, voldoende capaciteit van energie- en laadinfrastructuur en de Regionale Energie Strategie.

Ruimtelijke ordening en een integrale aanpak fysieke leefomgeving.
Deelthema's hierbij zijn: gemeentelijke vergunningverlening, menskracht, ruimte om te ondernemen, behoud van werklocaties en bedrijventerreinen met bedrijven in de hoge milieucategorie, inzet op de ontwikkeling van logistiek- en mobiliteitshubs en (achterstallig) onderhoud van de ruimte, (vaar)wegen en bruggen. Voorkomen spanning tussen woningbouw- en werklocaties.

Ondernemerschap & ondernemersklimaat.
Hierbij gaat het over: aansluiting arbeidsmarkt en onderwijs, uitvoering human-capital agenda, herstel van het ondernemersklimaat ná corona (met maatwerk-aandacht voor de meest getroffen ondernemers/sectoren), schuldhulpverlening, een mkb-vriendelijke gemeente, ondernemersloketten, lage lokale lasten, goede aanbestedingsafspraken en het invoeren van de MKB-Toets als het gaat om het meedenken over beleid, nieuwe regels en uitvoeringsplannen die gevolgen hebben voor mkb-ondernemers.

Als ondernemersorganisaties willen we samen met de gemeentelijke partijen werken aan het versterken van de economische basis. Dit is voor ondernemers in uw gemeente van groot belang en mede ingegeven door de recente coronacrisis (met voor sommige ondernemers/sectoren een impactvolle financiële nasleep). Ondernemers staan midden in de samenleving en investeren daar in. Zij zorgen voor een bruisende binnenstad, investeren in voorzieningen in het buitengebied, zorgen voor werkgelegenheid en een inclusieve arbeidsmarkt. En daarnaast zijn ondernemers maatschappelijk betrokken en willen ze dat het goed gaat met hun directe omgeving.

Heel specifiek maken we ons zorgen over vier actualiteiten waar u als gemeente een belangrijke partij bij bent v.w.b. het bieden van ondersteuning en de realisatie. Deze actualiteiten zijn als volgt:

1. Een stagnerende woningbouw. Het advies is hierbij om samen met het bedrijfsleven en provincies versnellingsteams woningbouw te organiseren.
2. Beschikbaarheid capaciteit Ruimtelijke Ordening. Op het gebied van ruimtelijke ordening en vergunning-verlening is het advies om in te zetten op het bundelen van regionale expertise en het inzetten van middelen voor werving van extra menskracht.
3. Voortgang energietransitie, netcapaciteit en laadinfrastructuur. Vanuit de RES is het wenselijk om een gerichte aanpak voor bedrijventerreinen te faciliteren.
4. Onderwijs en (zij-) instroom arbeidsmarkt. Investeer via de regionale werkbedrijven in de uitvoering van de banenafspraak.

Bovenstaande thema's zijn maatschappelijk- en economisch complex en een publiek-private samenwerking om tot oplossingen te komen is daarbij essentieel. Het bedrijfsleven is in staat vanuit verschillende rollen een bijdrage te leveren aan deze beschreven uitdagingen. De kennis en kunde van ondernemers kan hier grote meerwaarde hebben. We zullen elkaars expertise daarom nog meer moeten inzetten om tot de gewenst oplossingen te komen.

> *Om invulling te geven aan die samenwerking organiseren we als gezamenlijke ondernemersorganisaties in de maand mei webinars voor raadsleden waar we u van harte voor uitnodigen. Aan de hand van digitale workshops over de bovenstaande onderwerpen willen we graag met u in overleg.*

Wij zullen u bijtijds de uitnodiging met een teams-link naar het webinar toesturen en we verwelkomen u dan graag en we kijken uit naar de verdere toekomstige lokale samenwerking.

Met vriendelijke groet,

M. Ruiter
Voorzitter VNO-NCW Gelderland

Mede namens ondernemersorganisaties Koninklijke Metaalunie, Koninklijke Horeca Nederland, Transport Logistiek Nederland, Evofenedex, InRetail, FME, Techniek Nederland, HISWA-RECRON, BOVAG en Bouwend Nederland.

VNO NCW MIDDEN

Mede namens ondernemersorganisaties …

Dhr. W. Deelstra
Adviseur Public Affairs TLN

Dhr. F. Maarse
Voorzitter Koninklijke Metaalunie, regio Gelderland & Flevopolder (district Gelre)

Dhr. B. Boer
Voorzitter FME Regio Oost

Dhr. S. Wind
Voorzitter Koninklijke Horeca Nederland, regio Gelderland

Dhr. D. Lansen
Beleidsadviseur InRetail

Dhr. E. de Gilde
Voorzitter Regioraad Oost (Gelderland en Overijssel)

Dhr. H. ten Broeke
Voorzitter BOVAG

Dhr. W. Schellens
Regiomanager Regio Oost

Dhr. B. van Benthem
Regiomanager Gelderland & Overijssel

Dhr. S. Boode
Regiomanager Gelderland & Utrecht

Contactpersonen ondernemersorganisaties Gelderland
Inclusief weblink naar aanvullende informatie in het kader van de gemeenteraadsverkiezingen.

VNO-NCW Midden
Wilma Elbertsen (regio Achterhoek)
elbertsen@vno-ncwmidden.nl. Mobiel: 06 211 704 37

Tjerry Verhoeven (regio's Arnhem-Nijmegen / Rivierenland)
verhoeven@vno-ncwmidden.nl. Mobiel: 06 537 869 19

Esmée Pater (regio's ValleiVeluwe/Stedendriehoek)
pater@vno-ncwmidden.nl. Mobiel: 06 512 797 75

BouwendNL
Wilbert Schellens
w.schellens@bouwendnederland.nl. Mobiel: 06 831 785 56

Koninklijke Metaalunie
Toine Straatman
straatman@metaalunie.nl. Mobiel: 06 518 039 02

Evofenedex
Saskia Toor
s.toor@evofenedex.nl. Mobiel: 06 506 657 47

TLN
Wessel Deelstra
wdeelstra@tln.nl. Mobiel: 06 512 501 48

Techniek Nederland
Berthold van Benthem
b.vanbenthem@TechniekNederland.nl. Mobiel: 06 121 354 94

FME
Sjoerd Keijser
sjoerd.keijser@fme.nl. Mobiel: 06 110 283 20

BOVAG
Hannie Stappers
hanniestappers@bovag.nl. Mobiel: 06 536 731 27

HISWA-RECRON
Stijn Boode
s.boode@hiswarecron.nl. Telefoon: 033 303 97 23

InRetail
David Lansen
dlansen@inretail.nl. Mobiel: 06 160 724 32

KHN
Jan-Willem van der Straaten
jw.vanderstraaten@khn.nl. Mobiel: 06 53392927

Utrecht, maart 2021

Aan de collegevormende partijen,

De drukke tijd van de gemeenteraadsverkiezingen is voorbij en nu begint de periode om met de gekozen partijen een coalitieakkoord op te stellen. In het kader daarvan vraag ik graag uw aandacht voor Fairtrade. Dit doe ik namens het bestuur van de Stichting Fairtrade Gemeente Nederland.

Ons kabinet roept in het regeerakkoord op tot “naar elkaar omzien”. Gemeenteraden moeten natuurlijk omzien naar alle inwoners binnen hun grenzen, maar daarbuiten hebben ze eveneens veel invloed. De coronapandemie heeft laten zien dat we wereldwijd nauw met elkaar verbonden zijn. We kwamen in actie om de meest kwetsbaren te helpen. Dit doen we nu ook voor Oekraïne.

Wereldwijde verbondenheid komt ook tot uiting in aankopen die we dagelijks doen. Die bieden een kans tot omkijken naar de makers, van bijvoorbeeld koffie, thee en bananen. Want de prijs die wij betalen, bepaalt het leven van de maker. Fairtrade staat voor eerlijke handel. Rechtvaardige prijzen voor boeren in ontwikkelingslanden zijn voor iedereen van belang. Mensen die in hun eigen land een leven in welzijn kunnen opbouwen zijn niet langer van hulp afhankelijk en hoeven hun geluk niet elders te zoeken. Boeren die een fatsoenlijke prijs ontvangen kunnen zich klimaatvriendelijke landbouw veroorloven. Omzien naar elkaar is dus niet meer dan normaal.

Er is een breed scala aan manieren waarop gemeenteraden kunnen omzien naar mensen buiten hun gemeentegrenzen. Ten eerste kunnen gemeenten zorgen voor een duurzaam inkoopbeleid. Gemeenten kopen jaarlijks voor miljoenen euro’s in en hebben daarmee veel invloed. Daarnaast kunnen ze groepen burgers die in actie komen voor een betere wereld motiveren en ondersteunen zoals de Fairtrade Gemeente campagne. Fairtrade Gemeenten leveren een belangrijke bijdrage aan duurzame armoedebestrijding. Momenteel zijn er ruim 70 gemeenten bij ons aangesloten; zij dragen met trots de titel Fairtrade Gemeente. Kernteams van vrijwilligers in Fairtrade Gemeenten dragen het belang van eerlijke handel uit. Daarnaast sporen zij bedrijven aan Fairtrade producten in hun aanbod op te nemen.

Uw gemeente is (nog) geen Fairtrade Gemeente en we vragen u zich bij ons aan te sluiten en in het coalitie- of raadsakkoord af te spreken dat u zich hiervoor gaat inzetten. Dat kan bijvoorbeeld door het opnemen van de volgende tekst:

> *“De gemeente hanteert ‘fair trade’ als principe bij het inkoopbeleid en we worden Fairtrade Gemeente. Daarmee dragen we bij aan 10 van de 17 Sustainable Development Goals."*

We hopen dat, mede dankzij u, ook uw gemeente binnen afzienbare tijd Fairtrade Gemeente wordt.

Met vriendelijke groet,
Namens het bestuur Stichting Fairtrade Gemeente Nederland

Karin van Breda
Campagnecoördinator Fairtrade Gemeente

BIJLAGE

Ter toelichting noemen we hieronder de criteria waaraan een gemeente moet voldoen om voor het predicaat Fairtrade Gemeente in aanmerking te komen:

1. Er is een lokaal kernteam met mensen uit verschillende sectoren van de samenleving, waaronder een vertegenwoordiger van de gemeente. Het kernteam toont aan dat de gemeente aan de criteria voldoet en stelt ook daarna jaarlijks een verantwoording op om de titel te behouden.
2. De gemeente spreekt zich uit voor Fairtrade en koopt Fairtrade producten in. De gemeenteraad en de verschillende gemeentelijke afdelingen nemen Fairtrade op in hun beleid en handelen hiernaar.
3. In de plaatselijke winkels worden eerlijke producten verkocht en de plaatselijke horeca serveert Fairtrade producten. Beide laten ook duidelijk zien dat zij een Fairtrade aanbod hebben. Het minimaal te behalen aantal Fairtrade producten in winkels en horeca wordt bepaald door het aantal inwoners van de gemeente.
4. Maatschappelijke organisaties (zoals scholen, kerken en verenigingen) en bedrijven gebruiken Fairtrade producten. Zij organiseren activiteiten (samen met het lokale kernteam) om de kennis over en de betrokkenheid bij Fairtrade te vergroten.
5. Het kernteam zorgt ook voor lokale publiciteit rond de campagne om daarmee consumenten te stimuleren (meer) Fairtrade producten aan te schaffen en te gebruiken.
6. Er is sprake van een aantoonbare inzet om samen met organisaties en ondernemers de realisering van de Sustainable Development Goals dichterbij te brengen.

Versie 1 april 2022

Lange termijnagenda raad

Planning	Onderwerp	Toelichting
8 febr 22	Adviesrecht en participatie onder de Omgevingswet	
	~~Evaluatierapportage voortgang uitvoeringsagenda Rozendaal energieneutraal 2050~~	Is raadsinformatiebrief
	Regiovisie Samenwerking en opdrachtgeverschap Zorg	Was gepland voor de raad van 14-12-21
	Principeplan Veluwezoom	Alleen behandeling in de commissie op 8 feb, besluitvorming op 22 feb (uitwerking besluit raadsvergadering 2 november 2021)
	Structurele taakinvulling Sociaal domein	Was gepland voor de raad van 14-12-21
22 febr. extra raadsver-gadering	Digitale Agenda	Het betreft een nieuw/geactualiseerd voorstel, aanvullend op het besluit van de raad in de vergadering van 14 december 2021
	Principeplan Veluwezoon	Uitwerking besluit raadsvergadering 2 november 2021
	Partiële herziening Bestemmingsplan Dorpsschool Rozendaal	Was onder voorbehoud gepland voor de raad van 8-2-22
	Krediet planschade Dorpsschool Rozendaal	
28 mrt 22	Laatste raadsvergadering in oude samenstelling	
	Onderzoek geloofsbrieven nieuw gekozen leden	
	Afscheid vertrekkende raadsleden	
30 mrt 22	Installatie nieuwe raad	
19 apr 22	Beschermd Wonen: Kadernotitie vervolg Samen aan Zet	Was gepland voor de raad van 8-2-22 en 28-3-22
31 mei 22	Jaarrekeningen en begrotingen diverse samenwerkingsverbanden (VGGM, ODRA, BVO DRAN, MGR SD CG, Gelders Archief), GMRAN (incl. opgave-agenda)	Zienswijzeprocedure
	Meerjarenplan wegen	Was gepland voor raad 19 april 2022
	Groenvisie 2022-2026	Was gepland voor raad 19 april 2022
	Milieuprogramma 2022-2023	

Versie 1 april 2022

Planning	Onderwerp	Toelichting
5 jul 22	1e Turap	
	Jaarrekening	
	Masterplan Veluwezoom	
12 jul 22	Kadernota (+ algemene beschouwingen)	
27 sep 22	Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2022 – 2026	
	Onderzoek Toekomst Gemeentewerf	
1 nov 22	Begroting 2023	
13 dec 22	2e Turap	
	Bestuursbrief Interimcontrole 2022	
	Integraal veiligheidsplan	
	Nieuwe belastingverordeningen	
	Evaluatie verkeersmaatregelen Kerklaan/Beekhuizenseweg	
	Reglement van Orde en Commissieverordening	

Versie 1 april 2022

Raadsinformatiebijeenkomsten (Openbaar tenzij ander aangegeven)

11-1-22	Contra expertise/second opinion Digitale Agenda	Niet openbaar, digitaal, 20:00 uur
26-1-2022	Webinar VGGM Covid 19 c.a.	Regionaal, definitieve uitnodiging volgt
27-1-2022	Jaarlijkse bijeenkomst Scholengroep Veluwezoom met raadsleden Rheden en Rozendaal	Intergemeentelijk, tijd en locatie n.t.b.
5-4-22	Introductieavond nieuwe raads- en commissieleden	Lokaal
6-4-22	Bijeenkomst Masterplan Veluwezoom: Theothorne Dieren Calunaplein 77	Rheden en Rozendaal 19:30 uur
7-4-22	1e raadsontmoeting 2022 Groene Metropool Regio	Regionaal
9-5-22	Digitale Raadsinformatiebijeenkomst MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland (MGR SDCG)	Regionaal (keuze tussen 9 en 12 mei)
9-5-22	Raadsinformatiebijeenkomst VGGM Jaarrekening en Begroting 2023	Regionaal, kazerne Arnhem, 18:30 uur
12-5-22	(fysieke) Raadsinformatiebijeenkomst MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland (MGR SDCG)	Regionaal (keuze tussen 9 en 12 mei)
13-5-22	Informele kennismakingsmiddag Raad, college en organisatie	Lokaal
17-5-22	Raadsinformatiebijeenkomst VGGM Jaarrekening en Begroting 2023	Regionaal, n.t.b.
23-5-22	Eerste vergadering regio-agendacommissie GMR	Regionaal
2-6-22	Onder voorbehoud: Consulterende bijeenkomst over concept regio-agenda GMR	Regionaal
7-6-22	Raadsinformatiebijeenkomst VGGM Jaarrekening en Begroting 2023	Regionaal, n.t.b.
10-6-22	Regio Evenement GMR	Regionaal
21-6-21	Controlecommissie: Bespreking accountantsverslag Jaarrekening 2021	Lokaal, 19:00 uur
21-6-21	Technische bespreking kadernota 2023-2026	26Lokaal, 20:00 uur
19 9-22	Raadsontmoeting 2022 Groene Metropool Regio	Regionaal

Versie 1 april 2022

Factsheet

FACTSHEET ROZENDAAL

JAAR 2021

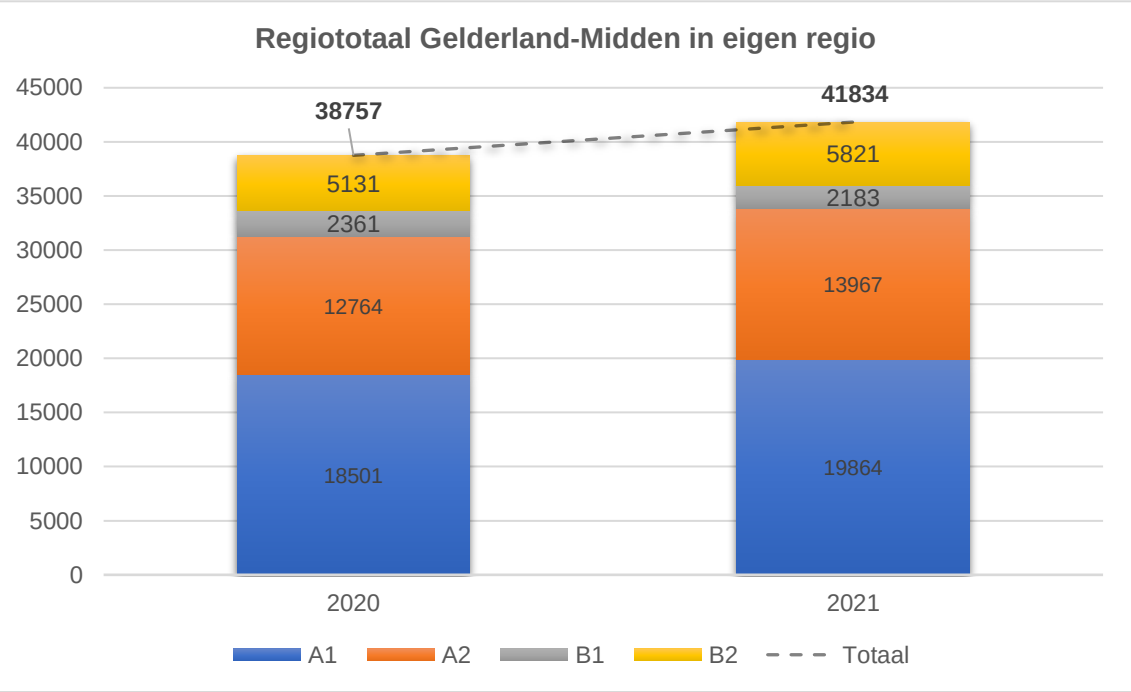
16-02-2022

Disclaimer:
Ambulancezorg Gelderland-Midden is onderdeel van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden. De prestatienorm van 95% geldt nadrukkelijk voor de prestatie in de gehele regio en niet per woonkern. Gebruik van de inhoud ervan door anderen dan de geadresseerde is niet toegestaan. Openbaarmaking, vermenigvuldiging en verspreiding van dit document is niet toegestaan.

Ambulancezorg
Gelderland-Midden

Regio Gelderland-Midden

In totaal werden in het jaar 2021 41.834 ritten verreden door Ambulancezorg G-M in de regio Gelderland-Midden. In 2020 waren dit 38.157 ritten. In de onderstaande grafiek is dat weergegeven met aantallen ritten per urgentiecategorie.

Hieronder is inzichtelijk gemaakt hoe lang een ambulance er in 2020 en 2021 gemiddeld over deed om bij de patiënt te komen. Dit is een grafiek van de *gemiddelde* responstijd naar een gemeente. De responstijd wordt gemeten vanaf het moment dat de telefoon wordt opgenomen op de meldkamer ambulancezorg tot en met het moment dat de ambulance bij de patiënt is. De grafiek betreft alleen A1-ritten.

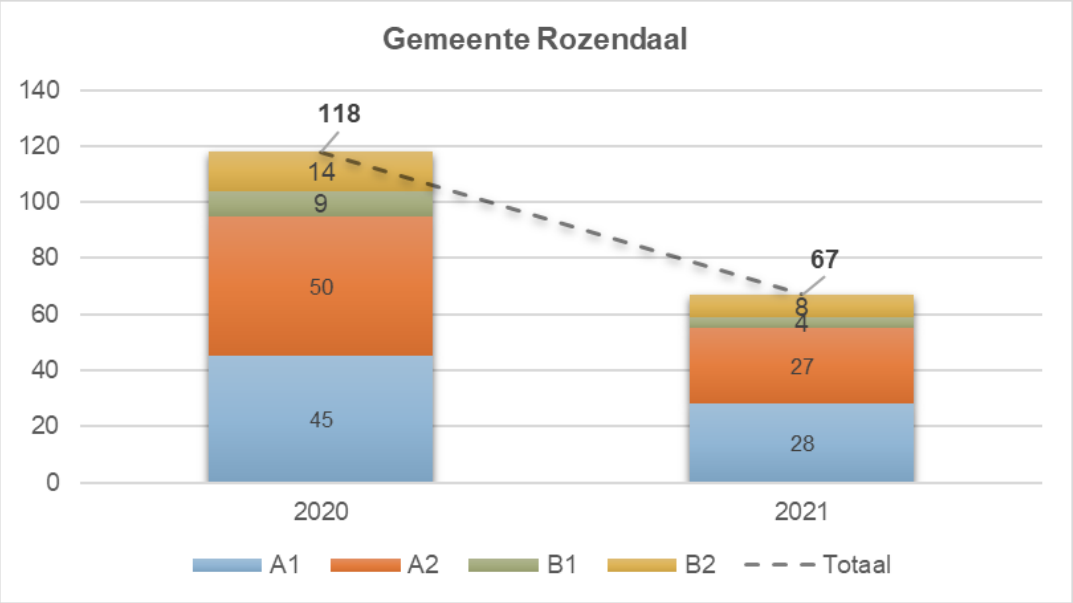
Gemiddelde responstijd		
Gemeente↓	2020	2021
Arnhem	8:52	9:11
Barneveld	9:52	10:12
Doesburg	11:30	11:56
Duiven	10:26	10:28
Ede	9:19	9:25
Lingewaard	11:00	11:27
Nijkerk	12:37	12:42
Overbetuwe	10:26	10:33
Renkum	10:31	10:49
Rheden	9:33	10:12
Rozendaal	10:23	10:54
Scherpenzeel	12:48	12:46
Wageningen	10:12	10:53
Westervoort	9:18	9:55
Zevenaar	9:48	10:24

In de tabel hieronder is inzichtelijk gemaakt hoeveel procent van het aantal A1-ambulanceritten per gemeente bij de patiënt was binnen 15, 16, 17 en 20 minuten, gemeten over geheel 2021.

	<15 min	**<16 min**	**<17 min**	**<20 min**
Arnhem	96,1%	97,3%	98,2%	99,2%
Barneveld	88,2%	91,0%	93,5%	97,9%
Doesburg	84,8%	89,8%	92,4%	96,9%
Duiven	94,0%	95,9%	96,9%	98,7%
Ede	92,7%	95,0%	96,5%	98,9%
Lingewaard	86,7%	90,2%	93,8%	98,8%
Nijkerk	82,9%	89,4%	92,9%	97,8%
Overbetuwe	90,2%	94,2%	96,2%	98,8%
Renkum	87,0%	91,2%	94,4%	98,3%
Rheden	88,8%	91,2%	93,3%	97,4%
Rozendaal	92,9%	92,9%	92,9%	92,9%
Scherpenzeel	85,2%	90,3%	94,0%	98,1%
Wageningen	91,6%	93,9%	94,7%	97,9%
Westervoort	94,2%	96,5%	98,2%	98,8%
Zevenaar	87,2%	89,5%	92,1%	95,8%
Regio	*91,1%*	*93,7%*	*95,6%*	*98,4%*

Gemeente Rozendaal: grafieken

In de onderstaande grafiek is weergegeven hoeveel ambulanceritten er per ritsoort werden verreden in 2021 in de gemeente Rozendaal. De ritten die buurregio's hebben verreden, zijn hierin niet meegenomen. In de gemeente Rozendaal werden in 2021 67 ritten verreden. In dezelfde periode werden in 2020 118 ritten verreden.

Gemeente Rozendaal: Tabellen

De aantallen ritten in de onderstaande tabel zijn gebaseerd op het aantal ritten dat meetelt voor de prestatie. Geannuleerde ritten en afgebroken ritten tellen niet mee in de prestatie en zijn daarom niet meegenomen.

Invloed COVID-19
Het regionale prestatiecijfer in Gelderland-Midden laat in 2021 een daling zien die wederom verklaard kan worden door COVID-19 gerelateerde ritten. De aanrijtijd van ambulances bij corona gerelateerde ritten werd o.a. vertraagd doordat medewerkers voorafgaand aan de rit nog beschermingsmiddelen moeten aantrekken. Dit kost 2 tot 3 minuten en kan niet bij de 15-minuten norm worden opgeteld. Daarnaast waren ambulances langer bezet doordat de overdracht in ziekenhuizen langer duurde, ambulancemedewerkers de ambulance moesten reinigen en hun beschermingsmiddelen weer moesten uittrekken. Door het toegenomen aantal ritten waren bovendien meer ambulances gelijktijdig onderweg.

Prestatie in 2021
De onderstaande tabel laat zien hoeveel A1- en A2-ritten in 2021 werden verreden, inclusief het prestatiecijfer voor de gemeente. Voor A1-ritten geldt een streeftijd van 15 minuten, voor A2-ritten geldt een streeftijd van 30 minuten. Indien er sprake van is, wordt ook het totaal aantal ritten van andere RAV's (buren) in de betreffende gemeente weergegeven.

Gemeente	Aantal A1	26	A1%	Aantal A2	A2<30min	A2%
Rozendaal	28	26	92,9%	27	27	100,0%
Burenhulp	0	0	##########	0	0	##########
Totaal	*28*	*26*	*92,9%*	*27*	*27*	*100,0%*

Ambulancezorg Gelderland-Midden
is onderdeel van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden

Ambulancezorg Gelderland-Midden
Postbus 5364
6802 EJ ARNHEM
T 0800 8446 000
E ambulancezorg@vggm.nl
I www.vggm.nl

Ambulancezorg
Gelderland-Midden

ALS patients connected

INGEKOMEN
04 APR. 2022
NR:

Bilthoven, 28 maart 2022

Gemeente Rozendaal
T.a.v. alle Fractieleiders via Griffie Gemeenteraad
Postbus 9106
6880 HH VELP GLD

Betreft: ALS protocol ter verbetering uitvoering Wmo

Geachte mevrouw / heer,

ALS Patients Connected, de ALS-patiëntenvereniging, wordt regelmatig benaderd door leden en lotgenoten die grote problemen hebben met de wijze waarop ze geholpen worden door de Wmo (gemeente). Niet zelden worden ze tot wanhoop gedreven. Na de diagnose die de grond onder de voeten van de patiënt en het gezin weg slaat, komt dan een nieuwe onverwachte lijdensweg: Het regelen van de Wmo ondersteuning en hulpmiddelen.

Dit is heel triest, temeer omdat het eenvoudig veel beter kan. Daarom hebben we het **ALS-protocol voor de uitvoering van de Wmo** opgesteld.

Het is zonder meer in te voeren binnen de beleidsruimte die de gemeente heeft.

Alleen de praktijk wijst uit dat daarvoor wel politieke betrokkenheid en bestuurlijk commitment noodzakelijk is.

Het is te downloaden vanaf onze website met deze link:
https://www.alspatientsconnected.com/als-protocol/

Het ALS-protocol lost niet alleen de problemen op die er nu in veel gevallen zijn. Maar het zorgt ook voor **kostenbesparingen bij de uitvoering.**

De invoering is dus goed voor de cliënten en de gemeente!

Postadres: Merellaan 16, 3722 AL Bilthoven |E-mail: info@alspatientsconnected.com
| Fiscaal id.nr.: 8544.64.797 | ANBI-status: sinds 2015

Wij doen een dringend beroep op uw verantwoordelijkheid om er voor zorg te dragen dat de implementatie van het ALS -protocol door de nieuwe wethouder Sociaal Domein wordt opgenomen in het Collegeakkoord voor de komende bestuursperiode.

Op deze wijze draagt u bij aan de noodzakelijke politieke betrokkenheid en het bestuurlijk commitment.

Mocht u hierover vragen hebben, dan beantwoorden we die vanzelfsprekend graag.
Ook voor een algemene toelichting zijn we aanspreekbaar.
Dossierhouder johan@meijerhof.nl (088 – 33 222 33) of via het verenigingssecretariaat.

Vanuit onze vereniging ondersteunen we de implementatie ook door de ALS-teams vanuit de regionale revalidatie organisaties en de betreffende Wmo-gemeenten bij elkaar te brengen.

Met vriendelijke groeten,

Conny van der Meijden
Secretaris

ALS Patients Connected

conny@alspatientsconnected.com

Johan Meijerhof

Lid patiënten adviesraad APC | Dossierhouder Wmo -Zvw

ALS Patients Connected

johan@meijerhof.nl

Apeldoorn, 25 maart 2022

Geachte (in)formateur,

De Veluwe is het sterkste regionale merk van Nederland, ons grootste natuurgebied én Nederlands meest populaire binnenlandse vakantiebestemming. Maar dat merk benutten kan alleen als we ons ook gezamenlijk hard maken voor de grote opgaven op de Veluwe. Samenwerking is noodzakelijk en met de Veluwe op 1 samenwerking hebben we die samenwerking de afgelopen jaren met elkaar vormgegeven.

De gemeenteraadsverkiezingen zijn achter de rug, en u als informateur kunt aan de slag met de coalitievorming in uw Veluwse gemeente. Een cruciaal moment, ook voor de toekomst van de Veluwe op 1-samenwerking. Want samen staan we voor de vraag hoe we de Veluwe op 1-samenwerking verder brengen en structureel kunnen borgen. Hoe brengen we de samenwerking op een hoger plan, op die manier dat gemeenten werk uit handen wordt genomen terwijl de zeggenschap bij de gemeente blijft? Dat doen we door te verbinden, koppelkansen te vinden en de Veluwe te positioneren op het landelijke toneel. En daarbij effectiviteit en efficiëntie na te streven. Alleen op die manier hebben we gezamenlijk baat bij het sterke merk.

En daar hebben we u en uw onderhandelingspartners bij nodig. Om als samenwerking verder te gaan, is het immers noodzakelijk om onze samenwerking te borgen in gemeenteland. Idealiter zien we straks in alle gemeentelijke bestuursakkoorden het belang van de Veluwe én de Veluwse samenwerking terug. Voor een goede samenwerking is commitment van alle partijen noodzakelijk. De samenwerking is vrijwillig, maar niet vrijblijvend, ook niet op het financiële vlak. Om de samenwerking te kunnen voortzetten en uitbouwen, is een hogere bijdrage vanuit de gemeenten nodig. Daarover komen we op een later moment bij u terug. Voor nu kunt u ons vooral helpen door de samenwerking een plek te geven in uw coalitieakkoord.

Om ons verzoek kracht bij te zetten bieden we u met dit schrijven ons position paper aan, waarin we uitleggen wat de Veluwe op 1-samenwerking brengt. U vindt in dat position paper ter inspiratie ook een eerste aanzet voor de coalitieakkoorden:

Ons prachtige natuurgebied en toeristische toplandschap midden op de Veluwe trekt dagelijks duizenden bezoekers van heinde en verre. Als gemeente(n) op de Veluwe werken we samen om zowel de kostbare Veluwse natuurwaarden alsmede de ontwikkeling van toeristische economie mogelijk te maken. Dat kunnen we niet alleen. Daarom zetten we in op voortzetting en verdieping van de samenwerking op de Veluwe, zoals vastgelegd in de VeluweAgenda 2030. Samen maken we de Veluwe.

Aan u de vriendelijke vraag of u dit position paper en de voorzet zou willen delen en het onderwerp ‘Veluwe samenwerking’ op de onderhandelingstafel zou willen leggen. Daarbij begrijpen we dat die gesprekken aan een formatietafel soms lang kunnen duren. Daarom sturen we ook wat Veluwse lekkernijen én vindt u op www.veluweop1.nl een kort filmpje waarin we een aantal

belanghebbenden hebben gevraagd om onze oproep te steunen. Neem een wolfje en deel het belang van de Veluwe.

Dit verzoek doen wij aan alle (in)formateurs van de gemeenten die betrokken zijn bij de Veluwe op 1-samenwerking.

Hoogachtend,

Willem Bijleveld
Voorzitter VeluweAlliantie

Zet de Veluwe op 1!

De Veluwe op 1-samenwerking. Een samenwerking die noodzakelijk is om het sterke merk Veluwe beter te benutten. Dat is immers het meest sterke regionale merk van Nederland, ons grootste natuurgebied én Nederlands meest populaire binnenlandse vakantiebestemming. Maar dat merk benutten kan alleen als we ons ook gezamenlijk hard maken voor de grote opgaven op de Veluwe, bijvoorbeeld als het gaat over de balans tussen natuur en recreatie, en leefbaarheid en economie.

De Veluwe op 1-samenwerking is een samenwerking van ondernemers en overheid, en van provincie en gemeenten. En op die gemeente, specifiek u als (aankomend) gemeenteraadslid of (nieuwe) wethouder, richt dit paper zich. Want samen staan we voor de vraag hoe we de Veluwe op 1-samenwerking verder brengen en structureel kunnen borgen. Hoe brengen we de samenwerking op een hoger plan, op die manier dat u werk uit handen wordt genomen terwijl de zeggenschap en regie bij u als gemeente blijft? Dat doen we door te verbinden, koppelkansen te vinden en de Veluwe te positioneren op het landelijke toneel. En daarbij effectiviteit en efficiëntie na te streven. Alleen op die manier hebben we gezamenlijk baat bij ons sterke merk.

Agenderen: Inspireren en aanjagen

Alle Veluwse gemeenten willen de Veluwse natuur, economie en samenleving behouden en versterken. De Veluwse gemeenten hebben daarbij een belangrijke rol op tal van terreinen; natuurbehoud, toerisme, woningbouw of stikstofreductie. Opgaven die de gemeentegrenzen overstijgen en waarvan de complexiteit alleen maar toeneemt. Temeer nu de komende jaren essentieel worden voor de Veluwe met een aanstaande miljardeninvestering in natuurherstel door een nieuw kabinet, door grote opgaven als stikstof én door een groeiende toerismebranche. De Veluwe-op-1 samenwerking heeft daarbij de belangen van de Veluwe als geheel in beeld en heeft die overkoepelende Veluwse opgaven uitgewerkt in de VeluweAgenda 2030. Een agenda die is gericht op behoud en herstel van natuur en het bieden van kwalitatieve recreatie, met aandacht voor de bewoners. En die noodzakelijk is met het oog de vele opgaven waar we met de Veluwe voor staan: de biodiversiteit blijft achteruit gaan, de stikstofdepositie op het gebied is veel te hoog, de recreatiedruk op de Veluwe wordt groter, de bereikbaarheid van dorpskernen, attracties, activiteiten en verblijf is onder de maat.

Als Alliantie staan we sterker en is het veel gemakkelijker om als inspirator en aanjager de Veluwe te agenderen bij (omliggende) gemeenten, provincies en het Rijk. Dat is ook gebleken in de afgelopen jaren. Zo hebben we in het voorjaar van 2020 na uitvoerige inspanningen vanuit Veluwe op 1 en het programma Vitale Vakantieparken de Regiodeal Veluwe toegekend gekregen. Dat is een Rijkserkenning voor de Veluwse samenwerking en geeft ons de mogelijkheden onze uitvoeringsagenda versneld uit te voeren. Dat gaat om een bedrag van € 12,5 miljoen van het Rijk plus aanvullende cofinanciering vanuit de provincie Gelderland waarmee in totaal een omzet van bijna € 44 miljoen euro is gemoeid. Natuurlijk bundelen we ook weer onze krachten om als Veluwe een nieuwe Regiodeal voor elkaar te krijgen.

De gezamenlijke agendering vertaalt zich ook in andere deals, bijdragen en subsidies die de

afgelopen jaren zijn binnengehaald. Vanuit de provincie gaat het om een bedrag van ruim € 6 miljoen voor ons meerjarig uitvoeringsprogramma Voor het regioplan Veluwe Remembers heeft de provincie een bedrag van € 1 miljoen in 2020 beschikbaar gesteld, en het Vfonds € 200.000. Met die twee bedragen opgeteld zijn er voor dat regioplan 40 grotere en 130 kleine projecten ondersteund, waaronder bijvoorbeeld het informatiecentrum Apeldoornsche Bosch. Ook is er onlangs voor het Masterplan IIsselvallei additionele financiering via het stimuleringsfonds toegekend.

Voor ons partnerprogramma Vitale Vakantieparken geldt dat de afgelopen jaren meer dan 20 miljoen euro extra naar de Veluwse vakantieparken is gehaald. Van de provincie Gelderland voor de Ontwikkelingsmaatschappij Vitale Vakantieparken, van het Rijk en de provincie voor de Regiodeal Veluwe, van het Rijk voor het project Ariadne en voor projecten vanuit de nationale Actie-agenda Vakantieparken. Dit naast de investeringen die door de gemeenten zelf zijn gedaan natuurlijk.

Ontzorgen: efficiency creëren zonder bevoegdheden uit handen te nemen
Naast agenderen, creëert de samenwerking ook efficiency door bepaalde overkoepelende Veluwe-aspecten uit handen te nemen, zonder dat u daarbij de beslissingsbevoegdheid verliest. Het gaat dan om het in stand houden en versterken van natuur, landschap en erfgoed, de excellente gastvrijheid in een gezonde vrijetijdseconomie en de betrokkenheid van bewoners. Daarbij is het uitgangspunt dat er geen bevoegdheden worden overgenomen. Voor activiteiten die uw gemeentegrenzen of u financieel raken, leggen we besluiten aan u voor en houdt u de regie. Tegelijkertijd wordt er wél ontzorgd. Dat is efficiënt en levert schaalvoordeel op, juist ook op het personele vlak in een tijd van hoge werkdruk en personeelsschaarste.

Concreet kunt u dan denken aan de ontwikkeling van onze vijf ‘Poorten van de Veluwe’, waar Nunspeet er één van is. Het huidige transferium in Nunspeet ondergaat de komende jaren een upgrade, zodat het een gastvrije ontvangstlocatie wordt en een startpunt om de Veluwe op een duurzame manier te bezoeken. Verder is er het Routebureau Veluwe. Dat Routebureau houdt zich bezig met de totstandkoming van routes en kaarten en de komst van een wandel- en ruiter- en men- en mountainbikenetwerk, en zorgt daarbij voor bebording, digitalisering en duurzame instandhouding. Concreet betekent dit dat er inmiddels 600 kilometer Ruiter- en Mennetwerk Veluwe is aangelegd, 60 kilometer Mountainbikenetwerk en 225 kilometer Wandelnetwerk. De komende jaren volgt nog een forse uitbreiding en het bestaande fietsknooppuntensysteem wordt met thematische routes verrijkt. Daarnaast kunt u denken aan de bezoekersmonitor van Visit Veluwe, waarmee we monitoren hoe we bezoekers het beste kunnen spreiden. Ook aan duurzame mobiliteit wordt gedacht. Zo plaatsen we laadpalen voor elektrische auto’s in samenwerking met ParkNCharge en zetten we in 2021 de coöperatie Veluwe DeelFiets op met verschillende Veluwse ondernemers voor een netwerk van deelfietsen.

Ondersteuning is noodzakelijk, juist nu
Om deze agenda ook daadwerkelijk te kunnen uitvoeren en u als gemeenten die ontzorging te kunnen bieden, is ondersteuning aan de samenwerking cruciaal. Het is een investering die bij uw verantwoordelijkheid hoort. Als Alliantie gezamenlijk hebben we meer invloed. Maar dat vraagt om een inzet van iedereen om ons ook als gezamenlijke alliantie te blijven organiseren, alleen dan kunnen we effectief werken aan de Veluwe. We kunnen het ons niet veroorloven om de samenwerking als vrijblijvend te beschouwen en hebben uw steun daarbij nodig, ook op het financiële vlak. En dat brengt ons op de actualiteit.

Gemeenten staan aan de vooravond van gemeenteraadsverkiezingen en coalitievorming. Als samenwerking willen we ook na die coalitievorming verder! En daarvoor is het noodzakelijk om de

samenwerking te borgen in gemeenteland. Idealiter zien we straks in alle gemeentelijke bestuursakkoorden het belang van de Veluwe én de Veluwse samenwerking terug. Een eerste aanzet:

“Ons prachtige natuurgebied en toeristische toplandschap midden op de Veluwe trekt dagelijks duizenden bezoekers van heinde en verre. Als gemeente(n) op de Veluwe werken we samen om zowel de kostbare Veluwse natuurwaarden alsmede de ontwikkeling van toeristische economie mogelijk te maken. Dat kunnen we niet alleen. Daarom zetten we in op voortzetting en verdieping van de samenwerking op de Veluwe, zoals vastgelegd in de VeluweAgenda 2030. Samen maken we de Veluwe.”

Geachte gemeenteraad van Rozendaal,

Van harte gefeliciteerd met uw zetel in de raad van Rozendaal! De afgelopen maand hebben door heel Nederland bijna 14.000 inwoners hun raad opgeroepen om de fietsveiligheid te vergroten in hun gemeente! Zo ook voor uw gemeente; Rozendaal.

Voor Rozendaal waren dat 14 inwoners. De volledige brief kunt u hieronder vinden. Ook hebben sommige inwoners een voorkeur aangegeven voor een topprioriteit. Deze verdeling ziet u hieronder:

- Snelheidsverschillen tussen auto's en fietsers verkleinen, onder andere door een maximumsnelheid van 30 km/u in de bebouwde kom breed in te voeren: 8
- Veilige fietsroutes naar school maken: 0
- Fietspaden beter inrichten om valpartijen te voorkomen: 1
- Er voor zorgen dat iedereen veilig in het donker kan en durft te fietsen: 2

Naast deze thema's werkt de Fietsersbond aan tal van andere dossiers, zowel landelijk als lokaal. Onze verkeersveiligheidstop 10 geeft een mooi overzicht van concrete acties die u als raadslid in gang kunt zetten: Onze top 10 van maatregelen die de verkeersveiligheid verbeteren - Fietsersbond
Onze lokale afdeling werkt ook hard aan plaatselijke thema's en gaat graag met u in gesprek. De contactgegevens kunt u hier vinden: Lokale afdelingen - Fietsersbond

We hopen dat u de komende jaren de fiets duidelijk op 1 zet in uw raadswerk!
Mochten er nog vragen zijn kunt u de lokale afdeling of ondergetekende contacteren.

Namens de 14 briefondertekenaars uit Rozendaal,
Hartelijke fietsgroet,

Beleidsadviseur Ruimte en Mobiliteit

Fietsersbond

De Fietsersbond zet zich in voor veilig en comfortabel fietsen en levert daarmee een bijdrage aan een leefbaar, gezond en actief Nederland én aan fietsgeluk voor iedereen!

Fietsersbond Landelijk Bureau
Nicolaas Beetsstraat 2a
3511 HE Utrecht
T 030 2918144

I http://fietsersbond.nl

De ondertekende brief:

Beste gemeenteraadsleden,

Gefeliciteerd met jullie nieuwe uitdagende functie in uw gemeente. Er is veel werk aan de winkel om de gemeente waarin ik woon veiliger te maken voor fietsers. Ik wil graag blijven genieten van het fietsen in mijn gemeente en daarom roep ik u op om:

- Snelheidsverschillen tussen auto’s en fietsers te verkleinen, max. snelheid van 30 km/u in de bebouwde kom
- Veilige fietsroutes naar school te maken
- Fietspaden beter in te richten om valpartijen te voorkomen
- Er voor te zorgen dat iedereen veilig in het donker kan en durft te fietsen

Door de fietser op 1 te zetten maakt u niet alleen het verkeer veiliger, maar draagt u ook bij aan een sociale, inclusieve gemeente met een gezonde leefomgeving. Fietsen is namelijk goedkoop, iedereen kan het, er is geen uitstoot en mensen die veel fietsen zijn gezonder. Ongeacht partijkleur, ideologie of overtuiging, de fietser op 1 maakt onze gemeente beter voor iedereen!

Met hartelijke groet,

Een bezorgde burger

Wat is de rol van de gemeenteraad bij de gemeentelijke watertaken? Volgens Stichting RIONED zeker voor beginnende raadsleden vaak een lastige vraag. Stichting RIONED is de koepelorganisatie in Nederland voor de goede zorg voor afvalwater, hemelwater en grondwater in steden en dorpen. In de vernieuwde website Rioolenraad.nl van Stichting RIONED staat die vraag over de rol en benodigde kennis centraal. Naast de vormgeving is ook de inhoud vernieuwd zoals meer aandacht voor droogte en de steeds grotere drukte onder en boven de grond. Helpt u mee om de site onder de aandacht van raadsleden te brengen?

De rol van de raad bij de gemeentelijke watertaken
De invulling van de gemeentelijke watertaken vraagt om keuzes door de gemeenteraad. En ook als een gemeenteraad die niet maakt, doet ze dat door ze aan anderen over te laten. Want hoeveel wateroverlast accepteert de gemeente? Hoe ver gaat de gemeente in de aanpak van droogte en hitte? Welke functies heeft het oppervlaktewater in de gemeente? En heeft de raad een voorkeur voor bepaalde maatregelen, ook als die meer geld kosten? Welke opgaven legt zij bij particulieren neer? Met Rioolenraad.nl bieden we gemeenteraadsleden inzicht in de keuzes die zij kunnen maken bij de gemeentelijke watertaken.

Inhoud website Rioolenraad.nl
Welke doelen streven we na bij de gemeentelijke watertaken en welke keuzes kunnen hierbij gemaakt worden? Op Rioolenraad.nl wordt dit uitgewerkt aan de hand van 4 doelen: Gezonde mensen en gezond water; Beperken gevolgen wateroverlast; Droogte en hitte; Schaarse ruimte optimaal benutten en Een heldere taakverdeling tussen gemeente en burger. Ook wordt ingegaan op wat daarvoor nodig is: Doordacht beleid; Vakmensen; De juiste informatie en Geld.

Help mee in de bekendheid
Wij stellen het bijzonder op prijs als u uw raadsleden op de hoogte brengt van Rioolenraad.nl. Wilt u meer weten of reageren op de inhoud van de website? Neem contact op per mail via info@rioned.org met Rob Hermans, programmamanager Stichting RIONED.

Met vriendelijke groeten,
directeur Stichting RIONED

kinder ombudsman
het beste besluit:
geef kinderen invloed

Retouradres: Postbus 93122, 2509 AC Den Haag

Aan de leden van de gemeenteraad

Betreft: Felicitatiebrief

Geachte leden van de gemeenteraad,

Gefeliciteerd met uw (her)benoeming tot gemeenteraadslid!
Als Kinderombudsman verheug ik me erop om samen met u te werken aan de verwezenlijking van de rechten van kinderen in uw gemeente. In een omgeving waar kinderrechten worden nageleefd, kunnen zij zich optimaal ontwikkelen tot zelfredzame, stabiele volwassenen.

Een belangrijk instrument om zo'n optimale omgeving voor kinderen in uw gemeente te creëren, is de zogenaamde kinderrechtentoets. Ik vraag u dan ook om in uw werk er bij de burgermeester en wethouders op aan te dringen deze toets toe te passen op al het voorgenomen beleid dat kinderen raakt.

Kinderrechtentoets en handreiking

Als Kinderombudsvrouw is mijn primaire taak om te bevorderen dat kinderrechten in het Europees- en Caribisch deel van Nederland worden nageleefd. Naleving van kinderrechten komt er in de kern op neer dat ontwikkelingsbelangen van kinderen voorop staan in wetgeving, beleid en beslissingen op individueel niveau. Kinderen hebben het recht hierop invloed te hebben en moeten gelijk behandeld worden. De ontwikkel-belangen van kinderen komen alleen tot hun recht als er integraal (vanuit alle levensdomeinen, zoals onderwijs, huisvesting en thuissituatie) naar het kind gekeken wordt.

Wij werken aan een stappenplan, waarmee vooraf kan worden bezien welke invloed voorgenomen beleid of wetgeving zal hebben op de verwezenlijking van kinderrechten in uw gemeente. Zodra dit stappenplan klaar is, informeer ik u daarover.

De Kinderombudsman heeft al een praktische handreiking ontwikkeld voor (gemeente)professionals. Daarmee kun je in vier stappen het belang van het kind in individuele beslissingen onderzoeken en meenemen in beslissingen die het betreffende kind raken. Of het nu gaat om de vraag wat een kind nodig heeft dat in armoede leeft of dat huisvestingsproblemen heeft, het stappenplan helpt professionals de (ontwikkel)belangen van het kind centraal te stellen en te komen tot integrale oplossingen.

Datum
5 april 2022

Onderwerp
felicitatiebrief

Ons nummer
1668791

Uw brief
-

Uw kenmerk
-

Contactpersoon
Laura van den Heuvel
T 070 850 69 62

Kinderombudsman
Bezuidenhoutseweg 151
2594 AG Den Haag

Postbus 93122
2509 AC Den Haag

T 070 356 35 63
info@kinderombudsman.nl
www.kinderombudsman.nl

De Kinderombudsman is onderdeel van de Nationale ombudsman

Tot slot

Ik wens u veel succes in uw functie als raadslid de komende jaren; er is veel te doen op het gebied van kinderrechten. Daarin trek ik graag samen met u op. Dit geldt ook voor mijn naaste collega de Nationale ombudsman, Reinier van Zutphen. Hij is ombudsman voor driekwart van alle gemeenten. Indien uw gemeente geen eigen ombudsvoorziening heeft, helpt hij volwassen burgers op weg als het misgaat tussen hen en uw gemeente. Bovendien helpt hij uw gemeente de dienstverlening te verbeteren. Zijn boodschap aan u, leest u hier.

Met vriendelijke groet,

Margrite Kalverboer
de Kinderombudsvrouw

met toiletten erbij worden uw inwoners en bezoekers blij

Beste gemeenteraadslid,

Gefeliciteerd met uw zetel en de verantwoordelijkheid voor het bestuur over uw gemeente voor de komende jaren! Eén van de taken van uw gemeente is het voorzien in (openbare) toiletten voor haar inwoners en bezoekers. Helaas is dat in uw gemeente nog niet goed geregeld: er zijn nog steeds onvoldoende openbare of opengestelde toiletten. Gelukkig kunt u daar als raadslid wat aan veranderen, wellicht geïnspireerd door goede voorbeelden:

2018

In 2018 sluit één op de twaalf gemeenten een **coalitieakkoord met daarin geld voor meer toiletten.** Zo maakt Den Haag vanaf dan structureel 150.000 euro per jaar vrij voor openbare toiletten.

2019

2019 is het jaar van de **initiatiefvoorstellen:** raadsleden in Amsterdam, Utrecht, Renkum en Pijnacker-Nootdorp stellen voor om de toiletnorm in hun gemeente te adopteren: **om de 500 meter een toilet in het centrum, drukke voetgangers- en verblijfsgebieden.** Hun collega's steunen die voorstellen overal (bijna) raadsbreed.

2020

In 2020 gaat de horeca op slot, en daarmee ook de toiletten voor winkelpubliek. Dit laat weer eens zien hoe afhankelijk we zijn van de horeca voor ons toiletbezoek. Maar: gemeenten als 's-Hertogenbosch, Groningen, Zwolle, Roermond, Alkmaar, Valkenburg aan de Geul en Nijmegen plaatsen tijdelijke toiletten, zodat winkelpubliek haar hoge nood kan verlichten.

2021

In 2021 lanceren we de toiletnorm voor de natuur: **om de 5 km een toilet langs wandelpaden en om de 25 km langs fietsnetwerken. Ook opent Zevenaar een droogtoilet.** De Maag Lever Darm Stichting en Natuurmonumenten krijgen een half miljoen euro van de Postcodeloterij om toiletten in natuurgebieden te plaatsen.

Dankzij deze en andere acties is het aantal toiletten in de HogeNood-app van zo'n 3600 toiletten begin 2018 ruimschoots verdubbeld naar 7500 begin 2022.

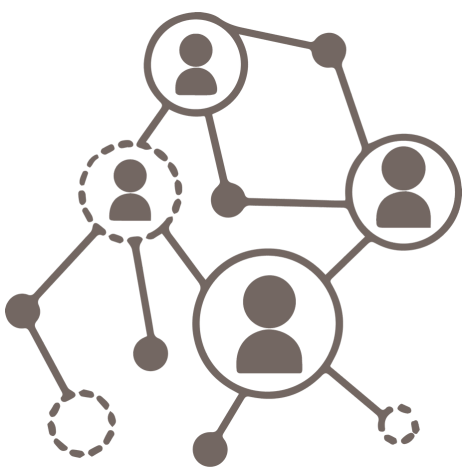
Dat is mooi, maar daarmee zijn we er nog niet, want:

- **Bijna 90% van de mensen heeft moeite een toilet te vinden** bij hoge nood. Acht op de tien Nederlanders heeft daarom weleens wildgeplast of -gepoept;
- Eén op de drie Nederlanders vindt dat zijn levenskwaliteit leidt onder het gebrek aan toiletten;
- **Bijna één op de vier mensen blijft soms tot regelmatig thuis** uit angst geen toilet te vinden. Bij vrouwen is dat

Kortom, beste raadslid: maak werk van toiletbeleid!
Breng het in bij het coalitieakkoord, dien een motie in of stel een amendement voor op de Kadernota. Hulp nodig? Mail dan naar ivothonon@mlds.nl of bel 06 37 33 37 93.

Stichting Stimuland presenteert PlattelandsPamflet

Zeven tips voor de nieuwe gemeenteraden

De behoeften en wensen van bewoners in het gebied zijn leidend
Neem mensen in het proces mee, niet de organisaties

Werk vanuit vertrouwen
Wees niet bang om het gesprek aan te gaan, investeer in samenwerking

Voer een leefbaarheidstoets in
Oplossingen en maatregelen zijn niet alleen technisch, financieel en juridisch van aard, kijk naar de sociale aspecten

Zorg voor een evenwichtige relatie tussen bewoners, markt en overheid
Bijvoorbeeld met een hybride aanpak in gebiedsprocessen

Geef mensen in het gebied regie
Sluit een raadsakkoord om democratie van onderop de ruimte te geven

Trek meer praktische mensen aan voor verandering
Heb lef en kies eens mensen die niet uit je eigen bubbel komen en staar je niet blind op ervaring en opleiding

Zorg zelf voor een nieuwe bestuurscultuur en kom afspraken na
Neem gemotiveerd besluiten en leg ze uit

Stimuland

Agenda Digitale Grondrechten en Ethiek 2022-2026

Van disbalans naar harmonie in een vernieuwde democratische rechtsstaat

Inhoud

Samenvatting *3*

1 Voorwoord *6*

2 Inleiding *8*

3 Ontwikkelingslijnen *13*
3.1 Verhoudig Inwoner-Overheid: de weg naar een meervoudige democratie *13*
3.2 Verhouding Overheid – Overheid: Versterking van de checks & balances *16*
3.3 Verhouding Overheid – Markt: Behoud grip op digitale soevereiniteit *20*

4 Methoden *24*

5 Speerpunten *28*

Colofon *31*

Samenvatting

Aanleiding

Toonaangevende instituten waarschuwen dat ontwikkelingen op het gebied van digitalisering de verhoudingen in onze samenleving fundamenteel veranderen – en in toenemende mate in disbalans brengen. Met de Agenda Digitale Grondrechten en Ethiek 2022-2026 leggen gemeenten gezamenlijk hun ambities vast voor wat betreft het beschermen van grondrechten en het borgen van publieke waarden in de informatiesamenleving. Deze agenda vormt, kortom, het fundament om de komende jaren te werken aan het beschermen van grondrechten en het borgen van publieke waarden bij de inzet van digitale technologieën.

Doelstellingen

De Agenda DGE kent 3 voornaamste doelstellingen:

1. Het versterken van kennis en kunde in de gemeentelijke organisatie op het gebied van ethische reflecties en afwegingen bij het gebruik van digitale technologieën;
2. Het stimuleren van en het regie geven aan de inspanningen die worden verricht om (digitale) grondrechten en publieke waarden te borgen bij de inzet van digitale technologieën;
3. Het ontwikkelen van een hernieuwde, brede interpretatie van privacy-vraagstukken. Van privacy als het te borgen grondrecht bij het gebruik van digitale technologieën naar één van de te borgen grondrechten.

Drie verhoudingen

De doelstellingen kennen deelgebieden, met binnen de deelgebieden verschillende ontwikkelingslijnen. De deelgebieden betreffen drie verhoudingen binnen de democratische rechtsstaat waarin digitale technologieën hebben bijgedragen aan een disbalans tussen verschillenden actoren. Binnen de drie verhoudingen staat steeds een oplossingsrichting centraal die verder uitgewerkt in ontwikkelingslijnen.

Verhouding Inwoner-Overheid: Werken naar een meervoudige democratie

Ontwikkelingslijn 1: Doorpakken met inwonerparticipatie
Door bij de inzet van digitale technologieën de participatie van inwoners te versterken, geven gemeenten hen meer invloed op hun dagelijkse leefomgeving en dragen gemeenten bij aan het vernieuwen van de balans in de verhouding inwoner-overheid.

Ontwikkelingslijn 2: Iedereen ervaart de voordelen van digitalisering
Gemeenten behouden aandacht voor digitale inclusie, waaronder toegankelijkheidsnormen en wettelijke kaders. Deze agenda zoekt zo de verbinding met andere initiatieven en agenda's rondom dit onderwerp.

Ontwikkelingslijn 3: De gemeenten als hoeder van hun gedataficeerde inwoner
Gemeenten zijn zich bewust van de politieke aard van de (lokale) digitale infrastructuur. Zij maken aan de voorkant ethische en politieke afwegingen bij de inzet van inwonerdata en doen dit altijd rechtmatig en doelmatig.

Verhouding Overheid-Overheid: Versterking van de checks & balances;

Ontwikkelingslijn 4: één transparante overheid
De inzet van digitale technologieën door gemeenten is transparant. Transparantie kent daarbij verschillende gradaties en is altijd een middel om controleerbaarheid, inzichtelijkheid en democratische verantwoording te faciliteren. Speciale aandacht gaat daarbij uit naar de versterking van controlerende organen als de gemeenteraad en de lokale rekenkamer.

Verhouding Overheid-Markt: Grip op digitale soevereiniteit.

Ontwikkelingslijn 5: Versterk de publieke regie op de digitale ruimte
Grote delen van de digitale ruimte zijn vormgegeven door commerciële partijen. Gemeente hebben een rol in het beschermen van de inwoners tegen de disruptieve effecten van deze ruimte. Tevens, waar zij zelf gebruik maken van deze ruimte voor het uitvoeren van gemeentelijke taken moet dit gebeuren aan de hand van duidelijke ethische en wettelijke kaders.

Ontwikkelingslijn 6: Voorwaarden stellen als opdrachtgever
Gemeenten nemen hun verantwoordelijkheid om de markt aan te sturen door als opdrachtgever voorwaarden te stellen die ervoor zorgen dat publieke waarden geborgd blijven bij de inkoop en ontwikkeling van nieuwe digitale technologieën die zij zelf inzetten.

Methoden

Tot slot geven drie methoden handelingsperspectief aan gemeenten en vormen zij een invulling van de verschillende manieren waarop, en domeinen waarbinnen, de VNG opereert. Zij geven dus invulling aan de vorm die de thema's van de ontwikkelingslijnen kunnen aannemen. Deze methoden zijn:

1. Bewustwording stimuleren over het belang van het afwegen van publieke waarden, ethische reflecties en het aan de voorkant kennen van de maatschappelijke impact bij het gebruik van digitale technologieën.
2. In de praktijk brengen van publieke waarden door deze te vertalen naar procesmatige stappen binnen de organisatie die voor elke (nieuwe) toepassingen van digitale technologieën gebruikt kan worden
3. Versterken van de relaties met andere overheidspartners om meer samen te werken op de thematiek van digitale grondrechten en zo dubbel werk te voorkomen, kennisdeling te versterken en eenduidige wet- en regelgeving op te stellen.

1. Voorwoord

We leven in de informatiesamenleving en haar vorm is in constante doorontwikkeling. Inwoner, overheid en markt bedienen zich van nieuwe digitale technologieën die de wijze waarop wij met elkaar interacteren op een fundamentele manier veranderen. Een veelgehoorde leus daarbij is: technologie is niet neutraal. Technologie wordt immers ontwikkeld, in die ontwikkelingen worden afwegingen en keuzes gemaakt, en daaruit volgen uitkomsten waarbij niet iedereen altijd precies evenveel belang heeft. Daarom is het aan de overheid om de belangen van inwoners te beschermen en publieke waarden te borgen bij de inzet van zulke nieuwe technologieën.

'Als bestuurder is er niets belangrijker dan het vertrouwen van inwoners. Bewoners van mijn gemeente vertrouwen erop dat de overheid haar zaken op orde heeft en hun belangen beschermt. Doordat digitalisering niet alleen de werkwijze van de gemeente verandert, maar ook de maatschappelijke opgaven waar zij aan werkt, staan wij in die beschermende rol voor een nieuwe complexiteit. De afstand tussen de leefwereld en de (digitale) systeemwereld is nog groot. Lang niet altijd weten overheden daarmee goed om te gaan, zoals we hebben gezien bij de Toeslagenaffaire. Zulke gebeurtenissen schaden het vertrouwen van inwoners in de overheid. Om dat vertrouwen te herstellen zijn extra inspanningen en initiatieven nodig die helpen in het beschermen van de grondrechten van inwoners en het borgen van publieke waarden. Dat is een opgave waarvoor alle overheidslagen aan de lat staan, zo ook gemeenten.' – Een bestuurlijke observatie

Gemeenten hebben het belang van recente technologische ontwikkelingen reeds erkend. In 2015 ontwikkelde de VNG namens hen de Digitale Agenda 2020 (DA2020), waarmee een impuls werd gegeven aan de inzet van digitale technologieën bij gemeenten. Waar bij de DA2020 nog een nadruk lag op techniek en infrastructuur, is dat in de recente Digitale Agenda Gemeenten 2024 (DAG2024) verschoven. Daarin staan drie pijlers centraal:

1. Mogelijk maken (de basis op orde),
2. Kansen benutten (in beleidsdomeinen van de overheid en in de economie) en
3. Duiden en reflecteren (van waarden en innovatie in de informatiesamenleving). Deze nieuwe digitale agenda koos expliciet het perspectief van

inwoners en ondernemers als uitgangspunt, en daarmee hebben gemeenten de beweging gemaakt van *informatie* naar *samenleving*.

Deze Agenda Digitale Grondrechten en Ethiek 2022-2026 vormt een nadere beleidsmatige invulling van de pijler *Duiden* en *reflecteren* uit de DAG2024. Gemeenten leggen hierin gezamenlijk hun ambities vast voor wat betreft het beschermen van grondrechten en het borgen van publieke waarden bij de inzet van digitale technologieën. Ook noteren zij hun actieplan om het vertrouwen van inwoners bij de inzet van digitale technologieën te behouden en te versterken. Deze agenda vormt, kortom, het fundament om de komende jaren te werken aan het beschermen van grondrechten en het borgen van publieke waarden bij de inzet van digitale technologieën.

Peter Snijders, waarnemend voorzitter VNG-commissie
Informatiesamenleving

2. Inleiding

'Kan er iets aan de hand zijn in de samenleving dat niet oplosbaar is met een beetje schaven aan de koopkrachtplaatjes en zorgtoeslagen? Kloppen onze systemen nog wel? Voelen mensen aan dat onze systemen niet vanzelfsprekend eerdere successen herhalen, bijvoorbeeld vooruitgang, gelijke kansen en werkzekerheid voor velen? Die vraag brengt ons bij het sociale contract waarop onze samenleving zich baseert.'[1] – Kim Putters, directeur Sociaal en Cultureel Planbureau

Digitalisering beïnvloedt welk nieuws we online lezen, hoe verkeer door de stad wordt geleid, hoe we contact met elkaar hebben, op wie we verliefd worden, welke muziek we luisteren, welk restaurant we bezoeken en welke producten we kopen. De digitaliserende samenleving is voelbaar, merkbaar en zichtbaar op alle vlakken van de gemeenschap. Gemeenten merken het als eerste wanneer inwoners op een andere manier in de samenleving komen te staan (denk aan maatschappelijke onrust en desinformatie). Het is dan ook niet voor niets dat gemeenten ethische commissies oprichten die zich over technologievraagstukken buigen (o.a. Enschede, Hilversum, Eindhoven), werken aan een sensorenregister (o.a. Apeldoorn, Nijmegen, Zwolle, G40 themagroep), audits plegen op de werking van algoritmen (Amsterdam) of unaniem als vereniging de Principes voor de Digitale Samenleving omarmen. Zij willen voor het oplossen van maatschappelijke vraagstukken technologieën inzetten die verregaande gevolgen hebben, zoals artificiële intelligentie en *digital twins*. Dit gaat nu nog niet altijd goed. De inzet van nieuwe technologieën gaat nog te vaak gepaard met *technosolutionism*, waarbij het gebruik van technologie gezien wordt als een zilveren kogel. Hierbij wordt de inzet van innovatieve technologie gezien als de oplossing voor alle (soms niet-bestaande) problemen.

Toonaangevende instituten onderschrijven dat deze digitale ontwikkelingen de verhoudingen in onze samenleving fundamenteel veranderen – en in toenemende mate in disbalans brengen. Naast Kim Putters en het 'ver-

1. Kim Putters, 'Veranderend sociaal contract vergt steviger burgerperspectief in beleid', ECB, 18 mei 2020: https://esb.nu/esb/20059616/veranderend-sociaal-contract-vergt-steviger-burgerperspectief-in-beleid.

nieuwd sociaal contract' constateert Alex Brenninkmeijer 'systeemfalen' en 'uitholling van de rechtsstaat' in Nederland[2]. Corien Prins (voorzitter van de WRR) en Reijer Passchier, plaatsen een nadrukkelijke rol voor digitalisering in de totstandkoming van deze 'disbalans'[3]. Ook de Raad voor het Openbaar Bestuur roept op tot sterkere verantwoording en transparantie wanneer overheden sturen met data. Als laatste voorbeeld laat ook recent onderzoek door het College van de Rechten van de Mens zien dat digitalisering mensenrechten op verschillen vlakken raakt en gemeenten met veel vragen rondom deze thematiek zitten[4]. Kortom, de roep om een nieuwe balans in de democratische rechtsstaat van onze samenleving aan te brengen komt van vele kanten.

Waarom de democratische rechtsstaat en de Agenda Digitale Grondrechten en Ethiek?

Voor een Agenda digitale grondrechten en ethiek is het noodzakelijk dat er enige helderheid bestaat over de betekenis van de uiteenlopende termen en concepten die deze thema's bevatten. Binnen de agenda wordt er met 'digitale grondrechten' niet bedoeld dat er nieuwe, of andere, grondrechten nodig zijn - alhoewel hier onder andere omtrent data eigenaarschap wel stappen worden gezet op Europees niveau. Deze agenda ziet de vragen omtrent digitale grondrechten in de manier waarop het gebruik van digitale technologieën impact kan hebben op de rechten van de burger. In het uitvoeren van hun taken dienen gemeenten deze rechten te beschermen. Door de (vergaande) technologisering van overheidsprocessen is deze impact niet altijd zichtbaar en gebeurt het ook op nieuwe, onbekende manieren. Deze manieren; waarmee digitalisering een fundamentele impact op het functioneren van de overheid, geeft deze agenda vorm via de focus op de democratische rechtsstaat.

De grondgedachte van de democratische rechtsstaat gaat over de legitimiteit van het gezag van de staat over het individu. In de uitwerking resulteert dit in het individu die bewust en vrijwillig sommige vrijheden opgeeft aan een autoriteit (de staat), die vervolgens ook de belangen van het collectief vertegenwoordigt. Hier staat tegenover dat de overgebleven rechten en de

2. 'Oud-ombudsman Alex Brenninkmeijer ziet in de Toeslagenaffaire geen bedrijfsongeluk, maar een falend systeem', Trouw, 31 december 2020: https://www.trouw.nl/politiek/oud-ombudsman-alex-brenninkmeijer-ziet-in-de-toeslagenaffaire-geen-bedrijfsongeluk-maar-een-falend-systeem~bdc55fe5/.
3. Corien Prins, 'Digitale (dis)balans binnen de TRIAS', Nederlands Juristenblad, 5 april 2016: https://www.njb.nl/blogs/digitale-dis-balans-binnen-de-trias/; Reijer Passchier, 'Digitalisering en de (dis)balans binnen de trias politica', Ars Aequi, oktober 2020: https://www.universiteitleiden.nl/binaries/content/assets/rechtsgeleerdheid/instituut-voor-publiekrecht/staats--en-bestuursrecht/digitalisering-en-de-disbalans-binnen-de-trias-politica.pdf.
4. https://mensenrechten.nl/nl/nieuws/gemeenten-worstelen-met-mensenrechten-bij-inzet-algoritmen

sociale orde worden gewaarborgd door die autoriteit. Allen zijn gehouden aan het Nederlands recht: burgers, organisaties en overheid. Kortom, wat wij verstaan onder de democratische rechtsstaat gaat om (machts-)verhoudingen en het borgen van publieke waarden en grondrechten. Met het concept 'publieke waarden' geeft deze agenda vorm aan het thema ethiek. Waar grondrechten de "uitgekristalliseerde" kernwaarden zijn, geeft publieke waarden ruimte voor specifiekere morele waarden die, afhankelijk van de context, verschillend ingevuld en afgewogen kunnen worden. Als voorbeeld is de afweging tussen privacy en veiligheid een bekend waardenconflict. Beide grondrechten en in samenhang met andere waarden. Meer veiligheid ten koste van minder privacy kan een legitieme afwezig zijn, maar daar dient dan wel zorgvuldig over reflecteert worden aan de hand van het bredere publieke waarden kader. Op deze manier wordt ethiek ook minder abstract en behapbaar voor de uitvoering.

Zoals de verschillende instituten en experts concluderen; de huidige democratische rechtsstaat, het fundament van hoe wij samenleven, staat onder druk. De Toeslagenaffaire is daarbij een voorbeeld van het feit dat de problematiek groot is, en niet zomaar een kwestie van 'even bijschaven'. Deze thematiek is uiteraard erg breed: als afdeling Informatiesamenleving van de VNG doen we er goed aan om een scope te hanteren waarbij we (1) kijken naar de invloed van digitalisering en (2) kijken vanuit het gemeentelijk perspectief. Vanuit deze scope zien wij drie relevante deelgebieden binnen de democratische rechtsstaat waarin digitale technologieën hebben bijgedragen aan een ontstane disbalans:

1. De verhouding inwoner-overheid;
2. De verhouding overheid-overheid;
3. De verhouding markt-overheid.

De inspiratie en het conceptuele fundament van deze agenda is de disbalans binnen de democratische rechtsstaat. Het harmoniseren van de verhoudingen binnen de democratische rechtsstaat moet gaan via het borgen van (digitale) grondrechten en publieke waarden, waarbij ethische reflectie het middel is om hier duiding in te vinden. Op die manier willen we verstoringen in de machtsverhoudingen en publieke waarden voorkomen of herstellen. Daarom biedt deze agenda niet alleen onderwerpen ter verdere verdieping (de ontwikkelingslijnen), maar ook concrete methoden en aanknopingspunten om te werken aan een vernieuwde democratische rechtsstaat in de informatiesamenleving.

Doelstelling Agenda Digitale Grondrechten en Ethiek

De Agenda Digitale Grondrechten en Ethiek kent drie voornaamste doelstellingen. Ten eerste beoogt deze agenda de kennis en kunde in de gemeentelijke organisatie op het gebied van ethische reflecties en afwegingen bij het gebruik van digitale technologieën te versterken. Binnen de verhoudingen inwoner-overheid, overheid-overheid en overheid-markt werken we aan een nieuwe balans langs de verschillende ontwikkelingslijnen. De ontwikkelingslijnen zijn het kloppend hart van deze agenda. Deze ontwikkelingslijnen bouwen voort op bestaande initiatieven en agenda's, maar benadert deze vanuit een nieuw perspectief. Op die manier creëren we conceptuele duidelijkheid en beogen we meer regie op bestaande en nieuwe initiatieven. Hierbij maken we steeds het onderscheid tussen wat gemeenten zelf kunnen en waar samenwerking met medeoverheden noodzakelijk is. De ontwikkelingslijnen vormen een afbakening van gebieden waarvan we enerzijds weten dat daar de urgentie zit en vaak al veel op gebeurt, maar waarbij we anderzijds ook nog dieper moeten doorgronden hoe we verder komen. Kortom, met de ontwikkelingslijnen zet de VNG op de lange termijn in op:

1. Werken naar een *meervoudige democratie*;
2. Versterking van de *checks & balances*;
3. Grip op *digitale soevereiniteit*.

Ten tweede beoogt deze agenda een impuls te geven aan de inspanningen die worden verricht om (digitale) grondrechten en publieke waarden te borgen bij de inzet van digitale technologieën. Dat doen we via drie methoden: Bewustwording vergroten en het voeren van waardendialogen, het in de praktijk brengen van publieke waarden en verschillende waardenkaders, en het positioneren van gemeenten naar buiten toe. Hiermee bepleit de VNG extra initiatieven rond deze thematiek. Deze methoden vormen de eerste te nemen stappen en geven sturing aan de korte termijn. Daarbij staat voorop dat ze een gezamenlijke opgave weergeven voor alle overheidslagen, niet alleen voor gemeenten.

Tot slot geeft deze agenda een invulling aan een hernieuwde, brede interpretatie van privacyvraagstukken. Waar binnen de digitalisering van de samenleving privacy vaak wordt gezien als de heilige graal van digitale grondrechten, ziet deze agenda privacy als één van de te borgen grondrechten. Hoe de verhouding tussen privacy en andere digitale grondrechten verder vormgegeven kan worden heeft een plek in de ontwikkelingslijnen. De manier waarop bestaande privacy wet- en regelgeving een plek kan maken voor een bredere invulling, alsmede de relatie tussen wet- en regelgeving met andere grondrechtelijke fundamenten dienen in samenwerking met andere overheidspartners onderzocht te worden.

Leeswijzer

Deze agenda is opgedeeld in ontwikkelingslijnen en methoden. De ontwikkelingslijnen worden als eerst geformuleerd. De ontwikkelingslijnen geven het wat en waarom weer, de methoden daarna het hoe. De ontwikkelingslijnen gaan in op spanningen binnen de drie verhoudingen: inwoner-overheid, overheid-overheid en markt-overheid. De ontwikkelingslijnen verbinden bestaande thema's en projecten aan de fundamentele vragen omtrent digitale grondrechten en ethiek uit deze agenda. Aan de andere kant staan sommige onderdelen van de ontwikkelingslijnen nog in de kinderschoenen en ontbreken er directe uitvoeringsstappen. Hier is er nog meer werk nodig en biedt deze agenda meer een startpunt en een richting dan een concrete routekaart. Op verschillende plekken in deze agenda staan prikkelende waardenconflicten die kunnen ontstaan bij de inzet van technologie. Deze voorbeelden zijn geïnspireerd door de praktijk, maar refereren niet aan specifieke gemeenten. De waardenconflicten zijn bedoeld als inspiratie voor discussie.

Tot slot geven de methoden handelingsperspectief aan gemeenten en vormen zij een invulling van de verschillende manieren waarop, en domeinen waarbinnen, de VNG opereert. Zij geven dus invulling aan de vorm die de thema's van de ontwikkelingslijnenkunnen aannemen. De methoden bouwen voort op onze primaire doelstelling: het borgen van digitale grondrechten en publieke waarden bij de inzet van digitale technologieën.

3. Ontwikkelingslijnen

3.1 Verhouding Inwoner – Overheid: de weg naar een meervoudige democratie

De spanningen binnen de verhouding inwoner-overheid worden zichtbaar in de manier waarop digitaliseringsprojecten impact hebben op de burger, maar de burger hier geen zicht, noch invloed op heeft. Dit heeft tot gevolg dat diens (publieke) waarden niet worden meegenomen en diens mogelijkheid tot medezeggenschap wordt ingeperkt. In lijn met de *Verenigingsvisie Gemeenten 2024* zien wij daarom een oplossing in het versterken van de *meervoudige democratie*. Democratie is immers veel breder dan politiek. Er liggen kansen in het benutten van de 'maatschappelijke (of participatieve) democratie', waarbij de positie van de gemeenteraad en de representatieve democratie wel geborgd blijft. Ook digitale participatiemiddelen kunnen een belangrijke rol spelen bij het benutten van de kansen van de maatschappelijke democratie. Deze meervoudige democratie heeft als doel het versterken van de verhouding inwoner-overheid, zodat gemeenten publieke waarden kunnen blijven borgen in hun dienstverlening.

De ontwikkelingslijnen binnen deze verhouding betreffen aan de ene kant het verbinden van bestaande thema's en projecten aan de Agenda digitale grondrechten en ethiek. Met lopende onderwerpen zoals Democratie in Actie en NL DIGIbeter wordt via de lens van digitale grondrechten de verbinding opgezocht. Ook op thema's zoals WOB/WOO en archivering geven deze ontwikkelingslijnen richting aan het fundamentele gesprek omtrent deze onderwerpen. Aan de andere kant staan sommige onderdelen van deze ontwikkelingslijnen nog in de kinderschoenen en ontbreken er directe uitvoeringsstappen. Hier is er nog meer werk nodig en biedt deze agenda meer een startpunt en een richting dan een concrete routekaart.

Ontwikkelingslijn 1: Doorpakken met inwonerparticipatie

Om de maatschappelijke impact van de inzet van digitale technologieën te kennen, is het essentieel om inwoners bij de gehele beleidscyclus te betrekken. Digitale technologieën zijn op veel verschillende manieren te ontwerpen en bovendien multi-inzetbaar. Dit vraagt dat lokale overheden verschillende waarden, perspectieven en belangen in kaart brengen en daar hun afwegin-

gen op baseren. Door bij de inzet van digitale technologieën de participatie van inwoners te versterken, geven we hen meer invloed op hun dagelijkse leefomgeving en dragen we bij aan het vernieuwen van de balans in de relatie inwoner-overheid. Hierbij staat wel centraal dat de betrokkenheid van inwoners bij de digitaliseringsopgaven niet ter vervanging dient van de representatieve democratie. Het ontslaat de gemeente niet van haar bestuurlijke verantwoordelijkheden.

Past binnen een bredere tendens

Het versterken van inwonerparticipatie bij de inzet van digitale technologieën past in een bredere maatschappelijke tendens richting een meervoudige democratie. De VNG werkt al samen met het rijk op dit gebied in het programma 'Democratie in Actie'. Met het ontwerpwetsvoorstel "Wet versterking participatie op decentraal niveau" ligt er een potentieel juridisch fundament om op deze thematiek door te pakken. Bovendien ontwikkelen we met onze partners instrumenten en handvatten voor bestuurders om hier in de komende vier jaar mee aan de slag te gaan, zoals de Voorbeeldverordening Participatie [en uitdaagrecht] en de handreiking Aan de slag met participatie. In de komende jaren worden zulke handvatten doorontwikkeld, andere instrumenten erbij ontwikkeld, wordt nader onderzoek gedaan naar het versterken van participatie, en worden bestaande initiatieven geëvalueerd en opgeschaald. Deze nieuwe vormen van participatieve democratie worden ingebed binnen de representatieve democratie, met duidelijke blijvende taken voor de gemeenteraad.

Voorbeelden van inwonerparticipatie

- Stem van Groningen
- Uthiek Expertpanel (Utrecht)
- Stadspanel data (Hilversum)

Participatie versterkt digitalisering, en andersom

Door aan de voorkant van het proces inwoners te betrekken vergroten lokale overheden de maatschappelijke waarde van digitale innovaties. Andersom geldt bovendien ook dat digitalisering de participatie van inwoners kan bevorderen. De komende jaren intensiveren we de inzet van digitale participatiemiddelen en schalen we pilots zoals in Groningen op. Door de overheidsprocessen inzichtelijk en toegankelijk te maken voor inwoners, wordt een overheidsorganisatie transparanter en versterkt dit het vertrouwen van de inwoner (zie ook de ontwikkelingslijn over transparantie).

Ontwikkelingslijn 2:
Iedereen ervaart de voordelen van digitalisering

Niet iedereen doet gelijk mee bij gebruik van digitale technologieën door gemeenten. Een gemeentelijke website waar alle diensten te vinden zijn is een goed begin, maar deze moet ook te gebruiken zijn door inwoners met een lagere (digitale) geletterdheid of visuele handicap. Een recent voorbeeld zoals de CoronaCheck laat ook zien dat een volledige digitalisering niet altijd een optie is. Hier liggen concrete uitvoeringsvragen onder, bijvoorbeeld over de inrichting van de digitale infrastructuur, maar ook een fundamentele vraag over de verantwoordelijkheid van een overheid naar haar inwoners. Digitale dienstverlening en technologische oplossingen voor beleidsvraagstukken moeten ontworpen worden op een manier dat deze de digitale grondrechten van de inwoners beschermen. Soms is het hier ook voor nodig dat de inwoners in staat worden gesteld een appel te doen op diens (digitale) grondrechten.

Waardenconflict! Autonomie vs Bescherming

Tijdens een gezondheidscrisis wil een stad push-notifications sturen naar de telefoons van inwoners wanneer ze in het stadscentrum in de buurt komen van drukke plekken. De meldingen moeten een afschrikkend affect hebben en zo de drukte in de het centrum verminderen. Staat de autonomie van de inwoner hier teveel onder druk of is deze nudge gerechtvaardigdheid in het licht van zelfbescherming?

Het gebruik van digitale technologieën staat dus ten dienste van een inclusieve samenleving. Het gevolg van dit beginsel is wel dat een technologische oplossing niet altijd de beste oplossing is. Innovatie gedreven door louter techo-optimisme moet plaatsmaken voor probleem-/doelgericht en verantwoord inzetten van de juiste middelen. Verschillende activiteiten rondom digitale inclusie en toegankelijk zijn de afgelopen jaren al erg succesvol opgezet. Deze ontwikkelingslijn heeft niet als primair doel om meer initiatieven rondom de thematiek op te zetten. De doorontwikkeling van initiatieven zoals NLDIGIbeter vindt een plek op andere beleidsagenda's. Deze ontwikkelingslijn betreft het fundamentele gesprek over het borgen van digitale grondrechten in de digitale technologieën van gemeenten zodat deze efficient, legitiem en doelbewust ingezet kunnen worden. Dit raakt aan toegankelijkheidsvraagstukken maar ook aan de inzet van bijvoorbeeld algoritmen die een discriminerend karakter (kunnen) hebben. Het doel is hier het voorkomen van problematisch gebruik van digitalisering, zoals is gebeurd bij SyRI en de Toeslagenaffaire.

Ontwikkelingslijn 3:
De gemeenten als hoeder van hun gedataficeerde inwoner

Gemeenten hebben de afgelopen jaren ingezet op de verbetering van hun digitale infrastructuur. Zo worden er op basis van de Common Ground grote stappen gezet in de richting van een open, transparante overheid waarbinnen – met inachtneming van de privacyregels – gegevens sneller en veiliger kunnen worden uitgewisseld, zowel intern als extern. Ook het kennisnetwerk Data en Smart Society werkt samen met gemeenten aan het verbeteren van gemeentelijke kennis over data en de informatiesamenleving. Deze en andere activiteiten betreffen de concrete, infrastructurele vraagstukken omtrent de gemeentelijke dienstverlening. Vanuit de Agenda digitale grondrechten en ethiek wordt er juist ook ruimte gecreëerd om het fundamentele gesprek aan te gaan over hoe de digitale overheid de digitale grondrechten van hun inwoners weet te borgen, bijvoorbeeld rondom iemands digitale identiteit. Waar de infrastructurele vraag bijvoorbeeld is: "Hoe kunnen gemeenten voldoen aan een data request?", betreft de waaromvraag een gesprek over de rol van de overheid ten aanzien van de autonomie en identiteit van de inwoner. Gemeenten dienen zich dus te positioneren over de manier waarop zij met dergelijke zaken omgaan. Hier is het ook noodzakelijk dat gemeenten de inzet van technologie rechtmatig en doelmatig doen. Bij het gebruik van nieuwe technologie zonder duidelijke kaders ligt function creep ook op de loer, dus is een duidelijke koppeling aan gemeentelijke taken en nut voor de inwoner noodzakelijk.

Digitaliseringsvraagstukken zijn politieke vraagstukken

De positionering van de gemeenten als hoeder van diens gedataficeerde inwoner gaat verder dan de infrastructurele en dienstverleningsvragen. Met de gigantische hoeveelheid digitale zaken en data waar de overheid toegang tot heeft, is het zelfs voor de meest digitaal vaardige inwoners nagenoeg onmogelijk om hier regie over te voeren. Dit zijn ethische en politieke vraagstukken die niet beantwoord kunnen worden door (louter) de uitvoering. Het is dus nodig dat gemeenten geholpen worden met het (h)erkennen van deze vragen en de procesveranderingen die hieruit volgen te begeleiden. Door middel van position papers over privacy en andere fundamentele ethische concepten wordt er bestuurlijk handelingsperspectief ontwikkeld. Daarnaast moet er onderzocht worden hoe sleutelfuncties in gemeenten gerelateerd aan deze concepten (zoals FG's) sterk gepositioneerd kunnen worden op een manier die de kloof tussen uitvoering en gemeenteraden kan overbruggen.

3.2 Verhouding Overheid – Overheid: versterking van de checks & balances

Binnen de verhouding overheid-overheid wordt de democratische rechtsstaat op spanning gezet door het ontbreken van de benodigde *checks &*

balances, zowel binnen als tussen overheidsorganisaties. Het is noodzakelijk dat (interbestuurlijke) samenwerking bij digitaliseringsprocessen gebeurt op een manier dat deze rekening houden met publieke waarden, waaronder transparantie en verantwoording. Daarvoor waarschuwt ook de ROB in hun recente adviesrapport: *Sturen of gestuurd worden? Over de legitimiteit van sturen met data*[5].

Voorbeelden Open Overheid

- Open data: https://data.overheid.nl
- Leer- en Expertisepunt Open Overheid (LEOO)
- Open Government Partnership (OGP)

Een eerste gebied binnen de verhouding overheid-overheid waar digitalisering spanning op zet is de *trias politica*. We zien dat de uitvoerende macht tot nu toe sterker profiteert van de inzet van data en digitalisering dan de wetgevende en de rechtssprekende machten, ook op lokaal niveau. Het is nodig dat hierin een nieuwe balans ontstaat. Ten tweede maakt digitalisering dat het werken in ketens van verschillende overheidslagen steeds gebruikelijker wordt. Er is sprake van sterke clustering. Als we niet opletten, wordt daardoor ondoorzichtig wie welk besluit neemt en waar welke verantwoordelijkheid ligt. Ook in zulke processen zijn er *checks & balances* nodig die de transparantie en verantwoording versterken.

De ontwikkelingslijn binnen deze verhouding betreft aan de ene kant het verbinden van bestaande thema's en projecten aan de Agenda digitale grondrechten en ethiek. Binnen lopende onderwerpen zoals Open Overheid en de verbinding tussen (lokale) politiek en uitvoering wordt via de lens van digitale grondrechten de verdieping op gezocht. Aan de andere kant roept deze ontwikkelingslijn fundamentele vragen op over het functioneren van de overheid waar niet direct alle antwoorden beschikbaar zijn. Publieke waarden zoals transparantie, verantwoordelijkheid en controleerbaarheid staan hier op spanning. Hoe deze waarden een plek krijgen binnen het functioneren van gemeenten dient verder onderzocht te worden. De ontwikkelingslijn binnen de verhouding Overheid- Overheid vormt hier een opzet voor.

Ontwikkelingslijn 4: één transparante overheid

Digitaliseringsprocessen zijn per definitie opaak. Wanneer verschillende onderdelen van een gemeentelijke organisatie geen kennis (of zelfs weet) hebben van digitale technologieën, verkleint dit de transparantie van het overheidsfunctioneren. Voor zowel de inwoner als voor de afstemming

5. https://www.raadopenbaarbestuur.nl/documenten/publicaties/2021/05/25/advies-sturen-of-gestuurd-worden

binnen de organisatie, is het noodzakelijk dat het gebruik van (nieuwe) digitale technologieën gebeurt op een manier waarop het proces inzichtelijk blijft. Naast de inzichtelijkheid van het proces moet er gekeken worden naar de disbalans in de verhouding tussen de uitvoering en de gemeenteraad om zo de controleerbaarheid van digitalisering te versterken. Naast deze disbalans behoeft controleerbaarheid ook een infrastructurele basis in de vorm van archivering. Alleen door verslaglegging, documentatie en opslag van de besluitvormingsprocessen rondom digitalisering kan er controle plaatsvinden. Deze agenda biedt conceptuele ondersteuning bij de werkzaamheden omtrent wetgeving zoals: Wet open overheid (Woo), Archiefwet, Omgevingswet, etc.

Een ontwerpproces transparant inrichten is niet gelijk voor elke digitale oplossing. Verschillende gradaties van transparantie zijn mogelijk. Zo zal de broncode van een predictive policing systeem niet snel online moeten worden gedeeld (omdat het sensitieve informatie bevat), maar maakt een algoritmeregister[6] het wel mogelijk voor de inwoner om kritische vragen te stellen. Daarbij dient wel de vraag gesteld te worden: 'Transparant voor wie?'. Zo vraagt het algoritmeregister van inwoners een hoge mate aan digitale geletterdheid. In dit licht is meer transparantie ook niet per definitie beter. De uitlegbaarheid die gevraagd wordt in Art. 15 van de AVG laat veel ruimte over aan gemeenten om zelf invulling te geven aan de manier waarop zij hun inwoners informeren over hun gegevens. Om dit zorgvuldig te kunnen doen is het noodzakelijk dat een transparante overheid wordt gezien als middel om digitale grondrechten en publieke waarden te borgen.

Transparantie als middel

Transparante digitaliseringsprocessen met een duidelijk doel, een heldere borging van publieke waarden en het betrekken van de relevante stakeholders hebben twee belangrijke gevolgen. Ten eerste wordt het helder waar de verantwoordelijkheden liggen. Als het ontwerpproces transparant is, dan zijn de betrokkenen aanspreekbaar wanneer er ontwikkelingen zijn die vragen oproepen. Ten tweede wordt het vertrouwen in het functioneren van overheidsinstituten vergroot. Door bijvoorbeeld de kloof te verkleinen tussen de beleidsmakers en raadsleden ontstaan er *feedbackloops* die er voor zorgen dan de digitale technologieën worden ingezet ten dienste van de inwoner. In de gemeente Utrecht was deze *feedbackloop* zichtbaar toen het Assessment Bodycams bij BOA's -deze werd uitgevoerd door het ethiek team van de gemeente: Uthiek[7]- werd opgevraagd door de gemeenteraad.

6. https://algoritmeregister.amsterdam.nl/
7. https://www.binnenlandsbestuur.nl/bestuur-en-organisatie/kennispartners/bestuursacademie-nederland/ethische-dilemma-s-rondom-digitalisering-in-kaart.18091645.lynkx

Transparante overheidsprocessen staan ten dienste van de controleerbaarheid van het openbaar bestuur, maar geven ook een invulling aan de communicatieve activiteiten van een gemeente. Beide zijn fundamenteel in het verantwoord gebruik van digitale technologieën. Er zal ondersteuning nodig zijn op communicatievlak om gemeenten te helpen helder te communiceren met diens inwoners (zie ook de ontwikkelingslijn over inwonerparticipatie). Ook zal er begeleiding nodig zijn om de processen op een transparante manier in te richten. Hiervoor gaan we de controlerende functie van de gemeenteraad versterken door middel van kennis en bewustzijnsontwikkeling. We zullen ook verder onderzoek doen naar de mogelijkheden van rekenkamers om een toezichthoudende functie te ontwikkelen op het gebied van transparantie.

Transparantie door het herstellen balans trias politica

Digitalisering vergroot de disbalans tussen de machten binnen de trias politica[8]. Het gebruik van digitale technologieën is vaak een feestje van de uitvoerende macht. De wetgevende macht blijft regelmatig out of the loop door het ontbreken kennis en kunde. Tevens worden zij niet (of weinig) betrokken bij het ontwerpproces van digitaliseringensoplossingen. Daarbij zijn veel technologieën zoals *Machine Learning* en andere vormen van kunstmatige intelligentie slecht uitlegbaar, zeker wanneer het bij toezichthouders en controleurs aan expertise ontbreekt. De rechtsprekende macht loopt vaak achter op de ontwikkelingen van de markt en dus ontbreekt het aan duidelijke wet- en regelgeving rondom de digitale technologieën.

Waardenconflict! Democratisering vs Legitimiteit

Een gemeente heeft een panel van inwoners opgericht dat meedenkt over de inzet van smart society-toepassingen. Het is een divers panel, maar ze hebben weinig technologische kennis en zijn over het algemeen erg enthousiast over de diverse innovatieve oplossingen die de gemeenten aandraagt. In theorie is het panel adviserend, maar in de praktijk worden hun adviezen 1 op 1 overgenomen. Het lijkt dat hier legitimiteit wordt gecreëerd en de reguliere democratische checks & balances worden omzeild. Hoe kan een gemeente inwonerparticipatie een plek geven zonder hun eigen democratisch proces te ondermijnen?

Verbinding raad en uitvoering

Het is noodzakelijk om de balans binnen de trias politica te herstellen. De verschillende verhoudingen vragen daarbij verschillende aanpakken. Voor de lokale overheid legt deze agenda in eerste instantie de focus op de verhouding tussen de gemeenteraad en uitvoering. Een uitvoeringstak van een

8. https://www.binnenlandsbestuur.nl/digitaal/nieuws/het-zou-wat-minder-techno-optimistisch-kunnen.17637657.lynkx

gemeente die zich hoofdzakelijk laat aandrijven door techno-optimisme en de controleerbaarheid schuwt is onwenselijk voor zowel inwoner als organisatie. Door een gemeenteraad digitaal vaardig te maken en ze te betrekken bij het ontwerpproces van technologische oplossingen worden deze gegrond in publieke waarden. Enkele instrumenten die hiermee helpen zijn al aanwezig (De Digitale Raadgever & Digitalisering in Beeld). In de komende jaren is het nodig om er voor te zorgen dat de bestaande instrumenten beter hun weg vinden naar gemeenteraden. In het actief opzoeken van de samenwerking met de Vereniging van Raadsleden kunnen er ook nieuwe instrumenten en handreikingen (door)ontwikkeld worden. Om te beginnen zullen er ook dialogen georganiseerd moeten worden om het gesprek over de waardengeladenheid van digitale technologieën te voeren bij zowel uitvoering, raad als samen. Het devies is hierbij dat dat publieke waarden en het gesprek hier omheen niet in de weg zit van innovatie maar daar juist doelbinding aan geeft.

3.3 Verhouding Overheid – Markt: behoud grip op digitale soevereiniteit

Binnen de verhouding overheid – markt is de spanning zichtbaar op de plekken waar er een scheve machtsverhouding is. Deze machtsverhoudingen zijn aanwezig op verschillende niveaus binnen 'de markt' en deze niveaus vragen om verschillende oplossingen. Op macroniveau liggen er bijvoorbeeld vragen omtrent de vertaling van EU wet- en regelgeving. Op mesoniveau zijn er vragen over grip op de digitale ruimte en de rol van sociale mediaplatformen bij de verspreiding van desinformatie of andere disruptieve gevolgen. Op microniveau kunnen gemeenten directe invloed hebben op de markt door middel van bijvoorbeeld inkoopvoorwaarden. Ongeacht op welk marktniveau de vragen spelen: lokale overheden missen grip op ontwikkelingen in de markt. In veel gevallen speelt daarbij de disbalans in het kennisniveau tussen grote marktpartijen en overheden een belangrijke rol. Hiernaast speelt de digitale ruimte een steeds belangrijkere rol in onze samenleving. Deze ruimte is hoofdzakelijk vormgegeven door commerciële partijen, in tegenstelling tot de fysieke publieke ruimte.[9]

Ten slotte is er een afhankelijkheid bij overheden ontstaan van techbedrijven. Ook op Europees niveau wordt geconstateerd dat de *digitale soevereiniteit* daardoor wordt bedreigd, bijvoorbeeld in het geval van digitale ontwrichting van de samenleving (uitval van essentiële systemen). Op macroniveau kan hieraan gewerkt worden in de vorm van regulering, maar ook op microniveau kunnen bijvoorbeeld gemeenten eisen stellen aan bedrijven via inkoopvoorwaarden of verantwoord innoveren stimuleren.

9. https://vng.nl/trends-informatiesamenleving-2020

De ontwikkelingslijnen binnen deze verhouding betreffen aan de ene kant het verbinden van bestaande thema's en projecten aan de Agenda digitale grondrechten en ethiek. Binnen lopende onderwerpen zoals de GGU en het GIBIT wordt via de lens van digitale grondrechten de verdieping opgezocht. Aan de andere kant staat sommige inhoud van deze ontwikkelingslijnen nog in de kinderschoenen en ontbreken er concrete uitvoeringsstappen. Hier is er nog meer werk nodig en biedt deze agenda een startpunt en een richting.

Ontwikkelingslijn 5: Versterk de publieke regie over de digitale ruimte

Grote delen van de digitale ruimte waarin mensen zich begeven zijn vormgegeven door commerciële partijen. Dit betekent dat deze partijen de manieren waarop interactie tussen mensen tot stand komt bepalen. De ervaring leert dat zulke commerciële digitale diensten lang niet altijd een belangenafweging maken die publieke waarden dient.

Een bekend voorbeeld daarvan is de werking van algoritmen op sociale mediaplatformen. Deze algoritmen brengen met grote regelmaat de meer 'pikante' meningen naar boven, om zo het engagement en de aandacht van gebruikers vast te houden. Zodoende versterken deze algoritmen echter ook de polarisatie in de samenleving, door mensen in kampen te verdelen en op basis van verschillende meningen tegen elkaar op te zetten. De lokale overheid heeft vervolgens te reageren op de ontstane maatschappelijke onrust, en mogelijke demonstraties en protestacties die door de groeiende polarisatie ontstaan. Zou er bij sociale mediaplatforms een afweging plaatsvinden op basis van publieke waarden, dan zou het ontwerp van de interactie tussen gebruikers misschien wel gericht zijn op consensus in plaats van polarisatie.

Waardenconflict! commerciële vs. publieke waarden

De verspreiding van desinformatie op sociale mediaplatformen is een groeiend probleem. Vanuit een commerciële waardenafweging is het onaantrekkelijk voor platformen om veel geld te investeren in de bestrijding van desinformatie en de bescherming van waarheidsvinding. Echter, vanuit een publieke waardenafweging (of een maatschappelijk perspectief) is het beschermen van waarheidsvinding juist van groot belang. Hoe kunnen gemeenten omgaan met dit waardenconflict?

Gebruik van de digitale ruimte door gemeenten

De gemeenten is ook zelf een groot gebruiker van de digitale ruimte. Het gebruik van sociale mediaplatformen ten behoeve van fraudeonderzoek wordt steeds vaker gedaan. In samenwerking met de rijksoverheid moeten er handreikingen komen over het gebruik van internetonderzoek. Dit brengt aan de ene kant juridische vragen met zich mee over de samenhang van verschillende wet- en regelgeving in het licht van nieuwe digitale methoden. Aan de andere kant brengt het ook bredere vragen over de legitimiteit van

het gebruik van informatie op grote (Amerikaanse) sociale mediaplatformen die andere waarden nastreven dan lokale overheden.

Verbinding EU
Op verschillende niveaus wordt al gewerkt aan deze problematiek. Zo heeft de Europese Commissie het versterken van de publieke regie over digitalisering zich al ten doel gesteld. Met de Digital Services Act en de Digital Markets Act heeft de EC twee wetsvoorstellen gemaakt die de ambitie dragen om een nieuwe balans in de relatie overheid-markt tot stand te laten komen. De DSA richt zich daarbij op de aanpak van illegale content, niet-transparante advertenties en desinformatie. De DMA focust meer op het beperken van de (markt)macht van de grootste techbedrijven. Ook op nationaal niveau zijn al beleidskaders geformuleerd. Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft in 2020 bijvoorbeeld een Kamerbrief verstuurd over de aanpak van desinformatie.

Gemeenten zullen hier de komende jaren op aanhaken. Het is zaak voor de VNG zich bestuurlijk proactief te positioneren in Europa, bij de departementen en andere relevante netwerken om daarin de belangen van lokale overheden te behartigen. Het uitdragen van een publieke waardenperspectief staat daarin centraal en wordt concreet gemaakt in voorstellen voor amendementen bij wetsvoorstellen en het deelnemen aan consultaties over bijvoorbeeld de te ontwikkelen EU Declaration of Digital Principles. In 2022 wordt in dit kader ook het huidige Programma Desinformatie in samenwerking met BZK doorgezet. Wetgeving vanuit Europa zal bovendien vertaald moeten worden naar de gemeentelijke praktijk.

Ontwikkelingslijn 6: Voorwaarden stellen als opdrachtgever

Gemeenten hebben ook een belangrijke rol als opdrachtgever ten aanzien van de markt. Zij kunnen voorwaarden stellen die ervoor zorgen dat publieke waarden geborgd blijven bij de inkoop en ontwikkeling van nieuwe digitale technologieën die zij zelf inzetten. Dit wordt onder meer bevestigd in een recent rapport van de Raad voor het Openbaar Bestuur.[10]

Hiervoor bestaan al enkele initiatieven. Een coalitie van publieke organisaties, waaronder de NPO en de Koninklijke Bibliotheek, bepleit in een brief aan de vaste Kamercommissie voor Digitale Zaken dat er aandacht moet zijn voor randvoorwaarden waarbinnen vrije toegang tot media, informatie en meningsvorming gewaarborgd kan worden en vrij en onafhankelijk onderzoek en onderwijs mogelijk is. Ook hebben gemeenten via de Gezamenlijke Inkoop Bij IT (GIBIT) een modelovereenkomst voor de inzet van slimme toe-

10. Raad voor het Openbaar Bestuur, Sturen of gestuurd worden? Over de legitimiteit van sturen met data, juni 2021

passingen ontwikkeld en wordt er in de GGU sourcingstrategie ingegaan op een aantal randvoorwaarden voor (gezamenlijke) inkoop. In het *'position paper open source'* zijn beleidsprincipes geformuleerd op welke wijze er gebruik gemaakt kan worden van Open Source Software. Hierbij wordt ingegaan op de randvoorwaardelijke borging van de informatieveiligheid, maar worden ook de kansen geïdentificeerd voor het vergroten van de publieke waarde en de voordelen van meer transparantie.

In de komende jaren is het zaak om dit soort initiatieven te intensiveren. Via het ontwikkelen van kaders en principes komen we tot standaarden die functioneren om publieke waarden te borgen, zoals dat ook gebruikelijk is op het gebied van cybersecurity. Bovendien ontwikkelen we meer modelovereenkomsten via de GIBIT, waarin we ruimte maken voor het borgen van publieke waarden. Hier komt ook bij kijken dat gemeenten actief verantwoord ondernemerschap stimuleren. Door in het subsidieaanbod en in het aankoopbeleid aan te sturen op technologieën en producten die de waarden van de gemeenten onderschrijven, worden potentiële leveranciers gestuurd in het ontwikkelen van producten die positieve impact hebben op de maatschappij.

4. Methoden

Bewustwording, In de praktijk brengen en Versterken relaties

Deze drie methoden betreffen manieren waarop de inhoud van deze agenda haar weg vindt naar gemeenten. Het zijn ook manier waarop digitale grondrechten en ethiek minder 'groots' worden. Onafhankelijk van de specifieke onderwerpen, zijn bewustzijn vergroten en het in de praktijk brengen van waarden en principes de manieren waarop de spanningen in de verhoudingen aanpakt zullen worden. In de derde methode staat de relatie met andere (overheids)partners centraal. De drie aanpakken zijn ook een spiegeling van de verschillende taken van de VNG: kennisdeling, dienstverlening en belangenbehartiging. Ze laten bovendien direct zien dat de thematiek van digitalisering niet uitsluitend uitvoeringsvragen betreft en dat werken naar een nieuwe balans in de democratische rechtsstaat om een integrale aanpak vraagt.

Bewustzijn vergroten

Inwoners en ondernemers moeten erop kunnen vertrouwen dat lokale overheden digitale technologieën op maatschappelijk verantwoorde wijze inzetten. Het is daarom essentieel dat lokale overheden (mede vanuit bestuurlijk commitment) interne bewustwording stimuleren over het belang van het afwegen van publieke waarden, ethische reflecties en het aan de voorkant kennen van de maatschappelijke impact bij het gebruik van digitale technologieën. Door het belang van publieke waarden en digitale ethiek uit te dragen, kennis en ervaringen te delen, dragen we bij aan het bestuurlijk bewustzijn op deze thema's. Hierdoor wordt het gesprek over ethiek genormaliseerd. Dit bewustzijn vergroten is alleen effectief als je het samen doet. Met partners als de Vereniging van Gemeentesecretarissen, de Vereniging van Raadsleden en Nederlands Genootschap van Burgemeesters organiseren we bijeenkomsten om die kennis en kunde te delen, en helpen wij gemeentelijke organisaties met het ontwikkelen van handvatten en instrumenten. Deze instrumenten bieden lokale bestuurders handelingsperspectief om digitale technologieën maatschappelijk verantwoord in te zetten. De ontwikkeling van de Gids Digitale Ethiek is hier een eerste stap in. Verder is het van belang om ook interbestuurlijk van elkaar te leren. Medeoverheden

staan voor soortgelijke vraagstukken. Bovendien houdt digitalisering zich niet aan de grenzen van de gemeente, waardoor we elkaar als overheden ook nodig hebben.

Van projectniveau naar organisatieniveau

Deze thematiek is niet nieuw. Er zijn al veel instrumenten ontwikkeld die helpen om de maatschappelijke impact van digitale projecten aan de voorkant te kennen.[11] De stap om te maken in de komende jaren is om dit 'projectniveau' te ontstijgen en deze thematiek breder in de organisatie te verankeren. Hierbij kan er gedacht worden aan het opzetten van ethische commissies of het toepassen van *ethics/privacy by design ontwikkelmethodieken*. Het toegroeien naar een organisatie waar ethiek en innovatie hand in hand gaan, vraagt om een daarbij passend budget, zowel bij gemeenten als bij de VNG. Echter, door het fundamentele gesprek over ethiek een vast onderdeel te maken van het gemeentelijke functioneren, vermijdt een organisatie steeds weer het wiel uitvinden. Tevens zorgt dit ervoor dat de relevante kennis op verschillende plekken binnen de organisatie aanwezig is waardoor de druk op enkele individuen wordt verminderd, zoals dit nu vaak gebeurt bij dataprojecten en FG's.

In de praktijk brengen waarden en principes

Verschillende publieke waarden en principes komen op spanning te staan bij het gebruik van digitale technologie. Aan de ene kant is het noodzakelijk om het gesprek aan te gaan over op welke waarden de technologieën impact hebben (zie ook bewustwording). Gemeenten doen in hun dagelijkse praktijk of via innovatieve experimenten ervaring op met ethische inkadering van de inzet van technologie. Deze ervaringen komen tot stand door hard werk en zijn vaak bruikbaar voor andere gemeenten. In de vorm van kennisdeling over het proces (zie de hiervoor beschreven Gids) of als specificering van een juridische of ethische norm die mogelijk voor álle gemeenten interessant is om te hanteren. Zij kunnen er dan voor kiezen om de ervaringen te vertalen in een (in-)formeel kader, zoals de Principes voor de Digitale Samenleving. Gemeenten nemen zo een voorloperspositie bij de ethische inzet van technologie, geven duidelijkheid aan bewoners én dragen bij aan marktvorming, doordat leveranciers hun aanbod aanpassen op zulke Principes.

11. Onder andere, maar niet uitputtend, de Aanpak Begeleidingsethiek, De Ethische Data Assistent, de Routekaart Digitale Toekomst en het Stappenplan Moreel Beraad.

Waardenconflict! Privacy en Veiligheid

Een gemeente wil het aantal zakkenrollers in een risicogebied aanpakken. Ze willen BOA's uitrusten met camera's ondersteund door een geavanceerde kunstmatige intelligentiecamera die zakkenrollers in menigte kan herkennen via gezichtsherkenning en lichaamstaal analyse. Deze aanpak zet de privacy van inwoners onder druk om zo de veiligheid van inwoners te verbeteren. Is dit proportioneel? Wat zegt dit over het vertrouwen van de gemeenten in hun BOA's?

Aan de andere kant is er een stap te zetten naar het in de praktijk brengen van de publieke waarden. Het kost veel tijd om op projectbasis steeds weer, vanaf het begin, het waardengesprek te starten. Daarom dienen verschillenden waardenkaders vertaald te worden naar procesmatige stappen binnen de organisatie die voor elke (nieuwe) toepassingen van digitale technologieën gebruikt kan worden.

Icoonprojecten:

- Digital Twin
- Stadspas
- Urban Air Mobility

Icoonprojecten zoals Digital Twin en Stadspas kunnen dienen als basis voor de reflectie op de ethische vragen die dergelijke projecten oproepen. Het is echter niet afdoende om alleen naar icoonprojecten te kijken. De lokale verschillen bij gemeenten zijn groot en de (ethische) praktijk is weerbarstig. Het is van belang dat publieke waarden een onderdeel worden van het gemeentelijk functioneren en van projectniveau naar organisatieniveau te gaan Voor de internalisering van publieke waarden dient een organisatie zelf aan de slag gaan. Op basis van eigen projecten, binnen de eigen processen, kunnen publieke waarden verder in de praktijk gebracht worden. Het is hier niet de vraag welk waardenkader verder geïmplementeerd wordt -keuze genoeg-, maar hoe het gesprek over de verschillende waarden een vaste plek krijgen in de beginselen van de organisatie. De VNG helpt met handreikingen over het inrichten van ontwerpprocessen conform bepaalde publieke waarden. Dit sluit aan bij het rapport van Rathenau over het borgen van publieke waarden in de digitale samenleving.[12]

12. https://www.rathenau.nl/sites/default/files/2018-02/Opwaarderen_FINAL.pdf

Versterken van de relaties met andere overheidspartners

Het veld van digitale grondrechten en ethiek is sterk in beweging en verschillende overheidspartijen zijn met goede initiatieven bezig. Gemeenten zijn een grote speler in dit veld. Zij hebben het voortouw en zijn de directe link met de inwoners. De VNG behartigt de belangen van gemeenten in het proactief positioneren ten opzichte van dit veld. Door een nauwe samenwerking met belangrijke overheidsspelers binnen de thematiek van digitale grondrechten voorkomen we dubbel werk en maken we gebruik van elkaars kennis en kunde. Dit zal op sommige plekken een fundamentele heroriëntatie vragen van interbestuurlijke samenwerking. In andere gevallen betekent dit ook een verschuiving van de theoretische gelijkwaardigheid van bestuurslagen naar een praktische.

Een gebied waar de VNG de relatie met andere overheidspartners kan versterken is op het vlak van toezichthouders. De digitaliseringsopgave van de overheid raakt het meest concreet de werkzaamheden van de Autoriteit Persoonsgegevens (AP). Echter, de verhouding tussen verschillende toezichthouders is niet altijd duidelijk, zeker wanneer hun respectievelijke waarden botsen. Zo kijkt de AP naar privacy, maar is het niet duidelijk hoe zij zich verhouden tot bijvoorbeeld de Autoriteit Financiële Markten (AFM), die andere waarden representeren. De VNG gaat in gesprek met toezichthouders en hun verhouding tot de complexe cross-sectorale gemeentelijke praktijk. Een concrete uitkomst hiervan betreft bijvoorbeeld het werken naar handreikingen over domein-specifieke wet- en regelgeving in relatie tot de AVG. In samenwerking met het ministerie van BZK, de AP en andere relevante partners gaat de VNG op zoek naar manieren om hier duidelijkheid in te verschaffen. Wanneer onduidelijke wet- en regelgeving in de weg staat van effectief en innovatief beleid is het noodzakelijk dat alle betrokkenen hierin samenwerken om dit op te lossen.

5. Speerpunten

Deze agenda bestrijkt een breed palet aan thema's. Ook hebben we te maken met thema's die volop in ontwikkeling zijn, waarin het eindpunt soms nog zoeken is. Om tot resultaten te komen, helpt het om concreet te benoemen wat we willen bereiken.

Weg naar een meervoudige democratie

Ons doel is dat in 2026
…alle gemeenten op hun manier de meervoudige democratie een plek gegeven hebben en de positie van de inwoner in de informatiesamenleving versterkt is. Dat vraagt ten eerste dat gemeenten doorpakken met inwonerparticipatie, waaronder via digitale participatiemiddelen. Dat vraagt ten tweede een dienstverlening die toegankelijk, begrijpelijk en menselijk is. Tot slot dient de inzet van technologie door gemeenten doelmatig en rechtmatig wordt gedaan waarbij het maatschappelijk centraal voorop staat.

- *Inzet*:
  1. Bij de inzet van technologie worden burgerraden of digitale participatie initiatieven geraadpleegd;
  2. Alle digitale dienstverlening voldoet aan toegankelijkheidstandaarden zoals WCAG (3.0) en WMEBV;
  3. De inzet van digitale middelen is altijd onderhevig aan doelmatigheidstoetsing.
- *Wat hebben gemeenten daarvoor nodig*:
  1. Onderzoek naar de governance van inwonerparticipatie bij digitaliseringsvraagstukken;
  2. Centrale financiering vanuit de rijksbegroting zodat toegankelijkheids-standaardaarden door alle overheidspartners kunnen worden toegepast
  3. Ontwikkeling van doelmatigheidstoetsing bij de inzet van digitale middelen en deze integreren in de DPIA.

Eén transparante overheid met de benodigde checks & balances

Ons doel is dat in 2026
…de gemeentelijke organisatie ingericht is op een manier die de juiste checks & balances bij de inzet van technologie garandeert. Dat vraagt ten eerste dat we digitaliseringsprocessen op een transparante manier uitvoeren en hierbij het ethisch perspectief -waaronder privacy- structureel borgen in de gemeentelijke organisatie, bijvoorbeeld via principes en codes as de Code Goed Digitaal Openbaar Bestuur. Ten tweede vraagt dit een versterking van de positie van controlerende organen als de gemeenteraad en de rekenkamer. Tot slot vraagt dit interbestuurlijke samenwerking voor het opstellen van duidelijke juridische kaders en ondersteuning op toezicht.

- *Inzet:*
  1. Digitalisering gebeurt conform de algemene beginselen van behoorlijk bestuur;
  2. Raadsleden zijn digitaal geletterd en worden actief betrokken bij de inzet van technologie;
  3. Ethische impact assessments zijn een vast onderdeel bij de inzet van digitale middelen en worden periodiek geëvalueerd.
- *Wat hebben gemeenten daarvoor nodig:*
  1. Juridische verankering Code Goed Digitaal Openbaar Bestuur in de Algemene Beginselen van Behoorlijk Bestuur;
  2. Middelen voor ontwikkeling raadsacademie digitalisering (naar Binnenhof academie die al bestaat);
  3. Onderzoek naar de rol van de lokale rekenkamer bij digitalisering.

Grip op de digitale soevereiniteit

Ons doel is dat in 2026:
…gemeenten grip hebben op hun positie ten opzichte van de markt alsmede de digitale publieke ruimte. Dat vraagt van gemeenten dat zij samen sturen op techniek waarin publieke waarden zijn geborgd via onder andere standaarden en inkoopvoorwaarden, en dat de verantwoordelijkheden van alle betrokkenen helder zijn. Tevens vraagt dit dat we interbestuurlijk en in EU-context samenwerken om publieke regie over de digitale ruimte versterken, onder meer om problematiek als desinformatie tegen te gaan.

- *Inzet:*
  1. De borging van publieke waarden is een vast onderdeel van inkoopvoorwaarden;
  2. Via EU- en interbestuurlijke samenwerking reguleren gemeenten de markt rondom de digitale publieke ruimte.

- *Wat hebben gemeenten daarvoor nodig:*
  1. Gezamenlijke ontwikkeling kwaliteitsnormen m.b.t. ethische afwegingen bij de inzet van digitale middelen;
  2. Middelen voor de ontwikkeling van beleidsinstrumenten voor lokale overheden om platformmonopolies tegen te gaan.
  -

Colofon

Auteurs
Tim Kies en David van den Berg

Redactie
Robbert-Jan Gorgels

Grafisch ontwerp
Simpel is slim

Foto omslag
ANP foto, David Rozing

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Nassaulaan 12
2514 JS Den Haag
+31 70 373 82 00
info@vng.nl

januari 2022

vng.nl

Aan de leden

Datum
1 april 2022
Kenmerk
TPW/U202200178
Lbr. 22/020
Telefoonnummer
070 373 8393
Bijlage(n)
1

Onderwerp
Agenda Digitale Grondrechten en Ethiek 2022-2026

Geachte leden van college en gemeenteraad,

Grondrechten en publieke waarden als transparantie en democratie staan onder druk door de digitalisering. Met de Agenda Digitale Grondrechten en Ethiek 2022-2026 leggen gemeenten gezamenlijk ambities vast over het beschermen van grondrechten en het borgen van publieke waarden in de informatiesamenleving.

Digitalisering beïnvloedt hoe we samenleven, werken, onderwijs volgen, zorg geven en ontvangen, ontspannen en recreëren, sociale contacten onderhouden, ons verplaatsen, noem maar op. Maar ook onze democratie, ons bestuur en de positie van de inwoner. Zulke fundamentele ontwikkelingen vragen om actieve sturing door de samenleving en de politiek. De Agenda Digitale Grondrechten en Ethiek (DGE) geeft gemeenten daar de instrumenten voor.

Waarom een Agenda DGE?
In een democratie is het aan inwoners en volksvertegenwoordigers om te beslissen over ontwikkelingen die onze levens zo ingrijpend raken. Willen we als samenleving geen speelbal zijn, dan zullen we actief moeten sturen op dit essentiële onderwerp. Bijvoorbeeld op hoe we omgaan met de ‘gratis’ diensten van grote buitenlandse techbedrijven, met serverparken of online wangedrag. Of met het overheidshandelen zelf - de ontwikkeling, uitvoering en handhaving van beleid draagt steeds nadrukkelijker een digitaal stempel. Dat vraagt om nieuwe inzichten en om nieuw gereedschap.

De Agenda DGE kent 3 voornaamste doelstellingen:
1. **Het versterken van kennis en kunde in de gemeentelijke organisatie** op het gebied van ethische reflecties en afwegingen bij het gebruik van digitale technologieën;

Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Nassaulaan 12 Den Haag | Postbus 30435 | 2500 GK Den Haag
070 - 373 83 93 | info@vng.nl

2. Het stimuleren van en het regie geven aan de inspanningen die worden verricht om (digitale) **grondrechten en publieke waarden te borgen bij de inzet van digitale technologieën**;
3. Het ontwikkelen van **een hernieuwde, brede interpretatie van privacyvraagstukken**. Van privacy als *het* te borgen grondrecht bij het gebruik van digitale technologieën naar één van de te borgen grondrechten.

Inhoud Agenda DGE

Drie verhoudingen

De agenda richt zich op drie elementen, met binnen deze elementen verschillende ontwikkelingslijnen. De elementen betreffen drie verhoudingen binnen de democratische rechtsstaat waarin digitale technologieën hebben bijgedragen aan een disbalans tussen verschillenden actoren. Binnen de drie verhoudingen staat steeds een oplossingsrichting centraal die verder wordt uitgewerkt in ontwikkelingslijnen.

Verhouding Inwoner-Overheid: Werken naar een meervoudige democratie;
Ontwikkelingslijn 1: Doorpakken met inwonerparticipatie
Ontwikkelingslijn 2: Iedereen ervaart de voordelen van digitalisering
Ontwikkelingslijn 3: De gemeenten als hoeder van hun gedataficeerde inwoner

Verhouding Overheid-Overheid: Versterking van de checks & balances;
Ontwikkelingslijn 4: één transparante overheid

Verhouding Overheid-Markt: Grip op digitale soevereiniteit.
Ontwikkelingslijn 5: Versterk de publieke regie op de digitale ruimte
Ontwikkelingslijn 6: Voorwaarden stellen als opdrachtgever

De Agenda DGE kiest geen politieke kleur ten aanzien van de inzet van digitale technologieën. De agenda benadrukt wel dat de inzet van digitale technologieën juist politiek geladen is en niet waardevrij of “objectief” is. Daarom is het noodzakelijk dat we stil staan bij deze inzet en reflecteren over de publieke waarden waar de technologie impact op heeft. Zodat we hierin bewuste, wel overwogen keuzes maken.

Wat betekent dit voor de ambtelijke organisatie

Om te weten hoe nieuwe technologieën het werk van gemeenten raakt is het verstandig om kennis te nemen van de diverse thematieken en de belangrijkste rapporten van gezaghebbende instituten die daarover verschijnen. De VNG publiceert regelmatig trendupdates en trendanalyses en houdt een 'bibliotheek' voor u bij. Ook zijn er verschillende instrumenten en methodieken beschikbaar om de ambtelijke organisatie te ondersteunen op het gebied van digitale ethiek[1].

Veel van de thema’s vragen een maatschappelijke en/of bestuurlijke dialoog waarin een weging van waarden kan plaatsvinden. De uitdaging voor de ambtelijke organisatie zit hem in de duurzame inbedding van bestaande instrumenten of methodieken voor de ethische dialoog in de werkprocessen van de organisatie. Om hierbij te helpen is er gelijktijdig met de Agenda een Handreiking Digitale Ethiek ontwikkeld. Deze handreiking helpt gemeentelijke organisaties om digitale ethiek in te bedden. Dit vraagt wel dat digitalisering, alsmede digitale ethiek *Chefsache* wordt.

[1] Bijvoorbeeld de Aanpak Begeleidingsethiek, De Ethische Data Assistent, De DataWijzer, IAMA en vele anderen. Zie de Handreiking Digitale Ethiek voor een overzicht.

Vragen
De doelstellingen van de Agenda DGE vragen veel van gemeenten, maar het begint bij prioritering en bewustwording. Dit kan al door digitalisering en digitale ethiek ook politiek een uitgesproken plek te geven. Door bijvoorbeeld het benoemen in coalitieakkoorden, de belegging van een portefeuille digitale zaken en/of een raadscommissie. Voor ondersteuning en toelichting kunt u ook contact opnemen met de beleidsadviseurs Tim Kies (Tim.Kies@vng.nl) of David van den Berg (David.vandenberg@vng.nl).

Met vriendelijke groet,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

L.K. Geluk
Algemeen directeur

Raadsledennieuwsbrief

1 april 2022

Nieuw:
Startpagina voor raadsleden

Begint u als nieuw raadslid? Of bent u herkozen? Bekijk dan nu onze nieuwe startpagina voor raadsleden! De pagina opent met video's: naast een welkomstboodschap van VNG-voorzitter Jan van Zanen kunt u introducties bekijken op de voornaamste beleidsterreinen.

Centraal op de pagina staan de VNG Raadgevers: factsheets voor raadsleden waarmee u zich snel inleest op actuele onderwerpen. In aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen 2022 zijn de Raadgevers aangevuld en geactualiseerd. Kijk voor deze en meer informatie op:

www.vng.nl/raadsleden

Inschrijving VNG Jaarcongres geopend

Elkaar ‘gewoon’ weer op locatie ontmoeten. Na 2 jaar is het op 28 en 29 juni eindelijk zover op het VNG Jaarcongres in Westfriesland. We nodigen alle gemeentebestuurders van harte uit om zich in te schrijven.

Vanwege de recente gemeenteraadsverkiezingen is het VNG Jaarcongres 2022 een uitgelezen kans voor nieuwe en ervaren bestuurders om elkaar te ontmoeten.

- Bekijk voor het programma en schrijf u in via de congreswebsite

Uitgelicht: financiële gezondheid gemeente in beeld

De versie 2022 van de VNG-houdbaarheidstest gemeentefinanciën is beschikbaar. De test is voor-ingevuld met de balans 2020 en primitieve begroting 2022. Download de test en selecteer linksboven uw gemeente en u heeft een eerste beeld van de financiële conditie van uw gemeente.

Door de test te vullen met actuelere gegevens (balans 2021, totale baten en lasten 2021, en de baten en lasten van de bijgestelde begroting 2022) wordt het beeld van de financiële gezondheid actueel.

Op de stand handmatig kunnen met de test scenario's worden gedraaid voor het toekomstig begrotingsbeleid van de gemeente. Daarvoor kunnen ook de indices zoals de inflatie en rente worden aangepast. De test gaat vergezeld van een handleiding met een korte uitleg en invulinstructie. Daarin staan ook de definities van de kengetallen en bijbehorende signalenwaarden waarmee de financiële conditie van een gemeente wordt gemeten.

- Download de Houdbaarheidstest gemeentefinanciën (Excel, 1,7 MB)
- Download de Handleiding (PDF, 663 kB)

Arbeidszaken

Wetsvoorstel integriteit leidt tot wijzigingen in VNG-modellen

Arbeidszaken

Het VNG-model Reglement van orde voor vergaderingen en andere werkzaamheden van de raad en de VNG-model Verordening op de raadscommissies zijn aangepast. De aanpassingen volgen uit het wetsvoorstel Bevorderen integriteit en functioneren decentraal bestuur.

Lees meer

Belastingen

Gemeentelijke woonlasten gestegen 4% (na inflatiecorrectie 2%)

Belastingen

De gemeentelijke woonlasten stegen deze raadsperiode (2018 - 2022) meer dan 4% per jaar; de ozb gemiddeld 3,7%, de afvalstoffenheffing 6,2% en de rioolheffing 1,8%. Dat blijkt uit

cijfers van COELO, die de ontwikkeling van de gemeentelijke woonlasten onderzocht sinds de laatste gemeenteraadsverkiezingen.

Lees meer

Bestuur

Mee(r) doen met lokale democratie: pamflet

Bestuur

Deze maand kozen we nieuwe gemeenteraden. Gelukkig mogen we stemmen, demonstreren en een tegengeluid laten horen. Maar onze lokale democratie vraagt om permanent onderhoud. Het pamflet 'Mee(r) doen met lokale democratie' biedt suggesties om de komende 4 jaar verder te werken aan een vitale lokale democratie.

Lees meer

Tweede Kamer wil ook subsidie voor lokale politieke partijen

Bestuur

'Per 1 januari 2024 een wettelijke grondslag voor subsidie aan lokale politieke partijen.' Een amendement met deze strekking is tijdens een Kamerdebat op 30 maart ingdiend door de SP en de PvdA om een gelijker speelveld voor lokale politieke partijen te regelen.

Lees meer

Energie en Klimaat

Introductieprogramma energietransitie voor raadsleden

Energie en Klimaat

Het Nationaal Programma Regionale Energiestrategie (NP RES) en de VNG organiseren een introductieprogramma voor (nieuwe) raadsleden over de energietransitie. U kunt kiezen uit verschillende onderdelen: een introductiecursus, thematische webinars en een summerschool.

Lees meer

Gemeenten kunnen energietoeslag uitkeren

Energie en Klimaat

Gemeenten kunnen aan de slag met het uitkeren van de energietoeslag aan huishoudens met een inkomen op of net boven het sociaal minimum. Ze kunnen dit doen vooruitlopend op de wetswijziging van de Participatiewet. Dat heeft het ministerie van SZW besloten, op verzoek van de VNG.

Lees meer

Eenduidige uitvoering regeling energietoeslag nodig

Energie en Klimaat

Gemeenten gaan eenmalig de energietoeslag aan huishoudens met een laag inkomen verstrekken. Hiervoor is een wijziging in de Participatiewet nodig. Maar gemeenten willen nu al aan de slag om inwoners te helpen. De VNG pleit ervoor om het nu al mogelijk te maken de toeslag uit te keren.

Lees meer

Europa en internationaal

Ledenbrief Oekraïne en ontwikkelingen voor gemeenten

Europa en internationaal

Ondanks dat er al bijna 30.000 opvangplekken zijn gerealiseerd voor vluchtelingen uit Oekraïne blijft de behoefte aan opvangplekken groot. Daar komt de urgente vraag voor opvang van asielzoekers bij. Het vergt creativiteit en doorzettingsvermogen om voor vluchtelingen en asielzoekers een plek te vinden.

Lees meer

Regeling voor leefgeld Oekraïense vluchtelingen in de maak

Europa en internationaal

Het kabinet werkt aan een regeling over de hoogte van uitkeringen voor leefgeld voor Oekraïense vluchtelingen en de financiële compensatie voor uitvoeringskosten van de opvanglocaties. Gemeenten hebben de afgelopen 2 weken al meer dan 20.000 opvangplekken georganiseerd.

Lees meer

Bestuurlijke steun aan Oekraïne door Nederlandse gemeenten

Europa en internationaal

Gemeenten kunnen op bestuurlijk niveau hun steun aan Oekraïne uiten door bijvoorbeeld banden aan te halen met Oekraïense steden of stedenrelaties met Rusland te heroverwegen. De commissie Europa en Internationaal vergaderde over de rol van VNG om vraag en aanbod met betrekking tot partnerschappen te matchen.

Lees meer

Deelnemers gezocht voor internationaal inclusieproject

Europa en internationaal

We are Able! is een internationaal project, dat zich hard maakt voor inclusief bestuur en inclusieve dienstverlening voor mensen met beperking. Het gaat om auditieve, visuele, lichamelijke of verstandelijke beperkingen en psychische kwetsbaarheid. Doet u mee aan de kennisuitwisseling via dit project?

Lees meer

Het Comité van de Regio's zoekt jonge lokale politici

Europa en internationaal

Het Europees Comité van de Regio's (CvdR) nodigt jonge bestuurders en raadsleden uit om deel te nemen aan het Young Elected Politicians (YEP) netwerk. Via dit netwerk ontmoeten jonge politici uit EU-lidstaten elkaar en wisselen zo onderling kennis uit.

Lees meer

Omgevingswet

Omgevingswet en aanpassingen VNG modelverordeningen

Omgevingswet

Een aantal VNG-modelverordeningen bevat regels over de fysieke leefomgeving en zijn aangepast met het oog op de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Deze vooral juridisch-technische aanpassingen zijn noodzakelijk om te kunnen doorwerken met de verordeningen onder de Omgevingswet.

Lees meer

Ledenbrief over stand van zaken Omgevingswet

Omgevingswet

In de VNG-ledenbrief over de Omgevingswet staat wat de beweegredenen zijn geweest om te komen tot een nieuwe datum voor invoering van de wet op 1 januari 2023.

Lees meer

Moties gemeenteraden

Bekijk aangenomen moties die gemeenten naar de VNG stuurden. (O.a.: bezuinigingen jeugdzorg, ontkoppeling AOW van minimumloon, gaswinning Groningen.)

- Ga naar het overzicht van de moties

Dit bericht is verzonden door de VNG.
Lees onze proclaimer.

Aan de leden

Datum
1 april 2022
Kenmerk
COS/U202200273
Lbr. 22/021
Telefoonnummer
070-3738393
Bijlage(n)
-

Onderwerp
Ontwikkelingen Oekraïne

Geachte leden van college en gemeenteraad,

Gisteren sprak de Oekraïense president Zelensky de Tweede Kamer toe. Hij bedankte Nederland onder meer voor de opvang van zijn landgenoten. Complimenten die ook gericht zijn aan gemeenten die grote inspanningen verrichten om Oekraïners op te vangen. Tegelijkertijd waarschuwde hij ook dat er een gewenning aan de oorlog ontstaat. De lijsten met doden en gebombardeerde steden voelen steeds meer als dagelijkse realiteit aan. Het is goed om ons dit te realiseren.

Vanwege deze uitzonderlijke periode stelt het kabinet noodwetgeving in werking. Ondanks dat er nog geen acuut tekort aan opvangplekken is. Door de activering van de Wet Verplaatsing Bevolking ligt er een juridische basis voor de opvang van nu en voor nadere regelgeving als de aantallen vluchtelingen onverhoopt verder oplopen. De VNG blijft er bij het kabinet op aandringen dat deze noodwetgeving zodra dit verantwoord is onmiddellijk weer buiten werking wordt gesteld.

Als gemeenten speelt u een cruciale leidende rol in de opvang van de vluchtelingen. Er is in korte tijd onder coördinatie van de Veiligheidsregio's zeer veel bereikt. Samen met uw medewerkers zorgt u ervoor dat oorlogsslachtoffers een veilig onderkomen vinden, toegang krijgen tot zorg en onderwijs en leefgeld krijgen uitgekeerd. Voor de VNG is het daarom belangrijk dat regelingen praktisch uitvoerbaar zijn en dat er geen belemmeringen zijn of komen in financiële vergoedingen of regels. In de kamerbrief van 30 maart vindt u een goed overzicht van de genomen maatregelen.

Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Nassaulaan 12 Den Haag | Postbus 30435 | 2500 GK Den Haag
070 - 373 83 93 | info@vng.nl

In deze ledenbrief gaan wij in op de actualiteit rond:

- Noodwetgeving
- Regeling verstrekkingen
- Registratie
- Particuliere opvang
- Huisvesting/ Rijksvastgoedbedrijf
- Compensatie gemeenten
- Taalonderwijs

Noodwetgeving

De inwerkingstelling van de artikelen 2c en 4 van de Wet verplaatsing bevolking wordt naar verwachting vandaag voltrokken bij koninklijk besluit. Dat is conform de wettelijk voorgeschreven procedure bij de inwerkingstelling van noodbevoegdheden. In dit geval is niet de noodtoestand afgekondigd. De inwerkingstelling van het noodrecht gebeurt op tijdelijke basis, maar er is geen einddatum bepaald. Hierover blijft het kabinet in overleg met betrokken partijen. Het kabinet gaat alle colleges hierover per brief informeren. De VNG heeft er begrip voor dat het nodig is om dit juridisch instrumentarium te gebruiken om deze vluchtelingen zo snel mogelijk te kunnen helpen.

De Wet verplaatsing bevolking en de daarin aan de burgemeester toegekende bevoegdheden laten onverlet dat gemeentelijke bestuursorganen op verschillende beleidsterreinen taken en bevoegdheden hebben die zij ook kunnen benutten om vluchtelingen uit Oekraïne te faciliteren. Deze beleidsterreinen zijn niet alleen bij de burgemeester belegd, maar ook collegiaal bij burgemeester en wethouders. Over de uitoefening van hun bevoegdheden leggen burgemeesters en colleges verantwoording af aan de gemeenteraad en vindt lokaal debat plaats zoals het in een lokale democratie gaat.

Regeling verstrekkingen

De VNG heeft een versnelde uitvoeringstoets uitgevoerd op de regeling verstrekkingen zodat de regeling zo snel en eenvoudig mogelijk uit te voeren is. We zijn verheugd dat de uitkomsten van de versnelde uitvoeringstoets zijn meegenomen in de regeling. Er is gekozen voor afgeronde bedragen, een vast bedrag per persoon (zonder staffel) dat op één peildatum wordt uitgekeerd, geen verplichte koppeling tussen de uitkering van de verstrekking van leefgeld na de BRP-registratie en een eenvoudige consequentie bij inkomen uit arbeid (bij inkomsten uit werk, stopt het leefgeld).

Het rijk evalueert samen met de VNG na 3 maanden de uitvoering van de regeling zodat we kunnen kijken hoe de regeling in de praktijk uitpakt en waar nodig aangepast kan worden.

Particuliere Opvang

Een plek in een gasthuishouden kan voor sommige vluchtelingen een goede oplossing zijn. De VNG vindt het van belang dat zowel de gast als het gasthuishouden vooraf een bewuste keuze maken. De ondersteuning die wordt geboden door het consortium RefugeeHomeNL – screening van gezinnen, het zoeken naar een goede match, huisbezoek – kan bijdragen aan een veilig en geslaagd verblijf. Dit proces wordt eerst getest met een beperkt aantal plaatsingen, voordat het landelijk wordt uitgerold.

Het consortium, waaronder ook TakecareBNB, ontvangt van het ministerie van JenV een vergoeding voor het uitvoeren van deze taken. Het is niet de bedoeling dat gemeenten hier aan gaan bijdragen, noch is er een vergoeding beschikbaar voor particulieren die vluchtelingen opnemen. Vluchtelingen krijgen een additionele wooncomponent in hun toelage. In overleg met het gastgezin kunnen afspraken worden gemaakt dat zij hiermee een vergoeding betalen aan het gastgezin.

Huisvesting/ Rijksvastgoedbedrijf
Minister De Jonge heeft al aangegeven dat Rijksvastgoedbedrijf panden aan het COA en via de veiligheidsregio's aan gemeenten aanbiedt als ondersteuning bij het voorzien in opvangplekken voor asielzoekers en ontheemden uit Oekraïne. Het is de bedoeling dat het COA en gemeenten het vastgoed huren van het rijk. Deze kosten kunnen gemeenten halen uit de vergoeding die zij krijgen voor de opvang van asielzoekers en ontheemden uit Oekraïne. Daarnaast kunnen gemeenten verzoeken voor een vergoeding voor kleine aanpassingen in de panden indienen bij het Rijksvastgoedbedrijf, zodat deze zo snel mogelijk voor opvang geschikt zijn te maken. Hiervoor heeft het kabinet €75 miljoen beschikbaar gesteld. Het Rijksvastgoedbedrijf neemt het initiatief om contact te leggen met de gemeenten waarin het gebouw zich bevindt.

Compensatie gemeenten
Er ligt een bestuurlijke afspraak dat gemeenten de reële meerkosten vergoed krijgen en dat gemeenten er niet slechter voor mogen komen te staan. Het kabinet werkt momenteel aan een bekostigingsregeling. Dat moet gemeenten in staat stellen de opvang te financieren en hier verantwoording over af te leggen. Voor wat betreft de (uitvoerings)kosten opvang en verstrekkingen heeft het kabinet besloten tot een hybride financiering. Vertrekpunt van de financiering is: normkosten waar mogelijk, feitelijke kosten waar nodig. Naar verwachting treedt deze regeling medio april in werking. Het normbedrag wordt gemonitord en, indien nodig, naar boven bijgesteld. Vragen over het normbedrag, of over te maken investeringen, kunnen worden gesteld via het speciaal ingerichte mailadres van JenV: dgm.oek.financien@minjenv.nl

Voor overige meerkosten moeten met de afzonderlijke departementen afspraken gemaakt worden. Ook voor deze kosten geldt dat gemeenten er financieel niet op achteruit mogen gaan.

Onderwijs
Een flink aantal gemeenten is al bezig met het organiseren van tijdelijk onderwijs. Maar veelal is dat hooguit tot de zomer. De VNG wil daarom snel duidelijkheid over de huisvesting, toenemende behoefte aan taalonderwijs voor volwassenen en het leerlingenvervoer. Door de speciale status van deze kinderen vervalt de rol van het COA en past het ook niet binnen de bestaande afspraken die gemeenten hebben gemaakt over de toelating en financiering voor aandachtsgroepen tot speciale regelingen.

De VNG zet in op een aparte vergoeding voor gemeenten. Voor het realiseren van onderwijshuisvesting en de eerste inrichting van de schoolgebouwen kan dit gebaseerd worden op de nieuwe OHBA-regeling. Dit moet nu al geregeld worden zodat gemeenten aan de slag kunnen.

Deze tijd van oorlog en toestroom van vluchtelingen vereist ingrijpende maatregelen waarbij gemeenten en rijk als één overheid samenwerken om gezamenlijk de goede maatregelen te nemen.

Met vriendelijke groet,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

L.K. Geluk
Algemeen directeur

Op vrijdag 20 mei

Read this newsletter in your browser.

DOE MEE AAN HET NK WIELRENNEN VOOR RAADSLEDEN

Kom jij net als Joop Zoetemelk, Dylan Groenewegen of Annemiek van Vleuten als eerste over de streep? Het Nederlands Kampioenschap Raadsleden wordt een open Wedstrijd die niet onder de vlag van de van de KNWU Valt. Het is een criterium van 40 kilometer over een parcours van twee kilometer. De start en finish zijn op de finishstreep van profwielerklassieker Veenendaal-Veenendaal.

Wat krijg jij?

- Je wordt deelnemer van het allereerste Nederlands Kampioenschap voor Raadsleden
- Na afloop ontvang je een goodiebag met Veenendaal-Veenendaalbidon
- Een medaille na deelname
- Na afloop is er ruimte voor een kop koffie op het horecaplein
- Deelname is gratis en wordt aangeboden door de Gemeente Veenendaal

Randvoorwaarden

- Eigen wielrenfiets met goede remmen
- Harde schaalhelm

- Eigen risico
- Je bent Raadslid tot 16 maart of vanaf 16 maart

Dag en tijd
Het NK Raadsleden wordt verreden op vrijdag 20 mei om 10.00 uur. Je kunt vanaf 08.30 uur in het gemeentehuis van Veenendaal terecht voor het ophalen van het startnummer.

Parcours
Wordt binnenkort bekend.

Aanmelden
Wil je aanmelden? Klik dan hier. Deelname is gratis en onder eigen risico. Aanmelden kan tot en met vrijdag 13 mei.

Vragen
Heb je vragen? Stuur dan een e-mail naar:
evenementen@sportserviceveenendaal.nl

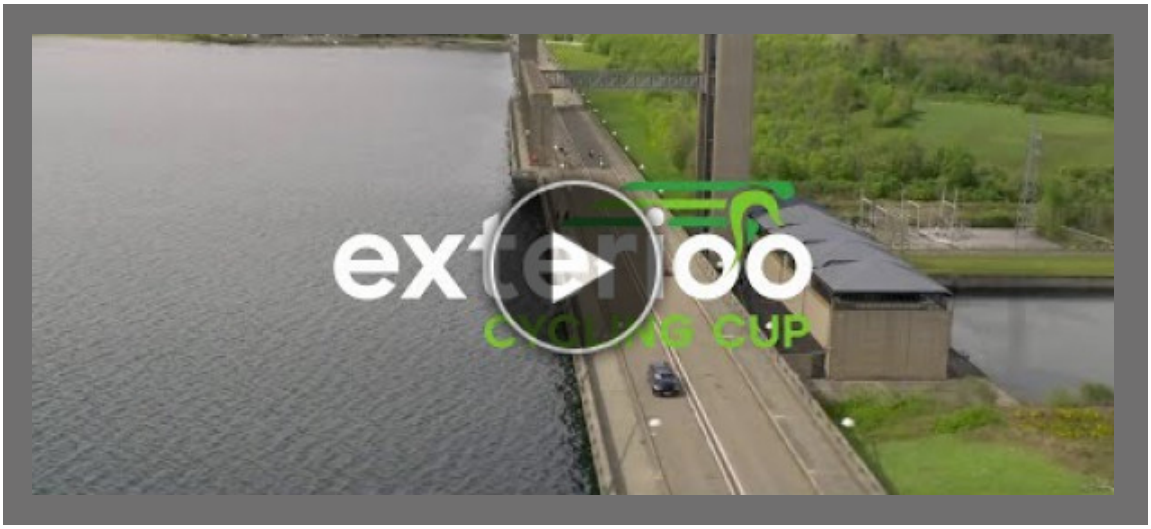
Wielerronde Veenendaal-Veenendaal

De wielerronde Veenendaal-Veenendaal is terug en uitgebreider dan ooit! Een nieuwe huisstijl, een nieuwe website en aansluiting bij de internationale Exterioo Cycling Cup. Als onderdeel van deze cup worden we live uitgezonden op Sporza en Eurosport NL!

Bovendien is de wielerronde voor de eerste keer in de historie een tweedaags evenement. Niet alleen organiseren we een vrouwenkoers en mannenkoers, ook vinden er allerlei evenementen plaats voor jong en oud. Wat dacht je van wedstrijden voor de jeugd, een speciaal fietsparcours voor kinderen, een wielercafé en diverse festiviteiten in het centrum van Veenendaal.

Wil jij samen met ons dit prachtige evenement tot een succes maken? Word dan partner!
VEENENDAAL-VEENENDAAL // MEER DAN EEN WEDSTRIJD

Promo Exterioo Cycling Cup

Promo Veenendaal-Veenendaal

VROUWENKOERS

MANNENKOERS

IN DE AANLOOP

Verschillende evenementen

JEUGDWEDSTRIJDEN

Powered by AXA Valleirenners

NK VOOR RAADSLEDEN

Powered by Gemeente Veenendaal

RONDJE WINKELSTAD

Powered by Winkelstad Veenendaal

DIKKE BANDENRACE

Sponsor jij dit event?

DYNAPLUS FIETSPARCOURS

Powered by Hoenderdaal Fasteners

FREERUNNING BY TEAM TANTUM

Powered by !2Springs

WIELERFEESTEN

VERDER

Live Televisie
Horecaplein
Optredens
En meer!

In de aanloop

VEENENDAAL-VEENENDAAL TOERTOCHT

Powered by AXA Valleirenners

VEENENDAAL-VEENENDAAL GOES ELECTRIC

Powered by Van Gent Lease

DOORTRAPPEN VOOR SENIOREN

Sponsor jij dit event?

'UNIEK SPORTEN'-TOERTOCHT

Sponsor jij dit event?

WIELERSHIRT TENTOONSTELLING

Sponsor jij dit event?

WIELERCAFÉ

Powered by Downtown

CERVÉLO TECH EVENT

Powered by BikeBear

Binnenkort meer...

HOOFDSPONSORS

simac

exterioo CYCLING CUP

sport service veenendaal

VRIENDEN & PARTNERS

JOUW LOGO HIER

HOENDERDAAL FASTENERS

fietsstad 2020 Veenendaal

#DITISVEENENDAAL

Stuif
evenementen

JAN SCHEFFER
GROEP

emico

olenz
notarissen

CMC
.nl

Novia
notariskantoor

deRijk
kunststof leidingsystemen

ELYSEE
ACCOUNTANTS

Nijboer Blijstra Techniek
Werkplaats equipment

GROEP
TECHIRON

WINKELSTAD
VEENENDAAL

VAN DER VALK
HOTEL VEENENDAAL

RB
EXCLUSIVE

Groep
Ginkel

Regionaal Bureau
voor Toerisme
Heuvelrug &Vallei

REGIO
SPORT
VEENENDAAL.NL

PAJACO
INTERIEURBOUW

ARCHI
TEKTE
NBURO
GUIDO BAKKER

AXA VALLEIRENNERS

Motor- en AutoClub Veenendaal Sinds 1946

BOCHANE ALS JE VOORUIT WIL

simac

KREEFT BOUW EN ONDERHOUD SINDS 1896

ADVENTURE

Fysiotherapie Scheepjeshof fysiotherapie - manuele therapie - sportfysiotherapie

HERCULAN

HARDEVELD WERKPLEK- & PROJECTINRICHTING

BROEKHUIS Veenendaal

BADGES UNLIMITED

BS
Beeldenstorm
RECLAMEBUREAU

BURNIO
MARKETING & COMMUNICATIE

Lokaal
Sportakkoord
Veenendaal

JetConsult

12
SPRINGS
TRAMPOLINES

TANTUM
FREERUNNING

JOUW
LOGO HIER

JOUW
LOGO HIER

UCI
UNION
CYCLISTE
INTERNATIONALE

KNWU

UCI
EUROPE
TOUR

exterioo
CYCLING CUP

#DITISVEENENDAAL

Sportservice Veenendaal - Sportlaan 3 - 3905 AD - Veenendaal
Manage profile - Unsubscribe

Uitnodiging | Bijeenkomst 'De rol van de raad'
Donderdag 21 april 2022 van 19.00 tot 21.30 uur

Best raadslid,

Inmiddels zijn de gemeenteraadsverkiezingen geweest en start een nieuwe raadsperiode. Wellicht is dit voor jou het begin van een eerste raadstermijn. Samen met de griffierskring Gelderland-Midden organiseren we een serie van vijf bijeenkomsten om je goed voor te bereiden op de raadstermijn.

Rol van de raad
Op donderdag 21 april is de derde bijeenkomst. Met Alinda van Bruggen (Wagenaar Hoes Organisatieadvies) gaan we het hebben over de rol van de raad. Want hoe kom je eigenlijk aan het stuur? En hoe blijf je aan het stuur? Na een introductie op het onderwerp gaan we aan de slag met een casus. Welke keuze zou jij maken? En welke consequentie heeft welke keuze?

Programma

- 19.00 uur - Welkom en introductie avond
- 19.10 uur - De positie van de raad in de gemeente
- 19.20 uur - Hoe kom je als raad aan het stuur?
- 19.50 uur - Dualisme en je positie als raad(-slid)
- 20.45 uur - Reflectie en ophalen leerpunten
- 21.00 uur - Afsluiting

We sluiten de avond af met een hapje en een drankje. Een mooie kans om alvast jouw nieuwe collega's binnen de regio te ontmoeten. Ben jij erbij?

Meld je hier aan

Dit is de derde bijeenkomst uit een reeks van vijf voor de regio Gelderland-Midden.

De eerste bijeenkomst was op 10 januari en ging over wat raadswerk echt inhoudt. Lees hier het verslag of kijk de webinar terug
Bijeenkomst 2 was op 14 februari. De griffie van jouw gemeente heeft de presentaties ontvangen die die avond gegeven zijn. Je kan ze ook bij ons opvragen via info@gelderlandacademie.nl.

De andere bijeenkomsten alvast in je agenda zetten?
Maandag 16 mei 2022: 'Regionale samenwerking' in Arnhem
Maandag 20 juni 2022: 'Ondermijning, bedreiging, integriteit' in Elst

Geacht raadslid, provincie Gelderland

Wij nodigen u van harte uit voor een bijeenkomst voor Gelderse gemeenten over collectief wonen op vrijdagochtend 22 april in Dieren (gemeente Rheden) inclusief lunch. Wat kunt u als gemeente doen om locaties in te zetten voor dit soort burgerinitiatieven? Wat komt er dan bij kijken, wat zijn de voor- en nadelen? Een bijeenkomst waarin voorbeelden centraal staan, we van elkaar leren en waar we ook ter plaatse op bezoek gaan bij het initiatief van woongroep De Huisdieren in Dieren.

Klik hier om u aan te melden voor de bijeenkomst op 22 april

Programma

Tijdens de bijeenkomst op 22 april staat de aanpak centraal van drie gemeenten die aan de slag zijn met locaties voor collectief wonen. Aan het eind van de bijeenkomst worden we rondgeleid op één van de locaties van de challenge Mijn huis staat in Gelderland. Woongroep De Huisdieren (finalist van de challenge) is druk aan het verbouwen en zal ons tijdens de rondleiding meer vertellen. Het programma is daarmee als volgt:

10.15u Ontvangst in Cultureel Centrum Theothorne in Dieren

10.30u Start inhoudelijk programma

- Initiatiefnemer Manifest Ruimte voor collectief wonen
  Welke ontwikkelingen er zijn in het gemeenschappelijk wonen en wat leveren bewonersinitiatieven op? Hoe kunnen gemeenten initiatieven helpen?
- gemeente Nijmegen
  Tenders voor collectieve zelfbouwinitiatieven – Nijmegen zet de komende jaren vaker in op locaties die deels of geheel ingezet kunnen worden voor zelfbouwinitiatieven, met als uitgangspunt om zo'n 30 woningen per jaar te realiseren. Binnenkort worden twee nieuwe locaties aangeboden.
- gemeente Wijchen
  Aanpak collectief particulier opdrachtgeverschap in kleine kernen – Samen met inwoners en dorpsraden werkt de gemeente aan nieuwe buurten, passend bij de kern. Met als resultaat 7 groepen particulieren – jong en oud - die samen hun buurt ontwikkelen. Wanneer komt de groep en de locatie in beeld?
- gemeente Ede
  Pilot Erfdelen – In Ede doet men op 2 locaties ervaring op met betaalbare woningen op een boerenerf, voor woningzoekenden uit het buitengebied, dorpen en buurtschappen. Waarom heeft Ede deze pilot, en hoe zijn de eerste ervaringen? En biedt erfdelen kansen voor collectief wonen?

11.45u Rondleiding op locatie challenge Mijn huis staat in Gelderland, door woongroep De Huisdieren en wethouder Erfgoed gemeente Rheden

12.30u Lunch

13.00u Afsluiting

Meer informatie over:
Collectieve wooninitiatieven
Challenge Mijn huis staat in Gelderland

We zien u graag vrijdag 22 april in Dieren! Met hartelijke groet,
Gedeputeerde Wonen provincie Gelderland
Wilt u de nieuwsbrief van het Actieplan Wonen ontvangen? Aanmelding nieuwsbrieven

Namens de directie van Veiligheids- en Gezondheidsregio mag ik u aankondigen dat VGGM een drietal Raadsinformatiebijeenkomsten organiseert voor nieuwe én oude raadsleden.
Het programma zal zich richten op onderwerpen als o.a. de jaarrekening en de begroting 2023. Uiteraard is een belangrijk onderdeel van de bijeenkomst gericht op een live kennismaking met onze Veiligheids- en Gezondheidsregio, waar 24 uur per dag, 7 dagen per week aan publieke veiligheid en gezondheid wordt gewerkt.

Gekozen is voor drie momenten, te weten:

- Maandag 9 mei, vanaf 18.30 uur – locatie kazerne Arnhem
- Dinsdag 17 mei, vanaf 18.30 uur – locatie nog te bepalen
- Dinsdag 7 juni, vanaf 18.30 uur – locatie nog te bepalen

Ieder raadslid is van harte welkom op een datum naar keuze.
Deze mail is zoals gezegd een aankondiging dus als reservering in de agenda's.
Verdere informatie volgt.

Met vriendelijke groet,

Stafmedewerker

T: +31883555029

W: www.vggm.nl

Rosendael '74

PAK Rozendaal

Coalitieakkoord Rozendaal 2022-2026

Daadkrachtig
werken aan een duurzame toekomst

De samenwerking tussen Rosendael ’74 en PAK Rozendaal heeft in de afgelopen jaren geleid tot daadkrachtige besluiten, concrete resultaten en versnelling in de verduurzaming. De verkiezingsuitslag van maart 2022 maakt duidelijk dat de kiezer de resultaatgerichtheid en duurzame koers van deze coalitie waardeert. Dat schept vertrouwen voor de samenwerking in de toekomst, maar het verplicht ook om op te komen voor de belangen van al onze inwoners. Daarom steken wij in dit coalitieakkoord ook een hand uit naar de oppositie, die een belangrijk deel van de kiezers vertegenwoordigt, en die we ook geïnformeerd en geraadpleegd hebben.

Rosendael ’74 en PAK Rozendaal willen hun samenwerking graag voortzetten. In dit akkoord geven we aan welke speerpunten we belangrijk vinden en hoe we die denken aan te pakken. We kunnen dit niet alleen. We gaan graag in gesprek; met de Raad, met inwoners, professionals in het veld en met maatschappelijke organisaties. Communicatie en participatie is op alle werkgebieden van toepassing. Rozendaal is de kleinste gemeente op het vasteland en heeft de ambitie om zelfstandig te blijven. Dat vraagt om een solide financieel beleid, goede bestuurlijke verhoudingen en een organisatie die is toegerust om aan de wettelijke vereisten te voldoen. Dat is de basis, maar er is meer nodig.

De maatschappij om ons heen verandert en dat vraagt dat ook Rozendaal stappen blijft zetten. Ons inwonerbestand verandert en daarmee ook de wensen van onze inwoners. Tegelijkertijd wijzigen de rollen van Rijk, Provincie en Gemeenten. Inspelen op deze externe factoren, ook rekening houdend met een ander beeld van veiligheid en de stand van het klimaat, vraagt meer dan enkel vasthouden waar wij aan hechten. Steeds meer taken worden bij de gemeente neergelegd en dat gaat niet vergezeld met een grote pot geld. In Rozendaal willen we meer bieden dan een uitvoeringsloket van hogere overheden. Daarom willen we goed bereikbaar zijn door een efficiënte combinatie van de fysieke en digitale infrastructuur. Op het gebied van Duurzame economie en infrastructuur zien we concrete resultaten voor ons met de energietransitie in huis en op straat. In het Fysiek domein gaan wij voor een omgevingsvisie waarbij we inhoud geven aan andere vormen van wonen en beheer van onze groene omgeving. In het Sociaal Domein willen we de kosten beheersen en de kwaliteit borgen door goede afspraken in de regio. Tegelijkertijd willen we bewaken dat alle Rozendalers adequaat worden gesteund in hun zorgbehoefte. Op het gebied van Natuur en milieu willen we teruggang van kwaliteit omzetten in herstel en versterking. Daarbij moet het evenwicht

tussen de behoefte aan recreatie en de kwetsbaarheid van de natuur aantoonbaar verbeteren.

Dat vraagt veel van ons gemeentelijk apparaat en de samenwerkingsrelaties in de regio. Daarbij zoeken wij een goede balans tussen wat wij uitbesteden en wat wij dicht bij ons willen houden in het belang van de Rozendaalse inwoner.

Om duidelijk te maken dat we onderdeel zijn van een groter geheel en oog hebben voor ontwikkelingen elders, hebben we de actiepunten in dit akkoord gekoppeld aan duurzame doelen van de Verenigde Naties (VN). Deze zijn vastgesteld om daarmee te proberen in 2030 wereldwijd een einde te maken aan armoede, ongelijkheid en klimaatverandering. We hebben niet de illusie dat we deze mondiale problemen vanuit Rozendaal kunnen oplossen. Maar wij kunnen wel een bijdrage leveren. De kleinschaligheid van Rozendaal maakt het mogelijk om hiermee voortvarend aan de slag te gaan. De coalitie van Rosendael ’74 en PAK Rozendaal (hierna gezamenlijk te noemen: we) doet dat in de periode 2022-2026 door de hiernavolgende actiepunten, in de raad en in het college van B&W, op te pakken.

Dit coalitieakkoord is een stevige uitdaging voor het college en ambtenaren en we gaan daadkrachtig met hen aan de slag om actiepunten te vertalen in een pragmatisch en realistisch uitvoeringsprogramma. Daarbij streven wij eerder naar optimalisatie dan extra belasting van de organisatie.

Simon Warmerdam — Tineke van der Pas

Rosendael ’74 — PAK Rozendaal

Goed bestuur

Verbindende en zelfstandige gemeente

Rozendalers waarderen het wonen “op” Rozendaal. De betrokkenheid bij elkaar en het bestuur komt tot uiting door de hoge opkomst bij de verkiezingen. We zijn een kleinschalige en krachtige gemeente. De klantvriendelijke en menselijke bejegening in de persoonlijke en digitale dienstverlening willen we graag behouden; ze maken deel uit van de “ziel” van Rozendaal. Als zelfstandige gemeente hebben we een stabiele financiële basis, goede bestuurlijke verhoudingen, korte lijnen tussen gemeente en inwoners én verbindende activiteiten.
We zijn een verbindende gemeente waar we de inbreng en betrokkenheid van inwoners waarderen. We communiceren snel en transparant met onze inwoners via de website, “in de Roos” en social media. We willen de kracht, kennis en kwaliteiten van Rozendalers, zoals ze bij voorbeeld in werkgroep duurzaamheid en werkgroep biodiversiteit gebundeld zijn, blijven benutten en gebruiken. Samen met inwoners werken aan een sterk, duurzaam, sociaal en veilig Rozendaal. Wij willen ook de denk- en organisatiekracht gebruiken van onze inwoners bij het maken van plannen, we vragen naar oplossingen. We formuleren kaders voor burgerparticipatie zodat we voorafgaand aan het traject helder zijn over verwachtingen. Daarbij blijven we alert op een goed onderscheid tussen persoonlijke en collectieve belangen. Bij al deze interacties is het van belang duidelijk te zijn over rollen en verantwoordelijkheden, zoals die gelden in ons maatschappelijk bestel. De “Buurt- aan- Tafel" gesprekken worden weer opgepakt, en “Samen oplopen” met leden van College zetten we voort. We spreken met de Jongerenraad en Kinderburgemeester. Zo weten we wat er leeft bij de jonge inwoners van Rozendaal.

Gemeentelijke organisatie toekomstbestendig.

Het persoonlijk contact tussen inwoners en van de gemeentelijk organisatie beschouwen wij als cruciaal voor de verbinding met onze inwoners en handhaven we. Deze persoonlijke invulling vullen we aan met een gebruiksvriendelijke website om inwoners ook digitaal goed van dienst te kunnen zijn. De voorbereidingen om de digitale structuur aan te laten sluiten op wettelijke vereisten is al ingezet. Ook voor ons gemeentelijk apparaat is het noodzakelijk bewustwording en weerbaarheid te versterken met betrekking tot cyberveiligheid. Naast de digitale aanpassingen en investeringen vraagt het om training van ambtenaren om met de nieuwe digitale wereld om te gaan.

Rozendaal staat op eigen benen maar kan niet alles alleen. Daarom werkt Rozendaal samen met andere gemeenten en neemt deel aan meerdere gemeenschappelijke regelingen. Dat is een efficiënte en doelmatige keuze om met de beschikbare menskracht maximaal resultaat te behalen in het belang van onze inwoners. Waar sprake is van samenwerken en/of uitbesteden is het belangrijk dat de regierol van Rozendaal goed en bekwaam wordt belegd en uitgevoerd. Er wordt blijvend geïnvesteerd in kennis en vaardigheden van ambtenaren om hun taken goed te kunnen vervullen.

Samenwerken

Rozendaal werkt al jarenlang nauw samen met de gemeente Rheden. Recentelijk is geïnvesteerd in herziening van afspraken om de samenwerking te professionaliseren en resultaten regelmatig te bespreken. Rozendaal is verantwoordelijk voor het organiseren van goede uitvoering doormiddel van duidelijke kaders en afspraken.
De samenwerkingsverbanden in de regio, de GMRAN (Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen), ODRA (Omgevingsdienst Regio Arnhem), BVO DRAN (Bedrijfsvoering Organisatie Arnhem Nijmegen), MGRCG (Modulair Gemeenschappelijke Regeling voor het sociaal domein Centraal Gelderland), VGGM (Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden) zijn zinvol en nuttig om regionale opgaven te verwezenlijken. We dragen graag bij om deze regionale samenwerking te verbeteren. We volgen of de investeringen in deze verbanden concrete resultaten opleveren. We willen financieel bijdragen aan voorzieningen in de regio waar we gebruik van maken. De financiële bijdrage moet wel in verhouding staan met de schaal van Rozendaal. We kunnen ook bijdragen uit solidariteit. Voor taken die uitbesteed worden blijven Rozendaalse ambtenaren aanspreekbaar als de dienstverlening vragen oproept of afwijkt van gemaakte afspraken.

We zetten in op het gebruik maken en versterken van onze stem ook bij nationale organisaties als VNG (Vereniging van Nederlandse Gemeenten) en K 80 (Bundeling van krachten van de 80 kleinste gemeenten).

De kracht van Klein zit voor Rozendaal ook in de betrokkenheid van inwoners. De komende jaren willen we meer vorm geven aan burgerparticipatie bij belangrijke beslissingen en op het ontsluiten van de kracht van onze eigen inwoners bij de uitvoering.

Gezonde financiën en investeringen

Een behoudend financieel beleid met een duidelijke begrotingsdiscipline is een randvoorwaarde om doelstellingen te behalen en een absolute voorwaarde voor zelfstandigheid.
Een meerjarig sluitende begroting is een vereiste. Daarbij zijn wij bereid om

naar alle mogelijkheden te kijken die kunnen leiden tot aanpassingen in de baten en lasten. Bewust is gekozen om niet bij voorbaat claims te leggen op structurele kosten. We staan klaar voor een open dialoog op alle elementen die onderdeel zijn van een gezonde exploitatie. We behouden een peil van de reserves dat het mogelijk maakt om risico's op te vangen. Waar ruimte is worden reserves gebruikt die direct ten goede komen aan de inwoners van Rozendaal.
Dankzij verstandig financieel beleid tot nu toe kan Rozendaal zich verheugen op een gezonde financiële reserve. De weerstandsratio - een verhoudingsgetal tussen de financiële risico's die een gemeente loopt en het weerstandsvermogen om deze risico's op te vangen - is op dit moment uitstekend ondanks toegenomen risico's en afgenomen reserves. We zijn ons ervan bewust dat in de komende periode investeringen wederom wenselijk zijn. De huidige algemene reserve is hoog genoeg om bij een bescheiden mate aan investeringen de weerstandscapaciteit op een acceptabel peil te houden. Op korte termijn zal worden bepaald wat voor de langere termijn een wenselijk niveau van het totaal aan reserves en ook de weerstandsratio is.
We nemen naast kosten en kwaliteit ook social return, duurzaamheid en circulariteit mee als gunningscriteria bij inkooptrajecten en aanbestedingen.

Duurzame economie en infrastructuur

Energietransitie

In de gemeente Rozendaal staan ongeveer *700 woningen en 50 andere gebouwen*. Bij elkaar gebruiken zij ruim 1,9 miljoen kubieke meter aardgas. Voor alle bestaande gebouwen in Rozendaal moeten we uiterlijk in 2050 een alternatief voor aardgas vinden. Voor 2030 zetten we al de eerste stappen. Daartoe heeft de gemeenteraad oktober 2021 de eerste Transitievisie Warmte vastgesteld. Medio 2022 wordt invulling gegeven aan de door de raad vastgestelde Uitvoeringsagenda en wordt er gestart met een verkenningstraject met bewoners van de Leermolensenk, omgeving Delhoevelaan en Moestuin om te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn. Voor 2030 worden geen buurten verplicht om van het aardgas afgekoppeld te worden en is deelname aan de warmtealternatieven vrijwillig. We ontwikkelen een verduurzamingssubsidie voor alle inwoners van Rozendaal om een volgende stap te maken in het direct verminderen van aardgasgebruik en het verbeteren van een gezond binnenklimaat. We gebruiken hiervoor in ieder geval de middelen die nog beschikbaar zijn in de bestemmingsreserve. Daarbij betrekken wij in ieder geval de middelen die terug vloeien in de bestemmingsreserve als gevolg van eerdere onderbestedingen.

Zonnewand

Vanwege de ligging van Rozendaal in de nabijheid van de Veluwe, een Natura 2000-gebied, is het plaatsen van windmolens op het gemeentelijk grondgebied uitgesloten. Het realiseren van duurzame energiebronnen behoort echter wel tot de ambities van onze coalitie. Een alternatieve optie is om te onderzoeken of een *zogenaamde* zonnewand langs de A-12 ter hoogte van de Berg- en Heideweg. te realiseren is. Wij denken hierbij aan een geluidsscherm voorzien van zonnepanelen die zonne-energie opwekken waar ook Rozendaalse huishoudens gebruik van kunnen maken. Rijkswaterstaat heeft inmiddels een paar landelijke proefprojecten lopen en wij willen samen met hen en met buurgemeenten de mogelijkheden voor Rozendaal verkennen, gebruikmakend van de landelijk opgedane ervaringen. Met een dergelijke zonnewand op de strook grond langs de snelweg die eigendom is van derden, vangen we twee vliegen in een klap: Het levert een welkome bijdrage aan de doelstellingen uit de (RES) Regionale Energie Strategie en verkeersgeluid wordt tegengehouden waarmee het wooncomfort vergroot wordt. De financiering hiervan zal niet laste komen van de gemeentelijke begroting.

Straatverlichting

Daar waar dat inmiddels niet al is gebeurd , zal straatverlichting conform het meerjaren onderhoudsplan worden vervangen door ledverlichting, indien mogelijk in combinatie met openbare laadpunten. Wij gaan onderzoeken of zowel de nieuwe als de oude straatverlichting dimbaar uitgevoerd kan worden met het oog op besparing van energie en beleving ('s nachts minder licht) en het natuurlijk nachtleven van veel soorten dieren die leven in onze omgeving zoals egels, uilen en nachtvlinders te bevorderen.

Openbare laadpunten

Afhankelijk van de groei van het elektrisch wagenpark in onze gemeente en het al dan niet beschikken van eigenaar over een eigen oprit, zal de behoefte aan openbare oplaadpunten in onze gemeente in de toekomst naar alle verwachting toenemen. In de actuele vraag naar meer openbare laadpunten wordt inmiddels voorzien. Ten aanzien van de groei van het elektrisch rijden, en daarmee corresponderend de vraag naar oplaadpunten in de nabije toekomst houden wij de vinger aan de pols houden wij rekening met de prognoses van de NAL (Nationale Agenda Laadinfrastructuur) per gemeente die exploitanten van laadpunten hanteren. Ons uitgangspunt, nu en later, is dat plaatsing en exploitatie van laadpunten geschiedt door een marktpartij zonder kosten ten laste van de gemeentelijke begroting.

Deelauto's

Wij willen een of meer elektrische deelauto's introduceren in Rozendaal als bijdrage aan een duurzame en flexibele mobiliteit. Voor dit experiment zal hetzelfde beleid gelden als voor de openbare oplaadpunten: exploitatie door een marktpartij; geen kosten voor de gemeente. De gemeente faciliteert bij het mogelijk maken van parkeer- en laadfaciliteiten Hiermee spelen we in op ontwikkelingen richting deeleconomie waarin bezit niet automatisch een voorwaarde is voor gebruik.

Fysiek domein

Inrichting openbare ruimte, groen kasteeldorp.

Rozendaal is een aantrekkelijke plaats om te wonen en te recreëren. We willen de waarde van het mooie groene kasteeldorp graag behouden. We houden de huidige kenmerkende open ruimten en de houtwallen als corridors tussen bebouwing in stand en zoeken naar mogelijkheden om deze te versterken.

Omgevingsvisie

In de in het kader van de nieuwe Omgevingswet op te stellen Omgevingsvisie zal de hoofddoelstelling zijn om het mooie in ons dorp te behouden en zo mogelijk te verbeteren. De huidige welstandsnota zal als onderdeel van de nieuwe regelgeving geactualiseerd worden. Bovendien zal er ten behoeve van effectief kwaliteitsbeleid naar een betere aansluiting tussen welstandscriteria en bestemmingsplan gezocht worden. De eerdergenoemde versterking van houtwallen en open groene ruimten zijn belangrijke onderdelen van dit kwaliteitsbeeld. De instandhouding van de aanblik van het historisch kasteeldorp blijft ook bij toekomstig beleid een hoofdprioriteit. De huidige architectonische en stedenbouwkundige kwaliteiten willen wij benoemen voor de verschillende woonbuurten in Rozendaal. Dit is noodzakelijk om de beeldkwaliteit in onze gemeente zorgvuldig te bewaken en in stand te houden. We kijken daarvoor naar de juiste instrumenten.
In de Omgevingsvisie worden meerdere sectorale visies samengebracht tot één integraal verhaal over de fysieke omgeving. Het gaat dan om cultureel erfgoed, omgang met water, milieu, gezondheid, wonen, vestigingsbeleid, bodemkwaliteit en economie. De Omgevingsvisie is ook nodig omdat daarin beleidskaders voor grootschalige duurzame energieopwekking meegenomen gaan worden. Daarbij hebben wij oog voor afstemming met ontwikkelingen die volgen uit de Verstedelijkingsstrategie en de RES.

Woonvisie

De Woonvisie wordt een integraal onderdeel van de Omgevingsvisie. Met de inpassing komt ook een aanpassing van het beleid zoals vastgelegd in de huidige bestemmingsplannen.
In de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen , waar Rozendaal deel van uitmaakt, is een Woondeal met het Rijk en provincie overeengekomen. In een woonvisie voor Rozendaal onderzoeken we (rekening houdend met de regionale visie en prestatieafspraken) de noodzaak om woningen toe te voegen. Indien toevoeging aan de orde

is bekijken we om welk type woningen het gaat en binnen welke randvoorwaarden. De woningvoorraad in Rozendaal is relatief eenzijdig qua samenstelling: er staan vooral eengezinswoningen en nauwelijks huurwoningen en appartementen. In onze gemeente ontbreekt het onder meer aan woningen voor ouderen die graag kleiner en levensloopbestendig willen wonen en tegelijkertijd niet weg willen uit Rozendaal. Dit gegeven staat bovendien een natuurlijke doorstroming voor gezinnen met kinderen in de weg. .
Door ruimte te geven aan kleinschalig splitsen van woningen kunnen generaties bij elkaar wonen in meergeneratiewoningen, vooruitlopend op een mantelzorgsituatie. Bij woningsplitsing wordt bedrijfsmatige en particuliere verhuur uitgesloten. In het splitsingsbeleid worden voorwaarden hiervoor verder uitgewerkt om speculatie en overlast voor de directe omgeving te voorkomen. Naast traditionele nieuwbouw is ook oog voor de benutting van bestaand vastgoed dat zijn gebruikswaarde verliest. De duurzame en groene woonomgeving is voor Rozendaal een groot genot. In het bewerkstelligen van de woonvisie Rozendaal is het daarom van belang dit karakter in acht te nemen.

Groenvisie

Ook de Groenvisie wordt een integraal onderdeel van de Omgevingsvisie. Daarbij leggen wij vast hoe wij de ingeslagen koers naar een meer robuust beheer van ons karakteristieke groen aanpakken.

Rozendaal is een gemeente met veel groen, zowel in de openbare ruimte als op particulier terrein in de bebouwde kom en in het buitengebied. Het vele groen heeft niet alleen een functie als verfraaiing van het landschap. Het vele groen heeft ook functies zoals water- en temperatuurregulatie (tegengaan hittestress) en het bieden van leefruimte voor flora en fauna. Maar ook de gezondheid van mensen en leefbaarheid wordt bevorderd door de aanwezigheid van groen. We moeten zuinig zijn op ons groene Rozendaal!
Kaders die we meegeven bij de groenvisie zijn:
- compenseren van verdwijnend groen, kwantitatief en kwalitatief zoveel mogelijk op dezelfde plaats
- het openbaar groen wordt duurzaam beheer gericht op biodiversiteit en het herstel daar van.
- we gebruiken geen chemische bestrijdingsmiddelen, tenzij er geen effectieve alternatieven zijn (bijvoorbeeld bij de bestrijding van Japanse Duizendknoop). In dat geval maken we zo spaarzaam mogelijk gebruik van deze middelen.
- bij nieuw plantmateriaal geven we prioriteit aan inheemse planten en struiken die vriendelijk zijn voor vogels en insecten.
- De samenwerking met inwoners bij kleinschalige initiatieven voor beplanting langs de straten wordt verder aangemoedigd.

De beeldbepalende bomen langs de lanen van Rozendaal en op de begraafplaats vragen om aandacht. Veel bomen naderen het einde van hun levensduur en de droge periodes

versterken de aftakeling. Om het karakter te bewaren zullen we moeten kiezen uit een aantal opties zoals rigoureuze kap en vervanging of geleidelijke verjonging mogelijk gecombineerd met het tijdelijk verlengen van de levensduur. Dat zijn kostbare ingrepen waar dekking voor moet worden gezocht. Dit willen we uitwerken in een apart bomenplan. In dit plan wordt ook het belang van bomen in particuliere tuinen, soortenkeuze bij nieuwe aanplant, nestkasten en dergelijke uitgewerkt.
Bij de uitwerking van de groenvisie krijgt het Beekdal bijzonder aandacht. Van belang is het bewaren en herstellen van het cultuurhistorisch karakter van dit beeldbepalend onderdeel van ons dorp.

Klinkerbestrating

Het in de vorige raadsperiode ingezette beleid ten aanzien van herbestrating zetten wij door. Dit houdt in dat in woonstraten die geen doorgaande verkeersfunctie hebben, het asfalt fasegewijs vervangen gaat worden door klinkerbestrating. Dit gebeurt zodra straten in aanmerking komen voor groot onderhoud. Klinkerbestrating heeft een langere levensduur dan asfalt en is daardoor duurzamer en goedkoper in exploitatie. Bovendien sluit dit type bestrating vanuit esthetisch en cultuurhistorisch oogpunt beter aan bij de sfeer en het karakter van de onze woonstraten. Daarnaast levert klinkerbestrating een welkome bijdrage aan de infiltratie van regenwater in de bodem: het water zakt makkelijker weg

Fysieke veiligheid

Extra aandacht is wenselijk voor de verkeersveiligheid; er wordt zowel in de wijken als op doorgaande wegen vaak te hard gereden. We blijven daarover communiceren met bewoners. De nieuwe veilige oversteek van en naar de IKC Dorpsschool en renovatie van rotondes zijn een verbetering. Maar de Schelmseweg en Ringallee blijven wegen waar te vaak te hard gereden wordt. We blijven actief om in overleg met de provincie, als wegbeheerder, de maximum snelheid te handhaven op deze doorgaande route. In dit overleg participeren ook inwoners en andere belanghebbenden. We ondersteunen bewonersinitiatieven die leefbaarheid en veiligheid versterken. Dat kunnen campagnes zijn in samenwerking met Veilig Verkeer Nederland of inbraakpreventie.

Openbaar vervoer

Het openbaar vervoer staat in Gelderland onder druk. In Rozendaal is dat Lijn 8. We willen dat Rozendaal per openbaar vervoer goed bereikbaar blijft voor onze inwoners, maar ook voor toeristen die op deze wijze van en naar Rozendaal willen reizen. Naast het doelgroepenvervoer van AVAN hechten we aan de inzet van de PlusBus als vervoermiddel voor inwoners die 55 jaar of ouder zijn en moeite hebben met het gebruik maken van het openbaar vervoer en inwoners (van alle leeftijden) die een functiebeperking hebben en/of rolstoelgebruiker

Fietspaden

Veilig kunnen fietsen in onze natuur vinden we passen bij Rozendaal. In 2022 wordt het fietspad gerenoveerd van de begraafplaats naar de Kluizenaarsweg en verder naar het betonnen fietspad van de gemeente Rheden. Een inventarisatie wordt gemaakt van de kwaliteit van de resterende fietspaden in het buitengebied als opmaat voor een planmatige verbetering van het resterende deel van de fietspaden in ons buitengebied.

Sociaal domein

Samen leven

Veilige wijken zijn belangrijk voor mensen om zich thuis en geborgen te voelen. .
Samen leven is elkaar ontmoeten, behulpzaam zijn, rekening houden met elkaar, samen verantwoordelijkheid dragen voor een veilige woonsituatie. Het gesprek met elkaar aangaan als er sprake is van overlast of ongemak .Zo nodig kan buurtbemiddeling of politie behulpzaam zijn.
De whatsapp groepen per wijk, waarbij een beheerder toeziet op juist gebruik zijn al nuttig gebleken. Dit soort ontwikkelingen stimuleren we graag. We contineren de voorlichting over cybercriminaliteit en preventie van inbraken.

Sociaal beleid, ondersteuning op maat voor iedereen die dat nodig heeft

We willen dat inwoners van Rozendaal kunnen rekenen op goede en toegankelijke zorg. We werken in het sociaal domein nauw samen met de gemeente Rheden. Inwoners kunnen terecht bij het Sociaal Meldpunt en bij het Dorpsteam Velp en Rozendaal. Zo nodig kan een huisbezoek plaatsvinden.
Er blijft bij calamiteiten of problemen altijd een aanspreekpunt binnen de gemeente Rozendaal. Het beleid is dat voor iedereen laagdrempelig toegang is tot zorg. Daarvoor is samenwerking aangegaan met Incluzio die per dorp samenwerkt met partners in het sociale domein. Algemene voorzieningen hebben de voorkeur, maatwerk als het noodzakelijk is. We blijven ons inzetten om het voor oudere inwoners mogelijk te maken zo lang mogelijk in Rozendaal te blijven wonen. Ze kunnen daarbij een beroep doen op goed opgeleide vrijwilligers van het project Vitaal en Veilig Thuis. En we continueren de ondersteuning van mantelzorgers. We stimuleren onder meer het gebruik van de Serre als ontmoetingspunt voor sociale, educatieve en verbindende activiteiten voor inwoners. We zetten ook de samenwerking met Scalabor, het arbeidsontwikkelbedrijf in de regio voort. Medewerkers van Scalabor worden ingezet bij schoonmaakwerkzaamheden in het gemeentehuis en in het onderhoud van het openbaar groen.

Onderwijs

We zijn gelukkig dat we binnen Rozendaal en directe omgeving goed onderwijs en goede onderwijsfaciliteiten hebben. We werken samen met de Dorpsschool en het Rhedens en willen waar mogelijk faciliteren om het huidige kwaliteitsniveau te behouden of te verbeteren. We waarderen eveneens de samenwerking met Puck en Co voor kinderdagopvang, peuterspeelzaal en voor- en buitenschoolse opvang. Waar zich kansen voordoen willen we dat leerlingen van scholen in de regio actief betrokken kunnen worden bij (onderzoeks-)projecten en stages bij gemeente Rozendaal of in het netwerk van de gemeente.
We volgen de ontwikkeling op laaggeletterdheid. Als blijkt dat de extra inzet van de bibliotheek onvoldoende is om het niveau van begrijpend lezen te verbeteren willen we, in overleg met de Dorpsschool aanvullende initiatieven nemen. We staan voor een samenleving waarbij niemand wordt uitgesloten ten gevolge van leerachterstanden.

Jeugd

Rozendaal heeft veel jeugdige inwoners. Via de jongerenraad en de kinderburgemeester luisteren we naar hen en betrekken hen bij de ontwikkelingen in ons dorp. Dat gebeurt nu door overleg met de burgemeester en wethouder. We willen, waar mogelijk, hun suggesties en initiatieven honoreren binnen de middelen die we daarvoor beschikbaar hebben in de begroting.

Sport en cultuur

We steunen en faciliteren waar mogelijk volgens de regels van het vastgestelde subsidiebeleid sport, bewegen en cultuur. Verenigingen hebben een belangrijke verbindende en maatschappelijke rol. Ze dragen bij aan (instandhouding van) gezondheid en welzijn. Waar mogelijk faciliteren we nieuwe initiatieven als ze passen binnen de kaders van het van rijkswege vastgestelde subsidiebeleid.

Luchtkwaliteit

Luchtkwaliteit heeft invloed op welzijn en gezondheid van inwoners. De GGD monitort de kwaliteit van de lucht. Verbetering van luchtkwaliteit vraagt regionale samenwerking.

Binnen Rozendaal kan hout stoken overlast bij inwoners geven. Dat hangt af van de hoeveelheid uitstoot, het type kachel en het stookgedrag. We willen de aandacht blijven vestigen op het goed stoken van houtkachels. We willen de luchtkwaliteit blijven monitoren en-waar mogelijk-verbeteren.

Natuur en recreatie

Veluwezoom

Rozendaal is uniek gelegen naast Arnhem en Rheden en grenzend aan de Veluwe. De bebouwde kom beslaat slechts 5 % van het totale grondoppervlak van de gemeente. Het resterende deel is Natura 2000 gebied met regels over bescherming en versterking van de natuur. Een deel valt samen met het Nationaal Park Veluwezoom dat beheerd wordt door Natuurmonumenten. Het Rozendaalse Veld ligt weliswaar op het grondgebied van Rozendaal maar is eigendom van de gemeente Rheden dat uitvoering geeft aan een convenant met de Geërfden van Velp.
Binnen de Groene Metropool Regio Arnhem en Nijmegen is bij de opgaven Groene Groei en Ontspannen Regio een belangrijke rol voorzien voor Rozendaal om enerzijds het groen te beheren en te versterken en ruimte te bieden voor recreatie. Dit komt terug in de uitwerking van de Verstedelijkingsstrategie en met name de sub-regio Veluwezoom. Met de verwachte groei de komende decennia van het woningbestand met tienduizenden nieuwe woningen zal het belang maar ook de druk op ons buitengebied toenemen. Daarbij hebben wij een verantwoordelijkheid om dit in goede banen te leiden en de aantrekkelijkheid te bewaren ook voor onze eigen inwoners.
Een Masterplan Veluwezoom is in voorbereiding om al een deel van deze uitdaging vorm te geven. Rosendael ’74 en het PAK staan verschillend in de keuze die de raden van Rheden en Rozendaal hebben gemaakt om de kaders van het Principeplan uit te werken naar het Masterplan. Dat respecteren we en laten elkaar vrij om een eigenstandige positie in te nemen bij de definitieve keuze voor het Masterplan. Dat wij elkaar opzoeken voor een goede dialoog is vanzelfsprekend. Bij de uitwerking van het Masterplan en het bijbehorende uitvoeringsprogramma zal extra aandachtig gekeken worden naar de consequenties voor het gebruik van het Rozendaalse Veld. Meegenomen daarbij wordt het verbeteren van de parkeermogelijkheden aan het einde van de Kluizenaarsweg waarbij herstelkansen voor de natuur, veiligheid en handhaven van de huidige parkeercapaciteit belangrijk zijn. In dit hele traject is communicatie met inwoners en andere gebruikers vanzelfsprekend

Wethouders
Rosendael ’74 en PAK Rozendaal dragen respectievelijk S.P. Warmerdam en T. van der Pas voor als wethouders voor de bestuursperiode 2022-2026. Beide wethouders zullen parttime hun functie vervullen, S.P. Warmerdam 0,55 fte, T. van der Pas 0,55 fte.

De portefeuilleverdeling waar we mee beginnen is als volgt:

Portefeuille burgemeester	**Vervanging:**
Openbare orde en veiligheid	Gehele portefeuille
HRM en organisatieontwikkeling	Wethouder S.P. Warmerdam
Informatiebeleid, informatieveiligheid, privacy en digitalisering	
Integriteit	
Communicatie en participatie	
Beleidscoördinatie en kwaliteitsbewaking	
Externe contacten en regionale samenwerking	
Publieksdienstverlening	

Portefeuille Wethouder S.P. Warmerdam	**Vervanging:**
Economische zaken	Gehele portefeuille:
Financiële zaken	Wethouder T. van der Pas
Ruimtelijke Ordening	
Volkshuisvesting	
Monumentenzorg	
Invoering Omgevingswet	
Grondzaken	
Openbare Werken	
Begraafplaats	
Verkeer en vervoer (mobiliteit)	
1e locoburgemeester	

Portefeuille Wethouder T. van der Pas	**Vervanging:**
Sociaal domein, waaronder:	Gehele portefeuille:
-Welzijn	Wethouder S.P. Warmerdam
- Jeugdbeleid	
- Participatiewet	
- Onderwijs	
- Doelgroepenvervoer	
- Publieke gezondheid	
Milieu en energietransitie	
Cultuur	
Toerisme, recreatie en sport	
2e locoburgemeester	

Aldus overeengekomen te Rozendaal, 12 april 2022

Namens Rosendael'74

De fractievoorzitter,

S. Warmerdam

Namens PAK Rozendaal

De fractievoorzitter,

T. van der Pas

Raadsinformatiebrief

Onderwerp
Overschrijding begroting jeugdhulp 2021 en begroting Wmo 2021

Adviseur : T. van den Boom & L. Vos
Portefeuillehouder : A. Logemann
Datum : 19 april 2022

Aan de Raad

Inleiding

Op basis van de financiële gegevens over 2021 blijkt dat de uitgaven voor de jeugdhulp en de Wmo het daarvoor toegekende begrotingsbudget overschrijden. Halverwege het jaar was een lichte overschrijding van het budget te voorspellen. De werkelijke omvang van de overschrijding is pas recentelijk duidelijk geworden. De omvang van die overschrijding is aanzienlijk. Namelijk voor jeugd € 136.000 meer dan het begrote budget van € 143.000 en voor Wmo € 100.000 meer dan het begrote budget van € 102.000. Als gevolg hiervan zijn ook de kosten voor de uitvoering van de dienstverlening van de gemeente Rheden aan Rozendaalse inwoners hoger. Vooruitlopend op de jaarrekening willen wij u hierover informeren. In de jaarrekening vindt u een nadere uitwerking.

Kwetsbare (financiële) balans in Rozendaal

De gemeente Rozendaal is een kleine gemeente met in absolute aantallen een beperkt aantal jeugdigen en inwoners die gebruik maakt van jeugdhulp of de Wmo. Gemiddeld genomen zijn de uitgaven daarmee in verhouding. Maar het risico bestaat dat er een of enkele jeugdigen of volwassenen een zware hulpvraag hebben, waarvoor zware zorg ingezet moet worden, met bijbehorende uitgaven.[1] De kans hierop is niet groot, maar wel aanwezig. En als er sprake is van dergelijke zorgvragen, trekken de uitgaven direct het budget uit het lood. Daarom is het van belang om voldoende reserves aan te houden om dergelijke hogere uitgaven op te kunnen vangen. Hiervoor heeft de gemeente Rozendaal de bestemmingsreserve Sociaal Domein van € 307.000.

Binnen het sociaal domein trekt Rozendaal gezamenlijk op in de regio en in het bijzonder met de gemeente Rheden. In 2020 zijn de nieuwe regionale contracten ingegaan voor jeugdzorg voor onder andere hoog-specialistische behandeling, verblijfszorg en jeugdbescherming. En vanaf 2021 zijn voor Rozendaal en Rheden nieuwe contracten op lokaal niveau ingegaan voor (ambulante) begeleiding en behandeling. Daarnaast is een nieuwe opdracht gestart vanaf 2021 voor de welzijnsdiensten, met Incluzio als opdrachtnemer, met als doel het versterken van de sociale basis en normaliseren van de hulp en ondersteuning.

[1] Ter illustratie: een enkel psychologisch traject kan bijv. € 3.000 kosten, maar een jaar lang verblijf in de gesloten jeugdzorg kost zo'n € 135.000.

Jeugdhulp: 10% van de jeugdigen is goed voor 50% van de kosten in 2021

De afgelopen jaren zagen we een toenemend aantal jeugdigen die jeugdzorg ontvangen. Dat ging gepaard met toenemende uitgaven. Dit past in het landelijk en regionaal beeld.

Een nadere blik op de ingezette zorg en uitgaven over 2021 in Rozendaal geeft het volgende beeld. In 2021 kregen 53 unieke jeugdigen jeugdhulp. Dat is er één minder dan in 2020. Na jaren van toenemende aantallen jeugdigen met jeugdhulp stabiliseert het aantal unieke jeugdigen met jeugdhulp zich voor het eerst.

De uitgaven zijn echter wel aanzienlijk hoger dan het jaar ervoor. Dit is te verklaren doordat Rozendaal in 2021 te maken heeft met meer zwaardere zorgvragen en dus gebruik van dure hoog-specialistische zorg en verblijfszorg. De voorgaande jaren was er nauwelijks sprake van gebruik van deze zorgvormen. We constateren dat zo'n 10% van de jeugdigen met jeugdhulp goed is voor meer dan 50% van de uitgaven aan zorg. Gelet op het gegeven dat het aantal jeugdigen (en gezinnen) met jeugdhulp is gestabiliseerd (en zelfs is afgenomen met 1) en het om enkele gevallen gaat, gaan we er vooralsnog vanuit dat het om een incidentele ontwikkeling gaat. We gaan er echter vanuit dat deze ontwikkeling wel voortduurt in 2022, omdat zorgtrajecten doorlopen in 2022.

Wmo: lichte toename van hulp bij het huishouden en incidentele hoge kosten

De afgelopen jaren zien we dat het aantal inwoners dat ondersteuning vanuit de Wmo ontvangt vrij stabiel is in Rozendaal. Daarbij maken Rozendaalse inwoners minder gebruik van voorzieningen dan het landelijk gemiddelde, ondanks het feit dat Rozendaal een wat 'grijzere' gemeente is dan gemiddeld.

Een analyse van 2021 laat zien dat het aantal inwoners dat gebruik maakt van Wmo voorzieningen niet substantieel is gewijzigd ten opzichte van voorgaande jaren, behoudens een lichte toename op het gebruik van hulp bij het huishouden. Naast meer kosten op de hulp bij het huishouden (€ 24.000), wordt de grootste overschrijding van het budget veroorzaakt door woonvoorzieningen (€ 76.000). Dit gaat over enkele dure voorzieningen en gaan we er vooralsnog vanuit dat het ook hier om een incidentele ontwikkeling gaat.

Kosten voor de uitvoering van de dienstverlening aan inwoners: nog niet bekend

De gemeente Rheden voert voor onder andere de jeugdwet en de Wmo de dienstverlening aan inwoners uit namens de gemeente Rozendaal. Rozendaal betaalt de gemeente Rheden voor het uitvoeren van deze diensten.

Voor 2020 en 2021 is de principe afspraak gemaakt met de gemeente Rheden om de kosten voor de uitvoering van dienstverlening aan inwoners door de gemeente Rheden (uitvoeringskosten) als % te berekenen van de programmakosten. Deze methode is gekozen vanuit een pragmatische insteek met als doel zo min mogelijke administratieve lasten te veroorzaken voor de kostprijs van de uitvoering. Het gevolg voor 2021 is dat door de hoge programmakosten ook de uitvoeringskosten hoger zijn dan het hiervoor begrote budget. De afhandeling van deze kosten is nog gaande en daarover kunnen we u op dit moment nog niet informeren.

Voor 2022 en verder wordt gewerkt aan een nieuwe kostenverrekeningsmethode voor de berekening van de uitvoeringskosten.

Financiën: incidentele overschrijding dekken uit de reserve sociaal domein

Hoe om te gaan met de overschrijding 2021?
Hoewel de overschrijding van het budget Jeugd en Wmo opgevangen kan worden opgevangen in het exploitatiesaldo van de jaarrekening vanwege de opbrengst van project De Steenhoek, vinden wij het zuiverder om de incidentele meerkosten te dekken uit de Reserve sociaal domein. Daarnaast heeft Rozendaal in 2021 € 21.230 aan aanvullende incidentele middelen ontvangen voor jeugdzorg vanuit het Rijk. Wij komen bij de behandeling van de jaarrekening met een voorstel om het definitieve saldo van de incidentele meerkosten en de eenmalige inkomsten in 2022 te onttrekken aan de Reserve sociaal domein, waarvan de stand op dit moment € 307.000 bedraagt.

Hoe verhoudt de overschrijding zich tot het meerjarenperspectief?
Gelet op het gegeven dat een aantal intensieve trajecten doorloopt vanuit 2021 in 2022 hebben wij de gemeente Rheden gevraagd om een prognose te geven van de kosten en hoe zich dit verhoudt tot de raming. In afwachting hiervan houden we rekening met hogere uitgaven voor jeugdhulp en zullen de begroting hierop – via de tussenrapportage – zo nodig aanpassen.

We gaan uit van een incidentele ontwikkeling voor de jaren 2021 en 2022. Voor de meerjarenbegroting 2023 en verder gaan we vooralsnog uit van de lijn van 2020. Voor de Wmo moet voor 2022 en verder rekening worden gehouden met structureel meer uitgaven voor hulp bij het huishouden dan nu begroot is. Dit zal worden opgenomen in de kadernota 2023.

Wat doen we eraan om zoveel mogelijk grip te hebben op de kosten?

Het maken van hoge kosten is niet altijd te voorkomen. In het sociaal domein, en meer specifiek bij de Jeugdwet en de Wmo, gaat het om openeindregelingen. Bij het toekennen van jeugdhulp op basis van de jeugdwet is de gemeente niet de verwijzer. In voorgaande jaren is 40% van de verwijzingen bijvoorbeeld via huisartsen, jeugdartsen of gecertificeerde instellingen (vaak via rechters) gedaan. Dit is een landelijk beeld, waarbij gemeenten maar gedeeltelijk invloed hebben op de kosten. Zo zetten we, samen met de gemeente Rheden, in op:

- Het meer samen optrekken met huisartsen, door een ondersteuner jeugd en gezin binnen huisartsenpraktijken te positioneren. Hierdoor ontstaat meer sturing op de gewenste beweging (namelijk normaliseren, demedicaliseren en algemene voorzieningen voorliggend aan individuele maatwerk voorzieningen)
- Het meer gebruik maken algemene voorzieningen en minder van individuele voorzieningen. Hiervoor werken we intensief samen met Incluzio.
- Dankzij de versterkte ambtelijke capaciteit kunnen we het gebruik van jeugdhulp, Wmo-voorzieningen, de participatiewet en bijbehorende uitgaven vier keer per jaar monitoren,

zodat we op basis van ontwikkelingen (zo mogelijk[2]) kunnen bijsturen. Een instrument hierbij is de invulling van een professionele opdrachtgeversrol ten opzichte van de dienstverlening door de gemeente Rheden, met kwartaalgesprekken over data, zorggebruik, samenwerking en voortgang.

Tot slot

Wij hopen u hiermee voor nu voldoende inzicht te hebben gegeven in de achtergrond van de overschrijdingen en onze stappen naar meer grip. Uiteraard blijven wij u informeren als dat nodig is.

Het college van burgemeester en wethouders,

Boele Boelens,
gemeentesecretaris

Ester Weststeijn,
burgemeester

[2] Veel programmakosten voor cliënten zijn onbeïnvloedbaar, waardoor de bijsturingsmogelijkheden beperkt zijn. Wel is het mogelijk door monitoring patronen te ontdekken om systeemveranderingen door te voeren en te volgen, zoals de beweging van maatwerk naar algemene voorzieningen.

Besluitenlijst 1 B&W vergadering

Datum	05-04-2022
Tijd	9:00 - 12:00
Locatie	B&W kamer
Voorzitter	E. Weststeijn
Aanwezigen	B. Boelens, A. Logemann (wethouder), S.P. Warmerdam (wethouder) en E. Weststeijn (Burgemeester/voorzitter van de raad)

1 Opening openbare B&W vergadering

2 Besluitenlijst openbare B&W d.d. 29 maart 2022

Besluit:

Vaststellen

3 Niet openbare notulen B&W d.d. 29 maart 2022

Besluit:

Vaststellen

4 Overschrijding begroting jeugdhulp 2021 en begroting Wmo 2021

Besluit:

1. Kennis nemen van overschrijding op post jeugdhulp en op de post Wmo in 2021.
2. Besluiten de gemeenteraad hier op 19 april 2022 mondeling over te informeren.

5 Stand van Zaken Masterplan Veluwezoom

Besluit:

Voor kennisgeving aannemen

6 Ingekomen stukken (openbaar): Factsheet ambulancezorg; Jaarverslag Serre Rozendaal; Regiodagen 7/8 juli

Besluit:

Voor kennisgeving aannemen en de factsheet ambulancezorg plaatsen op de leesmap

7 Sluiting openbare B&W vergadering

Collegevoorstel

Gemeente ROZENDAAL

Onderwerp
Overzicht welzijnssubsidies 2021

Adviseur	: M. Jansma	**Behandeldatum**	: 12 april 2022
Programma	: Sport, cultuur, toerisme en Sociaal domein	**Kenmerk**	: MJ-22-11
Programmanummer	: 5 en 6	**Openbaar**	: Ja
Portefeuillehouder	: A. Logemann		

Advies

1. De overzichten welzijnssubsidies 2021 inclusief toelichting voor kennisgeving aannemen
2. De overzichten op 19 april 2022 via de lijst van ingekomen stukken ter kennisname aanbieden aan de raad

Aanleiding

Volgens onze Algemene Subsidieverordening gemeente Rozendaal 2019 (vanaf nu: ASV) artikel 4, moet het college in het eerste kwartaal na het subsidiejaar verantwoording afleggen aan de raad, over de verstrekking van welzijnssubsidies hoger dan € 5.000. Het gaat hierbij over de beleidsterreinen sport, kunst en cultuur, maatschappelijke zorg en welzijn inclusief Wmo (Wet maatschappelijke ondersteuning) en toerisme en recreatie. Daarnaast moet het college verantwoording afleggen over het gebruik van de Hardheidsclausule (art. 17 ASV).

Beoogd effect

De doelstelling van dit advies is transparantie, in de vorm van verantwoording achteraf over de verstrekking van welzijnssubsidies.

Dit gebeurt met twee overzichten en een toelichting op beide overzichten:
1. Overzicht jaarlijkse welzijnssubsidies 2021 (*bijlage 1).
Dit overzicht bevat de subsidies hoger dan € 5.000, met de aantallen subsidies van € 5.000 en lager.
2. Incidentele welzijnssubsidies 2021 (*bijlage 2).
Bijlage 2 bevat het overzicht van de in 2021 verleende incidentele of eenmalige subsidies.
Deze subsidies worden in de regel onder mandaat verstrekt door de portefeuillehouder, waarbij hij of zij verantwoording aflegt aan het college. Een uitzondering geldt voor aanvragen waarbij sprake is of kan zijn van persoonlijke betrokkenheid (‘dubbele pet’). In zo’n geval wordt de aanvraag aan het college in zijn geheel voorgelegd.
3. Toelichting op beide overzichten en op het gebruik van de Hardheidsclausule (* bijlage 3). Per deelterrein worden de organisaties genoemd die in 2021 een subsidie hebben ontvangen.

Argumenten

Transparantie bij subsidieverstrekking is van belang omdat het gaat om het uitgeven van publieke middelen.

Kanttekeningen
1. Rechtmatigheid
Vanwege de coronapandemie kon ook in 2021 een aantal activiteiten niet doorgaan. Voortbouwend op de ervaringen in 2020, heeft een aantal organisaties geen aanvraag ingediend of verzocht om een eerder verleende subsidie naar 2022 door te schuiven. Omdat het om relatief geringe bedragen gaat, was dit geen probleem.
2. Overzichten buiten de termijn van de ASV
In afwijking van wat in de verordening staat (art. 4), worden de overzichten drie weken na het eerste kwartaal aan de raad aangeboden. De raadsvergaderingen in maart kenden een agenda waardoor het niet mogelijk was inhoudelijke informatie te delen, daarom is uitgeweken naar april.

Personele gevolgen
N.v.t.

Financiën
N.v.t. De uitgaven zijn al gedaan.

Vervolg
1. De informatie uit de overzichten wordt meegenomen bij het opstellen van de Jaarrekening 2021 en de Kadernota en Begroting 2023.
2. Zie bij 'communicatie'.

Communicatie
De overzichten worden inclusief toelichting op de lijst van ingekomen stukken geplaatst voor de raad van 19 april 2022.

Bijlagen
1. Overzicht jaarlijkse welzijnssubsidies 2021
2. Overzicht incidentele welzijnssubsidies 2021
3. Toelichting op beide overzichten en op het gebruik van de Hardheidsclausule

Jaarlijkse Welzijnssubsidies 2021	*Datum overzicht 06-04-2022*				
Deelterrein	**Organisatie**		**Bedrag**	**Gemiddeld**	**Toelichting**
1. Subsidies Sport	Subsidiebedrag 5.000 of lager	6 organisaties	2.895,28	482,55	
Subsidies sport totaal	Uitgaven totaal		2.895,28		
	Begroot		2.965,00		
	Saldo		69,76		
	Uitvoering 2021 Sport- en beweegakkoord Rheden-Rozendaal		42.571,15		In totaal drie rijksbijdragen, kan ook in 2022 worden besteed
2. Subsidies Kunst en Cultuur					
A. Product K&C/ Subsidies K&C	Subsidiebedrag 5.000 of lager	4 organisaties	3.093,00	773,25	
	Uitgaven totaal		*3.093,00*		
	Begroot		*4.435,00*		
	Saldo		*1.342,00*		
B. Product Media/ Subsidies K&C	Bibliotheek		35.572,00		
	Subsidiebedrag 5.000 of lager	1 organisatie	758,05	758,05	
	Uitgaven Totaal		***36.330,05***		
	Begroot		*36.000,00*		
	Saldo		*-330,05*		
Subsidies Kunst en cultuur totaal A + B	Uitgaven totaal		39.423,05		
	Begroot		40.435,00		
	Saldo		1.011,95		
3. Subsidies Maatschappelijke zorg/welzijn en Wmo					
	Incluzio (voorheen Radar Uitvoering Oost)		0,00		Vanaf 2021 financiering via Rheden. Zie bijl. 3
	Stichting MEE		6.785,00		
	Subsidiebedrag 5.000 of lager	13 organisaties	10.242,25	787,87	

	A. Uitgaven welzijnssubsidies totaal		*17.027,25*		
	B. Uitgaven subsidie Puck& Co peuteropvang		*2.256,00*		
Subsidies Mazo/welzijn en Wmo totaal A + B	Uitgaven totaal		19.283,25		
	Begroot		41.180,00		
	Saldo		21.896,75		Hieruit is voorschoolse educatie peuteropvang betaald
4. Subsidies Toerisme en Recreatie					
A. Product Economische promotie/ Subsidies T & R	Subsidiebedrag 5.000 of lager	1 organisatie	2.200,17		
	Uitgaven Totaal		*2.200,17*		
	Begroot		*9.650,00*		
	Saldo		*7.449,83*		
B. Product Toerisme en recreatie en VVV/ Subsidies T & R	Subsidiebedrag 5.000 of lager	3 organisaties	935,00	311,67	
	Uitgaven Totaal		*935,00*		
	Begroot		*270,00*		
	Saldo		*-665,00*		Hier was sprake van een incorrecte boeking
Subsidies Toerisme en Recreatie totaal A + B	Uitgaven Totaal		3.135,17		
	Begroot		9.920,00		
	Saldo		6.784,83		

Eenmalige welzijnssubsidies 2021
Overzicht d.d. 6 april 2022

Product 606102/44381 Overige algemene voorzieningen SD/Incidentele subsidies instellingen

		Bedrag	***Toelichting***	***Verantwoordelijk portefeuillehouder***	***Indien van toepassing: datum B&W***
1. Festval Klaterklanken	€	500,00		AL	
2. Duo Wahine	€	500,00	Coronsteun	AL	
3. Kapel	€	750,00	Coronasteun	Al	
4. MVT Bloemetjesactie	€	450,00		AL	
Totaal	€	2.200,00			
Begroot	€	3.120,00			
Saldo	€	920,00			

Toelichting op overzichten welzijnssubsidies 2021 **Bijlage 3**

1. Overzicht met jaarlijkse welzijnssubsidies 2021 (* bijlage 1)
Toelichting per deelterrein

1. Sport

Bij Sport gaat het in 2021 om zes organisaties die geen van alle meer dan € 5.000 ontvangen: Tennisvereniging Beekhuizen, Voetbalvereniging VVO, de Rozendaalse Schutters Sociëteit, de Rozendaalse Hengelvereniging, de Arnhemsche Hockey Club en Uniek Sporten.
Bij 'Uniek Sporten' werken wij met de andere gemeenten in regio Arnhem samen in een regionaal samenwerkingsverband.
Voetbalvereniging DVOV heeft vanwege corona in 2021 geen subsidie aanvraag ingediend voor haar scholen- en een wijkenvoetbaltoernooi.

Behalve dat zij organisaties en initiatieven subsidieert, participeert onze gemeente van 2020 t/m 2022 ook in een Lokaal sport- en beweegakkoord, samen met Rheden. Hiervoor is in 2021 vanuit het Rijk in totaal € 42.571,15 ontvangen als specifieke uitkering, te verantwoorden via SiSa. (Het gaat om een eenmalige verdubbeling van onze reguliere bijdrage ad € 10.000 plus een eenmalige toevoeging ad € 22.571,15.) Deze middelen kunnen ook worden uitgegeven in 2022.

2. Kunst en cultuur

Bij Kunst en cultuur wordt onderscheid gemaakt tussen subsidies die gerelateerd zijn aan media (de bibliotheek en onze lokale omroep) en andere.
In zijn totaliteit gaat het om één grote subsidieontvanger, de Bibliotheek, en drie organisaties die € 5.000 of minder ontvangen: de Kapel, Kamermuziekfestival ZOOM! en de lokale omroep (Studio Rheden; officieel gaat het hier om een 'Bijdrage Lokale Omroep'). Daarnaast worden de contributies voor de Oudheidkundige Kring en Geldersch Landschap en Kasteelen uit het budget kunst en cultuur betaald.

3. Maatschappelijke zorg, welzijn en Wmo (Wet maatschappelijke ondersteuning)

Bij Maatschappelijke zorg, welzijn en Wmo gaat het om één grote subsidieontvanger: stichting MEE, werkzaam voor inwoners met een beperking en, meer in het algemeen, voor onafhankelijke cliëntondersteuning (OCO). De ervaring van de laatste jaren is dat de subsidie, die als voorschot wordt toegekend, grotendeels wordt teruggevorderd.
NB Vanaf 2021 wordt onze welzijnsorganisatie Incluzio (voorheen: Radar Uitvoering Oost) gefinancierd via de gemeente Rheden. Rheden werkt sinds 2021 met een lumpsum bekostiging en onze gemeente betaalt hiervan een percentage.

Er waren in 2021 dertien organisaties die een subsidie van € 5.000,- of minder ontvingen: ouderenbonden PCOB en KBO, Bouwburg kindervakantiekamp, EHBO Velp-Rozendaal, stg. STOER, MVT (Mantelzorgondersteuning), Pro Persona Connect (preventie GGZ), De Uitdaging, Slachtofferhulp, HALT, de Plusbus, de Ontmoetingsochtend in De Serre en Buurtvereniging Leermolens Enk.
Ook in 2021 kon vanwege corona een aantal activiteiten niet doorgaan. Een aantal jaarlijks gesubsidieerde organisaties heeft daarom geen aanvraag gedaan: de commissie Kindercarnaval, de Oranjevereniging en de Rhedense Integratiegroep.

Uit het budget worden ook de subsidies aan Puck&Co betaald, voor de opvang van kinderen van wie de ouder(s) niet in aanmerking komen voor kinderopvangtoeslag. Dit gebeurt op grond van de 'Nadere regels peuteropvang en voorschoolse educatie '.

4. Toerisme en recreatie

De subsidies voor de VVV en het lidmaatschap van het toeristisch platform vallen onder Programma 3 Economie.
De overige subsidies T&R blijven vallen onder Programma 5 Openbaar groen, sport, cultuur en recreatie. Het gaat in totaal om twee organisaties: de IVN (natuur- en milieu-educatie) en stg. Behoud Brandtoren Rozendaalse Veld.

2. Overzicht met incidentele welzijnssubsidies 2021 (bijlage 2)

In 2021 is in twee gevallen coronacompensatie betaald uit het budget incidentele of eenmalige welzijnssubsidies. Dit was het meest praktisch, omdat wij geen aparte subsidieregeling 'coronacompensatie' hadden ingesteld.

3. Toelichting op gebruik Hardheidsclausule in 2021

Verantwoording afleggen over het toepassen van de hardheidclausule, met andere woorden, de handelswijze in uitzonderingssituaties, is in de lijn met het beleid van ons college om naar uw raad toe transparant te zijn over subsidieverstrekking.
In 2021 is enkele keren gebruik gemaakt van de hardheidsclausule. In alle gevallen ging het om aanvragen die 'te laat' waren ingediend. Om redenen die te begrijpen zijn.
Dit pleit ervoor, om gezien de kleine bedragen waarover het gaat, opnieuw naar de uitvoering te kijken om de administratieve lasten voor de vrijwilligersorganisaties te verminderen. Zodat we ons kunnen focussen op de grotere organisaties: Incluzio, de bibliotheek en stg. MEE.

Afgelopen donderdag was de 1e raadsontmoeting voor de Groene Metropoolregio. We hebben met een mooie groep raadsleden (40 fysiek, 16 digitaal) kennisgemaakt en de eerste informatie uitgewisseld.

Ook hebben we tijdens de bijeenkomst de startpagina voor raadsleden gelanceerd: Startpagina raads-, commissie- en collegeleden - Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
De gedeelde presentaties van de raadsontmoeting zijn hier terug te vinden, evenals de link om de raadsontmoeting terug te kijken.

Op deze pagina is allerlei basisdocumentatie terug te vinden. Daarnaast zijn hier ook webinars terug te kijken over:
- Groen Blauw raamwerk
- Conceptueel/circulair bouwen
- Verstedelijkingsstrategie
- Bestuursakkoord Groene Metropoolregio, Provincie Gelderland en The Economic Board
Op het moment dat we nieuwe webinars maken, worden die aan deze pagina toegevoegd, zodat er een soort kennisbank ontstaat.

Regioagendacommissie
De 1e gemeenteraden hebben hun leden voor de Regioagendacommissie (RAC) al gekozen. Op korte termijn horen we graag van iedereen wie de nieuwe leden van deze commissie zijn. Communicatie hierover kan naar George van der Woude, de nieuwe secretaris van de RAC (zie cc).

Hartelijke groet,

Adviseur regionale samenwerking

Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
Nijverheidsweg 2a
6662 NG Elst
groenemetropoolregio.nl

GROENE METROPOOL REGIO ARNHEM NIJMEGEN

WELKOM!

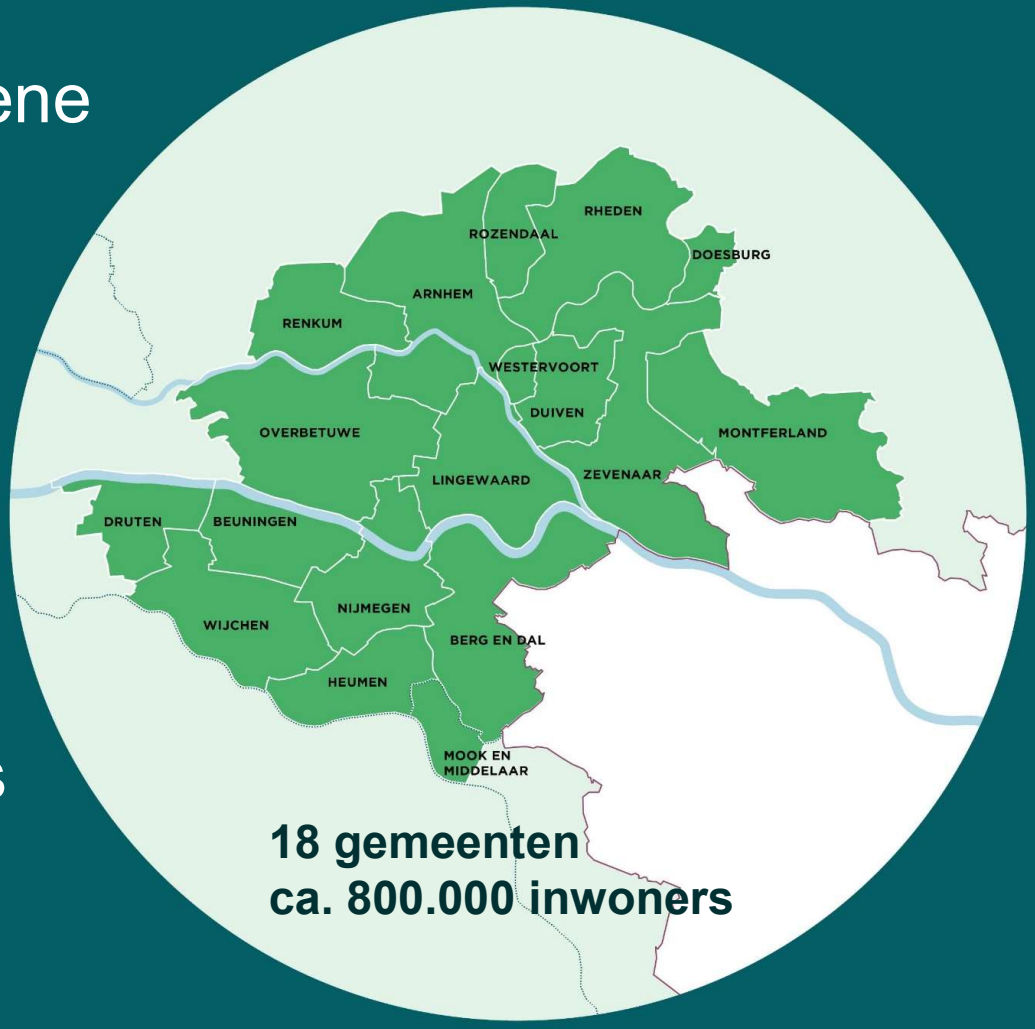
DE REGIO IN BEELD

https://vimeo.com/696493793

GROENE METROPOOL REGIO ARNHEM NIJMEGEN

AMBITIES EN DOELEN

- We positioneren ons als dé groene metropoolregio van Nederland
- We profileren ons als dé (inter)nationale circulaire topregio 2050
- We werken samen aan de ontspannen groeiregio in balans

GROENE METROPOOL REGIO ARNHEM NIJMEGEN

VOORSTELLEN BURGEMEESTERS

Patricia Hoytink – Roubos
Burgmeester Overbetuwe

Joerie Minses
Burgmeester Heumen

GROENE METROPOOL REGIO ARNHEM NIJMEGEN

MENTIMETER

- Ga naar menti.com
- Gebruik code 1533 0245

GROENE METROPOOL REGIO ARNHEM NIJMEGEN

HOE ZAT HET OOK ALWEER

Grote regionale uitdaging: balans tussen stedelijke ontwikkeling en behoud van ontspannen kwaliteit van leven.

Taken GMR:
Bevorderen en faciliteren van samenwerking
Regisseren van uitvoering opgaven
Profileren en positioneren van de regio

Geen mandaat overgedragen

4 BASISPRINCIPES

1. Slagkracht
2. Flexibel
3. Transparant
4. Ontmoeten

DE 5 OPGAVEN

VERBONDEN REGIO

PRODUCTIEVE REGIO

CIRCULAIRE REGIO

ONTSPANNEN REGIO

GROENE GROEIREGIO

GROENE METROPOOL REGIO ARNHEM NIJMEGEN

REGIONALE AGENDA

Beschrijft voor de 5 integrale opgaven per speerpunt:

- Ambities
- Acties
- Middelen

Looptijd 2023 – 2025

Gekoppeld aan de meerjaren begroting.

GROENE METROPOOL REGIO ARNHEM NIJMEGEN

FINANCIËN

<u>Regiobureau</u>
€ 2,57 per inwoner

<u>De vijf opgaven</u>
Samenhangend pakket
€ 5,11 per inwoner

Positief rekeningresultaat 2022

REGIOAGENDACOMMISSIE

Adviescommissie voor AB
- 2 raadsleden per gemeenteraad
- 4 raadsleden Arnhem en Nijmegen
- Secretaris: George van der Wouden

Taken:

- Procesmatige voorbereiding en planning van besluitvorming in raden.
- Scheppen van juiste randvoorwaarden voor kaderstellende en controlerende taak van de raden.

BESTUURSAKKOORD

GMR-PROVINCIE-THE ECONOMIC BOARD

Krachten bundelen om de regio Arnhem – Nijmegen te versterken

Samenwerking langdurig bezegelen en concretiseren in Investeringsagenda

Investeringsagenda volgt de lijnen van de regionale agenda

Intentie provincie: bijdragen van de gemeenten verdubbelen

VERSTEDELIJKINGSSTRATEGIE

Motto: ‘Meer landschap, meer stad’

26 gemeenten: Arnhem Nijmegen
Foodvalley
Provincie Gelderland en Utrecht
Waterschappen
Rijk

<u>2022</u>

- Verstedelijkingsakkoord
- Gebiedsuitwerkingen

GEBIEDSUITWERKINGEN

- Arnhem-Oost
- Nijmegen-West
- Liemers
- Middengebied Arnhem – Nijmegen
- Rijk van Nijmegen
- Veluwezoom

(+ Foodvalley-Zuid en
Foodvalley-Noord)

INFORMATIEMOMENTEN

Voorjaar:

- Jaarstukken 2022: zienswijze
- Regionale agenda + ontwerp-begroting: zienswijze voor 24 juni
- Regiocongres 10 juni

Najaar:

- Tussenrapportage 2022
- Bestedingsplan 2023
- 19-09 Raadsontmoeting

INFORMATIEMOMENTEN VERSTEDELIJKINGSSTRATEGIE

Juni:

- Webinar 11 of 12 mei
- Consultatieronde colleges, raden en PS

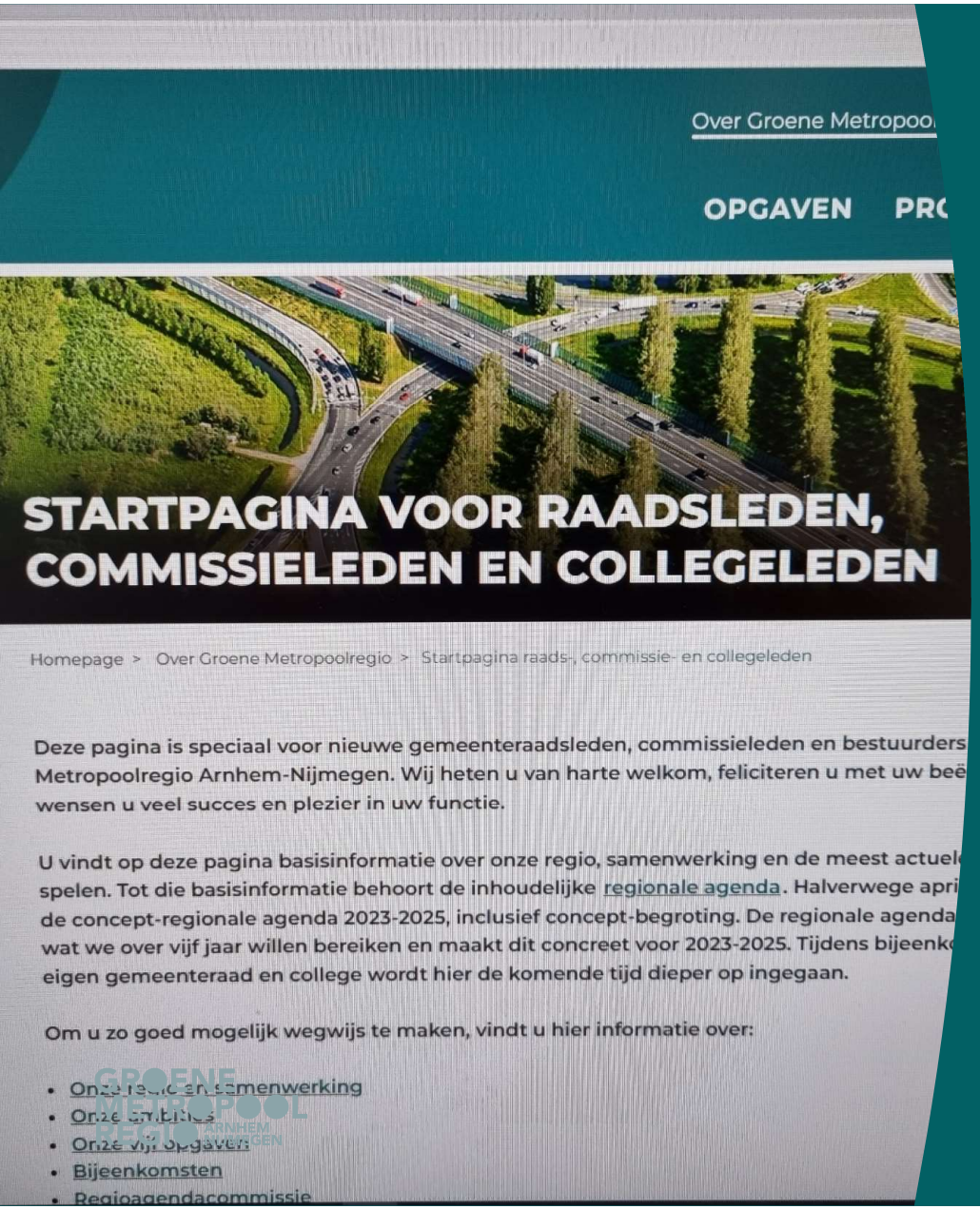
➢ Reflecties op de gebiedsuitwerkingen

Oktober/november:

Verstedelijkingsstrategie in raden en PS

- Deel 1 ‘Wat’
- Deel 2 ‘Hoe’

➢ Ter besluitvorming

STARTPAGINA RAADSLEDEN

Basisinformatie gemeenteraadsleden, commissieleden en bestuurders

Online naslagwerk, altijd actuele informatie en documentatie

https://www.groenemetropoolregio.nl/startpagina

Wat is het belang van regionaal samenwerken?

Mentimeter

Wat vindt u het belangrijkste onderwerp om op samen te werken?

Mentimeter

Wat kunnen we doen om de betrokkenheid van de raden bij de GMR te vergroten?

Heldere communicatie

Samenkomen

Opgaven concreet maken

Roadshow langs de raden

Naar de raden toe komen en mondeling vertellen waar je aan werkt en wat je samen bereikt hebt

Actief verbinden

Laten zien dat het werkt

Netwerkbijeenkomsten

Gemeenschappelijk belang duiden

Mentimeter

41

Wat kunnen we doen om de betrokkenheid van de raden bij de GMR te vergroten?

Regio speerpunten benoemen

Communicatie informatie en participatie

Duidelijkheid missie uitdragen, m.n. over waar staan we over 10 jaar.

Informeren in heldere taal en simpele infographics. Uitnodigen. Duidelijk maken hoe dit hun gemeente raakt.

InformatievoorzieningCommunicatie

Bij uitstek via streaming bijpratenen en kennis verspreiding

Betere democratie

Regelmatig bijeenkomsten op thema. Meedenken met lokale problematiek.

Best practices delen

Mentimeter

41

Wat kunnen we doen om de betrokkenheid van de raden bij de GMR te vergroten?

BijeenkomenEr voor uit komen dat we een groene metropool zijn. Gezien worden. Vaker naar elkaar toe. Ook over andere onderwerpen elkaar kunnen vragen.

Project-bezoeken organiseren

Duidelijke SMART gemaakte doelen.

Informatie verstrekken, bijeenkomsten organiseren

Successen delen

Actief betrekken vanuit GMR

Successen delen

Werkbezoeken organiseren

Meer bottom up overleg

Mentimeter

41

Wat kunnen we doen om de betrokkenheid van de raden bij de GMR te vergroten?

De gemeenschappelijke deler en de samenhang vergroten

Oplossingen bedenken met lokale impact

Regioraad instellen

Lokale opgave verbinden met GMR opgaven

Informeren. Heldere communicatie. Resultaten terugkoppelen en toetsen aan verwacjtingen

Samenwerking op visie en landelijke opgave, maatwerk in uitvoering passend bij lokale opgave

Meer informatie via het raadsinformatiesysteem

Formeel besluitvormings en inspraakproces inrichten

Communicatie, resultaten laten zien,

Mentimeter

41

Wat kunnen we doen om de betrokkenheid van de raden bij de GMR te vergroten?

Bijeenkomen informatieBetrokkenheidAfstemming

Weten wat de verschillende raden doen en elkaars belangen beter kennen

Voorkom aparte bestuurslaag

Meer transparantie

Regioraad

Mentimeter

41

The Economic Board.com

Lifeport

Succesvolle triple helix samenwerking voor de regio Arnhem-Nijmegen

THE ECONOMIC BOARD

Samenwerking bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheden die zich in zet voor de economische groei van de regio Arnhem – Nijmegen.

THE ECONOMIC BOARD - MISSIE

In 2025 is de regio als Lifeport bekend en *the place to be* voor innovaties op het gebied van Health, Hightech met crossover Food, Energy, Slimme Duurzaamheid en Arbeidsmarkt.

THE ECONOMIC BOARD

- **communiceren**
- **verbinden**
- **aanjagen**

THE ECONOMIC BOARD

Voorzitter Ahmed Marcouch
Burgemeester gemeente Arnhem

Carol van Eert
Burgemeester gemeente Rheden/GMR

Monique Esselbrugge
Wethouder Gemeente Nijmegen

Jan van Dellen
Wethouder Gemeente Arnhem

Helga Witjes
Gedeputeerde Provincie

René Verhulst
Burgemeester gemeente Ede/vz regio Foodvalley

Ben Geerdink
Voorzitter College van Bestuur
Rijn IJssel

Rens Buchwalt
Raad van Bestuur
Wageningen University & Research

Jan van Iersel
Voorzitter College van Bestuur
Hogeschool Van Hall Larenstein

Bertine Lahuis
Voorzitter Raad van Bestuur
Radboudumc

Rob Verhofstad
Voorzitter College van Bestuur
HAN University of Applied Sciences

Daniel Wigboldus
Voorzitter College van Bestuur
Radboud Universiteit

Ilko Bosman
Voorzitter VNO-NCW
regio Arnhem-Nijmegen

Sander Hulsebos
CEO Hoogwegt Group B.V.

Maarten Otto
CEO Alliander

Jean Schreurs
Executive Director NXP

Marco Timmers
CEO Byondis

Enny van de Velden
Voorzitter en CCO CCV Group

THE ECONOMIC BOARD - projectbureau

Rijn Platteel
Algemeen Directeur a.i.

Milou van Alphen
Communicatiemedewerker

Richard Dobbelman
Business associate

Laelia Engelsman
Webredacteur

Lucia Hendriks
Executive PA, HRM

Jannick van der Hooft
Communicatiemedewerker cluster

Hanneline Oosting
Senior Communicatieadviseur

Tjerry Verhoeven
Regiomanager VNO-NCW

Renate Bouwman
CE Arbeidsmarkt

Marike Butterhoff
CE Energy

Jan Luijten
CE Slimme Duurzaamheid

John van Sambeek
CE Health & Hightech

Suzanne Meijerink
Projectondersteuning Helixgroepen

THE ECONOMIC BOARD-HELIX GROEPEN

Energy : Elaad, Kiemt, Kema Labs, Energiecorportaties, HAN, HochSchule Rhein Waal, IPKW, provincie Gelderland, Groene Metropoolregio en gemeente Arnhem

Health & Hightech: CITC, Hightech Nl/Holland Semiconductors, Novio Tech Campus, Health Valley, VNO-NCW, Radboud UMC, Groene Metropoolregio en gemeente Nijmegen

Slimme Duurzaamheid: Kiemt, Radboud Universiteit, Bedrijfsleven bouwen, bedrijfsleven wonen, RvN@, HAN, Van Hall Larenstein, Groene Metropoolregio

Financiën The Economic Board

- € 1,00 per inwoner vanuit de deelnemende gemeenten regio Arnhem- Nijmegen, afspraak voor 5 jaar
- Subsidie Provincie Gelderland
- Structurele financiële en in-kind bijdrage vanuit onderwijsinstellingen, ondernemers en overheden

<u>Multiplier effect door de bijdrage aan TEB</u>

Voorbeeld 2021: **Connectr** Aan dit samenwerkingsinitiatief in Energy heeft de provincie Gelderland begin 2021, 4,6 miljoen euro aan cofinanciering toegezegd. Zonder triple helix samenwerking was dit niet gelukt.
Deze provinciale financiering heeft weer geleid tot aanvullende financiering vanuit Sprong subsidie programma.

UITDAGINGEN VOOR DE REGIO

Health	Hoe zorg toekomstbestendig maken ?
Energy	Energietransitie
Slimme Duurzaamheid	Circulaire regio
Arbeidsmarkt	Aansluiting tussen vraag en aanbod op arbeidsmarkt en de veerkrachtigheid van de regio

Lifeport

Gezond en duurzaam leven

Lifeport

Lifeport is de naam die de ambities van de regio samenvat.
Ambities die bijdrage aan een goed, gezond en ontspannen leven in een groene en duurzame wereld. Health, Hightech, Energy en cross over Food zijn namelijk onze levensbronnen én het zijn juist de **thema's waarin onze regio uitblinkt.**

Lifeport manifesteert zich als merk en innovatienetwerk.
Een **merk** omdat we een sterkte positionering en eenduidige profilering willen. Een **innovatienetwerk** omdat we de 500+ ondernemers, opleiders en overheden willen verbinden, initiatieven aan willen jagen en hierover willen communiceren op (inter)nationaal niveau.

Clusters – Projecten

We geven onze missie gestalte door met onze clusters economische kansen te signaleren en deze te verbinden aan ideeën en projecten in de regio. Daarbij zetten we in op onze clusters:

- Health, Hightech met Food
- Energy
- Slimme Duurzaamheid
- Arbeidsmarkt
- Artificial Intelligence

Briskr
Connectr
Lifeport Circular Lab
Lifeport Welcome Center
AI in openbare ruimte i.s.m. DAR

Cluster – Arbeidsmarkt

https://vimeo.com/690852553

Lifeport

REGIODEAL LIFEPORT

INNOVATIES DIE BIJDRAGEN AAN EEN GEZONDER EN DUURZAMER LEVEN

- Versterken en versnellen clusterontwikkeling
- Groei regionale economie van de toekomst
- Aantrekkelijke regio: koppeling met thema Brede Welvaart en de woningbouwopgave van de Groene Metropool Regio
- Steviger positionering en invulling van het merk Lifeport

Vragen en opmerkingen ?

Bel ons, vraag je wethouder om ons uit te nodigen en meld je aan voor onze nieuwsbrief !

The Economic Board.com

Lifeport

- Twitter: @economicboard
- LinkedIn: The Economic Board
- www.theeconomicboard.com

Aan de leden

Datum
8 april 2022
Kenmerk
COS/U202200287
Lbr. 22/022
Telefoonnummer
070 - 3738393
Bijlage(n)
-

Onderwerp
Stand van zaken gesprekken kabinet

Geachte leden van college en gemeenteraad,

In deze ledenbrief informeren we u over de voortgang van de gesprekken met het nieuwe kabinet over de financiële positie van gemeenten. Het financieel kader voor de periode 2023 – 2026 is relevant voor de nieuw te vormen colleges. Na onze eerste reactie (‘valse start van het kabinet’) hebben wij u in de ledenbrief van 4 februari jl. een nadere duiding gegeven van de gevolgen van de startnota van het kabinet voor gemeenten. Ook hebben we u meegenomen in onze weging van het coalitieakkoord en de koers voor de gesprekken met het nieuwe kabinet. Opzienbarend in het coalitieakkoord was het niet volgen van de financiële reeks uit de uitspraak van de Commissie van Wijzen voor de Jeugdzorg en deze vanaf 2025 met € 500 miljoen te verminderen. Verder namen we u mee in de financiële onduidelijkheid vanaf 2026. Inmiddels zijn we een aantal overleggen verder. De laatste daarvan was eind maart met minister Bruins Slot en staatssecretaris Van Rij, samen de beheerders van het gemeentefonds.

Goede samenwerking in crisissituatie
De afgelopen twee jaar hebben we laten zien als één overheid te werken in uitzonderlijke crisissituaties. Waar de gevolgen van de coronacrisis nog goed voelbaar zijn voor veel van onze inwoners, ondernemers en voor de gemeentelijke organisaties, zetten we ons naast onze reguliere taken nu ook vol in voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne. Ook voor inwoners die gedupeerde zijn in de toeslagenaffaire werken we samen met het rijk aan herstel. Allemaal voorbeelden waarin gemeenten hun uitvoeringskracht laten zien. In de praktijk doet het rijk regelmatig een groot beroep op gemeenten en gemeenten zijn altijd bereid hun verantwoordelijkheid te nemen.

Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Nassaulaan 12 Den Haag | Postbus 30435 | 2500 GK Den Haag
070 - 373 83 93 | info@vng.nl

Gezamenlijke maatschappelijke opgaven
Deze manier van samenwerken is wenselijk. Het is nooit zo dat slechts één overheidslaag een maatschappelijke opgave kan aanpakken. Er zijn altijd meerdere overheidslagen en maatschappelijke partners bij betrokken. De VNG gaat in al haar gesprekken met het rijk uit van de ambitie samen te werken als één overheid. We voelen ons gezamenlijk verantwoordelijk voor maatschappelijke opgaven, of het nou gaat om woningbouw, stikstof, klimaat en energie, digitalisering, jeugdzorg of het sociaal domein. Het betreft allemaal opgaven waarvoor het coalitieakkoord van het rijk forse ambities bevat en waar ook gemeenten mee aan de slag willen.

Op weg naar een nieuwe financieringssystematiek
In het coalitieakkoord kondigt het kabinet een nieuwe financieringssystematiek aan, ingaande 2026, waarbij de mogelijkheid voor een groter eigen belastinggebied wordt betrokken. Aan een groter eigen belastinggebied hebben we altijd voorwaarden verbonden. Waaronder het feit dat het gemeentefonds op orde moet zijn voor het kunnen uitvoeren van medebewindstaken en dat er per saldo geen sprake kan zijn van een toename in de lastendruk voor onze inwoners. De rijksbelastingen zullen dus gelijktijdig omlaag moeten om de toename van lokale financiële armslag te compenseren.

Deze nieuwe financieringssystematiek moet ervoor zorgen dat gemeenten en provincies meer stabiliteit en autonomie krijgen. Omdat deze nieuwe financieringssystematiek nog uitgewerkt moet worden heeft het kabinet ervoor gekozen vanaf 2026 het accres niet te berekenen, maar vast te zetten op een plus van € 1 miljard t.o.v. de miljoenennota 2022 voor gemeenten en provincies samen. Onder meer in de ledenbrief van 21 december jl. wezen wij u er al op dat vanaf 2026 het accres hierdoor een forse teruggang laat zien. Als dit bewaarheid wordt heeft dit grote consequenties. Dit ‘ravijn’ bedraagt € 2 tot 3 miljard in 2026 t.o.v. de bestaande systematiek van samen trap op, samen trap af. Dit tekort loopt ieder jaar op met circa € 1 miljard. Dus in 2027 is het al gegroeid naar € 3 tot 4 miljard.

We kunnen ons niet voorstellen dat het kabinet vanaf 2026 zo’n financieel gat voor gemeenten laat ontstaan. Gemeenten kunnen dan namelijk niet meer bijdragen aan de ambities voor de grote maatschappelijke opgaven uit het coalitieakkoord. Zolang er geen ruimte wordt geboden voor het aangaan van nieuwe structurele lasten, zal dit nu direct al zijn schaduw vooruit werpen op de ambities die gemeenten tijdens hun nieuwe bestuursperiode kunnen nastreven. Daar willen we echter geen voorschot op nemen. Vandaar dat wij pleiten voor stabiele financiële uitgangspunten. We gaan uit van het principe van samen trap op, samen trap af dat de basis vormt voor de huidige in gezamenlijkheid afgesproken normeringssystematiek, de Gemeentewet en de uitgangspunten voor interbestuurlijke en financiële verhoudingen. Wij vertrouwen er dan ook op dat er zo snel mogelijk een oplossing komt voor 2026 en verder. Dit sluit aan bij het advies van de Raad van State (RvS). Zij adviseert het kabinet om dit voorjaar te komen tot een meerjarig budgettair kader voor medeoverheden en zo nieuwe colleges meer financiële zekerheid te geven. Ook wijst de RvS op het belang van de grote maatschappelijke opgaven en transities en dat dit ook uitvoeringskracht en investeringen van medeoverheden vraagt. Ten slotte geeft het Centraal Planbureau aan dat sommige financiële reeksen in het coalitieakkoord onvoldoende zijn uitgewerkt om de beoogde besparing te realiseren en neemt ze dan ook niet mee in haar doorrekening.
Desondanks is de financiële ruimte in de toekomst wel een zeer serieuze zorg en laten wij eventuele gevolgen in kaart brengen.

Dringend verzoek tot duidelijkheid
Terwijl het rijk net klaar is met haar coalitieakkoord, zijn bijna alle gemeenten net gestart met coalitieonderhandelingen. De nieuwe colleges en gemeenteraden zijn wettelijk verplicht een begroting op te stellen die structureel en reëel in evenwicht is. Dat begint al direct in de nieuwe bestuursperiode met de begroting 2023 waarin de meerjarenraming t/m 2026 moet worden opgenomen. Doordat het accres vanaf 2026 niet is berekend is er onduidelijkheid over de investeringscapaciteit van gemeenten. De fondsbeheerders begrijpen deze onzekerheid en starten op korte termijn een traject om (meer) duidelijkheid te geven over de hoofdinrichting van de nieuwe financieringssystematiek. In het debat van de Tweede Kamercommissie voor Binnenlandse Zaken op 7 april jl. heeft de Kamer het voorstel gedaan om bij dit traject een onafhankelijk procesbegeleider te betrekken. De minister van BZK heeft in dit debat aangegeven dit een goed idee te vinden. De VNG heeft bij de fondsbeheerders aangedrongen om duidelijkheid in de voorjaarsnota van het rijk (uiterlijk 1 juni). Deze duidelijkheid zit voor ons op de vormgeving van de nieuwe systematiek zelf, maar gaat ook over de additionele financiële ruimte die ermee gepaard gaat.

ALV
Zoals u hierboven heeft kunnen lezen kan het volgens ons niet waar zijn dat het rijk gemeenten een financieel 'ravijn' instort. De gevolgen voor inwoners zouden omvangrijk zijn en ook kunnen gemeenten dan niet bijdragen aan de grote maatschappelijke opgaven uit het coalitieakkoord.
Gezien dit enorme gevolgen heeft als dit wel bewaarheid wordt, blijven we dit nauwlettend volgen. Ook brengen we zelf in kaart wat de eventuele gevolgen zouden zijn.

Eind mei zullen we op basis van onze eigen beelden en de uitkomsten van de onafhankelijke (proces)begeleider een nieuwe ronde van gesprekken ingaan met het kabinet, met als doel dat het kabinet gemeenten op zo kort mogelijke termijn structurele financiële duidelijkheid biedt. Bij de ALV stellen we vast of de geboden oplossing voor 2026 en verder voldoet. Wij gaan ervan uit dat het rijk gemeenten voldoende ruimte biedt voor de langere termijn. Als dat niet het geval is zal dat uiteraard grote consequenties hebben voor de reële ambities van gemeenten en voor de samenwerking met het rijk. We lopen niet vooruit op de mogelijke impact hiervan. De VNG draagt er zorg voor dat we tijdens de ALV het goede gesprek kunnen voeren over de mogelijke consequenties.

De VNG blijft met het kabinet in gesprek over de grote maatschappelijke opgaven. De uitvoerbaarheid van de opgaven ook op de lange termijn zullen ook onderdeel van eventuele afspraken moeten zijn. De VNG kan alleen afspraken maken onder voorbehoud van gedegen financiële en interbestuurlijke afspraken.

Hieronder informeren wij u kort over enkele actuele thema's:
- Hervormingsagenda jeugd: De VNG zal pas weer meewerken aan de gezamenlijke Hervormingsagenda, indachtig de resolutie die door de ALV is vastgesteld, als de principe-uitspraak is gedaan dat de bewijslast voor extra kostenbeperkende maatregelen bij het kabinet ligt en dat gemeenten niet de rekening krijgen en het risico dragen voor niet te realiseren bezuinigingen. In de Eerste Kamer is een motie aangenomen die het kabinet oproept om zo snel mogelijk met een oplossing te komen.
- Fondsen: De aanspraak die gemeenten op de verschillende fondsen[1] kunnen maken (en op welke voorwaarden) is nog onduidelijk. Focus voor de VNG is hierbij gebiedsgerichte inzet. Het

[1] Klimaat- en transitiefonds, stikstoffonds, middelen voor vrij onderzoek, mobiliteitsfonds, Deltafonds, regiodeals, woningbouwimpuls, volkshuisvestingsfonds en het Nationaal Groeifonds

risico bestaat dat de vormgeving een belemmering geeft in de uitvoering. Zorg uit het veld is dat ieder fonds (en subonderdelen daarvan) eigen voorwaarden en procedures krijgt, ze niet op elkaar aansluiten, ze te sectoraal van opzet zijn en niet geschikt zijn voor een gebiedsgerichte aanpak die nu zo hard nodig is. De VNG wil graag met het rijk bestuurlijk in gesprek waarin alle fondsen in samenhang worden besproken.

- Vastzetten accres: De fondsbeheerders hebben de gemeenten en provincies aangeboden om het accres voor de periode 2022-2025 vast te zetten. Het rijk wil de accresreeks vastzetten met de Voorjaarsnota. De VNG heeft aangegeven niet te weten waar we dan ‘ja’ of ‘nee’ tegen zeggen. We kennen nu nog niet de accresreeksen van dat moment. We hebben aangegeven daarom nu niet tot vastzetten te kunnen overgaan. Daarnaast is het de koninklijke weg om eerst in gezamenlijkheid een normeringssystematiek af te spreken voor de periode 2022-2025. Daarbij zijn herstel van de evenredigheid en transparantie voor de VNG het vertrekpunt. Het moet voor ons navolgbaar zijn hoe de accres-bedragen worden berekend. Ook om te kunnen vaststellen wat ons evenredige aandeel is na 2025.
- Herijking gemeentefonds: op 5 april jl. heeft u een brief van de fondsbeheerders ontvangen waarin zij aankondigen de nieuwe verdeling per 1 januari 2023 in te voeren. Hierover ontvangt u binnenkort een aparte ledenbrief.

In gesprek met u

Wij streven ernaar om u als leden zo veel mogelijk te betrekken bij onze afwegingen. Daarvoor spreken we buiten de reguliere governance (bestuur en commissies) ook met de provinciale netwerken, een klankbordgroep van gemeenten en daarnaast met een ‘ronde langs de velden’ met zo veel mogelijk (groepen van) bestuurders. Over specifieke maatschappelijke opgaven zullen regelmatig afstemmingsoverleggen worden georganiseerd. Over de Hervormingsagenda Jeugd spreken we met de BJ42. Vanzelfsprekend staan we ook open voor andere gesprekken.

Tot slot

Wij zien er naar uit u weer fysiek te ontmoeten tijdens het VNG jaarcongres op 28 en 29 juni. De samenwerking met het kabinet en de stand van zaken op dat moment zijn uiteraard onderwerp van gesprek op onze ALV.

Daarnaast kunt u voor meer informatie contact opnemen met het programmateam Uitwerking Coalitieakkoord, via info@vng.nl.

Met vriendelijke groet,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Mr L.K. Geluk
Algemeen directeur

Hoe beleven ANWB leden de Veluwe?

Rapportage met de resultaten van een onderzoek onder ANWB-leden naar de beleving van de Veluwe

oktober
'21

blauw

Inhoudsopgave

1 **Management samenvatting**

2 **Beleving Veluwe - Algemeen**

3 **Beleving Veluwe - Specifieke gebieden**
- **De Posbank, Rheden**
- **De Ginkelse Heide, Ede**
- **Het Kootwijkerzand, Kootwijk**
- **Drie, Putten**
- **De Renderklippen, Epe**

4 **Verbetermogelijkheden beleving Veluwe**

Management samenvatting

De context

ANWB maakt het voor iedereen mogelijk om zorgeloos en met plezier eropuit te gaan. Steeds meer mensen doen dat in eigen land. Met de auto, op de fiets en wandelend gaan we opzoek naar de mooiste plekjes. Soms in de buurt en soms verder weg.

De Veluwe is een pareltje en trekt een breed scala aan toeristen en recreanten uit heel Nederland. Daardoor kan het op sommige tijdstippen en plekken drukker zijn. In dit onderzoek worden ANWB-leden gevraagd hun mening te geven over de beleving van de Veluwe, en in hoeverre zij drukte ervaren. Het is belangrijk om hier vanuit verschillende perspectieven naar te kijken. Bijvoorbeeld vanuit bezoekers die fietsend, wandelend of met de auto gebruik maken van dezelfde routes en infrastructuur, maar ook vanuit bewoners.

ANWB heeft daarom het initiatief genomen om onafhankelijk onderzoek uit te voeren naar hoe bezoekers en bewoners de Veluwe beleven. Op basis van deze uitkomsten kan de ANWB haar standpunt hierover bepalen en gemeenten en terreinhouders adviseren.

De hoofdvraag

Achterhalen hoe ANWB-leden (bewoners en bezoekers) de Veluwe ervaren.

Het onderzoek beantwoordt de volgende subvragen:

- Welke locaties op de Veluwe worden bezocht?
- Hoe wordt een recreatief bezoek beoordeeld?
- In hoeverre ervaren ANWB-leden drukte op de Veluwe?
- Wat zijn redenen om een recreatief bezoek te brengen aan de Veluwe?
- Op welke momenten wordt er een recreatief bezoek gebracht aan de Veluwe?
- Hoe kijken leden aan tegen ideeën voor druktespreiding op de Veluwe?

Veel enthousiasme over bezoek aan de Veluwe, merendeel ervaart gevoel van rust

Leden zijn over het algemeen erg enthousiast over hun bezoek aan de Veluwe. Een groot deel van de leden waardeert een bezoek aan de Veluwe namelijk met een rapportcijfer 9 of 10. Met name de mooie natuur en de wandel- en fietsmogelijkheden dragen bij aan de positieve ervaring. Toch ervaren niet alle leden een wauw-gevoel.

Opvallend is dat een **grote meerderheid** (**88%**) **een gevoel van rust ervaart** op de Veluwe. Velen ervaren dus geen gevoel van drukte. Bewoners ervaren een wat sterker gevoel van drukte dan bezoekers. Bezoekers ervaren t.o.v. bewoners vaker drukte onderweg naar de Veluwe. Om de positieve beleving te optimaliseren, kan er gekeken worden naar meer spreiding op de Veluwe.

Beleving kan nog beter met parkeerlocaties aan de randen

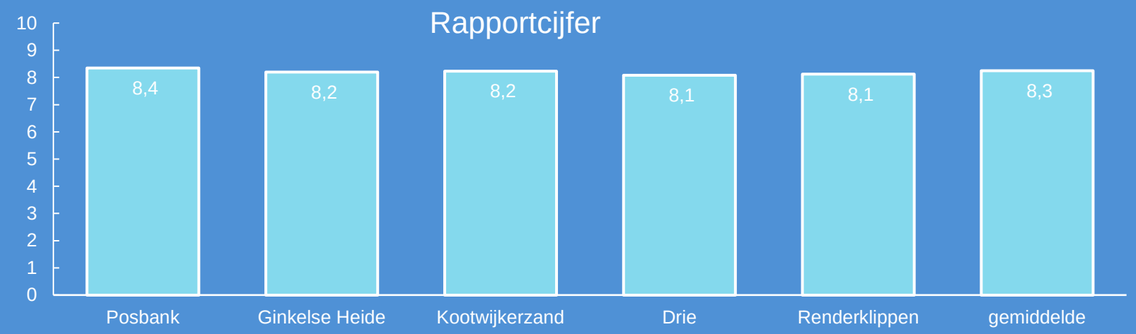
Om de beleving van de Veluwe te verbeteren is het een goede optie om parkeerlocaties aan de randen van toegangspoorten bij de Veluwe te realiseren, i.p.v. parkeerplaatsen midden op de Veluwe. Over deze optie zijn zowel bewoners als bezoekers overwegend positief.

Ideeën die meer weerstand oproepen zijn betaald parkeren en betaalde toegang. Men wil dat de natuur vrij toegankelijk is voor iedereen. Ook het terugdringen van het aantal wandel- en fietsroutes wordt minder positief beoordeeld: men heeft dan het gevoel dat de drukte zich juist gaat concentreren op de paden die er zijn. Een alternatief dat aan bod komt, is om informatie vooraf (en real-time) te delen en zo bij te dragen aan druktespreiding. Zo geeft 21% van zowel bewoners als bezoekers aan informatie hierover te missen bij een bezoek aan de Veluwe. Ook pleit men voor meer informatie over gedragingen in en tot de natuur.

Veluwe vaker bezocht tijdens corona, maar dat lijkt af te zwakken

Tijdens de coronaperiode ging 27% van de bewoners vaker de natuur in bij de Veluwe dan voor de coronaperiode. Na de coronacrisis verwacht 14% van de bewoners de Veluwe vaker te bezoeken dan hiervoor.

Onder bezoekers liggen deze percentages wat lager. Zo gaf slechts 14% aan de Veluwe vaker bezocht te hebben tijdens de coronaperiode.

Specifieke gebieden krijgen vergelijkbare beoordeling

Verschillende gebieden op de Veluwe krijgen een vergelijkbaar hoog rapportcijfer van ANWB-leden. Drukte wordt af en toe in de verschillende gebieden genoemd als reden voor minder enthousiasme. Bij de Posbank heeft drukte de meeste impact op hoe leden hun bezoek ervaren – dit is dan ook de meest bezochte locatie.

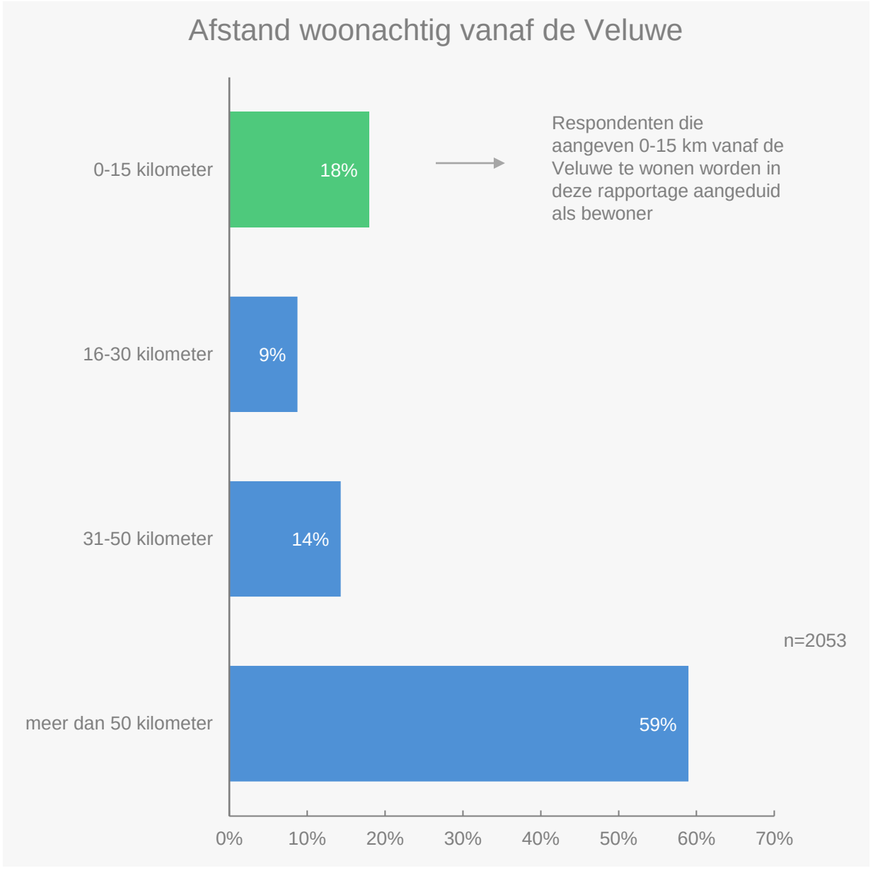
2

Beleving Veluwe - Algemeen

In dit onderzoek hebben ANWB leden deelgenomen die bij de Veluwe wonen, en leden die de Veluwe hebben bezocht het afgelopen jaar

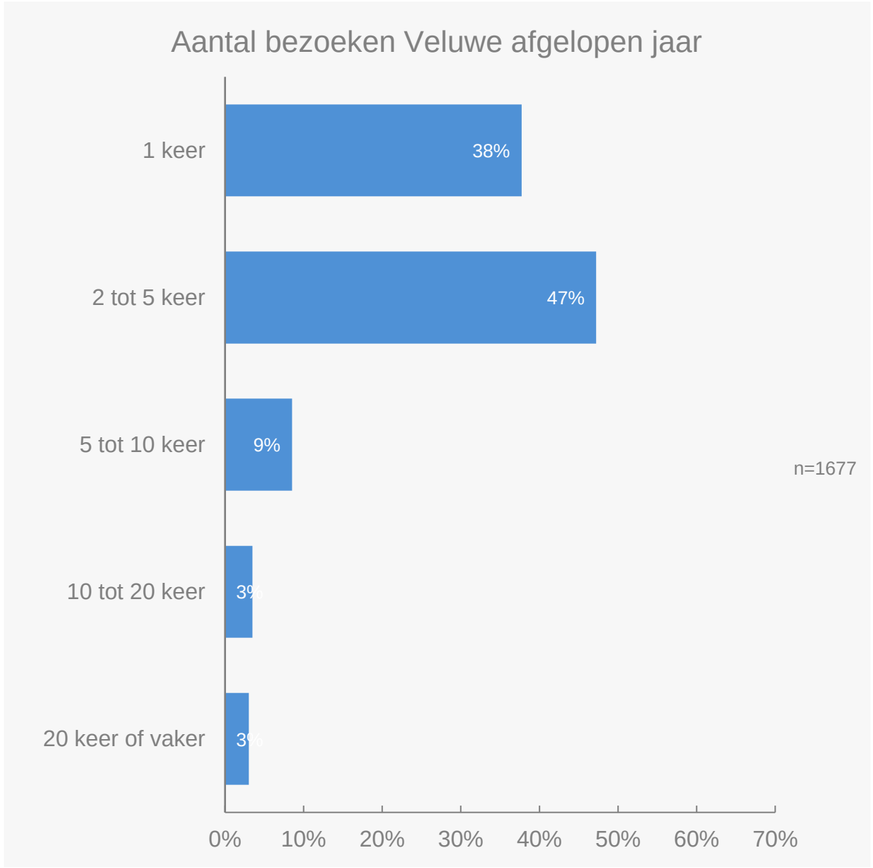

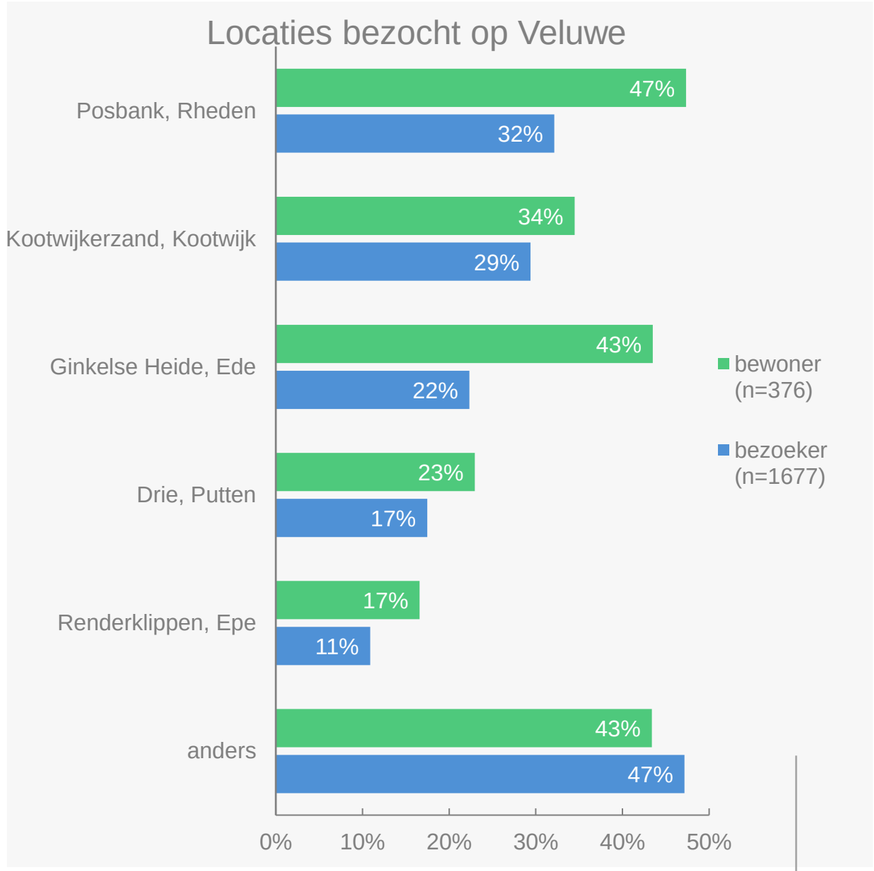

De Posbank is de meest bezochte locatie

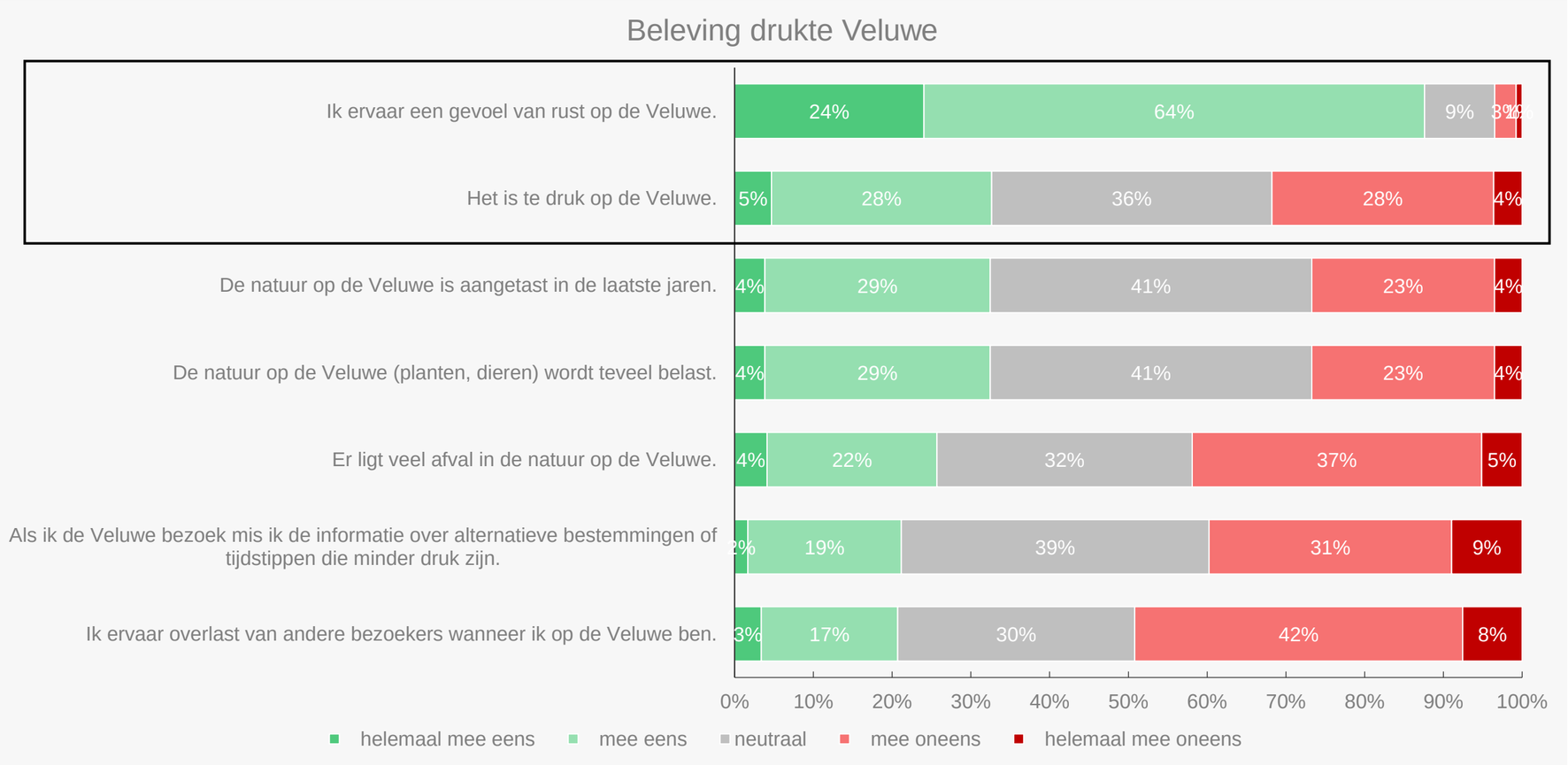
Onder bewoners is de Ginkelse Heide de 2 nummer, terwijl dit bij bezoekers Kootwijkerzand is

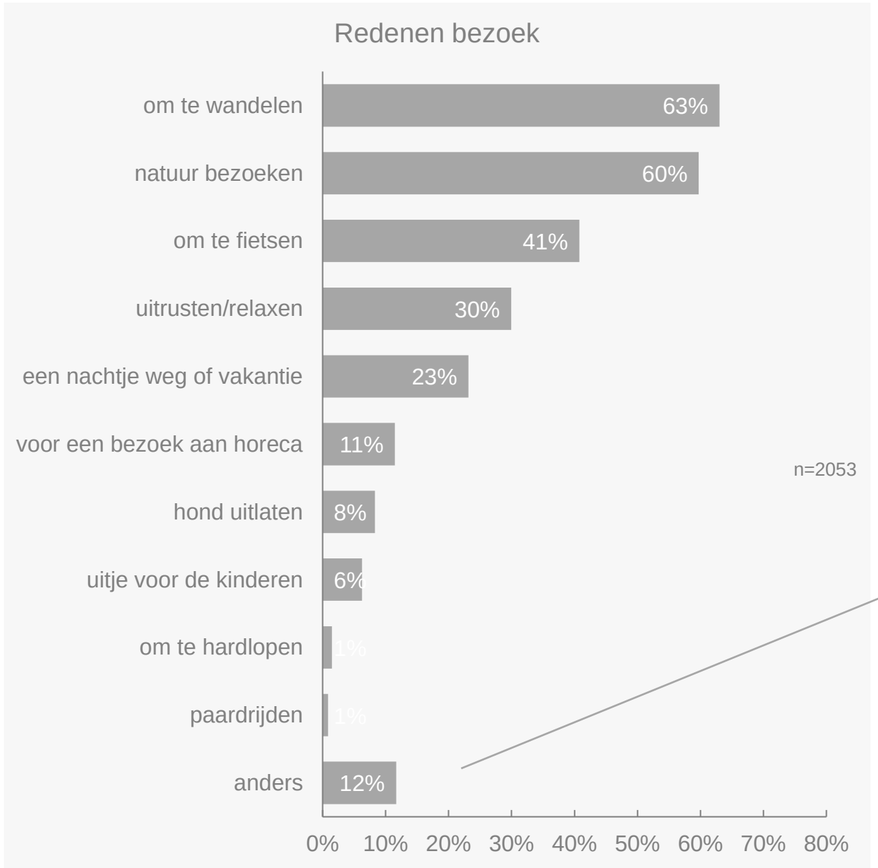
Het merendeel van de ANWB-leden (88%) ervaart rust op de Veluwe

Verder geeft 1 op 3 aan het te druk te vinden

n=2053

Het grootste gedeelte van ANWB-leden bezoekt de Veluwe om te wandelen en om de natuur in te gaan

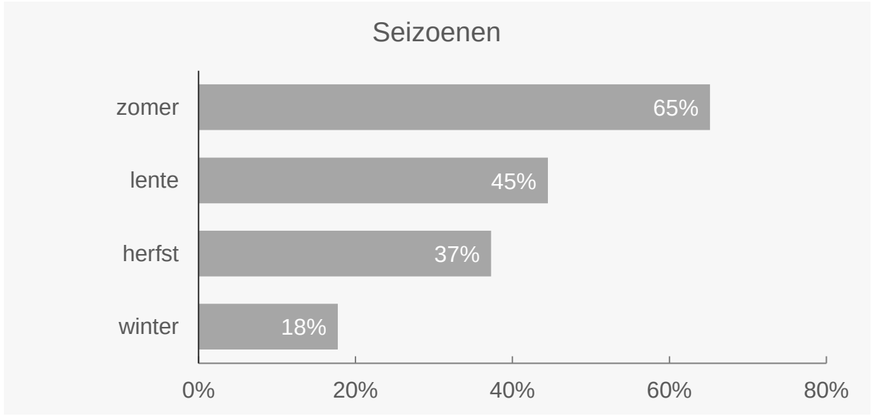
‘’Zandsculpturen Garderen”

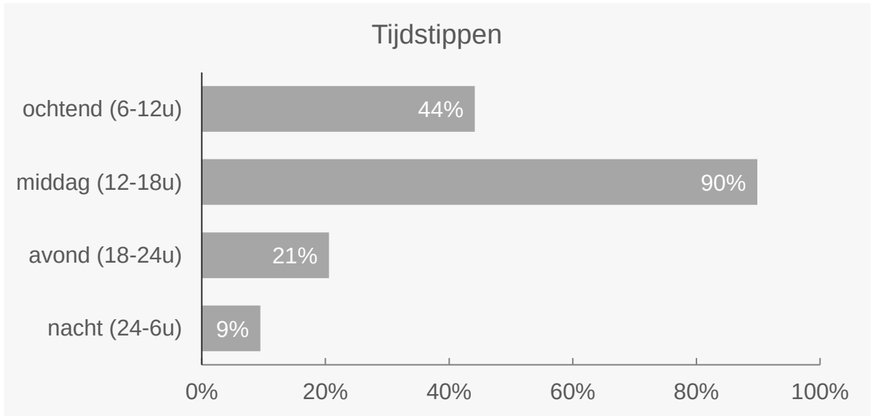
‘’We hebben een chalet aan de rand van het Sprielderbos in Putten”

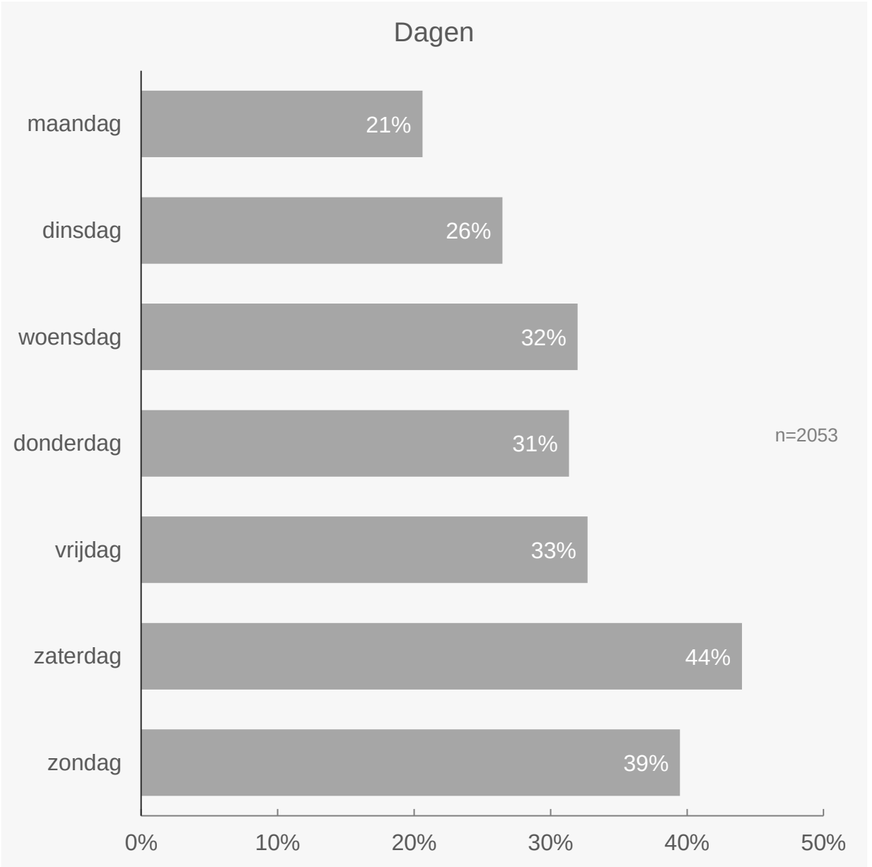
‘’Radio Kootwijk”

‘’Lekker met de motor te “toeren”’

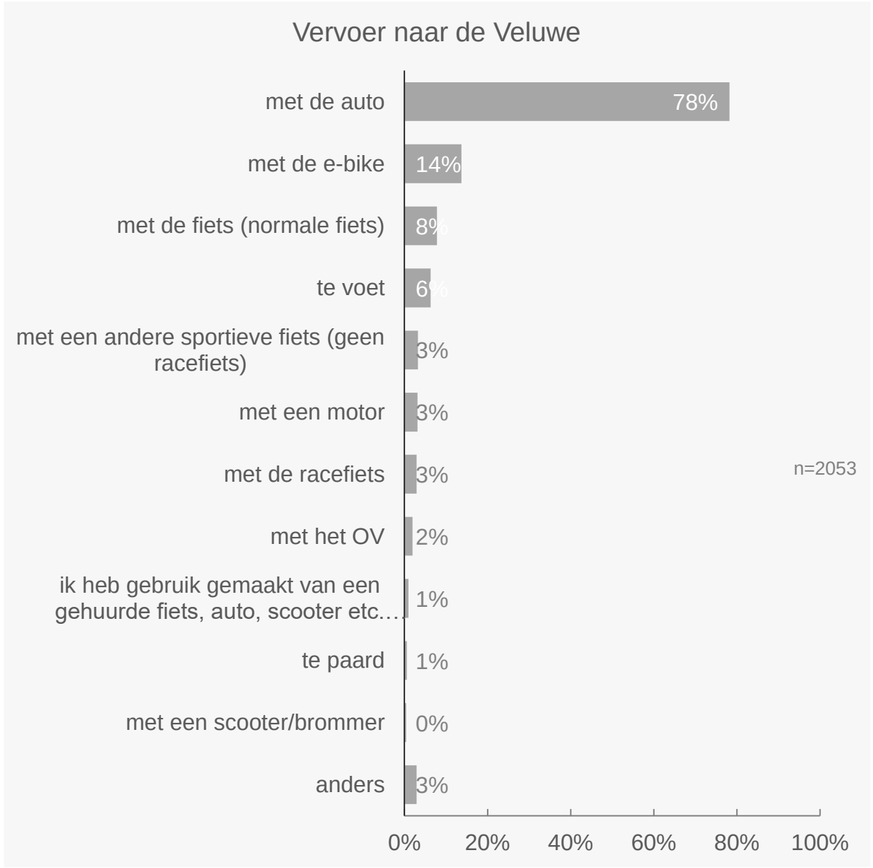
De Veluwe wordt het meest bezocht op de weekenddagen, in de middag en in de zomer

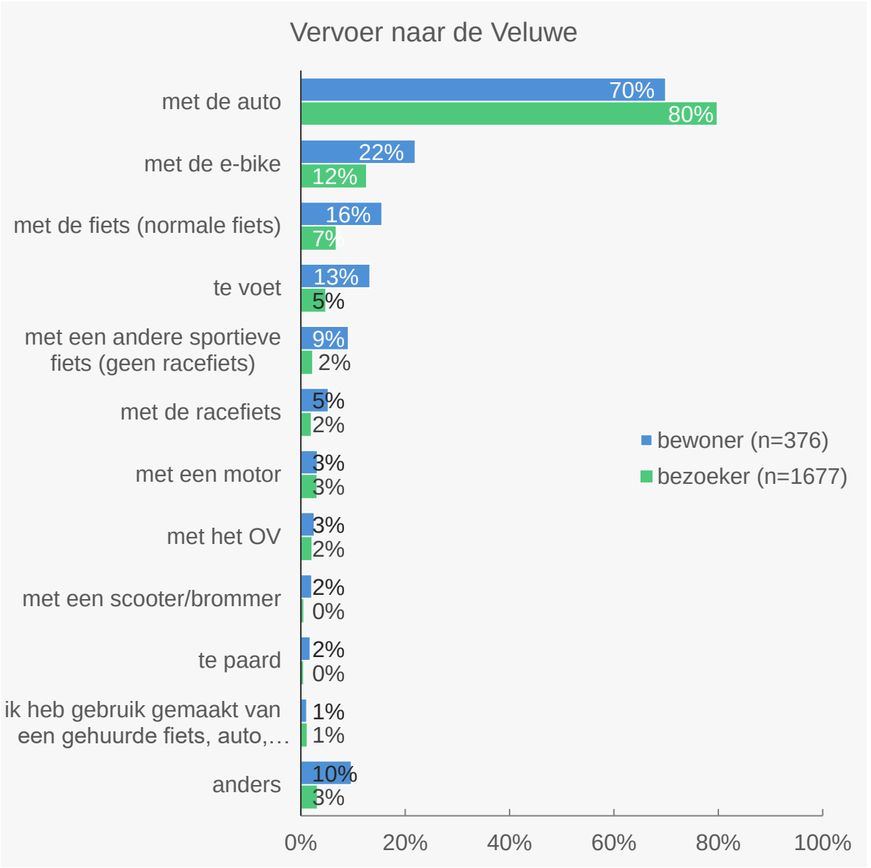

De auto wordt verreweg het meest gebruikt om de Veluwe te bereiken, daarna volgt de e-bike (veelal door bewoners)

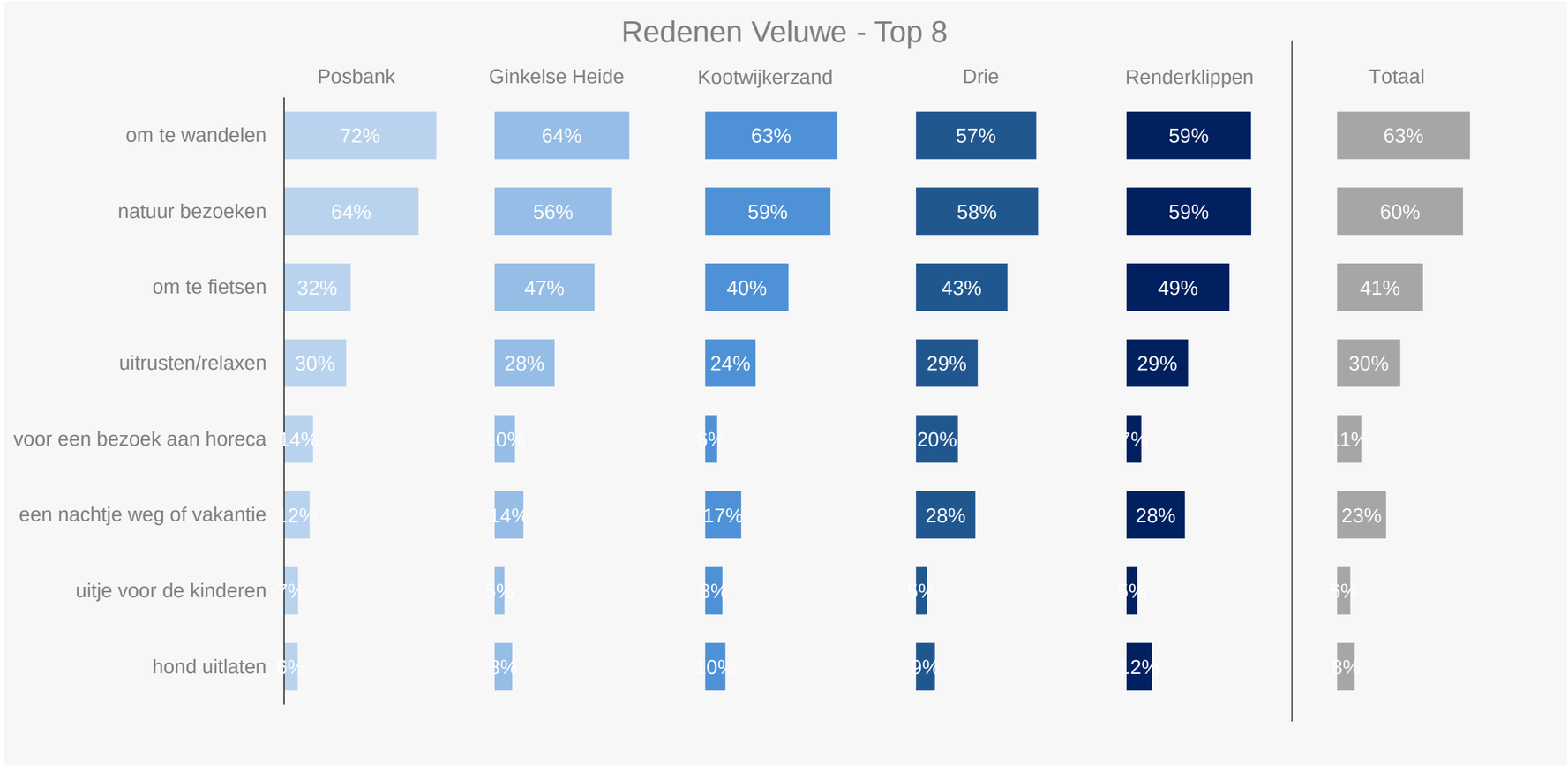
Beleving Veluwe - Specifieke gebieden

- Posbank, Rheden
- Ginkelse Heide, Ede
- Kootwijkerzand, Kootwijk
- Drie, Putten
- Renderklippen, Epe

De resultaten in dit hoofdstuk betreffen bewoners en bezoekers samengenomen.

Redenen om de Veluwe te bezoeken verschillen niet veel per gebied

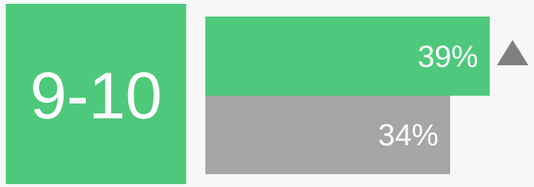
Op de Posbank komt men vaker om te wandelen en minder om te fietsen

n=2053

De Posbank is on-Nederlands mooi, vooral door hoogteverschillen

Gemiddelde rapportcijfer van de Posbank: 8,4 – Gemiddelde rapportcijfer overall: 8,3

Leden geven een rapportcijfer van 9-10 omdat:

- Prachtige omgeving, mooie natuur en mooie uitzichten
- Wandel- en fietsmogelijkheden
- Rust en ruimte
- Doet on-Nederlands aan door de hoogteverschillen

”

Is on-Nederlands. Sterk glooiend. Zeer fraai.

Leden geven een rapportcijfer van 7-8 omdat:

- Prachtige omgeving, mooie natuur en mooie uitzichten
- Wandel- en fietsmogelijkheden
- Drukte is een van de redenen dat leden geen 9 of 10 geven

”

Het was er druk maar verder een mooi afwisselende natuur.

Leden geven een rapportcijfer van 1-6 omdat:

- Een zeer kleine groep (<2%) geeft aan dat drukte ervoor zorgt dat ze het gebied een 6 of lager geven

”

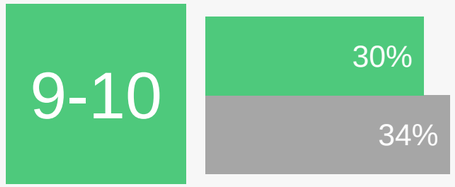
Heeft een “naam” maar er zijn mooiere en rustiger plekken. De horeca is ook erg prijzig.

▲▼ *= significant hoger/lager dan gemiddeld*

gemiddelde

De Ginkelse Heide is een prachtige omgeving en biedt ruimte en rust

Gemiddelde rapportcijfer van de Ginkelse Heide: 8,2 – Gemiddelde rapportcijfer overall: 8,3

Leden geven een rapportcijfer van 9-10 omdat:

- Prachtige omgeving, mooie natuur
- Wandel- en fietsmogelijkheden
- Rust en ruimte

”

Het voldoet volledig aan een dag heerlijk fietsen en genieten van de natuur.

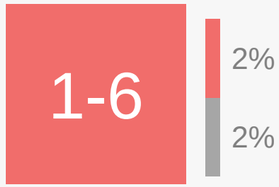

Leden geven een rapportcijfer van 7-8 omdat:

- Prachtige omgeving, mooie natuur
- Wandel- en fietsmogelijkheden
- O.a. drukte zorgt ervoor dat leden geen 9 of 10 geven en voor een enkeling gaat het om de drukkere autowegen

”

Het is wel mooi maar het is druk en je wordt omver gereden door mountainbikers.

Leden geven een rapportcijfer van 1-6 omdat:

- Voor een zeer kleine groep (<2%) zorgt drukte en weinig afwisseling in de natuur ervoor dat ze het gebied een 6 of lager geven

”

Vind ik een beetje saai.

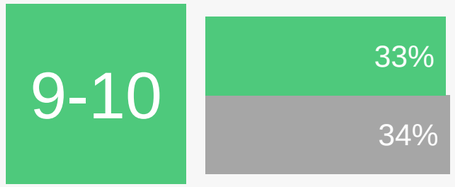
Veel zand.

▲▼ *= significant hoger/lager dan gemiddeld*

gemiddelde

Het Kootwijkerzand heeft prachtige natuur & is uniek door radio Kootwijk

Gemiddelde rapportcijfer van het Kootwijkerzand: 8,2 – Gemiddelde rapportcijfer overall: 8,3

Leden geven een rapportcijfer van 9-10 omdat:

- Prachtige omgeving, mooie natuur
- Wandel- en fietsmogelijkheden
- Een enkeling noemt radio Kootwijk en zandverstuivingen

”

De prachtige fietstocht die we hebben gemaakt om bij Radio Kootwijk te komen.

Leden geven een rapportcijfer van 7-8 omdat:

- Prachtige omgeving, mooie natuur
- Wandel- en fietsmogelijkheden
- Een enkeling noemt drukte en/of zwerfafval als reden om geen 9 of 10 te geven

”

Vroeger een 10 absoluut, nu veel (slecht) volk, honden, afval, onrust.

Leden geven een rapportcijfer van 1-6 omdat:

- Redenen waarom het gebied een 6 of lager krijgt zijn erg uiteenlopend. Van drukte, werkzaamheden en slechte paden, tot betaald parkeren en geen losloopgebied voor honden. Ook hier gaat het om een kleine groep (2%).

”

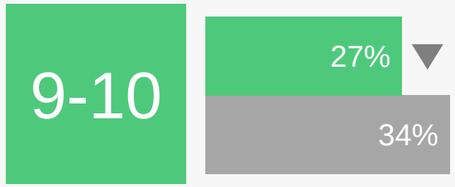
Veel werkzaamheden, slechte paden.

▲▼ *= significant hoger/lager dan gemiddeld*

gemiddelde

Drie is rustiger en kleinschaliger dan andere gebieden op de Veluwe

Gemiddelde rapportcijfer van Drie: 8,1 – Gemiddelde rapportcijfer overall: 8,3

Leden geven een rapportcijfer van 9-10 omdat:

- Prachtige omgeving, mooie natuur
- Wandel- en fietsmogelijkheden
- Rustig en meer kleinschalig dan de andere gebieden

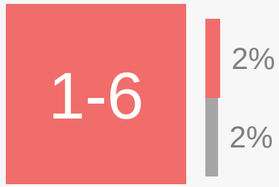
> Kleinschalig, rust, ongerepte natuur.

Leden geven een rapportcijfer van 7-8 omdat:

- Prachtige omgeving, mooie natuur
- Wandel- en fietsmogelijkheden
- Een enkeling noemt toenemende drukte als reden om geen 9 of 10 te geven

> De drukte op de fietspaden neemt gestaag toe en de mountainbike is ook veel aanwezig. Voor de rest is het hier erg mooi.

Leden geven een rapportcijfer van 1-6 omdat:

- Een zeer kleine groep (<2%) benoemt drukte en betaald parkeren

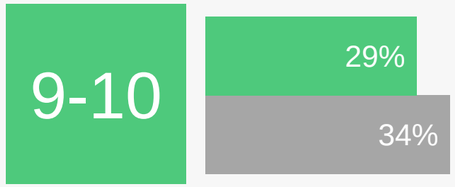
> Overal betaald parkeren.

▲▼ *= significant hoger/lager dan gemiddeld*

gemiddelde

De Renderklippen heeft goede wandel- en fietsmogelijkheden

Gemiddelde rapportcijfer van de Renderklippen: 8,1 – Gemiddelde rapportcijfer overall: 8,3

Leden geven een rapportcijfers van 9-10 omdat:

- Prachtige omgeving, mooie natuur
- Wandel- en fietsmogelijkheden
- Een enkeling noemt de schaapskudde en de mogelijkheid om honden los te laten lopen

”

Groot gebied, makkelijk bereikbaar. Veel fiets- en wandelpaden. Schaapsherder.

Leden geven een rapportcijfers van 7-8 omdat:

- Prachtige omgeving, mooie natuur
- Wandel- en fietsmogelijkheden
- Een enkeling noemt toenemende drukte als reden om geen 9 of 10 te geven

”

Geen 10 omdat het soms druk is. Veel mensen met honden.

Leden geven een rapportcijfers van 1-6 omdat:

- Slechts 1% van de ANWB-leden geven aan dat drukte en smalle fietspaden een reden zijn om het gebied een onvoldoende te geven

”

Te smalle fietspaden, te druk en al die elektrische hoppers moeten worden verboden.

▲▼ *= significant hoger/lager dan gemiddeld*

gemiddelde

4

Verbetermogelijkheden beleving Veluwe

Tips en aanbevelingen voor verbetering van de beleving

Men heeft een aantal tips om drukte op de Veluwe te spreiden

1. Zorg voor informatie over drukte voorafgaand aan een bezoek

Real-time updates op internet/app/snelweg over het aantal bezoekers en beschikbare parkeerplekken

2. Meer voorlichting over drukte op bepaalde momenten

Na een nieuwsbericht over bloei wordt het direct drukker. Geef mensen vooraf al mee wanneer ze drukte kunnen verwachten

3. Meer parkeerplekken

Bewoners en bezoekers geven aan dat de aanleg van parkeerplekken de beleving zou verbeteren

4. Stel (elektrische) fietsen beschikbaar aan de randen van de Veluwe

Zo concentreert de drukte zich niet op een plek, en hoeft men de auto niet te parkeren middenin de natuur

5. Stop de uitbreiding van hotels en campings

Ook worden door sommige kleinschalige campings genoemd als verbeterpunt

6. Maximum aantal bezoekers instellen

Door de toegang te reguleren wordt het niet overvol in natuurgebieden

Kwalitatieve analyse van alle open feedback (n=2053). De meest genoemde tips zijn hier weergegeven

Naast het spreiden van drukte, heeft men tips om een bezoek aan de Veluwe te verbeteren

1. Zorg ervoor dat men zich zelf meer verantwoordelijk voelt voor behoud van natuur

Creëer meer aandacht voor gedrag van mensen, maak men bewust dat iedereen een steentje kan bijdragen

2. Communiceer duidelijk over de regels die er gelden

Meer informatie(borden) over hoe men zich dient te gedragen. Geen afval achterlaten, blijf op de paden, houd je aan snelheid etc.

3. Maak de gebieden meer toegankelijk voor invaliden en hun begeleiders

4. Bredere fietspaden

Er zijn steeds meer vervoermiddelen op het fietspad. Door de paden te verbreden, zal men minder last hebben van elkaar

5. Bebording naar eet- en drinkgelegenheden aan de rand van het gebied

6. Betere scheiding tussen wandel- en fietspaden

Dit kan leiden tot verwarrende en gevaarlijke situaties. Ook de breedte van de fiets- en wandelpaden wordt genoemd als verbeterpunt

7. Handhaving van de maximumsnelheid

Op sommige wegen rijdt men veel te hard, wat niet prettig is voor zowel bezoekers als voor de natuur

8. Organiseer rondleidingen met een gids

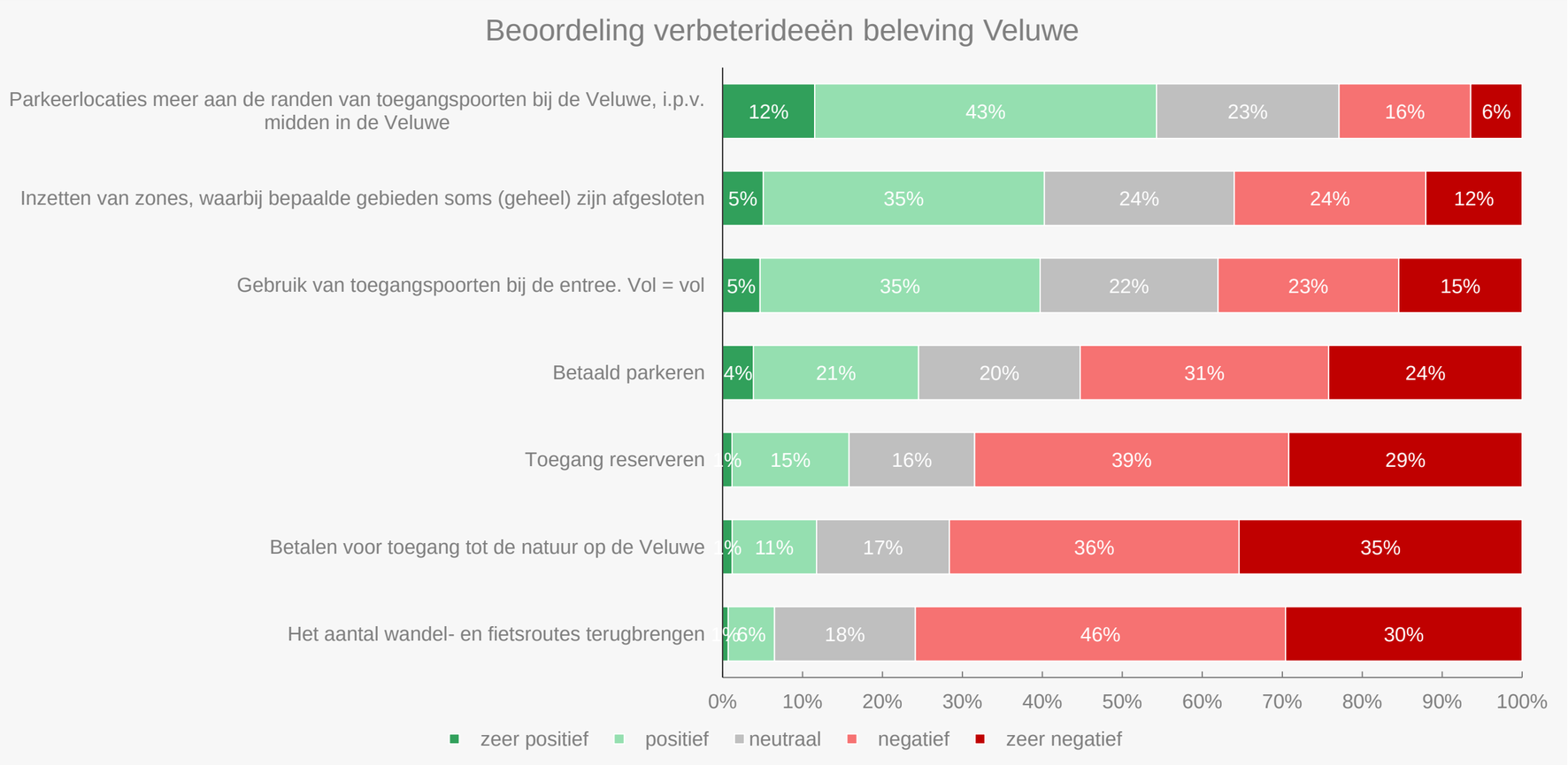
Zodat je op plekken komt waar je echt wat kunt zien en ook nog meekrijgt hoe we geen overlast veroorzaken, maar leren 'lief te zijn' voor de overige natuur

Bewoners geven wat vaker aan dat er gecommuniceerd moet worden over de regels die er gelden, en dat men zelf kan bijdragen aan natuurbehoud. Terwijl bezoekers parkeergelegenheid meer noemen als aandachtspunt.

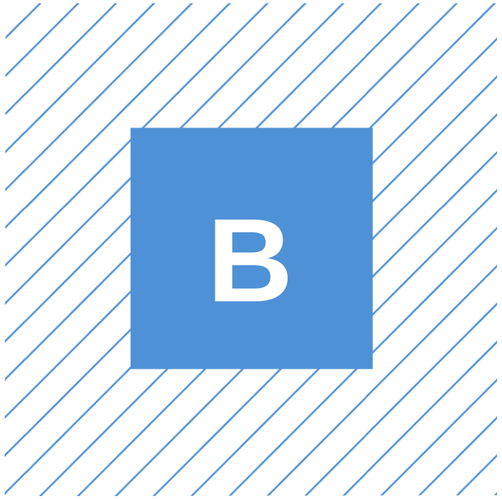
Kwalitatieve analyse van alle open feedback (n=2053). De meest genoemde tips zijn hier weergegeven

Parkeerlocaties aan de randen goede optie voor verbetering beleving

Ook inzet van zones & toegangspoorten zal voor een deel de beleving verbeteren, maar roept tegelijkertijd ook weerstand op

n=2053

Bijlagen

- Profiel doelgroep
- Onderzoeksverantwoording

Verantwoording (1/2)

METHODE

KWANTITATIEF

gegevensverzameling online

Veldwerkperiode

9 september – 22 september 2021

8

minuten

Gemiddelde invulduur

n=2053

STEEKPROEF-OMVANG

De doelgroep van dit onderzoek is: ANWB leden die woonachtig zijn op de Veluwe (0-15 km afstand) of die in het afgelopen jaar (vanaf augustus 2020) minimaal 1 bezoek hebben gebracht aan de Veluwe.

De doelgroep is bereikt via het ANWB Ledenpanel, Denk mee met de ANWB. Het onderzoek is representatief voor leeftijd en geslacht binnen het ANWB-ledenbestand.

Bij start van het veldwerk is eerst een kleine batch verstuurd. De data van deze eerste groep is gecontroleerd op routing en consistentie. Bij de controle zijn geen bijzonderheden geconstateerd.

Verantwoording (2/2)

- Respondenten ontvingen voor hun deelname geen incentive
- De vragenlijst is in nauwe samenwerking met ANWB opgesteld. De vragenlijst bestaat uit de volgende onderdelen: achtergrondkenmerken en selectie, bezoek gebieden Veluwe, beoordeling 1 tot 2 bezochte gebieden, beleving en verbeterpunten Veluwe algemeen.
- Waar mogelijk zijn de vragen gerouleerd en gerandomiseerd om eventuele volgorde effecten te voorkomen.

De opbouw van de netto steekproef is hiernaast weergegeven

	Posbank	Ginkelse Heide	Kootwijkerzand	Drie	Renderklippen
Totaal	n=575	n=474	n=553	n=393	n=245
<u>Geslacht</u> Man vrouw	 54% 46%	 52% 48%	 56% 43%	 55% 45%	 54% 46%
<u>Leeftijd</u> t/m 34 35 t/m 50 51 t/m 65 65+	 18% 17% 42% 24%	 14% 14% 43% 28%	 14% 16% 47% 23%	 13% 13% 44% 30%	 18% 11% 44% 27%
<u>Bezoek</u> Bewoner Bezoeker	 23% 77%	 29% 71%	 17% 83%	 21% 79%	 25% 75%

ONL voor Ondernemers
Tournooiveld 3
2511 CX Den Haag

Aan: Alle leden van de gemeenteraden in Nederland
Onderwerp: Benoem nadeelcompensatie in het Raads- of Coalitieakkoord
Datum: 11 april 2022

Beste gemeenteraadsleden,

Uw gemeenteraad is deze weken druk met coalitievorming. Hoe uw college er ook uit komt te zien, Ondernemend Nederland (ONL*) vraagt uw aandacht voor het onderwerp nadeelcompensatie. Een onderwerp wat in veel gemeenten niet de aandacht krijgt die het verdient, zowel in naamsbekendheid als in de procesmatige behandeling door gemeenten en de hoogte van de compensatie.

Wat is nadeelcompensatie?

Gemeenten en overheidsdiensten zijn genoodzaakt eens in de zoveel tijd infrastructurele objecten aan te pakken. Alhoewel het besluit tot de renovatie, verbouwing of wegopbreking rechtmatig is kunnen in het algemeen belang genomen overheidsbesluiten en maatregelen burgers en/of ondernemers onevenredig nadelig raken. Het betreft vaak grote infrastructurele werken die meer dan enkele maanden duren. In een deel van de gevallen hebben ondernemers recht op nadeelcompensatie. Gemeenten communiceren maar zeer beperkt over het bestaan van nadeelcompensatie. Dikwijls maken zij hun beleid niet bekend of is de aanvraag bijzonder moeilijk met ingewikkelde voorwaarden. Ook zijn er gemeenten die helemaal geen beleid hebben rond nadeelcompensatie.

Het komt helaas nogal eens voor dat een gemeente de stoep voor een boekenwinkel laat openbreken voor bijvoorbeeld nieuwe leidingen en daar niet goed over communiceert. En wat te denken van geplande werkzaamheden aan de infrastructuur die flink uitlopen en gevolgen hebben voor de bereikbaarheid van een drogisterij. Het zijn voorbeelden van ondernemers die door rechtmatig overheidsoptreden een onevenredige omzetdaling kunnen ervaren. Overheidsinstanties kunnen met nadeelcompensatie een deel van de inkomensverliezen door de opgelopen schade vergoeden, mits deze niet al wordt vergoed door bijvoorbeeld de verzekering.

Voorbeelden van projecten waar nadeelcompensatie een rol speelt zijn bijvoorbeeld de herinrichting van de binnenstad van Vlissingen en Zoetermeer, de aanleg van een ondergrondse parkeergarage in Den Haag, Katwijk en Groningen of plaatsing van een urlilift bij een bed and breakfast.

Waarom is nadeelcompensatie van belang?

Veel ondernemers zijn bezig met het herstel na twee jaar van coronaregelgeving, de diverse lockdowns en beperkende maatregelen. Een infrastructureel project dat voor nadeel zorgt en hinder geeft bij het bezoek van klanten aan het bedrijf wordt hiermee dubbel wrang. Bij onevenredig nadeel hebben ondernemers recht op een financiële tegemoetkoming (nadeelcompensatie). Dat is vaste rechtspraak en geregeld in de algemene nadeelcompensatieregeling in de Algemene wet bestuursrecht. Deze regeling treedt op 1 januari 2023 in werking, tegelijkertijd met de inwerkingtreding van de nieuwe Omgevingswet. Ook al duurt een wegafsluiting/wegwerkzaamheden maar een half jaar, het verlies dat geleden wordt door ondernemers kan gerust een jaarinkomen bedragen. Daarmee kan zonder compensatie een relatief eenvoudige wegopbreking verstrekkende gevolgen hebben voor een kerngezond bedrijf. In het ergste geval kan het faillissement betekenen.

Wat schort er op dit moment aan?

ONL snapt dat onderhoud in de publieke ruimte nodig is. Dat snappen ondernemers vaak ook. Toch blijkt 80 procent van de ondernemers niet van het bestaan van nadeelcompensatie op de hoogte te zijn. En als zij het wel weten, doen zij vaak geen compensatieverzoek om de relatie met de gemeente niet op het spel te zetten. Mocht de ondernemer wel een verzoek willen indienen komt het met enige regelmaat voor dat een gemeente niet de kennis, geen loket of zelfs geen regeling heeft om het verzoek goed op te kunnen pakken. De gemeente heeft dan nogal eens de neiging om in een juridische reflex te schieten. Met een formele reactie en het direct opwerpen van, voor de ondernemer, onrealistische drempels. Dit schrikt ondernemers af. Juridische stappen nemen vaak relatief veel tijd in beslag en staan gelijk aan het maken van kosten.

Doel: leg met uw raad een werkbare Verordening Nadeelcompensatie vast

De oproep aan formerende partijen om in overleg met de relevante lokale ondernemersverenigingen afspraken te maken over een reëel, redelijk en zoveel mogelijke uniforme Verordening Nadeelcompensatie, met onder meer een duidelijke en bruikbare omzetdrempelgrens. Zo een genoemde Verordening moet houvast bieden aan zowel de gemeente als ondernemers. Het stimuleert kennisvergaring over het onderwerp en verlaagt de drempel voor ondernemers om een aanvraag in te dienen. De gemeente moet zich blijven realiseren dat een ondernemer afhankelijk is van de bereikbaarheid van zijn of haar bedrijf. Uiteindelijk moet de toenemende aandacht voor nadeelcompensatie leiden tot een verbetering van het voortraject (in communicatie en contact) om schade achteraf in zowel financiële als relationele zin te voorkomen.

Tot slot

De coronaperiode heeft de relaties tussen gemeenten en ondernemers in de meeste gevallen verbeterd. Deze verbeterde relatie moet worden vastgehouden. Ga als gemeente het gesprek aan en leg duidelijke nadeelcompensatie-kaders vast in regelgeving. Als lokale politiek bent u erg belangrijk voor MKB-ondernemers. U vormt het eerste en meest directe overheidsaanspreekpunt. De door u genomen maatregelen zijn direct voelbaar bij lokale ondernemers. ONL vraagt om een vorm van nadeelcompensatie waarmee zorg wordt gedragen voor uw lokale ondernemers. Het is per slot van rekening ook in uw belang dat ondernemers kunnen bouwen aan hun toekomst, en dat zij kunnen zorgen voor werkgelegenheid en een leefbare gemeente.

Dank voor uw aandacht en succes met de formatiebesprekingen!

Met ondernemende groet,

Hans Biesheuvel
Voorzitter ONL voor Ondernemers

*Ondernemend Nederland (ONL) komt op voor de belangen van de ondernemers en heeft als doel het brede ondernemersklimaat te verbeteren. ONL is daarmee de stem van de ondernemer uit het Midden- en Kleinbedrijf (MKB).

Allereerst een hartelijk welkom aan alle nieuwe raadsleden! De gemeenteraadsverkiezingen liggen achter ons en wij willen iedereen van harte feliciteren met het behalen van een raadszetel.

De komende maanden hebben we voor alle volksvertegenwoordigers, bestuurders en ambtenaren weer volop bijeenkomsten en netwerkdagen in de agenda staan. We zien je daar graag!

Over de Gelderland Academie

Werk jij in het openbaar bestuur in Gelderland, en wil je graag meer weten over een bepaald thema? Of ervaringen uitwisselen over een specifiek onderwerp en zo van elkaar leren? De Gelderland Academie ondersteunt jou hier graag bij. Dit doen wij door het organiseren van kennisbijeenkomsten of trainingen over onderwerpen waar jij behoefte aan hebt. Daarbij helpen we je ook met het opzetten van nieuwe netwerken, zodat je van elkaar kunt leren.

Nieuw: Mijn GA

Mijn GA is het online kennis- en netwerkplatform voor volksvertegenwoordigers, bestuurders en ambtenaren in Gelderland.

- Blijf op de hoogte van onderwerpen die relevant zijn voor jou.
- Kom laagdrempelig in contact met collega's uit andere Gelderse gemeenten.
- Wissel kennis en ervaringen uit in verschillende groepen.

Account aanmaken

Aanstaande bijeenkomsten

April

- 19 april 2022 - Online bijeenkomst ‘Financiën en de P&C-cyclus’ regio Veluwe
- 19 april 2022 - Ontmoeting gemeenschappelijke regelingen regio Rivierenland
- 21 april 2022 - Bijeenkomst ‘De rol van de raad’ regio Gelderland-Midden

Mei

- 9 mei 2022 - Bijeenkomst ‘Gemeenschappelijke regelingen: Hoe werkt dat eigenlijk’ regio Achterhoek
- 10 mei 2022 - Bijeenkomst ‘Regionale samenwerking’ Cleantech Regio
- 10 mei 2022 - Bijeenkomst ‘Regionale samenwerking’ regio Noordwest-Veluwe
- 12 + 13 mei 2022 - Conferentie ‘Samen weerbaar’ regio Gelderland-Midden
- 16 mei 2022 - Bijeenkomst ‘Regionale samenwerking regio Gelderland-Midden
- 19 mei 2022 - Verbindingsdag sociaal domein regio Gelderland-Midden
- 20 mei 2022 - Dag van de Gelderse griffiers
- 31 mei 2022 - Bijeenkomst ‘Positie van de raad’ regio Veluwe

Juni

- 2 juni 2022 - Symposium ‘Mensenhandel’
- 8 juni 2022 - Introductieavond ‘Ondermijning en bedreiging’ Cleantech Regio
- 14 juni 2022 - Introductieavond ‘Ondermijning en bedreiging’ regio Noordwest-Veluwe
- 18 juni 2022 - Dialoogtraining ‘Verschillen overbruggen’
- 20 juni 2022 - Bijeenkomst ‘Ondermijning en bedreiging’ regio Gelderland-Midden
- 21 juni 2022 - Gelderse Bestuurdersdag
- 23 juni 2022 - Ondermijningsfestival

September

- 7 september 2022 - Introductieavond ‘Ondermijning en bedreiging’ regio Foodvalley
- 14 september 2022 - Masterclass ‘Burgerparticipatie’
- 19 september 2022 - Kennismaken met gemeenschappelijke regelingen regio Achterhoek
- 22 september 2022 - Kennisochtend wethouders financiën

Oktober

- 1 oktober 2022 - Dag voor lokale partijen
- 7 oktober 2022 - Kick-offbijeenkomst Gelderse wethouders
- 11 oktober 2022 - Masterclass ‘Burgerparticipatie’
- 14 oktober 2022 - Gelderse secretarissendag

Terugblikken

Wil je meer weten over de bijeenkomsten die we de afgelopen tijd georganiseerd hebben? Lees dan de terugblikken in ons nieuwsoverzicht.

Lees en kijk met ons mee terug

Wie zijn we?
De Gelderland Academie staat voor leren, ontwikkelen en ontmoeten. Met de Academie bouw je aan kennis en netwerk binnen de eigen regio; kosteloos en in de buurt. We zorgen voor goede kwaliteit en interessante sprekers. Zo helpen we je met je dagelijks werk. Wil je weten wat we doen? Kijk op onze website of mail naar info@gelderlandacademie.nl.

De Gelderland Academie is een initiatief van de provincie Gelderland en VNG Gelderland.

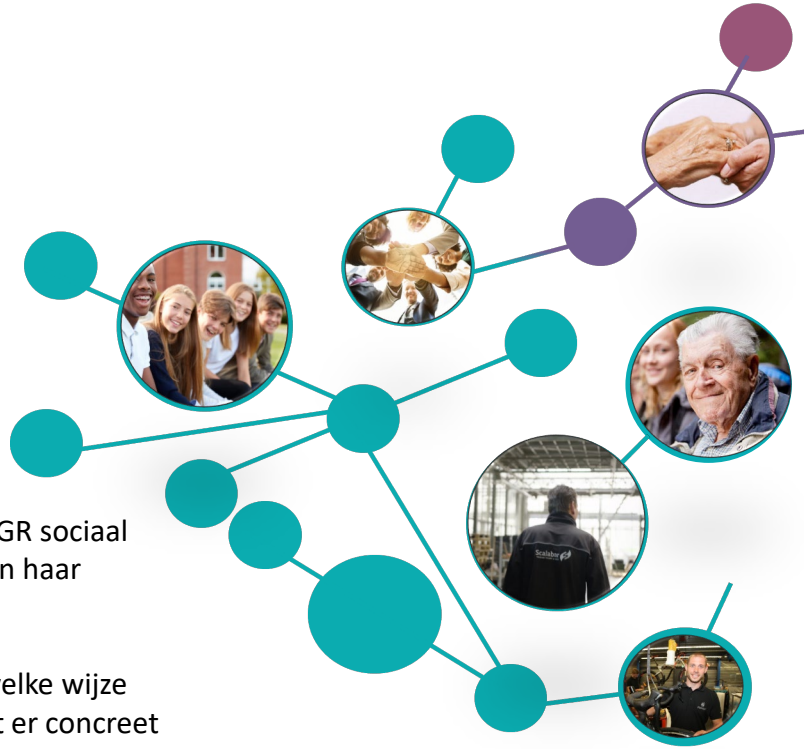

Onderwijs | Participatie | Zorg

UITNODIGING

Raadsinformatiebijeenkomst

Modulaire Gemeenschappelijke Regeling
Sociaal Domein Centraal Gelderland (MGR SDCG)

Graag nodigen wij u uit voor een raadsinformatiebijeenkomst waarbij we u informeren over het ***waarom, wat*** en ***hoe*** van de MGR sociaal domein in Centraal Gelderland en vooral ook wat de MGR voor meerwaarde heeft en daadwerkelijk oplevert voor gemeenten en haar inwoners.

Met de installatie van veel nieuwe raadsleden willen we graag met u kennismaken en u informeren over achtergronden en op welke wijze colleges en raden betrokken zijn bij de besluitvorming van de MGR SDCG. Daarbij duiken we ook in de diepte. Want wat gebeurt er concreet in het werkveld van onze medewerkers bij de inkoop van zorg, het bewaken van het recht op leren in het onderwijsveld en de ondersteuning van werkgevers en werknemers bij participatie?

Kortom: een raadsinformatiebijeenkomst waarbij wij u informeren en ook hopen te inspireren.

Fysiek en digitaal
Om zoveel mogelijk raadsleden de kans te bieden deel te nemen, organiseren we twee raadsinformatiebijeenkomsten: een digitale bijeenkomst via Teams op **maandag 9 mei** en een fysieke bijeenkomst op **donderdag 12 mei.** Op de donderdag is er een inloop met broodjes en de mogelijkheid om kennis te maken en te netwerken. We zijn die avond te gast zijn bij het arbeidsontwikkelbedrijf Scalabor.

KLIK HIER
Lees meer over het programma en meld u aan voor de digitale bijeenkomst op maandag 9 mei 2022

KLIK HIER
Lees meer over het programma en meld u aan voor de fysieke bijeenkomst op donderdag 12 mei 2022

Wij zien u graag op 9 of 12 mei a.s.!

Wie wij zijn?

Wij zijn de modulair gemeenschappelijke regeling voor het sociaal domein in Centraal Gelderland (MGR SDCG). De MGR SDCG is een samenwerking van 11 gemeenten op het gebied van Zorg, Onderwijs en Participatie. Meer informatie over ons kunt u vinden op www.mgrsdcg.nl

Meer weten? Meld u zich dan snel aan voor onze bijeenkomsten op 9 of 12 mei!

Antwoorden op vragen raadsvergadering d.d. 19 april 2022

GEMEENTE ROZENDAAL

Fractie	V/A	Vraag en antwoord
R'74	V	**Beschermd Wonen** 1. De financiële doordecentralisatie is kaderstellend. Wat gebeurt er als dit bedrag ontoereikend blijkt? Moeten alle 10 gemeenten dan naar rato van inwoneraantal bijpassen? 2. Wat gebeurt er als er in een begrotingsjaar geld overblijft, wordt dat in een reserve gestort of gaat dit terug naar het Rijk? 3. Wat is de impact op de inwoners van Rozendaal van deze nieuwe regeling?
	A	1. Wij gaan er, evenals bijvoorbeeld Arnhem en Rheden, vanuit dat wij het kunnen doen met de beschikbaar gestelde middelen. Wij hebben er vertrouwen in, met de gekozen aanpak de beweging te kunnen maken van 'Beschermd Wonen' naar 'Beschermd Thuis'. Onze aanpak is erop gericht, binnen het beschikbare budget te kunnen blijven. 2. Mochten er in enig jaar middelen overblijven, dan gaan deze niet terug naar het Rijk. De BW middelen zijn opgenomen in het Gemeentefonds. Wij maken hier als samenwerkende gemeenten nog afspraken over, die we in 2022 vastleggen in een convenant. Dit convenant wordt ter kennisname aan de raad aangeboden. 3. De beweging van Beschermd wonen naar Beschermd thuis (wonen in een 'gewone woning' met specifieke ondersteuning) geldt ook voor onze inwoners. Voor alle mensen die dat nodig hebben, blijft een vangnet in de vorm van Beschermd wonen bestaan. Voor de lokale uitvoering sluiten wij aan bij het Uitvoeringplan van de gemeente Rheden.